JEAN LEROY-GUYO
vraja
marelui nord

Vol. I–II Lei 22

Catastrofă ! N-am apucat bine să ne eliberăm și amara se înfășoară în jurul elicei lui „Nanok"! Imposibil să mai manevrez. Innebunit, leg un pumnal de coada de mătură — cea pe care o transformasem în *tok* — și, proptindu-mă solid de etambou, încerc, orbește, să tai ghemul ce se formează, cu fiece secundă, tot mai strîns, în jurul palelor... A trebuit, de cîteva ori, să sar pe cîte un sloi de gheață, apoi îndărăt la bord,... să-mi cufund brațul printre fragmentele tăioase de gheață ce rașchetează continuu coca, să trag ba de un capăt, ba de altul, să învirt de elice, iarăși să trag, iarăși să zmucesc... Ura-a-a ! am reușit, amara a fost tăiată, elicea e liberă, motorul duduie, în schimb gheața nu ne lasă în pace, ne împresoară, ne împinge întruna spre stînci...!

EDITURA MERIDIANE

JEAN LEROY-GUYO

VRAJA MARELUI NORD

I

În românește de
PAVEL POPESCU

EDITURA MERIDIANE
București, 1981

Coperta de
MIHAI MĂNESCU

MON VILLAGE SUR LA BANQUISE
Jean Leroy-Guyo
avec la collaboration de Nadine Lefebure
Coédition Robert Laffont — Opera Mundi
© Opera Mundi, Paris, 1977

Partea întîi
VIAȚA LA JAKOBSHAVN

1

ESCAPADE

Cîmpii, păduri... Sînt de la ţară, fecior de plugari.

Cînd s-a căsătorit, toată averea lui taică-meu erau voinţa de a răzbi, o mamă oarbă ce trăgea să moară şi o fermă prăpădită de bombardamentele din '45. În doi ani a ridicat la loc cei patru pereţi ai casei, în următorii şase a văzut născîndu-se primii patru plozi, sînge din sîngele lui. Am fost al doilea la număr, venit pe lume în 1951. Alţi patru aveau să ne urmeze. Cel mai mic e Serge.

Pînă la vîrsta de paisprezece ani, imaşurile şi crîngurile au fost împărăţia mea. Evadam, mă refugiam în ele de unul singur, la adăpost de nuiaua părintească şi de ciocnirile cu ceilalţi copii, terminate, invariabil, cu cîte o cafteală de toată frumuseţea. Ei se porneau pe miorlăit, mă pîrau, părinţii lor îi spuneau lui taică-meu şi se repornea tămbălăul. La drept vorbind, eram cam derbedeu.

Acolo, printre ierburi şi copaci, mă simţeam la adăpost de toată lumea, de părinţi, de profesori, de vecini, de cei-

lalți săteni, de tovarășii mei de școală și de păruieli. Băteam cu piciorul în lung și în lat domeniile mele, luam urma tăinuită a viețuitoarelor, descopeream frumusețea pământului trist, văduvit, bătut de suflarea vîntului de iarnă, apoi înflorit, mustind de sevă, ars de vipia verii, arămiu în lumina diafană a soarelui de toamnă. L-am văzut învești mîntat în toate culorile și n-a fost lumină, de la cea mai blîndă la cea mai vrăjmașă, pe care să n-o fi cunoscut.

Într-un anume fel, Cotentinul e un capăt de lume. O peninsulă ce-și întinde gîtuitura pe sub veșnicii vălătuci de nori, joși, scămoșați de crestele talazurilor, prelinși deasupra pămîntului, scuturîndu-se întruna de apă ; plouă în orice anotimp, plouă fără contenire. Tot cutreierînd falezele albe, te deprinzi cu pustietatea cîmpurilor, cu mușcătura vîntoaselor venite din larg. Într-o bună zi aveam să fiu recunoscător asprului meu meleag natal.

La fermă, meșteream alături de taică-meu. Sub îndrumarea lui am învățat mecanica și am dobîndit un simț practic care, mai tîrziu, avea să mă ajute să mă descurc, în orice împrejurare, cu mijloacele aflate la îndemnă. Nu încape îndoială că printre primele mele jucării de copil au fost un ciocan, un pumn de cuie și cîteva scîndurele.

— Dacă termini cu bine școala elementară, mi-a spus într-una din zile taică-meu, cu gîndul că în felul acesta mă va îmboldi niței, ai putea învăța o meserie. De pildă, mecanic auto. Pun pariu că din tine ar ieși un bun meseriaș.

— Și dacă pic la examen ?

— Atunci rămîi la fermă.

Fiind însă sigur dinainte de rezultatele mele şcolare, se şi apucase să arendeze cîteva noi terenuri, atît cît trebuie ca să dea de lucru din plin unei noi perechi de braţe vînjoase.

Mai mult ca să mă aflu în treabă, m-am înscris şi eu la concursul de admitere într-un colegiu tehnic ca să învăţ, cum se zice, o meserie, dar am şi uitat pe loc de treaba asta. Apoi s-a produs minunea : m-am trezit cu certificatul de absolvire a cursului elementar, deci, admis automat la cel mediu. Tata şi-a ţinut făgăduiala, ba mai mult chiar. Şi iată-mă, din viitor plugar cum îmi era predestinarea, elev de liceu. Ce-i drept, principala mea îndeletnicire era săritura în înălţime, exersam împreună cu un bun sportiv, care se întreba, ca şi mine, ce dracu' caută acolo. La capătul primului trimestru, ridicasem ştacheta pînă la 1,50 m dar asta numai în sala de gimnastică, nu şi în cea de clasă. Buchisitul mă plictisea.

În decembrie, stupefacţie în familie : fusesem admis la colegiul pentrul învăţămînt tehnic, dar uitaseră să mă anunţe. Ce baftă pe mine să pot schimba şandramaua ! În sfîrşit, iată-mă pe de-a-ntregul mulţumit de noua mea şcoală, construcţie modernă din beton, instalată la marginea unui oraş normand, al cărui simplu nume era de natură să-mi evoce cele mai îndepărtate meleaguri. Îmi plăcea aici şi, în scurt timp, am învăţat tot ce mi se cerea de la materiile generale, la cele de specialitate. În primăvară, deşi continuam să mă antrenez ca fondist şi gimnast, m-am trezit printre primii din clasă, iar în anul trei căpătam diploma de absolvire, specialitatea construcţii mecanice. Cunoştinţele acestea aveau să-mi servească mai tîrziu, dar firește altfel decît îşi imaginau cei din jurul

meu. Mai mult decît atît, media mea generală mi-a îngăduit să trec direct în treapta a doua a unui liceu tehnic.

Iată și vara. Ce-i de făcut ? Ferma ? Nu, pentru mine natura înseamnă cu totul altceva decît mulsul vacii și cositul fînului. Am preferat să mă angajez ca barman, ca să cîștig ceva bani de buzunar. De aici, din dosul tejghelei, aveam să văd pentru prima oară defilîndu-mi prin față tot soiul de chipuri noi, bătrîni și tineri, băieți și fete : turiști cu rucsacul în spate, englezi veniți să petreacă o săptămînă sau doar week-endul, aducînd cu ei o notă de exotism — călcătura lor e, de pildă, cu totul aparte — în austera noastră regiune.

Noul an școlar începe cu eforturi penibile ; noi, cei veniți de-afară, de la „profesionale", trebuie să urmăm niște cursuri intensive „de aducerea cunoștințelor la nivel egal". Aceste decalaje între licee și colegii sînt o adevărată aberație, un mod suplimentar de a menține segregația între copiii veniți din lumi diferite, sau diferit „dotați". Patruzeci de ore de toceală săptămînal ca să ne punem la punct cunoștințele de matematică, de franceză, ca să învățăm engleza, să acoperim lacunele care la unele materii reprezintă decalaje de cîteva clase ! Totuși, reușesc și-mi iau diploma în desen industrial.

Odată cu venirea următoarei veri, m-am lansat într-un mic tur al Europei, bineînțeles cu auto-stopul. La Strasburg, una din escalele mele, am fost nevoit să mă iau nițeluș la bușeală cu un grup de lățoși care bîntuiau prin împrejurimi. Hotărît lucru, toate experiențele acumulate în copilărie începeau să-mi prindă bine ! În tot

cursul anului viitor ţinta visurilor mele au fost Turcia şi Orientul-Mijlociu, locuri ale viitoarei mele escapade.

De ce tocmai Turcia ? Voiam să văd ţări calde. La vest era Oceanul. Ca să-l străbat (dacă doream să rămîn liber şi să ating ţărmurile cu cocotieri) îmi trebuia o ambarcaţie, ceea ce presupunea investiţii serioase. Ca atare, voi pleca spre soare-răsare, dar dincolo de orizonturile Europei.

Un an întreg am pus ban lîngă ban dînd lecţii de desen tehnic şi, odată venită vara, am pornit la drum. Sigur, pentru o vacanţă de două luni finanţele mele erau mult prea debile, dar cînd stai prost cu paralele te vezi nevoit să apelezi la alţii, şi-n felul acesta intri mai uşor în contact cu localnicii. Ţi se deschide o uşă, ţi se dă să mănînci, uneori ţi se oferă chiar un culcuş şi, în schimb, faci mici servicii : cari nişte găleţi cu apă, dregi o maşină care are toane etc.

De ce să nu faci toate acestea la tine acasă ? Pentru că atunci cînd te freci cu mereu alţi oameni, care trăiesc altfel decît tine, au alte obiceiuri, cînd azi eşti integrat într-un anume tip de viaţă, ca mîine să porneşti spre alte întîlniri şi alte meleaguri această schimbare, această perpetuă înnoire dă existenţei o altă dimensiune decît rutina unei munci regulate. Nici unul din aceste gesturi sau acte nu-ţi ştirbesc din libertate deoarece le săvîrşeşti numai dacă vrei şi cînd vrei. Şi apoi, îi iubesc pe turci, îmi place felul lor aspru de a fi, îmi place viaţa lor simplă, sub cerul liber.

Nu sînt însă singurii cu care am de-a face : există turiştii şi apoi hipioţii, vagabonzii nisipurilor, instalaţi cu corturile între două ruine antice. Fumează marijuana,

circulă în toate direcțiile, pe jos sau cu mașinile. Itinerarul meu începe să fie jalonat de puncte de reper. Din cînd în cînd, îmi schimb ținuta de vîntură-lume, pentru un pantalon și o cămașă din pînză nesifonabilă, ușoare și elegante, pe care le port împăturite în rucsac. Devenit prezentabil, îmi vîr și eu nasul în cîte un local pentru turiști, localuri ce încep să prospere de-a lungul coastelor Mediteranei orientale. Am chiar un oarecare succes la diverse domnișoare pentru care, în urmă cu un an, nu eram decît un simplu barman...

Hotărît lucru, totul merge ca pe roate... dar vai ! mă căptușesc cu o malarie, contractată pe malurile Caspicei. Prima criză izbucnește la bordul avionului care mă transporta de la Beirut la Nicosia. Zburam deasupra norilor cu senzația că plutesc într-un univers alcătuit din vălătuci groși de vată.

M-am întors la liceu, cu oarecare întîrziere, pentru ultimul meu an de școală. Dar nu aici era gravitatea : studiile mele erau veșnic întrerupte de crize de paludism și de o adevărată febră a Orientului. Am abandonat sportul, iar constrîngerile impuse de societatea noastră mecanizată îmi dădeau pur și simplu crampe. Am hotărît, deci, să plec ca să-mi caut de sănătate în acele locuri unde bucatele gătite cu ciușcă roșie mă puseseră cîndva atît de bine pe picioare.

— Acum îți poți permite orice speranțe, nu înceta să-mi repete tata care se felicita probabil în sinea sa că reușise să-l domesticească pe derbedeul de fiu-su și să-l

conducă pînă la porţile lumii cumsecade şi a succeselor la învăţătură.

Acolo însă, în Orientul Apropiat, mă aşteptau fraţii mei, prietenii mei turcii.

2

PLECAREA CEA MARE

E două noaptea şi-i întuneric. Afară, o furtună năprasnică bubuie şi smulge ţiglele de pe acoperiş. Deschid fereastra, încalec pervazul şi mă răsucesc, precaut, ca să trag giurgiuvelele după mine. Echilibrul e prost, din pricina rucsacului risc să mă trezesc, dintr-o clipă într-alta, căzînd pe spate. Să se sfîrşească oare aşa evadarea mea cea mare ?

Ieri şi alaltăieri mi-am prevenit părinţii : vreau să plec. Tata a încercat, firește, să mă facă să-mi schimb părerea. Obosit să-l tot aud, am amuţit, prefăcîndu-mă că-l ascult. Şi acum, iată-mă gata de drum. Trag după mine fereastra, smulgîndu-mi cu această ocazie o unghie şi, de la cîţiva metri înălţime, sar. Tot ce mă mai ţinea legat de copilărie a fost retezat.

Din clipa aceasta, viaţa se află altundeva. Alături de oamenii de pe alte tărîmuri, în alt univers. Aici aş fi crăpat. Mă sufoc numai la gîndul existenţei pentru care mă pregăteau ai mei — mecanic, desenator tehnic, inginer, poate — la munca obscură sau poate chiar importantă

care mă aștepta, cu orele ei fixe, cu ziua lefii, cu placiditatea confortului, cu ticurile și maniile care ar fi venit...

M-a obsedat, de cînd mă știu, afurisita aceea de linie a orizontului, am vrut întotdeauna să văd ce se ascunde dincolo de ea. Îmi spuneam : „s-o pipăi măcar în trecere". Evident, o simplă figură de stil : e o linie care dă mereu îndărăt, nimeni n-o poate atinge, nimeni nu poate ajunge la ea. Perfect adevărat ! După cum e tot atît de adevărat și că, de fapt, doream s-o iau din loc. Și n-avea nici o importanță dacă la mijloc era o simplă curiozitate din partea mea, nerăbdarea de a vedea totul, de a cunoaște Pămîntul și pe oamenii săi, sau căutarea absolutului, o simplă criză trecătoare, ori mai știu eu ce ! Important era că unica mea rațiune de-atunci era să plec, departe, tot mai departe.

Sîntem în vara anului 1971, am douăzeci și unu de ani și jumătate și stăpînesc tehnica auto-stopului. Ca atare, ajung fără greutate în Grecia, unde îmi găsesc rapid de lucru la o crescătorie de sturioni din apropierea Atenei. Salariul e foarte bun, dar regimul coloneilor face ca neîncrederea să domnească ; sînt nevoit să părăsesc regiunea și mă îmbarc pe unul din vasele de pasageri care circulă neîncetat pe liniile maritime grecești. Aici îl întîlnesc pe X... primul meu tovarăș de drumeție, o personalitate într-adevăr marcantă. Să-l botezăm, pentru mai multă comoditate, Xenophon.

Avem amîndoi aceeași direcție : nord-est, adică spre Turcia.

Xenophon e ceva mai în vîrstă decît mine și vorbește cu accent american. E proaspăt întors din Statele-Unite, are un aer dezinvolt și sigur de sine și pare un gentleman

care a trecut prin culisele Hollywood-ului și peste platourile unde se turnează filme cu cow-boy. Nu-i lipsește decît Coltul de la șold și pălăria cu boruri largi. Îmi place la el că nu-i pasă de nici un fel de reguli, de planuri, programe și nici chiar de bagaje. Vaporul nostru face o escală la Muntele Athos. Ce-ar fi să ne oprim ? De ce nu, la o adică ? Și iată-ne debarcați.

Muntele Athos adăpostește numeroase mănăstiri unde, în schimbul unei sume modeste, poți rămîne cinci zile. Fix cinci. Noi însă petrecem aici o chenzină întreagă, asta drept răsplată pentru că am dres Land-Rover-ul paradit al popilor. Ba ne-au și botezat, pe mine : „inginerul franțuz", iar pe Xenophon, cu barba sa lungă și pletele negre : „părințelul".

O iarnă în clădirea aceasta solemnă și coșcovită ? Sigur, am putea rămîne, sîntem „de-ai casei", dar acreala vinului sporită de absența oricărui element feminin, ne face să ne luăm rapid tălpășița.

— Unde ne petrecem iarna ? ne punem noi întrebarea. În Siria ? Sau în Afganistan, bătînd drumurile călare ?

— În Israel, hotărăște Xenophon care-i evreu. Și oricît ar poza el în cow-boy vagabond, îl bîntuie vizibil dorința să cunoască ținuturile strămoșilor săi.

Ce te faci însă cu războiul, pe atunci în toi la frontiera siriano-izraelită ? Cum să trecem ? O să vedem cînd vom ajunge. Acest „de ce nu, la o adică ?", devenit deviza noastră, ne îngăduia să aprobăm cele mai nebunești inițiative.

Părăsim Damascul și ajungem la punctul de trecere.

— Actele dumneavoastră ?

Arătăm pașapoartele. Doi tineri studenți aflați în vacanță. Evident, sîntem expediați îndărăt în oraș. Experiența a fost totuși utilă pentru că, ducîndu-ne și întorcîndu-ne, am putut înregistra toate detaliile parcursului, drumul, accidentele de teren, așa că, a doua zi, o luăm iarăși din loc, de astă dată în... excavator-stop. Am făcut semn, hardughia s-a oprit, a lăsat jos cupa, ne-am cățărat în ea, apoi am fost ridicați și iată-ne sus. Pe drum sîntem zgîlțîiți amarnic, sărim ca niște mingi, dar învățăm — cel puțin așa credem — să facem corp comun cu mașina. Ca viteză vehicolul nostru e foarte departe de un bolid, în spatele nostru e o cacofonie de claxoane furioase, iar noi ne amuzăm nebunește cocoțați în insolitul donjon.

Oprire. Șoferul lasă jos cupa. Iată-ne din nou pe pămînt. Imposibil însă să ne ridicăm : pe fundul cupei fusese gudron pe care praful drumului îl acoperise cu un strat ca de zahăr pudră, așa cum sînt nucile dintr-un sugiuc. Ne instalasem, inconștienți, peste această melasă lipicioasă. Vai de nădragii noștri ! Înghițim hapul și ne desprindem, nu fără eforturi, de amabila noastră locomotivă.

Mărșăluim din greu, cu fesele negre și încleiate, sub un soare de foc. Hop, apare o mașină militară. Soldați, pistoale mitralieră, mă rog, ca la război. Ce-i cu noi ? Păi, facem turism. O percheziție sumară. Din fericire, n-avem arme. Sîntem transportați la Damasc și, de astă dată, predați la un comisariat de poliție.

— Luați loc, ni se spune pe englezește.

— Atenţie, intervine unul din militari (îi porcăisem bine de tot bancheta maşinii cu care patrula), au nădragii plini de gudron.

— Luaţi loc, repetă poliţistul.

Ne supunem cu sadică plăcere.

— Actele dvs ?

Şovăim dacă să ne ridicăm sau nu.

— Prezentaţi actele dvs !, tună funcţionarul de serviciu.

Ne sculăm, cu banca lipită de fund. Toată lumea se porneşte pe rîs, în afară de el. Izbutim să ne descotorosim de bancă şi-i întindem legitimaţiile noastre.

— Rămîneţi în picioare !

Noi ne facem că n-am auzit şi ne aşezăm cumincior pe aceeaşi bancă, aşternînd în prealabil o hîrtie.

Întrebările ţîşnesc ca o rafală de mitralieră :

— Cum şi pe unde aţi trecut ? De ce ? Cine v-a arătat drumul ? Cum aţi procedat ca să ajungeţi la frontieră ?

— Am avut o hartă, răspunde Xenophon.

— S-o văd !

Harta era hîrtia pe care ne aşezasem. Noi strădanii ca s-o dezlipim de nobilele noastre posterioare. Alte hohote de rîs, care, însă, pentru noi nu prevesteau nimic bun. Dealtfel, la toate puşcăriile prin care aveam să fim plimbaţi, vom fi invariabil anunţaţi cu acelaşi slogan :

— Atenţie, au nădragii plini de gudron !

Noi însă, de fiecare dată cînd eram introduşi într-un birou, ne instalam, din proprie iniţiativă, pe scaunele cele mai bune, astfel încît, încetul cu încetul, jeansii noştri aproape că s-au curăţat.

Eu fac pe idiotul și nu pricep o iotă din ce mi se spune. Turca ? Da' unde s-a mai văzut turist care să înțeleagă o boabă pe turcește ? Engleza ? Habar n-am de engleză. La rîndu-i, Xenophon improvizează, în englezește, dar cu cel mai pur accent cockney *, o savantă istorie, pe care o ascult, înregistrez și aștept cuminte să vină un interpret de franceză. Apare abia peste două zile și-i torn exact aceeași poveste ca și tovarășul meu de drum : nu-i oare cel mai potrivit lucru să bați o țară cu piciorul ca să-i descoperi cultura, obiceiurile locuitorilor, monumentele, istoria ?... Sigur, tot mergînd așa, te mai poți rătăci, abate din drum etc. etc...

De bine, de rău, sîntem crezuți pe cuvînt, dar din cauza formelor urmează să mai petrecem o noapte la zdup. Înainte de a ni se da drumul — nu, nu sîntem periculoși — mai schimbăm de vreo cinci-șase ori etajul și celula. Ultima dintre ele este, dealtfel, cea mai murdară și cea mai împuțită dintre toate. Mult distinsul gentleman Xenophon refuză categoric să intre. Cei care ne însoțesc, mustăcioare ferchețe, dar pleoștite, sînt doi. Noi, așișderi. Să-i fi înfricoșat ? Cert e că pun mîna pe telefon și cer ajutoare. Sosește îndată, zăngănind din arme, o grupă întreagă și, sub ploaia de pumni, sîntem nevoiți să ne refugiem în celula cu pricina. De astă dată, pesemne din conștiinciozitate profesională, gorilele ne percheziționează cu gesturi precise, vădind un serios antrenament. Sînt înhățate toate actele noastre, precum și carnetele mele cu însemnări de drum. Iată-ne vîrîți în belea pînă-n gît !

---

* Dialect al băștinașilor vechii Londre (N.T.)

N-am aflat niciodată de ce a șters-o Xenophon, englezește, din Franța, fără pașaport. În asemenea situații, discreția e obligatorie. De unde și cum a șterpelit el pașaportul american ? Am preferat, de asemenea, să nu știu nimic. În funcție de frontiera pe care o treceam, arăta cînd pașaportul, cînd buletinul de identitate. Era însă clar că cele două acte nu fuseseră eliberate pe același nume. Într-o țară aflată în plin război, nu te poți juca cu de-alde astea : propriile mele acte, deși perfect autentice, deveneau automat de două ori mai suspecte chiar decît ale lui. Cît privește carnetele cu însemnări de călătorie, cele de anul trecut și cele din vara asta, erau acoperite cu tot soiul de note scrise după un cod de-al meu, care, acum, îi făcea să transpire pe cei de la serviciul de decodare.

În vremea asta, noi facem turul pușcăriilor din Damasc. Ultima noastră reședință a fost o celulă de un metru pe doi, dînd, laolaltă cu o puzderie de celule identice, într-o curte interioară. Xenophon e repartizat la numărul 14, eu la 3, și iată-ne despărțiți. În loc de pat, podeaua și două trențe pe post de pături. Iar nopțile deveniseră al dracului de reci. Gardienii ne supravegheau prin vizete. Imposibil să schimbi o vorbă cu alți deținuți : un magnetofon era permanent branșat în curte. Interzis să te scoli în picioare (n-am înțeles niciodată de ce !) ; dealtfel, mi-ar fi fost, oricum, cu neputință : o dizenterie dublată de o anghină zdravănă m-au răpus definitiv.

Nu se mai întîmpla nimic, fuseserăm, pur și simplu, dați uitării. Singurul lucru limpede pentru noi era : unde ne vom petrece iarna. „Inch Allah !" * Cînd ești la pîrnaie,

* Voia lui Allah ! (N.T.)

trebuie să te distrezi cu ceva. Suporter credincios al Beatlesilor, Xenophon le rage neostoit cîntecele, cu vizibilă preferință pentru „For no One“ * ; eu m-am apucat să compun niște balade de ocnaș, pe care le lălăi cît e ziulica de lungă. Timpul mi-l măsor după fărămiturile de pesmet, tare ca piatra, pe care le degust între două cuplete.

Cu sănătatea o duc din ce în ce mai prost. Într-un tîrziu, un medic îmi administrează ceva hapuri.

Brusc, interogatoriile se reiau. Nu știu cine lansase ideea că am fi membri ai Mișcării pentru eliberarea Palestinei. Sîntem urcați într-un Land-Rover, sub escorta unor gorile. Șoferul conduce ca un bezmetic prin mijlocul străzii — aceste străzi pline de lume pe care le iubeam atît ! — scuipîndu-i și înjurîndu-i pe pietonii care-l încurcă. Ghemuiți în fundul furgonului celular tip „safari“, nu prea discutăm, în schimb cîntăm în surdină, ținîndu-ne totodată de burtă, gata-gata să ne vărsăm și mațele.

Suferim, nu mai putem merge, spinările ni-s țepene și, odată reîntorși la zdrențele noastre de paturi și cimentul dușumelii, n-avem voie, în continuare, să ne sculăm, nici măcar ca să stingem blestematul acela de bec care ne arde pur și simplu ochii.

Uneori, cîte un vecin — poate mai bolnav, mai torturat, mai puțin rezistent sau poate mai bătrîn decît noi — bate dimineața în ușa celulei cerînd ajutor. Seara nu-l mai auzim mișcînd ; gardienii vin, îl scot, îl iau cu ei. N-o să mai bată în ușă.

Unica mea ambiție acum e să ajung în sala comună unde sînt deținuți cîțiva vechi prizonieri politici. Unul

---

* Pentru nimeni (N.T.)

dintre ei cîntă la fluier. Da, ambiția mea în momentul de față e să învăț de la el să cînt din fluier.

Perioada baladelor și a cîntecelor încetează brusc. O stare de revoltă și violență le ia locul. Deși sîntem din ce în ce mai slăbiți și mai neputincioși, visăm să punem mîna pe un paznic, să-l facem k.o., să evadăm cu forța, să capturăm un tanc și să ne cucerim astfel libertatea.

Într-una din aceste zile, după un interogatoriu deosebit de scîrbos, ieșind din localul în care fuseserăm anchetați, soarele ne-a explodat, drept în față, o fulgerare orbitoare de lumină, paralizîndu-ne aproape. Am închis ochii, apoi i-am redeschis, descoperind decorul. Totul era albăstrui, fără contururi precise, ca într-o supraimpresiune. O luminozitate ce evoca o altă lume. Să fie oare o nouă criză de friguri, dublată de efectul bromurii ? Beculețul roșu care ardea în penumbra furgonului celular, singura strălucire în toată această revărsare de sineală, atestă că nu visez. Cum vom scăpa de aici ?

Dar iată că ușile închisorii noastre pe roate pocnesc, închizîndu-se, paznici înarmați veghează, mașina gonește azvîrlindu-ne cînd într-o parte, cînd într-alta, și fiecare viraj ne amintește dureros că sîntem în continuare cu cătușele la mîini. Așa am fost trambalați de la un post la altul pînă cînd... am ajuns la frontiera turcă : ziua eliberării sosise.

Turcia e în fața noastră !

Xenophon, căruia i se confiscase pașaportul fals, prezintă grănicerului turc buletinul său de identitate de cetățean francez.

— Pașaportul ?

— N-am. L-am pierdut.

Grănicerul îmi face un semn și trec frontiera. Cu Xenophon însă...

— Dumneavoastră vă întoarceți de unde ați venit.

Trei zile de-a rîndul am încercat, dar fără rezultat, să aflu ce-i cu el. Eram sigur că va reuși să scape din viesparul acesta și, după cum am aflat mai tîrziu, așa s-a și întîmplat.

Eram „pe jantă". Șederea la închisoare ne lăsase nu numai fără o lețcaie, dar — și mai ales — vlăguiți și sfîrșiți de puteri. Iar pe mine mă aștepta încă o bucată zdravănă de drum înainte de a mă putea odihni puțin.

Dorința de a vedea îndepărtîndu-se mereu de mine impalpabila linie a orizontului nu mă părăsise. Dar încotro s-o iau acum ? Spre sud ? Spre nord ? Africa, Polinezia, ori țările reci ? Nimic nu era imposibil. Coroana sau capul ? Dacă e coroana, atunci vor fi atolii, cocotierii, elefanții ; dacă e capul : Marele Nord, aisbergurile, banchiza.

Sînt singur pe drum. Sfîrrr ! Dau cu banul ; cade capul. Culeg moneda din colbul albicios al deșertului asiatic. Țara cea mai nordică pe care o întrevăd e Groenlanda, iar cea mai nordică așezare a ei e Thule.

Iată cum mi-am ales viitorul punct de impact. Ca să zic așa, nu era chiar curtea vecină. Acum nu-mi rămînea decît să traversez Turcia și apoi Europa, de la est la vest. De ce tocmai Groenlanda ? De ce nu Canada, Laponia, insulele Spitzberg ? Pentru că, într-o bună zi, amicul Xenophon și cu mine ne opriserăm la un institutor turc, fericit să poată pălăvrăgi cu cineva în engleză. Voia să

rămînem la el și ne propunea să predăm franceza la școala lui. Tot discutînd de una, de alta, omul a scos din mica sa bibliotecă un manual de istorie a Turciei. O hartă explica migrația mongolilor înspre Turcia, dar și către Siberia, iar de acolo spre Alaska, Canada și, în sfîrșit, Groenlanda.

Jocul hazardului, ce-și alesese ca instrument moneda, mă fascina. Poate că locuitorii Marelui Nord vor semăna cu acești turci pe care începusem să-i cunosc bine, pe care-i îndrăgisem și a căror limbă o înțelegeam cît de cît...

În drum spre Bosfor — banii de existență ni-i scoatem jucînd cărți — ideea a început să se închege : voiam să-i descopăr pe eschimoși. În plus, înaintarea către nord va pune capăt ingurgitării zilnice a nivachinei (medicament care-mi provoca diverse tulburări, cu serioase amnezii) și, după cum nădăjduiam, și a crizelor de malarie care continuau să mă bîntuie.

În timpul celor două călătorii în Turcia, în Orientul Apropiat, învățasem să mă cunosc mai bine, să-mi apreciez limitele la efort, la oboseală și chiar la singurătate. La drept vorbind, mi-ar fi făcut plăcere să am un tovarăș de drum — chiar o tovarășă, de ce nu ? — și aș fi preferat să nu pornesc de unul singur. Nu țineam cu tot dinadinsul să mă transform într-un globtroteur solitar. Dar, să lăsăm viitorul să decidă.

Toate fazele ucenîciei, ale treptatei deslușiri a propriei mele ființe le notasem pe carnețele de însemnări, iar poliția siriană avusese amabilitatea să-mi restituie mica mea comoară la care, pînă una-alta, țineam.

Pe cînd mă întorceam, am întîlnit, într-una din zile, un bătrîn învățat, care m-a poftit la el. Locuința — o cocioabă izolată, în plin cîmp. I-am vorbit de notițele mele

și mi-a cerut să i le arăt. I le-am întins. Le-a frunzărit, dînd uneori din cap.

— Ce vrei să faci cu ele ?

— Nu știu. Sînt suma experiențelor mele.

A smuls cîteva foi albe, a scris ceva pe ele, apoi le-a dat foc.

La urma urmei, de ce nu ? Poate că omul acesta s-a ivit în drumul meu tocmai pentru ca să pot arunca și eu pe foc aceste notițe. La ce-mi mai pot folosi ? Și iată-mi prețioasele carnete zburînd în vatră. Ardeau frumos, zău așa ! Încă un prag trecut. Copilăria ,adolescența piereau în volutele de fum. Nu-mi mai aminteam nimic din acest trecut, de dusa copilărie, porneam de la zero, viitorul mă aștepta. Eram gata pentru toate îndrăznelile, pentru orice fel de proiect. Cu o singură condiție : să-mi placă, să le pot trăi integral.

3

DIN TURCIA LA PARIS

Mă aflam, în continuare, în partea de sud a Turciei, sezonul ploilor se anunța și riscam să mă trezesc blocat aici, fără para chioară în buzunar, în plin deșert, lipsit de orice resurse în afara celor oferite de plantațiile de măslini, banane și portocali. Bananele nu erau coapte, așa că îmi procuram hrana culegînd portocale.

Ce să le car cu mine, mai bine le mănînc pe loc. Și, uite așa, am înghițit trei kilograme. Cînd nu mi-a mai rămas decît una, descojind-o alene, am luat-o din loc, îndreptîndu-mă spre miazănoapte.

De undeva, din neant, apare brusc o mașină roșie, mă depășește, ca după cîteva minute să revină. Tocmai terminam ultima felie. Ajunsă în dreptul meu, mașina oprește și conducătorul lasă geamul jos. Are o moacă simpatică, viu colorată, o trompă impresionantă și o meșă cînepie căzută pe un ochi.

— Pardon, zice el în franceză, dar cu un pronunțat accent belgian, faceți auto-stop ?

— Întocmai, domnule.

— Atunci, urcați.

Întoarce și eu mă îmbarc, fericit la culme de o asemenea pleașcă. Mă încercă însă și o neliniște : să nu fie și ăsta un polițist. N-am nici cel mai mic chef să fac cunoștință cu pușcăriile turcești.

Demarează și aflu, la iuțeală, că e antreprenor, că-i mort după călătorii trăznite, că se duce în Congo să lucreze și... că e din cale-afară de palavragiu. După ce traversase Europa, Turcia, Iordania și Egiptul, ajunsese la o frontieră, „undeva la dracu'n praznic, pe lîngă Libia". Acolo fusese autorizat să treacă în Sudan, cu condiția să-și lase mașina pe loc.

— Eram turbat de furie, îmi povesti el. Nici n-am mai stat de vorbă, am întors și am pornit să fac tot drumul în sens invers. Mașinuța asta e casa mea, bidiviul meu, arca mea ! Și-n plus, am îndesat în ea o groază de material ! Doar nu era să le-o abandonez așa, de pomană !

Îl întreb, mai mult în glumă, deși, după cîte am pățit, asemenea întrebări sînt doar pe jumătate glumă :

— Transportați arme ?

Îl umflă pur și simplu rîsul.

— Mie, amice, mi se fîlfîie de politică ! Ceea ce-mi place e să călătoresc și să văd lumea. Treaba pe care o aveam n-are decît să mai aștepte. Am să refac turul Mediteranei și o să mă îmbarc în Sicilia pentru Tunisia. Poate că așa o să-mi iasă pasiența.

Un halește-kilometri, belgianul ăsta al meu ! Cît a durat drumul i-am slujit de interpret. Împreună străbatem Bosforul printr-o foșcăială de vase și ambarcațiuni de toate genurile. O adevărată gară de triaj. Unele iau drumul Mării Negre, altele-al Mediteranei și jurubițe albastre de fum se destramă pe un fundal de minarete și cupole.

Ajungem în Grecia, traversăm Jugoslavia și intrăm în Italia. Ideea altor cîteva sute de kilometri la volan nu pare să-l înspăimînte defel pe belgianul meu, fapt pentru care, într-o bună zi, iată-l hotărînd să-și petreacă Crăciunul la niște prieteni... în Masivul Central.

— Ce-ar fi să vii și tu cu mine ? îmi propune el.

— Eu ? N-am nici un chef să revăd, cel puțin pe moment, Franța. Cînd fiecare vrea să-și vadă de drumul său, atunci formula e : „ne-am întîlnit frumos, ne despărțim duios". Așa e viața călătorului liber. Salut, amice belgian ! Va bene ! Mă lasă la Genova și iată-mă din nou cu sacul în spinare. Zigzagul continuă ! Într-un tîrziu, în funcție de diversele mele întîlniri și de vehicolele care acceptau să mă culeagă, mă pomenesc în Calabria. E 24 decembrie. Rămîn, ca oaspete al unei familii de muncitori, exact atît

cît s-o fac pe Moș-Crăciunul, să suflu în lumînări și iar la drum. Spre nord. La căderea nopții îmi așteptam norocul la intrarea în tunelul Mont-Blanc. O mașină frînează.

— Merg la Paris. Dacă vrei, te pot lua.

— Incă nu știu pînă unde să mă duc. Mă lăsați, vă rog, cînd mi-o veni cheful.

De cîte ori m-am bizuit pe hazardul auto-stoperului, de atîtea ori mi-a mers bine. Sigur, neprevăzutul domină, dar contează enorm cum știi să-i faci față, cît fler și instinct posezi.

Nimic de zis despre amabilul meu șofer ; la cererea mea, sînt depus la ora două dimineața într-un tîrgușor din Savoia, despre care habar n-aveam, dar unde presimțeam că se va petrece ceva. Rămas singur, doar cu bocceaua mea, în mijlocul străzii pustii, mă uit la dreapta, mă uit la stînga și descopăr o lumină : o cîrciumioară care ține încă deschis. Intru. Aveam pesemne cel mai avantajos din aerele mele de vîntură-lume care vine de departe, pentru că lucrurile s-au precipitat de îndată, unul dintre consumatori grăbindu-se să-mi ofere un pahar. Tipul e în divorț cu existența urbană, trăiește în natură, într-o „comunitate" în afara orășelului, instalată într-o casă destul de dărăpănată. Aterizăm împreună acolo.

Ce mai adunătură ! Intelectuali care vor să devină oameni ai muncii manuale, meseriași, ba chiar muncitori, care visează să fie filozofi... Seara, în timpul cinei pregătite și luate în comun, în mijlocul unei droaie de plozi smiorcăitori, fiecare își expune dificultățile întîmpinate în timpul zilei, dificultăți provenite mai cu seamă de pe urma faptului că se freacă întruna unii de alții.

Este clar că n-am ce căuta printre ei, toate regulile lor de viață ajung să mă scoată rapid din sărite și, odată trecute sărbătorile noului an, 1972, îmi iau frumușel valea în direcția Marelui Nord, via Normandia și suburbia ei, Parisul. Ultima mașină mă depune chiar în mijlocul Cartierului Latin. La Huchette... La Harpe... Străvechile nume cîntă în bătrîne pietre. Băieți și fete parașutați aici de pe toate meridianele lumii își tîrîie alene picioarele, indivizi cu mutre de apași stau cot la cot cu snobi străini, cele mai felurite plete, ca lungime și culoare, de la hălăciugile negre și crețe pînă la vițele blonde și lungi ale nordicilor, cu veșnicul lor aspect proaspăt, fîlfîie pe străzi pînă dau zorile. Muzică și muzicieni cît poftești : ghitară, tam-tam, folclor negru sau romanțe ale vechii Franțe...

Chiar și cea mai amărîtă tarabă vinde kebaburi fumegînde, uriașe plăcinte sud-americane, șașlîcuri aromitoare, patiserii venite de pe țărmul celălalt al Mediteranei. Aici se înghesuie toți cei care împușcă francu' ; ăilalți — turiști parizieni sau de aiurea — se instalează în jurul meselor de lemn masiv aliniate pe sub grinzile frumos lustruite ale restaurantelor unde se supează la lumînare.

Tot acest spectacol se desfășoară într-o atmosferă de mare fraternitate... aparentă. De fapt, e o imensă grădină zoologică, alta pentru fiecare individ în parte, plină de tot soiul de animale ciudate, care nu-s decît propriii noștri semeni, văzuți mereu de alți ochi. În această faună mi-am găsit rapid un „tovarăș de drum", un arab pe care l-am cunoscut în timp ce înfulecam niște cîrnați prăjiți ; s-a oferit să mă găzduiască pentru cîteva zile. Dar, la fel ca și în cazul „comunității", sau al prietenului meu belgian, m-am săturat repede de stilul acesta de viață. Sînt din nou

hotărît s-o iau din loc. De îndată ce-mi voi revedea familia, și, mai ales, pe fratele cel mai mic, mă voi angaja matelot pe un pescador, așteptînd să vină primăvara și să pot pleca spre Marele Nord. Și, ca să sărbătorim această ultimă plecare, gazda mea în djellaba și cu mine intrăm într-o cafenea din Place du Tertre ca să degustăm o plăcintă cu carne. Remarc, într-unul din colțuri, la o masă, un bărbat purtînd caschetă și veston de marinar, cu pipa în gură, privind în gol, nepermis de convențional ca atitudine și vestimentație, dar original în ambianța localului. Era mai mult decît trist ; era copleșit de amărăciune.

— Ce-ar fi să-l invităm pe mathurinul * ăsta să bea un pahar cu noi ? zic eu în glumă.

În fond, de ce nu ? Zis și făcut. Îl invităm la masă, ciocnim un pahar, flecărim de una de alta, omul se descrețește și așa aflu că a doua zi urmează să plece la Agde, unde-l așteaptă pescadorul lui, aflat în prezent în doc uscat.

— Pentru ce-i în doc uscat ?

— Pentru înlocuirea bordajului și carenaj. In vara viitoare, va servi ca navă turistică pentru un club de vacanță. Dealtfel, acesta e și motivul venirii mele la Paris.

De ce atunci mutra lugrubă pe care o avusese pînă-n momentul în care l-am poftit la masa noastră ? Încetul cu încetul, izbutesc să-l trag de limbă.

— Mîna de lucru e atît de scumpă că nu știu, zău, cum am s-o scot la capăt, sfîrșește el prin a mărturisi.

---

* Membru al ordinului religios al Trinitarilor (fondat în 1198), ordin ce-și propunea răscumpărarea creștinilor căzuți în captivitatea necredincioșilor (N.T.)

A doua zi, în loc să mă îndrept către nord, iau drumul spre golful Agde. Vasul îmi place, cu flancurile sale rotunjite și prova solidă. La Paris era frig, ceață, aici regăsesc soarele. Abia sosiți, ne și apucăm de treabă : călăfătuire și carenaj. Cînd terminăm, o luăm în amonte pe Hérault și ancorăm la cheiurile bătrînului Agde. De aici, încolo, ne așteaptă diverse amenajări în vederea sezonului care urmează ; bravul pescador trebuie echipat așa încît turiștilor să le fie cît mai bine : cu bănci pentru cei care vor să mănînce pe dunetă, magazii pentru ustensilele destinate vînătorii submarine, cabine, bucătărie și altele.

Dar cu Groenlanda, cum rămîne ? Ei bine, în acest moment, în Groenlanda e noapte absolută. Nici măcar vasele nu se mai apropie de ea, banchiza blochează totul. Exclus să ajung acolo prin propriile mele mijloace, adică îmbarcat ca matelot pe un pescador. Cu avionul ? Mai întîi e prea scump și apoi ce șanse de supraviețuire aș avea picînd în plină iarnă ? Iar dacă e să rămîn, totuși, în Franța, atunci prefer să muncesc pe o navă în sudul ei, decît să zac undeva, la țară sau în cine știe ce oraș.

Dealtfel, duceam, pe acest chei de la Agde, un dulce trai. Aveam la dispoziție cîteva luni bune ; ne sculam pe la 11, rașchetam, pituram, polizam lemnăria, după care se găsea întotdeauna careva, clienți ai cîrciumioarelor din jur sau vreun gură-cască, să ne poftească să bem împreună un păhărel, ba ici, ba colo. Era de la sine înțeles că, odată treburile terminate și sezonul început, voi rămîne coechipier la bord.

— La urma urmei, spunea Mathurin, Marele tău Nord poate să mai aștepte.

Cătînel, cătinel, mă lăsam sedus. Din păcate, timpul trecea, iar operațiile de punere la punct băteau pasul pe loc. Căpitanului îi lipseau fondurile necesare achiziționării celor trebuincioase terminării tuturor lucrărilor.

La un moment dat și-a făcut apariția un șmecheraș bine înțolit și sigur de sine, despre care n-aș avea, la drept vorbind, nimic de zis, decît că poseda parale și visa să se îmbarce. Era clar că nu mai era loc la bord și pentru mine. Atîta rău, primăvara era pe aproape și aveam tot timpul să pornesc spre nord, chiar din acest an. Adio Mediterană !

Parisul îmi ieșea iar în cale. Acum aveam însă un motiv serios să trec prin el. Primisem, în timpul iernii, o scrisoare din partea unui fost coleg de școală tehnică. Normand ca și mine, mi se plîngea de singurătatea în care trăiește în Capitală. Și astfel, în primăvara anului 1973, am debarcat la Daniel ; locuia pe o străduță de pe lîngă Avenue de la Grande-Armée.

Ciocăn. Îmi deschide un băiat brunet cu o ghitară în mînă. Daniel e instalat pe o saltea întinsă direct pe dușumea. În spate, un perete spoit în roșu. În stînga, o fereastră între două ziduri de mansardă, date cu galben. Pe unul din ele se lăfăie un uriaș „J" pictat cu roșu pe fond negru. N-aveam să pricep niciodată ce însemna acea literă. Peretele din dreapta e alb. Lîngă cel roșu, un picup cîntă în surdină.

— Mă poți găzdui în noaptea asta ? am întrebat.

Eram frînt de oboseală și nu aveam altă dorință decît să dorm. Totuși, am fost silit să aflu, mai întîi, că Daniel lucrează forfetar la un birou de studii tehnice, iar că Jose, ghitaristul, e portughez și, în momentul de față,

majordom în slujba unui viconte. Apoi, cei doi se năpustiră asupra mea cu tot soiul de întrebări despre călătoriile mele, un adevărat miracol pentru ei. Am mormăit cîteva fraze — Orient, Turcia, Calabria, Groenlanda — după care i-am lăsat mofluji : adormisem, așa îmbrăcat cum eram.

Am hotărît să rămîn la Paris exact timpul necesar ca să mă documentez în legătură cu Groenlanda. Lucram o zi-două pe săptămînă, atît cît să cîștig ceea ce-mi trebuia ca să-l ajut pe Daniel să-și plătească chiria, să îmbuc cîte ceva, și să-mi iau, din cînd în cînd, un bilet de cinema. La ce s-o fac pe „ia metroul-mergi-la-muncă-vino-acasă-fă-nănică" ? Nu eram făcut să mă fixez aici. Mi-a trebuit mai bine de o lună ca să mă obișnuiesc cu zgomotul, cu mașinile, cu ritmul de viață al parizienilor. După existența liberă pe care o dusesem la Agde, sau pe drumurile Europei ori ale Turciei, simțeam că mă sufoc, în sensul cel mai strict al cuvîntului.

Exceptînd aceste necazuri, zilele petrecute la Daniel se scurgeau în modul cel mai plăcut. Mi-am cumpărat o hartă care cuprindea nordul Americii, Canada și, firește, Groenlanda, hartă pe care am fixat-o pe peretele rămas alb. Trăiam cu ușa deschisă, prietenii intrau, ieșeau, dormeau, plecau. Jose ne aducea de la reședința vicontelui său trabuce cubaneze, chipurile răsuflate, veritabile torpile, pe care le pufăiam cu voluptate în timp ce ascultam muzică. Prin volutele de fum care capitonau pereții colorați se desena Groenlanda mea imaginară.

Nu țineam cu tot dinadinsul să întreprind această călătorie de unul singur ; dar cine ar fi avut cheful s-o facă împreună cu mine ? E drept, întîlnisem un băiat, proaspăt

eliberat din armată și pe care îl ispitea această aventură. Eram amîndoi de acord. Sigur, cel mai bine era să sosim acolo cu ceva parale. Flăcăul lucra ca reprezentant al unor fabrici de produse farmaceutice, sau poate de mașini de scris, nu știu prea bine ; cert e că s-a pus năpraznic pe treabă și a început să cîștige o groază de parale, mult mai multe decît aveam noi nevoie ca să cutreierăm lumea și să trăim așa cum înțelegeam eu. Parizian get-beget, legat foarte tare de orașul său, de bătrînele sale pietre, de cheiurile sale, de Notre-Dame, Turnul Eiffel, de barurile de noapte, ori de altceva, ideea unei expatrieri pentru cel puțin un an, dar poate doi sau chiar trei, a ajuns, treptat, treptat, să-l înspăimînte. Pînă la urmă, Parisul și l-a păstrat.

Mă pregăteam, așadar, s-o iau iarăși din loc de unul singur, cînd era „de ce nu ?"-urilor, a zigzagurilor, a nonșalanței se încheie și nu numai în sensul tribulațiilor mele.

Am cunoscut-o pe Peggy într-un mod bizar și, în același timp, banal. Destinul e ca un scrînciob : ești cînd sus, cînd jos ; ne întîlneam în ascensor, pe scară, intrînd, ieșind. O fată între douăzeci și douăzeci și cinci de ani, îmbrăcată într-un mantou de antilopă foarte lung, niște blue-jeans spălăciți și cu un batic roșu în jurul gîtului. Avea ochii verzi, părul blond, neted, mătăsos, căzînd pe umeri. Pășea dreaptă, sigură de sine, dar fără nimic insolent. În plus, avea ceva aparte, ceva care mă atrăgea.

Îi dădeam bună-ziua, lucru rar la Paris, unde oamenii se freacă unii de alții fără să se vadă măcar. O salutam în trecere, pur și simplu din plăcere.

Odată l-am întrebat pe Daniel cine e fata asta care nu seamănă cu altele.

— E americancă și stă „la paritate“ * la o familie din imobil, mi-a spus el.

— De unde știi ?

— De la servanta spaniolă a tipilor.

Cîteva zile mai tîrziu, aflam din aceeași sursă că și fata se interesa de mine... Să fie oare adevărat ?

Au mai trecut alte cîteva zile. Într-una din dimineți, plecam să cumpăr cele necesare micului dejun ; așa cum procedam adesea, trăsesem la sorți cine rămîne să trîndăvească în pat și cine e de corvoadă la cumpărături. Daniel fusese, de data aceasta, fericitul cîștigător.

Am coborît pe scară. Pentru unul ca mine, țăran-vîntură-lume, liftul merge prea repede. Nu timpul îmi lipsea.

Ajung jos în hol. Servanta spaniolă și tînăra americană erau acolo, fiecare cu cîte un coș plin de legume. Spaniola îmi spune :

— Vorbești engleza, nu ? Domnișoara la fel.

Ne face cunoștință, schimbăm cîteva cuvinte, după care îmi iau inima în dinți :

— Dacă nu vedeți nici un inconvenient, veniți să dați o raită pe sus... Am putea sta de vorbă mai pe-ndelete și să ascultăm muzică...

A venit în aceeași seară, după ce-a culcat copiii „patronilor“. Zăceam în capul oaselor, cu ceafa rezemată de perete. Am invitat-o să ia loc pe capătul celălalt al saltelei ;

---

* Sistem foarte răspîndit în Occident, constînd în sejururi pe termen limitat și pe bază de reciprocitate ; în cazul de față, familia lui Peggy urma să invite în Statele Unite pe unul din membrii respectivei familii franceze (N.T.)

nu exista nici un scaun în coteţul nostru, nici măcar o somieră.

S-a instalat şi mi-a explicat că şade la Paris ca să deprindă temeinic limba franceză ; cînd însă s-a apucat să mă descoasă în legătură cu propria-mi prezenţă aici, cu existenţa pe care am dus-o, am amuţit. N-aveam chef să răspund. Atunci, a continuat să-mi povestească despre ea. Însă de îndată ce revenea la mine, tăceam. Pentru ce ? Nu voiam să mă dezvălui ; era, pesemne, o consecinţă a copilăriei şi a adolescenţei mele care mă siliseră să stau mereu în defensivă. N-aveam deprinderea confesiunilor. În plus, mă impresiona fata aceasta calmă, sigură de sine şi totodată entuziastă care-mi vorbea despre viaţa ei cu atîta simplitate. O ascultam şi o priveam ca prin ceaţă, deşi ceea ce povestea era, se pare, pasionant. Abandonase studiile de medicină ca să călătorească, apucase să facă, pe bicicletă, Canada, Anglia şi o parte din Franţa, iar acum proiecta un tur al Europei. A mai adăugat că Peggy Robinson nu este adevăratul său nume ; displăcîndu-i cel real şi-a confecţionat unul nou. Cînd cineva o ruga să-l rostească pe litere, răspundea scurt : „Crusoe". Predestinare ? Sau, mai curînd, o alegere bine cumpănită.

Cînd nu a mai avut ce povesti, s-a dus acasă. Iar eu m-am gîndit : „Fata aceasta va pleca cu mine". Odată întors Daniel, i-am declarat : —

— O ştii pe micuţa americancă, de jos ? Cred că o să vină cu mine în Groenlanda.

De fapt, nu ştiam de ce spuneam toate acestea. Nu făcuse decît să vorbească, iar eu doar tăcusem.

Peste o săptămînă, Daniel a plecat într-o mică vacanță în Bretania. Am rămas singur în Paris, plictisindu-mă de moarte. Așa stînd lucrurile, m-am hotărît s-o întind în Irlanda. Nu se putea să nu găsesc acolo un vas de pescuit care să mă ia cu el către nord și să ajung, într-un fel sau în altul, în Groenlanda. „Bun, plec, dar e fătuța de jos ; să-i spun măcar la revedere și, pe urmă, valea !"

Cobor, sun, bătrîna servitoare spaniolă îmi deschide, o rog s-o cheme. Toată familia era la masă ; nu încăpea îndoială că deranjam. Peggy a ieșit pe palier.

— Uite ce-i : plec în Irlanda și de acolo în Groenlanda. N-ai vrea să ne vedem înainte de asta ?

Știam că i-am întrerupt pe oameni de la masă și dacă aș fi zăbovit mai mult cu ea ar fi fost foarte nepoliticos. Așa că, după ce-am schimbat cîteva cuvinte, i-am spus :

— Dacă vrei, urcă pînă la mine. Poți veni la orice oră. Am putea sta de vorbă în tihnă. Mă simt singur și mi-ar face bine să te văd.

A venit. Am pus un disc. De data asta, eu am fost cel care a vorbit. Ea m-a ascultat. O interesau proiectele mele. Apoi a venit și dragostea ; spontană, într-un perfect unison. De a doua zi s-a mutat la mine.

Această primă noapte a fost de neuitat. În zori Peggy s-a strecurat afară : trebuia să scoale copiii. Dar apoi, ce minunată surpriză ! Să fi fost ceasurile șapte sau opt, dormeam încă. Un ciocănit în ușă. Trag zăvorul și primul lucru pe care îl văd e un prea frumos platou, bine garnisit. Peggy, superbă, și radioasă, venea să-mi aducă micul dejun la pat. Exact ce trebuia pentru doi îndrăgostiți.

Nu sînt omul jumătăților de măsură, așa că întîlnirea cu Peggy nu modifica întru nimic intenţiile mele. După două zile, i-am spus :

— Ai fi dispusă să pleci cu mine în Groenlanda ?

— Cred că da.

O asemenea alegere implică gustul pentru călătorii, pasiunea descoperirilor și a aventurii. Ea le avea ; după cum avea voința necesară unei adaptări la o viață cu desăvîrșire nouă și pe aceea a renunțărilor de tot felul. Astfel, de pildă, din considerațiuni mai mult dietetice decît filosofice, Peggy era vegetariană. Acolo însă, sistemul său de alimentație trebuia substanţial modificat.

Am insistat :

— Ești într-adevăr dispusă să accepți o schimbare radicală a modului tău de viață ?

Era, însă avea nevoie de un anumit timp de gîndire. Ca și mine, dealtfel.

— M-am săturat de Paris, plec să fac un tur pe la ai mei în Normandia. Cînd mă întorc, îmi dai răspunsul. Socot că pînă atunci o să ai tot timpul să cumpănești și să știi dacă e da sau ba.

Singurul lucru notabil petrecut la ferma părintească a fost întîlnirea cu fratele cel mai mic, Serge, aflat în permisie și ferm decis să părăsească marina națională, în care se angajase în urmă cu doi ani. Îl pasionau performanțele navigatorilor cu pînze — participanți la raliurile mării sau la cursele lungi — și visa să aibă un vas al său. Mai de-

vreme sau mai tîrziu, îl vom dobîndi, eram siguri, și atunci ucenicia mea de la Agde își va dovedi utilitatea. Dar, înainte de toate, sînt ferm decis să trec prin experiența Groenlandei.

Cînd m-am întors la Paris, Daniel continua să strălucească prin absență. Lăsasem camera într-un hal făr' de hal. Se știe cam ce iese cînd doi băieți locuiesc singuri într-un hogeac. Pe vremea cînd nu stăteam cu el, Daniel își mai făcea, de bine de rău, un pic de ordine. Cu mine însă, era balamucul de pe lume. Noroc că accepta și că viața de boem nu-i displăcea.

Or, ce surpriză ! Podeaua lustruită, ordine peste tot, curățenie lună, perdeluțe proaspăt spălate, urări de „Wellcome home" * prinse în pioneze pe pereți, într-un cuvînt, o primire încîntătoare. Iar în mijlocul peretelui roșu, pe o pancartă, un uriaș „Yes".

Peggy era însă o fată cu consecvență în idei. Înaintea plecării în Groenlanda, voia să realizeze vechiul său proiect, turul Europei pe bicicletă. Urma să ia cu ea un bagaj foarte ușor, compus ditr-un micuț cort, o trusă cu articole de toaletă, puțină lenjerie de schimb, un pulover, într-un cuvînt, minimumul necesar. Era vară.

Să-mi cumpăr și eu o bicicletă și s-o însoțesc ? Nici vorbă ! În așteptarea ei, trebuia să mă pun serios pe lucru. De vreme ce această fată curajoasă se hotărîse să vină cu mine în împărăția ghețurilor, n-aveam timp de pierdut : eram dator să strîng o mică sumă de bani, măcar atît cît costau biletele cu vaporul, fiindcă nu se mai putea pune problema îmbarcării mele pe un pescador și nici a

---

* Bun venit acasă ! (N.T.)

unei debarcări acolo cu buzunarele complet goale. Așa stînd lucrurile, Peggy a plecat de una singură, iar eu am privit-o cum dispare după colțul străzii fără nici o spaimă lăuntrică : știam că va reveni.

La două sau trei zile după asta, cînd deschid ușa, dau peste Daniel, care tocmai se reîntorsese, și de Peggy întinsă pe saltea, îngrozitor de trasă la față.

— Ce s-a întîmplat, ce cauți aici ?

Îmi răspunde Daniel :

— A căzut. Și-a făcut harcea-parcea coapsa și piciorul.

La începutul unei pante, într-un viraj extrem de strîns, roata din față derapase pe criblura de pe marginea șoselei. Peggy căzuse, fusese pansată în prima farmacie ieșită în cale, pornise iarăși la drum și atinsese aproape granița cu Elveția. Tot acest drum în nici două zile. Durerile însă se întețiseră.

— Pedalam, pedalam, pedalam și deodată mi-am zis : „Ce idee pe mine să plec așa, de una singură, în turul Europei, cînd am pe cineva la Paris care mă așteaptă să mergem împreună la capătul lumii ! E absolut ridicol și idiot !". Și, în primul sat ieșit în cale, am căutat gara, și, acolo, pe șeful ei.

Peggy i-a povestit, lăsîndu-l cu gura căscată, aventura ei ciclistă, amorul nostru, proiectele de călătorie ; acum, dorea să se reîntoarcă dar nu mai avea bani (de fapt, ceva-ceva tot mai avea, dar nu voia să revină cu mîinile goale, ceea ce, firește, n-a mai mărturisit). Să fi fost accentul ei american care a înmuiat inima șefului ? Cert e că, pînă la urmă, omul i-a oferit un bilet de întoarcere, cu bicicletă cu tot.

Am mai rămas o lună la Paris, ca oameni de serviciu, Peggy la o farmacie, eu într-un birou foarte elegant. În fiece dimineață, după micul dejun, ocoleam Arcul de Triumf, ca să ajung în Avenue George-V unde eram luat în primire de niște secretare nostime, înțolite la mare fix, fardate după ultima modă și care-și mai și schimbau ținuta de două ori pe zi ! De 14 iulie, am asistat, împreună cu Peggy, la parada de pe Champs Elysées, iar seara, după focul de artificii, în Place Concorde, am fost prinși într-un adevărat vîrtej omenesc.

După ce am agonisit destui bani, am plecat la Grenoble, considerînd că regiunea sa, aflată în plină expansiune, oferea, cu siguranță, șanse de angajare mult mai interesante decît la Paris, iar clima ne-ar fi preparat pentru frig, zăpadă și gheață.

4

GRENOBLE ; VARA — IARNA 1972—1973

Pentru început, ne-am instalat într-o cămăruță, iar eu m-am angajat, imediat, tot ca om de dîrvală, la o uzină. Era în vara lui 1972. Peggy căuta în disperare o slujbă dar, fiind străină, a fost nevoie de o săptămînă întreagă de alergături și pertractări pînă să obțină un post de vînzătoare la un mare magazin. După cîteva zile am fost avansat și iată-mă profesîndu-mi meseria — desenul industrial —

chiar în secția în care fusesem angajat, la furnale. Cîștigam bine și ne-am mutat într-un mic apartament, la etajul doi al unui imobil trist și igrasios, dar situat, din fericire, la cinci minute de locurile noastre de muncă, mai exact la jumătatea distanței dintre ele. Dimineața, Peggy o lua la dreapta, eu la stînga, iar programul nostru de lucru sfîrșea în același timp.

Aici, la Grenoble, cum se termină vara, dă frigul. Ca să ne călim, hotărîsem să nu încălzim în nici un fel camerele. Dar, pesemne ca o compensație, nu mai terminam cu mesele. În viața mea n-am mîncat atît de mult — și nu numai feluri vegetariene — și atît de bine ca la Grenoble. Era, de fapt, și firesc, de vreme ce locuiam pe Strada celor patru sute de tacîmuri !

În timpul orelor noastre libere, ne preparam călătoria, citeam o groază de lucrări referitoare la lumea arctică și... visam. Visam la drumuri făcute cu sania, la o crescătorie de urși polari, la vînători de foci și reni, la atelaje trase de haite de cîini gonind peste imense spații albe și, ca să ne antrenăm la mersul pe jos, urcam uneori coastele înzăpezite ale muntelui. Acasă la noi, Amorul era atotstăpîn. Alături de o fată ca Peggy, luna de miere ține o viață, fiecare seară și fiecare dimineață sînt o sărbătoare. Speranța noastră îngemănată, aspirația către același țel, și încă unul ieșit din comun, făceau din noi doi complici în acest oraș în care nimeni, exceptînd o prietenă daneză, studentă, de la care învățam limba, nu-și imagina ambițiile noastre. Da, această prelungită lună de miere purta în ea o stranie mireasmă, mireasma banchizei ce ne aștepta. Iar în tot cursul acestui an de ucenicie, Grenoble ne-a răsfățat cu o vreme frumoasă în oricare anotimp.

N-aș putea spune că, odată avansat desenator, ceea ce făceam mă atrăgea din cale-afară, după cum nu mă interesau, în mod special, nici noii mei colegi. Nu-mi plăcuse, cinstit vorbind, niciodată meseria asta și dacă am acceptat s-o fac era numai și numai pentru că îmi îngăduia atingerea țelului propus : să plec cu Peggy, în cele mai bune condiții posibile, în Groenlanda.

Dar uite că, după vreo șase luni, primesc, într-o bună zi, vizita șefului meu, un bărbat de vreo treizeci de ani, activ și cu perspective de viitor, pe care pasivitatea mea ajunsese să-l scoată din sărite.

— Nu te mai putem ține aici, îmi spune.

— De ce ?

— Pentru că nu mai avem ce-ți da de lucru.

— Perfect. Dar ai văzut ce-am terminat chiar adineaori ? și îi arăt un plan destul de complicat.

— Nu pricep nimic din mîzgălelile astea ale tale. Explică-mi.

Descoperisem mijlocul de a fabrica din material plastic o anumită piesă pentru injectoare. După ce făcuse tot ce putuse ca să mă „pună pe făraș", iată-l acum plecînd în galop la directorul uzinei.

— Nici vorbă să-l mai dăm afară, trebuie menținut, uitați-vă ce a descoperit.

— Poți rămîne, îmi spune el la întoarcere.

— Bun, rămîn, dar nu mă lua drept cineva de neînlocuit, în trei luni am plecat.

— Ce-e ?

Unde ? Cum ? Era năuc de-a binelea.

— Plec în expediție în Groenlanda.

Expediție era, firește, cam prea mult spus. Dar omul acesta care nu mă putuse înghiți, socotindu-mă un-trist-reprezentant-al-acestui-tineret-care-se-plictisește, cînd i-am povestit planurile mele, se înflăcără pe loc, deveni aliatul nostru și mă prezentă unui prieten care, la rîndul său, mă puse imediat în legătură cu organizația Expedițiile polare.

Înțelegînd să ne pregătim foarte serios pentru călătoria ce ne aștepta, Peggy și cu mine ne-am dus și la dentist. În ceea ce mă privea am scăpat, punîndu-l să-mi smulgă, aproape simultan, cele patru măsele de minte. De asemenea mi-am operat o hernie, pe care o aveam încă din copilărie.

În sfîrșit, pe la mijlocul lui iunie '73 demarăm. Era și timpul ! Începusem să mă simt prins în capcana acestei vieți potolite și confortabile, să capăt deprinderi cazone. La drum deci și, firește, cu auto-stopul. Întregul nostru capital, micuț și adunat ban cu ban, îl păstram pentru „adevărata călătorie", pentru descinderea într-o țară complet necunoscută.

La Paris, unde am rămas doar cîteva zile, Expediţiile polare ne-au oferit cîte un echipament Thermo-Lactyl, îmblănit, matlasat, pavăză de nădejde împotriva frigului, un dar deosebit de prețios atunci cînd vom ajunge în zona sudică a Groenlandei. Ce-o să mai urmeze, vom vedea și singuri.

În trecere îl văd pe fratele meu Serge ; ne vizitase astă iarnă la Grenoble și făcusem, împreună, cîteva ieșiri prin împrejurimi. Băiatul izbutise să termine cu viața militară și visa, în continuare, la un velier.

Monotonia cîmpiilor nordice, satele cu casele din cărămidă roșie toate la fel, negrele grămezi de zgură din preajma puțurilor de mină, priveliștea acestei Olande plate, cu plantațiile de lalele și morile ei pe care nici măcar n-am apucat să le privim cum trebuie, ne fac să dorim și mai mult descoperiera unui tărîm abrupt, răvășit, acoperit de zăpezi. Țară de păduri, de lacuri, de insule și brațe de mare, Danemarca este și ea tot atît de lipsită de relief ; dealtfel, aflăm că „rîu" e un cuvînt complet necunoscut pe aici.

Iată-ne și la Copenhaga, în sfîrșit cu biletele de vapor în buzunar. Fusesem anunțați la părinții prietenei noastre daneze cunoscute la Grenoble, astfel încît, în așteptarea momentului îmbarcării pentru Groenlanda, ne-am dus la ei. Tatăl era administratorul unei imense păduri situate în partea de nord a capitalei. Amabil, ne-a oferit un colț al propriei sale grădini ca să ne instalăm cortul. Eu păzeam vacile, întors astfel la originile mele țărănești, iar Peggy lustruia alămurile din casă ; în felul acesta puneam în practică învățămintele dobîndite iarna trecută, ne străduiam să vorbim daneza și, ca atare, nu iroseam timpul de pomană.

Danezii sînt mari mîncăi de carne și de pește ; tot timpul îi vezi îndopîndu-se cu tartine făcute dintr-o pîine neagră și densă, unse cu margarină sau cu pateu ori acoperite cu felii de carne de porc ori de vită, totul asezonat cu sfeclă roșie, castraveciori și diferite sosuri din muștar. Să mănînci niște feluri preparate deosebit de cele de acasă, înseamnă că te și afli la „alții". Acești danezi, această familie, au fost pentru noi primii „alții" cu care am avut

de-a face. Ospitalieri dar rezervați, ne-au primit fără fasoane, neîncercînd să pătrundă în intimitatea noastră, dar nedezvăluind-o nici pe a lor.

Veni și ziua marii plecări. Ne-am îmbarcat la Alborg, un port de pe una din insulele nordice, pe „Anna-Joanna", un cargo mixt, care făcea continuu naveta între Danemarca și Groenlanda, exceptînd, firește, perioada de iarnă.

Calele cargoului erau pline cu scînduri. Am aflat, în acest chip, că vechile bordeie din turbă au fost înlocuite cu case din lemn. Eram plini de neastîmpăr și curiozitate la gîndul că navigăm către aceste meleaguri, pentru noi încă mitice, avînd sub picioare elementele viitoarelor locuințe ale unor oameni a căror existență doream s-o împărtășim pe de-a-ntregul, căci aceasta era ferma noastră intenție : să trăim exact cum trăiesc groenlandezii. Din păcate, vasul transporta tot atîtea lăzi cu bere cîți steri de cherestea. Aveam să aflăm mai tîrziu ce înseamnă acolo chiolhanurile de sfîrșit de săptămînă, dealtfel ca pretutindeni unde distracțiile sînt rare iar munca, istovitoare.

Traversarea a durat opt zile, avînd ca unică ocupație mesele compuse din aceleași gustări reci. O furtună, care a ținut patruzeci și opt de ore, ne-a mai înviorat un pic. Noroc că amîndoi aveam stomacurile solide și, în vreme ce majoritatea celorlalți pasageri zăceau prin cabinele lor, doborîți de grețuri, noi zburdam pe punte și pe coridoare, ne potriveam echilibrul la mișcările dezordonate ale navei și admiram fantastica vînzoleală a valurilor.

Dar, odată furtuna potolită, oceanul redeveni cenușiu, mohorît, pînă în ziua în care se iviră aisbergurile, coloși mișcători și totodată imobili. Aveam de asemenea să facem

cunoștință cu packiceurile, aceste fragmente de gheață smulse din banchiză și care se grămădesc, se dislocă și derivează după bunul plac al curenților marini sau al vînturilor. Stînd în picioare la prova, exact deasupra etravei, admiram cum cutia noastră de tablă luptă și vibrează de fiecare dată cînd atinge, împinge sau izbește gheața ca pînă la urmă să înțepenească nimerind într-o îngrămădeală mai compactă. Se lansează un apel radio și, în scurt timp, din direcția coastei apare un elicopter care apuntează. Căpitanul nostru urcă la bord și pîntecoasa insectă mecanică îl ia cu sine în văzduh.

— Ce-o fi făcînd el acolo ? se întreabă Peggy.

Cum nu știam mai mult decît ea, un pasager ne-a explicat că de acolo, de sus, căpitanul putea inspecta zona și descoperi culoarele ce brăzdau packul, culoare prin care vasul își va croi ulterior calea.

— Dar ce se întîmpla pe vremea cînd nu existau elicoptere ? am întrebat, la rîndu-mi.

— Navele rămîneau înțepenite, uneori și cîteva zile în șir. Eschimoșii soseau în caiace, le arătau drumul și astfel izbuteau să ajungă la țărm.

Frederikshab, prima escală în zona de sud-est a Groenlandei. Blocuri stereotipe din beton, ca într-un cartier nou de locuințe european.

— Zău dacă făcea să batem atîta cale pentru așa ceva, am mormăit, decepționat.

— Dar așa ceva ai putea vedea în Franța ? îmi spune Peggy, apucîndu-mi mîna.

Și îmi arată, dincolo de tristețea betonului, domurile de stîncă ale muntelui, uriașe, sumbre, austere, pătate, ici,

colo, de verdele lichenilor. Nimic care să semene cu Alpii. Sîntem, într-adevăr, undeva la capătul lumii şi puţin îmi pasă, în definitiv, dacă arhitecţii locali n-au mai multă imaginaţie — sau mai mulţi bani ori posibilităţi — ca cei de pe la noi.

Prevăzusem iniţial să ne instalăm la Umanak, mult mai la nord, pe coasta de vest a insulei, însă căpitanul, cu care stătusem îndelung de vorbă în timpul călătoriei, ne povăţuise să n-o facem.

— Umanak e o localitate căzută în letargie. Pînă şi groenlandezii abia, abia îşi duc zilele.

— Am dori, pe cît posibil, să trăim din resurse locale. De pildă, din vînatul focilor.

— Focile devin tot mai rare. Groenlandezii le mănîncă, într-adevăr, dar danezii au supranumit carnea de focă „hrana lui Satan". N-o să vă deprindeţi niciodată cu ea.

— Atunci vînătoarea de raţe, sau pescuitul.

— În acest caz, aveţi nevoie de o ambarcaţiune. Cel mai bine ar fi să mergeţi la Jakobshavn, acolo găsiţi mai lesne de lucru decît aiurea. Există o fabrică de conserve din crevetă şi două hoteluri, dintre care unul ţinut de un francez.

Hotelul compatriotului meu nu era pentru noi un argument decisiv, dar nici nu făcusem jurămînt s-o ducem tot într-o ascoză şi să căutăm greutăţile cu lumînarea, iar ceea ce ne spunea căpitanul era plin de bun simţ. Înainte de orice, aveam nevoie de lucru şi, dacă se poate, nu chiar în cele mai proaste condiţii. Vînătoare, pescuit, curse cu sania, toate acestea aveau să urmeze. Hai, deci, la Jakobshavn !

O pană de motor ne-a imobilizat timp de două ceasuri înainte de intrarea în Sondre Stromfjord, unul din cele mai strîmte şi mai lungi fiorduri din ţară. „În Groenlanda, — ni s-a spus odată — timpul ţi-l petreci aşteptînd". Lucrul părea să se adevereaască, dar aşteptarea nu însemna irosire : Ginnar, contabilul de pe „Anna-Joanna" şi fiul căpitanului s-au apucat imediat de pescuit, scoţînd, în aplauzele celor cîţiva pasageri care asistau la spectacol, nişte peşti de-a dreptul uriaşi. Apoi, am pornit iarăşi la drum.

Peggy şi cu mine, ba urlam de admiraţie şi ne sărutam de bucurie, ba rămîneam muţi, mînă-n mînă, copleşiţi. De-a lungul întregului traseu — aproximativ o sută cincizeci de kilometri — nu exista mal ci doar ziduri ameţitoare de piatră, munte împlîntat de-a dreptul în mare, masa lui sumbră transînd cu albul fărămiţat al packului.

Reciproc ne servim cîteva frînturi din cunoştinţele noastre : la capătul fiordului se află, protejată de masivi înalţi, o bază militară americană, iar el, Sondre Stromfjord a fost denumit „ecuatorul arctic" din pricina temperaturii sale relativ blînde. Un micro-climat într-un ocean de gheaţă. Groenlanda, o ţară verde ? O glumă proastă ? Ei bine, nu-i chiar aşa. Întreaga insulă, de patru ori mai mare decît Franţa, dar avînd o populaţie ce nu depăşeşte pe aceea a unui oraş de importanţă mijlocie de la noi (cincizeci de mii de locuitori), cunoaşte iarna temperaturi care variază între 15° şi 30° sub zero, iar în nord, chiar şi —60°. Primăvara, dă colţul o vegetaţie pipernicită, licheni verzui, arbuşti minusculi, flori multicolore. Vara, şi în mod cu totul excepţional, termometrul poate urca pînă la plus 10°.

Nu-i însă mai puțin adevărat că, dacă inlandsisul, această calotă de gheață care acoperă, ba chiar constituie partea cea mai însemnată a insulei, a existat dintotdeauna, clima s-a modificat de aproximativ opt secole. Dovadă, recenta descoperire a unor morminte normande în care cei înhumați purtau straiele și podoabele lor de sărbătoare. Da, Groenlanda s-a răcit, dar în prezent, susțin unii specialiști, e din nou în curs de încălzire.

Ajunși la Sondre Stromfjord, punctul terminus al „Annei-Joanna", debarcăm și, lucru la care chiar că nu ne așteptam, parcurgem distanța pînă la aeroport în... taxi. Norocul îi slujește pe călători : pe terenul de zbor, Peggy s-a împrietenit cu un danez americanofil, care i-a dat cîteva rînduri pentru o personalitate din Jakobshavn susceptibilă să ne depaneze la sosire.

În elicopterul care ne poartă către oraș, amuțim de-a binelea, preocupați de ceea ce ne așteaptă : cum și în ce fel vom înfrunta noua viață, cum ne vom înțelege cu oamenii pe care-i vom întîlni, ce vom lucra ? Ne va accepta oare comunitatea sau vom fi refuzați de ea ? Cum vom îndura gerurile năprasnice, cum vom putea uita alternanța zilei cu noaptea, copacii, mireasma fînului proaspăt cosit ? Eu, fecior de plugari din Normandia — o regiune de ploi, de vîntoase, de cețuri și furtuni, o regiune aspră, e drept — urmează să trăiesc de-acum înainte în țara dezolantului pustiu înghețat. Firește, eu am vrut-o. Dar, la urma urmei, așa cum am hotărît să vin încoace, tot așa pot hotărî să mă întorc.

Iar Peggy, la ce s-o fi gîndind, în timp ce-și strivește nasul de ferestruica aparatului, ca să vadă mai bine ?

Nu regretă oare capriciul pasional care a adus-o în insula aceasta uriașă, potrivnică, fără doar și poate, oricărui trai lesnicios ?

Dar chiar în aceeași clipă o aud exclamînd :

— Oh ! Ah ! Privește, e minunat !

Zburăm pe deasupra unor munți cu crestele ușor rotunjite, cu pante nete, asemănători unor enormi bolovani lustruiți și totodată erodați de zăpezi, tăiați de văi care pornesc în toate direcțiile, se încrucișează și se termină în fundături. Peisaj lunar, modulat de tonuri închise : cenușiul compact al munților, griul-verziu al lacurilor, verdele stins al văilor. Pare o altă planetă, pe care, de aici, în cîteva luni, aveam de gînd s-o străbatem, dar nu zburînd pe deasupra-i, ci călcînd pe scoarța de zăpadă și gheață cu o sanie trasă de cîini, îndreptîndu-ne către misterioasa Thule. Acolo, timp de un an, vom crește urși albi. Îmi plac oamenii despre care se zice că au „fire de urs". De ce să nu cunosc urși adevărați, să viețuiesc alături de ei, să împrumut ceva din felul lor de a fi ? Dar pentru a realiza acest vis, va fi nevoie să mă rup de restul lumii, să devin, în primul rînd, un bun vînător ; va trebui, neapărat, să încep prin a învăța limba, ca să pot deprinde tehnica vînatului chiar de la localnici care folosesc și astăzi metodele moștenite din străbuni. Vor fi toate acestea cu putință ? La rîndu-i, Peggy va trebui să-și asimileze universul femeii eschimose și, mai cu seamă, să-și însușească tehnica prelucrării pieilor. Numai așa vom putea deveni cu desăvîrșire liberi.

— Cum o să facem ca să răzbatem cu sania prin labirintul acesta ? mă întreabă ea, deodată.

— O să urmăm linia de creastă a munţilor şi a stîncilor, răspund cu o anume siguranţă...

Să ating cu mîna, să pipăi toate formele acelea care acum pluteau la cîteva sute de metri sub noi, iată ce-mi doream cel mai mult !

— Uite, marea ! o aud strigînd, deodată, pe Peggy. Acolo, jos, în faţă şi la stînga !

La orizont, unde cerul şi marea se contopesc, văzduhul şi apa, îngemănate, schiţează o curbură fină şi delicată, ca de arc ; şi cît vezi cu ochii, întreaga această transparenţă albastră e împroşcată de miriade de prisme albe, minuscule, netede, scăpărătoare.

Survolăm două, trei cătune verzi, galbene, roşii, lipite de stînca cenuşie, apoi largul fiord Jakobshavn, implîntat adînc în interiorul pămîntului, dar nu ca un defileu sau canal, ci ca o mînă gigantică, cu degetele răşchirate şi inegale. O mare interioară, de proporţii reduse, presărată de gheţuri plutitoare, uriaşe fragmente plate sau blocuri cu înălţimi variind de la zece la două sute de metri.

Să nu mă scol de pe scaun, să-mi leg centura de siguranţă înainte de aterizare, aşa cum cere regulamentul ? Nici vorbă ! Nu-mi găsesc astîmpăr, mă reped cînd la un hublou, cînd la altul, mă învîrt ca un titirez prin carlingă, luînd fotografie după fotografie, îngrozit că aş putea să pierd, să uit ceva din ceea ce văd ! Clic, clac ! Imaginile sînt întemniţate pe veci în cutia mea fermecată. Mai

tîrziu, voi putea retrăi aceste prime clipe, le voi putea savura în voie și după pofta inimii ; acum însă, sînt incapabil de așa ceva atît mi-e de intensă emoția.

Am ajuns la capătul unui lung drum, am parcurs prima etapă, poate cea mai dificilă : aceea a adevăratei plecări.

5

JAKOBSHAVN

Ne aflăm la mijlocul lunii iulie, a anului 1973 și iată-ne la Jakobshavn, sau, mai exact, pe aeroportul lui, alcătuit din cîteva barăci din tablă ondulată, instalate pe un strat de criblură și mărginite de stînci cenușii. Mai bine de un sfert de oră rămînem năuci, ca loviți cu leuca în cap. Singurii pe care nu-i așteaptă nimeni sîntem noi, în rest fiecare are pe cineva. Toată lumea se agită, motorul nu se oprește din mugetul său furios și imaginile văzute de sus încep să se estompeze, luînd cu ele feeria și maiestatea lor. Sîntem pe pămînt, sîntem în miezul realității.

Un ceas mai tîrziu sîntem depuși în oraș, la hotelul francez despre care ne vorbise căpitanul. Irupem drept în mijlocului unui bal. Muzica încetează brusc, cadrilul de asemenea. Dansatorii, îmbrăcați cu toții europenește, ne fixează curioși. Au tipul mongoloid, dar sînt și numeroși ochii albaștri, filiație neîndoilnic daneză și consecință certă a moravurilor slobode ale populației băștinașe.

În fond, sînt ca și noi : niște oameni cărora le place să se distreze după o zi de muncă. Și mai ducă-se dracului imaginea aceea de carte poștală neroadă înfățișîndu-l pe eschimos în fața unui iglu ceva mai scund decît el, ocupat cu îndeletnicirile sale primitive ! Contrastul între „eschimosul imaginar" și realitatea citadină este într-adevăr caraghios.

Odată instalați, ne-am tras nițel sufletul, după care am pornit să-l căutăm pe acel personaj important pentru care Peggy avea o scrisorică de recomandare. Iată-ne, deci, în Jakobshavn. Dar, pe de o parte, incapabili să găsim fără ajutorul cuiva adresa la care locuia, iar pe de altă parte mînați de plăcerea de a descoperi noul, am bătut cu piciorul, practic, întregul oraș ; la început am luat-o pe străzile moderne, mai bine spus europenizate, mărginite, din loc în loc, de mici imobile, separate unul de celălalt, produse ale ingineriei daneze : unul sau două etaje din fibrociment, dotate în interior cu tot confortul, construite pe un teren nivelat cu ajutorul dinamitei. Rezultatul : odată ieșiți de pe străzile asfaltate, toate străduțele recent croite sînt înțesate de țăndări tăioase de granit și de alte diverse obstacole. Ne împiedicăm la tot pasul, dar în sfîrșit, călcăm pe pămîntul la care visam de mai bine de un an. După micile bloculețe urmează casele construite pe piloni, ținîndu-se ca prin miracol pe pantele abrupte ale stîncilor. Fiecare și-a ridicat locuința acolo unde i-a tunat, folosind scînduri asemănătoare celor aduse de cargoul nostru.

Această primă plimbare ne-a făcut să apreciem în cel mai înalt grad modul original în care se deplasează groenlandezii de îndată ce părăsesc cărarea bătută. Ca să poți

circula între acele încîntătoare căsuțe, spoite în culori vii, pe care le zărisem din elicopter, trebuie să cunoști toate scurtăturile, ocolișurile, capcanele și chiar primejdiile acestui sol răvășit, trebuie să știi să reperezi pantele dulci. să eviți crevasele, pereții abrupți, prăpăstiile. Într-un cuvînt, trebuie să faci alpinism, dar fără coardă și piolet, înlocuindu-le cu ingeniozitatea și găselnițele proprii.

Între o mică aglomerare, să-i zicem cătun, și o alta, există, desigur, adevărate punți din lemn pe picioare solide dar, ca să cîștige timp, groenlandezul o ia pe scurtătură, printre aceste grohotișuri ; drept trepte îi slujesc bucăți de scîndură, recuperate de pe cine știe unde, și așezate apoi din loc în loc. Pășind cînd iute, cînd greoi, el se aventurează fără teamă în acest labirint familiar, coboară pante aproape la verticală, se răsucește, cotește, urmează o potecă numai de el văzută, mică siluetă îndesată, sprintenă și totodată fragilă ca un caribu tînăr.

Odată ajunși din nou în cartierul cu locuințe tip bloc, am întîlnit o daneză ieșită să-și plimbe copiii. Am rugat-o să ne arate unde se află reședința domnului M. R. A acceptat cu plăcere, dar cum nici ea nu știa prea bine, ne-a propus, cu multă amabilitate, să ne conducă. Din cînd în cînd era nevoită să mai chestioneze compatrioatele, pentru supliment de informații, dar nici acestea nu știau mai mult. Totodată, însă, observasem că evită, în mod manifest, să se adreseze groenlandezilor întîlniți. Cînd, în sfîrșit, s-a decis, nu mică ne-a fost mirarea auzindu-i răspunzînd imperturbabil și fără să se oprească din mers :

— Nu știm, nu cunoaștem.

După care, întorceau capul și-și vedeau de drum. Să se „poarte" oare și pe aici segregația și rasismul ?

Cu toate acestea, domnul M. R. al nostru este un personaj bine cunoscut și nu-i vorba de o fantomă. Tot întrebînd în dreapta și în stînga, sfîrșim prin a-l găsi. Ne primește cu multă cordialitate. Ce poate face pentru noi ? În primul rînd să ne ajute să găsim de lucru.

Să vii să muncești în Groenlanda ? Ce să muncești ? Ce idee năstrușnică ! Mirajul gheţarilor ? La urma urmei, de ce nu ? Avem norocul că sîntem crezuți pe cuvînt, fiindcă, altminteri, e greu să te instalezi pe această insulă, considerată teritoriu danez *. Izolarea sa geografică constituie un mijloc ideal de filtraj al oricărei intrusiuni mai suspecte. Toate intrările sînt controlate. Cu excepția americanilor de la bază, numai danezii au dreptul să se stabilească pe insulă. Ca atare, un străin nu poate locui aici decît dacă beneficiază de girul autorităţilor daneze ; altminteri, toate ușile îi sînt închise.

M. R. ne însoțește pînă la fabrica de conserve să ne prezinte directorului.

— Trebuie să-i întreb pe groenlandezi dacă acceptă în echipele lor un francez și o americancă, ne spune acesta.

Și, într-adevăr, muncitorii au fost invitaţi să hotărască, prin vot secret, dacă primesc sau nu să ne aibă tovarăși de muncă. Iată ceva ce ne cam neliniștește, dar, în același timp, nu ne putem împiedica să admirăm acest spirit democratic.

În așteptarea răspunsului, profităm de libertatea noastră ca să cutreierăm orașul și împrejurimile. Încă din

---

* Groenlanda se bucură, din 1979, de anumite prerogative în cadrul instituționalizării autonomiei parțiale acordate în regatul danez (N.T.).

prima zi am fost surprinși de marele număr al automobilelor particulare ; de fapt, majoritatea erau taxiuri colective care rulau, cît îi ziulica de lungă, pe cei zece kilometri de drum asfaltat pe care-i are Jakobshavnul. Mai erau și camioane care asigurau traficul între port și diversele șantiere ; se debarcau scîndurile de care am pomenit, lăzi cu bere și diverse alte mărfuri. Toate acestea erau transportate la „prăvălie", instituție guvernamentală, un soi de mini-magazin-universal de la care îți puteai procura ce-ți poftea inima, dar absolut tot, începînd cu chibrituri și sfîrșind cu renumita mobilă daneză. Aceste „prăvălii" aveam să le întîlnesc pretutindeni în Groenlanda, mai bine sau mai slab aprovizionate, în funcție de importanța localității, importanță care se reducea, evident, pe măsură ce înaintai către nord.

A urmat apoi descoperirea peisajului ; tăind-o printre stînci — căci nimeni nu ne-a propus să facem un tur cu șalupa — am putut vedea, în depărtare, fiordul zărit de la bordul helicopterului. La întoarcere sau în timpul plimbărilor pe care le făceam, fie îndreptîndu-ne către est, fie luînd drumul portului, puteam admira în voie un spectacol fabulos, devenit brusc real, acela al soarelui de la miezul nopții ; alburiu și, totodată, intens, el se deosebea de cel al zilei nu atît prin diminuarea strălucirii sale, cît printr-o diferență de temperatură a aerului (cinci pînă la zece grade mai puțin). Ne apropiam de luna august și ai fi zis că e perfect imobil, că nu se înalță și nu coboară. Marea, de un verde-albastru intens, răsfrîngea asupra pămîntului o lumină ce înălbăstrea totul, orașul modern cu zidurile lui alb-murdar, stîncile, pînă și căsuțele pe piloni,

vopsite în toate culorile, ce se iţeau ici şi colo. Formele şi contururile se topeau, se estompau în această baie de lumină care în zonele umbrite căpătau nuanţe albastru-antracit.

După o scurtă săptămînă petrecută în anexa hotelului francez, anexă unde chiria reprezenta o sumă modică faţă de cea percepută în corpul principal, ne-am mutat într-un mic imobil cu trei etaje, denumit *Umgbo,* un soi de cămin pentru tineret. Aici băieţii şi fetele care lucrau la fabrică, în comerţ, construcţii, hotelărie, servicii publice şi chiar poştă şi care nu se încurcau în prea multe prejudecăţi, puteau închiria o mică garsonieră. Ferestrele noastre dădeau spre o altă clădire de care ne despărţea un fel de curte interioară, acoperită cu prundiş, transformată, pe timpul zilei, în teren de fotbal de către copii. Tot aici staţionau şi cîteva maşini. Mai încolo se ridicau alte imobile, clădite pe stînci nivelate, în timp ce ciocanele pneumatice continuau să aplatizeze totul în jur...

Locuinţa noastră, proiectată pentru două persoane, avea ca mobilier un pat dublu, două şifoniere, o masă de scris, un scaun şi două fotolii, totul funcţional şi plăcut la vedere. În comun cu vecinii de palier, dispuneam de un grup sanitar — duş, chiuvete, w.c. — iar împreună cu toţi locatarii blocului, de o bucătărie, mare şi modernă, instalată la parter şi excelent echipată : apă caldă şi rece pentru spălatul vaselor, o plită electrică cu patru ochiuri şi, în lungul pereţilor, dulăpioare individuale. Firește, aveam încălzire centrală.

Un singur lucru mă cam neliniştea ; deşi extrem de redusă, chiria mi se părea cam mare pentru punga noastră.

Nu ar fi fost oare mai bine să ne fi instalat ceva mai modest ? De pildă, la careva dintre localnici ? Peggy însă n-a fost de acord. Ea care se acomodase cu orice formă de camping, pe vremea cînd bătea șoselele călare pe bicicletă, dorea acum, pentru noi doi, un minimum de confort.

Atunci i-am spus :

— Uite, atît pot da și nimic mai mult ! Dacă vrei să rămînem în garsonieră, poftim, n-am nimic împotrivă, dar va trebui să muncești ca să scoți diferența.

A fost de acord și, ca atare, m-am înclinat. Odată desfăcute și aranjate lucrurile aduse cu noi, puteam să ne mai tragem sufletul în așteptarea bagajelor mari care urmau să vină cu vaporul. Patru pereți, un acoperiș, un colțișor unde să-ți rînduiești măruntele comori, un pat și zău că poți fi fericit oriunde, pe orice paralelă ! Iar sub picioarele noastre — solul acesta stîncos pe care doream de atîta vreme să-l cunoaștem. Eram fericiți, gata pentru marele start.

6

FABRICA DE CONSERVE

Muncitorii fabricii de conserve spuseseră „da".

— Vă prezentați la lucru la șase dimineața, ne-a spus directorul. Dar, atenție, nu sînteți prin nimic legați de fabrică, cum nici fabrica nu are nici o obligație față de voi.

Ne arătăm surprinși : cum adică, angajările nu se fac măcar pe o lună ?

— Angajarea depinde de cantitatea de crevete pescuită. Aveți noroc, în momentul de față e abundență. Pe de altă parte, munca sporadică se pretează mai bine la mentalitatea și la necesitățile groenlandezilor. Încercăm să luptăm împotriva obiceiurilor lor ancestrale, încercăm să nu încurajăm absențele și diletantismul, ne străduim să-i deprindem cu munca regulată. În perioada de vînat sau pescuit, groenlandezul muncește din greu. După aceea însă îl apucă lenea...

Și, întorcîndu-se către Peggy :

— În atelierele de decorticat crevetele o să vedeți numeroase femei. Sînt foarte harnice ; e și normal, deoarece ele nici nu vînează și nici nu pescuiesc. Într-un cuvînt, dacă întîmpinați greutăți, veniți la mine și le rezolvăm, încheie el adresîndu-ni-se, de astă dată, amîndurora.

Eram singurii europeni din hală în uniforma de lucru, o vestă albă, căreia i se adăuga, în cazul femeilor, o basma, iar al bărbaților, un soi de bonetă în două colțuri, asemănătoare cu cea purtată de jandarmi. Totul era spălat o dată, de două sau de trei ori pe zi, în funcție de numărul echipelor care se succedau.

Se lucra în acord. Munca nu era complicată, ci rutinieră și obositoare, mai ales din pricina zgomotului. Trei benzi rulante transportau crevetele, opărite în prealabil și decorticate de mașini. De fiecare parte a benzii, doi lucrători îndepărtau cu mișcări rapide ultimele bucățele de chitină rămase lipite de corpul crustaceelor.

Dar iată că s-a întîmplat ceva pe care nu l-am fi putut niciodată prevedea : groenlandezii sînt mici de statură, în timp ce noi eram doi lungani. Trebuia deci să lucrăm aplecaţi, ceea ce ne-a provocat violente dureri de şale. La început, părăseam lucrul frînţi pur şi simplu în două. Aveam junghiuri fioroase şi în coapse, intens solicitate şi ele. Rezistam însă stoic, gîndindu-ne la viitor.

Ferestrele fabricii dădeau spre port. De la înălţimea etajului trei, unde urcasem încă din prima zi, puteam admira şalandele pîntecoase, portocalii sau albe, mahunele pescarilor, cuterele cu motor, şalupele ausbord şi alte „cutii de conserve", mai mult sau mai puţin modeste, destinate plimbărilor duminicale ale danezilor. Dintre toate, o ambarcaţiune se detaşa net, robustă, frumoasă şi rasată.

— Ai zice un velier, dar fără catarg, a exclamat Peggy.

A fost un veritabil „coup de foudre" : iată-ne îndrăgostiţi de această navă, apariţie insolită în tot acel bazar plutitor.

— Cam cît ar putea costa un asemenea vas ?

— Pe puţin douăzeci de mii de coroane, răspunde Peggy.

Aşa stînd lucrurile, e mai înţelept să-l dăm imediat uitării... Privirea aleargă mai departe : dincolo de port se profilează barajul, alimentat de un rîu care se prăvale din munţi şi se varsă în golful ce slujeşte drept bazin de acostare şi adăpost natural al Jakobshavnului. Aflăm că acest baraj, construit în urmă cu vreo cincisprezece ani, alimentează oraşul şi uzina cu energie electrică, încălzeşte apa, întreţine congelatoarele pentru crevete, precum şi

cele în care se depozitează carnea de focă și de balenă, carne pe care groenlandezii n-o mai mănîncă fezandată așa cum făceau altădată.

— Dar ce se întîmplă cu turbinele atunci cînd dau marile geruri ? întreb eu.

— Ele se găsesc la doi metri sub nivelul mediu al apei, adică sub porțiunea în care stratul de gheață atinge grosimea sa maximă. În felul acesta, nu pot fi niciodată blocate. Un sistem de rezistențe ridică ușor temperatura apei la intrarea ei în turbine.

O pană de curent prelungită — și tot orașul ar încremeni încleștat de îngheț. Mă cutremur la acest gînd fantastic și teribil.

După o săptămînă, cînd mușchii noștri începuseră să se deprindă cu poziția impusă de înălțimea redusă a benzii rulante, am fost mutat la alt loc de muncă, tocmai la capătul fluxului. Ajunse aici, crevetele cad în niște lăzi de douăzeci-douăzeci și cinci de kilograme. Eu trebuia să le ridic și să le răstorn în cutii din inox, de cinci kilograme fiecare, așezate pe un cîntar. Aveam de supravegheat trei asemenea mese, alergam de la una la alta, un adevărat maraton care dura opt ore și jumătate pe zi.

O a treia variantă în funcțiile mele : la capătul chenzinei următoare, iată-mă desemnat mecanic de întreținere. Muncă mai puțin istovitoare, dar incomparabil mai abrutizantă : mașinile sînt infernal de zgomotoase, iar în sala cazanelor domnește o temperatură de plus 40° față de cele plus 3° cîte sînt afară.

Înainte de a ne putea lansa în cucerirea marilor spaţii unde am fi propriii noştri stăpîni, ducem viaţa aspră şi fără panaş a oricărui muncitor din lume care părăseşte uzina stors de puteri după o zi de trudă, zi căreia îi va urma o alta şi apoi încă una, asemănătoare toate între ele ca două picături de apă, şi asta treizeci, patruzeci, ba poate chiar mai mulţi ani la rînd, atît cît ţine viaţa.

Pentru noi, hoinari ai lumii largi, această stare de lucruri era doar o etapă provizorie, liber aleasă. Nimic asemănător cu situaţia tovarăşilor noştri de muncă. Din păcate, eram în imposibilitate să facem cu ei schimb de impresii : nu le cunoşteam încă limba şi nici ritmul muncii nu lăsa timp pentru flecăreală.

7

LA JAKOBSHAVN VIAŢA INTRĂ PE FĂGAŞ NORMAL

Iulie, august... Ce superb ni se păruse la început soarele de la miezul nopţii ! Adio însă amurguri, căderea serii, înnoptarea, sinonime pentru noi cu ideea de odihnă. Obişnuitele repere nu mai slujesc la nimic. A dispărut tot ce ne-ar putea spune : „A sosit momentul să mergem la culcare, e ora cînd trebuie să ne sculăm". Cînd să-ţi cauţi odihna, cînd să închizi ochii ?

Orele se scurg, sfîrşeşte ziua, începe noaptea... Dar afară e mereu aceeaşi lumină. În odăiţa noastră luptăm să adormim. O deprindere veche de douăzeci de ani de

care trebuie acum să ne dezbărăm. Lumina însă pătrunde, ne sîcîie, ne deranjează.

Am lipit de pereți cîteva afișe reprezentînd aisberguri bleu, portocalii, negre, mov după culoarea pe care o căpătau în diversele anotimpuri ale anului. Pe tavan am prins o vedere aeriană reprezentînd o imensă cupolă de gheață avînd la bază o dantelărie alb-verzui-albastră, un joc de culori extrem de pale în apa perfect limpede, o frontieră precisă și în același timp impalpabilă, un soi de coridor între ea și mare.

Cu lumina care ne inundă camera ne petrecem nopțile nu cu ochii în tavan, ci cu ochii la aisberg. Trebuia totuși să mai și dormim și, ca să „aducă noaptea în odaie", Peggy a avut ideea de a confecționa, din niște saci negri din plastic, un fel de jaluzele interioare Acum puteam aprinde sau stinge veioza și aceste simple gesturi ne dădeau un sentiment de securitate. Era noapte de adevăratelea, nu ne mai împiedica nimic să adormim și somnul venea iute ; ziua munceam din greu, oboseala turna plumb în mădulare. Peggy se ghemuia lîngă mine, schimbam cîteva cuvinte și dormeam pînă dimineața cînd, odată ridicate jaluzelele, lumina ce domnea afară inunda încăperea.

— În Franța, ne spunea Yves, bucătarul francez pe care l-am cunoscut la sosirea noastră la hotel, te bagi în pat, citești și, cînd ți se face somn, închizi cartea și adormi. E mult mai ușor !

Yves lucra aici de doi ani ; în ceea ce mă privește însă, eram ferm decis să mă scutur de deprinderile mele ancestrale.

„Te întinzi, închizi ochii și adormi adînc cu sau fără lumină“ — acesta avea să fie programul meu nocturn, vara la fel ca și iarna, după modelul groenlandezilor.

Odată sculat, mă duceam cu plăcere să-i întîlnesc pe tovarășii mei de muncă. Mersul lor, rîsul lor ajunseseră să-mi devină familiare, amintindu-mi în chip ciudat pe acelea ale unor vechi prieteni, turcii de anul trecut. Nu-mi puteam explica această asemănare, dar existența ei mă încînta ; mă simțeam foarte aproape de acești oameni simpli, prea puțin marcați de civilizație.

La fabrică se muncea opt ore și jumătate ; în pauza de prînz, perechile se întîlneau la cantina-patiserie ; tot acolo, în funcție de afinități, lucrătorii formau mese de patru sau opt persoane. Același lucru se petrecea și în pauzele pentru ceai ori cafea, pe care Peggy și cu mine le luam fie împreună, fie separat, în funcție de situație. Chiar de la primul prînz am remarcat că danezii stau deoparte, groenlandezii de alta. Segregație rasială ? S-ar putea. În orice caz, era una socială : danezii — vreo zece la număr — ocupau posturi de mecanici, tehnicieni sau cadre administrative ; groenlandezii erau, în general, simpli muncitori.

M-am așezat o singură dată la masa danezilor. Acești oameni politicoși, dar intriganți, se plictiseau de moarte cît îi ziulica de lungă și prin asta mă scoteau din sărite : prea semănau cu cei rămași pe continent ! Ca atare, am trecut de partea clanului groenlandez. În primul rînd pentru că eram și eu simplu muncitor, cu același salariu ca și ei ; apoi, la mesele lor, nu erau decît rîsete, anecdote,

gimbușlucuri. De pildă : unul îl lua pe careva din comeseni în primire și își bătea joc de el pînă cînd întreaga galerie pocnea de rîs. Un altul îl scuza, lăsîndu-mă să înțeleg că tipul e cam țicnit, după care îl lua la rîndul său în tărbacă, spre marea veselie a asistenței. Din păcate, nu pricepeam nimic din ce spuneau, așa încît nu-mi rămînea decît să mă amuz de mimica și veselia lor contagioasă. La ei strîmbăturile sînt o adevărată artă ; imită, de exemplu, magistral foca... Dar oricît ne străduiam, și eu și Peggy, limba lor ni se părea perfect ermetică. Mie unuia îmi părea deosebit de rău ; Peggy, în schimb, a abdicat la iuțeală, preferînd să le inculce cîteva noțiuni de engleză pentru că, zicea ea, daneza pe care o vorbeau nu era o limbă interesantă. Această atitudine mă îngrijora întrucîtva, la fel ca și perpexlitatea ei față de pauza de fumat ; fumatul era interzis la locul de muncă și, ca să se mai destindă niței, lucrătorii își îngăduiau cîte o mică întrerupere de zece-cincisprezece minute într-o dimineață, să tragă un fum pe coridor. Lucrul acesta se știa, era tolerat, admis chiar, cu condiția să nu se exagereze. Deprinsă cu rigiditatea orarului american, Peggy nu-și întrerupea niciodată munca, ba socotea că se fură din timpul fabricii. Erau amănunte, dar care mă făceau să privesc cu destul scepticism adaptarea ei la moravurile din Jakobshavn...

De un an, Peggy abandonase regimul ei vegetarian. Cum însă, în Groenlanda, carnea e foarte scumpă din pricină că se importă, am convenit că cel mai înțelept este să urmăm exemplul localnicilor care, în cea mai mare

parte, se hrănesc cu ceea ce pescuiesc, mîncînd, în funcție de sezon, somon, fletan * sau crevetă.

Fletanul, extrem de ieftin în această perioadă a anului, a devenit rapid elementul de bază al „supeurilor" noastre de la Umgbo.

— Într-una din zilele astea va trebui să pescuiesc și eu ceva pescoci dintr-ăștia, am declarat într-o seară, înfulecînd delicioasele fileuri prăjite de Peggy după toate regulile artei.

La drept vorbind, izbutisem pînă la urmă să diversificăm în modul cel mai agreabil meniurile noastre : legume și fructe conservate, orez, curmale uscate, fulgi de ovăz, crustacee, feluriți pești. Curînd aveam să adăugăm la toate acestea încă un fel de mîncare de care danezii nu voiau să se atingă și rău făceau.

Adesea îi vedeam fotografiindu-i pe groenlandezi cum se îndoapă cu *matak* — piele de balenă extrem de bogată în vitamina C — dar refuzau, de regulă, să guste din ea. Să pună ei gura pe carnea asta fadă ? Pfui ! Focă ? Cu atît mai puțin ! Și de ce, mă rog ? E hrana cea mai potrivită pentru lupta împotriva frigului și, la urma urmei, prin ce erau mai bune monotonele tartine cu margarină, pateu și castraveciori pe care le înghițeam fără cîrteală cînd am locuit lîngă Copenhaga ?

Se întîmpla, și nu arareori, ca între două aruncări de năvod, pescarii să pornească în urmărirea unei balene descoperite în apropiere. Odată harponat, cetaceul e tras pe gheață sau pe o stîncă ieșită din mare și tăiat pe loc în

---

* Fletan — specie de cambulă trăind numai în mările reci : „Pleuronectes". (N.T.)

bucăți pentru a putea fi imediat vîndut la sosirea în port. Rumoarea ce cuprinde întregul oraș vestește captura. De la ferestrele fabricii de conserve am văzut, nu o dată, mulțimea năpustindu-se spre cheiuri și ni s-a explicat cît de mult dorește fiecare să aducă acasă o bucățică mai de soi.

Era pe la începutul lui august, tocmai ieșeam din hală, cînd îmbulzeala de pe străzi ne-a dat de veste că un pescador se pregătește să acosteze, aducînd la bord unul din aceste uriașe mamifere marine. Am luat-o la goană spre port, amestecîndu-ne în mulțime, dar de astă dată nu ca simpli spectatori : doream și noi partea noastră.

În mijlocul unei vesele hărmălăi, au fost serviți mai întîi localnicii ; de, „ce-i al Cezarului se dă Cezarului", după care vînzătorul ne-a zîmbit cu amabilitate și ne-a întrebat ce vrem. Firește, n-am priceput o iotă din toți termenii eschimoși pe care ni-i debita, dar se pare că ne propunea pielea de pe burtă. Oricum, tot n-aveam nici cea mai mică ideie care ar putea fi părțile mai bune și care cele proaste.

— Uite, aia... Trei kile, am cerut noi, îngrozitor de stînjeniți și intimidați.

Dintr-o singură lovitură de cuțit, omul ne-a tăiat o frumoasă bucată de carne, încă nedezghețată.

Necunoscînd practicile locale și cauzele din care s-au născut, am pornit s-o cărăm ca atare, ținînd fiecare cu mîna de un soi de ureche făcută cu cuțitul chiar în bucata de carne. Aproape imediat aveam să ne căim amarnic că n-am urmat exemplul groenlandezilor și n-am învelit marfa într-un sac de plastic : nu numai că tot praful de pe drum s-a așezat pe ea, dar s-au luat și cîinii după noi,

apropiindu-se din ce în ce mai amenințători. Am fost nevoiți să dăm cu pietre după ei, treabă care a durat mai bine de jumătate de oră. Orice s-ar zice, meritam cu prisosință prima noastră bucățică de balenă !

În sfîrșit, iată și halca de monstru pusă la fiert într-o uriașă cratiță, împreună cu cartofi, ca un banal rasol de vită, cu care, dealtfel, și seamănă la gust, numai că-i ceva mai fadă. La început, poate pentru că știi că vine din mare, ești tentat să zici că are gust de morun proaspăt, dar odată condimentat cu sare și piper, nu vezi mare diferență între balenă și tradiționalul nostru biftec. În plus, inutil să pui untură în tigaie ; carnea e și așa suficient de grasă.

Un lucru ciudat, dacă te gîndești la mărimea animalului : carnea lui nu cade greu la stomac. Un groenlandez consumă, zilnic, între cinci sute de grame și un kilogram, uneori chiar mai mult, fără să resimtă cea mai mică indispoziție.

8

PRIMA MEA AMBARCAȚIUNE

Marea mă atrăgea, îmi era dor s-o cunosc. Singurii care mă puteau iniția erau groenlandezii, născuți pescari și vînători. Or, aceștia se prefac adesea că nu pricep ce spun danezii care-și petrec timpul liber împușcînd, fără nici un rost, rîndunici de mare și rățuști și se înapoiază, după

un scurt week-end făcut pe mare, gălăgioși, turbulenți, umflați de bere (dovadă — numărul impresionant de cutii goale azvîrlite peste bord). Vînători de muște moarte și turiști de cafenea ! Nu de așa ceva aveam eu nevoie și altfel vedeam contactul meu cu vînătoarea și pescuitul. Odată ajuns în nord, nu-mi mai puteam permite să fiu un „amator". Însăși supraviețuirea depinde de modul cum te pricepi să te descurci, de ceea ce știi despre elementele pe care trebuie să le înfrunți.

Pînă una alta, cum aș putea să stabilesc în altă parte decît la uzină — care, fie vorba între noi, începuse să-mi cam stea în gît — legături cu oamenii întîlniți pe stradă, pe poteci, în port, pe stînci și care, în marea lor majoritate își trăgeau resursele din aspra natură înconjurătoare ? Cum să procedez ca să nu fiu luat și eu drept un *nalo* (adică „cel care nu știe nimic"), ori, și mai rău, drept un *qavdlunaq* („cel care vine de la miazăzi") ? Dar, în ciuda tuturor eforturilor mele, a dorinței de a comunica, nu izbutesc decît să bîlbîi cîteva cuvinte uzuale. Să te apuce disperarea și nu alta ! Refuz însă să mă dau bătut, voi izbîndi, o doresc cu toată hotărîrea !

Hoinăream, ca de obicei, în lungul cheiurilor, pîndind orice m-ar putea apropia de lumea mării. Un bărbat, instalat pe puntea navei sale, mînca somon crud, uscat la soare. M-am oprit lîngă el și tipul mi-a întins o bucată, cu un licăr batjocoritor în privire : cu siguranță că o să mă strîmb și o să scuip cît colo îmbucătura. Pește crud, o noutate pentru mine, dar pielea uscată, crocantă și carnea cu gust proaspăt mi s-au părut delicioase.

— De, er mange got. Can I are mire ? (e foarte bun, aș mai putea căpăta puțin ?) am întrebat zîmbind cu gura pînă la urechi. Surprins. mi-a întins o altă bucată. Pînă la urmă am cumpărat un pește întreg.

Trebuie să mărturisesc că acest fel de mîncare n-a figurat de prea multe ori la masa noastră. Prea era de lux. Întîlnirea avută mi-a sporit însă și mai mult dorința de a pescui. Era unul din subiectele de discuție dintre mine și Peggy, seara, cînd ne întîlneam la cămin. Fata era întru totul de acord cu mine : simpaticul căpitan al „Annei-Joanna" avusese dreptate cînd susținuse că ceea ce ne trebuie e o ambarcațiune. Dar cum să o procuri cînd n-ai, practic, o lețcaie în buzunar ?

Așa stînd lucrurile, m-am pornit să scotocesc prin șantiere, să iscodesc prin port doar, doar voi da peste un pescador, o șalupă, cu sau fără motor, ori mahună lăsate în părăsire. Ceream sfaturi, citeam, observam, mă documentam. Umblam de colo pînă colo prin oraș, mă poticneam de toate pietroaiele, înfigeam vîrful cuțitului în bordaje, pipăiam toate vechiturile eșuate pe stînci. Primul și cel mai important criteriu : va putea înfrunta vasul sloiurile plutitoare, va rezista la izbitura lor ?

Într-un tîrziu, tot învîrtindu-mă pe țărm, am descoperit o mică ambarcațiune, care nu arăta deloc grozav, plină cum era cu fel de fel de porcării, dar a cărei lemnărie părea solidă. Cît ai bate din palme l-am găsit pe proprietar și am cumpărat-o pe o nimica toată.

Coca era centenară, dar stejarul ei se conservase perfect, datorită frigului și a uscăciunii aerului. În interior, lemnăria putrezise din pricina peștilor și a tot ce mai

fusese materie organică depozitate de-a lungul anilor. Cu chiu cu vai am tîrît-o prin stîncăraia de pe țărm și am adus-o pe fîșia de nisip unde pescarii își întind năvoadele și le repară.

Fabrica mi-a împrumutat sculele necesare și materialul de care aveam nevoie. Iată-mă căznindu-mă să-mi pun „găselnița" în stare de funcțiune. Jos cu lemnul putred, alte nervuri, solide, pregătite de mine cu mare grijă sînt fixate cu buloane de superba cocă de stejar.

A urmat apoi lansarea la apă. Ambarcațiunea noastră plutea. Rămînea de văzut dacă avea să și reziste...

9

PANICA

Oriunde te-ai duce în lumea asta, poți fi sigur că dai peste o trupă de americani, cu aparat de fotografiat în bandulieră, care „fac traseul" cu fast și... gălăgie, descotorosiți de orice grijă materială de către organizatorii excursiei.

Groenlanda nu face excepție. Din cînd în cînd, întîlneam inevitabilul grup de bărbați și femei, trecuți demult de prima tinerețe, cu ochelari pe nas, uluiți, exclamativi și, de regulă, încîntați de ceea ce văd. Odată, Peggy a intrat în vorbă cu ei, a discutat cîteva minute, după care s-a întors pufnind de rîs : unii se văitau de reumatisme — evident, Groenlanda are alt climat decît

Bermudele — alții se plîngeau de cîinii vagabonzi care luau cu asalt coșurile de gunoi ale hotelurilor.

Mai știi, poate că ascultînd îndemnurile inimii lor bune, aveau să facă într-o zi și o petiție indignată cerînd interzicerea folosirii cîinilor ca atelaj de sanie ?

Creșterea cîinilor de tracțiune nu este permisă în sudul insulei, dar aici, la Jakobshavn, sînt folosiți pe timp de iarnă ca să tragă săniile pescarilor și vînătorilor groenlandezi, ba uneori și ale unor danezi.

Cu cît urci mai spre nord, cu atît este mai mare rolul lor în viața populației băștinașe, iar odată ajuns în extremul nord constați că fac parte integrantă din această viață.

Numai Jakobshavn, orășel cu o populație de trei mii șapte sute de suflete, adăpostește circa șase mii de cîini. Lumea îi hrănește cu resturi de fletan cumpărate la preț de nimic de la fabrica de conserve... sau nu-i hrănește defel. Am făcut și noi o experiență : dacă le arunci un os pe fereastră, a doua zi vor fi cinci, zece, și timp de o săptămînă vor reveni la oră fixă, chiar dacă între timp nu le-ai mai dat nimic.

Cîinii vagabonzi sînt supuși unei supravegheri stricte ; se întîmplă ca ei să atace copii, rănindu-i grav, ba chiar devorîndu-i. Poliția împușcă frecvent animalele fără stăpîn, lăsîndu-le acolo unde au căzut. Puștimea năvălește imediat și, ca să răzbune frățiorul ucis, verișoara, prietenul, ciomăgesc cadavrele sîngerînde. Cum ar putea niște turiști veniți să petreacă aici zece-cincisprezece zile să priceapă ceva din moravurile acestea mai mult decît fruste ?

— Nu-i așa că la voi, în America, se zice : „Dacă nu ești cuminte te papă lupul ?“ Aici, dacă-i spui unui copil :

„Dacă nu eşti cuminte o să te mănînce cîinele", zău că nu glumeşti deloc.

Peggy se înfiora.

— Poate că, la urma urmei, groenlandezii sînt mai puţin stupizi decît noi.

Dar era clar că-i trebuia un efort ca să admită supravieţuirea acestor forme de viaţă primitivă.

Din dorinţa de a decora camera noastră, Peggy atîrnase de cele patru colţuri ale tavanului un năvod pescăresc, din nylon transparent, cu ochiuri strînse. Prin ele vedeam în continuare aisbergul nostru de hîrtie şi corola sa submarină ; de la un timp, Peggy începuse să depună în acest năvod, cu un adevărat simţ artistic, stele de mare şi scoici diafane, rătăcite printre crevetele pe care maşinile le rostogoleau pe banda rulantă,

— Sînt prea frumoase, spunea ea, ca să ajungă la lada de gunoi.

Într-o zi, după ce examinase un admirabil peşte-zburător uscat şi îl aşezase cu grijă într-unul din colţuri, m-a întrebat :

— Crezi că vasul nostru va fi gata înainte de iarnă ? Vei putea oare începe curînd pescuitul ?

— Mira-m-aş, a fost singurul meu răspuns.

Septembrie

Primele geruri serioase. Viaţa se opreşte. Apa pîraielor nu se mai rostogoleşte în cascade, gheaţa a pus stăpînire pe tot, pietrificînd pînă şi zoaiele ce se scurgeau în evantai din locuinţele agăţate de coastele bolovănoase şi abrupte...

Timp de șase luni, temperatura va fi foarte coborîtă, existența dificilă. Mă cuprinde panica, o panică ce mă ține cincisprezece zile în șir, înspăimîntîndu-mă și perplexîndu-mă totodată. Ce o să se întîmple cu noi ? Cum să înfruntăm și să biruim acest dușman, frigul ?

Pentru moment, singurul lucru pe care-l putem face e să ne îmbrăcăm cît mai gros și, concomitent, să acceptăm evidența : vechiul nostru proiect, acela de ajunge la Thule în iarna asta, era o pură utopie. Aventura în sanie ținea de funambulesc. Cum să conduci un astfel de atelaj, total necunoscut nouă, peste munții și stîncile înzăpezite ? Poate că nimeni nici n-a făcut vreodată această traversare, iar dacă a făcut-o, asta s-a petrecut demult, demult. Nici chiar aborigenii nu mai au nici un motiv să se lanseze în asemenea expediții.

Să luăm avionul ? În scopul prezervării a ceea ce a fost cîndva rasa eschimosă, districtul Thule este închis pentru orice formă de turism. În plus, dacă nu cunoști limba, n-ai nici cea mai mică șansă să te descurci. Firește, nu renunțăm la viața noastră polară imaginară : banchize, foci, urși albi, dar un vis se substituie altuia : din fericire, avem acea coacă de stejar și în iunie viitor vom evada și vom lua, pe apă, calea Marelui Nord. Va rezista oare Peggy pînă atunci ? Ea, care își închipuia că va traversa Groenlanda în sanie, avea acum tendința să rămînă cît mai mult închisă în garsonieră, aranjînd-o, decorînd-o, meșterind tot soiul de fleacuri și trebuia s-o forțez să iasă.

În week-endul în care am lansat barca la apă, m-am căznit s-o trag pe Peggy după mine pe stîncile de unde

voiam să fac ultimele fotografii ale sezonului. Neizbutind, am luat-o de unul singur în direcţia Icefjordului în căutarea aisbergurilor monumentale ce se profilau în lumina portocalie a lui septembrie, o lumină care, la crepuscul, devine purpurie. Umbrele aruncate de ele sînt tot mai negre, mai contrastante ; soarele filtrează razele sale pe după nori tiviţi cu albastru, din aur vechi lumina se preface în violet. Peggy însă nu mă urmează, nu vrea să vadă nimic. Singurul lucru pe care-l ştie e că odată cu această lumină în declin, ziua cea lungă va dispărea pentru nesfîrşite luni.

În ceea ce mă priveşte, criza a fost depăşită. Am acceptat frigul, mi-am învins spaimele, dar primele duritäţi ale nopţii polare au adus-o pe Peggy într-o stare de disperare şi cazul ei a început să mă neliniştească.

Relaţiile noastre daneze ? Nu cu salariile noastre de muncitori, care nici pe departe nu aduceau a remuneraţie gen „cadru de bază", ne puteam îngădui să ne revanşăm pentru rarele invitaţii ce ne fuseseră făcute la început, cînd sosisem. Oamenilor le cam trecuse cheful de noi. În plus, dacă izbuteam să punem ceva bani deoparte, aceste sume urmau să fie investite integral în amenajarea vasului şi nu în dineuri costisitoare. Dar mai ales, nu ţineam să-i frecventăm pe danezi pentru că mijlocul cel mai sigur de a ne trezi îmbarcaţi pe primul vapor şi expediaţi acasă era să le dezvăluim proiectele noastre. Păstram relaţii amicale cu ei, ceea ce nu era chiar atît de simplu, ba chiar reprezenta un mic tur de forţă în sine, pentru nişte oameni ca noi, care locuiam la cămin şi trăiam printre groenlandezi îmbrăcaţi în salopete matlasate. (Dealtfel,

nativii profită din plin de ceea ce le aduce „civilizația“ — fabrici, instituții, prăvălii, asigurări sociale — și se supără dacă cineva le zice „eschimoși“, termen care evocă pentru ei pe „mîncătorii de carne crudă“, nu tocmai îndepărtații lor strămoși, înveșmîntați în piei de animale, vînînd foca din caiace sau alergînd în urma săniilor trase de cîini).

Or noi venisem aici tocmai pentru acești oameni și nu pentru niște neadaptați sau doar asimilați. Dar unde să-i găsim și cum să intrăm în contact cu ei, admițînd că mai există ? Le-a îngăduit oare dispersarea demografică să-și păstreze obiceiurile și limba ?

Oricît de neviolent s-a produs aici colonizarea, ea n-a favorizat defel înțelegerea și simpatia dintre clanuri, lucru pe care apucasem să-l remarcăm deja. Nu era nimic de făcut : pentru danez, groenlandezul continua să rămînă indigenul necivilizat, iar pentru groenlandez, danezul reprezenta în continuare „colonialistul“. Și dacă pentru mine fiecare întîlnire cu tovarășii mei groenlandezi era prilej de bucurie, Peggy în schimb se purta cam „colonialist“, conservînd reflexele și prejudecățile ei de americancă. Asemeni danezilor, și ea găsea că atît străzile, cît și oamenii sînt murdari, dezordonați și că limba este îngrozitoare.

Cu toată părerea de rău, dar eram silit să accept adevărul : modul de viață pe care i-l propuneam n-avea nici o contingență cu escapadele sale sportive prin diverse țări „civilizate“.

ÎNTÎII PAȘI PE BANCHIZĂ

De cînd ne-am instalat la Umgbo nu l-am mai revăzut pe bucătarul francez de la hotelul din Jakobshavn : Yves locuia la familia soției sale, o groenlandeză get-beget și drumurile noastre nu se mai încrucișau.

Într-o zi, pe la începutul lui octombrie, l-am întîlnit totuși, și el ne-a poftit la cină. În timpul mesei i-am povestit cît de tare îmi doream să descopăr Icefjordul, acum înghețat.

Chiar a doua zi, m-a prezentat lui Jakob, un groenlandez care lucra ca chelner la hotel și era un pasionat al vînătorii în timpul liber. Jakob acceptă să mă ia cu el, dar cu o singură condiție :

— Ai să mergi exact pe urmele pașilor mei. În această perioadă a anului, gheața e încă foarte subțire și *qavdlunaqii* nu se aventurează niciodată prea departe.

I-am jurat că voi fi de o extremă prudență și a doua zi de dimineață am pornit în direcția stîncilor.

Jakob avea un mers suplu, degajat ; eu mă mișcam ca un pahiderm. Hanoracul îmi era prea larg și lăsa aerul să treacă pe dedesubt. Sub el aveam tot soiul de țoale grele care mă făceau să transpir, iar sudoarea îngheța imediat pe mine. A trebuit să încetinim pasul. El, în schimb, avea un echipament ușor, chiar și cizmele.

— Ca să-ți fie cald, cea mai bună metodă e să pui pe tine cîteva rînduri de haine, dar toate colante.

Timp de o oră am avansat printre stînci, cățărîndu-ne și luînd-o pe diverse scurtături ca să venim perpendicular pe mijlocul fiordului, acolo unde muntele se prăvale aproape la verticală de la o înălțime de peste cinci sute de metri. Odată atinsă creasta, n-apuc să admir acest abrupt impresionant, că iată-ne coborînd în zigzag, cînd sărind din stîncă în stîncă, cînd lunecînd pe zăpadă, pînă la nivelul apei.

Marea e în reflux și un linţoi neted și înghețat acoperă stîncile ; avem de străbătut o barieră de vreo zece metri care tivește țărmul urmînd conturul muntelui. Jakob îmi dă mîna, mă călăuzește, apoi mă lasă să mă descurc singur. E primul meu pas pe gheață. Înaintez tîrîș-grăpiș printr-un haos alb, consecință a mareelor care sfarmă banchiza în curs de formare, rostogolesc după ele packul mai vechi, împing și îngrămădesc totul la marginea fiordului.

Iată-mă bîjbîind în mijlocul acestui *hummock*, cățărîndu-mă, alunecînd, ridicîndu-mă, căpătînd tot mai multă siguranță, ca, deodată, să-mi apară în fața ochilor marea interioară înghețată, plată, imobilă cu aisberguri uriașe împlîntate ici și colo, aidoma unor vîrfuri de lance, alcătuind catedrale și grote, aceleași pe care le-am survolat înaintea sosirii la Jakobshavn. De sus, văzusem întreaga mare, cu tot conturul ei complicat, cu munții ce desenau un soi de frunză palmată, un as de treflă cu multiple bucle ; de aici însă, dintre aisbergurile încremenite, ascunzîndu-se parcă unul în dosul celuilalt, abia dacă poți întrezări coamele muntoase care se bulucesc între aceste degete răschirate pînă pe la vreo trei kilometri de locul unde ne aflăm.

Jakob îmi spune că, în dreapta noastră, fiordul se îngustează, prezintă o ușoară sugrumătură, ca apoi să debușeze în adevărata mare. Apoi, înșfăcînd — *tokul* său — o coadă de lemn, avînd în vîrf un fier în formă de foarfecă și destinat practicării de copci — izbește cu el gheața.

— Nici un pericol, declară el. După cum vezi, *tokul* n-a străbătut gheața, stratul e deci solid.

Mă avînt după el, dar la distanță.

Carapacea de sub picioare pare solidă, dar să nu uităm că sub ea, chiar dacă urmezi linia țărmului, sînt treizeci, cincizeci, cinci sute, o mie de metri de apă. Acestui pericol i se mai adaugă unul : frigul ; Jakob m-a prevenit : cel mai mic plonjon și moartea — prin paralizie — e absolut sigură. Să fie oare aceasta fericirea vieții pe banchiză ?

N-am însă timp pentru stări sufletești, nici pentru frică, nici pentru bucurie, nici măcar pentru admirație ; vîntul se stîrnește brusc, desprinde de lîngă țărm un sloi uriaș și îl mînă spre larg.

— E-n ordine, afirmă Jakob, ridicînd fruntea și adulmecînd aerul. Un fleac de briză... Putem continua.

Mă încred în el, deși „fleacul" de briză mi se pare al naibii de răcoros.

Acum am ajuns la stratul de gheață proaspătă, mult mai subțire — vreo trei, patru centimetri — format abia de o zi sau două. Calm, Jakob izbește, nu prea puternic. Vîrful *tokului* e în apă.

— După cum vezi, rostește el imperturbabil, aici gheața nu era prea groasă. Te încumeți ?

Să spun cinstit ce simt ? Reușesc să-mi ascund frica :
— Te urmez.

Dar în mintea mea calculez : mai scund și mai subțirel decît mine, Jakob nu poate cîntări mai mult de șaizeci de kilograme, cu îmbrăcăminte cu tot. Eu, trag cu cel puțin douăzeci și cinci mai mult. Să-mi fie fatală diferența aceasta ?... Mă las în seama experienței călăuzei mele ; dacă mi-a spus să-i dau drumul înainte, înseamnă că nu sînt riscuri. Voi face exact cum îmi va indica el.

— Mă urmezi la o distanță de douăzeci și cinci-treizeci de metri. Gheața n-ar suporta greutatea a doi oameni deodată.

Pornește. Aștept un pic și mă iau după el, la distanța cerută. Mă străduiesc să-i imit mersul : nu ridică piciorul, ci îl face să lunece, efectuînd astfel pași mici, prudenți, fără zgomot. Acum, gheața cea solidă e undeva în urmă. Dacă aș călca pe ouă, sau, și mai precis, numai pe coaja lor, și încă n-aș merge cu atîta delicatețe. Ca să nu mai vorbesc de propriul meu tonaj !...

Înaintarea noastră peste această oglindă stîrnește mici vălurele ; o ușoară ondulație face să pîrîie, ici și colo, cristalele de gheață. Sînt leoarcă de sudoare, dar de astă dată de vină nu e escalada vreunei pante abrupte...

În sfîrșit, Jakob atinge un strat mai gros și pot veni lîngă el. Examenul s-a încheiat. Mă privește fără un cuvînt. Ochii îi scapără : maliție, dar și mîndrie. M-am dovedit un tovarăș demn de el. Mai tîrziu, aveam să reîn-

tîlnesc această scăpărare în privirile prietenilor mei groenlandezi de fiecare dată cînd treceam peste încă un obstacol în dorința mea de a deveni unul de-ai lor.

Mai mergem un pic după care Jakob se oprește :

— Ia stai ! Vîntul se întețește... Trebuie să ajungem la uscat cît mai repede cu putință, pentru că gheața se va rupe și va porni în derivă !

Pîrîiturile se aud acum și mai aproape, și mai departe. Brusc, în fața noastră se înalță un meterez care ne stopează : tot frecîndu-se între ele, două plăci uriașe de gheață s-au sfărîmat, s-au fărîmițat și au format un morman care crește văzînd cu ochii. Mă simt al dracului de mic în acest nou univers... și, cu toate acestea, continuăm să înaintăm.

În față s-a deschis o întindere de apă. De pe celălalt mal, un vînător ne strigă, făcînd mîinile pîlnie la gură :

— Cum e acolo unde sînteți ?

— Rău, îi răspunde Jakob. Ne întoarcem.

Și, arătîndu-mi omul :

— Privește-l bine. E Lars, unul dintre puținii oameni din Jakobshavn care să trăiască numai și numai din vînătoare. N-are pereche. Uneori, ce-i drept, mai și pescuiește.

Ajungem, în sfîrșit, pe mal. Avînd grija mea, Jakob a renunțat pe ziua de azi să mai vîneze foci. Pentru mine însă, încă o etapă a fost parcursă ; am mers pe gheață. Am simțit-o sub picioarele mele, fremătînd și făcîndu-mă să freamăt. O clipă de fericire pe banchiză.

MICI NECAZURI, MARI BUCURII

Bărcuța mea trecuse cu bine proba apei. Apoi, odată trasă pe uscat, pe stîncile de lîngă mahunele de pescuit, a trebuit să mă apuc de răzuit, de ars cu lampa de benzină, de călăfătuit, de smolit. Acum, trudeam la sudarea și geluirea pieselor cîrmei și la fixarea unor plăci de tablă, galvanizată și oțelită, pe două treimi din lungimea bordajului, pînă la douăzeci de centimetri deasupra liniei de plutire, fiind menite să constituie o protecție împotriva gheții, care roade lemnul, dar lunecă pe oțel.

Munceam în draci, consacrînd fiecare ceas de libertate acestor mărunte, dar istovitoare, lucrări. La drept vorbind, construiam o navă nouă, pe măsura planurilor mele.

Firește, toate aceste operații nu treceau neobservate. De ce să dispună acest venetic de materialele fabricii, cînd ei, groenlandezii, duceau lipsă de scule și nu dispuneau de nici un atelier, astfel încît se aflau adesea în situația să-și dreagă avariile cu mijloace improvizate ?

Inginerii și tehnicienii danezi considerau de-a dreptul barbare procedeele și metodele lor de lucru, dar ce alte soluții le rămîneau bieților oameni ! Ferice de ei că erau destul de ingenioși ca să pună la punct ori să improvizeze un întreg sistem de autodepanare.

Într-o bună zi, trecînd pe alături o șleahtă de tinerei, pe care lucrările mele îi scoseseră vizibil din sărite, s-au legat de mine. Unul dintre ei m-a provocat la duel, un duel după moda groenlandeză, îndeajuns de idiot ; cei doi ad-

versari își încîrligă cîte un deget și trag de el, uneori pînă la fractură. Din fericire, potrivnicul meu, nemaisuportînd durerea, a cedat destul de repede. În schimb, o grindină de pietre, abia-abia evitată, m-a făcut s-o șterg la iuțeală.

Mai tîrziu, șeful bandei, un tînăr pescar cu obrazul tăbăcit de apă și vînturi mi-a devenit prieten ; l-am întîlnit la fratele lui, pe care-l cunoșteam de la fabrică. Mi-a oferit ceai, am schimbat un zîmbet și nu ne-a trebuit mai mult ca să uităm încăierarea și să rîdem de ea.

Nu-i nimic de mirare în faptul că acești tineri pescari se manifestă atît de violent ; așa cum aveam să aflu mai tîrziu, existența pe care o duc e din cele mai aspre, moartea nu reprezintă pentru ei mare lucru, trec pe alături de ea de mult prea multe ori ! Se întîmplă de asemenea ca întorcîndu-se la bord, după o pileală zdravănă, unul dintre ei să lunece pe poleiul care acoperă bastingajele, copastiile, punțile și să se prăvale între două coci. A doua zi, tovarășii îi descoperă lipsa, îl caută, pescarii dau de cadavrul lui. Munca însă nu se oprește pentru atîta. Grea viață, aspre obiceiuri.

Cu toate acestea, episodul petrecut m-a făcut să devin prudent : pe viitor, aveam să lucrez la amenajarea vasului în zona stîncilor, departe de plasele pescarilor. La urma urmei. puteau să considere tentativa mea și ca o intrusiune în universul lor, ca o provocare. Nu eram oare pentru ei încă un simplu *qavdlunaq* ?

Am continuat să muncesc totuși cu îndîrjire și, doamne, ce bucurie pe mine cînd am terminat acoperișul cabinei ce avea să mă apere de frig ! Armarea era departe de a fi terminată : aveam nevoie de un motor diesel, dar

nu-mi făceam griji ; era imposibil ca pînă la primăvară să nu fac rost și de el. Smoala care mi se lipea de degete îmi șoptea despre drumurile viitoare și mă simțeam cu adevărat fericit. În fond, nici nu simți cum trece timpul cînd îl consacri realizării unui proiect care înseamnă totul pentru tine !

12

PRIMUL FOC DE ARMĂ

Fără să știu nimic despre ea, banchiza mă atrage, mai mult chiar decît marea. Aș zice chiar că-mi este mai familiară. Am chef să mă întorc pe ea. Ca să nu mai spun că aici, în Groenlanda, culorile și luminile se schimbă fantastic de repede. Aș dori să revăd Icefjordul într-o „lumină nouă", expresie care dobîndește, pe aceste meleaguri, sensul ei cel mai plenar. Mi-ar plăcea s-o antrenez și pe Peggy, să împart cu ea toate aceste splendori. Regretă ea oare Europa, America, dulcea Floridă ? Nu spune nimic din toate acestea, dar cînd îi propun :

— Vino cu mine înainte ca adevărata noapte să dea peste noi, ea refuză.

În schimb, freacă, spală, gătește, decorează garsoniera, ce mai, o veritabilă „femeie de casă". Să-i fie oare de ajuns stelele ei de mare și plasa în care le tot îndeasă ? Acum mi-e pe deplin limpede că nu mă va urma. Dealtfel, cine a mai văzut „femeie albă" în fiord ? Nimeni, cu sigu-

ranță. (Dar nici groenlandeză, ca să fiu cinstit !) Prin părțile acestea, nevestele, chiar dacă se trag din eschimoși sadea, nu simt nevoia s-o facă pe tovarășa vînătorului, nici din rațiuni sportive și nici din necesitate. Să fie oare Peggy de azi una și aceeași cu Peggy care credea că va străbate Groenlanda într-o sanie ?

Mă resemnez deci să plec de unul singur și, cu acest prilej, împrumut o pușcă.

În apropierea fiordului, întîlnesc un vînător solitar, pe care apucasem să-l remarc, și în oraș și la fabrică, din pricina pantalonilor din pînză roșie atît de deosebiți de veșmintele de culoarea pietrei purtate de compatrioții săi. Îmi spune că îl cheamă Yens și îmi propune să mă întovărășească. Oferta lui e mai mult decît prețioasă, întrucît e primejdios să te aventurezi de unul singur ; dealtfel, orice vînător pleacă la drum avînd la el o coardă suficient de lungă ca s-o poată azvîrli unui tovarăș aflat în pericol, coardă cu ajutorul căreia omul să poată ieși din impas. Dar lucrul acesta aveam să-l aflu abia mai tîrziu.

Mersul nostru pe banchiză, de astă dată mult mai compactă, s-a dovedit de scurtă durată ; curînd, degajată pesemne de vînturi, în fața noastră apăru apa. Ne-am oprit, așteptînd ; cu vîrful oțelit al *tokului* său, Yens freacă marginea gheții.

— Hîrșîitul ăsta, îmi explică el, seamănă cu zgomotul produs de ghearele unei foci care încearcă să-și facă o copcă pentru ca să iasă să respire ; or, așa ceva le atrage.

Nemișcați, tăcuți, lăsăm minutele să treacă.

În lumina difuză, luciul apei răsfrînge coastele întunecate ale munților într-o infinită succesiune de tonuri de gri și verde, virînd treptat spre negru.

— Uite, o focă ! exclamă Yens.

Nu văd nimic, dar el duce arma la umăr și trage, stîrnind, cam la vreo sută de metri de noi, mici gheizere de apă. La rîndul meu, trag, la nimereală, mulțumindu-mă să ochesc în direcția indicată de el. Spre deosebire de mine, Yens vede perfect capul negricios al focii, dar neîndemînarea mea nu-l miră ; ochii mei nu-s încă deprinși, focile sînt cenușiu-închis, marea verde-gri-neagră.

În față, pe un alt sloi de gheață, cîțiva vînători au deschis la rîndul lor focul. Gloanțele ricoșează de apă, șuieră pe la urechile noastre. Yens răcnește :

— Trage ! Trage odată !

— Mi-e teamă să nu-i nimeresc pe cei din față, mărturisesc eu.

Atunci, Yens le face semn să înceteze focul.

— Ieșiți din bătaia noastră ! strigă el. Lăsați-ne pe noi !

Foca e doar rănită. Apuc, în sfîrșit, s-o zăresc, dar dispare. Așteptăm îndelung apariția unui alt exemplar și, ca să ne dezmorțim picioarele și să nu lăsăm degetele să înghețe, le izbim din cînd în cînd unul de celălalt. De fapt, nu-i prea frig, să fie vreo zece grade sub zero.

Stăm de două ceasuri la pîndă dar nu se mai ivește nimic. Yens hotărăște să ne întoarcem. Pornim spre țărm. Îmi doresc însă într-atît să văd apărînd o focă, încît îi declar că mai rămîn puțin.

Mă mulțumesc, așadar, să dau tîrcoale prin preajma barierei packului. Cu acest prilej mă încrucișez cu un tip

de vreo cincizeci de ani, și el muncitor la fabrica de conserve, pe care-l recunosc după căpățîna lui, mare și hidoasă. Seamănă cu un chițcan de pădure, urechi lungi, o gură care rîde întruna, ochi lăcrimoși și o claie de păr parcă răscolită de vînt.

Ne oprim să flecărim nițel. Brusc, bucata de gheață pe care ne aflam se rupe și o pornește spre larg. Sar pe țărm, mă agăț de un colț de stîncă, mă întorc și văd că tovarășul meu, lipsit pesemne de supleţea necesară, se îndepărtează, amărît, pe banchiza hoinară. Între noi e pe puțin un metru de apă. Îi întind mîna, bucata de gheață continuă să se îndepărteze, atunci mă lungesc pe stîncă pentru a avea o priză mai bună, dar el persistă în refuzul de a-mi accepta ajutorul. Se mulțumește să-mi treacă tokul și sacul cu merinde, apoi încearcă să sară. Zadarnic totul, distanța dintre noi crește. Aruncă priviri disperate în toate părțile, dar n-are nici o scăpare, e clar că pleacă în derivă. Atunci, lungindu-mă cît pot, îi întind tokul, strigînd :

— Apucă-l ! Apucă-l !

Să primească ajutorul unui alb ? Al unui puști care habar n-are de nimic ? Era clar că ideea aceasta îl șoca. Eu însă îi strig din nou :

— Uite, apucă de *tok !* Ia-l !

Pesemne că ajunsese la concluzia că e cazul s-o șteargă cît mai urgent de pe bucata lui de gheață, fiindcă a înșfăcat *tokul* cu ambele mîini, eu am tras din răsputeri și buf ! l-am văzut cu burta pe gheață. Am continuat să trag, insulița pe care plutea s-a apropiat, a apucat mîna întinsă și l-am ajutat să se ridice în picioare... Am plecat împreună și ne-am oprit lîngă un grup de vînători mai vîrstnici, insta-

lați ceva mai sus, pe o stîncă, să fumeze o pipă. Am cerut foc unuia dintre ei și, deodată, un mărunțel de bătrîn sare în picioare și se apucă să tragă asupra vîrfului unui aisberg în formă de ac, înalt de vreo sută cincizeci de metri și aflat foarte departe. Ceilalți se grăbesc să-l imite, iar eu le țin hangul. Din primul foc, glontele meu atinge vîrful, declanșînd o jerbă de scîntei albe care țîșnesc spre înalturi, se desfac și recad, ușoare, aeriene. Tovarășii mei urlă de bucurie, iar eu încerc, pentru prima oară, un sentiment de mîndrie, acela al bunului trăgător. Abia mai tîrziu însă, aveam să înțeleg întregul sens al acestei manifestări : succesul meu m-a integrat grupului lor ; aici, un glonte bine țintit înseamnă hrană, înseamnă garanția supraviețuirii.

13

„NANOK"

De cînd cu cele două ieșiri pe banchiză, cu Jakob și cu Yens, barometrul meu sufletesc se află la timp frumos. Sînt obsedat de o singură idee : să termin cît mai repede cu fabrica și să mă pot apuca de pescuit și vînat. În așteptarea acestui moment, robotesc la întinerirea frumoasei mele centenare, viitorul meu colac de salvare...

— Bravo, ai găsit o navă frumoasă !

Eram pe vine, cu nasul în sus, ocupat să cioplesc piciorul etamboului. Am întors capul.

— Salut !

Un vlăjgan de doi metri şi ceva e imposibil să scape neobservat, mai ales cînd hoinăreşte pe cheiuri, pe stînci, pe lîngă tot ce se leagă de mare. Îl remarcasem şi eu.

— Lucrez de cîteva zile la fabrică, urmează el. Acolo am întîlnit-o şi pe nevastă-ta. Se pare că vrei să te apuci de pescuit ?

Phil, danez de felul său, nici douăzeci de ani împliniţi, era unul din rarii pescari danezi din Groenlanda. La o escală, se îmbătase crîncen şi uitase să se mai îmbarce. Pescadorul său îşi continuase drumul spre sud, lăsîndu-l bun de plată pe cheiurile Jakobshavnului.

Fusese primit la fabrică pe post de supraveghetor la maşinile de decorticat amplasate exact deasupra atelierului în care lucrau femeile. Din balconaşul interior, veghea atît asupra crevetelor care cădeau pe banda rulantă, cît şi asupra lucrătoarelor. Aşa o reperase pe Peggy, unica, asemeni lui, *qavdlunaq* rătăcită printre aborigeni.

Iată-ne angajaţi într-o discuţie despre pescuit şi mare.

— Cu nava asta superbă şi pîntecoasă, spune el, s-ar putea ieşi chiar şi la pescuitul de somon. Este exact ce trebuie pentru ca năvoadele să poată fi trase peste bord.

— Aşa-i, dar de unde năvoade ?

— Dacă aş veni să te ajut, treaba ar merge mai repede.

Cred şi eu, cu un asemenea colos ! Ne lansăm în planuri ; e clar că în doi am isprăvi la iuţeală cu tot ce-a mai rămas de făcut, dar cum rezolvăm problema motorului ?

Printre picături, adică între decorticarea crustaceelor şi călăfătuirea vechilor scînduri, umblăm în căutarea unui diesel. Batem oraşul şi împrejurimile în lung şi-n lat, vi-

zităm toate magazinele, expediem telegrame peste telegrame în centrele mai importante ale țării, sîntem strînși cu ușa, iarna se apropie. E prea tîrziu ca să mai comandăm ceva în Danemarca ; în foarte scurt timp și pînă la primăvară, aveam să fim cu desăvîrșire tăiați de continent.

La un moment dat, am fost cît p-aci să ne căpătuim cu motorul mult visat ; pe un maidan zăcea un diesel superb, nou-nouț, cumpărat de doi tipi, dintre care unul s-a dovedit a fi fără parale ; dieselul a fost atunci pasat unui amator, care, la rîndul lui, s-a trezit fără o lețcaie cînd a fost vorba să-i facă motorului „o casă"... Cît despre următorul proprietar, ei bine, pe acesta a fost cu neputință să-l descoperim ! O istorie tipic groenlandeză. Abandonăm, nu fără regrete și, în așteptarea primăverii, robotim la finisajul cocăi. Fabrica de conserve e pentru noi din ce în ce mai insuportabilă.

Într-o bună zi, Phil sosește extrem de agitat pe micul meu șantier.

— Bomba zilei ! Inginerul-mecanic al fabricii își termină detașarea, se întoarce în Danemarca și vrea să-și vîndă cuterul !

— Zău ? Îl știu, e ăla cu coca din fibră de sticlă ! Superbă navă !

E exact cea pe care Peggy și cu mine o remarcasem, încă din prima zi, de la ferestrele etajului trei al fabricii. Inginerul mecanic e chiar șeful meu direct, iar raporturile dintre noi sînt excelente.

— Cu o asemenea navă poți pescui imediat orice poftești, îmi spune Phil. Dar, mă rog, probabil nu te interesează, în fond ai un vas al tău.

— Cu cît îl dă ?

— Scump. Cred însă că dacă știi cum să-l iei și plătind cu bani peșin, îl poți scoate la un preț convenabil.

Ne-am apucat de treabă, dar povestea asta cu nava nu-mi dădea pace. M-am dus să văd cuterul cu pricina : numele său era „Ann" — ca al proprietarului — măsura pe puțin șapte metri în lungime, avea un cockpit, o cabină cu două cușete, era pontat și echipat cu un diesel. O navă gata să iasă în larg, locuibilă, care mă tenta acum de zece ori mai mult decît la început. Mă ambalez la maximum, dar rămîne s-o conving și pe Peggy care continuă să citească, să mestereasscă prin casă și să lustruiască tot ce poate fi lustruit. Hotărît lucru, freacă prea mult, reflex de femeie care, de dimineață pînă seară, așteaptă întoarcerea bărbatului.

În ce aventură am tîrît-o ? Cum va suporta iarna ?...

— Dar cu șalupa de stejar pe care o tot repari de două luni încoace ce-ai să faci ? mă întreabă perplexă și practică, de îndată ce-i vorbesc de cumpărarea unei noi ambarcațiuni.

— Am s-o vînd la primăvară.

— Și de unde o să iei bani să plătești acum ?

— O să mă tocmesc.

Cum află însă că e vorba de ambarcațiunea pe care am admirat-o atîta la sosirea noastră și la care am tras cu ochiul de fiecare dată cînd am ieșit să ne plimbăm prin port, Péggy nu mai ridică nici o obiecție. Odată cu dezghețul, vom pleca împreună ; pentru moment va fi nevoie să strîngem zdravăn cureaua dar, cel puțin, iat-o asigu-

rată că va putea părăsi Jakobshavnul și că, la primăvară, vom porni către Marele Nord.

— Și cînd o ia din loc acest Ann ? mă întreabă ea, pe franțuzește, cu o mutriță șmecheră.

— Vrea să-și petreacă sărbătorile de iarnă la el acasă, cu familia.

Tăcere. De unde și cum să cîștigăm suma necesară ca s-o achităm la termen ?

— Și cum îți vei boteza vasul ? mă mai întreabă ea.

— *Nanok*, Ursul Alb.

— Ceea ce ești și tu, într-un anume fel, nu-i așa ? face ea, ironică.

— În orice caz, e și *Nanokul* tău...

Ne facem socotelile : dacă Ann acceptă să mai lase din preț, îi putem da ceea ce am pus deoparte pentru amenajarea șalupei iar restul în rate, economisind la salariu.

După o serie de discuții cu inginerul, sîntem poftiți la el. În prealabil, Peggy și cu mine pusesem la punct un mic scenariu :

— În ceea ce mă privește, zic, nu dispun decît de banii pe care i-am strîns la Grenoble, și nici un sfanț în plus.

— Ești nebun, numai atît pentru un cuter ca acesta ! explodează el, gata-gata să-și smulgă părul din cap.

— Și în plus, firește, suma pe care am putea-o economisi pînă la plecarea dvs. Dar nimic mai mult.

Peggy :

— Cum așa, vrei să risipești toate economiile noastre ! N-avem para chioară, fabrica o să închidă pe timpul iernii și tu stai să cumperi o altă navă ! Ești țîcnit de-a binelea !

— Îl iau ca să pescuiesc. Cu pescuitul o să cîștigăm parale bune înaintea închiderii fabricii...

Și așa mai departe, și așa mai departe... Ann ar fi vrut să-și desfacă, încă înainte de plecare, toate bunurile ; în afară de asta, își iubea nava și prefera să-o vîndă, chiar și mai ieftin, cuiva care s-o iubească la rîndu-i, decît să cîștige mai mult, dar să-o știe pe mîna unuia care-și va bate joc de ea. Treptat, treptat, îl simt cum începe să se moaie.

Înainte de a bate definitiv palma, Ann. Phil și cu mine ieșim să facem un tur pe mare. Peggy n-a vrut să vină ; dar de data aceasta gerul e într-adevăr cumplit.

Nu cunosc încă reacțiile lui „Ann" — viitorul „Nanok" — așa că prefer să las cîrma, pentru ieșirea din port, vechiului său căpitan, mulțumindu-mă să molez parîmele sub privirile cîtorva gură-cască.

Curînd inginerul virează la babord și se îndreaptă către fiordul înghețat pe care astăzi urmează să-l descopăr dinspre mare.

E pentru prima oară că ies astfel în larg și consider acest fapt ca un semn bun al unei noi și grandioase călătorii.

În realitate n-aveam să văd nimic din fiord, nici chiar de la mare depărtare ; pe măsură ce ne apropiem, aisbergurile devin tot mai numeroase ; dinspre larg par și mai enorme, și mai maiestuoase decît din mica mare interioară care îi slobozește, unul cîte unul, sau în gigantice cirezi. Ce fragilă apare ambarcațiunea noastră între aceste monumente, cînd mișcătoare, cînd imobile ce plutesc pe imensitatea apelor ! Ne strecurăm printr-un labirint ce desfide orice măsură omenească, cu ferestre și pereți din lespezi

de gheață portocalii, galbeni, aurii cu reflexe verzui. Trecem de un colos, apare altul, apoi încă unul, siluetele lor se suprapun, se detașează, se îndepărtează, se apropie, ascund totul, pămîntul, munții, alte aisberguri, ascund pînă și orizontul. Iar de jur împrejur, cît vezi cu ochii, numai țăndări de gheață, jucînd pe valurile ca de smarald. Și așa cum se întîmplă în mările cu insule, pe măsură ce înaintăm, formele se estompează, pier, se profilează, apar. În veci nu vom scăpa din acest hățiș ! Și tocmai atunci, iată un viraj de bord și în fața noastră un culoar care duce drept spre larg.

Din cînd în cînd, atingem ușor, dar uneori și izbim sloiuri plutitoare. Inginerul manevrează prudent ; e clar că nu face parte din categoria celor care riscă de dragul riscului. (Mai tîrziu aveam să constat că fundul ambarcației încasase totuși cîteva bușituri zdravene, e drept, nu de la blocurile de gheață, ci de la bolovanii de lîngă țărm, fără îndoială cu prilejul unor picnicuri copios stropite).

Nebun de bucurie, Phil sloboade focuri de pușcă în aer, se apucă s-o facă pe lupul de mare, înhață cîrma, accelerează la maximum, virează cînd la tribord, cînd la babord și... e cît p-aci să intre în plin într-un bloc de gheață.

— De-aici încolo, mătăluță ai să stai cuminte, bombăne placidul nostru căpitan.

Phil mîrîie. Cu toată lipsa mea de experiență, îmi dau seama că băiatul a făcut o serie de uriașe imprudențe. Nu știa nimic în legătură cu reacțiile vasului, care, altminteri, se comportă bine în larg și e clar că rezistă la șocuri, dar echipat pentru turism și nu pentru pescuit. Și mai e ceva care nu-mi prea place : marșarierul cuplează

cam greu. Va trebui să stau serios de vorbă cu Ann în legătură cu asta. La întoarcere, vasul e al meu. L-am cumpărat, de ce aș ascunde-o, la un preț foarte avantajos. Achit pe loc prima rată, adică două treimi din totalul sumei.

Iată-l deci pe Ann debarasat de cuterul său, iar noi — de toate economiile strînse... Acum, rămîne să cîștig cu ce să pot achita și ultima rată înaintea plecării inginerului.

14

ȘOMEZ, DAR NU STAU DEGEABA

În calitatea lui de inginer-mecanic, Ann era șeful meu la fabrică. Odată plecat, înlocuitorul său a socotit de cuviință să modifice ordinea stabilită așa că ultimii angajați la atelierul mecanic s-au trezit primii expediați îndărăt la decorticat crevete. N-am făcut nici eu excepție și singura mea consolare a fost că groenlandezii fuseseră păstrați cu prioritate.

Pentru mine, alternativa era simplă : ori mă întorc la banda rulantă, ori mă apuc de pescuit. N-am stat mult la chibzuială, cred chiar că, în sinea mea, hotărîsem acest lucru încă mai demult.

— Te pripești, îmi spunea Peggy, habar n-ai de pescuit ! Gîndește-te, mai întîi trebuie să plătim rata !

— Phil a navigat pe destule pescadoare, o să mă învețe el. Se pare că fletanul e foarte rentabil. O să fie încîntat să facem echipă.

Știam că, de aici încolo, o să mă înăbuș pur și simplu la fabrică, că o să mă frec de Peggy și la atelier și la cămin, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru și că toate acestea vor da naștere la ciondăneli, la certuri și că, în scurt timp, viața noastră va deveni imposibilă. Firește, ei nici nu-i trecea prin minte că un asemenea risc ar putea exista ; eu însă vedeam lucrurile mai în perspectivă : dacă voi deprinde pescuitul, vom putea trăi din el, și încă bine. De data aceasta, nu mai era vorba de un scenariu născocit, ci de o credință fermă.

Am început prin a-mi testa de unul singur vasul : mers înainte, mers înapoi, diverse manevre. Marșarierul continua să se cam bîlbîie, ceea ce putea să-mi dea de furcă atunci cînd voi acosta printre stînci, la intrările în port, la virări de bord... în sfîrșit, pînă la urmă o să mă descurc eu. Zis și făcut, merg să-l atac pe Phil.

— Ce-e ? Vrei să te apuci de pescuit ? Așa, pe nepusă masă ? Să știi că e o treabă cumplit de grea ! Și apoi nici nu-ți-ai achitat rata. Chestia e destul de delicată.

A fost rîndul meu să mă minunez :

— Ai pretins că putem scoate cu nava asta trei pînă la patru sute de kilograme de fletan pe zi, mi-ai împuiat capul cu isprăvile tale marinărești, te-ai văitat că nu mai suporți fabrica și acum tot tu dai bir cu fugiții ?

Ce ți-e și cu Phil ăsta ? O adevărată giruetă ! Iată-l acum, cît îi matahala de mare, pornindu-se să-mi vorbească de paragate cu cîte patru sau șase sute de cîrlige... Măreț planuri, nu zic ba, dar flăcăul uită un mic detaliu :

nici el și nici eu habar n-avem cum se pregătesc aceste paragate!

Ne apucăm așadar să hoinărim prin port, trăgînd cu ochiul la șalandele pescarilor, la materialul lor de pescuit și la felul cum îl pregătesc. Bag la cap tot ce pot băga, după care plec în oraș să fac unele cumpărături. Mă întorc la cămin cu brațele încărcate. Phil apare și el.

Să prinzi un cîrlig la capătul unui fir de gută lung de un metru și să legi firul acesta de o frînghie — cu condiția, firește, să știi să faci noduri — e una; dar să montezi două-trei sute, la interval de circa doi metri jumătate, și asta pe o lungime de doi sau trei kilometri, e cu totul și cu totul altceva.

— L-am întîlnit la prăvălie pe Unning, un prieten de la fabrică, și mi-a promis să mă ajute dacă n-o scoatem singuri la capăt, am sfîrșit eu prin a mărturisi.

— Cel mai bun lucru ar fi să vă duceți la el de îndată, ne sfătuiește Peggy, după care se cocoață pe un scaun să aranjeze, în plasa ce ne slujește drept baldachin, recolta ei din ziua aceea, tot ce putuse ciuguli din zbor de pe banda rulantă. De cîtva timp, fundul acesta de mare a crescut simțitor și, în vălurele ușoare, a ajuns acum să atîrne deasupra capetelor noastre atunci cînd ne băgăm în pat.

La Unning dăm peste niște musafiri și constatăm că Unning cel de acasă e cu totul alt om decît cel întîlnit de noi în oraș: la cea mai mică, dar precisă, întrebare schimbă subiectul discuției, ne oferă un pahar de bere, se întoarce să trăncănească, de una de alta, cu invitații. E limpede că am picat prost și sfîrșim prin a pricepe că nici el habar

n-are cum se fabrică un paragat, dar că, în același timp, nu vrea să se facă de rîs în fața prietenilor.

Atunci de ce ne-a invitat să venim la el după sfaturi ?

O atitudine tipic groenlandeză, lucru pe care aveam să-l aflu treptat, treptat în cursul lunilor viitoare. În orice caz, iată o seară pierdută. Nu ne rămîne decît să ne întoarcem la cămin.

— Ați mai văzut așa ceva ? ne întîmpină Peggy.

Năvodul se mai lăsase puțin, împestrițat tot de stele de mare și peștișori zburători.

— Asta zic și eu pescuit ! a făcut Phil.

— În orice caz, e foarte drăguț, am adăugat eu.

— E năvodul speranței, a spus, la rîndul ei, Peggy.

Ne apucăm iarăși de treabă, Phil și cu mine, încercînd să reconstituim amintirile noastre de pescari amatori, el în Danemarca, eu în Franța. Peggy toarnă și ea un pic de gaz peste foc, descriindu-ne metodele americane. Pînă la urmă, ne luăm și în clonț, așezați tustrei turcește pe jos, în mijlocul unui tameș-balmeș de fire de gută, sfori, odgoane și cutii cu cîrlige.

15

UCENICIE GREA

În zori, Phil și cu mine ieșim în larg. Ducem cu noi un paragat cu trei sute de cîrlige — ceea ce nu e deloc rău — și o prelată, cît toate zilele, din material plastic, ce ar urma

să fie întinsă în cockpit pentru păstrarea în stare proaspătă a peștilor prinși.

Prima întindere a paragatului, primul flotor, prima așteptare și, la capătul a patru sau cinci ore, prima extragere. Nici urmă de fletan. Doar ceva cod, dintr-acela care trăiește în apele mici și care, în plus, asta mi-o spune Phil, este interzis la vînzare. Merg însă ca momeală. Măcar atîta economie. În schimb paragatul seamănă cu un ghem de lînă cu care s-au jucat mîțele. Phil scoate cuțitul, taie toate gutele, iar restul îl descurcăm acasă. După ce terminăm, iată-ne din nou în port.

— Hai să ieșim mai în larg, s-ar putea ca acolo să ne meargă mai bine, opinează același Phil.

Îi urmez sfatul. E pe-nserate. Stînd în picioare la pupa, derulez pentru a doua oară în ziua aceea frînghia paragatului, lestată la capăt cu un bolovan. Pe măsură ce-mi vin la mînă cîrligele, înfing momeala și le dau drumul în apă.

Brusc, unul din cîrlige se agață de mănușă și-mi intră în palma dreaptă.

— Oprește ! Phil ! Stop ! Înapoi cu toată viteza ! Dă îndărăt !

Phil bagă schimbătorul în punctul mort, apoi trece în marșarier. Vasul continuă însă să înainteze. Phil se luptă cu schimbătorul, urlă, se zbuciumă, dar totul e zadarnic, marșarierul nu răspunde.

Trag cu mîna stîngă din răsputeri de funia paragatului, dar aceasta se dovedește mai tare decît mine, simt cum îmi despică degetele încleștate pe ea, cum mă trage după sine în adîncuri. Zbier cît pot :

— Stop ! Stop, fir-ar să fie ! și încerc totodată să smulg firul cu dinții.

Phil intră în panică, se repede la mine, smulge cuțitul și pîn' să deschid gura, taie dintr-o lovitură firul cîrligului.

Mîna îmi e salvată, mă doare de-mi sar ochii din cap, dar mai cu seamă simt că mă apucă turbarea de furie.

— S-a blocat marșarierul, n-a mers marșarierul, repetă prostește Phil.

— Bun, s-a blocat marșarierul, dar la ce-ți trebuie asemenea bicepși dacă nu știi să te slujești de ei ?

— Dar ce-ai fi vrut să fac ?

— Să tragi de funie, fir-ar să fie, în loc s-o tai ! Ce-o să ne facem acum ?

Un colos cu creier de păsărică ! Sau, mai degrabă, un dulău zălud... Pentru mine însă e absolut vital să reușesc ca pescar : am de plătit rata, am de asigurat hrana noastră și cazarea la cămin, or numai cu orele suplimentare pe care Peggy a și început să le facă n-o s-o scoatem niciodată la capăt.

Ajunși în port, am fost nevoit să cumpăr alte materiale — încă o sută de coroane azvîrlite de pomană — și să pregătim un nou paragat, urmînd ca în zori să-l instalăm cu mare grijă departe, în larg. Odată treaba terminată, am revenit la chei ca să așteptăm momentul cînd să mergem să tragem prada afară.

Sosind la locul cu pricina, nici urmă de flotor. Pustiu. Am scotocit marea cu binoclul, ne-am învîrtit ore în șir, am comparat diversele repere luate, nu încăpea nici o îndoială, aici fusesem. Iată-ne din nou mofluji, și iată-ne din nou clienți ai prăvăliei, cumpărînd iarăși momeală, spre marele haz al groenlandezilor : nu se lăudase oare

Phil-gură-mare pe la toate răscrucile că o să aducem la țărm tone de pește și că o să ne îmbogățim într-un timp record ?... Acum, uitați-vă la el, s-a dezumflat de tot și se întreabă cu ce o să-și hrănească ditamai hoitu' !

În ceea ce mă privește, încerc s-o conving pe Peggy :

— E doar o ghină trecătoare, totul va merge bine pînă la urmă... Am văzut atîția pescari aducînd o groază de pește, de ce nu s-ar întîmpla la fel și cu noi ?

— Poate că nu vă pricepeți încă, dar cu timpul o să deprindeți și voi meseria, răspunde ea, amabilă și încurajatoare, aranjînd în același timp, în năvodul întins sub tavan, ici o algă uscată, dincoace o scoică.

A patra ieșire în larg

De data aceasta, paragatul pare așezat cum trebuie...

— Dă îndărăt ! strigă Phil.

Prea tîrziu ! Nu putea să mă anunțe din timp ? Cu păcătosul ăsta de marșarier, care cînd prinde, cînd nu, iată-ne înțepeniți între stînci... Scăpăm pînă la urmă, dar nu fără cazne. E o baftă că nava n-a pățit nimic ! Dacă stau să mă gîndesc bine, cumpărarea cuterului ăsta, n-a fost chiar un chilipir : la tăvăleală se dovedește destul de rablagit. Să te apuce deznădejdea, nu alta ! Cînd tragem paragatul, abia dacă adunăm 30 de kile de pește în prelata noastră menită să înmagazineze trei sau patru sute. Cît să punem momeală și atîta tot. Pesemne că Peggy avea dreptate : „nu ne pricepem". Ori greșim cu făcutul paragatului și prindem prost cîrligele, ori alegem locul la nimereală. Cînd trecem pe lîngă alți pescari îi vedem cum ne privesc, rînjind pe sub mustață, dar nu se găsește măcar unul care să ne

spună unde anume trebuie să ne încercăm norocul sau cum trebuie să procedăm.

Lipsa noastră de experiență se cumulează, iar oboseala se acumulează ; descurajarea ne pîndește, iar pe mine și neliniștea : eu sînt cel care achită nota de plată a uceniciei noastre și asta în sensul cel mai propriu al cuvîntului, întrucît eu sînt acela care furnizez carburantul, materialul și alimentele ; eu, sau mai degrabă Peggy, care trudește de una singură, cît e ziua de lungă, în fața benzii rulante cu crevete.

Să dau bir cu fugiții ? Nici vorbă ! Trebuie să perseverez, atît pe plan material, cît și pe cel moral. Trebuie să ne coordonăm gesturile ca să nu ne stingherim reciproc, să nu facem eforturi contradictorii. Și ce dacă greșim, uneori prostește, și ce dacă ne trezim sleiți de puteri și nu știm cum să ieșim dintre ghețurile care ne-au prins ! O prostie, odată comisă, n-o mai repeți !

Trec cîteva zile. Odată, pe cînd ne înapoiam și mai aveam de mers vreo două ceasuri, îl aud pe Phil exclamînd :

— Privește ! Flotorul nostru !

— Ai vedenii !

— Ba nu ! Pesemne că un aisberg l-a agățat în trecere, l-a tîrît după el și l-a slobozit aici. Așa ceva se întîmplă adesea.

Într-adevăr, are dreptate, e chiar flotorul nostru portocaliu. Și odată cu el, paragatul.

— Acu să vezi ce de pește !

Tragem afară paragatul și... fîs ! Abia dacă-s vreo cincizeci de kile, curată sărăcie. Hotărît lucru, chiar și cu acest

miracol al regăsirii, tot n-am isprăvit cu ucenicia ! Unde-s iluziile noastre de acum o săptămînă ?

Şi ca să pună capac la toate, se mai dezlănţuie şi marea. Sîntem zgîlţîiţi într-asemenea hal pe coaja noastră de nucă în timpul opririlor necesare scoaterii paragatului, atît de vlăguiţi de tangajul şi ruliul care ne-au urmărit pînă la chei, încît, odată ajunşi, constatăm că nu ne mai ţin picioarele şi ne prăvălim, care pe o ladă, care pe un colac de parîme. Toţi cei din jur izbucnesc în rîs, dar fără răutate, iar noi... îi imităm pînă la urmă.

De data aceasta, calitatea noastră de europeni ne e de folos : avem nevoie de bani şi muncim de bună voie, zi şi noapte, în acord. Trudim din greu, vlăguiţi de nesomn, frigul sporeşte cu fiecare zi, noaptea se lungeşte.

Armarea cuterului lasă de dorit, dar n-avem o clipă liberă ca să putem cîrpi ce e de cîrpit. Uneori, cînd Peggy doarme, mergem şi noi să îmbucăm ceva pe fugă, într-un birt. E singura noastră pauză. E cald şi plăcut, puii se frig încetişor în rotisoare, miroase a cîrnaţi şi pîine prăjită, două chelneriţe îşi fac de lucru în spatele tejghelei. Într-o seară, dăm de doi patroni de pescadoare care, după ce fuseseră în Anglia să cumpere noi nave şi făcuseră o haltă în Danemarca, pentru întocmirea actelor de bord, sărbătoreau întoarcerea şi ciocneau un pahar pentru pescuitul lor viitor. Într-o altă seară, flecărim cu un tip, aflat în trecere, extrem de surîzător şi îndatoritor ; după plecarea lui aflăm că acest afabil personaj pătrunsese, cu cîţiva ani în urmă, într-un hotel din Jakobshavn şi împuşcase „la gura ţevii" doi danezi. Făcuse patru ani de puşcărie la Copenhaga şi acum trăia liniştit, într-un sătuc de aici. Dar un

Inuk — cuvîntul exprimă noțiunea de ființă omenească prin excelență — nu poate supraviețui izolat, fără familie, în mijlocul ghețurilor. Iar cel de care vorbeam se străduie ca, prin amabilitatea lui, să recîștige prietenia tuturor.

Așa legăm cunoștințe. Într-un colț, un tînăr bagă monede într-un flipper și trage de manetă ; rotițele prind să se învîrtă, luminile să clipească și un alt grup de puștani, care jucaseră pînă atunci fotbal-mecanic — ei da, chiar și aici, în fundul Groenlandei ! — s-au întrerupt, să vadă ce iese.

— Ai pierdut ! exclamă ei și se pornesc pe rîs.

Frumoasele chelnerițe ne întind doi cîrnați cu ceapă, îndesați între două felii de pîine prăjită, totul scăldat în sos tomat. Înfulecăm, dăm pe gît și un pahar de bere și ne întoarcem la bord.

Cu aceste ocazii, descopăr și viața nocturnă a portului. Mici grupuri de femei se furișează pe cheiuri, trec punțile de pontoane și dispar prin tambuchiurile deschise ale pescadoarelor. Din spusele lui Phil rezultă că aceste vizite spontane se bucură de o primire dintre cele mai „fierbinți" din partea pescarilor, deloc supărați că li se tulbură somnul și că, a doua zi, pe debarcadere nu auzi altceva decît : „mamarpa ?"

— Adică ? întreb eu.

— „Face bine dragoste ?" Dar, fii atent, tot așa te întreabă și cînd degustă o bucățică de carne : *mamarpa ?*, adică : „e bună la gust ?"

Am izbutit să dobîndim o oarecare tehnică la pusul paragatului ; astfel a fost depășită o a doua etapă, sau mai curînd, o a doua dificultate, fiindcă totul e să nu încurci

parîma şi firele de gută atunci cînd le scoţi din mare, lucru care nu ne reuşeşte întotdeauna. Dacă această operaţiune nu e făcută cum trebuie, imposibil să prinzi o nouă momeală şi, evident, cu atît mai puţin, să lansezi iarăşi paragatul. În ceea ce ne priveşte, ne-am resemnat şi descurcăm totul acasă, la căldurică.

Cu sistemul acesta de lucru, nu mai există zi, nu mai există noapte, sîntem mobilizaţi douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Optsprezece ceasuri pentru fixarea momelii, filarea şi instalarea paragatului, un pic de somn, după care scoatem paragatul. Restul de timp îl petrecem pe uscat, căznindu-ne, la cămin, să descurcăm sforăraia noastră.

Amărîta de Peggy munceşte acum optsprezece ore pe zi la fabrică ; dar cum în momentul de faţă sînt destul de puţine crevete, lucrează la bandă doar opt ore, iar restul timpului şi-l petrece ori cu curăţenia secţiei, ori cu întreţinerea transportoarelor, sau, muncind în acord, la decorticarea crevetelor, atunci cînd exemplarele sînt fie foarte frumoase, fie puţine la număr. De fapt, le cam ia pîinea de la gură groenlandezilor, dar n-avem încotro, trebuie să plătim rata înainte de Crăciun, ca la primăvară să ne putem lua zborul. Crede în continuare în evadare şi această speranţă îi dă puteri să reziste.

Pînă una-alta însă, se întoarce acasă frîntă de oboseală, cu junghiuri în muşchii gambelor din pricina nesfîrşitelor ceasuri petrecute în picioare. Abia dacă mai ştie ce face ; aruncă în năvodul de sub tavan recolta de stele de mare, printre care se strecoară uneori şi cîteva carcase de crabi, se trînteşte în pat, propteşte sub picioare perne să restabilească circulaţia şi se înfofoleşte în pături. Doarme

așa cîteva ore, în care timp noi ne luptăm cu paragatul, descurcînd, tăind, într-un îngrozitor talmeș-balmeș de cîrlige și alte marafeturi, sub năvodul-baldachin care pe zi ce trece se îngreunează și se lasă tot mai jos. Uneori, fie Phil, fie eu ne ciocnim de el cînd ne sculăm în picioare ; înjurăm cît putem, scoicile se rostogolesc către centrul plasei, cîte un peștișor uscat ne dă cu tifla printre ochiuri.

— Nu mai e chip să te miști aici !

Adevărul e că între oceanul imaginar care coboară din tavan și materialele noastre răspîndite în toate părțile, spațiul vital se restrînge pe zi ce trece.

Dar asta nu înseamnă că, atunci cînd Peggy se trezește, noi nu ne apucăm să vorbim — mai mult ca să-i susținem moralul — de proiectele noastre : ce mai, mîine tragem lozul cel mare, nu încape nici o îndoială, așa va fi... Știu însă bine că dacă a doua zi putem umple rezervorul cu motorină, lucrul acesta îl datorez numai și numai muncii sale ; și mai știu că începe să-i fie lehamite.

Acum e rîndul motorului să ne dea de furcă. În fiecare zi, preț de o oră, între 6 și 7, facem cu schimbul la manivelă ca să-l dezghețăm și să-l putem porni. Iar cînd, în sfîrșit, îi dăm drumul, sîntem sleiți. Dar în pofida tuturor necazurilor, în pofida acestei munci demente, mă simt mai fericit decît atunci cînd lucram la fabrică. Aici încalte simți că trăiești, că ești propriul tău stăpîn.

După vreo zece zile de caznă, Phil mă părăsește ; l-a istovit „Nanok", l-au istovit eșecurile noastre continui. S-a hotărît să se îmbarce pe un mic pescador care pescuiește

în zona noastră și care după aceea va porni către sud ; iarna trecută a fost pe aici o asemenea lipsă de pește și crevete încît mai-mai să moară de foame și frig într-un sătuc unde se trezise blocat de îngheț.

Drept unică amintire a acestei ierni i-au rămas niște pete roșietice pe piele : „Degerasem la picioare și pe tot corpul" mi-a mărturisit el într-o zi, arătîndu-mi cumplitele urme.

Fabrica de conserve de la Jakobshavn riscă să rămînă închisă o lună sau două — se mai angajează doar zilieri și uneori muncitori la serviciul de întreținere, dar puțini și prost plătiți, groenlandezii avînd, ceea ce, la urma urmei, e și normal, prioritate. Or, Phil nu mai vrea să tragă din nou mîța de coadă ; mai la sud, zice el, marea nu-i atît de rece, rămîne liberă de ghețuri vreme mai îndelungată și se poate pescui în continuare.

Adevărul e că Phil se pricepe la pescuit cît mă pricep și eu. Pe navele pe care fusese îmbarcat pescuitul se făcea cu năvodul și nu cu paragatul. În plus, era încorporat unui echipaj de profesioniști. Dacă stau să fac socoteli, Phil ăsta m-a costat destul de mult. Un bloc de forță în stare pură, dar nu și rezistent ; după numai cîteva ore e la pămînt.

Ca din întîmplare, acum cînd sînt numai eu și „Nanok", iar huiduma care se lăuda întruna că-i va bate pe groenlandezi pe propriul lor teren a dispărut, aceștia încep să se apropie de mine, să mă liniștească : nu trebuie să-mi fac prea mult sînge rău, așa e pescuitul, azi prinzi, mîine nu, și mă sfătuiesc să veghez la direcția curenților marini, să nu trag paragatul în traversul lor etc...

Odată, un bătrîn pescar acostează lîngă mine şi-mi explică, părinteşte, că bucăţile pe care le pun ca momeală sînt prea groase şi informe, iar peştii, şmecheri, le ciugulesc cu gura lor mică, fără să se lase agăţaţi. Învăţ de la el să tai carnea în fîşii înguste de un centimetru, dar cît mai lungi, înfingînd bine cîrligul în ele. În felul acesta, peştele înghite carnea şi oţelul dintr-o singură muşcătură şi nu mai e chip să scape.

Mă simt fericit. În sfîrşit învăţ şi eu cu adevărat. Mai aflu că un veritabil pescar de fletan poate cîştiga trei-patru sute de coroane într-o singură zi bună, dar cazurile acestea sînt cu totul excepţionale şi nu în acest sezon, ci în plin august. Mai trebuie să ţii seama de furtuni, de paragatele pierdute sau furate de curenţi, de balene, de aisberguri şi de sloiuri, lucruri care se întîmplă destul de des. Un pescar experimentat are nevoie de o oră să prepare un paragat nou ; un novice poate pierde cu treaba asta chiar şi o jumătate de zi, în funcţie de numărul cîrligelor.

Şi mai e ceva : pescarii sînt mulţi, paragate aşijderi şi adesea se prind între ele. E obligatoriu ca la scoaterea lor să fie prezenţi toţi cei interesaţi. Atunci poţi vedea trei-patru mahune, bord la bord, ciocnindu-se una de alta sau izbind bucăţile de gheaţă în derivă. Furtuna se înteţeşte, descurcatul nu s-a terminat, intră în funcţie cuţitele, sînt tăiate firele încurcate şi totul e urcat la bord în mare viteză. Noile paragate vor fi fabricate la ţărm, acum nu-i timp, e furtună. Portul rămîne blocat.

A cincisprezecea zi

Ura-a-a ! O sută de kilograme ! S-a terminat cu necazurile ! Mîine scot două sute !

Dar a doua zi îmi pierd, dracul ştie cum, paragatul. De data asta simt că mă lasă moralul.

Oricum, iarna şi noaptea polară vor face imposibilă ieşirea lui „Nanok" în larg : prea tari vor fi vînturile, prea dezlănţuită marea, prea multe gheţuri.

16

JAKOBSHAVN ŞI IARNA CARE VINE

S-a terminat. Peggy nu mai crede în pescuit. N-o mai ţin nervii.

— Nu se mai poate aşa, explodează ea, aruncînd cîteva resturi informe în năvodul-baldachin, trebuie neapărat să te întorci la fabrică, timpul nu-i încă pierdut. Altminteri nu vom izbuti să plătim rata şi n-o să reuşim să plecăm de aici în momentul dezgheţului. Niciodată !

E adevărat, acum e sezon mort...

— Nu-ţi fă griji, i-am răspuns eu, dacă o să fie nevoie de o mică completare, o să împrumut. Iar la primăvară, cînd pescuitul o să reînceapă, o să pot restitui fără greutate.

Pentru mine, fabrica e un coşmar. Dar Peggy se află în pragul unei depresiuni nervoase şi trebuie s-o ajut ; aşa că mă prefac că-i dau dreptate şi, pentru cîteva zile, mă întorc la lucru, ce-i drept, cam cu coada între picioare.

Cele două lungi săptămîni petrecute pe mare au fost pentru mine un minunat prilej de defulare ; m-am istovit

fizic, dar nu și nervos și oboseala sănătoasă acumulată la bord îmi îngăduie acum să suport starea de iritare ce domnește între noi, prinși în ochiurile unui năvod, aidoma stelelor de mare și cleștilor de crabi ce se usucă sub tavanul camerei noastre de la cămin. La fabrică, munca se plătește cu ziua sau cu ora ; în consecință, unul care a lipsit cît am lipsit eu n-are nici o garanție că va fi reprimit. Nici vorbă, așadar, să-mi reocup vechiul post de mecanic ; ba trebuie să mă socot fericit că mi se dă să car lăzi.

Fericit, e, firește, un fel de a spune. Blestem și înjur cît pot lăzile astea grele care îmi rup pur și simplu mîinile. Dar altă soluție nu există : n-au mai rămas decît cîteva săptămîni pînă la scadență. În plus, mai trebuie să și trăim din ceva.

Între timp, iarna s-a instalat de-a binelea. Banchiza ba se formează, ba se sfărîmă, ruptă de vînt și bucăți de gheață pornesc în derivă. De la fereastra fabricii, vedeam, cuprins de invidie, cum pescadoarele mai temerare ies încetișor din port ca mai apoi să revină, luminițe plăpînde, abia zărindu-se în întunecimea din jur. Cîți erau oare cei care se agitau pe punțile lor, în mijlocul rîsetelor și maimuțărelilor, trăgînd cu mîinile ude parîmele înghețate ale năvoadelor ? Noaptea polară avea să cuprindă însă curînd toate zonele de pescuit, să le blocheze pentru multă vreme ; ce se va întîmpla cu noi în momentul în care calele lor nu vor mai descărca nimic care să alimenteze mașinile fabricii și să dea de lucru oamenilor ? Nu cumva Phil avusese dreptate îmbarcîndu-se pe un vas ce naviga spre sud ?

L-am tras pe „Nanok“ pe țărm ca să-l pun la adăpost. Am procedat cu cap, fiindcă portul îngheață în prezent tot

timpul, deși mareele și vasele care intră și ies sparg gheața. În trecere, am remarcat un pescador pîntecos care se amarase lîngă chei pe reflux. Dimineața, vasul era înțepenit între sloiurile împinse de flux și o uriașă cocoașă de gheață formată pe pilonul ce marchează intrarea în port. Odată cu mareea, pescadorul, pe jumătate strivit, s-a scufundat. Doar cele două catarge mai răzbăteau prin crusta înghețată.

În timp ce priveam acest spectacol, un bătrîn pescar mi-a povestit o întoarcere din larg, pe timp de iarnă, cu adevărat extraordinară. Într-o seară, pe furtună, un vas este prins de vijelie și obligat să navigheze, dînd serios bandă tribord, pe o mare dezlănțuită. Gerul și apa au format rapid pe copastie un strat de gheață ce creștea cu fiece val. Cu cît creștea gheața, cu atît sporea banda, și viceversa. Un adevărat cerc vicios. De regulă în asemenea cazuri, vasele se răstoarnă ; acesta a reușit totuși să ajungă în port, dar cu o înclinare înspăimîntătoare. I-au sărit în ajutor de pretutindeni, cu tot soiul de scule. Imediat ce pescadorul s-a legat de chei a fost pus în funcțiune un ferăstrău mecanic, iar restul oamenilor au atacat gheața — care avea ca la doi metri grosime deasupra liniei de plutire — cu ce le căzuse sub mînă : topoare, fîrnăcoape, hîrlețe.

Portul încremenește tot mai mult și mai mult. Și, deși știi că e înghețat și că vasele nu mai plutesc, prinse în luciul unei oglinzi tulburi, te cuprinde mirarea de fiecare dată cînd vezi pe cîte unul pășind pe apă, sau pe un altul coborînd scărița pescadorului, pumînd piciorul pe suprafața lăptoasă și netedă și înaintînd fără să se scufunde.

În ziua plecării sale, Phil a venit la fabrică și mi-a declarat fără alt preambul :

— Vii cu mine. Las-o pe Peggy la Jakobshavn, o să se descurce de minune și singură. Noi doi o luăm din loc ; acolo, în sud, sînt parale bune de cîștigat.

Nu zic nici da, nici ba. Stau și cumpănesc : ce-i drept, i-am putea lăsa lui Peggy toți banii pe care-i avem și să plecăm după alții, mai mulți. În felul acesta am suprima și riscul foametei pe durata cît fabrica va sta închisă, iar eu m-aș întoarce odată cu desprimăvărarea.

— Ce zici ? mă întreabă el.

— Să văd ce zice și Peggy.

Dar de îndată ce o pun la curent cu proiectele lui Phil, Peggy izbucnește :

— M-am săturat de Phill ăsta al tău ; nici n-apuci tu să ieși bine pe ușă și hop, apare dumnealui și, ca din întîmplare, mereu la ora mesei. E o plăcere să stai cu banii așa cum stăm noi și să-l ai întruna pe cap pe unul cu burta și foamea lui Phil ! Într-adevăr, nu odată Peggy a fost obligată să-mi pregătească din nou de mîncare pentru că Phill, căruia puțin îi păsa dacă îmi rămîne și mie ceva, apucase să treacă pe la noi înaintea venirii mele. Manejul acesta durează de mai bine de o lună : Phil se înființează la unul sau la altul, declară că moare de foame și se înfruptă liniștit din hrana involuntarelor sale gazde.

Ceea ce nu știa Peggy, sau mai exact nu voia să știe, e că la groenlandezi un asemenea procedeu este și firesc, și perfect uzitat în caz de dificultate. În fond, Phil proceda în maniera lor și, de vreme ce trăia ca și ei, înțelegea să profite de ospitalitate.

Dar nu mentalitatea sau procedeele lui Phil constituie, de fapt, adevăratul subiect al discuției noastre. Nimic nu-mi garantează că n-o să pățesc și eu ce a pățit el anul trecut : să mă trezesc blocat cine știe pe unde pe toată durata iernii. Așa stînd lucrurile, rămîn mai bine pe loc...

Yves, bucătarul care e aici de doi ani, a prins de veste că s-a deschis un curs de groenlandeză pentru danezii rezidenți la Jakobshavn. Iată-l plin de rîvnă școlărească, trăgînd de mine să vin cu el. E drept, ideea de a ne așeza în bănci ca niște mucoși nu ne prea ispitește, dar în doi parcă va fi mai ușor de suportat.

Ajungem în tandem la școală. E noiembrie, am pierdut două lecții: Ceilalți elevi își dau coate și rînjesc pe sub mustață : franțujii ăștia n-o s-o scoată niciodată la capăt !

Groenlandeza e o limbă formată din cuvinte compuse. Învăț să le construiesc pornind de la rădăcina lor, lucru pe care înainte nu-l sesizasem defel. Începutul e bun. Cursurile au loc săptămînal : lectură, analiză, explicarea textului ajutător, fiecare elev pe rînd. Se dau și teme pentru acasă, avem de răspuns la diverse chestionare. Cînd nu pricep o explicație dată în daneză, profesorul are amabilitatea să mi-o traducă în engleză.

De îndată ce simt că am înregistrat un oarecare progres, mă apuc să aplic în practică cunoștințele dobîndite, lucru care se află imediat la fabrică.

Yens, cel pe care l-am întîlnit în fiordul înghețat și care e sub-șeful echipei ce controlează timpii de muncă, mă obligă să vorbesc cu el numai în „eschimosă" ; reacția în lanț se creează instantaneu : în timpul pauzei pentru

cafea, toți cei cu care simpatizasem fără a putea însă comunica nemijlocit, vin să-mi vorbească, mă chestionează în legătură cu regulile pe care le-am învățat în timpul săptămînii, fapt ce mă silește să folosesc mereu noi cuvinte. Lăsînd la o parte gramatica din carte, înghit zilnic porții masive de gramatică practică și constat cum, deodată, toate eforturile dezordonate pe care le făcusem de luni de zile se dovedesc fructuoase.

Femeile nu se sfiesc să se amestece și ele și nimeni nu vede ceva rău în lucrul acesta. La fiecare pauză, tronez în mijlocul unui grup :

— La asta se spune așa ; la asta-așa.

Rîsul și veselia sînt mereu prezente, o metodă de a învăța pe cît de plăcută, pe atît de eficace : reținem tot ce-mi spun ele. Curînd și pescarii din port aveau să înceapă să pălăvrăgească cu mine, apropiindu-se și intrînd spontan în vorbă.

Din păcate, Peggy continuă să nu priceapă nimic, pentru că refuză să învețe ceva. Persistă în prejudecățile ei de occidentală bine spălată ; pentru ea, noii noștri tovarăși nu fac mai multe parale decît... negrii americani : niște indivizi leneși, care umblă numai după cîștiguri dobîndite fără trudă. Pauza de fumat, nerentabilă pentru direcțiune, n-o mai miră, o scandalizează : curată hoție ! Iar eu aș zice, curată segregație. Faptul că-mi împărtășește vederile ei, că discutăm despre ele, mi se pare perfect normal, dar de la venirea noastră am tot avut asemenea discuții, și toate încercările mele de a-i schimba optica s-au soldat cu un eșec. De pildă, Peggy nu vrea să admită că umblatul ăsta teleleu face parte din ritmul de viață al groenlandezilor, punctînd o pauză între două momente de maximă

încordare și că, în genere, oamenii aceștia au un simț foarte dezvoltat al lucrului bine făcut.

La fabrică, Peggy continuă să vorbească numai în engleză cu colegele ei, iar în afară de asta nu se gîndește decît la sordidul muncii sale, la orele suplimentare, la banii care intră în casă. E adevărat, muncește îngrozitor de mult, dar nu i-ar fi oare viața mai ușoară dacă s-ar osteni să privească și cu alți ochi la vecinele ei de atelier ? Sau poate e geloasă pe succesele mele lingvistice pe care le datorez acestor femei ?

Am mai spus, mi se pare că, la cantină, mesele groenlandezilor sînt într-un permanent hohot de rîs. Oamenii aceștia adoră să se ia peste picior, să-și bată joc unul de altul, să se scălămbăie, să rîdă pe socoteala celor mai buni prieteni. Sînt foarte perspicaci, au un spirit critic extrem de dezvoltat și știu să descopere imediat defectele cuiva pe care nu-l plac. La început, maliţiile lor sînt lipsite de orice răutate și dacă victima reacționează firesc, nu se supără, cei mai feroci dintre autorii glumelor pot deveni prietenii cei mai buni ; dacă însă cel vizat nu înțelege de glumă, atunci maliția se transformă în sarcasm, uneori de-a dreptul ulcerant. Din clipa aceea totul : pauza pentru cafea, prînzul, faimoasa pauză de fumat, se prefac într-o sursă de chinuri pentru cel care n-a știut să se facă agreat.

Intuia oare Peggy tot ce se spunea în jurul ei ? Femeile o detestau și, de cele mai multe ori, era preferabil că nu pricepea ce zic... Acasă se plîngea de atmosfera care domnește la atelier și deseori discuțiile dintre noi ajungeau să se învenineze.

— Tu ai fost cea care ai creat atmosfera de care te plîngi. Eu, ce pot să fac ?

— Spune-le să fie mai amabile de vreme ce vorbești atît de bine eschimosa !

— N-ai decît să înveți și tu limba lor !

— Și la ce o să-mi servească mai tîrziu ?

— În primul rînd, la auto-apărare. Și, în al doilea, pentru că ne-ar schimba viața în bine. De ce nu vrei să vii cu mine la cursuri ? Vorbește-le măcar în daneză.

— Ca limbă, daneza nu slujește decît pe cîțiva kilometri pătrați și pe blestemata asta de insulă !

— Ce-i cu tine, Peggy ? Ești veșnic pusă pe harță. Destinde-te puțin ! Umbli de parcă ai fi înghițit o umbrelă. Pînă și privirile tale trădează dispreț !

Raporturile dintre noi se degradează, devin uneori apăsătoare. Din cînd în cînd, svîrl din copite, chiar și la propriu, trăgînd cîte un șut în năvodul-baldachin de care mă pocnesc mereu cu capul. Singurul rezultat pozitiv al acestor izbucniri e acela că o mai scoală pe Peggy din mohorîtul ei univers în care se închide tot mai mult și mai mult.

17

LA VÎNĂTOARE DE FOCI

Mathias e un bun camarad. Pe cînd era copil, locuise într-un sătuc, la nord de Jakobshavn, pe numele lui Agpa. Fusese astfel botezat din pricină că, pe vremuri, acolo își făceau sălașul coloniile de *agpa* — garii — păsări cu o bătaie greoaie a aripilor, dar cu un zbor foarte rapid, asemă-

nătoare oarecum pinguinilor cu pîntecul alb şi spinarea neagră. Maică-sa jupuia zburătoarele şi din pielea lor, cu pene cu tot, îi cosea cămăşi. Erau, deopotrivă şi foarte călduroase şi foarte frumoase. Iar treaba aceasta se petrecea nu cine ştie cînd, ci abia cu vreo douăzeci de ani în urmă.

Mathias n-are prejudecăţi, îi iubeşte pe europenii care stau în Groenlanda şi îi place că mă strădui să trăiesc printre compatrioţii săi. E unul din puţinii autohtoni din Jakobshavn care a adoptat integral avantajele „progresului" ; are chiar telefon, ceea ce nu-l împiedică să cunoască tradiţiile eschimose şi foloasele pe care le poţi trage din ele. El mă va face să descopăr un soi de cizme — *kangmit* — din piele de focă şi mă va învăţa că nimic nu poate egala colţunii din piele de cîine.

— Cu patru perechi de ciorapi de lînă în cizme şi tot mi-e frig, îmi spunea el. O singură pereche de colţuni din piele de cîine şi picioarele-mi sînt şi uscate şi la căldură.

Odată, aflînd că a doua zi pleacă să vîneze foci la bordul lui „Minik", un pescador de vreo douăzeci de metri lungime, nu m-am mai putut stăpîni :

— Mă iei şi pe mine, l-am întrebat.

— Nu, sîntem deja patru.

— Patru, patru, dar cîţi trăgători ?

— Doi. Restul, unul e bucătar, celălalt cîrmaci.

— Iar eu vin de unul singur şi am şi puşcă, am făcut înfipt.

M-a privit surprins.

— Ai o puşcă ? De cînd ?

— Mi-a lăsat-o Phil înainte de plecare, în contul diverselor noastre socoteli.

— Atunci, mîine la șase dimineața să fii la bord.

Cinstit vorbind, n-am încercat decît o singură dată pușca asta, iar de la Phil am aflat doar că are un tir destul de... aproximativ. Așa s-a hotărît — mărturisesc, tupeul mi-a slujit — prima mea ieșire la vînătoare de foci pe un pescador.

După trei ceasuri de navigație, pe o mare cu valuri înalte, ne aflăm cu toții la prova lui „Minik" ; abia mijește de ziuă și iată prima focă. Duc arma la umăr, ochesc și trag în același moment cu Lars, un vînător cu o excelentă reputație ; el era cel pe care mi l-a arătat de departe Jakob, atunci cînd făceam primii mei pași pe banchiză.

Foca dispare ca, după cîteva minute, să reapară, ceva mai departe, imobilă, moartă. O scoatem din apă și o examinăm. Capul e intact, fără urmă de glonț. Lars descoperă o gaură în șira spinării. Vîră un deget înăuntru pentru a măsura calibrul și recunoaște :

— Nu-i glontele meu. Tu ai ucis-o.

Am împușcat prima focă ! E drept, cam din întîmplare, căci ceea ce mi-a permis să ating ținta au fost tocmai tălăzuirea mării, mișcările vasului și... imprecizia propriului meu tir. Mathias mă dăscălește :

— Nu trebuie să tragi niciodată în corp, pentru că strici pielea și dai pe urmă de lucru femeilor. Ochește numai și numai în cap. Și deși pînă la sfîrșitul zilei rateurile s-au ținut lanț, în vreme ce ceilalți totalizau cinci succese, sînt mulțumit. Eram în drum spre un loc adăpostit, unde să ne petrecem noaptea, cînd Lars comandă

cîrmaciului să vireze la tribord, apoi să reducă viteza și ridică pumnul sus, ceea ce înseamnă că o focă a ieșit la suprafață. Trage un singur foc și nimerește. Asist la o perfectă sincronizare între Lars și cîrmaci : vasul se îndreaptă spre foca ce plutește și lunecă în lungul bordului ; cîrmaciul dă înapoi cu toată viteza și în vîrtejurile de spumă stîrnite de elice, Lars harponează și trage pe punte prada sa.

În plină zi și nu-i o treabă lesnicioasă să reperezi o focă, dar-mi-te în plină noapte ! și s-o împuști dintr-un singur foc... Hotărît lucru, acest Lars e un mare vînător.

Căutîndu-și adăpost pentru o noapte, „Minik" ocolește mici insule, pătrunde într-un soi de lagună formată de banchiză și ancorează în dreptul unei aglomerări de sfărămături de gheață sudate între ele. Ne legăm de un piton de gheață și, la lumina proiectorului de bord, descărcăm cele șapte foci.

Asist, pînă una-alta, la decuparea focilor. Pălăvrăgind și gesticulînd — e și acesta un mod de a te încălzi — fericiți la ideea unei mese copioase, rod al trudei de peste zi, cei patru desfac bucățile de carne cu mișcări ample, precise și îndemînatice. Mi se întinde apoi o bucată pe care urmează s-o prăjesc într-o uriașă tingire. După aceea, fac pe musul : spăl puntea și ajut la așezarea unui pat de zăpadă într-unul din colțurile ei. Pe acest pat sînt rînduite bucățile de carne sîngerîndă, după care sînt acoperite cu un alt strat de zăpadă. În felul acesta nu riscă să se altereze. Un congelator sui-generis, în plin aer.

Odată stins proiectorul, ne strîngem în cabină unde domnește o căldură plăcută și mîncăm cu poftă. Pentru mine, cina aceasta reprezintă „botezul focii" și totodată

o excelentă ocazie ca să-mi promit solemn că voi reveni să vînez și să pescuiesc, fie de pe mare, fie de pe uscat. Mă uit cum mănîncă tovarășii mei : cînd lasă un os din mînă, osul acela e absolut curat, parcă frecat cu șmirghel ; nu izbutesc încă să fac ca ei, mănînc europenește, tai carnea, las deoparte cartilagiile, nu ronțăi extremitatea fragedă a osului... voi reuși... dar abia la a cincea sau a șasea bucată.

Cînd termină. scot cărțile de joc ; necunoscînd nimic din regulile jocului lor, nu-mi rămîne decît să privesc. La un moment dat unul din ei se prăvale brusc și adoarme buștean. Partida se întrerupe, fiecare se întinde pe unde apucă și somnul pune fulgerător stăpînire pe noi.

A doua zi

După cîteva ore ridicăm ancora. Mathias e la cîrmă. Ne îndreptăm mai la nord de golful Disko, blocat ici și colo de iarnă. „Minik" luptă din greu cu banchiza care se acumulează la intrarea în Vaigat, un istm ce separă marea insulă Disko de coasta Groenlandei.

Focile apar, dar simțindu-se hăituite, plonjează imediat, încercînd să pună o cît mai mare suprafață de gheață între ele și noi. Trei oameni stau în permanență masați la prova. Mă aflu și eu printre ei. Cățărat sus, pe gabie, Mathias ne ghidează indicînd prin gesturi direcția de urmat. În ciuda acestui radar uman, „Minik" încasează din cînd în cînd asemenea lovituri, încît ne trezim azvîrliți cît colo. Înțeleg de ce nu mi se încredințează cîrma ; oricît s-ar strădui, timonierul vede abia în ultimul moment bucățile de gheață ce-i ies mereu în cale. Fără o etravă și o coca foarte solide, totul ar fi pierdut. Totuși,

foca trebuie urmărită, orice s-ar întîmpla, nava trebuie să se năpustească spre ea, să se apropie cît mai mult și toate acestea doar pe baza „radarului" de sus, de pe catarg : cîrma la babord, cîrma la tribord, încetinește, cu toată viteza înainte...

La căderea nopții dăm peste un alt echipaj, cunoscut la Vaigat și cu care convenisem o întîlnire pe banchiză. Cînd sosim, gheața e roșie de sîngele animalelor jupuite și decupate. Descărcăm și noi și ne punem pe treabă. După cină, partida de cărți se reia, la fel ca în seara trecută, cu deosebirea că Lars și cu Mathias nu participă. Lars ia pușca, o duce la ochi, examinează cătarea deviată de pe urma unei izbituri ; Mathias intervine cu cîteva lovituri de ciocan și a doua zi Lars va saluta cu un strigăt de bucurie precizia regăsită a tirului... Meșteri la toate acești vînători, sau, cum se zice, nevoia îl învață pe cărăuș...

A treia zi

Un scurt somn și, în zori, pornim din nou. La intervale neregulate de timp facem cu rîndul cîte o pauză de ceai. Atunci ne așezăm, în doi sau trei și stăm la taclale în vreme ce sus, pe punte, vînătoarea continuă. În funcție de gradul de oboseală sau de interesul pe care-l prezintă pentru el conversația, cîte unul iese sau se mulțumește să zică :

— O să le omoare și fără noi.

Aflu, cu prilejul acesta, că pentru ei e mai important să simtă și să vadă animalul decît să-l vîneze. Uciderea lui e mai degrabă o chestiune de reflex. Adesea, fără să se întrerupă din supravegherea mării și a ghețurilor, operație ce trece aproape neobservată, un vînător bun se dedă la

tot soiul de mărunte trebușoare din cele care constituie rutina vieții de la bordul unei nave. Din timp în timp, îl vezi chiar cum coboară în cabină să se dezmorțească puțin.

Treptat, mă deprind cu viața aceasta. Vasul înaintează întotdeauna cu prova în vînt, pe de o parte fiindcă astfel zgomotul motorului, zgomot bine cunoscut de foci, este înăbușit iar, pe de altă parte, pentru ca mirosul lor, foarte fin, să nu perceapă prezența omului.

Tot mijindu-mi ochii și măturînd cu privirea valurile în căutarea celei mai neînsemnate pete de culoare ivite la suprafață — capul unei foci ? o simplă bucată de gheață ? — am impresia că mă transform într-un far și-mi simt vederea sleită de oboseală.

Uneori, ca să se mai destindă, cîte unul dintre pescari vine la pupa, sare pe trupurile animalelor recent ucise, se reazemă de artimon sau se agață de cîte un strai, ca să nu cadă în apă, își taie o bucată de osînză și una de ficat înghețat, amîndouă crude, firește, și le înghite simultan. Îmbucături reconfortante — vitamine, calorii — perfect adaptate eforturilor fizice din timpul zilei.

Îndestulat, refăcut, vînătorul revine la postul său de la prova, scurt parcurs de douăzeci de metri care-ți încălzește picioarele, grija numărul unu în această țară de ghețuri. Din pricina nemișcării, membrele inferioare paralizează rapid, cu atît mai mult cu cît vînătorii poartă cizme de cauciuc, care îi apără perfect de apă dar deloc de frig. Același lucru se întîmplă și cu degetele mîinii, goale pe fierul pușții. Ca să le mai dezmorțească, oamenii prind arma sub braț și-și masează mîinile, să stimuleze circulația sîngelui, clipind, în același timp, din pleoape căci și globii oculari sînt la rîndul lor în primejdie să înghețe.

A patra zi

Uneori, la noi în Franţa, crepusculul se înveşmîntează în culori incandescente ; aici însă, peisajul e scăldat ore în şir într-o lumină învăpăiată, intensă şi blîndă totodată, aureolînd aisberguri scînteietoare. Totuşi, în jurul nostru, totul e senin, limpede. Elementele par că se confundă, se îngemănează, armonia dintre ele e perfectă. Lumea îşi închipuie adesea zonele polare încremenite în albul gheţii, în albastrul spălăcit şi verdele pal al mării şi-al cerului. Inexact. Astăzi, de pildă, soarele înviorează întregul univers într-un trandafiriu vibrant, pe care mişcătoarea mare îl reflectă în mii de cioburi vîrstate. N-am văzut în viaţa mea nimic mai frumos ca acest cer care bate spre purpuriu, iluminînd întinderile lichide în care se răsfrînge, transformîndu-le într-o imensă revărsare de focuri în continuă schimbare, violente, nuanţate, aproape transparente în imediata noastră vecinătate, dense mai încolo, cu sclipiri de turcoază şi bleu-lavandă în primul plan şi de ametist în depărtare, acolo unde plutesc, rarefiindu-se către orizont, marile formaţii de gheaţă.

O zi întreagă am fost uluit, fascinat. Am uitat şi de veghe şi de tot.

Seara, cînd ne-am adăpostit în braţul de mare unde ne petrecem noaptea, mă trezesc cu Mathias care mă întreabă plin de solicitudine :

— Duci dorul după nevastă ? Pari trist.

Băgase de seamă şi nu greşea că n-am mai fost la fel de dinamic ca la începutul expediţiei. Am mormăit ceva, aşa, într-o doară. Cum să-i explic că splendoarea ce mă înconjura îmi tăiase pur şi simplu respiraţia, că n-avusesem decît o singură dorinţă : aceea de a privi. Tovarăşii

mei își văzuseră de ale lor, preocupați mai mult de vînătoare decît de culorile cerului sau ale mării, atît de familiare lor.

A cincea zi

Feeria de lumini a Marelui Nord s-a stins : cerul s-a acoperit, s-au bulucit norii și inima îmi e ca un pietroi. De două zile n-am reușit să împușc nimic în vreme ce ceilalți...

Am ieșit și eu la vînătoare... Departe, pe un bloc de gheață, iată o rață. Brusc, duc pușca la ochi și golesc întreg încărcătorul. A fost ca o supapă ; acum puteam din nou să rîd și să glumesc cu tovarășii mei, fără să fiu chinuit de gînduri ascunse. Timp de două zile n-am fost vînător și începusem chiar să mă îndoiesc că voi deveni vreodată. Or, vizavi de ceilalți, prezența mea se justifica doar dacă îmi foloseam arma ; altminteri, rămîneam veșnicul amator, adică parazitul care trăiește de pe urma comunității fără a lua parte la treburile ei.

A șasea zi

Dimineața, Mathias a strîns toate cartușele rămase.

— Gata cu vînătoarea, ne întoarcem, a fost unicul său comentariu.

Mathias e căpitanul și fiecare îi dă ascultare. Armele au fost descărcate, motorul pus în funcțiune. Eu și cu el facem cu schimbul la cîrmă. E încă noapte. În bezna și ceața din jur abia dacă poți distinge prova lui „Minik". Din pricina țărmului apropiat, ruta pe care navigăm e plină de stînci, ca să nu mai vorbim de sloiurile aflate în derivă.

Odată ieșiți de după adăpostul format de insule, sîntem luați în primire de o furtună de zăpadă, iar packul ne silește să virăm de bord înspre larg, prin banchiza dizlocată. În pofida reflectorului instalat la prova, nu se vede nimic. Două ceasuri încheiate înaintăm numai după busolă. Sîntem sleiți.

Lars și cu bucătarul vin să ne schimbe. La șase dimineața sîntem în cabina de la prova, hămesiți, înfulecînd bucăți de focă crudă. Un mic dejun dintre cele mai consistente, dar nu este sigur că o să-l putem păstra în stomacurile noastre dacă nava va continua să fie zgîlțîită în halul în care e. Pînă și Mathias începe să sufere de rău de mare. Ca să-i mai risipesc proasta dispoziție, mă apuc să-i predau un curs de engleză, iar el se căznește să perfecționeze groenlandeza mea. Apoi, ca să mai variem programul, îl învăț să facă împărțiri după sistemul francez, mai simplu, după părerea mea decît cel danez. Pe o furtună ca asta e mai bine să vorbești, să glumești, să faci orice numai să nu stai întins pe cușetă.

Sosim la Jakobshavn morți de oboseală. Cînd cobor de pe navă mă clatin deși am sub picioare pămînt ferm, iar cînd întorc capul rămîn cu gura căscată : „Minik" s-a prefăcut într-o fortăreață de gheață. De catarge și verge spînzură stalactite, iar între bocaporți, pe ambele laturi, se înalță un zid de cristal. Era, într-adevăr timpul să ne reîntoarcem și Mathias a avut perfectă dreptate cînd ne-a cerut să punem puștile la rastel... Îmi vine în minte istoria aceea cu vasul care s-a înapoiat în port culcat pe un bord, gata-gata să se răstoarne.

Această primă vînătoare de foci avea să-mi slujească mult : ea reprezintă adevărata mea intrare în lumea arctică.

În plus, am dobîndit precizie la tir, rezistență la frig și o anumită intuiție a intemperiilor. După cîteva ceasuri de odihnă, urcăm la bordul lui „Minik", să decupăm focile în bucăți. Băgate în celofan, ele vor fi vîndute la magazin.

Ne despărțim apoi, fiecare întorcîndu-se la familia lui, la casa sa. Așa e viața pe-aici : timp de cîteva zile oamenii împart totul. Vînătoarea și pescuitul reprezintă primul și unicul comandament și toți i se supun fără crîcnire. Tovarăși în ceasuri bune sau rele sîntem locuitorii aceluiași oraș, sortiți sau nu să fim din nou împreună, de a doua zi chiar, sau, poate, niciodată.

18

ÎNVĂȚ CUM SE PRIND FOCILE SUB BANCHIZĂ

Jakob, chelnerul de la hotelul francez, m-a făcut să descopăr un nou aspect al vieții groenlandeze ; iarna, cînd nu se iese cu pușca la vînătoarea de foci, localnicii le capturează cu ajutorul unei plase, exploatînd momentul cînd aceste mamifere vin să respire sau să se odihnească pe țărm, sau pe marginile unui aisberg.

Jakob este tipul groenlandezului viitor. A moștenit de la taică-său, care a fost institutor, o turnură de spirit oarecum diferită de cea a compatrioților săi, și un mod foarte rațional de a gîndi ; același tată l-a învățat însă și toate tehnicile tradiționale ale vînătorii și pescuitului.

Astăzi, Jakob mă ia cu el să-l asist la instalarea plaselor în fiord, lecție de o importanță capitală pentru ceea ce mă va aștepta pe viitor. Odată coborîtă panta cea mare care mărginește fiordul, pornește înainte în chip de cercetaș, cu *tokul* în mîna stîngă, purtînd pușca și sacoșa în bandulieră. Mă țin după silueta lui, detașată perfect. Gheața e solidă, groasă de douăzeci pînă la douăzeci și cinci de centimetri. Înaintăm luînd aisbergurile drept repere. E nevoie însă să le poți recunoaște indiferent de unghiul din care privești, indiferent de lumină, să le dai, într-un anume sens, — asemuindu-le cu obiecte din natură — o identitate : boltă, țanc, prismă, turn. Jocul umbrelor se schimbă de la zi la zi, suprafețele de gheață peste care lunecă ultimele licăriri roșii ale acestui sfîrșit de noiembrie capătă nuanțe de gri, virează spre negru. Elementele de contrast se vor estompa curînd, curînd, înghițite de bezna nopții. Și mai e un lucru important : să poți determina, judecînd după partea de sus a aisbergului, cam cum arată cea care e în apă.

Jakob reperează un soi de dom, cu unul din pereți căzînd, la verticală, în mare :

— Uită-te, de pildă, la ăsta, zice el. Nu-i bun pentru noi, cu siguranță că baza i se țuguie, o focă n-o să vină niciodată, cel puțin pe latura asta.

— De ce ?

— Cel mai bine e ca peretele să se evazeze în pantă lină. Focilor, explică Jakob, le place să-și frece spinarea și burta de gheață.

Pornim mai departe, pășind pe marea înghețată. Jakob e mereu cu ochii la pîndă, aruncînd priviri la dreapta și la stînga : focile pot apărea oricînd într-un ochi de apă.

Un nou aisberg, înalt și plat în creștet, semănînd cu o coroană de măsea. Jakob face cu tokul său o gaură rotundă. E în regulă : peretele de sub apă formează un soi de coamă prelungită care se pierde cine știe unde. Prin apa străvezie văd piciorul aisbergului detașîndu-se maiestuos, aidoma unei uriașe rădăcini înclinate, strălucitor de albe, transînd pe fondurile verde-închis și negru-verde ale genunilor marine.

Jakob mă pune să sap o altă gaură, chiar la piciorul peretelui, în timp ce el forează o a treia, în aceeași linie cu prima. După aceea, mai face trei găuri mici în imediata apropiere a celor mari, înfige în ele trei bucăți de gheață în chip de țăruși și toarnă de jur împrejurul găurilor nițică apă luată cu gamela ; pînă apucăm noi să desfacem plasele, apa, înghețînd bocnă, va cimenta perfect cele trei pitoane.

— Ale mele, îmi explică el, au formă de con cu baza în afară ; fiecare însă își confecționează pitoanele astea de gheață după pofta inimii, iar unii înfig chiar bucățele de lemn. În felul acesta, nu-i nici o problemă să știi care-s plasele tale, care nu.

Acum, ia o sfoară și o leagă de capătul tokului său.

— Cu asta am să leg găurile între ele...

— ? ? ?

— Toată figura e să lansezi *tokul*, pe sub gheață, de la o gaură la alta. Dacă e prea greu, există riscul să se ducă la fund ; dacă n-are suficient lest, traiectoria lui va fi imprecisă și deviată de curenții marini.

Și, aplecîndu-se peste stratul de gheață, transformă vorbele în gest :

— Ții *tokul* de vîrful de fier, bagi coada în apă, îl înclini așa... cam la vreo 30° și... hop !

Dintr-o singură, dar savantă mișcare a mîinii, Jakob își propulsează instrumentul pe sub apă ; după cîteva secunde, iată-l apărînd în gaura din mijloc. O manevră care pare simplă la prima vedere, dar care cere multă îndemînare, o precizie absolută.

Jakob scoate *tokul* din apă și, odată cu el, doi-trei metri de sfoară.

— Am aici lungimea ce separă cele două găuri, plus ce-mi trebuie ca să fac o buclă pe după piton.

Reia operațiunea și *tokul* e lansat pe sub banchiză în direcția celei de a treia găuri ; de două ori coada izbește piciorul aisbergului, dar la următoarea încercare, *tokul* apare unde trebuie.

— Vezi, zice Jakob, în prezent toate găurile sînt legate între ele prin aceeași sfoară.

Acum dezleagă frînghia de *tok* și o înfășoară bine de cel de al treilea piton ; apoi, ia *tokul*, îl freacă bine prin zăpadă ca pe un făcăleț, după care îl șterge cu mîna sa înmănușată, explicîndu-mi că astfel uscat, lemnul nu se va mai acoperi de gheață. Odată terminată și această treabă, extrage din sacoșă o plasă cu ochiuri largi, lungă de vreo cinci metri.

— Jos, la baza plasei, sînt patru pietre care-i vor sluji de lest ; în partea de sus, aceste corzi fine o vor menține întinsă bine sub banchiză și vor împiedica, totodată, ruperea ei în momentul capturării.

Plasa e întinsă pe jos ; Jakob leagă una din extremitățile ei de piton, cealaltă de capătul liber al sforii, o desface în evantai lîngă prima gaură, merge pînă la a doua gaură, trage de acolo plasa spre el și repetă operațiunea la a treia

gaură. În felul acesta, la terminarea manevrei plasa se află sub banchiză, întinsă între cele două orificii extreme şi reţinută de frînghiile fixate de cei trei pitoni.

Apoi, Jakob se apleacă, suflă peste suprafaţa apei ca să înlăture particulele de gheaţă în curs de formare şi verifică dacă plasa se găseşte în poziţie bună. Totul este în ordine. Mă aplec la rîndul meu, mă uit la dreapta, mă uit la stînga cu mîna streaşină la ochi ca să evit reflexele şi disting un rînd de ochiuri ce se înşiră la piciorul aisbergului, viziune a unui univers nou pe care sînt fericit să-l descopăr.

Îi dau lui Jakob o mînă de ajutor să astupe cu fragmente de gheaţă găurile făcute.

— Într-o oră, îmi spune el, se fac beton, nu alta. Cu *tokul* în mînă, pornim să descoperim alte aisberguri potrivite, la piciorul cărora vom fora noi găuri şi vom aşeza noi plase.

Acestea sînt preparativele pentru capturarea focilor sub banchiză.

19

LA „PESCUIT" DE ZMEIE

M-am întors pentru cîteva zile la fabrică, dar aici munca aproape stagna (exceptînd-o pe Peggy care reuşea mereu să fie inclusă în cîte o echipă), astfel încît femeile nu mai decorticau decît manual. În ceea ce mă privea, n-aveam aproape nimic de făcut şi, pe deasupra, eram atît de entu-

ziasmat de recentele mele ieșiri pe banchiză încît mă străduiam întruna s-o antrenez și pe Peggy, s-o smulg de la obsedanta ei muncă. O tentativă care a fost cît p-aci să degenereze în ceartă și încă într-una furtunoasă.

— Te-ar mai destinde puțin, am spus eu.

— Și cînd, mă rog ? Duminica ? Închipuie-ți că mai am nevoie și de odihnă !

— Ieșind te-ai odihni mai bine decît stînd toată ziua zăvorîtă în casă.

— Posibil. Dar nu le pot face pe amîndouă : și fabrică și banchiză. Și pe urmă, ce vrei ? îmi place căldura. Mi-e poftă de arșiță ! Vreau să văd țări calde !

Peggy venea dintr-o regiune a Statelor Unite cu o climă la fel de temperată ca aceea a Franței și habar n-avea ce înseamnă adevărata căldură, zăpușeala aceea care putea fi de-a dreptul abominabilă.

— Frigul e mult mai sănătos. Adevărul e însă altul : tu vii dintr-o țară mecanizată, unde totul merge după computer și atunci, pentru voi, americanii, un mic tur prin bătrîna Europă e sinonim cu un plonjon în epoca lui tatica Noe, e mult prea deajuns ca pitoresc, fiindcă oricum, pentru voi, individul ca atare nu contează.

— Vrei să vorbești acum de groenlandezi ! Niște ignoranți cu care nu poți schimba o idee !

Problema limbii revenea pe tapet.

— Ce știi tu, care habar n-ai de groenlandeză ? Personal am trăit întotdeauna printre oameni săraci. Nu știu dacă poți realiza ce înseamnă sărac ! Aceștia mă interesează și puțin îmi pasă dacă știu să citească sau nu. Important este că n-au uitat încă rîsul !

Eram îngrijorat. Cum va rezista Peggy o iarnă întreagă în aceste condiții ? Chipul ei, cu cîteva luni în urmă încă atît de luminos, se înăsprea și o cută amară umbrea întreaga expresie.

La fabrică nu mai era nimic de lucru pentru mine, astfel încît am sărit în sus de bucurie cînd Mathias mi-a propus să vin cu el la pescuit de crevete. La urma urmei, era un soi de pelerinaj la însești sursele fabricii, ocazia de a mă smulge din atmosfera apăsătoare de la cămin și o modalitate de a scăpa de starea de demoralizare a șomajului impus.

De data aceasta ne-am îndreptat către sud. Tăiem intrarea în fiord ; în mod normal, o jumătate de oră e de ajuns ca să depășești gîtuitura, dar acum e plină de aisberguri, așa că ajungem în larg abia după vreo două-trei ceasuri bune.

Mai navigăm alte două ore, după care Mathias stabilește care va fi sectorul unde vom arunca năvoadele. Pescadorul înaintează încet, ghidîndu-se după sonda de adîncime și radar ; căutăm o zonă unde fundul să fie accidentat și cel de la timonă schimbă adesea și brusc direcția, urmărind să ajungă deasupra crestei unui lanț stîncos, sau a unui munte submarin pentru că la poalele acestora evoluează bancurile de crevete.

Năvodul e aruncat, pescadorul îl trage încetișor după dînsul, apoi e scos la suprafață, urcat și deșertat pe punte. Aici, unul dintre noi azvîrle cu lopata crevetele în lăzi din material plastic în timp ce alți doi triază conținutul cu ajutorul unui cîrlig ascuțit ; tot ce nu este crevete e înțepat și, cu o mișcare rapidă a mîinii, azvîrlit îndărăt, peste bord.

După cîteva zile însă recolta de crevete devine într-atît de sărăcăcioasă, încît ne vedem siliţi să capturăm pescăruşi şi un soi de rîndunici de mare. Metoda constă în fixarea unor bucăţi de carne în nişte cîrlige cu plutitor legate de o saulă şi remorcarea acestora. Îndată ce au reperat prada, păsările se năpustesc asupra ei în picaj, cu pliscurile larg căscate, o înşfacă şi, cu cîrligele în gîtlej, se înalţă şi plutesc în aer... aidoma unor zmeie de hîrtie la capătul sforii lor. Din ele aveam să preparăm savuroase feluri, schimbînd astfel, în mod plăcut, monotonia meniului zilnic.

20

PESCUIT MIRACULOS

La fabrică n-au mai rămas decît două echipe care să lucreze cîte opt ore fiecare. Peggy însă munceşte în continuare de la şase dimineaţa la patru şi jumătate după-amiază, face pauza de cafea şi la cinci reia lucrul pînă la începutul serii. Total : douăsprezece ore de lucru. Groenlandezii tac, ceea ce nu înseamnă că n-ar avea nimic de zis. Eu, repartizat din nou la întreţinere, nu pot, evident, face decît strict cît mi se dă.

Partea ce mi-a revenit de pe urma amărîtului acela de pescuit de crevete a fost o nimica toată ; pînă la urmă, Mathias abia dacă a scos banii de carburant. Vînătoarea de foci însă şi capturile făcute cu plasele lui Jakob, mi-au permis, din fericire, să aduc în casă o bună provizie de

carne pentru iarnă, carne pe care am agăţat-o afară, de fereastră ; gerul e strașnic și nu există riscul să se altereze.

Dealtfel, marea va îngheța în curînd complet și orice trafic va fi cu desăvîrșire blocat ; pe deasupra, bancurile de crevete au dispărut cu desăvîrșire, așa încît pescarii nu mai ies în larg. Dacă lucrurile continuă așa, fabrica se va închide definitiv, inclusiv serviciul de întreţinere. Rata tot n-a fost plătită și mă întreb cum vom rezista, cum vom trece iarna ?

Într-o seară, trecînd, la etajul trei al fabricii, prin dreptul ferestrelor, zăresc trei sau patru pescadoare pregătindu-se să intre în port.

Vase fantomă ? Contrabandiști ?

Cîtuși de puțin ! Iată-le acostînd la cheiurile de descărcare și, în clipa aceea, ce-mi văd ochii ? Pe punţile brusc iluminate, zeci de cuburi din plastic alb, pline vîrf. Crevete, crevete, crevete !

Pe cheiuri, e un furnicar de lume venită în grabă să asiste la spectacol ; oamenii fac lanţ, cutiile sînt descărcate, stivuite pe vagonete, iau în viteză direcţia fabricii.

Cobor la rîndu-mi să aflu despre ce-i vorba. Să fie ca la vreo douăzeci de tone, zic unii. Și nu-i decît un început. De a doua zi dimineaţa, toate pescadoarele care au năvoadele în bună stare și căpitanii gata să iasă în larg, părăsesc portul, în timp ce la fabrică lucrul se reia din plin, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Cele două brigăzi care se succed rămîn pe loc cîte douăsprezece ore fără întrerupere. Ca să facă faţă acestei bafte chioare, direcţia

a reunit întregul personal ; s-au organizat, spontan, două echipe, alegîndu-şi singure membrii, dintre cei obişnuiţi să muncească mînă-n mînă şi imediat s-a pornit o întrecere amicală între ele.

Această neobişnuită abundenţă avea să dureze cincisprezece zile. Acum, Peggy şi cu mine, am ajuns să muncim cîte optsprezece ore în şir : douăsprezece cu echipa noastră şi şase cu cea următoare, o săptămînă de noapte, o săptămînă de zi, ceea ce practic nu mai înseamnă nimic. Oricum, de două sau trei săptămîni soarele a dispărut cu desăvîrşire, pentru o perioadă de trei luni, dintre care două de noapte totală.

Acum, cînd muncesc din nou regulat şi stau mult în fabrică, îmi dau seama că raporturile dintre Peggy şi groenlandezi s-au deteriorat serios de tot. La început, poate şi din prietenie pentru mine, rîdeau de ea în mod discret. Apoi, femeile s-au pornit s-o ia zdravăn peste picior. Acum, îşi bat joc de ea făţiş, îi maimuţăresc mersul, rigiditatea, fără să se mai gîndească dacă în spatele acestei rigidităţi nu se ascunde cumva spaima ei în faţa nopţii polare. E oaia rîioasă a colectivităţii, e arătată cu degetul.

Odată, pe cînd intram în fabrică fiind chiar în spatele ei, dar neobservat de nimeni, am surprins un grup de persoane care se ţineau ostentativ de coaste, hlizindu-se cu gura pînă la urechi. Aş fi dat oricît să nu fiu în pielea ei... Mă întristează foarte mult această neînţelegere, dar ce pot să fac ?

Ajunşi, după schimb, la cămin, Peggy explodează :

— Situaţia asta nu mai poate dura aşa ! Directorul a spus că dacă avem vreo problemă, ne va ajuta. Mă duc la el.

— Fii atentă : dacă recurgi la forță, viața o să devină de-a dreptul imposibilă pentru tine.

— Dar n-au dreptul să mă trateze așa !

— Dreptul ! Dreptul ! Riști pur și simplu să te trezești dată afară.

— Asta-i prea de tot ! N-o să mă las călcată pe bombeu de indivizii ăștia !

— Cînd e vorba de un caz de neadaptare, directorul trece automat de partea lor. Ei știu cum să se aranjeze între ei. Dealtfel, ți-am spus nu odată să încerci să le înveți limba... Acum, vezi cum procedezi ca să domolești spiritele și să te faci acceptată.

Peggy însă a atins temperatura de fierbere.

— Sper că nu-ți închipui că o să decortic crevete toată viața mea, chit că se cîștigă bine !

— Nu, dar nici nu faci ceea ce trebuie ca șmotrul să-ți devină suportabil. Iar cînd îți propun să vii cu mine, să mai ieși din oraș, refuzi.

— E nevoie să muncim ca să plătim rata asta !

— O scoatem noi la capăt, nu te lăsa încătușată de chestiile astea bănești, pînă la urmă o să devină o obsesie. Aruncă-ți un pic privirea în jurul tău, ascultă, respiră ! Curînd va veni și pe aici primăvara !...

— Crezi cu adevărat că o să plecăm vreodată cu cuterașul nostru ?

Gîndul acesta aducea întotdeauna cu sine împăcarea, reînvia tandrețea, dovadă că neînțelegerile dintre noi erau provocate numai de circumstanțe. Nu încăpea însă îndoială că Peggy se afla la capătul puterilor. Munca era istovitoare și fizic și nervos : cum să reziști stînd zece-douăsprezece ore în picioare, repetînd aceleași gesturi, într-un zgomot

infernal, după care alte șase sau opt, întreținînd și spălînd materialul ? Singură în mijlocul clanului groenlandez, ea se închidea tot mai mult în micul ei univers intim. Seara, îmi povestea tot soiul de istorioare pe care le născocea de la cap la coadă ca să-și ocupe mintea în timp ce stătea în fața benzii rulante. Aveam impresia că-mi ascult propriile mele reverii, de pe vremea cînd mă aflam arestat în închisorile siriene. Peggy pierdea orice contact cu „ceilalți". Așa, de pildă, construia fără încetare casa sa imaginară din America. Eu, încalte, izbutisem să mai scap cîteva zile, în diferite reprize, și cît de fericit fusesem pe mare ori pe banchiză ! Noaptea polară, care ne înghițea acum, transforma oboseala lui Peggy într-o stare de neliniște și de adîncă disperare. În mod paradoxal, fabrica devenise pentru ea un soi de refugiu ; odată munca terminată, singurul lucru care o interesa era ideea ieșitului pe mare imediat ce va veni primăvara.

Colac peste pupăză, toți tinerii care locuiau la cămin — cîte șase pe etaj —, groenlandezi, dar și un danez, care trăgea la chiolhanuri mai abitir ca ceilalți, erau extrem de zgomotoși. Singurul lucru înțelept pe care-l puteai face cînd, bine piliți, debarcau pe culoar tropăind cu bocăncioii lor și se instalau în cîte o cameră cu picapul pus la maximum, era să te înarmezi cu răbdare și să aștepți să cadă lați de oboseală ceea ce, uneori, nu se întîmpla decît a treia zi. Dar și atunci se putea să adoarmă uitînd pe platan un disc zgîriat care relua la infinit aceleași cîteva note răgușite.

Sînt ultimele zile ale acestui pescuit miraculos, și pescarii storc din ei și cel din urmă pic de vlagă, iar personalul fabricii așijderi. Tot acest efort înseamnă supraviețuirea

pe durata iernii și, în ciuda imensei noastre oboseli, Peggy și cu mine încheiem cu un scor de patruzeci și opt de ore de muncă fără întrerupere. Primele opt zile ne sînt plătite după tariful normal, plus o primă pentru randament sporit, următoarele opt sau zece, după tariful „orelor suplimentare." Cînd se ajunge însă la patruzeci și opt de ore în șir, cum am lucrat noi, atunci plata e triplă. Un ultim efort. Să rămîi treaz, să reziști fizic și psihic. Vom reuși oare ? Va izbuti Peggy să se țină pe picioare ? Ce-o să se întîmple cu noi dacă vreunul cade la pat bolnav ?

Odată scurse primele douăsprezece ore, timpul începe să treacă mai repede. Ajungem la un soi de „stare secundă", ne prefacem în somnambuli. După douăzeci și patru de ore, o nouă echipă vine s-o înlocuiască pe cea dinainte. Oamenii au chipuri odihnite și asta constituie pentru noi un influx de energie. Iată-ne „regenerați" pentru încă șase ceasuri. Ne susține și perspectiva de a-l regăsi pe „Nanok" cînd va veni dezghețul. Aceste ultime zile, aceste etape orare fenomenale ne vor permite să trăim apoi o lună de zile fără să facem nimic. Chinul de acum va fi răsplătit ; vom bine-merita această lună de vacanță... Pauza de cafea, masa, acele ceasornicului se rotesc repede... Patruzeci și opt de ore ! Sîntem frînți, sîntem năuci !

Iată-ne și acasă ; în perspectivă, o lună întreagă de dormit pe îndesate.

Încîntată, Peggy exclamă :

— Nici măcar n-a fost atît de îngrozitor ! Sînt gata să-mi reîncep reveriile... au ajuns acum la un stadiu atît de frumos, atît de perfect !...

NOAPTEA POLARĂ

Ne-au trebuit două sau trei zile ca să ne punem pe picioare, după acest tur de forță. Vacanța aveam să ne-o petrecem între cei patru pereți ai cămăruței noastre, de la jumătatea lui decembrie pînă pe la jumătatea lui ianuarie. După ce-am achitat rata pentru „Nanok", am făcut o provizie de legume conservate, stafide, curmale, toate luate de la magazin. La fereastră, frigiderul nostru natural, atîrnă treizeci de kilograme de carne de focă și zece de balenă.

Marea e complet înghețată, vasele au încremenit în port, fabrica s-a închis, nu mai e nevoie de muncitori. Prea bine ! Întrebarea e însă cît timp va ține înghețul acesta ? Cîteva săptămîni, două-trei luni ? Se pare că în 1971—72, marile geruri au durat patru luni încheiate, timp în care fiecare a fost nevoit să se descurce cum a putut.

Ce o să fie cu noi ? Ei bine, vom vedea la timpul potrivit ! Pînă una, alta, dormim.

Dormim, într-adevăr, în neștire, sub plasa plină ochi, care atîrnă mai mai să ne cadă în cap, dîndu-ne impresia că locuința întreagă are tangaj și ruliu. Dealtfel, exceptînd o vagă licărire la răsărit, noțiunile de zi și noapte n-au nici un sens. Poți la fel de bine să te culci, să te scoli, să mănînci ; să citești — se citește enorm în timpul nopții polare — sau să meștерești la ceva la 10 seara, ca și 2 dimineața ori după-amiază. Crăpi un ochi doar cînd te apucă pofta de conversație, de făcut dragoste sau de citit. Așa ne-am petrecut trei săptămîni, fără să scoatem nasul afară.

Firește, nu sîntem singurii care să ducă existența asta vătuită. Exceptînd Crăciunul și Revelionul, toată lumea doarme pe rupte în această perioadă. S-au potolit pînă și zgomotoșii noștri vecini. Jakobshavn pare vrăjit, meleag al Frumoasei adormite din Țara de Gheață.

Pentru noi, bine călăfătuiți în cuibușorul nostru tapetat cu crabi și stele de mare, apropiata renaștere a naturiii va fi dublă. Soarele va reveni, Peggy și-a redobîndit zîmbetul și buna-dispoziție și deasupra orizontului înghețat se conturează din nou luna de miere de la Grenoble. Cîteodată, ies la pescuit de cod în fiord, ceea ce diversifică, în modul cel mai plăcut cu putință, meniul nostru, și mă antrenez să merg noaptea printre stînci, pe hummok și teren înghețat și accidentat. Tăcerea, întunericul, pescuitul îmi dau un sentiment de mare satisfacție, chiar și atunci cînd îngheț treptat, treptat, lîngă copca forată în banchiză.

Odată scursă această perioadă de somn — am hibernat, pur și simplu, la fel cum fac unele animale — totul a început să meargă spre bine. E drept, economiile ni s-au cam dus, dar avem noroc, un asemenea dezgheț în plină iarnă nu s-a mai văzut niciodată la Jakobshavn. Banchiza s-a dizlocat parțial și administrația orașului a trimis cîțiva artificieri să arunce în aer cu dinamită blocurile foarte groase de gheață care închideau intrarea în port ; vasele au putut ieși în larg, iar crevetele a apărut la suprafață, dacă se poate spune așa. Întregul oraș s-a deșteptat la viață, fabrica și-a reluat activitatea.

M-am întors și eu la fabrică — opt ore pe zi — dar, de cîte ori am prilejul, o șterg pe malul fiordului.

M-am temut mult de întoarcerea lui Peggy la banda rulantă și, consecință directă, de jocul obsedant al stelelor

de mare, chitinelor de crabi și peștișorilor uscați azvîrliți în plasa de deasupra capetelor noastre și așa atît de plină, încît veșnic ne trezeam că porcăriile astea ba ne cad în pat, ba pe podea. În asemenea cazuri, le azvîrleam la întîmplare îndărăt în năvod, cu riscul ca într-o bună zi totul să se prăvălească peste noi.

Peggy se apucase să învețe cum se confecționează „gâteli de mînă eschimose" ; era o muncă plăcută, în scopuri decorative. Altădată, aceste cusături, compuse din mărgele de toate culorile, împodobeau straiele de sărbătoare ; acum, ele slujesc ca scufe pentru ceainice sau drept funduri de platouri și sînt vîndute danezilor și turiștilor străini. Cele brodate de Peggy erau extrem de frumoase și mă simțeam fericit văzînd că o interesează ce fac autohtonii.

Trăiam acum destul de bine, într-un confort mic-burghez și slujba pe care o aveam ne garanta securitatea zilei de mîine și ne oferea cîteva mici plăceri. Dar, odată cu viața care se trezea pretutindeni, renăscuse și hărmălaia, pe care de astă dată nu mai eram dispuși s-o suportăm. Afară ne copleșea întunericul, în casă — plasa cu uscăciuni și urletele muzicii, Umgbo devenise, indiscutabil, de nesuportat. În plus, chiria atîrna și ea destul de greu în bugetul nostru.

— Va trebui să mă întorc la fabrică, mi-a spus într-o zi Peggy, deși zău dacă mă interesează. Ce propui ?

Ocazia era ideală :

— Pentru ceea ce reprezintă în realitate, locuința asta mi s-a părut întotdeauna extrem de costisitoare, am replicat. Sală de baie comună, bucătărie comună... păi mai bine căutăm o cameră la o familie de localnici. Eram cu

atît mai îndreptăţit să spun toate astea, cu cît n-am izbutit niciodată să folosim dulapurile individuale destinate păstrării proviziilor, pentru bunul motiv că, oricine avea chef, băga zdravăn mîna în ele, ceea ce Peggy găsea că e insuportabil. Din această cauză, fermecătorul nostru talmeş-balmeş din cămăruţă era completat de pungile cu provizii şi toate troacele noastre de bucătărie. Am continuat :

— Mie personal, locuinţa asta nu mi-a plăcut niciodată. Dacă vrei să o schimbăm, am să găsesc alta, mai ieftină, mai liniştită, la nişte groenlandezi adevăraţi, nu ca aceşti prost-adaptaţi.

Peggy a fost de acord cu mine, era timpul să schimbăm coteţul, şi a fost de acord şi cu ideea de a sta la un autohton. Hotărît, lucrurile se îndreptau spre bine.

Miercuri, ducîndu-mă la cursul de groenlandeză, i-am relatat lui Yves, discuţia avută, cerîndu-i sfatul. Spre deosebire de noi, care doream să ne apropiem de aborigeni, el se cam săturase de Groenlanda. Voia să revină în Franţa, luînd cu sine soţia — acum însărcinată — şi pe fiul lor.

— Nu-i lesne să pătrunzi într-o familie de groenlandezi, îi ştii doar bine, mi-a spus el. Dar cum tot plec, poate că ai putea să te instalezi, împreună cu Peggy, în locul meu.

— Dacă ne acceptă, e tot ce mi-aş dori.

— Va trebui să începi prin a o îmblînzi pe soacră-mea, Lilian.

Aşa s-a făcut că vizitele mele la Yves şi la familia nevestei sale s-au înmulţit. Aşa am „trăit", e drept, prin intermediar, într-una din serile petrecute acolo împreună cu Peggy, o vînătoare de reni... Yves, care-şi amintea cu mare plăcere de această expediţie, mai degrabă istovitoare pentru un *qavdlunaq*, mi-a povestit cum a plecat, împreună

cu alţi patru sau cinci, pentru o săptămînă pe un *pujortuleraq* — de la *Pujoq* = fum — adică pe un amărît de vaporaş al cărui motor scuipa trîmbe de fum negru şi cum, după două zile de ceaţă şi mare păcătoasă, au acostat undeva, mult la nord de Jakobshavn. Îndată ce-au pus piciorul pe pămînt, vînătorii, în echipament de culoarea stîncilor, au urcat o coastă, ca să scruteze de acolo, cu binoclul, platoul cuprins între două şiruri de munţi. Înaintau cu mare supleţe, nu făceau nici un zgomot păşind, căutau să aibă mereu vîntul în faţă ca să nu le ducă mirosul spre turmă.

— Renii trebuie surprinşi în timp ce pasc. Îi recunoşti după coarnele care se ridică deasupra ierburilor. Apropierea şi urmărirea poate dura ore în şir. De tras, se trage în salvă. Animalele atinse mortal se prăbuşesc, cele rănite sînt urmărite şi răpuse, restul turmei dispare.

— Şi cum e adus vînatul la bord ?

— Dacă vasul se află în apropiere, animalele sînt transportate întregi.

Dacă e ancorat la două, zece, uneori chiar cincisprezece ore de mers, atunci sînt jupuite pe loc şi se iau doar pulpele. Numai dacă vînătoarea a fost slabă se iau coastele şi spata. Restul se abandonează.

— Şi pieile ?

— Chiar şi ele... După ce-au mîncat, groenlandezii şi-au confecţionat nişte culcuşuri din crengi, s-au întins pe spate, s-au învelit cu pieile proaspăt jupuite şi au adormit tun. Pe mine, lumina mă împiedica să dorm, crenguţele mă gîdilau, mă mînca peste tot şi mă răsuceam întruna, cînd pe-o parte, cînd pe cealaltă. După cîteva ore, pieile se întăresc şi nu mai iau forma celui învelit. Crăpam de

frig și trebuie să mărturisesc că această „noapte" mi s-a părut fără sfîrșit.

Yves zîmbea evocînd păţaniile sale, nevasta și cu soacră-sa rîdeau din toată inima, iar eu simţeam că intru, încetul cu încetul, în familie.

— Cînd s-au trezit, groenlandezii erau proaspeţi ca o fragă, și-au bătut bine joc de mutra mea descompusă și m-au tratat cu porecla de *qavdlunaq*, termen care n-are în el nimic măgulitor. Întoarcerea cu povara în spate n-a fost nici ea o partidă de plăcere. Totuși îţi doresc, din inimă, să poţi participa la o vînătoare de reni.

Prilejul acesta nu l-am avut, însă, niciodată. Îi mulţumesc lui Yves pentru că mi-a povestit atît de bine vînătoarea lui.

22

O NOUĂ EVADARE

După întoarcerea mea la fabrică, am fost din nou repartizat la serviciul de întreţinere. Căţărat pe o scară, vopseam tavane și ţevărie prin cele mai inaccesibile cotloane. Uneori, Yens, șeful meu de echipă, venea să-mi facă o mică vizită. Instalaţi pe cîte o treaptă, flecăream ore în șir în limba lui natală. Făceam progrese de-a dreptul spectaculoase ; în timpul cursurilor, spre marea surprindere a danezilor, profesorul mi se adresa direct în groenlandeză.

Oricît ar fi fost de neistovitoare acum munca, să vorbești numai despre femei cu unii (localnicii adoră ase-

menea discuții), sau să trăncănești la pauza de cafea cu alții, nu-mi mai spunea nimic, mare lucru nu mai puteam învăța și începusem să mă sufoc între acești pereți. Din fericire, pe la sfîrșitul lui ianuarie, l-am însoțit din nou pe Jakob la fiord ; era un splendid clar de lună care ajuta la fantasmagoria aisbergurilor pe care începusem să-i deosebesc unul de altul : iată cupola, uite țancul, acolo e turnul, dincoace arcada...

După o jumătate de oră de mers, ne oprim și Jakob își desface materialele : cutii de bere pline cu bucăți de pește învelite în hîrtie, un paragat cu vreo sută de cîrlige și o bucată de tablă, articol care mă intrigă din cale-afară.

Îl ajut să taie în banchiză, groasă acum de 15—20 centimetri, o copcă lată de circa 30 centimentri și lungă aproximativ de 60, după care pregătim paragatul, punînd momeala, verificînd cîrligele, aranjînd lestul. Îmi place, dealtfel am spus-o cînd cu plasele pentru foci, îmi place deci felul în care comentează Jakob ceea ce face, ori ceea ce se petrece.

— Acum, zice el, fixezi paragatul de bucata de tablă, după care îi dai drumul în copcă. Tabla cade cît ține frînghia și pe urmă se lasă purtată de curenții submarini... Simplu ca bună-ziua. Oul lui Columb, care, sper, îmi va sluji cît de curînd.

Seaca, tatăl lui Jakob și fratele său mai mic vin după noi cu sania. Observ atent cum așază peștii pe fundul saniei, în lungime și cum fixează după aceea totul cu ajutorul unor funii prinse cruciș. Mă apropii și de cîini,

ca apoi să privesc cu invidie cum mînuiește bătrînul biciul și cum pornește atelajul, care-i duce pe cei doi peste zăpada înghețată. Jakob și cu mine ne vom întoarce pe jos.

Peste două zile, trec pe la ei, așa cum convenisem. Tatăl lui Jakob mi-a făgăduit că mă învață cum se împletește o plasă.

Întîi îmi arată sculele : o scîndură de lățimea palmei și un soi de suveică pe care e înfășurat un fir de gută, al cărui capăt bătrînul îl leagă de clanța ușii.

— Acum, uită-te cu atenție, zice el.

Întinde firul de gută pe scîndură, trece cu suveica, face un nod : acesta e „ochiul mort", punctul de plecare al oricărei lucrări de acest gen. Fiecare ochi necesită două bucle ; deci, la o plasă cu unsprezece ochiuri, operațiunea trebuie repetată de douăzeci și două de ori. Odată terminat primul rînd de ochiuri, trece la al doilea, după care îmi pune în brațe scîndura și suveica și mă lasă să mă descurc cum pot. Cîteva momente rămîne să mă observe, fără să scoată o vorbă, apoi se duce în celălalt capăt al camerei unde stau nevasta sa, fiica și cel mai mic dintre feciori. Își aprinde un trabuc cît toate zilele și fiecare își vede de ale lui, aparent neacordîndu-mi nici o atenție, dar știu că îmi pîndesc toate mișcările.

După alte cîteva momente, capul familiei revine, ia bucata de plasă pe care apucasem s-o fac și începe să tragă de ea în toate sensurile.

— Ochiurile tale sînt prost strînse, sună comentariul. Și îmi explică, descompunînd chiar mișcările mîinii, cum trebuie procedat : ca ochiurile să iasă frumoase, regulate, nu prea mari, scîndura trebuie ținută așa, su-

veica trecută așa și tras zdravăn de fir ca fiecare nod să se strîngă tare.

Desfac primul meu eșantion și o iau de la capăt. De data asta mă supraveghează îndeaproape, dîndu-mi diverse sfaturi :

— Nu ridica atîta brațul... lucrează mai ușurel... nu fă mișcări atît de largi...

În foarte puțin timp, sub competenta lui îndrumare — mare lucru să fii dascăl de școală ! — știu să împletesc o plasă. De aici încolo, voi putea să mi le fabric singur, acasă.

23

CU SANIA PESTE FIORD

Crevetele se făcuseră iarăși rare, fabrica își încetinise și ea ritmul, Peggy nu se mai omora cu munca și-și petrecea timpul liber cosînd mărgelele ei multicolore. În ceea ce mă privește, norocul mi-a zîmbit. Unii dintre danezi posedă sănii și cîțiva cîini pe care-i folosesc, ce-i drept foarte rar, în zilele lor libere, iarna, să iasă la plimbare pe fiord. Unul dintre ei a avut amabilitatea să-mi împrumute atelajul său.

Din păcate, cîinii lui nu fuseseră niciodată dresați să tragă la sanie ; așa cum aveam să aflu mai tîrziu, stăpînul lor îi îngrășa ca să-i mănînce, iar pieile să le vîndă.

Am plecat, așadar, cu haita după mine, dar am fost nevoit s-o readuc degrabă acasă, pentru că nu era absolut nimic de făcut. Din fericire, sania era mică, așa că am putut s-o trag singur pînă la malul fiordului, peste stîncile erodate, acoperite de un strat subțire de zăpadă. Aici am repetat toate gesturile pe care le învățasem de la Jakob și, ca urmare, am scos zilnic, cam șaizeci de kilograme de fletan, pe care l-am vîndut în oraș. În sfîrșit, puteam să scap de fabrică. Prindeam și cod, dar numai pentru nevoile casei, fiindcă aici codul e un pește nevandabil. Mi s-a întîmplat, odată, să prind și un rechin pe care, înainte de a-l abandona pe gheață, l-am ucis tăindu-i coada. Carnea lui nu-i bună la nimic ; cel mult uscată, poate sluji la hrana cîinilor, ceea ce nu era cazul meu. Într-una din zile, după un pescuit deosebit de bogat — șaizeci-optzeci de kilograme de pește, prins cu un flecușteț de paragat, mi se pare perfect onorabil — tîram după mine, căznindu-mă, sania încărcată așa cum văzusem că fac Jakob și taică-său : străbătusem un kilometru bun, mergînd pe banchiză, apoi pe pămîntul înghețat și înzăpezit pe care vaga geană de lumină îl făcea să pară albăstrui, alburiu, cretos, dar mai aveam de urcat o pantă de circa 45°, și de parcurs un alt kilometru înainte de a atinge pista. Eram pe la jumătatea drumului, mă opinteam, lunecam, trăgeam, trudeam din greu, cînd, deodată, zăresc trei bărbați care urcaseră înaintea mea și acum se odihneau, stînd pe creastă, și se uitau la mine, dar fără ca vreunul să miște un deget.

— Măi, ce leneși ! Parcă ar muri dacă ar coborî puțin să-mi dea o mînă de ajutor !

Nu-i cunoșteam îndeajuns pe groenlandezi : nu sînt cîtuși de puțin puturoși, dar pur și simplu nu le cerusem ajutorul, or, dacă săreau să mi-l ofere ar fi însemnat să mă jignească, să-mi arate că știu că nu-s destul de puternic ca să-mi urc singur povara.

Cînd am ajuns la circa treizeci de metri de creastă, s-au ridicat și au plecat, liniștiți în privința soartei mele ; mergeau înaintea mea și m-am ținut după ei încă vreo două ceasuri bune. Și în vreme ce urmam pista sinuoasă ce se strecura prin haosul de stînci înghețate, mă gîndeam la vînătorul din toamna trecută, acela cu care se rupsese gheața și șovăise atît de mult înainte de a apuca tokul pe care i-l întindeam. Hotărît lucru, oamenii aceștia sînt de o mîndrie cu totul aparte. Mi s-a mai spus, mi s-a mai explicat, dar nimic nu valorează mai mult ca o lecție primită direct. Acum am simțit-o pe propria-mi piele, dar nu-mi pare cîtuși de puțin rău.

În perioada de care vorbesc am avut de cîteva ori norocul să merg împreună cu Yens, în sanie, pînă la capătul Icefjordului. În asemenea cazuri, nu se mai taie promontoriul ca apoi să se coboare direct, ci e urmată o pistă, ca un arc de cerc, peste gheața lacurilor, care, în timpul verii, mai înveselesc peisajul din jurul Jakobshavnului. E nevoie de cel puțin patru ore pentru a înconjura astfel fiordul. Odată ajunși, aisbergurile se strîng tot mai mult în jurul nostru și înaintăm prin adevărate defilee de gheață. Cîinii cotesc cînd la dreapta, cînd la stînga, se abat și gonesc fără șovăire prin acest labirint de cristale uriașe, cu creste ascuțite sau bombate, scăldate în lumina lunii și a unei zile ce abia mijește. Seamănă cu un oraș

ce se năruie, o înlănțuire de castele ce tocmai se zidesc și sania noastră își croiește drum printre troiene și surpături ce scîrțîie pe sub tălpice la încrucișări de fantomatice străzi.

Cam la un kilometru de piciorul marelui ghețar, cîinii se opresc ; uluit, descopăr un cătun din foi de cort și prelate, instalat la douăzeci de kilometri de Jakobshavn și protejat de adevărate monumente de gheață. E un adevărat centru de tranzit ; unii vin aici doar cît ține ziua, adică între ora zece și jumătate și cincisprezece, alții rămîn două-trei zile în șir. E un veritabil du-te-vino între oraș și această mică bază sezonieră și nu odată atelajele se încrucișează pe pistă.

Din loc în loc, două sănii puse una lîngă alta pe banchiza groasă de un metru alcătuiesc podeaua unui adăpost. O prelată, bine întinsă pe țăruși, face oficiul de acoperiș. Cîinii își au culcușurile ceva mai încolo, în alveole săpate în gheață. În imediata apropiere a cantonamentului, fiecare pescar și-a meșterit un troliu rudimentar — o bară fixată pe doi pari de cîte un metru cincizeci înălțime și cablul respectiv. Instalația aceasta permite să fie tras un paragat de o sută cincizeci de cîrlige. Mi-a fost dat să văd, scoși astfel, fletani de cîte opt, douăsprezece și chiar cincisprezece kilograme.

Yens mi-a povestit că pe la sfîrșitul iernii se întîmplă ca un bloc de gheață să se desprindă din centrul calotei glaciare, să lunece pînă la marginea ei și să se prăbușească în apă ; sub efectul undei de șoc, banchiza se rupe și iată născut un nou aisberg. În asemenea cazuri, pescarii fug cît pot de repede. Anul trecut, cîțiva dintre ei s-au trezit cu sănii și atelaje tăiați de țărm, în fundul unui

golf, înconjurați din toate părțile de apă. Le-au trebuit patru zile să ajungă la Jakobshavn (în loc de patru ore dacă vii pe drumul lacurilor), nevoiți să ocolească uriașul gheţar pe linia crestei, croindu-și drum printre prăpăstii și falii, în plin uragan de zăpadă.

Cînd începe adevăratul dezgheț, se întîmplă chiar ca vîntul venit dinspre pol să-i împingă pe pescari, împreună cu cîinii lor, înspre larg. Uriașe platforme de gheață ies atunci din fiord și pornesc în derivă ; în asemenea cazuri, singura șansă de salvare sînt pescadoarele care să-i recupereze de undeva, din largul mării.

24

NE SCHIMBĂM DOMICILIUL

La începutul lui ianuarie, îndată după plecarea lui Yves și a familiei sale în Franța, ne-am mutat în apartamentul soacrei sale, Lilian, de două ori mai convenabil decît camera pe care o avusesem la Umgbo. Aveam același confort ca și dincolo, putînd utiliza, în plus, bucătăria și salonul. Ne-am depus bagajele, am dres patul care era cam hodorogit și, după foarte scurt timp, ne-am simțit în această casă incomparabil mai bine decît la căminul pentru tineret. Firește, existau și unele inconveniente. Lilian care, ca și ginerele său, lucra la hotelul francez, avea numeroși copii. Unii locuiau la tații respectivi, doi însă îi rămăseseră ei, cu pensia alimentară veșnic în întîrziere,

fenomen, dealtfel, frecvent întîlnit în Groenlanda. Aici, mamele își cresc plozii cum pot și cît pot ; la doi ani pică în grija fundației Sf. Petru și Paul, iar de pe la trei-patru ani ajung îndeajuns de șmecheri ca să se descurce singuri. Prezența noastră o ajuta, firește, pe gazdă să-și mai rotunjească veniturile ; din păcate, Lilian trăgea uneori cam tare la măsea și băieții — unul de opt și altul de paisprezece ani, lăsați de izbeliște, trebuiau să caute singuri ieșirea din impas. Adesea, veneau și ne dădeau tîrcoale, în timp ce luam masa.

— Ah, ce bunătăți, ce bunătăți, ce bunătăți ! repetau ei, lingîndu-se pe buze, dar necerînd nimic.

Alteori, însă, nu se sfiau și cereau pe față. La început, împărțeam cu ei ce avem de mîncare, dar, curînd, au început să-și facă apariția și tot soiul de prieteni de-ai lor, veniți la pomană.

— Dacă mai continuăm, zice Peggy, o să sfîrșim prin a hrăni toată pușlimea din vecini.

Avea dreptate, realitatea se impunea de la sine ; la fabrică era de lucru pe sponci, nici vorbă de ore suplimentare, ba uneori nici măcar de cele opt normale, orașul era pîndit de foamete, iar ceea ce vînam și pescuiam eu abia dacă ajungea pentru propriile noastre nevoi. Era limpede că nu ne puteam lăsa jupuiți. Am fost nevoiți să închidem ușa tuturor acestor intruși și să ne protejăm pînă și de cei doi de-ai casei.

— Sînt gata să se ia la bătaie între ei pentru o bucată de carne, comenta Peggy.

— Ce vrei, e legea celui mai puternic, a celui mai iute. Trebuie să recunoști, însă, că puștii sînt teribil de dezghețați !

Să fie oare același lucru și în așezările mai nordice ? Sau viața comunitară, fenomen tipic eschimos, să aibă acolo alți parametri decît aici, în oraș ? Nădăjduiam din suflet să fie așa, pentru că Peggy, cu conformismele ei de americancă sută la sută, suporta greu această atmosferă, la jumătate de drum între cerșetorie, agresivitate și năzbîtie copilărească. Cum mai puteam, în asemenea condiții, să aducem acasă provizii, să păstrăm pentru a doua zi ceea ce ne-a rămas de la prînz, să nu dosim prin diverse ascunzători conservele și fructele cumpărate de la magazin și întru totul identice cu cele primite de ei de la Asistența Publică daneză ? Nu-i mai puțin adevărat că atunci cînd era vorba de vînatul sau de peștele pe care-l aduceam, micii noștri găinari nu puneau mîna pentru nimic în lume ; știau cîtă trudă presupune fiecare asemenea ieșire și respectau în mine vînătorul. Iar dacă aveau într-adevăr poftă să mănînce focă sau cod, Lilian cumpăra de la mine... Alteori, cînd îmi surîdea norocul, mai umpleam și eu cratița familiei... Pentru Peggy, șederea noastră aici mai crea un inconvenient : vorbeam din ce în ce mai curent groenlandeza și, trăind „în familie", conversația se purta în limba băștinașă. Din această pricină, fata se găsea mereu în afara obișnuitelor relații ce se statornicesc între locatarii aceleiași case ; avea sentimentul că e respinsă de clan, exclusă din cercul prietenilor care veneau acolo. Începuse din nou să ridice un zid între ea și tot ce era „indigen" și nu mai știam ce să-i propun, ce să născocesc ca să dispară această tristețe, această agresivitate pe cale de renaștere.

SE APROPIE DEZGHEȚUL

Două luni de zile noaptea a fost stăpînă deplină și doar atunci cînd cerul era degajat, o vagă geană de lumină marca, pentru cîteva ore, răsăritul. De cîtva timp însă, această geană a prins să crească, să urce pe după gheţarii cenuşii ; dincolo de munți, dincolo de alba imensitate a platoului polar ce se întinde pe mai bine de o mie de kilometri pînă la coastele de est, soarele s-a înălțat, biruitor, deasupra Oceanului.

Pentru noi, această lumină care revenea era semnul apropiatei noastre evadări.

Azi, 17 ianuarie, în oraș domnește o atmosferă de sărbătoare. Locuitorii Jakobshavnului părăsesc cu toții casele, abandonează lucrul, întrerup chiar și pescuitul, ca să se caţăre pe promontoriul ce separă orașul de fiordul înghețat și domină cu vreo cinci sute de metri nivelul mării.

Cît despre noi, reapariția soarelui ne dă o asemenea stare de euforie, încît urcăm în goană, mînă în mînă, pînă în vîrful promontoriului. E prima oară că Peggy vine aici de la începutul iernii.

— Ce sînt punctele acelea negre care se mișcă pe banchiză, întreabă ea, trăgîndu-și sufletul.

— Vînători, pescari.

Și îi explic cum, după ce cobor panta pînă la buza fiordului, plec la vînătoare de foci, urmînd fie pista

de aici, fie cea de dincolo, între aisbergurile acelea... Și-i mai povestesc cum se merge cu sania trasă de cîini pe drumul ce înconjoară lacurile, în stînga noastră, cum se ajunge la capătul dinspre uscat al fiordului. Dar îngrămădeala de blocuri de gheață de la piciorul marelui gheţar este atît de mare, iar ele sînt atît de înalte și atît de depărtate — poate chiar la 25 de kilometri — încît e cu neputință să distingi de aici cantonamentele în pîlpîiala acestui unic răsărit de soare.

— Crezi că cei de acolo vor vedea și ei tot astăzi soarele ? mă întreabă Peggy.

— Cu siguranță că nu, de jos e încă invizibil.

Își ridică ochii spre orizontul fierăstruit de zidurile minerale. Pîclele învăluie crestele înzăpezite, iluminîndu-se parcă din interiorul lor. O dîră portocalie străpunge aburii ce se scămoșează de piscuri. Către douăsprezece și jumătate, o felie de disc roșu, uriaș, apare de după o creastă și incendiază pustiul de gheață care prinde să scapere, să se învăpăieze, să se reflecte în atmosferă.

De la piciorul acestei pante pe care am coborît-o de atîtea ori în căutarea focilor sau a fletanului, pornește trunchiul comun al pistelor urmate de pescari sau vînători. Din el se desfac apoi cărările pe care și le-a bătătucit fiecare în parte ca să ajungă la locul preferat. În lumina difuză ce domnește la înălțimea noastră, toate aceste linii desenate pe întinsul zăpezii se desfac aidoma crengilor unui copac de aur, asemenea nervurilor năbădăioase ale unei frunze gigantice, strecurîndu-se printre troiene și aisbergurile ancorate în gheața iernii.

Cam un sfert de disc a izbutit să se arate, preț de vreo douăzeci de minute, după care miracolul prinde să se destrame treptat, magicul desen se șterge, liniile dispar în umbra zăpezii înghețate și fiecare se întoarce la el acasă, rîzînd și gesticulînd. Întunericul a fost învins, curînd nu va rămîne decît ca o amintire a unui vis urît.

— Acum, zice Peggy, urmează să-l lansăm pe „Nanok" la apă.

Din multe puncte de vedere, „Nanok" s-a dovedit impropriu chiar și pentru pescuitul în zona Jakobshavnului. Nici vorbă să întreprindem cu el lunga traversare pînă la Thule, cînd va veni dezghețul ; o asemenea performanță reclamă o serioasă revizie a întregii nave.

Prima mea grijă a fost să repar marșarierul care cupla defectuos. A urmat, după aceea, revizia motorului și instalarea unui catarg cu greementul respectiv. Sigur, navigația cu pînze e aproape imposibilă în aceste ape pline de ghețuri în derivă, dar constituie o măsură de siguranță în caz de pană. De aici încolo, pe catarg aveau să fluture două fanioane : unul îngust, palpitînd la cea mai mică briză, celălalt, mai mare, începe să bată abia cînd vîntul atinge tăria 3 sau 4.

Dacă există ceva unde banalul dicton „un loc pentru fiecare lucru și fiecare lucru la locul său" să capete întreaga valoare, atunci acel ceva e o navă. Ordinea o face mai lesne, mai plăcut de locuit, iar orice mișcare, orice acțiune capătă deplina ei greutate, totala sa eficacitate. De aceea, am vegheat cu o grijă de maniac la amplasarea definitivă a întregului material de pescuit. Am avut, nu

odată, prilejul să verific rezistența la șocuri a cocăi din fibră de sticlă a lui „Nanok" și mi-am promis s-o inspectez minuțios ; părea însă intactă. iar timpul trecea repede. Odată terminată aceastră toaletă și revizie de primăvară, am lăsat pentru mai tîrziu inspecția de care vorbeam, mi-am cumpărat o pușcă cu lunetă (o singură țeavă, șase gloanțe în încărcător) și am început să ies la vînătoare singur sau în tovărășia cuiva, de preferință a lui Yens.

Odată, a venit și Peggy cu noi. Urmăream focile în pack și jocul a captivat-o ; a vrut să încerce arma mea, dar neînșurubînd-o bine în umăr, reculul a fost atît de puternic încît luneta a rănit-o la nas.

— Tu, s-a smiorcăit ea dîndu-mi pușca înapoi, ai o carabină mare pentru foci și alte fiare mari ; eu sînt o mică femeie și vreau o mică pușcă pentru vînat păsări.

— Vrei cu adevărat să împușți păsări ?

— Cînd vom ajunge în Nord, tu vei vîna foci iar eu, în timpul acesta, voi doborî păsări. Dacă vrei să-mi faci o plăcere, cumpără-mi o pușcă pentru păsări.

Din nefericire, la întoarcere am avut parte de o mică și drăgălașă furtună. La fiecare val ridicat de vînt eram uzi și înghețați din cap pînă-n picioare. Deși adăpostită în cabină, Peggy a tremurat de frig și a hotărît să aștepte o vreme mai blîndă ca să urce din nou la bord. La ideea de a vîna rațe sau alte zburătoare nu renunțase însă, așa că i-am cumpărat o pușcă de vînătoare cu cartușe, achiziție ce nu mi se părea, mărturisesc cinstit, din cale-afară de folositoare, eram însă fericit că, odată cu dezghețul, Peggy începe să recapete gustul aventurii. Ca navigația să fie mai suportabilă în caz de vreme rea, am

hotărît să fac un adăpost pentru timonerie, cu geamuri în față și pe cele două laturi. Adăpostul depășea cu cincizeci de centimetri nivelul punții, avînd un acoperiș de lemn, care-mi ajunge la jumătatea nasului dacă stau în picioare ; cușca aceasta de sticlă îmi îngăduie să am în față întregul orizont, atunci cînd mă aflu la cîrmă : pe deasupra ei, dacă mă ridic, prin geamurile ei, dacă mă instalez pe capacul motorului, perfect ferit de intemperii.

Mi-am mai băgat în cap să fac în așa fel încît un singur om să poată, concomitent, manevra și vîna. Am schimbat întregul dispozitiv de comenzi, și, de acum încolo, pot guverna cu piciorul stîng și, dacă e nevoie, fixîndu-mi bine călcîiul de capacul motorului, să ambreiez, să debreiez și să accelerez cu vîrful piciorului drept. În felul acesta sprijinindu-mă cu coatele de acoperișul adăpostului, am mîinile libere și pot ochi cu precizie, fără a pierde o clipă controlul vasului. Într-un cuvînt, voi fi, la o adică, omul-orchestră.

Deși în martie-aprilie, temperatura variază încă între —15° și —30°, pescadoarele și șalupele ies și intră zilnic în port, oferindu-mi posibilitatea să descopăr viața portuară în perioada dezghețului. Cînd vine vremea frumoasă, cheiurile Jakobshavnului nu sînt îndeajuns de spațioase pentru ca oamenii să-și poată întinde năvoadele la uscat sau pentru reparații. Nici vasele nu găsesc cu toatele un loc bun de amarare și, deseori, sînt nevoite să se lege, bord la bord, două cîte două.

În această perioadă, banchiza formează un soi de imens ponton, care taie bazinul pe jumătate. Pescarii au loc

berechet să-și întindă materialele, sau să se lege de peretele de gheață. Pentru aceasta, ei bat la trei-patru metri de marginea banchizei un șir de piloni, pe care îi folosesc drept babale, fie amarînd de ei prova și pupa, fie legînd cu o parîmă prova și catargul.

Traficul din bazin, vîntul, fluxul și refluxul fac ca vasele să se miște întruna ; tot zmucind de amare, mica flotilă sfîrșește prin a rupe buza banchizei, pe linia pilonilor. În felul acesta, fărîmițată, mînată de vînturi și curenți, ruptă în bucăți, banchiza părăsește singură locurile și scapă prin gura fiordului în larg, mult mai repede decît dacă asupra ei ar fi acționat doar natura.

În luna aprilie muncitorii de la fabrica de conserve primesc indemnizația bănească în contul concediului. Ne-am gîndit că, după cele opt sau nouă luni lucrate, avem și noi dreptul la concediu plătit. Ca atare, Peggy s-a dus la Kontor, serviciul administrativ care controlează întreaga economie a Groenlandei, începînd cu banca și sfîrșind cu ultima prăvălioară. S-a întors la bord descurajată.

— Imposibil să căpătăm concedii plătite. Nu sîntem nici danezi, nici groenlandezi și, în consecință, nu avem drept la Asigurări sociale. Iar fără ele, adio indemnizație... Mergi și tu, ai să te înțelegi mai bine decît mine cu ei.

M-am dus, neavînd încotro și, din serviciu în serviciu, am ajuns la cel care se ocupa de contabilitatea concediilor. Era, din fericire, un groenlandez.

— Fără fișă la Asigurările sociale nu se plătește nici un concediu, mi-a declarat el pe loc în daneză.

— Dacă mi s-ar da o asemenea fișă, am replicat eu imediat în groenlandeză, aș scăpa din acest cerc vicios și aș putea încasa alocația. E oare chiar atît de greu să obții fișa ?

Pesemne, acest argument logic i-a plăcut, dar mai ales i-a plăcut faptul că-i vorbeam limba ; și iată-ne porniți să trăncănim despre cîini, vînătoare și pescuit, rîzînd în hohote și împrietenindu-ne la cataramă.

— Scrie-mi aici data ta de naștere și vino cu pașaportul, mi-a spus el într-un tîrziu, ridicînd receptorul telefonului. O să încercăm să aranjăm cumva treaba asta.

Nu știu ce i-o fi zis colegului său de serviciu despre mine, cert e că am ajuns într-o goană acasă ca să-i anunț lui Peggy vestea cea bună :

— Du-te la ei cu ambele pașapoarte, dacă se poate aranja pentru unul, înseamnă că se poate aranja și pentru amîndoi.

Așa a și fost. Sigur, primirea indemnizației era un lucru foarte plăcut în sine, dar fișa de la Asigurări dădea posesorului dreptul să muncească în Groenlanda și chiar în zonele de nord, fapt care avea să se dovedească, ceva mai tîrziu, de o mare importanță pentru mine.

Hotărît lucru, cunoașterea limbii era esențială și fiecare zi îmi aducea o nouă confirmare. S-a întîmplat odată ca aceasta să mă salveze chiar dintr-un impas : într-o seară, în timp ce reveneam de la pescuit, un grup de flăcăi, bine piliți, — fapt ce din păcate se întîmplă adesea sîmbăta noaptea — s-au legat rău de tot de mine, în groenlandeză. Mă luaseră drept un danez și era clar că umblau să iște scandal și să mă ia la pumni.

Am evitat bătaia, pornindu-mă la rîndu-mi să-i înjur cum îmi venea la gură şi, în loc să-mi pocească mutra, aşa cum intenţionau, au sfîrşit prin a-mi deveni prieteni.

Într-o măsură mai mare sau mai mică, astfel de evenimente sfîrşesc prin a se afla, fără să fie geloşi pe mine, danezii mă invidiază. Nu sînt decît trei sau patru care să vorbească limba aceasta „barbară".

Unul dintre ei, cel mai simpatic din toată colonia daneză, locuieşte în apropierea căminului pentru tineret şi a adoptat o turmă întreagă de plozi aparţinînd nevestei sale, o autohtonă...

-

Mă aflam într-o zi în cabină, după întoarcerea de la un pescuit de fletan, cînd, pe neaşteptate, mă simt aruncat întîi la dreapta, apoi la stînga, în timp ce „Nanok" se smucea şi trăgea de parîme. Era limpede că nu putea fi vorba de hula provocată de manevrele pescadoarelor în port. Ies să văd ce se petrece. Pretutindeni în jur, vasele se ciocnesc între ele sau se izbesc de marginea banchizei ; gheaţa pîrîie, crapă, nivelul apei creşte cu circa un metru.

Mi se dă următoarea explicaţie : un aisberg de proporţii considerabile (s-ar putea să măsoare o mie de metri de la bază la creastă) s-a smuls cu siguranţă din marele gheţar care închide fiordul. Plonjînd în apă, el a deplasat brusc o masă lichidă egală cu volumul său, masă ce a fost împinsă spre gura golfului, provocînd un adevărat val seismic de dimensiuni reduse, talazuri şi o creştere locală a nivelului mării îndeajuns de importantă ca efectul să fie resimţit chiar şi în bazinul portuar.

În primăvară, primim o scrisoare de la Phil, expediată din Danemarca, vestindu-ne că își reia studiile. La douăzeci de ani își poate permite să uite prelungita vacanță groenlandeză și să se apuce să facă ce e de facut ca să ajungă un „Domn". Phil părea mulțumit... Mă întreb însă dacă nu cumva această schimbare de direcție a născut în sufletul lui Peggy anumite nostalgii ? Din păcate, lucrurile nu stau la fel de bine cu Yves, de la care aflăm că soția nu se adaptează deloc la viața din Franța. Nu vorbește franceza, nu poate stabili nici un fel de contact cu familia soțului și cu anturajul acestuia, într-un cuvînt, i se întîmplă acolo exact ceea ce pățește Peggy, aici. În Groenlanda dormea pînă spre prînz și petrecea ore în șir flecărind și plimbîndu-se cu prietenele. În Franța e nevoită să se scoale devreme și nu mai e liberă să-și organizeze după pofta inimii timpul, îndatoririle și plăcerile. Mai mult, socrii aproape n-o mai lasă să vadă de copil. N-ar fi deci de mirare să revină la Jakobshavn...

Hotărît lucru, indiferent de zona geografică, adaptarea femeilor nu merge nicăieri ușor...

În ceea ce ne privește, Peggy consideră, în continuare, că nu-i îndeajuns de cald pentru o ieșire în larg ; pînă una-alta, am luat pușca ei și, în așteptarea momentului în care va binevoi să se servească de ea, m-am dus s-o încerc, întîi la stînci, apoi de pe puntea lui „Nanok", în timp ce acesta sălta ca un dop pe valuri. La început nu prea știam cum să țin jucăria asta și ratam foc după foc. Treptat, ochiul și mîna s-au deprins, a început chiar să-mi placă, iar cînd s-a deschis sezonul la rațe mă descurcam onorabil, așa încît m-am lansat pe urmele lor cu o certă plăcere.

PRIMĂVARA

Lumina s-a înstăpînit, soarele nu se culcă aproape deloc. Sărbătorim aniversarea întîlnirii noastre şi închinăm paharul în cinstea zilei polare, a gheţurilor eterne, a celor doi ani de trai în comun.

— Doi ani împreună ! Parteneri ! Ajunge atît ! glumim, ciocnind paharele.

Hohote de rîs, sărutări...

Credinţa în marea noastră aventură e încă nestrămutată.

Înainte de a părăsi Jakobshavnul, socotim nimerit să strîngem ceva bănişori. Ca atare, am vîndut lui Jakob vechea puşcă a lui Phil şi am pornit să caut un cumpărător pentru prima noastră ambarcaţie, splendida cocă de stejar la care trudisem atît de îndîrjit cîteva săptămîni la rînd.

Împreună cu Péggy, ne-am dus s-o vedem. Ne aştepta o tulburătoare surpriză : primăvara izbucnise pretutindeni. Descopeream pe drum, răsărind la margini de potecă, între stînci, în jurul suporturilor pentru caiace, peste tot unde o rădăcină găseşte de ce să se prindă, tufe de floricele albe sau roz aprins, tije înalte asemănătoare unor păpădii elegante, brînduşe mov, detaşîndu-se armonios pe infinita gamă de verde, galben, ruginiu a lichenilor. E de ajuns să-ţi ridici privirea spre orizont ca ochiul să fie

încîntat de adevărate explozii vegetale pe fond de aisberguri imobile și pack în derivă.

Așa se scurgea viața noastră în acest început de iunie, 1974. Pe cît de mult se doarme iarna, pe atît, odată cu venirea zilelor lungi, oamenii nu se mai culcă decît pe apucate ; restul timpului aleargă de colo pînă colo, își fac vizite, se joacă, se întîlnesc, se ciocnesc unul de altul, se agită. O adevărată febră îi cuprinde pe toți orășenii — funcționari, muncitori, pescari — ca să nu mai vorbim de femei !

Resimt și eu cu putere această febră. Și dacă Peggy continuă să se ducă la fabrică, să vină acasă și să se închidă tot mai mult în sinea ei, eu dau de ceasul morții să adun tot ce va trebui să luăm cu noi în marea noastră călătorie.

Achiziționez o sută de gloanțe pentru carabina mea destinată „fiarelor mari" cum zice Peggy și încă o sută de cartușe pentru pușca ei. Fac și ceva provizii, dar mai cu seamă strîng tot soiul de materiale necesare vasului (aveam să iau cu mine toate piesele unui al doilea motor, toate exceptînd una : injectorul !). Tatăl meu, care a vrut să facă din mine, după ce am isprăvit școala elementară, un mecanic, poate fi încîntat de fi-su : știe să monteze, piesă cu piesă, un motor întreg... și uită injectorul de schimb !

Firește că toate aceste ocupații nu mă împiedicau să ies la vînătoare ori pescuit în împrejurimile orașului și apoi să vînd în portul meu de bază ceea ce am împușcat ori scos din apă. La urma urmelor, de ce aș căuta aiurea un lucru pe care nici măcar n-aș ști prea bine să-l de-

finesc ? Şi, în general, nu-i cumva prea pripită hotărîrea în legătură cu marele salt spre nord ? Dar un asemenea raţionament nu înseamnă cumva un subterfugiu, un pretext pentru a întîrzia plecarea ?

Situaţia dintre noi trebuie lămurită : vine cu mine ? plecăm împreună ? Cît a durat iarna, marele nostru proiect a fost marea noastră taină. Nici nu putea fi vorba să-l dezvăluim cuiva, danezi sau groenlandezi, deoarece districtul Thule este interzis turiştilor, chiar dacă nu ne consideram aşa ceva. Dar taina care ne-a legat nu poate ascunde o anumită realitate.

O toamnă întreagă Peggy a muncit enorm, în condiţii grele, închisă în ea, izolată ; în timpul acesta, eu brăzdam marea pe „Nanok", sau goneam pe banchiză dus de cîini. Sigur, trudeam şi eu, dar trăiam din plin şi după pofta inimii. În urmă cu trei ani, ea îşi întrerupsese studiile medicale ca să bată, pe bicicletă, drumurile Europei occidentale şi, după cum se ştie, gustul aventurii a adus-o, de pe şoselele Franţei, la sortatul crevetelor cît îi ziulica de lungă.

Nu cumva sosise şi pentru ea timpul să-şi regăsească albia firească, să revină acolo de unde plecase ? La cei douăzeci şi şase de ani cît are poate să-şi reia faimoasele studii, înainte de a fi prea tîrziu. Aşa cum a făcut-o şi zănatecul de Phil. Un loc pentru fiecare lucru şi fiecare lucru la locul său.

E adevărat, Peggy a crezut întotdeauna în evadarea noastră spre nord, odată primăvara venită. Dar chiar dacă vom atinge misterioasa Thule (sau zonele limitrofe, pen-

tru că Thule nu mai e decît o bază militară americană demistificată), va rezolva oare aceasta contradicțiile care, uneori, fisuraseră dragostea noastră ?

Dacă persist să iau drumul Marelui Nord, ce altceva i-aș putea oferi lui Peggy decît să se transforme — așa cum și eu mă pregătesc s-o fac — într-un eschimos ? Se va pricepe ea, sau măcar va vrea, „să mestece piei" ? În așezările din nord nu-s fabrici de conserve, modul de viață e cu totul diferit. Nu vom avea alte resurse decît vînătoarea și produsele ce rezultă din ea ; Peggy va trebui, ca atare, să învețe să facă tot ceea ce fac femeile din partea locului, adică să argăsească pieile și să coasă din ele veșmintele trebuincioase oricărui vînător din Arctica.

A suportat greu noaptea polară de aici ; cea de la 77° latitudine nordică va fi de două ori mai lungă — aproximativ patru luni — mai neagră, mai rece, lipsită de orice confort.

În sfîrșit, ea care nu izbutise să se împace în nici un fel cu groenlandezii, cum se va comporta în momentul în care va fi nevoită să trăiască nemijlocit printre oameni și mai îndepărtați de modul său de viață decît cei din Jakobshavn ? Îi va putea iubi ? se va putea face iubită ? În această privință eram obligat să am mari îndoieli.

Ar fi fost, poate, o soluție să facem o „croazieră de vînătoare" în lunile de vară și să ne întoarcem aici la iernat. Ca să zic așa, să ne dăm îndărăt ca apoi să putem face saltul mai lung... Ne-am gîndit și la o asemenea eventualitate...

Am discutat și despre America; dar aici eu eram cel îndărătnic. Dacă moravurile groenlandeze o înspăimîntau

pe Peggy, pe mine mă treceau pur și simplu fiorii numai cînd mă gîndeam că ar trebui să mă supun regulilor profitului și ale consumului cu tot dinadinsul. E drept, la un moment dat, a fost vorba să plecăm împreună în S.U.A. și să ne căsătorim... Toate acestea, însă, nu mă împiedicau să continui pregătirile în vederea „croazierei", pregătiri pe care nu le ascundeam de prietenii mei groenlandezi. Păstrînd în continuare secretul asupra veritabilului nostru scop, declaram, în modul cel mai firesc din lume, că în curînd vom ridica ancora îndreptîndu-ne spre Umanak, o insulă situată dincolo de Disko, pe partea cealaltă a capului Nugssuaq.

A da sfaturi nu constituie o trăsătură a caracterului „eschimos", dar cei de la care am învățat atît de multe nu mai pridideau cu ele. Și Mathias și alții îmi repetau întruna :

— Ai grijă de Averneq. Dacă la capul Nugssuaq te prinde vîntul din față, fă cale-ntoarsă și adăpostește-te pe brațul Vaigat, între Disko și pămînt.

Cunoșteam partea sudică a brațului Vaigat, vînasem pe acolo înainte de venirea iernii împreună cu Mathias, dar nu ajunsesem niciodată pînă la faimosul cap Nugssuaq, locul unde brațul dispare în imensitatea oceanului.

— Voi avea grijă, le răspundeam eu.

Într-o dimineață, pe la sfîrșitul lui iunie, mă pomenesc cu Yens în casă.

— Timpul e frumos, cînd îi dăm drumul ? îmi spune el. E plin de rațe la est de Disko.

M-am lăsat ispitit ; mi se oferă posibilitatea unei excelente repetiții generale înaintea adevăratei și marii Evadări. În plus, nu era prea devreme pentru a întreprinde traversarea cea mare ? Cu siguranță că da.

27

VÎNATOAREA DE RAȚE

Plecăm, Yens și cu mine, luînd cu noi alți doi tovarăși. Christian, un bărbat pe la vreo patruzeci de ani, e scund, subțirel, cu o mutră isteață și vicleană, aducînd a vulpe ori dihor. Eschimos get-beget, cu oasele fine, face parte din acei oameni care în aparență par bicisnici, dar, în realitate, au o putere fantastică. Cel de al patrulea membru e un tînăr de optsprezece ani — Indianul, cum ne-am obișnuit să-i zicem, datorită înfățișării sale — înalt, suplu, cu părul lung și neted căzînd pe umeri, cu față prelungă și o alură tipic „Far-West" în blugii săi.

Ca să vînăm în zona insulei Disko, avem nevoie de două ambarcațiuni : a mea, care transportă echipa și o șalupă cu fundul plat și motor amovibil remorcată de Nanok care ne permite să circulăm în ape cu adîncime de douăzeci de centimetri. Cînd se strică vremea, cineva dintre noi trece în șalupă, o desprinde din remorcare și ne urmează pînă la primul loc adăpostit de pe coastă.

Acesta e ritualul ieşirilor noastre de la sfîrşitul lunii iunie.

Pînă una-alta, Yens şi cu mine facem cu schimbul, la cîrmă, unsprezece ore în şir, timpul necesar să ajungem şi să aruncăm ancora într-un golfuleţ situat pe ţărmul estic al insulei Disko. Un promontoriu, înalt de vreo cincisprezece metri, năpădit de bălării, gălbejite sau de un verde deschis, e pe jumătate prăvălit în nisipul, pietrele şi stîncile negre care-l mărginesc.

Raţele — mai exact eiderii — îşi fac uneori cuiburile în mănunchiurile de iarbă de pe plajă. Nu ştiu, poate că, în migraţiile lor, se opresc aici temporar, doar ca să ouă. Spun asta pentru că vin întotdeauna din aceeaşi parte, în stol compact, urmînd linia rîului şi răzînd creasta promontoriului. Unele dintre ele aleg versantul celălalt, unde se desface estuarul unui rîuleţ ale cărui aluviuni le oferă o hrană abundentă.

Dacă le găsim plutind pe apă, vînarea lor se aseamănă cu aceea a focii pentru că, văzîndu-ne, nu-şi iau zborul, ci plonjează. Deci, trebuie aşteptate să apară la suprafaţă. Unde se va întîmpla asta ? De regulă, într-un perimetru cu o rază de treizeci-patruzeci de metri, dar e obligatoriu să fii cu ochii în patru, să veghezi în toate direcţiile, mai ales că raţa iese arareori complet din apă ; dacă ne simte prea aproape, abia apucăm să-i zărim terminaţia aripilor sau capul, să ducem puşca la ochi şi iată că a dispărut.

În prima zi am adunat pentru dejun *angmasaţi*. Ca să prinzi aceşti peştişori nu-i nevoie de plasă ; în timpul

refluxului, ei rămîn blocați pe nisip, între bolovanii și stîncile de pe țărm, în diverse scobituri. Apa mării și frigul îi conservă perfect, trei-patru zile, dacă nu cumva se usucă la soare, ceea ce e și mai bine. Îi strîngem împreună cu algele, cu iarba de mare și cu ce s-a mai putut lipi de ei, după care totul e cufundat în *iga*, o marmită cu două toarte umplută cu apă de mare. Probabil din pricina plajei foarte plate, apa amestecată cu nisip seamănă mai degrabă a noroi și-ți cam întoarce stomacul pe dos. Lăsăm puștile pe loc și ne cățărăm cu marmită cu tot pe promontoriu ca să ne pregătim „borșul". De aici vom putea supraveghea stolurile de rațe, o altă metodă de a le vîna.

La scurt timp, trei rațe sosesc din stînga mea. Indianul și cu mine ne rostogolim pe pantă, galopăm pînă la locul unde ne-am lăsat puștile, le înhățăm din mers și ne ascundem printre stînci. Ochesc primele două rațe, trag, dar ele continuă să zboare. Prietenul meu țintește în ultima, își descarcă arma și pasărea cade fulgerată. (Și ale mele aveau să cadă, însă ceva mai departe).

Indianul e un autentic vînător : nu trage din simpla plăcere de a trage ; la el „ținta ochită — țintă lovită".

Luăm șalupa și pornim după trofee.

Apare o altă rață. Dau să duc pușca la ochi.

— Nu trage. Ascultă...

Are dreptate, se aude fîlfîit de aripi, ne lungim pe fundul bărcii, stolul sosește. Doborîm cinci bucăți, ceea ce o să ne aducă, la întoarcere, cincizeci de coroane.

— Uneori, îmi spune Yens, se întîmplă să împuști și zece păsări în cinci minute ; alteori, stai cîteva ore.

ba chiar o zi întreagă, fără nici un rezultat. Totul depinde de timp și de rapiditatea cu care ne reperează ; după o zi bună de vînătoare, simt mirosul pulberii, al omului și ocolesc promontoriul.

Tovarășii noștri coboară cu marmita și varsă conținutul pe o stîncă ușor rotunjită ; apa ia cu sine nisipul și murdăriile.

Mîncăm peștii cu o bucată de pîine ; bine-nțeles, mare atenție la oase, dar mai ales la ce-i în burtă ; o mușcătură mai tare și toată gura ți se umple de o amăreală îngrozitoare. Limita pînă la care poți mușca e precisă, dar e nevoie de practică.

Vînătoarea continuă în același ritm și în zilele următoare, aproape fără întrerupere, pentru că ne aflăm în acea perioadă a anului cînd ora șase dimineața se confundă cu ora șase seara, pierzîndu-li-se complet sensul. Dormim, alergăm dintr-un loc în altul, tragem, mîncăm, totul se face în funcție de necesități și inspirație.

Singura umbră în acest decor cu lumină neîntreruptă sînt țînțarii, milioanele de țînțari. Sîntem siliți să rămînem îmbrăcați din cap pînă-n picioare, cu cîte trei rînduri de pantaloni, pulovere, hanoracuri, ba să ne punem chiar și mănuși, deși atunci cînd e nevoie să fugim și e și soare, murim de căldură. De fapt, toate aceste măsuri de protecție se dovedesc inutile : afurisitele de insecte reușesc să ne piște prin toată grosimea hainelor, să se strecoare pe la gulere și manșete. Pișcătura din Camargue ? un fleac, comparată cu cea din Groenlanda. Țînțarii din Languedoc ? Niște îngerași față de cei care ne devorează aici.

Ultima zi. Am fript cîteva rațe, după ce le-am jumulit ținîndu-le strîns cu genunchii. N-am apucat bine să mușcăm din bucățile alese — care un copan, care o aripă — că din depărtare se zărește sosind un stol important. O luăm la goană printre stînci, cu hartanul de rață într-o mînă și cu pușca în cealaltă. Înhață între dinți copanul, duc arma la ochi... fir-ar să fie ! blestematul de copan îmi ajunge pînă la ochi și-mi astupă cătarea ! Îl trec într-o parte, ținîndu-l ca pe o pipă, între măsele, și poc ! prima rață din serie se prăbușește. (Ulterior aveam să aflu că fiecare s-a descurcat cum a putut cu osul său). Adunăm ultimele rațe căzute, aruncăm deșeurile în mare, trec alte cîrduri, fiecare trage pe rînd. Vînătoarea s-a terminat, ne strîngem bagajele și îmbarcăm întregul nostru material.

S-a întîmplat ca astăzi să doborîm cîte trei, ba chiar patru rațe dintr-un singur foc. Nu e rău dacă stai să te gîndești că sînt mici și zboară iute. Socotită la zece coroane — adică șapte franci la cursul 1974 — bucata, fiecare cartuș ne-a adus un beneficiu de patruzeci de coroane ; sînt, în total, o sută șaizeci de rațe, înseamnă o mie șase sute de coroane.

Înainte de a intra în port, oprim și facem împărțeala pe o stîncă. Tovarășii mei rămîn aici, întrucît locuiesc în apropiere. Apuc să vînd zece rațe pe loc și trag la chei cu restul prăzii grămădit la pupa. Mă apuc să descarc pe pontonul plutitor, lumea mă vede, se apropie, iar doi danezi care așteptau nu știu ce pe chei, intră imediat în vorbă :

— Ah, formidabil, ai împușcat pe cinste ! Tot ce-i acolo ? De necrezut ! Grozavă vînătoare !

Nu-mi plac intonațiile lor și mă fac că nu pricep, ca să-i oblig să tacă din gură. Îi cunosc eu pe danezi, sînt clienți proști.

Firește, cei doi o țineau pe a lor, deveniseră numai lapte și miere :

— Oh, dar e teribil cît ai putut împușca ! Desigur ai una și pentru noi ?

— Dacă e vorba de un serviciu, ca între buni europeni, e-n regulă ! Dar să știți că eu unul cînd merg la vînătoare n-o fac să mă distrez, ci să trăiesc.

Mă părăsesc zîmbind acru. Între timp, un groenlandez bătrîn, cu pielea foarte albă și ochelari pe nas, stil vechi funcționar, se apropie. Cu el discuția e fără echivoc.

— Cu cît dai rațele ?

— Zece coroane bucata.

— Dă-mi una.

Vine un altul pe care-l cunosc demult.

— Vreau cinci.

Le iau și-mi plătesc pe loc, unul zece coroane, celălalt cincizeci. Danezii s-au oprit și se holbează la ei cum pleacă cu rațele. Iar eu am șaizeci de coroane în buzunar.

Cumpărătorii dau acum buzna, răscolesc grămada de rațe, le pipăie, le cîntăresc în palmă, le smulg unul altuia. Trebuie să fiu cu ochii în patru, nu pentru că mi le-ar fura, ci pentru că risc să le sfîșie și să rămînă din ele doar penele. Îmi arată ce-au ales, îmi întind banii și toată grămada e lichidată în cinci minute, într-o atmosferă de voie bună generală. În cîteva clipe bag la teșcherea peste o sută de coroane, ceea ce, adunat la încasările anterioare, fac patru sute, pe care le număr pe loc sub privirile celor doi danezi care se îndepărtează mofluji.

RUPTURA CEA MARE

Această ultimă săptămînă mă exaltase. Dar, zilelor superbe le luase acum locul o perioadă de timp prost, nepotrivit pentru vînătoare, care mă ţintuia imobilizat în port. N-aveam deloc chef să zac de pomană şi socoteam că sosise momentul să ridicăm ancora. Peggy nu era însă de aceeaşi părere. Ea dorea să descopere aisbergurile în bătaia soarelui polar şi splendorile clarobscurului pe mare. Dacă stăteam să aştept timpul frumos ştiam că, odată venit, o să mă apuce iarăşi pofta de vînătoare, ceea ce atrăgea după sine o nouă amînare a plecării noastre şi riscul de a vedea primăvara scurgîndu-se fără folos. Iar aşa ceva însemna să rămînem mai departe prizonieri în Jakobshavn. Dîndu-mi ghes să plec, furtunile acestea mă incitau să pun odată capăt tuturor tergiversărilor, indiferent dacă se datorau unor considerente practice sau psihologice.

— Peggy, ce-ai hotărît ? am întrebat-o imediat după întoarcerea de la Disko.

Era indecisă, nu ştia nici ea ce să zică. E drept, odată cu primăvara, îşi regăsise veselia şi echilibrul sufletesc, dar suferea şi, alături de ea, sufeream şi eu. Schimbările noastre de dispoziţie exprimau, de fapt, stările sufleteşti contradictorii ce existau între noi. Ştiam că ne va fi greu să ne smulgem unul de lîngă celălalt numai pentru că

drumurile pe care fiecare socotea nimerit să le urmeze se încrucișau doar, fără să se și împletească.

Știam : nu mai putea suporta frigul. Mi-o spusese. Visa deșerturi imense și fierbinți și oaze pe care nu le cunoștea. Iar eu iubeam gheața, zăpada și doream să cunosc geruri și mai intense, alburi și mai imaculate și, mai ales, să revăd banchiza, o banchiză infinită pe care și din care să trăiesc.

Discuțiile nu-și mai aveau rostul.

— Dacă vrei să fii în continuare cu mine, ai să mă găsești la 15 iulie la Upernavik, am rezumat eu situația. Voi sosi acolo cam pe la data asta. Îmi comunici telegrafic ce-ai hotărît și, dacă e da, atunci te aștept iar tu vii cu elicopterul.

În cazul că nu venea, Peggy urma să plece la Marmorélik, o mină de plumb și zinc, aparținînd statului canadian, situată ceva mai la nord de Upernavik, prima mea escală. Considerasem întotdeauna Marmorélikul ca pe un soi de refugiu gratuit ; dacă n-am fi izbutit să rezistăm la Jakobshavn, am fi plecat în America, via Montreal, cu un cargou care venea regulat vara ca să încarce producția minei.

Ultima mea vînătoare îmi adusese patru sute cincizeci de coroane, dar nu aveam ce face cu ele deoarece voi vîna și pescui pe toată durata drumului. Odată achiziționate proviziile de bază : ceai, cafea, pîine, biscuiți, zahăr și margarină, mi-am oferit un mic casetofon și două casete virgine ; o sută de franci în plus sau în minus nu mai reprezentau nimic. Dacă Peggy renunța la viața comună,

îi datoram o parte din suma investită în cuter. Era un lucru stabilit ; dealtfel, socotelile dintre noi fuseseră întotdeauna foarte exacte, fiecare știa precis ce datorează și ce-i revine, ca să nu mai vorbim de cît muncise Peggy la fabrică pentru a putea achita ratele lui „Nanok". Din păcate, oricît de vajnică și de robustă ar fi fost coaja mea de nucă, nici o companie de asigurări maritime nu ar fi acceptat să încheie cu mine un contract pentru o traversare pe care, după știința mea, n-o încercase nici un navigator solitar. Singura „poliță" pe care i-o puteam da lui Peggy era propria mea viață : dacă „Nanok" pierea în larg, în mod sigur piream și eu.

Nu putea lua în America nici bunurile pe care le acumulasem în răstimpul unui an, începînd cu ustensilele de bucătărie și terminînd cu păturile, obiecte de care aș fi avut nevoie pe vas, mai cu seamă dacă venea și ea. Mi-am petrecut o jumătate de zi cărînd de acasă la bordul lui „Nanok" tot ce era de cărat, îngrămădind claie peste grămadă pe banchete și podea crătiți, hîrtie, perne, teancuri de romane polițiste (cadouri de la Yves), ca să nu mai pun la socoteală aparatele și materialele foto depozitate la pupa.

Dureroase preparative. Am încercat să le scurtez la maximum, urmînd să triez și să rînduiesc totul pe drum. Și nici nu voiam ca Peggy să vadă vasul ieșind în larg. Timpul devenea din ce în ce mai urît, un motiv în plus ca ea să nu vină pe chei. Ne-am luat rămas bun acasă. Unde era voioșia plecării în turul Europei pe bicicletă, siguranța că ne vom revedea, încrederea ce ne unea ?

Atîtea proiecte făcute împreună, atîtea speranţe comune ca să ajungem pînă la urmă la această despărţire...

Am închis uşa după mine uşor, uşor de tot.

Afară ploua cu găleata, norii erau atît de joşi încît se făcuse întuneric, vîntul sufla. O sinistră noapte, în miezul acestei zile polare. Luasem ca ultimă amintire chipul ei şi acea privire filtrată printre lacrimi.

Partea a doua

DRUMUL SPRE THULE

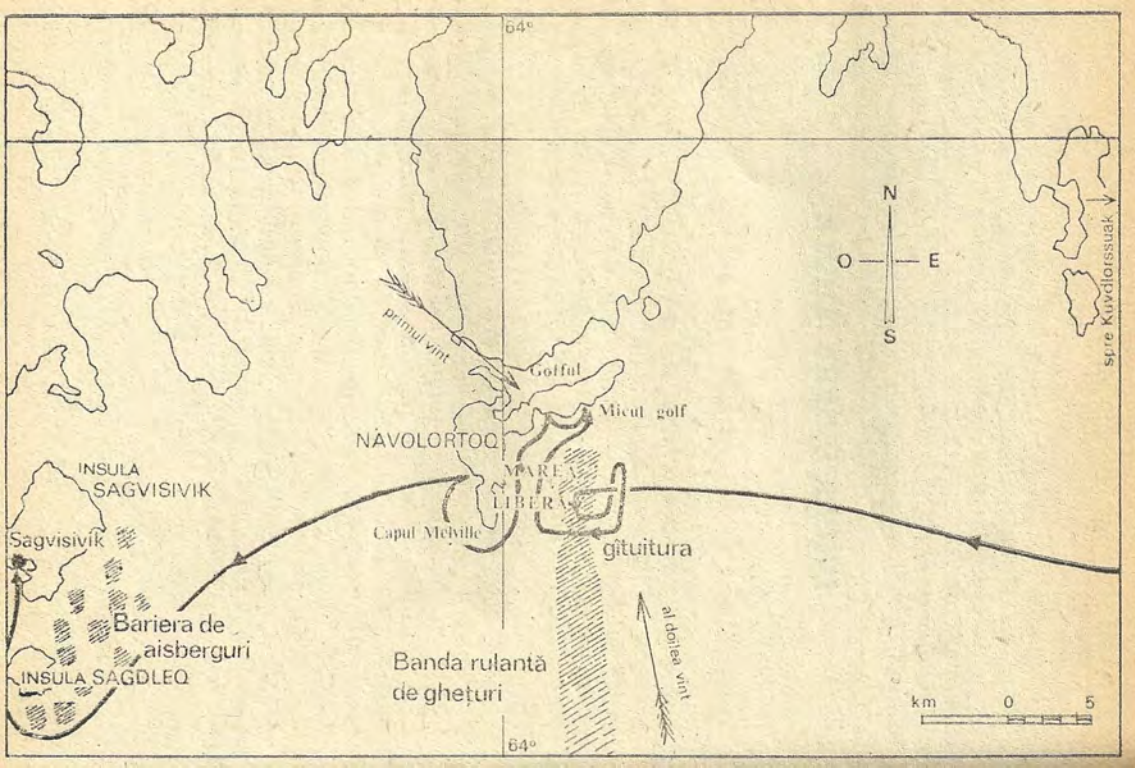
64°
N
O
E
S
spre Kuvdlorssuak
primul vînt
Golful
Micul golf
NÁVOLORTOQ
INSULA
SAGVISIVIK
MAREA
LIBERĂ
Capul Melville
Sagvisivik
gîtuitura
Bariera de
aisberguri
INSULA SAGDLEQ
Banda rulantă
de ghețuri
al doilea vînt
km 0 5
64°

29

UMANAR MUT — SPRE UMANAK

În largul mării, duminică, 30 iunie 1974

Ieri seara, 29 iunie, ieșind din portul Jakobshavn, am fost prins de o parșivă de furtună și obligat să mă refugiez, la 25 kilometri mai la nord, în micul port Rodebay. Sosisem acolo tîrziu, era întuneric și m-am culcat cum a dat dumnezeu în cabina plină de tot ce îmbarcasem în cursul zilei.

Izbutisem să fac ceea ce era cel mai greu de făcut : plecasem. Pînă una-alta, navighez spre nord, în direcția insulițelor înșirate de-a lungul coastei, ambarcațiunea mea nepermițîndu-mi să tai, pe o asemenea mare, direct către Sarkaq. Mai trebuie să și vînez ca să mă pot hrăni. Din mers, izbutesc să dobor cîte un *agpa* ba ici, ba colo, dar adevărul e că vremea nu-i deloc potrivită pentru vînătoare : vizibilitate proastă, cer acoperit, hulă puternică.

Zăresc la tribord, pe o insulă, cătunul Agpa (aici s-a născut Mathias) botezat astfel din pricină că pe vremuri locul era plin de păsările cu acest nume. De vreo cinci-

sprezece ani l-au părăsit și oamenii, fără îndoială ca o consecință a politicii daneze de concentrare a vînătorilor și pescarilor în marile așezări. Tot ce a mai rămas sînt doar cîteva barăci agățate de stîncă.

În cabină e un talmeș-balmeș îngrozitor. Primul lucru pe care trebuie să-l fac e să pun aparatul de fotografiat și pelicula la adăpost, apoi să triez, să așez și să degajez restul, ca să-mi echilibrez nava.

În timp ce navigam între insula Agpa și țărm, mi s-a părut că văd o rață. M-am repezit după pușca lui Peggy — cea cu alice — dar pînă s-o duc la ochi, rața — care era, de fapt, o focă ! — a dispărut sub apă. Am extras la iuțeală carabina, dar am constatat că e cumplit de murdară. M-am apucat s-o curăț, continuînd să conduc cu piciorul stîng.

Iarăși o focă. O ratez și pe asta, nefiind complet pregătit. Între timp, ceața a început să se risipească ; am pus la fiert, în apă de mare, o rață și cartofi tăiați în rondele. Mîncarea e un pic sărată, dar m-am deprins și, în plus, e hrănitoare, din pricina abundenței sărurilor minerale.

A treia focă. A ieșit la suprafață la circa o sută de metri de vas și a plonjat instantaneu. De data asta carabina era gata, dar n-am izbutit să fiu suficient de rapid. De aici încolo o voi avea permanent la îndemînă. Și, firește, primul vînat care-mi apare e... o pasăre, un soi de pescăruș !

Mi-a trebuit mult timp să părăsesc Jakobshavnul și despărțirea a fost dureroasă. Eram de un an acolo și toată lumea mă cunoștea ; ieșeam să fac un tur prin oraș sau după cumpărături, mă întîlneam cu unul ori cu altul,

ne povesteam reciproc cum a decurs pescuitul de aseară ori ne spuneam niscaiva istorii vînătorești, ne întrebam la cine mergem diseară... În ultimele luni aș putea spune chiar că fusesem răsfățatul întregului tîrg. Să-i abandonezi pe toți așa, deodată ! Pe Peggy, de care mă legau atîtea greutăți învinse împreună și atîtea zile fericite petrecute în comun, să las toate acestea, ca să plec de unul singur pe mare, avînd ca unici tovarăși gheţurile, aisbergurile, frigul, necunoscutul, primejdia, acum, în plin sezon de pescuit ! Curînd la somon, ceva mai tîrziu la vînătoare de reni ! Am avut oare dreptate cînd am lăsat totul ?

Mă aflu în prezent în Vaigat. Ceața a devenit teribil de densă și sînt nevoit să urmez ţărmul foarte de aproape, ca să nu mă rătăcesc, și cu maximum de prudenţă, ca să nu mă izbesc de vreo stîncă.

Marșul e extenuant. Vizibilitatea e nulă, plouă îndesat, apa pătrunde în navă, voi fi obligat să dau la pompă. Neîntrerupt trebuie să mă străduiesc să reperez locurile, să compar fiecare stîncă, fiecare insuliță cu ce e trecut pe hartă. Merg după compas, dar și după... nasometru. Va trebui să mă antrenez serios în această privinţă. Sînt extrem de aproape de pămînt și totul e învăluit ca într-un strat de vată.

Impresionantă la culme această primă zi de ceaţă petrecută de unul singur pe mare.

S-a stîrnit vîntul, bate furios, ceaţa s-a mai risipit, în schimb au apărut gheţurile plutitoare. Din nefericire, vîntul le împinge înspre Vaigat și ele urmează același drum ca și mine, de-a lungul coastei. Ca să găsesc

Sarkaqul — pe care-l caut de mai bine de un ceas — sînt nevoit să mă strecor printre sloiuri. Sînt puzderie în jurul meu și, ceea ce nu știam, e că aceste bucăți de gheață reușesc să treacă printre stînci. M-am și ciocnit de două surate dintr-astea, noroc că nu erau colțuroase. Prima a scos un bang grozav și „Nanok" a săltat tot, în ciuda vitezei reduse. M-am uitat imediat la nivelul apei din cală, se pare că e în ordine și n-am spărtură, dar oricum o asemenea pățanie nu te lasă indiferent.

În ceea ce privește Sarkaqul, cred că voi pune cruce pe el și un semn de întrebare pe hartă : nu există nici un fel de Sarkaq ! ?

1 iulie, seara

Navigam de trei-patru ore, cu valul din pupa, dar istovit de această zi. Tocmai hotărîsem să arunc ancora, cînd zăresc, deodată, o casă. M-am apropiat de țărm și am văzut vînzolindu-se cîteva bărci cu fundul plat ; în fiecare erau doi oameni, unul trăgea la rame, celălalt, aplecat peste bord, aduna angmasați cu carul, mai exact cu minciocul, pe care-l deșerta în barca ce sta gata, gata să se scufunde.

Era limpede că un banc de peștișori hălăduia prin aceste ape. Un golfuleț mărginit de o plajă, un debarcader înaintînd în mare, amarate de el bărci și diverse alte ambarcațiuni. Era acolo și nava-spital, vopsită toată în roșu.

În spatele satului, munți negricioși, neînzăpeziți, dar, pare-se, lipsiți de orice vegetație, înalță un decor auster. Doar biserica protestantă, cocoțată pe un vîrf de stîncă, dă o notă ceva mai veselă peisajului. În radă, aisberguri gigantice, incomparabil mai înalte și mai impunătoare de-

cît bisericuța cu turla ei ascuțită, au aerul că puțin le pasă că pămîntul nu pare prea vesel pe aici. Nimeni dintre locuitorii Sarkaqului nu m-a întîlnit vreodată, dar toată lumea mă cunoaște ; se știe că ieșeam la pescuit cu groenlandezii și, de îndată ce „Nanok" a fost zărit, oamenii s-au bulucit pe ponton. Am fundarisit fără grabă ancora, am jumulit, fript și apoi mîncat o pasăre, iar în pauzele dintre aceste operațiuni am isprăvit cu făcutul ordinii în cabină. Cînd am apărut pe punte, ca să debarc, primirea ce mi s-a făcut era deopotrivă înduioșătoare și triumfală. Tot satul coborîse să mă întîmpine, oamenii se agitau și dănțuiau. Pescarii mi-au oferit pe dată din peștii proaspăt scoși ; dealtfel, tone întregi de angmasați erau întinse pe stînci la uscat, constituind rezervele de hrană pentru iarna următoare.

Lumea se miră că sînt singur la bord și, cu ocazia asta, aflu că există pe aici niște englezi care ar fi bucuroși să meargă cu mine.

— Nu-s englezi..., zice unul.

— E un francez și o englezoaică, pretinde altul.

— Nu-i nici un englez aici, afirmă al treilea.

— Aiurea, se înfige un pușțan, sînt două muieri englezoaice.

Iar eu, în sinea mea, îmi zic că decît un coechipier necunoscut, mai bine lipsă. De aceea nici nu insist. Pe parcurs, însă, îmi dau seama că în mintea lor s-a creat o confuzie și că, de fapt, ei îmi vorbesc... de propria mea persoană, de o femeie străină — pesemne Peggy — pe care mi-o descriu trăsătură cu trăsătură...

Cît au durat toate aceste conversații, cei trei superbi agpați pe care-i împușcasem pe drum zăceau expuși pe

punte. Unii chiar mi i-au admirat. Dar se va găsi şi un cumpărător ? Nu îndrăzneam să-i propun şi nimeni nu s-a oferit să-i ia. În fond, nici nu prea aveam chef să-i vînd, aşa că i-am păstrat pentru mine.

Marţi, 2 iulie, ora 9 dimineaţa

A plouat toată noaptea. După un somn straşnic, am pornit la drum, cabotînd în continuare spre nord. Marea e frumoasă, în pofida celor cîţiva norişori care ascund întrucîtva soarele.

M-am apucat să scriu o scrisoare, stînd pe capacul motorului, cu un picior pe timonă, aşa cum obişnuiesc să fac cînd vînez. Acoperişul adăpostului îmi slujeşte drept masă. Practic şi plăcut. Am la îndemînă puşca lui Peggy ; nu se ştie niciodată ce pasăre poate să treacă. Am pus la fiert o parte din peştii primiţi la Sarkaq, dar nu şi suficientă apă în oală aşa că, din pricina vîntului de sud-est care pătrunde în cabină, apa s-a evaporat şi peştişorii sînt de nemîncat. Ca să nu mai vorbesc de duhoare ! Am pus o a doua tranşă, umplînd de astă dată oala ochi.

Mă îndrept către K'utdligssat, un alt cătun părăsit, în vecinătatea unei mine situate pe coasta de est a insulei Disko, într-o zonă mult mai nordică decît cea pe care am cunoscut-o. A trebuit, prin urmare, să părăsesc coasta Groenlandei şi să tai direct Vaigatul, avînd acum valurile 3/4 în traversul pupei.

Îmi compuneam, aşadar, scrisoarea. Brusc, constat că nu mai am pastă în pix. Ridic privirea şi, pe neaşteptate, totul începe să se învîrtească în jurul meu, mă apucă un soi de ameţeală. Las cîrma slobodă, opresc motorul, dar

n-apuc să cobor în cabină după un alt pix, că nava vine complet în traversul valurilor. Dau să urc, dar, în același moment, înainte de a putea face un gest, un balans mai violent expediază în mare pușca lui Peggy pe care o lăsasem sus pe copertină. Ce ghinion ! O pușcă în valoare de 600 de coroane, pentru un nenorocit de pix !

Furios, abandonez scrisoarea și trec în fața casetofonului. De aici încolo, pe toată durata navigației, voi povesti ce voi avea de povestit numai în microfon. Am avut o excelentă idee cumpărînd acest casetofon înaintea plecării, dar va fi nevoie să găsesc, pe unde mă voi opri, casete virgine ; or, asta înseamnă să cîștig suficient ca să le pot plăti, ceea ce, la rîndul său, înseamnă că va trebui să vînez și mai mult... Un adevărat program.

Odată aflat în apropiere de Disko, mi-am reluat marșul spre nord, regăsind vîntul din pupa ; în felul acesta, mă îndepărtez de gheţurile care se întind pe toată coasta Groenlandei.

În depărtare, la bord, zăresc un punct întunecat, detașîndu-se pe fondul stîncilor. Să fie oare K'utdligssat ? O casă ? O mină ? Iau carabina, luneta ei îmi va servi de binoclu.

Punctul se mișcă, înseamnă că-i vorba de altceva. Desigur, e un stol de rațe care vine drept înspre mine, trece pe deasupra, urmat la scurt timp de un altul și, apoi, de încă unul. Mă apucă disperarea numai la gîndul că am prăpădit o pușcă cu alice pentru un pix !

Ce zi ! Peștii pe care i-am ars și mi-au împuțit tot cuterul, pușca pierdută, iar acum seria a doua de pești care refuză să fiarbă ! Mare noroc că ieri, la Sarkaq, n-am vîndut păsările. Am avut, parcă, o presimțire că arma cu

care le-aș fi putut vîna o să dispară. Voi reuși să cumpăr alta ? Și cu ce bani ?

În plus, pușca aceasta era o amintire. I-o dăruisem lui Peggy pe vremea cînd mai credeam că vom pleca împreună. Era pușca ei, cu care — dacă ne vom întîlni la Upernavik — va învăța să vîneze. E mai mult decît un suvenir pierdut, e o părticică din ea care s-a dus departe, departe...

Și toate acestea ca să văd o așezare abandonată pentru care a trebuit să tai brațul de mare și să vin în traversul valurilor ! Sînt trist și moralul mi-e în cădere. Neguroasă zi ! Pînă cînd voi arunca ancora, lucru care se va petrece, după cîte cred, peste trei-patru ore, mă rezum la gesturile strict necesare.

Sigur am avut noroc ! Culmea e că, de cînd cu vînătoarea de rațe, m-am învățat să veghez la adîncimea fundului mării în zona insulei Disko. Pîraiele de aici vin umflate, apa e negricioasă, mîloasă. Dacă vîrtejul elicei e închis la culoare, înseamnă că apa e adîncă. Dacă, dimpotrivă, e verzui, atenție ! Iar dacă devine limpede, e semn că fundul e foarte aproape. Dacă mai apuci, sondezi cu tokul ; mi s-a întîmplat, și nu odată, să evit bolovanii la milimetru.

Vegheam și de data aceasta, așa cum se cuvine, la adîncimea apei și la eventualele stînci submarine, dar încercam, totodată, să reperez mina cea faimoasă.

Un torent se prăvale în cascadă de pe peretele muntelui ; cu nasul în vînt, admir spectacolul și, în același timp, virez de bord ca să tai estuarul. Recunosc, peisajul m-a vrăjit și am fost cît p-aci să eșuez pe bancul de pietriș

pe care unul din pîraie l-a tîrît cu sine și l-a grămădit pe fundul mării.

Am impresia că am reperat K'utdligssat. Nu orașul, ci mina. Să fie oare gaura aceea îndepărtată, deschisă în coasta muntelui ? De data aceasta, nu mai e vorba de păsări. E ea ! Seamănă. Iar o sută de metri mai jos, sterilul extras din ea alcătuiește o veritabilă platformă.

Mă aplec peste bord să văd mai bine și trosc ! Un val mai puternic izbește vasul mai, mai să-l culce, iar pe mine să mă expedieze să fac baie în mare. E într-adevăr K'utdligssat, nu încape îndoială, dar acum șed potolit pe capacul motorului, fără să mă zbănțui prea tare și încerc să păcălesc marea.

Plecînd de la Sarkaq, am instalat o scîndură în față, de-a curmezișul punții. La fiecare balans al navei o văd cum lunecă ; nu mult, cîțiva centimetri, dar cu hula aceasta mi-e cu neputință să las cîrma și s-o fixez cum trebuie. Pîndesc valurile, redresez, sînt hotărît să salvez acest capăt de lemn ; mi-au furat pușca lui Peggy, asta va fi revanșa mea.

Parcă s-a stabilizat... ba nu... uite-o c-a mișcat... doar cu cîțiva milimetri... un val, încă unul... ei, fir-ar să fie !... acum oscilează, jumătate din ea e pe punte, jumătate în aer... mai sînt doar vreo cinci centimetri după care va luneca în mod sigur... Ei și ! la urma urmei o s-o pescuiesc din mers.

Departe, la tribord, apare un vas. O secundă de neatenție — cît să apuc arma cu lunetă ca să văd cine e, de unde vine, unde se duce, — și am și luat valul în coastă. Scîndura a mai lunecat cu trei centimetri înspre

mare... Acum e în echilibru pe copastie, legănîndu-se odată cu nava. Lupta continuă, val cu val.

Vasul zărit e un pescador venind de la nord la sud. Brusc, schimbă direcția și se îndreaptă spre mine ; ne încrucișăm la o distanță respectabilă, de o sută — o sută cincizeci de metri. Ei mă privesc, eu îi privesc, ba mai fac și cîteva fotografii, dar unul nu mă întreabă dacă nu sînt cumva în dificultate. La fel de brusc ca și mai înainte, modifică ruta și o iau din nou spre sud.

Sigur, dacă aș fi avut nevoie de ajutor, aș fi putut să-i strig. Dacă, însă, din proprie inițiativă, s-ar fi apropiat de mine și mi-ar fi oferit asistență, însemna să-mi arate că nu au încredere în mine. Așa ceva nu se face între groenlandezi. N-ai voie să-l jignești pe cel din față. Un bărbat e un bărbat !

Și scîndura mea ? (habar n-au confrații de pe pescador cu cîtă disperare mă bat pentru ea !) Ei bine, scîndura e tot pe punte, gata-gata să plonjeze în mare. Iar ruliul e din ce în ce mai puternic.

Mai trag încă o poză, în timpul acesta un val venit din pupa e cît p-aci să mă dea la fund și scîndura mea își ia zborul. Nici vorbă s-o mai pot pescui ! Ducă-se ! Apa e mult prea rece ca să-mi bag mîinile în ea.

Morala : nimic nu se lasă aiurea și neancorat. O cît de mică neatenție și ceva ți-a zburat de sub nas...

Cînd faci cabotaj, cum este cazul meu, trebuie să fii mereu cu ochii în patru, supraveghind recifurile, valurile și sloiurile de gheață. Poziția aisbergurilor îmi spune precis cum e fundul mării, pentru că ele rămîn obligatoriu în zonele propice lor, adică acolo unde adîncimea e sensibil mai mare decît partea lor vizibilă. Din păcate, dacă na-

vigînd printre ele nu risc să dau peste vreo stîncă submarină, am în schimb de furcă cu pakul și cu toate blocurile plutitoare de gheață, pe care trebuie să le evit. Cu alte cuvinte, ce mi-e Rada-baba, ce mi-e baba Rada!

Orașul K'utdligssat continuă să rămînă ascuns. Poate că e după muntele acela? Dar sînt la sloiuri de ocolit...

Navigam în aceste condiții de vreo douăsprezece ore, căutînd întruna faimosul K'utdligssat, cînd brusc mi-am adus aminte: K'utdligssat nu mai exista! Întregul oraș fusese vîndut la licitație, lichidat pe o nimica toată, pentru că se dovedise nerentabilitatea minei: cărbunele avea prea mult steril. Cel care-l cumpărase a pornit să bată toate satele învecinate de pe coasta Groenlandei.

— Cine vrea să cumpere o casă?

— Eu! Eu! Eu!

O casă gata fabricată și, pe deasupra, de ocazie este un lucru deosebit de căutat. Năstrușnicul antreprenor a realizat un frumușel beneficiu și, unde mai pui, că fiecare dintre cumpărători a fost obligat să traverseze Vaigatul ca să-și ia în primire baraca, s-o demonteze, s-o transporte și apoi s-o închege la loc! Nu știu dacă povestea aceasta e pe de-a-ntregul adevărată, așa mi-a relatat-o, în orice caz, Phil, cert e că n-au rămas decît stîncile, singurul lucru care n-a putut fi dislocat și cărat aiurea.

Marea s-a mai potolit puțin și, pe la opt seara, am aruncat ancora la piciorul unei faleze înalte, de un cărămiziu aprins, situată în partea de nord a insulei Disko. Am băut o cafea, m-am odihnit preț de vreo douăzeci de minute, nu mai mult, cînd, deodată, am descoperit o pa-

sare, cocoțată sus, pe creasta falezei, la circa 200 de metri depărtare.

Am pus mîna pe carabină și poc ! alături firește, ceea ce nici nu era de mirare cu marea asta care nu-și mai găsește astîmpăr și cu vasul care balansează în toate părțile ! Vietatea își ia zborul și se așază, ceva mai încolo, tot pe un țanc, la fel de înalt. Slobod încă un foc, dar glontele e atît de mic, iar distanța atît de mare ! N-am reușit să ucid pasărea, norocul ei și ghinionul meu, pentru că mi-aș fi oferit o masă pe cinste. Dar faptul că am tras m-a ușurat.

Iată-mă pornind pentru o nouă traversare de cinci ceasuri. Zic eu cinci, dar de fiecare dată durează cîte zece. Avînd din nou moralul ridicat mi-am zis că-mi pot oferi o porție mai zdravănă și am decis să nu mai retraversez Vaigatul, brațul de mare ce se întinde între pămînt și insula Disko ca, apoi, să ocolesc capul Nugssuaq, urmînd conturul coastei, ci să mă îndrept direct spre el, să-l dublez și să-i dau în continuare bătaie pînă la insula Umanak, aflată de partea cealaltă a promontoriului.

Ca o precizare, Nugssuaq înseamnă „nas lung". De fapt, e o limbă de pămînt care înaintează mult în mare și nu este singura botezată astfel, ceea ce nici nu-i de mirare cu o coastă atît de dantelată ca cea a Groenlandei. Se pare că acest Nugssuaq de care vorbesc e deosebit de greu de trecut ; curenți teribili, puzderie de stînci submarine, un soi de Raz des Bretons *, temut de marinari. Pentru mo-

* Cap pe coasta bretană (Finistère), avînd în față insula Sein. Un pasaj extrem de periculos pentru navigatori (N.T.)

ment, vîntul e prielnic, suflînd dinspre sud-est. Totul e să se mențină.

În prima parte a parcursului, am fost protejat de insula Disko. Ajuns însă la mijlocul Vaigatului, vîntul s-a dublat în intensitate și trebuie să lupt din greu.

Atîta rău ! paisprezece ore în șir, cît am mers de la Sarkaq la Disko și apoi am urcat spre K'utdligssat, am avut parte numai de vîntul ăsta scîrbos, așa că, un pic mai tare, un pic mai slab, ce mai contează... Diferența e că acum îl am din tribord în loc de babord sau din pupa.

Cerul s-a întunecat, valurile au crescut, marea e de un verde închis. În spatele meu, insula Disko e o masă negrutăciune. Dar iată că printr-o spărtură în norii vineții, o rază de soare percutează muntele, făcînd să țîșnească din el o jerbă de aur ce luminează totul, incendiind zăpezile, lumină infimă pentru uriașele dimensiuni ale insulei și totodată imensă prin intensitatea ei.

Mi se spusese că pe aici voi da de multe sloiuri în derivă, dar mă gîndesc că acest foarte violent vînt din sud nu-i tocmai rău pentru mine, întrucît le va împinge, probabil, înspre nord, sau, cel puțin, le va împiedica să se lase înspre miazăzi.

S-a pornit să plouă și am intrat o clipă în cabină să-mi iau hainele de protecție. Acum e de ajuns să las o secundă cîrma din mînă ca nava să facă o ambardee și să ia apă. Un val pe care nu l-am evitat a fost cît p-aci să-mi răstoarne totul cu fundul în sus. Firește, nu-i deloc momentul să las arma pe copertină ! Mă apropii de cap și,

într-adevăr, natura se zbîrlește din ce în ce mai tare. Ce-ar trebui să fac ? Să mă adăpostesc pe lîngă coastă sau să-i dau drumul mai departe, în pofida ploii, „rotunjind" ruta la maximum ca să mă feresc de recifuri ?

Cu o mînă țin timona, în cealaltă am casetofonul, bine proptit pe harta pe care am întins-o peste tabloul de bord. Ploaia se întețește, vizibilitatea scade primejdios. Mă ghidez după busolă și, cu oarecare aproximație, știu unde mă aflu : în largul capului. Numai că vîrful acestui „Nas" e uriaș și sînt departe de a-l fi depășit.

Pînă la insula Umanak și „capitala" sa mai am doar vreo cinci-șase ore de mers, dar marea este de-a dreptul dezlănțuită, trebuie neapărat să mă apropii de țărm, altminteri risc să fiu dus în larg. Odată ajuns de partea cealaltă a promontoriului, voi fi la adăpost de vînt.

Ghiițioanele de peste zi continuă. Vîntul cel bun m-a lăsat, vîntul de nord m-a luat în primire.

Știu, am fost, nu odată, prevenit la Jakobshavn și chiar la Sarkaq : „Dacă se pornește *Avernequl*, caută-ți imediat adăpost, nu încerca să mergi mai departe". Întîmplarea a făcut însă ca cele două vînturi să-și schimbe rolul exact în momentul în care mă pregăteam să depășesc vîrful „Nasului". Acum suflă cumplit, cele două fanioane stau întinse la orizontală și, judecînd după direcția lor, cînd voi trece într-adevăr de cap, cam într-o jumătate de oră, voi avea *Avernequl* direct din față !

După hartă, unicul refugiu se găsește pe coasta nordică a Nugssuaqului, la aproximativ trei ore de drum. Asta înseamnă că, orice s-ar întîmpla, trebuie să merg mai departe.

Nu m-am înșelat : cum am virat de bord, ca să ocolesc capul, vîntul mi-a venit din prova. O forță teribilă. Și, odată cu el, au apărut sloiurile. M-am îndreptat imediat către un aisberg impozant. Un timp, o să-mi slujească drept scut...

La tribord, disting, între mine și țărm, cîteva puncte negre. Figurează și pe hartă, dar împreună cu altele, pe care nu izbutesc să le reperez, ceea ce mă îngrijorează. Probabil le acoperă valurile.

Aceste stînci negre sînt chiar la suprafața apei. Aisbergul e foarte mare, foarte înalt, deci plutește în apă adîncă. Mai bine mă lipesc de el, decît să ies în larg. Între două rele, alegi pe cel mai mic.

Iată-mă din nou în bătaia vîntului, ieșit de sub protecția aisbergului, suportînd acum valurile de recul, adică acele valuri care, izbindu-se de masa lui inertă, se dau peste cap și revin în sens contrar. Marea e extrem de agitată, brăzdată de talazuri în toate direcțiile. Fac slalom printre blocurile de gheață, nu prea mari dar împrăștiate peste tot, fără să încetinesc, pentru că la viteză maximă nava e mult mai maniabilă.

Practic, am depășit capul, dar marea mă asaltează acum simultan din trei direcții : din nord, odată cu vîntul ; din efectul de recul al valurilor izbite de aisberg și, mai nou, din acela, obișnuit, al resacului. Vînzoleala ei e și mai mare, cu valuri-piramidă, apărute acolo unde te aștepți mai puțin.

În direcția țărmului se zăresc stînci enorme dar și aisberguri, ceea ce înseamnă că apa e suficient de adîncă

ca să mă pot angaja. Risc, mă strecor printre ele — sînt enorme, cristale gigantice de toate formele, diamante fără sclipire, grosolan tăiate, sub apăsarea plumburie a cerului. Dar aisbergurile au măcar aerul că trăiesc, că meditează la ceva. Nu ca brutele acelea de stînci.

Arunc o privire în urmă. În ciuda *Averneqului* care m-a surprins la jumătate de drum, am reușit să dublez complet capul. Acum îl am la tribord pupa, drept în spatele catargului. Am scăpat. Imediat virez înspre țărm. Pe parcurs, descopăr alte insulițe și puncte negre ; aș fi jurat că s-a terminat cu ele, doar am evitat atîtea, dar uite că mereu apar altele.

Sînt cînd în picioare, ca să mă orientéz, cînd așezat pe capacul motorului, dacă tangajul și ruliul sînt prea puternice. Valurile vin mari ; le încasez fie din pupa, fie oblic din spate, fie direct din travers, în funcție de capul urmat, care, la rîndul său, depinde de ceea ce văd în față. Ar trebui, cu alte cuvinte, să am doi ochi : unul la ceafă, să pot estima valul care sosește — înălțimea și modul la care trebuie să mă las abordat de el — și un altul, ciclopic, în frunte, să pot face față tuturor pericolelor ce-mi ies în cale : stînci sfîrtecînd suprafața mării, aișberguri, blocuri de gheață smulse din acestea și circulînd în libertate.

Miercuri, 3 iulie, ora două dimineața

Gata, am izbîndit ! Mi-au trebuit circa două ceasuri și jumătate ca să dublez capul Nugssuaq și cincispreze să străbat distanța de la Sarkaq pînă aici. Inițial, am crezut că mă voi putea adăposti undeva, de-a lungul acestei coaste formate, după cît mi se pare, dintr-o plajă de pietriș

și bolovani, dar valurile izbesc țărmul, ridicînd jerbe de apă, superbe la privit, dar atît.

De cînd am plecat, singura mea hrană au fost niște tartine cu margarină și cîteva bucăți de zahăr nerafinat. Acum, îmi prepar un prînz din agpa. E ceață, plouă, mă bălăcesc printre sloiuri de gheață, am mîinile însîngerate de curățitul păsării și sînt nevoit ba să apuc cîrma, ba să mă lupt cu curățatul cartofilor. Uf ! bine că s-a terminat ! Ultima masă pregătită cu apă de mare a fost, totuși, prea sărată, așa că de data aceasta am amestecat-o cu apă dulce, obținută din topirea unor bucățele de gheață.

Mai adineaori, motorul s-a pornit să fumege, nu foarte tare, dar ceva mai mult ca de obicei. Temperatura e normală, pompa de apă funcționează și, totuși, fumegă. Deci, ceva nu-i în ordine. Reduc viteza, stopez și, înțepenindu-mi bine picioarele, mă aplec cît pot peste pupa ca să examinez ieșirea axului-motor. E clar. Cu ajutorul unui *nigsik*, adică un soi de cange (literal = cîrlig), desprind de pe elice mănunchiuri întregi de iarbă de mare care, răsucindu-se în jurul axului, frînaseră considerabil mersul și obligaseră motorul să muncească din greu. Iată un accident care ar fi putut deveni periculos în anumite momente dificile. Singurul lucru pe care nu-l pricep e cum de n-am făcut un plonjon în mare cu hula asta formidabilă !

Am găsit, în sfîrșit, un golf în care să mă adăpostesc, am adormit, dar m-am trezit de cîteva ori. Sufăr de o ușoară oftalmie a zăpezii, urmare a eforturilor din timpul celor optsprezece ore de navigație de ieri, cînd a trebuit să scrutez neîncetat marea, stîncile, coasta și, mai ales, sloiurile, totul printr-o perdea de ploaie. Iată-mă acum mas-

cat, avînd pe nas două perechi de ochelari de schi, cu lentile foarte închise, puse una peste cealaltă.

Am aruncat în mare lăzile de care n-aveam nevoie, mi-am rînduit unele lucruri prin sertare și am atîrnat perdelușele pregătite de Peggy pentru hublourile cabinei și geamurile adăpostului. Excelent mod de a mă proteja împotriva zăpezii și a acestei ceți albe și orbitoare. Tot dereticînd, sper mereu să găsesc, rătăcită pe undeva, pușca lui Peggy. Din păcate, ungherele unde s-ar fi putut afla sînt mai mici decît dimensiunile ei ; totuși, nu-mi vine să cred că a căzut în mare.

Trebuie să mă gîndesc și la hrană ; în timpul acestei traversări n-am făcut nimic, n-am vînat nimic, n-am pescuit nimic, n-am nimic de vînzare la sosire și, pe deasupra, am pierdut și o armă mai mult decît folositoare !

Am rămas la ancoră întreaga zi, învăluit în ceață. Cînd s-a risipit, am plecat și eu. Acum e miezul nopții și soarele strălucește în spatele meu.

Insula Umanak se zărește cu ochiul liber. Părăsesc coasta și mă îndrept spre ea.

30

UMANAK

Joi, 4 iulie

Portul Umanak se află în partea de sud a insulei, într-un golf ce pătrunde adînc în interiorul pămîntului. Dar abia după ce am cabotat îndelung, m-am dumirit de ce i se

spune acestei așezări, de opt sute de locuitori, Umanak; ceea ce, în traducere, înseamnă stîncă : în lumina soarelui de la miezul nopții, învăluite într-o ușoară abureală, casela Umanakului se cocoață de-a lungul unei bariere de granit de un roșu închis, asemănătoare unor căpățîni de zahăr lipite una de alta. În plus, un soi de meterez natural, o insuliță lungă și îngustă, barează intrarea în golf ; la rîndul lui, e și el plin de stînci, dar și de blocuri de gheață și aisberguri, avînd toate formele posibile, venite de pe uscat, sau, mai exact, din multitudinea de fiorduri care ne înconjoară, sub impulsul vînturilor și al curenților.

De-a curmezișul golfului se înalță un dig, dar nu ancorez la el, ci la o oarecare distanță de mal. Adorm îndată ce pun capul jos. La deșteptare, mă aștepta o surpriză neplăcută : pupa eșuase pe o stîncă. Controlez imediat elicea ; o pală e ușor strîmbă, dar nu e grav. Mă instalez apoi în cabină și mă apuc să studiez harta locurilor. Am cîteva hărți terestre pe care sînt trecute „punctele cutare...", satele, munții. Culoarea verde corespunde unei altitudini între 0 și 200 m, cea crem indică valorile mai mari. Firește, albul desemnează inlandsisul. Stîncile vizibile sau periculoase în timpul refluxului se detașează pe fondul albastru al mării.

Debarc și mă duc pînă la poștă. O găsesc închisă. Deci, am făcut bine lenevind în cabină ; hotărît lucru, instinctul nu mă înșală !

E limpede că aici nimeni n-a auzit de mine, dar asta nu m-a împiedicat să-mi fac imediat relații. Nu apucasem să încep turul așezării că sînt acostat și întrebat unde plănuiesc să merg.

— La Upernavik.

Asta înseamnă trei zile de mers pe mare. Interlocutorul meu mă poftește pe dată la el acasă. Are vreo șaizeci și cinci de ani, genul tataie, cu facies mongoloid acuzat, viguros, un fost vînător în caiac.

Iată-ne și la el, într-o casă tipic groenlandeză, spoită în roșu, instalați la maniera europenească pe sofale, bînd cafele și discutînd ore în șir despre vînătoare. Ce idee bună am avut să consult hărțile ! Voi face mereu așa pentru că îmi dau seama cît de important e să cunoști dinainte numele și denumirile citate. De pildă, cînd mi se spune : „Uite, aici, în cutare loc, vei găsi păsări, acolo vei da peste balene, dincoace, peste foci" știu despre ce e vorba : o insulă, un cap, o strîmtoare, un grup de insulițe, un golf, precum și distanțele respective. Ca să nu mai spun că e destul de greu să-ți amintești un nume aruncat în timpul unei discuții, cu atît mai mult cu cît accentul de aici diferă de cel de la Jakobshavn. La început, lucrul acesta m-a cam încurcat, dar mi-am deprins rapid urechea și, pînă la urmă, mi-au scăpat doar trei sau patru cuvinte.

Tataia nu era din cale-afară de flecar, dar am obținut de la el tot soiul de informații ; în ochii lui, nu eram un turist, ci un vînător. Astfel, am aflat că se găsesc somoni la vreo zece ore de drum înspre nord. La Jakobshavn n-avusesem parte să pescuiesc acest pește, așa că mi-am zis că poate voi rămîne aici mai mult timp decît gîndeam, făcînd, eventual, o partidă de pescuit împreună.

— Bun, deci ieșim mîine la pescuit ?

— De acord, ieșim.

Mi-a propus, chiar, să-l însoțesc ? sau am înțeles greșit...

Vineri, 5 iulie

Dimineața, mă pregătesc pe-nde-ete de plecare, mărturisesc, pe jumătate adormit : mai întîi, lătrase la nesfîrșit un cîine, iar apoi am fost nevoit să schimb locul de ancorare, pentru că se anunțase cargoul care făcea aprovizionarea insulei.

Desigur, n-aveam nici pe departe aerul tînărului hiperdinamic, care pornește să facă avere cu năvodul, dar aici, mai abitir decît la Jakobshavn, o asemenea comportare e foarte groenlandeză. În această micuță așezare, oamenii sînt extrem de simpatici. Nu există fabrică, nu există industrie, ideea randamentului nu-i obsedează și de aceea sînt cît se poate de relaxați. Nu sînt zoriți de timp, ai zice că umblă la voia întîmplării, că se plimbă dintr-un loc în altul după inspirație... În realitate însă, drumurile lor sînt cît se poate de precis trasate.

Fac și eu ca ei, mă pregătesc fără grabă, cumpăr ulei, margarină, găsesc chiar și o pușcă cu o singură țeavă ca s-o înlocuiesc pe cea a lui Peggy (cu acest prilej cheltuiesc trei sferturi din averea mea), într-un cuvînt, mă prepar ca pentru o plecare definitivă. „Dacă vine tataia, cu atît mai bine, dacă îmi dă plasă, nimic nu mă reține aici, îi dau drumul către Upernavik."

Îmi întîlnesc omul de cîteva ori în cursul dimineții prin prăvălii, nu suflă o vorbă, ca la ultima noastră întîlnire, pe la ore'e zece, să-l aud, deodată :

— Sînt gata. La prînz, am venit.

Aici, ca să pleci undeva, e nevoie de patru sau cinci ceasuri, dar principalul e că, pînă la urmă, se pleacă. Și cum noi urmează să lipsim două, trei, ba poate chiar patru

zile, ce importanță poate avea o oră mai devreme sau mai tîrziu ?

Tataia s-a ținut de cuvînt și a venit cum a zis. Am ridicat ancora și am părăsit portul pentru o călătorie care avea să dureze aproape o săptămînă, dar acest lucru nu-l știam încă.

N-a fost nevoie de prea mult timp ca noul meu prieten să se îndrăgostească de „Nanok" ; la început, era cam speriat. În orășelul lui, nu exista om care să nu viseze la genul acesta de navă, să nu dorească s-o aibă și faptul că stătea la cîrma lui îl intimida. În foarte scurt timp, însă, și-a revenit și iată-l acum încîntat că-l poate conduce. La rîndu-mi, după epuizanta trecere a capului Nugssuaq am, în sfîrșit, răgazul necesar să pregătesc vasul pentru primirea somonilor.

Ne-au trebuit cincisprezece ore ca să ajungem la locul de pescuit, avînd la remorcă barca lui tataia încărcată cu diverse materiale, flotoare și năvoade lestate cu pietre.

Decorul oferit de uriașul golf, al cărui centru strategic este insula Umanak, este de-a dreptul superb. Mase minerale sau de gheață se reflectă în apele calme. Aisberguri avînd felurite forme, turnuri ori grote, țancuri sau arcade, se profilează pe fondul unui țărm fierăstruit, închis între munți cu coaste abrupte, ocru, antracit, maron, culori care în contrast cu zăpada ce a alunecat, topindu-se, către mare, dar a înghețat pe parcurs, capătă o vibrație și mai intensă. Stîncile par portocalii, iar umbrele aruncate pe gheață, de un albastru foarte pur.

Ancorăm într-un braț de mare îngust. Acolo unde se termină, o puzderie de torente se varsă în el. Ajungem,

vîslind, pînă la o plajă foarte joasă și pornim să ne instalăm plasele de-a curmezișul gurilor de vărsare a pîraielor care, așa cum am zis, se află în fundul fiordului. După cum se știe somonii urcă cursurile de apă dulce în vederea reproducerii, iar noi n-avem altceva de făcut decît să așteptăm fluxul ca să-i capturăm.

Așa aveam să procedăm cinci sau șase zile, cu pușca mereu la îndemînă, în eventualitatea apariției vreunei rațe.

Plasele le scoatem cu rîndul, exceptînd cazurile cînd se stîrnește vîntul ; atunci mergem să le inspectăm împreună, unul din noi avînd sarcina să mențină barca pe loc. Cu această ocazie, învăț de la tataia cum să manevrez ca să întorc pe loc în imediata apropiere a flotoarelor. Dormim, iar cînd sîntem treji, vînez rațe... Tataia nu-i suficient de rapid să le poată lua din zbor. Facem, de asemenea, și plimbări, tot cu rîndul. Urc, cu acest prilej, pînă la lacurile care se găsesc între unu și trei kilometri de locul nostru de pescuit. Odată, cu ocazia unei ieșiri la vînat, am împușcat trei rațe, dar au căzut într-unul din pîraie și au fost luate de curent. „Inutil să mai continui, mi-am zis, dă-le-ncolo de rațe", totuși, m-am încăpățînat să rămîn mai departe la pîndă, pe malul apei, cu fundul într-un roi de țînțari. Era o zi aproape călduroasă și, fatală imprudență, nu-mi pusesem decît un singur rînd de pantaloni. Țînțarii mă înțepau, fără pic de rușine, prin ei, mă devorau pur și simplu. Deodată, văd în apă, la vreo zece metri de mine, o formă. Ce poate fi chestia aceea care urcă, se scufundă, dispare ? Vreun gunoi mai mare adus de curenți ?

Pe dracu' ! E chiar capul unei foci ! Să trag în ea ? Din nefericire, tot vibrînd din cauza motorului, cătarea puștii

mele se desprinsese. Am meşterit una dintr-un băţ de chibrit, dar care sărea, firește, la fiecare descărcare şi trebuia înlocuit. Pentru rațe în zbor, mai treacă-meargă, dar foca trebuie nimerită exact în cap, altminteri, doar rănită, e pierdută.

Animalul nu mă văzuse, dar se prea poate să mă fi simţit pentru că s-a îndepărtat niţel. Am luat-o la fugă, la început mai uşurel, apoi cît mă ţineau picioarele, ca să iau de pe vas carabina cu glonţ. Pînă să ajung şi să mă reîntorc a trecut vreun sfert de ceas. Foca a dispărut, iar eu le-am oferit ţînţarilor încă un festin de trei ceasuri. De întors, m-am întors cu coada între picioare şi... cu fundul în flăcări.

Într-o nișă naturală, săpată în stîncă, am amenajat o afumătorie de pește. Pe vîrful aceleiaşi stînci, rotunjit ca o cocoașă şi fantastic de erodat, am plantat un cort triunghiular, conceput să reziste la vînturi puternice, brun-roşcat, la fel ca tot ce ne înconjoară, cort ce slujeşte drept adăpost pentru cel care-i de serviciu.

Mai întîi, atîrnăm somonii pe nişte rame de lemn, înşirate de-a lungul pereţilor nişei, după care tragem sacul de plastic, ca draperie, la intrare. Vatra e închipuită dintr-un bidon de tablă, mare, cilindric, culcat pe o parte şi găurit la cele două extremităţi. Capătul prin care se alimentează cu combustibil — crengi, vreascuri, bucăţi de lemn pescuite din apă etc. — e în exterior ; fumul e evacuat, prin celălalt orificiu, în interiorul nişei.

Într-una din zile am ancorat, în mod deliberat, în nisip ; era în timpul refluxului şi o făcusem ca să evităm aisber-

gurile. Aveam puțină apă sub chilă și intenția noastră era să plecăm odată cu fluxul. Brusc, s-a stîrnit vîntul și nava a prins să se izbească de fund, întîi numai cu prova, apoi și cu pupa, din ce în ce mai violent, în ritmul valurilor.

Îmi storceam creierii întrebîndu-mă ce trebuie să fac și numai că-l aud de tataia că se pornește să fredoneze încetișor un vechi cîntecel al marinei engleze : „Era un căpitan nepriceput..."

Eu continuam să mă frămînt.

— Cu hula asta, zău dacă știu...

El fredona mai departe. I-am propus să plecăm. Abia atunci și-a dezvăluit gîndurile :

— Dacă rămîi, tot izbindu-se cu chila de nisip, vasul o să-și sape un făgaș, o să se înfunde din ce în ce mai tare și, dacă situația se menține, o să ne trezim prinși de nisip, fără apă sub noi și obligați să tragem la edec.

Am pornit motorul și, folosindu-ne de vîslele bărcii ca de niște prăjini, am izbutit să înaintăm puțin. N-am apucat însă să ne desprindem ca lumea de primul banc că am nimerit peste un altul și, ceva mai încolo, peste al treilea. Și, de fiecare dată, am fost nevoiți să luăm de la capăt toate operațiunile, să oprim motorul, să balansăm vasul, babord-tribord, babord-tribord, să ne ajutăm de forța valurilor, să le punem și pe ele la treabă.

Uf, iată-ne în sfîrșit la apă adîncă !

Încă o lecție bună : „Să nu spui niciodată : marea e calmă, nu sînt sloiuri, ia să eșuez eu frumușel și să plec cînd vine fluxul". Cîteva rafale de vînt și ești prizonierul nisipului.

Cînd se nimerește să fim amîndoi în cabină, tataia îmi povestește diferite întîmplări de pe vremea cînd, tînăr, vîna în caïac, explicîndu-mi cum proceda ca să manevreze pe vreme rea, pe valuri, cum se evită sloiurile. Ascult, bag la cap, cu speranța că toate acestea îmi vor sluji într-o bună zi.

La rîndul meu, îi relatez ce mi s-a spus la Jakobshavn în legătură cu pescuitul somonului, interzis de Administrația insulei, în august 1974. Groenlandezii, care nu și-au amortizat încă materialul de pescuit importat din Japonia, se plîng de decretele statului danez. De fapt însă, adevărații vinovați sînt americanii ; îmbarcați pe splendidele lor yachturi, miliardarii se dau și ei în vînt după pescuitul de somoni. O fac însă pe coastele Americii de Nord și astfel, de dragul unui amuzament, danezii sînt împiedicați să cumpere, în anumite perioade, pește de la pescarii groenlandezi, fapt care determină, la rîndu-i, durata sezonului de pescuit.

Miercuri, 10 iulie

Ne-am înapoiat la Umanak aducînd, fiecare, între optzeci și nouăzeci de somoni, partea lui. Rezultat mediocru ; ca să scoți un preț bun, somonul trebuie să aibă pe puțin trei kilograme. Or, ai noștri nu trec de un kilogram, un kilogram și jumătate bucata și, ca atare, nu fac mai mult de patru-cinci coroane kilul.

Tataia a făcut o împărțeală dreaptă, dar la sosire încerc o ușoară decepție ; aici nu-i ca la Jakobshavn cînd am venit cu rațele. Nimeni nu-mi smulge peștele din mînă. La patru după-amiază, nu mai e țipenie de om pe stradă, nu mai e picior de cumpărător în port.

Am vîndut abia paisprezece bucăți și încă datorită lui tataia și a feciorului său care a venit să mă ajute la descărcat. Aici nu mă știe nimeni, sînt doar un tip în trecere și de unul singur n-aș fi izbutit să plasez nimic. Partida aceasta de pescuit nu mi-a adus beneficiile pe care scontasem ; e drept, am acum o mare cantitate de pește sub formă de fileuri afumate, așa că măcar hrana îmi este oarecum asigurată.

Norocul nostru, al meu și al lui Peggy, a fost că, anul trecut, l-am ascultat pe căpitanul lui „Anna-Joanna" care ne-a povățuit să ne instalăm pentru iarnă mai degrabă la Jakobshavn decît aici. Umanakul este un oraș adormit și nu știu dacă am fi reușit să ne acomodăm. Locuitorii de aici vînează și pescuiesc strict ca să poată trăi și trăiesc pentru bucuria de a trăi. E o atmosferă ca aceea cînd începe culesul poamelor... minus, firește, poamele. Sînt foarte departe de ritmurile fabricii de conserve și... cu atît mai bine pentru ei.

Seara, m-am dus pe la tataia. Voiam să-mi confecționez o centură pentru cartușe, dar în care să-mi pot păstra, totodată, filmele și ochelarii. Am dat peste nevastă-sa și o nepoată care m-au ajutat să croiesc materialul și să ajustez diversele bucăți. Mai mult, au ținut morțiș să tragă, tot ele, centura la mașină.

— Nu, eu am venit cu această treabă, eu trebuie s-o rezolv.

Groenlandezele au destule de făcut în timpul unei zile, așa încît am tras mașina în dreptul ferestrei — o veche mașină cu manivelă — și m-am pus pe cusut. Fata

a rămas, totuşi, să mă ajute ; optsprezece-nouăsprezece ani, drăguţă, amabilă, îmbrăcată europeneşte, cu pantaloni şi bluză.

Pe la miezul nopţii, iată că apare şi taică-său, care ne face imediat vînt la amîndoi :

— Să vezi cum îţi aranjez eu centura asta în doi timpi şi trei mişcări.

Făcusem cam jumătate din treabă şi el a isprăvit-o foarte repede şi foarte bine ; norocul meu, fiindcă picam de somn şi nu mai vedeam sfîrşitul acestei corvezi. Dar de somn, tot n-am avut parte.

— Ai husă pentru puşcă ?

— Nu.

— A mai rămas nişte material, îţi fac eu una.

— Vreau să trag cuterul pe uscat ca să inspectez carena, am declarat, ridicîndu-mă.

Era, într-adevăr, prudent şi necesar. În timpul primelor traversări şi al pescuitului de somoni, vasul încasase cîteva buşituri ; în plus, ştiam că nu fusese reparat de doi ani. Trecuse mai bine de o lună de cînd îmi tot propuneam să-l pun la punct cu ajutorul unor fibre de poliester.

— Să-l iei cu tine pe nepotul meu, mi-a spus tataia, o să te ajute.

Şi, adresîndu-se băiatului :

— Cît timp „Nanok“ va sta pe uscat, peştele trebuie transportat pe vasul lui taică-tu. Mirosul atrage oamenii prea curioşi şi cîinii... iar cîinii halesc totul.

Joi, 11 iulie

Era trei dimineața cînd am acostat la debarcader pentru a proceda la transbordarea peștelui, după care l-am tras pe „Nanok" pe uscat, alegînd în acest scop o plajă joasă, situată la capătul dinspre uscat al scobiturii pe care o făcea portul. Sătenii au ieșit cu toții să vadă cum mă descurc, au așteptat refluxul și, cînd cuterul a început să se așeze pe fund, s-au întors la casele lor, cu excepția unuia singur, pe care dealtfel îl mai zărisem învîrtindu-se pe lîngă „Nanok" și care m-a invitat.

— Vino la mine să bei o cafea.

L-am însoțit pînă la baraca lui, mică și izolată. Vizibil, omul era holtei ; la intrare, niște dulăi care mîrîie și latră. Înăuntru, duhoare, ceva de necrezut... și de nesuportat. Pute de-a dreptul ! E limpede că nu-i o mînă de femeie aici. Abia intrați, tipul se întoarce spre mine :

— Ia spune, cunoști vasul ăla mare care se numește P.D. ?

Fac pe prostul.

— Nu, nu știu de nici un vas care să se numească P.D. Nici măcar n-am habar ce înseamnă asta.*

Ia te uită, deci și în Groenlanda ! Adevărul e că a fost singura întîlnire de acest gen pe care am avut-o cît timp am stat aici. Discretă dealtfel și fără insistențe. Mi-am băut cafeaua și am plecat. Între timp, marea scăzuse și mă grăbeam să ajung la „Nanok". Să fi fost patru și jumătate dimineața, cerul era senin și soarele strălucea.

Sabotul cîrmei ieșea afară din apă. Elicea mai încasase cîteva lovituri suplimentare. Am profitat de ocazie, ca să

---

* În argou, *pe de* înseamnă pederast (N.T.)

văd dacă elicea cumpărată la Jakobshavn se potrivește ; din nefericire, era prea mare.

Etrava avusese și ea de suferit atunci cînd se izbise de nisip și pietriș în timpul pescuitului de somoni. Am renunțat la somn și, deschizînd cutiile cu pastă de poliester, am astupat găurile. Era pentru prima oară că utilizam plasticul sub această formă, întinsul lui a mers destul de greu, dar totul era terminat și uscat în momentul în care a început fluxul. Păstrînd mereu un ochi la marea care creștea, am continuat inspecția chilei, ciocănind din loc în loc cu spatula pe care mi-o fabricasem.

Ajuns la pupa, remarc o ușoară umflătură, aproape de marginea de jos a etamboului, umflătură pe care, dealtfel, o văzusem mai demult dar căreia nu-i dădusem atenție. Cum însă aveam cuțitul în mînă, îl înfig o dată și crac ! lama intră cel puțin doi centimetri. Era o bulă de aer rămasă prizonieră în grosimea panoului, un defect de fabricație, dar odată străpuns învelișul exterior, nu mai rămăsese decît un strat foarte subțire de fibră. Era suficient ca o piatră sau o bucată de gheață să lovească în acel loc și m-aș fi trezit cu o gaură de toată frumusețea ! Mi-a trebuit o bună bucată de vreme să umplu această cavitate, marea continua să crească, dar în clipa în care a atins vasul, totul era perfect uscat.

Am încercat, dar fără succes, să găsesc un strung, ca să pot rectifica elicea cea nouă ; după aceea, mi-a venit în minte să repar cătarea puștii, adică să fac rost de un șurub. Dar de unde ?

— Da, poate găsești la cutare... sau la cutare..., mi se spunea.

Dar toate strădaniile se dovedeau zadarnice. Ceea ce îmi trebuia era un șurub mititel de tot, ca cele, de pildă, folosite la diverse aparate electrice.

Am sfîrșit prin a aborda un flăcău :

— Nu cunoști vreun electrician ?

— Sînt mai mulți.

Și, pe loc, îmi cere niște bani. Dădusem peste un ciubucar, un groenlandez care trăise suficient timp în Danemarca ca să învețe cum se poate ciupi un ban de o bere. Dacă ar fi fost pentru pîine, n-aș fi avut nimic împotrivă, dar cînd e vorba de băutură, de băutura asta care-i nenorocește pe toți cei de aici, mă apucă turbarea. I-am dat, totuși, cîțiva pitaci și am stat puțin de vorbă.

— Am un prieten care-ți aranjează imediat treaba. Hai să cumpărăm mai întîi niște bere și te duc la el.

Eram complet sleit de puteri ; de două zile nu închisesem ochii, ocupat cu trasul vasului pe uscat și repararea lui. Cu toate acestea, m-am luat după el și am ajuns la un amărît de cocoșat, strîmb ca un vrej.

Cocoșatul ia o croșetă din aluminiu (avusesem și eu dintr-astea dar neștiind ce să fac cu ele le aruncasem peste bord), îi pilește capătul, după care trosc ! trosc ! trosc ! o bate cu ciocanul în orificiul filetat al șurubului.

Îmi vine să urlu. În treizeci de secunde, filetul s-a dus ! Metodă de potcovar ! Ba mai dă și cîteva lovituri de ciocan și de pilă în interiorul țevii, de parcă ar fi vrut să-mi distrugă definitiv pușca !

— Încearc-o, îmi zice întinzîndu-mi arma.

La primele focuri am crezut că țeava v-a exploda. Reculul era groaznic.

A urmat apoi o ușoară ameliorare. Încă cincisprezece-douăzeci de focuri și sper să-mi pot face treaba cu ea.

— Cît îți datorez ?

— Nu știu, tu hotărăști.

Încă o chestiune tipic groenlandeză. Mă scotocesc în buzunare :

— N-am decît două coroane și nici o lețcaie în plus. Oricum, i-am dat destul prietenului tău, așa că aranjați-vă între voi, să-ți mai lase și ție ceva.

Vineri, 12 iulie, dimineața

Ieri, cînd l-am făcut pe „Nanok" să eșueze, marea ne-a dus destul de departe pe plajă. Dimineața se retrăsese, iar acum ar fi trebuit să fi crescut din nou și vasul să plutească. Or, fluxul s-a dovedit debil și abia dacă există un pic de apă sub chilă.

„Am sosit aici în primele zile de lună plină, mi-am zis, și pesemne că acum fluxul a scăzut. Ce ghinion !"

Mă simțeam la capătul puterilor așa că m-am culcat și am adormit, dar nici de data aceasta n-am avut noroc, fiindcă niște plozi s-au apucat de joacă chiar pe puntea mea. Era pentru prima oară cînd copiii groenlandezi mă deranjau cu adevărat. Am ieșit pe punte ca să-i hușt și, cu acest prilej, am constatat că marea urcase totuși puțin. M-am apucat pe dată să fabric un troliu, improvizîndu-l dintr-un vechi cablu și doi scripeți identici pe care-i luasem la mine în vederea unei debarcări forțate, dumnezeu știe unde. Fixez unul din scripeți pe navă, celălalt îl prind de o stîncă, întind cablul, pun niște bîrne sub chilă și încep să trag.

Cîțiva tineri vin din proprie inițiativă să mă ajute, dar vasul cîntărește o tonă și mai bine, cablul este elastic și, împreună, aceste două elemente reduc aproape la zero eforturile noastre. Pentru a deplasa masa cuterului ar fi nevoie de o forță mecanică mult mai puternică decît amărîtul meu de troliu, sau șapte-opt oameni care să-l acționeze. Dirijez operațiunea în groenlandeză, speculînd însă o trăsătură locală : știu că dacă m-aș adresa întregii echipe, n-o să mă asculte și o să facă fiecare ce îl taie capul, cheltuindu-și de pomană forțele. Dacă, însă, șef e unul dintr-ai lor, atunci îi vor executa ordinele și vor acționa eficace. Deci, trebuie să găsesc printre ei pe cineva care, pe deoparte să aibă suficientă autoritate asupra celorlalți, pe de altă parte, destul respect pentru mine ca să asculte ce-i spun.

Unul dintre ei cred că s-ar potrivi. Îl las să-și spună părerea, discutăm puțin, apoi el se adresează celorlalți.

Băieții încep prin a mă ajuta să ridic etrava care se înfundase în nisip, eu vîr sub chilă bîrnele și, tot împingînd și trăgînd, carena prinde să se dezlipească de nisip și să lunece.

— E bine ? întreabă șeful.

— Da. Continuă așa, nu, acum nu-i bine, fă așa, uite așa...

Și, pe măsură ce cuterul avansează, alerg la pupa ca să-i ajut la împins, la prova ca să trag bîrnele și să le schimb locul, puțin păsîndu-mi de apa înghețată care-mi intră în cizme (ei muncesc avînd mare grijă să nu-și ude picioarele). În sfîrșit, iată-l pe „Nanok“ aproape plutind. Urc la bord, iar băieții, după ce m-au ajutat să ies din acest

impas și să-mi adun materialele, își văd mai departe de plimbarea lor.

Tataia a vîndut, pînă la urmă, somonii mei cu excepția cîtorva. Fiul său a venit să-mi aducă banii.

— Cu cît a vîndut kilogramul ? îl întreb.

— Nu știu, dar toți banii sînt aici.

Îndes în buzunar bancnote și monezi, mulțumindu-i din inimă și, pe la trei dimineața, trec pe la ei să beau o cafea. Întors la bord, ce credeți că văd ? O mare la fel de crescută ca și cu o zi înainte, la aceeași oră. Ceea ce înseamnă că toată cazna cu troliul a fost de pomană !

Aflu un lucru pe care nu-l știusem și anume că, aici, fluxul e foarte puternic seara și slab de tot după-amiaza. În orice caz, o experiență tot am cîștigat : știu că troliul meu, așa cum se prezintă el acum, nu e eficace decît dacă îl manevrează opt-zece oameni și nu dintre cei leneși. Deci, dacă va trebui să trag vasul pe uscat, obligatoriu s-o fac în raza unei așezări omenești. De unul singur, nu voi reuși niciodată să-l repun pe apă.

31

DE LA UMANAK LA UPERNAVIK

Pe mare, vineri, 12 iulie

Am părăsit Umanakul pe la prînz, îndreptîndu-mă către Upernavik, situat cam la două ori trei zile de drum. Vre-

mea se strică, furtuna va izbucni în mod sigur în maximum o oră sau două, abia dacă voi mai avea timp să mă refugiez pe coasta unei insule, la circa trei ceasuri de navigație de locul unde mă aflu.

Suflă un vînt violent venind din față și ușor oblic și mă felicit pentru adăpostul meu care mă apără de bătaia lui și de ploaie. Stau la căldurică, în spatele geamurilor, în timp ce afară marea parcă fierbe sub etravă ; tai valurile perpendicular, unele dintre ele mătură puntea și se sparg de parbriz.

Vela — care, de fapt, nu-mi servește la nimic — începe să fîlfîie rău de tot, deși azi dimineața o legasem zdravăn. În ciuda valurilor, am fost nevoit să mă cocoț în vîrful catargului ca s-o strîng la loc. Și zău că nu era un vînt pentru asemenea acrobații !

Ar fi trebuit să dau jos și somonii agățați de vergă. N-am apucat să pun bine piciorul pe punte că unul dintre ei a și zburat în mare, iar celălalt l-a urmat imediat după ce, în prealabil, s-a izbit de mine. Doi pești care s-au dus pe apa sîmbetei ! Din fericire am avut precauția să pun la adăpost pompița de ulei și decalemitul. Altă gimnastică acum : deși motorul merge bine și l-am gresat și înainte de furtună, repet operația, abia ținîndu-mă pe picioare, agățîndu-mă de ce pot, dezarticulîndu-mă pur și simplu, ca să ajung la punctele de gresaj de sub motor, menținînd totodată cîrma cu piciorul și direcția vasului perpendicular pe val.

Ruliul e puternic, dar ar fi putut fi și mai rău. La Umanak am îmbarcat trei sute de litri de carburant. Adău-

gați rezervei de ulei existente, lestul lui „Nanok" e asigurat.

Acum o clipă am scăpat de o gaură sigură în carenă.

Mă cocoțasem pe copertină, după ce, în prealabil, blocasem cîrma. Ne apropiam de pămînt, valurile erau mai puțin înalte, în schimb în jurul meu pluteau o puzderie de sloiuri desprinse din aisberguri. Unul, enorm, era chiar destul de aproape. Tocmai îmi puneam întrebarea : „Ce e mai bine, să înfrunt valurile sau sloiurile ?" cînd zăresc brusc, la doi metri de etravă, exact pe direcția ei, o placă de gheață atît de pură încît abia dacă se putea distinge, aidoma unei tipsii de sticlă transparentă, verzuie, plutind la firul apei.

Am făcut un salt pînă la cîrmă și am virat rapid de bord.

Orele 17

Escală lîngă pantele abrupte ale unei insule, pe care dealtfel o și cunosc pentru că am trecut pe lîngă ea în călătoria cu tataia. E cu adevărat imens golful acesta al Umanakului și mai am mult pînă să ies din el.

Vremea continuă să fie la fel de urîtă. După un somn prelungit, înfulec un somon crud, uscat timp de trei-patru zile la soarele Umanakului. Îl mănînc fără strîmbături, ba îl găsesc chiar delicios, deși cam înmuiat de ploaie.

Plec apoi să fac o plimbare. Stîncile sînt teribil de lunecoase. Asta ar mai lipsi : să scap de naufragiu pe mare și să-mi rup un picior pe uscat, ceea ce, în condițiile de aici, ar însemna de fapt același lucru ! Urc totuși cît e cu putință. Un bolovan îmi scapă de sub picior, pornește la vale, antrenează cu sine alți doi și tustrei plonjează în

mare, din fericire alături de cuter. Trei ochiuri mici pe apa mării.

Odată revenit la bord, manevrez, îndepărtîndu-l pe „Nanok" de țărm. Vreau să dorm liniștit la noapte și n-am nici un chef să mă trezesc cu o avalanșă de pietre pe punte.

Ceva însă mă sîcîie în timpul somnului : continui să fiu prea aproape de țărm ; ar trebui să scurtez mai mult parîma ancorei de la pupa și să las joc celei de la prova, ca să mă îndepărtez de stînci.

Mareea se retrage, trupul doarme, trupul e ostenit, dar mintea veghează, mintea șoptește stăruitor :

— Du-te, întinde parîma de la pupa, las-o mai liberă pe cea de la prova. Vasul poate fi împins spre stînci, se poate izbi de ele ; glasul din cap e cețos, devine îngăimat, se stinge, somnul se înstăpînește, ca după cîteva momente, totul să reînceapă :

— Hai, sus cu tine ! Scoală-te !

Eu unul știu ce înseamnă glasul acesta care comandă : „Scoală-te ! Scoală-te !", mai cu seamă că, de regulă, îl aud întotdeauna cînd afară e un timp mizerabil. El înseamnă că trebuie să ieși din sacul cald de dormit, să-ți lași tălpile pe dușumeaua rece, să tragi pe tine pantalonii și puloverul înghețat, iar dacă e vînt și hanoracul, să-ți vîri picioarele în niște cizme ca un sloi de gheață, să deschizi ușa, să sari peste blocul motorului ca să ajungi la dunetă, să scoți cu mîinile goale parîma udă a ancorei, să te strecori, pe jumătate adormit, de-a lungul bordajului, avînd grijă să nu cazi în apă, să ajungi la prova, să scoți iarăși ancora, să-i schimbi locul...

Iar cînd, în sfîrșit, toate acestea s-au terminat, să încerci să readormi. Mai aștepți, însă, o oră, sau mai bine, pîndind mișcările mării. Pînă la urmă, pleoapele se închid, dar imediat sari, trezit de scrîșnetul perfid al unui sloi alunecînd pe lîngă cocă. Și bîlciul reîncepe : „Scoală-te !... Scoală-te !..."

În largul mării

De cînd am plecat din Umanak, unica mea hrană au fost somonii. Mi-a rămas o singură rață, dar o am de șase sau șapte zile și nu prea îmi dă ghes inima s-o mănînc. Aș expedia-o cu plăcere peste bord, însă asta înseamnă că va trebui, obligatoriu, să vînez altele.

Mă gîndesc la Peggy. O voi regăsi ? Va veni la Upernavik ? Ce-o fi decis ? Era atît de tristă că ne despărțim. Ultimele zile au fost atît de dureroase, de penibile. Am noduri în gît și un bolovan pe inimă. Îmi va telegrafia oare ? Va veni după mine ? Vom petrece împreună o nouă iarnă ?

Așa ajung să mă gîndesc și la propria mea familie ; a trecut cam mult de cînd nu le-am scris, pesemne sînt îngrijorați. Ce le-aș putea povesti ? Sigur, aș avea cîte ceva, dar mi-e că o să-i sperii rău de tot. Atunci, banalități, ca întotdeauna ? Nu vreau să fiu povară nimănui. Am ales aventura, am ales viața aceasta aspră, pe care n-o poți trăi decît o singură dată și încerc să duc la bun sfîrșit ceea ce mi-am propus... Îmi urmez calea și nu-i învinuiesc că au rămas în colțișorul lor normand.

„Leneșul mai mult aleargă, iar scumpul mai mult păgubește"... Am făcut ditamai ocolul absolut de pomană ! Golful

acesta al Umanakului e într-adevăr uriaș și complicat ! În loc să-l tai în linie dreaptă, am încercat să regăsesc o barcă eșuată și abandonată, pe care o văzusem, tataia și cu mine, în timpul expediției noastre pescărești. Barca însă nu mai era.

Spre norocul meu, cunosc destul de bine locurile prin care ne-am vînturat cîteva zile, fiindcă, altminteri, cu ceața și burnița asta, nu știu cum m-aș fi descurcat.

Plouă, într-adevăr, tare și mult. Atît de tare încît, ieșind puțin în afara adăpostului, am auzit, cu tot duduitul motorului, picăturile de ploaie bătînd darabana pe mîneca hainei.

Echipamentul meu de ploaie e cel dintotdeauna în asemenea ocazii : o pelerină din pînză cerată, o haină groasă și pantaloni ; fiind însă, de felul meu, din regiunea Cherbourgului, mărturisesc că ploaia nu mă deranjează din cale-afară.

Am ancorat între cele două coarne ale unui golf ; hula e puternică și „Nanok" saltă ca un dop.

Firește, aș fi putut să mă apropii de coastă și să dorm iepurește, dar cu valurile acestea care se rostogolesc peste pietroaiele plajei, prefer vecinătatea aisbergurilor. Cînd adîncimea apei nu trece de trei metri și stau la ancoră, mărimea lor nu e excesivă și, deci, nu sînt periculoase. Dar cu cei circa cincisprezece metri de fund pe care-i am aici, baza lor trebuie să fie destul de fioroasă ! Din fericire, cele care mă înconjoară sînt imobile.

În realitate, mă aflu chiar la adăpost : curentul marin care trece prin fața golfului e atît de puternic, încît ais-

bergurile vagaboande n-au cum să pătrundă înăuntru. Defilează la vreo sută de metri de mine, urmînd un drum bine stabilit — acela al curentului — procesiune de uriașe aripi albe, pietrificate, plutind maiestuos la linia refugiului meu. Par și ele imobile, dar dacă le urmărești cursa constați că de la apariție și pînă la dispariție, fiecăruia dintre ele le sînt necesare între zece și treizeci de minute.

În orice caz, observarea acestor ghețari care-și urmează ruta constituie un bun mijloc pentru învățarea sensului curenților și al vînturilor ; și, mai mult decît atît, o modalitate de a înțelege, de a surprinde jocurile naturii. Aisbergurile sînt precum munții : nu se întîlnesc niciodată. Și, totuși, se mișcă ; mișcarea lor însă se înfăptuiește cu amploare și precizie, în deplină armonie cu restul elementelor. Un triumf al echilibrului.

Am observat, vara trecută la Jakobshavn și începînd cu luna iunie a acestui an, că în Groenlanda ciclurile meteorologice se succed după aceeași schemă : trei-patru zile frumoase, apoi două-trei zile de vînt și furtună. Patru zile de ger, după care iarăși timp frumos și din nou vînt, burniță etc.

Către sfîrșitul lui iunie, perioada de timp frumos crește pînă la o săptămînă. Urmează patru zile de ploaie ; așa s-a petrecut și anul trecut în iulie.

Întrucît am părăsit Umanakul pe vînt, ar trebui să mă aștept la patru zile de ploaie, cu alte cuvinte, exact cît am pînă să ajung la Upernavik.

În largul mării

Sînt ca un veritabil căpitan de cursă lungă, proptit bine pe picioare la postul său ; am îndesat pe cap o caschetă

moltonată, mi-am tras capișonul hanoracului, privesc prin ochelari cu sticle negre. Cu o mînă țin cîrma, cealaltă am băgat-o în buzunar ca s-o mai dezmorțesc nițel. Mă simt în plină formă, soarele strălucește și, deși hula continuă să fie foarte puternică, totul merge bine.

Din cînd în cînd, arunc cîte o privire pe deasupra geamlîcului. Tai valurile ținînd mereu nordul, ele se sparg de etravă, stropii zboară, împroșcînd parbrizul și recad în mare, undeva în spatele meu. Din cînd în cînd, apa acoperă geamurile și nu mai văd nimic.

Sînt pe cale să dublez o limbă de pămînt ce avansează în mare, stînjenit întruna de aisbergurile care îmi răpesc vizibilitatea ; nu prea știu unde mă aflu și sînt nevoit ca, între două valuri, să mă ridic în picioare și să mă uit peste acoperișul adăpostului.

Nu știu dacă pescărușii au vrut să facă cu mine ce au făcut delfinii cu Moitessier *, dar, cînd am ajuns la vreo două sute de metri de uriașul sloi zărit ceva mai devreme în larg, s-au năpustit în picaj spre navă, au început să se rotească, țipînd, în jurul catargului, apoi s-au lăsat distanțați, s-au regrupat brusc, m-au ajuns din urmă, ca și cînd ar fi venit dinspre țărm, în dreptul catargului au virat la babord, îndreptîndu-se înspre larg, au revenit și au repetat figura aceasta de cîteva ori, ca și cînd ar fi vrut să-mi facă semn să mă depărtez de coastă, să-mi semnaleze un pericol.

Îmi pierdusem direcția ? Existau recifuri ? Sau pur și simplu le încălcasem domeniile ? În orice caz, m-am

---

* Navigator solitar francez (N.T.)

îndepărtat ; aparent mulţumiţi, m-au lăsat în plata Domnului şi a propriilor mele gînduri.

Iată-mă ajuns în apropierea unei peninsule, mare cît Bretania, orientată bizar de la nord la sud, bizarerie datorată conturului extrem de frămîntat al coastei. Tataia îmi spusese că pe aici se găsesc reni, şi sînt sigur că aceştia sînt munţii în care, timp de cîteva zile, vînase Yves.

Firește, aș putea străbate această zonă luînd-o de-a dreptul, dar n-am nici un chef să reeditez experienţa de la capul Nugssuaq. Vîntul continuă să sufle dinspre larg, aici unde mă aflu e oarecum adăpost, iar hula e mai slabă. Caut intrarea unui braţ de mare în care să mă pot refugia şi care să dea într-un golf destul de măricel, dar nu vreau să mă aventurez la voia întîmplării. Judecînd după forma muntelui, fundul acestui golf trebuie să fie îndeajuns de plat şi risc ca, în momentul refluxului, să mă trezesc eşuat, aşa cum mi s-a întîmplat cînd am fost cu tataia. Prefer, deci, să urmez prudent conturul coastei. Niciodată n-am văzut atîtea aisberguri. S-au înşirat într-un cîrd de parcă ar aştepta ceva şi seamănă cu nişte copii cuminţi, în haine albe de sărbătoare, care caută cele cîteva raze de soare ce răzbat printr-o spărtură albastră în norii negri şi ameninţători. N-aş zice că cerul acesta mă încîntă.

N-am ce-i face, prea mi-e frică de bancurile de nisip, obosit, ne-obosit, am hotărît să continui.

Acum peninsula e undeva în spate şi dorm pe jumătate ; mai exact, un ochi doarme şi celălalt veghează. La fel ca pe vremea cînd, în Turcia sau aiurea, călătoream cu maşina douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, fără întrerupere. Aveam mai multă încredere în propriile mele reflexe decît în reflexele celui de la volan.

Cînd faci cabotaj, primejdia e și mai mare. Legănatul mării, duduitul uniform al motorului, totul te îndeamnă la somn. Drumul mi-l aleg singur și dacă, din neatenție, mă ciocnesc de un sloi de gheață, risc să mă trezesc cu o gaură în carenă și să ajung printre pești... cît ai zice pește.

Abia aștept să sosesc la Sondre Upernavik și să fac o escală ; trebuie să navighez, chiar așa sleit de puteri cum sînt, fără să mai stau după timp frumos și mare potolită. Altminteri, n-o mai scot niciodată la capăt.

Tocmai înfulecam o bucată de somon uscat cînd, deodată, apare un stol de rațe. Las peștele și codrul de pîine neagră, înhaț pușca, trag, dobor una dar ratez alte două. Oricum, mi-am asigurat micul dejun.

Am spintecat rața, mi-am băgat mîinile în burta ei — mi le-am și încălzit puțin cu ocazia asta — am scos pipota și am înghițit-o așa cum era, crudă și caldă. Încercați și dumneavoastră, e excelentă ! Dar, mai ales, mîncați pielea, care-i un pic groasă, dar tot atît de gustoasă. Iar după aceea, atacați ficatul. O să simțiți cum vă încălziți, pe cinstea mea !

Ziua de 13 iulie e pe sfîrșite. După o scurtă acalmie, cît să împușc rața și să îmbuc ceva, am soarele de la miezul nopții exact pe direcția mea de marș, bătîndu-mi drept în ochi. O dîră lungă, strălucitoare, orbitoare, reflectată în apă.

Totul pare de aur : cerul, norii, marea ; totul e o infinitate de galben în degradeuri ; o dîră aurie despică marea de la orizont pînă la etravă, trasînd cu exactitate drumul pe care-l am de urmat.

Din păcate însă, în afara acestor splendori, nu văd nimic altceva : nici pămîntul pe care va trebui să-l ocolesc și care e undeva în depărtare, nici blocurile de gheață ce se plimbă de colo pînă colo și se pierd în reflexele soarelui.

Sînt nevoit să zigzaghez, mă abat cînd la stînga liniei de foc — bun, nu sînt sloiuri, o iau spre larg — cînd o tai, virînd la dreapta, în direcția țărmului, revin apoi la ruta inițială și dau din nou de soare ! Copleșit, vrăjit, dar și înspăimîntat continui să navighez, în vreme ce promontoriul pe lîngă care urmează să trec se dizolvă, fără să-l văd, în somptuoasele reflexe ale acestui miez de noapte. Cîrma la dreapta... cîrma la stînga... pînă în momentul în care găsesc că jocul acesta a durat destul ; e periculos și ochii îmi sînt teribil de obosiți. În loc să mă îndrept din nou înspre larg, pornesc hotărît către țărm și mă adăpostesc fără fasoane într-un mic golf. Arunc ancora și mă culc imediat, lăsînd astrul zilei să strălucească, în toată splendoarea lui... în plină noapte.

Duminică, 14 iulie, ora 3 dimineața

Ia te uită, azi e 14 iulie ! În Franța, e o sărbătoare națională, așa-i și spune : „14 Iulie". Uitasem cu desăvîrșire. Și ce superbă paradă militară ! Nici nu-mi vine să cred că, în urmă cu doi ani, eram cu Peggy pe Champs-Elysées, căscînd ochii la defilare, lucru care nu mi se mai întîmplase niciodată pînă atunci.

O cunoșteam pe Peggy abia de o lună, nu mai mult. Era foarte cald și frumos în acea zi de 14 iulie ; acum, am pe mine un pantalon, un maieu de lînă, o cămașă din melană, un pulover și două hanoracuri căptușite !

Pentru vînătoare mă îmbrac mai subțire, dar cînd stau la cîrmă, sînt nevoit să pun multe pe mine. Fiind singur la bord, rămîn, practic, nemișcat, doar gleznele joacă din cînd în cînd, ca să compenseze mișcările navei și să mă facă să stau drept.

În Franța e cu siguranță foarte cald și foarte frumos. Pe Coasta de Azur, tinere fete în costume de baie ultra-reduse stau să se bronzeze ; aici, soarele dispare în dosul norilor, dar, în schimb, nu se culcă niciodată și ziua această imensă ține mai bine de două luni...

Pe uscat, cînd e frumos, poți să te plimbi doar cu o cămașă și un pulover pe tine, mai ales, dacă nu-ți pasă de țînțari. Oricum, toate acele domnișoare în bikini, mai mult goale, de pe Coasta de Azur, nu valorează nici pe departe cît spectacolul aisbergurilor și întreagă această splendoare din jur.

14 iulie, orele 13

Am dormit zece ore în șir și am plecat, ocolind o mică insulă, aflată la ieșirea din golful ce mă adăpostise. Cînd am pornit, marea era perfect calmă, apoi, brusc, am dat peste o hulă fioroasă, creste înspumate peste creste înspumate. Mă felicit, încă o dată, pentru mica mea timonerie, ale cărei geamuri mă apără atît de bine... Valurile mă acoperă, marea e dezlănțuită, dar, la fel ca și ieri, gheața lipsește și habar n-am unde ar fi putut să dispară.

Brusc, într-o fracțiune de secundă, se lasă ceața. Preț de cîteva clipe nu izbutesc să văd nici prova navei, nici valurile și... nici măcar propriile mele picioare. „Nanok" se

așază paralel cu valul și primul venit mă proiectează, cu cracii în sus, peste blocul-motor. N-a lipsit mult să mă duc și eu după pușca lui Peggy. Din fericire, valul următor mă expediază în celălalt bord și, din zbor, apuc să mă prind de soclul busolei. Îmi regăsesc echilibrul, îl stabilizez și pe „Nanok" și îl îndrept oblic pe val.

Acum, navighez după busolă și... după instinct, pentru că nu deslușesc nici măcar direcția din care vin valurile.

În sfîrșit, aud zgomotul unui motor. O șalupă care vine în întîmpinarea mea. Ceva mai tîrziu aveam să aflu că locuitorii micului cătun Sondre Upernavik — ultima escală înainte de Upernavik — auziseră duduitul dieselului meu și se gîndiseră că ar fi bine să-mi iasă în cale. Ceața aceasta locală, cunoscută pentru perfidia ei, a făcut nu o singură victimă printre vasele ce navigau pe lîngă coastă. Nici n-am apucat bine să acostez și pe puțin treizeci de oameni, care așteptau sosirea mea, au năvălit pe bord, gata-gata să mă trimită la fund, cu cutia mea de conserve cu tot. Deja apa ajunsese pînă aproape de copastie, așa că a trebuit să-i expediez, cu blîndețe dar ferm. Cum însă insistau să mă vadă, am instituit, spre satisfacția tuturor, inclusiv a mea, vizite, pe rînd și „în serie mică".

Luni 15 iulie

Comparativ cu distanțele parcurse de mine în ultimele zile, Upernavikul e destul de aproape, iar drumul pînă la el a fost fără aventuri și mai puțin brumos. Îmbarcasem la Sondre Upernavik un pasager care s-a amuzat făcînd cîte

un cart la cîrmă. Iată-mă deci la Upernavik ; elementul său cel mai pitoresc este clopotnița, mai ascuțită decît oricare altă clopotniță. Aici ar trebui să găsesc o scrisoare de la Peggy. Nu mă prea grăbesc să mă duc după ea... Mi-e puțin teamă de ceea ce ar putea să mă anunțe. Dealtfel, poșta e încă închisă. Profit de ocazie ca să pornesc în căutarea unui strung. E absolut necesar să modific elicea cea nouă care este un pic prea largă.

Pînă la urmă, am descoperit unul într-un atelier care seamănă mai degrabă a fierărie. Șeful însă lipsea.

— Elicea asta e dintr-un metal foarte tare, nu știm dacă... să vedeți că... poate e mai bine să...

— Dar știu cum se umblă cu un strung, iar bronzul nu-i un metal chiar atît de dur. Sînt doar de meserie !

Nu-i însă nimic de făcut. Lucrătorii invocă un milion de pricini ca eu să nu mă ating de strungul acela ; în schimb, îmi tot laudă un soi de polizor. Mă prefac interesat de sculă și cînd toată lumea se întoarce la treburile ei, încep să dau tîrcoale strungului ca pînă la urmă să încerc chiar să lucrez la el. Nu izbutesc însă să desfac mandrina, ca să pot fixa piesa. Unul din lucrători îmi dă o mînă de ajutor, e drept, cam strîmbînd din nas. În momentul acela vine și șeful de atelier, un colos destul de cumsecade, dar complet nepriceput. Sînt cît pe-aci să mă declar bătut, cînd îmi amintesc, brusc, de un mic truc ca să dezțepenesc șurubul mandrinei respective. Reușesc, șurubul cedează, șeful nu mai poate de bucurie.

Mi-am fixat elicea, am dat drumul strungului, n-avea un joc prea mare, dar mi-au trebuit pe puțin patru ore să degrosez un centimetru ; necazul era că, ori cuțitele pe

care mi le dăduseră nu mai serviseră de pe vremea Troiei, ori slujiseră, dimpotrivă, prea mult. Cert e că am cheltuit pentru ascuțirea lor cel puțin tot atîta timp cît pentru strunjirea propriu-zisă a elicei. Norocul lor, cei de aici vor avea de-acum încolo cu ce să lucreze...

În vreme ce lucram, un european a venit la atelier cu o gamelă ce trebuia reparată. Fac eu pe interpretul între el și șeful de atelier ; se leagă o conversație și aflu că e englez și face parte dintr-o expediție ornitologică pornită în căutarea speciilor rare de păsări.

M-am dus să-i văd pe acești englezi. Se îndreaptă și ei înspre nord. Le-am propus să-i iau ca pasageri, dar aveau transportul asigurat pe un cargou care făcea curse regulate. Voi pleca, deci, tot de unul singur, dar mă voi opri în drum pe la baza lor, mai ales că unul din ei ar fi, eventual, dispus să meargă mai departe cu mine. M-ar bucura, deoarece ultima etapă a traversării, atunci cînd voi ajunge în golful Melville, mă cam înspăimîntă dacă ar fi s-o fac solitar. Se pare că insula lor, extrem de mică, e pierdută undeva în mijlocul mării.

Avantajul imediat al acestei întîlniri a fost acela că mi-am putut verifica exponometrul aparatului de fotografiat, după al lor, constatînd, cu plăcere, că indică exact.

Scrisoarea lui Peggy mă aștepta, într-adevăr, la poștă. Așa cum mă temusem, decizia ei e luată, se întoarce în Statele Unite. Nu mai vrea să trăiască în Groenlanda, nu mai vrea încă o iarnă polară, dorește să-și reia studiile de medicină.

Mă simt foarte abătut. Voi pleca, indiferent de vreme. Dealtfel, exceptînd clopotnița, Upernavikul n-are nimic simpatic. Este ultima stațiune deschisă pentru turism pe rutele ce duc spre Nord. Poliția (un groenlandez și un danez) s-a prezentat la bord ca să afle încotro mă îndrept. Mi-am înșirat tot materialul fotografic la vedere pe cușete, ca să arăt că nu-s decît un turist ca toată lumea (firește, nici vorbă să suflu vreun cuvințel despre pescuit, vînătoare și, mai ales, golful Melville, rezervație interzisă pentru turiști). Am afirmat că nu merg mai la nord de Kuvdlorssuak. Danezul m-a lăsat să mă explic cu groenlandezul, fără să se amestece.

Tot aici, am avut prilejul să particip la un festin consumat direct pe zăpadă, după un pescuit de balene. Pescarii poartă pelerine de ploaie din pînză cerată verde închis, hanoracuri, cizme de cauciuc, totul cumpărat de la magazin. Balena a fost despicată pe loc, zăpada din jur e numai sînge, un masacru în toată regula. Oamenii sînt posaci, au în permanență o expresie rebarbativă și, în plus, un accent îngrozitor. Hotărît lucru, nimic din ce-i pe aici nu-mi merge la inimă. Ba, mai mult, eram gata să ridic ancora că hop ! apare poliția împreună cu pasagerul meu de ieri care pretindea că pilotase nava și-mi arătase drumul și, ca atare, cerea să fie plătit.

— Îmi pare foarte rău, le-am spus, dar l-am luat cu mine pentru că voia să vină încoace, a condus fiindcă îi făcea plăcere și, dealtfel, s-a folosit de hărți, ceea ce puteam face și eu. N-am nevoie de nimeni ca să-mi găsesc drumul, nu-i datorez nimic, nu-mi datorează nimic și cu asta am terminat discuția.

Reprezentanţii autorităţii au convenit că am dreptate, lucrurile s-au aranjat, dar eram la capătul nervilor, nu mai voiam să ştiu nimic de Upernavik, ceva mai scîrbos nici că întîlnisem vreodată !

16 iulie

Eram atît de sătul de toţi şi de toate, încît am luat-o din loc, ca nebunul, pe o furtună înspăimîntătoare, sub privirile uluite ale căpitanului unui cabotier de vreo treizeci de metri lungime, probabil cel care avea să-i îmbarce pe englezi.

Iată-mă, deci, plecat din Upernavik. Nu mai puteam rezista, firește nu din pricina celor scrise de Peggy, ci pur şi simplu pentru că mi se acrise şi... am acceptat furtuna. Vîntul sufla din răsputeri, hula era enormă, am navigat preţ de vreo oră după care, însă, a trebuit să mă adăpostesc în dosul unei insulițe. Ancora a derapat de două ori pe fund, de fiecare dată a fost nevoie s-o prind la loc, apoi, un uriaș aisberg, aflat lîngă coasta opusă a golfului în care mă refugiasem, s-a răsturnat, brusc, provocînd un gigantic val şi a fost cît p-aci să mă trezesc călare pe stînci. Am scos, pentru a treia oară, ancora şi am lestat-o cu două bucăți solide de fier.

Orele 19

Înainte de plecare, am confruntat harta cu terenul, stabilind reperele. Prevăzusem cam două ceasuri pentru străbătut fiordul de-a curmezişul lui ; aveam harta şi ştiam unde mă aflu. Dar s-a lăsat ceaţa. Şi iată că sînt zece ore de cînd navighez către nord, pe o mare plină de sloiuri. Înaintez la pas, la fel ca atunci, în fiordul de la Jakob-

shavn, dislocînd și împingînd gheața cu etrava. Încep, însă, să am reflexele încetinite, nevoia de somn e tot mai mare. Un bloc mai solid, o stîncă submarină, o viteză prea mare și trosc ! catastrofa ar fi gata.

De la apariția ceții am ținut mereu nordul, fără să întîlnesc urmă de pămînt ; atunci, am virat spre sud-vest, apoi direct către vest. Coasta continuă să fie invizibilă, în jurul meu numai gheață și iarăși gheață. Busola oscilează nebunește, nu izbutesc să-mi situez punctul pe hartă, nu mai știu unde mă aflu, am impresia că sînt pierdut...

17 iulie

În sfîrșit, ceața s-a risipit ; în zare, am deslușit un munte destul de înalt. M-am apropiat de el și am ancorat ; am ancorat chiar foarte temeinic, legîndu-mă și la pupa și la prova.

Era trecut de miezul nopții cînd, tropăind cu încălțările mele de zăpadă, escaladam acest munte. Urc și iar urc, un ceas întreg, transpirînd ca o gloabă de dîrvală : am rămas în același echipament ca pe mare, or pentru urcuș el este mult prea călduros și, în plus, bocancii mei lunecă îngrozitor și cîntăresc fiecare pe puțin două kile. De cîteva ori mă trezesc cu fundul în zăpadă sau noroi și cu picioarele în aer. Odată ajuns în vîrful muntelui, am căutat un loc propice pentru orientare (adusesem cu mine harta și busola). Între timp, cerul se degajase astfel încît am putut să-mi așez harta în așa fel încît să coincidă cu decorul.

— Asta-i ! Acum știu unde mă aflu ! Nu mai încape nici o îndoială !

În primul rînd, mă găsesc pe o insulă, departe rău de coastă. Cum de mi-a trebuit atîta timp ca să ajung aici ? Cu siguranţă că am făcut un ocol cît toate zilele în interiorul vreunui fiord. Uitîndu-mă mai bine, descopăr şi coasta, zimţuită şi sfîrtecată ; din pricina ceţii o confundasem.

De vină că m-am rătăcit sînt, în parte, harta pe care o am şi pe care nu este menţionată roza vînturilor, dar, mai cu seamă, busola, grav deviată, ori fiindcă o ţin pe capacul motorului, ori am nimerit sub incidenţa unei furtuni magnetice, localizată, conform instrucţiunilor nautice, în zona Tassiussak, ceva mai la nord de locul unde mă aflu.

Noroc că n-am continuat către sud ; ar fi însemnat să închid cercul... şi să mă trezesc în scîrba aceea de Upernavik. Rezultă că, fără să-mi dau seama, am mers întruna pe direcţia nord-vest.

Din vîrful muntelui pe care sînt cocoţat, urmăresc de asemenea drumul aisbergurilor. Aici, inlandsisul coboară direct în mare şi aisbergurile se scurg unul după altul, traversează fiordul şi pornesc înspre nord, purtate de curenţii marini, în cazul de faţă de o ramificaţie a Gulf-Streamului ce-şi sfîrşeşte existenţa în golful Melville.

Calmul, calmul absolut, a revenit. Marea e oglindă, nici o suflare, nici un zgomot. Aceeaşi linişte şi în sufletul meu. Ştiu unde mă aflu, ştiu cu adevărat şi mă simt bine.

Coborînd, am dat peste două mici iezere provenite din topirea zăpezii, a căror apă sclipeşte în bătaia soarelui de la miezul nopţii. Mă stropesc, îmi vîr capul în ele, mă spăl

luînd în căuşul palmelor apa îngheţată. Îmi vine să rîd şi să cînt ! E o mare fericire să ştii unde te afli !

Înspre larg, marea e netedă, fără o încreţitură : nici pack, nici aisberguri. Acum e momentul să plec. Voi porni să caut insula Naujat. Mai degrabă recif, decît insulă.

Mi-am fixat un cap-compas şi mi-l menţin. Urmîndu-l, ar trebui să dau fără greş peste insula Naujat ; dar, aşa cum am mai spus, ea e foarte mică, iar cu zigzagurile pe care sînt nevoit să le fac din pricina ceţii ce şi-a făcut iar apariţia şi cu busola asta nebună pe care o am, nu-i nici o filozofie să deviez cu cinci-şase grade.

18 iulie, orele 4 dimineaţa

Am sosit pînă la urmă la Naujat, o sărăcie de aşezare — şase case în total — grămădite pe o amărîtă de insuliţă. E patru dimineaţa şi am impresia că toată lumea doarme dusă. Singurele fiinţe treze sînt cîinii. Ceaţa continuă să stăruie şi simt nevoia să dorm cîteva ceasuri bune.

Orele 9 dimineaţa

Am pornit prin ceaţă fără să fi coborît măcar pe ţărm. După o oră sau două tot făcînd slalom printre sloiurile de gheaţă, observ deodată un aisberg. Nimic extraordinar în aparenţă, mai ales că mă aflam la o distanţă rezonabilă de el ; brusc însă remarc că din baza lui pornea, la numai un metru de vas, un soi de taluz, un soi de meterez, ca zidul împrejmuitor al unei case şi că acest meterez, la două palme de suprafaţa mării, era pămîntiu la culoare, negricios, aproape invizibil în apa întunecată şi ea. Un pic mai la stînga şi era marele Trosc !

O INSULIȚĂ PIERDUTĂ ÎN LARGUL MĂRII

Englezii îmi spuseseră : „O insuliță pierdută în largul mării". Iată-mă în fața ei, dar nu văd nimic, nici urmă de cort, nici picior de ornitolog. N-am deloc chef să rămîn aici ; nicăieri un loc unde să te adăpostești în caz de furtună.

Cînd părăseam Upernavikul, ei se pregăteau să se îmbarce pe cargoul lor. Poate că vasul nu plecase din pricina ceții și a hulei puternice, sau poate că mergea din sat în sat, să debarce mărfuri ?

Iată o mică problemă de rezolvat : ați ajuns în fața unei insule, aici dați numai de stînci perfect lustruite, cum procedați ca să amarați la țărm ? Răspuns : faceți la capătul unei parîme un nod zdravăn ; găsiți o fisură între două stînci, suficient de îngustă ca nodul să rămînă înțepenit în ea, trageți de cîteva ori cu putere ca să asigurați priza și veți avea o ancoră perfectă, care n-o să scape niciodată.

Sînt ceasurile trei și jumătate după-amiaza și, dacă vremea de-afară îmi va permite, vreau să trag un pui de somn ; iar dacă la deșteptare, ornitologii mei nu-și vor face apariția, salut, am plecat.

Sînt trist : fără să vreau am omorît o rățușcă, mică, mică de tot, care se învîrtea în jurul cuterului. Mai întîi, am încercat s-o înhaț cu mîna ca s-o dăruiesc englezilor

mei cînd vor apărea. Mi-a scăpat. Atunci, am luat o găleată ca s-o prind cu ea, dar a sărit pe deasupra. Iar a treia oară micuța rățușcă s-a pomenit prinsă între găleată și bordul lui „Nanok" și a murit strivită. Și chiar dacă în felul acesta mi-am asigurat o masă, tot trist sînt.

Vineri, 19 iulie

Către unu și jumătate dimineața, am debarcat pe insulă, luînd cu mine și pușca : insula e plină de păsări. Am împușcat două, dar sînt femele care clocesc, deci numai piele și os. Inutil să continui, mîncare din afacerea asta nu iese. Mai degrabă, mă joc de-a vînătorul de imagini. Dacă englezii nu apar, mă aleg măcar cu poze.

Orele 3, după-amiază

Nici acum n-a apărut nimeni.

Trag de parîma cu nod fixată în crăpătura dintre două stînci, bag în marșarier și crrrac ! cîrma lovește palele elicii. S-a rupt, pesemne, un cablu și iată-mă fără posibilitate de a mai guverna. Din fericire, am în rezerve niște cabluri turnate în poliester care, trecute prin cămașa vechiului cablu, ar trebui să culiseze. Spre marele meu necaz, constat că aceste cămăși se dovedesc prea înguste și cablul nu culisează deloc. Provizoriu, mă voi folosi de o eche pe care am descoperit-o, cu cîtăva vreme în urmă, zăcînd pe fundul vasului.

Mai îmi pierd ceva timp robotind la cablurile mele, căznindu-mă să mă strecor printre bidoane (am ulei pentru un an de zile !), gresînd presgarnitura și, cînd ridic în sfîrșit capul, ce văd ? Ceața se risipise și descopăr că, în afara insulei mele, la vreo jumătate de oră de drum mai

este una, mai mică, iar pe ea se zăresc corturi. Am încurcat bolovanii, asta e, iar englezii sînt dincolo. Cum nu sînt nici valuri, nici sloiuri, n-am de gînd să rămîn de unul singur aici, așa că pun motorul în funcțiune și... „înainte marș !"

Acum înțeleg de ce s-au instalat ornitologii mei tocmai aici ! Agpații sînt păsări migratoare și, pe la sfîrșitul lui iunie, sosesc în Groenlanda cu milioanele, să ouă în munții ei. Insula aceasta au ales-o din pricina falezei înalte și abrupte. Planează în jur un adevărat nor mișcător, alb-negru ; unele dintre păsări se așază, altele se ridică în văzduh, pornesc în jos ca niște pietre, plonjează în apă după hrană, ies la suprafață cu cîte un crustaceu în cioc și se înalță, într-un zbor viguros și rapid, să ducă mîncare puilor. Văzuți de departe, agpații par, atunci cînd sînt la sol, niște pinguini mari.

Corturile sînt instalate pe contrapanta falezei, îndreptată lin, spre mare. De îndată ce-l zăresc pe „Nanok", englezii coboară de la cantonamentul lor să-mi iasă în întîmpinare, dar după ce l-am acostat, se reîntorc la ocupațiile lor, în vreme ce eu mă înverșunez din nou asupra cablurilor mele ; unele sînt prea groase, altele complet putrede la nivelul scripeților.

Reușesc să mă tai serios la un deget, în dreptul unghiei și atunci decid că în materie de tîmpenii am făcut destule pe ziua de astăzi și că a sosit momentul să văd ce-i cu ornitologii. În plus, voiam să aflu dacă numitul John va pleca sau ba împreună cu mine.

I-am găsit pe coastă, întinzînd niște frînghii și instalînd un soi de rame care urmau să delimiteze aria cercetărilor lor.

— Pentru ce e nevoie de aceste frontiere ?

— Tot ce se află pe o suprafață dată este supus examinării : vegetație, licheni, ierburi, insecte, rîme etc ; de asemenea, examinăm cantitatea și natura excrementelor de păsări, ca să stabilim cu ce se hrănesc.

Tinerii savanți iau tot soiul de probe pe care le introduc în punguțe etichetate. Își transportă singuri materialele și, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, fac, cu schimbul, observații. Mă cam năucește atîta migală. Îmi imaginez, toate aceste observații mărunte efectuate poate aici, poate aiurea în Groenlanda, dar sigur în Arctica și fără îndoială pe întreaga planetă, pentru a stabili harta migrației păsărilor, așa cum alți cercetători o fac pe aceea a bancurilor de pești ori a altor specii de animale ; mă gîndesc la truda asta răbdătoare și lipsită de spectaculos, îndeplinită în condiții uneori extrem de aspre, la cercetările acestea care, odată acumulate și coroborate, vor furniza, de pildă — cine poate ști ? informații în legătură cu viitoarele resurse alimentare ale Terrei...

Îi urmăresc deci, așteptînd ca John să termine cu înfiptul țărușilor, după care coborîm împreună pînă la navă.

E clar că nu-i deloc coechipierul de care aș avea nevoie. Singurul lucru care-l interesează sînt plantele, insectele și păsările sale. În plus e vegetarian, așa că din el n-o să iasă niciodată un bun vînător.

Voi pleca deci, încă o dată, de unul singur ; totuși, conversația avută mi-a făcut bine ; nu mai flecărisem de mult cu cineva așa, de la om la om, dar mai cu seamă i-am putut povesti cîte ceva despre mine și Peggy. E o mare ușurare să găsești pe cineva care să te asculte... M-a întrebat, înainte de a părăsi vasul :

— Urci să le spui la revedere ?

— Nu, am să te rog pe tine s-o faci în numele meu. Marea începe să se agite și nu găsesc nici un adăpost pentru cuter.

John a plecat. În timp ce-mi pregăteam nava pentru plecare, ceața s-a lăsat din nou. Nu mai vedeai nimic la cincizeci de metri. Poate că o să mă rătăcesc iarăși în cîlții ăștia umezi.

Mi-am dezlegat amarele și, imediat după aceea, am tras un foc de armă, ca să-i salut pe englezi. Nici măcar corturile nu se mai vedeau. Mi-era clar : am din ce în ce mai multe șanse să traversez de unul singur golful Melville. Și mai e un lucru care, de asemenea, îmi este foarte clar : perspectiva aceasta îmi dă pur și simplu fiori.

33

ZI INFERNALĂ

Duminică, 21 iulie

Am crezut că înnebunesc, că mă apucă turbarea !

Mai întîi, ceața : abia dacă distingeam prova vasului. Apoi, inversorul pentru mersul înainte și înapoi începe să piardă ulei (în mod normal; capacitatea lui e de o jumătate de litru).

Hotărît lucru, totul îmi merge de-a-ndoaselea : cablul cîrmei care se rupe, John care nu vrea să se îmbarce, ceața și, acum, colac peste pupăză, uleiul !

Moralul e sub linia de plutire.

Ora 1,30'
Scurtă escală lîngă o insulă fără nume. N-am pierdut chiar atît de mult ulei, dar a fost nevoie să pompez ; în plus, am luat apă. De ce ? Pesemne un șurub s-a desfăcut undeva, pe la pupa...

Orele 10, seara
În mod normal, aș avea de mers zece-douăsprezece ore, dar cu ceața care stăruie trebuie să contez pe cel puțin cincisprezece, ca să ajung unde mi-am propus.

Englezii mi-au spus că nu există gheață în portul Kraulshavn. Dezghețul a început, sloiurile au pornit spre largul mării. Lucrul e confirmat de ceață și de simțul meu olfactiv ; bătrîna banchiză în derivă răspîndește un miros specific. Și pentru că acest golf e liber, în loc să intru pe diverse brațe de mare, o iau de-a dreptul, tăindu-l de-a curmezișul.

După trei ore de navigație, ceva îmi spune că lucrurile nu-s în ordine. M-am ținut de indicațiile busolei, dar și de cele ale naturii. Or, valurile pe care pînă acum le aveam din pupa, s-au pornit brusc să vină lateral. Înseamnă că am modificat, involuntar, capul și că busola o ia iarăși razna. Încă o figură pe care mi-o fac furtunile magnetice. Trebuie să țin seama de sensul valurilor, dar și de acela al gheții. Înaintez spre nord, odată cu primăvara, deci cu dezghețul. Gheața adunată în golful Kraulshavn pornește către larg, se scurge din fiord, se lasă dusă de curenți. E bine, deci, s-o observ, să privesc cu atenție, nu-i prima oară cînd acest reperaj mă scoate din necaz pe vreme de ceață.

Aşadar, timp de vreo jumătate de oră, am încercat să-mi găsesc direcţia, apoi s-a stîrnit o briză uşoară şi, în depărtare, am zărit un capăt de ţărm...

34

ESCALA CEA BUNĂ : KRAULSHAVN

Duminică, 21 iulie

Iată-mă şi la Kraulshavn (căruia i se mai spune şi Nugssuaq, la fel ca şi faimosul cap, primul pe care l-am trecut, deoarece se află situat la baza unei peninsule în formă de deget, a unui Nas Lung).

Am sosit mort de oboseală. Ultimele două ore le-am petrecut stînd la pupa şi ţinînd cîrma improvizată, scuturat groaznic de valuri şi atît de vlăguit de cursa aceasta împotriva ceţii, încît, uneori, mi se închideau amîndoi ochii deodată. Conduceam maşinal, pînă cînd venea un val mai mare şi, atunci, hop ! mi se deschideau, instantaneu. De mai multe ori, ruliul a fost cît pe-aci să mă azvîrle în mare. Şi dacă aş fi avut ghinionul să mă prindă un talaz mai năpraznic, „Nanuk" ar fi sosit în port de unul singur, sau... n-ar fi sosit deloc. Din pricina acestei cîrme improvizate, marşarierul răspunde prost la comandă şi a fost o adevărată caznă să pot acosta. Am dormit vreo oră şi m-am trezit complet îngheţat, sobiţa mea, primusul stingîndu-se între timp. Îndată ce-am ieşit pe punte să-l umplu, m-am auzit strigat de nişte puştani :

— Vrei să cobori pe țărm ?

— Mi-ar face plăcere.

Unul dintre ei a venit să mă ia cu o barcă și iată-mă pe țărm cu bidoanele de gaz goale. Mi se arată cum să ajung la depozit, dar gestionarul de acolo îmi declară :

— Vezi bine că am închis, e ora prînzului.

Pînă și aici, la capătul lumii, ora de program e oră de program. Bun, fie și așa, o să revin...

— Cînd pleci ? mă întreabă el, totuși.

— Încă nu știu.

Și uite-l că-și închide într-adevăr prăvălia, iar eu mă pomenesc afară, în ploaia care de trei sau patru zile curge întruna. N-am încotro, și-mi iau picioarele la spinare.

Ce e mai bine să fac ? Să mă întorc pe vasul meu înghețat ? Mă bălăbăneam așa prin sat, cînd mă trezesc strigat de o femeie, care mă poftește să intru la ea în casă. Firește, primesc.

Odată trecut de încăperea care constituie un soi de sas împotriva frigului — să-i zicem vestibul — pătrund într-o bucătărie spațioasă, avînd în dreapta o sobă, iar lîngă fereastră, pe colț, o masă și două scaune.

În mijlocul bucătăriei, așezați pe vine în fața unui lighean din plastic albastru, doi bărbați înfulecă de zor *matak*, adică piele de balenă. Un al treilea personaj stă la masă cu o ceașcă și o bucată de pîine în mînă.

Fără alt preambul, sînt poftit să mă așez alături și să împart cu el ceaiul. Apoi, vizaviul meu trece la etapa următoare, adică la *matak*. Îi urmez exemplul și, împreună, atacăm o bucată uriașă.

Sîntem invitaţi după aceea în camera vecină, un soi de salon, în care se afla o masă cu farfurii şi tacîmuri şi cinci-şase scaune în jur. Ceilalţi terminaseră deja cu mîncatul ; la rîndul nostru am înghiţit cîteva conserve, biscuiţi sau fructe la cutie. Am lansat cîteva complimente în legătură cu aceste „delicioase prăjituri", dar am primit, drept răspuns, numai priviri furioase şi înveninate.

— De doi ani, îmi suflă la ureche unul dintre convivi, găsim numai porcării dintr-astea la prăvălie.

Confortul din casă m-a surprins oarecum, dar am aflat că nimerisem chiar la administratorul aşezării, un metis, tot el şi gestionarul prăvăliei incriminate. Poate că mobilierul şi ustensilele domestice din jur nu reprezentau chiar cel mai înalt nivel de civilizaţie, dar ambianţa era plăcută şi, mai cu seamă, odihnitoare după toate aceste zile de navigaţie.

Cînd am intrat în casă n-am fost întrebat nici cine sînt, nici de unde vin, nici dacă am avut vreme bună sau rea, nimic. m-au invitat să mănînc şi să beau, deci mănînc şi beau. „De vreme ce-a ajuns aici, înseamnă că totul e în ordine", o atitudine, dacă vreţi, tipic groenlandeză.

Îmi dădusem seama, încă de la Umanak, că oamenii mă luau drept un mic lăudăros atunci cînd le povesteam despre sloiurile de gheaţă întîlnite, despre valuri, ceţuri şi foci. Cine trăncăneşte prea mult, nu e respectat. Deci, trebuie procedat ca ei : nu spui nimic, aştepţi o jumătate de zi, cîteva ore sau cît durează masa, te comporţi ca şi cum ai fi de-ai casei sau chiar la tine acasă, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat ca şi cînd i-ai cunoaşte pe toţi de cînd lumea. Într-un tîrziu, oamenii încep să-ţi pună întrebări,

să te chestioneze cum și de ce, de una și de alta, așa se nasc simpatiile, așa se stabilesc contactele.

De cînd cu Umanakul am învățat cum să mă port, adică am învățat să tac. Astăzi, de pildă, unul din cei care mîncaseră *matak*-ul, ștînd pe vine, deci înaintea mea, m-a întrebat :

— Ia spune, drumul a fost greu ? Ai dat de gheață ?

Abia atunci le-am povestit ultima mea traversare prin ceață.

Masa s-a încheiat, la fel ca și la noi, cu o cafea pe fondul muzical al unor dansuri folclorice, aduse din Danemarca.

Cînd însă am dat să plec — nu că m-aș fi plictisit în compania lor, dar voiam sincer să ajung pe vas — n-a mai fost chip :

— Rămîi aici, hai, așază-te, fă ce vrei, dar rămîi aici.

Am pretextat — ceea ce era dealtfel purul adevăr — că vreau să ajung și la prăvălie. La întoarcere, am cumpărat gaz și cîteva provizii. Odată urcat la bord, am deschis dulăpioarele ca să rînduiesc cele cumpărate. Aoleu și aoleu ! Era demult timpul să aerisesc. De cînd am plecat de la Jakobshavn și pînă acum am stat tot în umezeală și mucegaiul s-a întins pretutindeni.

Cum am pus capul pe pernă, am și adormit.

M-am trezit, după cîteva ore de somn, aparent fără pricină. Era al șaselea simț. Vasul se mișca într-un mod ciudat. Am aruncat o privire pe fereastră și am constatat că sînt iarăși pe punctul de a deriva. Sigur, aici nu mă paște nici un pericol, golful e suficient de larg, am tot timpul necesar să remediez situația.

Sînt însă atît de adormit, încît abia izbutesc să scot ancora și să pornesc motorul. Pe stînci, remarc un tip care mă privește. Îl reperasem încă de la Umanak : un danez mai înalt chiar decît Phil. Doi metri. Așa ceva nu mai văzusem nicăieri. S-a zis cu somnul meu. Odată „Nanok" amarat, omul mă poftește la el, la o cafea. Asta o să mă trezească.

Mă văzuse și el cînd mă întorceam de la pescuit și faptul îl intrigase mult. Am discutat în engleză, pînă în zori.

Acest uriaș cumsecade trăiește aici de doi ani, fiind învățător. Urmează să fie înlocuit de un groenlandez, politica daneză căutînd să substituie cadrelor europene pe cele autohtone. Acum e în vacanță și se pregătește să revină în Danemarca. Nevasta lui, un boț de femeie (măsoară abia un metru șaizeci), învățătoare și ea, s-a oferit cu amabilitate să-mi spele hainele. Nu mă las rugat prea mult, au într-adevăr nevoie de așa ceva și, în plus, părea bucuroasă să-mi facă această plăcere. Aș fi însă fericit să pot face și un duș, mai ales că în chiuveta din bucătărie am văzut că există apă caldă. De cînd am părăsit Jakobshavn-ul, nici eu, nici hainele mele... cred că nu-i nevoie să spun mai mult...

Apa, lucrul acesta aveam să-l aflu mai tîrziu, nu e chiar curentă. E adusă de la lac pînă la rezervoarele individuale și treaba aceasta o fac, de cele mai dese ori, copiii, care o cară fie în canistre, fie cu găleata, în schimbul cîtorva monezi. Bacșișurile acestea sînt însă foarte dăunătoare : Kraulshavn este unul din puținele localități în care copiii cer bani fără urmă de stînjeneală...

Firește, aici nu-i ca în Turcia, vara, pantalonii și cămășile nu sînt din pînză ușoară, prin care să treacă aerul. Cu valurile pe care le-am primit în cap, de dimineața pînă seara, cu ploile, cu jegul acumulat în timpul ieșirilor la pescuit și vînătoare, țoalele mele erau atît de murdare, încît sărmana Berth a trebuit să frece la ele o seară întreagă. Apoi, le-a pus la uscat. Aici, la ei, totul e perfect uscat, lucru pe care-l apreciez în cel mai înalt grad. Pe vas, n-am decît sobița-primus, incapabilă să alunge de una singură umezeala din jur, din care pricină totul miroase a cîine ud.

În timp ce Berth spăla, Bunul-Uriaș și cu mine ne-am uitat la diapozitive. Ale mele sugerează, cu precădere, atmosfera așezărilor, a animației ce domnește. Ale lui reprezintă sănii, cîini, zăpezi. Oftez de invidie, în vreme ce el visează la... la ceea ce mie îmi este atît de bine cunoscut : Africa, deșerturi, palmieri și oaze.

Seara a trecut, cei doi insistă să dorm la ei. Ce să zic, casa îmi pare atît de îmbietoare încît accept ; e pentru prima oară cînd nu dorm pe vas.

Și cu toate asigurările lor că aici golful este perfect apărat de curenți, cu tot somnul meu de plumb, vocea cea din totdeauna nu înceta să-mi șoptească :

„Scoală-te ! Du-te să vezi, fă aia, fă aialalta, controlează dacă vasul nu dă în vreo stîncă, dacă ancora ține bine, dacă nu trebuie cumva să-i schimbi locul de amarare..."

Eram însă departe de „Nanok", departe de toate acestea, într-o casă adevărată. Nu-l simțeam izbindu-se de stînci, nu-l simțeam derivînd. E drept, de cîteva ori m-am trezit, dar niciodată n-am avut curajul să mă scol. Dimineața, în timpul refluxului, cîteva pete de miniu lipite de stîncă

mi-au dovedit că insistența vocii mele interioare nu era chiar nejustificată.

S-a scurs o nouă zi.

Bunul meu Uriaș m-a dus cu el la Nils, unicul vînător de foci danez, posesorul celei mai mari nave din tot Kraulshavnul. Nils este fostul administrator al așezării, în prezent înlocuit de metisul groenlandez la care am fost poftit în prima zi a sosirii mele. Plictisindu-se la un moment dat de administrație, de prăvălie, de diversele sale responsabilități, Nils a învățat să vîneze, lăsînd-o pe nevastă-sa, care-i infirmieră, să aducă în casă o leafă fixă.

Doream să obțin de la el cîteva informații în legătură cu regiunea aceasta, să aflu cum se prezintă gheața, dacă pot avansa înspre nord, în trei etape : prima, scurtă, pînă la Kuvdlorssuak, a doua, lungă, pînă la golful Melville și, în sfîrșit, a treia, pînă la Thule.

Nils a fost categoric :

— E mult prea devreme să traversezi golful Melville, e încă foarte multă gheață pe mare, rămasă de anul trecut. Ar trebui să stai aici, o bucată de vreme.

— Cam cîte zile ?

— Vreo trei săptămîni.

— Dar ce-am să fac la Kraulshavn ? Cu vremea asta nenorocită nu pot nici pescui, nici vîna, deci nici mînca, nici vinde.

— Ce-ai vrea să vînezi ? mă întreabă Bunul Uriaș.

— Cel mai tare mă interesează focile.

— Să știi că zona de aici e considerată rezervație... Ambarcațiunile cu motoare amovibile sînt interzise, pentru că alungă animalele.

Nu posed nici șalupă suplimentară și nici motor ausbord. „Nanok“ merge pe motorină, dieselul nu-i prea zgomotos, deci, din acest punct de vedere, sînt în regulă. Am însă altă idee în cap.

— Dar caiacul ?

— De caiac trebuie să știi să te servești, spuse Nils.

— Cît timp mi-ar trebui ca să învăț ?

— Depinde de aptitudinile tale. Să știi însă că-i greu.

— Aș putea încerca să învăț aici și să-mi cumpăr unul pe loc.

— M-ar mira să găsești unul pe măsură, sînt prea mici pentru statura ta. Dacă însă ții cu tot dinadinsul, am să-ți dau adresa unui om din Kuvdlorssuak care le lucrează. Cei de acolo vînează focile din caiac. Să știi însă că avînd un vas ca „Nanok“ chiar dacă rămîi numai pînă la începutul dezghețului și încă vei avea acolo mult mai multe posibilități de cîștig decît aici.

— Cum vine asta ?

— La Kraulshavn există cîteva nave ca a ta, pe cînd la Kuvdlorssuak nu-i nici una. Îmbarci patru caiace și pleci pentru o săptămînă. Din tot ce vînează fiecare caiac, o treime e partea ta. În plus, conchide Nils, asta ar fi cea mai bună metodă să înveți cum se vînează.

Iată un lucru la care merită să reflectez. Nenorocirea e, îmi spune Uriașul, că la Kuvdlorssuak nu există port ; nimic, nici dig, nici vreun adăpost natural. Acum vreo trei ani, într-o noapte, pe cînd toată lumea dormea, s-a stîrnit brusc un vînt năprasnic. Pînă să se dea alarma, două din cele trei nave ancorate în dreptul satului au fost smulse, duse în larg și, pare-se, definitiv pierdute. E limpede că

n-aș mai putea repeta figura din noaptea precedentă și că ar trebui să dorm la bord.

— Dacă m-aș hotărî să rămîn și la iarnă aici, poate c-aș putea găsi o femeie care s-ar bucura să aibă un bărbat în casă, am zis eu, chipurile în glumă.

— Dacă vrei, într-adevăr, să petreci o iarnă în Groenlanda, intervine Bunul Uriaș, ia-ți o femeie, chiar de aici.

— S-o iau și s-o duc cu mine ?

— Iarna e imposibil să trăiești în Groenlanda, dacă n-ai o femeie alături. Mai cu seamă în nord. Ia-o, ca să fii sigur că nu rămîi fără. Cunosc eu două aici, în Kraulshavn, care...

— Nu-s de acord, i-o taie Nils. Dacă se întîmplă să aibă necazuri cu localnicii, acolo în nord, ceea ce e perfect posibil, dacă aceștia îl resping ca străin, totul se va întoarce împotriva ei, străină și ea de satul respectiv.

— E o porcărie pe care n-aș face-o, am spus.

— Dealtfel, dacă ajungi la Savigsivik, vei găsi, acolo, multe tinere... Vei întîlni o femeie și pun pariu că ai să trăiești cu ea. Nu-ți spun nici numele ei și nici nu ți-o descriu, ca să nu te influențez...

Bunul Uriaș a recunoscut că s-a pripit cu sfatul său, iar eu am revenit la ideea mea fixă :

— Mi-ar place grozav să-mi fac un caiac, dar iarna va reveni în curînd și trebuie, neapărat, să avansez înspre nord.

— Pînă la Kuvdlorssuak poți merge și acum, dar nu te apuca să traversezi golful Melville prea devreme, pentru că ai să-ți lași oasele pe-acolo, a stăruit Nils.

Desfacem hărțile și studiem împreună drumul pînă la Kuvdlorssuak. Nils îmi arată un cap unde risc să mă izbesc de vîntul de nord și să dau de ceață și o insulă unde s-ar putea să găsesc sloiuri rămase din iarna trecută, ceea ce m-ar obliga să ies cam mult în larg. De îndată ce ajung „acasă", compar hărțile mele cu ce-am văzut la el ; îmi lipsește un mic racord în zona golfului Melville, dar nu-i nimic grav. Încep însă să-mi fac o idee mai clară în legătură cu ceea ce mă așteptа : va trebui să dau piept cu marea în larg și nu pe lîngă coaste, ca pînă acum. Firește, cu condiția ca banchiza să se fi dislocat.

Marți, 23 iulie

Din pricina vremii proaste, am sosit aici fără nici un fel de rezerve alimentare și cum ea continuă să rămînă la fel de infectă, vasele nu ies în larg iar localnicii, întocmai ca și mine, o duc prost cu mîncarea. Nici urmă de focă, nici coadă de rață sau de pește. Totul trebuie cumpărat de la prăvălie, conservele și restul. Iată o situație care mă obligă să mă gîndesc foarte serios la sezonul următor : va trebui să mă fixez undeva, în cel mai scurt timp, și să mă apuc de vînat și pescuit, altminteri risc să mă trezesc, în plină iarnă, fără provizii, atît pentru mine, cît și pentru cîinii mei, dacă-i voi avea așa cum trag nădejde. Iar cîinii mănîncă, nu glumă.

În plus, sînt de-a dreptul înspăimîntat de ceea ce mă pregătesc să întreprind. Orice s-ar zice, va fi o traversare lungă și foarte, foarte anevoioasă, Nils, care trăiește aici de cîțiva ani, n-a făcut niciodată drumul acesta de unul singur.

După cum se vede, toate proiectele mele de anvergură se bazează, în mare măsură, pe elementul hazard ; dealtfel, e și deviza mea : lasă întîmplarea să-și facă voia, dar nu lăsa nimic la voia întîmplării...

Miercuri, 24 iulie

Nici acum n-am părăsit Kraulshavnul.

Văd zilele cum se scurg una după alta și n-am realizat nimic pozitiv, în afara unor plăcute întîlniri, ba cu unii, ba cu alții. E drept, timpul e mult prea scîrbos ca să pornesc la drum cu cîrma mea nenorocită, dar situația aceasta nu-i deloc în avantajul meu. Plouă fără întrerupere și la bord sînt o groază de lucruri care se cer reparate. Simt nevoie de acțiune.

În plus, procopsitul de mine, am reușit să pierd cheile de la lacătul cabinei, așa că am fost silit să forțez ușa, ca să pot intra. Acum, ușciorii sînt hîiți și frigul intră ca la el acasă.

Totuși, între un ropot de ploaie și altul, dau cîte o raită prin sat. Odată, am găsit niște bucăți de țeavă de calorifer, care ar fi putut sluji drept cămașă pentru cablurile cîrmei. Am încercat, dar fără succes, să le strecor pe sub motor ; singurul rezultat a fost că mi-am prins unul din degetele de la mîna stîngă sub piciorul catargului, pe care am reușit să-l ridic, cu prețul unui efort supraomenesc, cu mîna dreaptă. Mi-am eliberat degetul prizonier, cam turtit, dar, din fericire, întreg.

Cumpărasem la Upernavik, după o fructuoasă vînătoare de rațe, cîteva casete ; aici, nevasta Bunului Uriaș s-a

oferit să-mi cumpere alte cîteva de la prăvălie. Într-adevăr, a găsit patru chiar pe tejghea, dar cînd să le plătească :

— Nu avem casete. Acestea aparţin dumnealui, a intervenit casiera, arătînd spre un bărbat venit după cumpărături.

— Nu-i nici o problemă, a spus tînărul, întorcîndu-se către noi. Le-am luat de la Upernavik şi, dacă doriţi, vi le vînd la preţul de achiziţie. Ce-aş putea spune mai mult decît că a fost un gest extrem de gentil din partea lui !

Joi, 25 iulie

În sfîrşit, o zi oarecum frumoasă.

L-am ajutat pe Bunul Uriaş să confecţioneze nişte lăzi, în care să-şi împacheteze lucrurile. Cargoul care face legătura între diversele aşezări de pe coastă va încărca aceste bagaje cînd va reveni de la Kuvdlorssuak, dar chiar de aici a plecat cu o întîrziere de trei zile, din pricina furtunilor. Mă pregătesc de drum. Cînd eram mai ocupat, mă pomenesc cu un tip, venit cu barca, să-mi vîndă un caiac. L-am încercat, aşa într-o doară, dar, cum îmi prezisese şi Nils, omul fiind mult mai scund decît mine, n-am izbutit nici măcar să mă introduc în ambarcaţiunea lui. Această întîmplare mi-a deschis şi mai tare cheful să plec la Kuvdlorssauk şi să-mi comand, acolo, un caiac pe măsură.

Astăzi, două *pujortuleraq* — adică două vaporaşe cu motor, deci făcătoare de fum — fiecare lung de vreo zece metri, au revenit în port. Mi s-a explicat că ceaţa le-a împiedicat să avanseze mai la nord, lucru care mă miră,

fiindcă aici e destul de frumos. Oricum, eu unul sînt hotărît să plec.

Îmi sînt aduse tot soiul de pachete pe care urmează să le înmînez diverselor persoane de la Kuvdlorssuak, așa încît cuterul e supraîncărcat și abia am loc să mă mișc.

Am parte și de o asistență, destul de numeroasă, venită la chei să mă vadă cum plec.

— Te duci ? Pe ceața asta ?

— Da, e o vreme frumoasă.

— Și încotro te duci ?

Întreabă, deși știu perfect de bine că plec la Kuvdlorssuak și că, în principiu, am vreo zece ore bune de drum.

— O să dai peste ceață, peste multă, multă ceață, ai grijă, fii atent ! plouă cu sfaturi din toate părțile.

Unul din groenlandezi mi-a cerut busola, a controlat-o dacă funcționează bine și mi-a indicat unghiul de marș, atît pentru dus cît și pentru întors, în cazul în care va trebui să fac cale întoarsă. Iar în momentul în care „Nanok" s-a desprins de chei, mi-a făcut cu mîna un mic semn de salut : „Drum bun".

E limpede că groenlandezii consideră această traversare ca pe un lucru pe care ei unii nu l-ar face. Poate chiar, socot că e o nebunie. În ceea ce-i privește, preferă să rămînă acasă. Dar nevoia mea permanentă de a descoperi tainele Marelui Nord mă obligă să plec, oricît ar fi ceața de densă. Chiar dacă „Nanok" va eșua, faptul în sine nu va fi prea grav, întrucît prin locurile acestea satele sînt destul de dese. Dar, într-un asemenea caz, nu voi mai risca traversarea golfului Melville, de zece ori mai primejdioasă decît ceea ce mă pregătesc să întreprind acum...

DE LA KRAULSHAVN LA KUVDLORSSUAK

Joi, 25 iulie, pe la ora prînzului
Am părăsit aşadar Kraulshavnul cu o întîrziere de cîteva zile faţă de programul propus.

Înaintez spre nord, odată cu primăvara. Gheaţa fiordurilor se dislocă şi se răspîndeşte pe suprafaţa, în sfîrşit calmă, a mării.

Ating Capul-lung-precum-un-deget şi, aşa cum mi s-a proorocit, dau de ceaţă. Să vedem acum unde o să mă scoată unghiul de marş recomandat de groenlandeż. Aparent, undeva spre nord !

Orele 14,30
Marea e plină de sloiuri. Soarele străluceşte, dar n-aş zice că şi încălzeşe. Mai am de mers cam opt-zece ceasuri şi trebuie să fiu cu ochii în patru. Din puzderia de blocuri plutitoare, unul a trecut chiar pe lîngă coca mea ; am început să le evit din instinct, dar mă copleşeşte oboseala şi încep să nu mai văd.

Cu cîrma asta manuală, parbrizul nu-mi mai foloseşte la nimic, nu mă mai apără de valuri. Am fost nevoit să improvizez, deci, o alonjă la eche, dintr-o coadă de măturâ şi o bucată de scîndură, legate zdravăn între ele cu un capăt de parîmă. Acum pot conduce din nou, ferit de împroşcătura apei.

Mă străduiesc să păstrez capul, ghidîndu-mă exclusiv după valuri, adică tăindu-le riguros din același unghi — perpendicular pe ele — cu o toleranță maximă de 5 pînă la 10 grade. Îmi controlez, din cînd în cînd, direcția de marș și după busolă, și constat, lăsînd la o parte orice vanitate, că mă descurc de minune ; nu-i o performanță de neglijat în aceste zone de furtuni magnetice în care busola o ia mereu razna.

Navighez de două ceasuri. Ceața sporește. Capcanele, așijderi. De exemplu : iau drept reper un aisberg, nu foarte îndepărtat. Mă îndrept spre el. Brusc, aisbergul a dispărut... Continui, urmînd același cap și, tot atît de brusc, mă trezesc la piciorul lui, gata-gata să intru în el. Sau, de pildă : cred că văd pămînt. Eroare și decepție. Era o umbră. Cît despre sloiuri, ce să mai vorbesc ! În fiece clipă, cresc în mărime, cresc ca pericol...

Cîteva ore mai tîrziu

Valurile au dispărut aproape cu desăvîrșire, la fel și vîntul, a mai rămas doar o mică hulă. Abia dacă disting prova. Sînt nevoit să mă aplec peste bord ca să reperez sloiurile. E o ceață s-o tai cu cuțitul. Acum înțeleg de ce mi-au verificat groenlandezii busola, de ce mi-a fost indicat unghiul de marș pentru întoarcere, de ce, pentru prima oară de cînd îi cunosc, mi-au făcut la plecare semne de bun-rămas, ceea ce nu intră defel în obiceiurile lor. Ceața e de nepătruns și, în orice clipă, vas și navigator, pot dispare, fără urmă, în adîncuri.

N-am nici cea mai mică idee de locul unde mă aflu. Nimic după care să mă ghidez : nu tu vînt, nu tu valuri,

nu tu sloiuri în derivă. (Pe acestea din urmă, oricum, nu le-aș putea vedea !)

Singura nădejde e ca busola să nu fie apucată și ea de năbădăi...

Orele 19

Șapte ceasuri și mai bine mi-am tot repetat : „Unde naiba o fi afurisita aia de insulă despre care Nils îmi spunea că trebuie s-o dublez înainte de a ajunge la Kuvdlorssuak ?“ și brusc, iat-o drept în fața mea. Pur și simplu, de necrezut ! În pofida ceții, am izbutit să-mi păstrez unghiul de marș. Sosesc drept pe direcția ei și ea îmi iese parcă în întîmpinare.

Nils, omul care le știe pe toate, m-a prevenit că gheața din iarna trecută împiedică circulația între coasta continentală și insulă și nici nu te lasă s-o ocolești, navigînd pe lîngă țărm. Singura soluție e ieșirea în largul mării.

Deși sînt foarte aproape de insulă, abia dacă o deslușesc. E o ceață pe care nu s-o tai cu cuțitul, cu pumnalul, cu sabia, ci s-o sfărîmi cu barosul în mii și mii de bucățele. Acum pricep de ce „bărcile care scot fum“ — *pujortuleraq* — plecate să vîneze în zona aceasta, sau mai la nord, au revenit chiar în aceeași zi, de ce căpitanii lor spuneau că au fost blocați de ceață...

Mă dau și eu bătut, voi arunca ancora pe undeva pe aici...

Din locul unde mă aflu, disting multă gheață, fapt care confirmă spusele lui Nils. Sloiurile pornesc de la țărmurile insulei.

Am ancorat la piciorul unui munte pe care abia reușesc să-l zăresc. Sper din toată inima că mă aflu acolo unde trebuia să fiu ; de nu, habar n-am nici unde mă găsesc, nici încotro s-o apuc.

Așa stînd lucrurile, nu-mi rămîne decît să îmbuc ceva și să mă odihnesc. Nu mă zoresc să plec. Ca niciodată pînă acum, ceața pare să fi înghițit, pe veci, și ziua și noaptea.

Am reglat primusul la maximum, altminteri risc să mă transform și eu într-un țurțure. În ciuda umezelii, încep să mă mai dezmorțesc cît de cît.

Am dormit două ore. Trebuie s-o iau neîntîrziat din loc : curînd, va fi zece seara, cînd ceața sporește și, în pofida celor spuse mai sus, se face și mai întuneric.

În plus, nici nu sînt prea bine adăpostit ; curenții marini plimbă printre stînci bucăți mari de gheață, care trec pe lîngă mine. Valurile au început și ele să se zbuciume în jurul lui „Nanok" și, mai ales, la pupa lui. Cred că e mai sănătos să ne facem loc și să pornim la drum, orice s-ar întîmpla.

Navighez de mai bine de douăsprezece ore, cu busola în echilibru pe o canistră, cu harta întinsă pe blocul motor, sub o piatră și cu mine în picioare pe motor ca să pot vedea gheața. Busolă, hartă și... ochiometrul.

De fapt, acesta din urmă nu-mi slujește la mare lucru, fiindcă, oricum, nu înregistrează nimic, în nici o direcție, în afara unor vagi forme înghețate care plutesc alături, nu pe apă, nu prin ceață, ci printr-un soi de borhot verzuliu. Mă căznesc să păstrez direcția.

Pămînt !

Înaintea mea, o pată ceva mai închisă, vîrstată de dungile albicioase ale zăpezii scurse. De astă dată, nu mă înşel. E amănuntul cel mai edificator asupra pămîntului. În ceaţa cea mai ticăloasă, dungile acestea albe nu mint niciodată. Uf, am scăpat !

Satul trebuie să fie pe undeva pe aproape, dar e gheaţă multă, multă...

Dacă stau să mă gîndesc, ca să navighezi în asemenea condiţii e suficient să-ţi păstrezi sîngele rece, ceea ce, în climatul de aici, nu-i chiar atît de simplu pe cît s-ar putea crede. În primul rînd, trebuie memorizată perfect harta, reţinută bine configuraţia terenului din zona pe care te pregăteşti s-o părăseşti, direcţia stîncilor, a munţilor, principalele elemente ale decorului şi orientarea lor. Apoi e necesar să-ţi fixezi un cap şi să-l urmezi. Poate fi cel bun, sau nu. Dacă e cel bun, ştii că distanţele pînă la anumite repere pot fi parcurse în una, două, trei sau patru ore, cu toleranţe de un sfert de ceas, de o jumătate sau chiar de unul întreg, după cum se prezintă gheaţa. Odată făcute toate aceste mici calcule, îţi spui : „În cinci minute, în zece, în cincisprezece trebuie să ating pămîntul, să văd insula X, promontoriul Y, golful Z.“ Dacă nimic din toate acestea nu apare, înseamnă că ceva e greşit. Abia atunci e nevoie să-ţi păstrezi sîngele rece, să menţii neabătut direcţia iniţială. Abia atunci e necesară o perfectă stăpînire de sine, tăria de a nu reveni asupra deciziei luate, puterea de a continua pînă la capăt. În sfîrşit, sosesc ultimele minute, cînd trebuie să scrutezi totul în jur, să scotoceşti cu privirea, să cauţi bine ochii.

Sloiurile sînt acum din ce în ce mai dese, îmi concentrez atenţia la maximum. Gheţurile se întind de jur împrejur, haotice, încremenite.

Brusc, un stol de păsări. Cu toată ceaţa, izbutesc să împuşc două, una complet necunoscută mie, dar aducînd cu un agpa. Pentru o zi sau două, hrana îmi e asigurată.

M-am încrucişat cu cargoul care plecase spre Kuvdlorssuak cu o întîrziere de trei zile ; acum revenea la Kraulshavn de unde avea să încarce bagajele Bunului Uriaş şi ale microscopicei sale neveste, ca să coboare apoi către acel sinistru Upernavik, unde mă certasem cu toată lumea. Dealtfel, n-am întîlnit unul care să nu zică acelaşi lucru : o aşezare infectă, în care suflă curenţi de aer antipatici.

Mă tot căznesc să găsesc Kuvdlorssuakul, virez uşor prin leşia ce mă înconjoară şi, brusc, ce văd : drept în faţă nişte stînci care ţîşnesc din ceaţă şi se năpustesc, cu o viteză neînchipuită, asupra mea şi a lui „Nanok". Încă una din surprizele ceţii...

Tot complimentîndu-mă singur pentru priceperea, de care dau dovadă, iată-mă ratînd locul unde voiam să ajung şi nimerind pe insula vecină. Pe hartă, regiunea aceasta e marcată cu o puzderie de punctişoare negre, însemnînd stînci la nivelul apei. Hotărăsc că-i mai prudent să mă opresc niţel. Dealtfel, cu cît înaintez spre nord, cu atît ceaţa devine mai densă, iar gheţurile mai numeroase. E clar că, odată găsit acest Kuvdlorssuak, va trebui să-mi acord o şedere mai prelungită, aşteptînd furtunile care sfarmă banchiza şi fac marea navigabilă.

KUVDLORSSUAK

Vineri, 26 iulie

Cînd m-am trezit, după un scurt somn, ceaţa se risipise. Ţărmul era în faţa mea, cam la o jumătate de oră de mers. M-am îmbrăcat pe fugă, nu destul de călduros, şi am pornit-o de-a dreptul — adică făcînd zigzaguri printre sloiuri — ca să profit de vizibilitate. Am ajuns, dar îngheţat bocnă.

Iată-mă aşadar ajuns la capătul primei părţi a navigaţiei mele şi ultima escală înaintea golfului Melville. Mă apropii, cuprins de emoţie şi curiozitate. Aşa cum mă prevenise şi Nils, golfuleţul din faţa satului e puţin adînc, nu prea adăpostit, dar, în ansamblu, locul e plăcut la vedere. Stînci plate urcă în pantă dulce spre un lanţ muntos, cu forme rotunjite şi lipsit de ţancuri. Căsuţe moderne sau vechi, lesne de recunoscut după acoperişurile lor mai mult sau mai puţin înclinate şi după pereţii, fie din lemn viu colorat, fie din turbă, mai discreţi, armonizîndu-se cu cromatica decorului, s-au resfirat pe un sol care merge de la galben la brun-roşcat, trecînd prin toate tonurile de ocru, stropit, ici-colo, de petele verde-pal sau verde închis ale mlăditelor şi ale lichenilor.

În timp ce mă apropii de ţărm, mă încrucişez cu un cuter alb, asemănător cu al meu, cu vreo douăsprezece persoane la bord. După spusele aceluiaşi Nils, e singura ambarcaţiune serioasă care a mai rămas la Kuvdlorssuak. Sînt strigat de pe mal, dar primul lucru pe care-l fac,

odată lăsată ancora, e să aprind primusul și să mă dezmorțesc. Îndată ce apar din nou pe punte, un om vine cu barca și urcă la bord să mă ducă la țărm. „Nanok" însă îl fascinează într-o asemenea măsură încît se apucă să scotocească peste tot. Printre diversele chestii interesante, tipul descoperă și provizia mea de carburanți și își dă seama că intenționez să merg și mai departe. E clar că, în cel mai scurt timp, întreaga populație va fi la curent cu proiectele mele. Singura mea nădejde e ca lucrurile să se oprească aici, fără alte consecințe, întrucît Extremul-Nord este considerat ca o rezervație antropologică, interzisă turiștilor.

Îi arăt și diversele mele comisioane : un lighean pentru cutare, un pachet cu medicamente pentru cutare, uite și niște conserve, iaca și o piele, poftim și niște boccele cu haine, niște vase din plastic, diferite unelte pentru tîmplar, ceva pentru nevasta învățătorului, uite și asta, uite și aia... Am încărcat totul în barcă și, de îndată ce-am acostat, omul a strigat după o pușlama de vreo cincisprezece ani — cred că era chiar fiu-su — și l-a însărcinat să-i găsească pe destinatarii diverselor pachete. E perfect : pachetele mi-au fost aduse la bord, acum sînt luate, și eu personal nu trebuie să mișc un deget.

Accentul de aici e aproape același ca la Jakobshavn și înțeleg foarte bine tot ce mi se spune ; iar faptul că am făcut-o pe comisionarul îmi dă dreptul la o primire cordială și îmi ușurează contactul cu oamenii. Însoțit de mentorul meu, urc una din acele cărări cu iarbă ce leagă între ele casele localnicilor și pătrund în locuința lui. Mobilier, ioc ; un linoleum pe jos și un amărît de pat într-un colț, asta-i totul. Îmi oferă o cafea și niște pîine infectă,

fără sare, mai veche decît piramidele, cu un gust îngrozitor. Hotărît lucru, nivelul de viață nu-i cine știe ce ridicat aici !

După cîtva timp, scurs în tăcerile și dialogurile anodine uzuale, gazda se lansează :

— Ești profesor, învățător ? Ai venit să predai ?

Probabil, mă ia drept danez și prezența mea îl intrigă.

— Nici pomeneală, am venit să vînez și nu s-o fac pe învățătorul. Aș dori să cumpăr un caiac. Mi s-a spus că aici, la Kuvdlorssuak, e careva care știe să le facă.

Informațiile lui Nils sînt exacte. Din nefericire, pe nava albă cu care m-am încrucișat la venire, era și tîmplarul. Nevastă-sa suferă de ochi și o ducea la examen la Upernavik, împreună cu întreaga familie. N-avea să se reîntoarcă înainte de luni sau marți, în funcție de starea vremii.

În timpul discuției, i-am împărtășit interlocutorului meu intenția de a ajunge pînă la Savigsivik ; pe loc, îmi propune să mă însoțească pînă acolo și, dacă doresc, chiar și mai departe, lucru care nu mă încîntă defel. Am impresia că se oferă drept ghid pentru turistul-care-știe-deja-ceva, iar eu n-am parale de cheltuit pentru acest gen de servicii. La urma urmei, dacă am reușit, fără ajutorul nimănui, să parcurg drumul de la Jakobshavn pînă aici, practic tot timpul prin ceață, nu văd de ce n-aș putea continua și de aici încolo tot singur. Ca să nu mai spun că, dacă plec însoțit de un groenlandez, n-o să mă pot simți niciodată liber în hotărîrile mele.

Meșteream la repararea cîrmei — era acum zi — cînd un grup de vînători din sat trec în caiace pe lîngă mine. Printre ei, și „ghidul" meu care îmi face un semn amical,

după care dispar cu toții fără zgomot. Un bărbat trecut de prima tinerețe se apropie de „Nanok" și intră în vorbă ; este un eschimos pur-sînge, îndeplinind laolaltă și funcția de învățător și pe aceea de pastor. Dar, îmi explică el, în timpul vacanței școlare, redevine vînător sută la sută. Tot de la el aflu că, ceva mai la nord, se găsesc balene.

În toată această pace, în toată această liniște, singura notă discordantă o constituie feciorul „ghidului", puștanul de cincisprezece ani, venit chipurile să mă ajute și care fluieră tot timpul, îngrozitor de tare și fioros de fals.

Tot trebăluind, iată-l că mă întreabă :

— Ai vreo femeie ?

— Nu, am avut una, acum nu mai am.

Pe loc, se și pornește să strige după toate fetele care treceau pe țărm ; treceau în grupuri mici, plimbîndu-se de colo pînă colo pe stînci, aparent cît îi ziulica de lungă. Al naibii puștan, avea sîngele iute ! Într-o singură dimineață s-a învîrtit să-mi aducă vreo patru-cinci venite, dealtminteri, să-mi spună, gentil, bună-ziua. Mîine, vrea să aducă încă pe cineva. De fapt, nu mi-a plăcut nici una, dar o prezență feminină la bord rămîne un lucru agreabil.

Sîmbătă, 27 iulie

Puștiul a venit de dimineață să-mi propună să mergem la vînătoare.

— De acord, dar numai după ce termin cu reparațiile.

La cincisprezece ani, băieții de-aici au împușcat deja prima lor focă, sînt foarte descurcăreți și o ieșire cu „Nanok" reprezintă, desigur, o mare ispită. În ceea ce mă privește, o vînătoare a devenit imperios necesară ; nu

mi-au rămas, ca hrană, decît cele două păsări și sînt pe drojdie cu banii. În plus, dacă ies în larg cu cineva din partea locului, voi învăța să cunosc ghețurile din această zonă. Cu cît înaintez către nord, cu atît o iau înaintea primăverii polare ; pe aici, packul e mult mai abundent decît în regiunile din sud, mai dur și cu siguranță că și curenții marini diferă.

Era, cred, două sau trei după-amiază, cînd deodată, bărbați, femei și copii au început să se adune pe stînci, scurgîndu-se pe toate cărăruile. Nu încăpea îndoială că se pregătea o serbare.

Remarc, de asemenea, cîțiva vînători, aliniați în caiacele lor, ceva mai departe, la tribordul lui „Nanok". Alții coboară la apă ambarcațiunile lor, ținîndu-le nu ca de obicei, ci ca pe niște papornițe, cu antebrațul vîrît în deschizătura în care intră trupul vînătorului. Îl recunosc, din fugă, și pe Ajoqe, institutorul — pastor — vînător, vizitatorul meu de ieri.

— Ce se întîmplă ? Un concurs de vînătoare ? O serbare ?

— E cursa de caiace, îmi strigă el.

Sînt vreo doisprezece concurenți. Cocoțat pe o stivă de cherestea descărcată direct pe stînci de ultimul cargo sosit, un metis, care a trăit cîțiva ani în Danemarca, face pe crainicul sportiv. Prin radio-telefon îl întreabă pe confratele său, aflat în insula de vis-à-vis (cea în dreptul căreia ancorasem alaltăieri), dacă a ajuns la post și dacă se poate da startul.

Astăzi, ceața e delimitată, compactă, ai zice un capac de oală ce-și reazemă marginile de vîrfurile celor mai

înalte aisberguri, acoperind insula și creasta unui munte din care nu se deslușește decît baza ; între ea și noi, fragmente strălucitoare de pack se întind în toate cele patru zări.

Un foc de pușcă în aer și caiacele țîșnesc. Vîslașii se strecoară cu îndemînare prin labirintul de sloiuri ; elanul le este totuși frînat, plutonul din cap se dispersează rapid de după blocurile imobile de gheață și dispare din vedere. Cînd nu se mai zărește nici unul, cobor de pe „Nanok" și mă amestec în mulțime. Cu această ocazie fac cunoștință cu un danez extrem de simpatic.

— E însurat cu o groenlandeză și e dulgherul satului, aflu ulterior de la feciorul „ghidului". El e cel care construiește noul super-magazin, uite, cu astea, și îmi indică stiva pe care e cocoțat animatorul nostru.

Un aisberg aflat în fața celei de a doua insule slujește drept geamandură-pivot, pe care concurenții trebuie s-o ocolească. De îndată ce aceștia își fac apariția, un alt „speacker", instalat strategic pe o stîncă, preia ștafeta de la omul nostru, descriind evoluțiile concurenților, comentînd stilul, comportamentul, marcînd ora trecerii lor.

Aici, unde sîntem, crainicul metis repetă, cu strigăte de entuziasm, ceea ce-i transmite „colegul" :

— Asta-i ! Primul a ocolit aisbergul, iată-l și pe al doilea care se ivește, uite și un al treilea care-i taie calea !

E dezlănțuit, mimează concursul, e cînd padelă, cînd aisberg, cînd caiac, sloi de gheață, vîslaș, face bancuri, gesticulează, iar mulțimea adunată în juru-i rîde, îi imită gesturile, trăiește prin el emoțiile cursei. Aisbergul marchează prima jumătate a traseului ; acum, concurenții se

întorc, se îndepărtează de insula din față, dispar din cîmpul vizual al celor de acolo, ca să reapară într-al nostru. Cu toții pîndim apropierea lor. Iată un prim punct negru care țîșnește dintre două blocuri albe, scapă privirilor noastre, reapare, dispare iarăși în dosul unei alte pete albe, șerpuiește... Omul împlîntă padela în apă, forțează ritmul, în vreme ce alți cărăbuși negri se ițesc, ici și colo, printre sloiuri și lunecă pe apa cenușie ce reflectă ceața, devenită dintr-o dată opalescentă.

Primii trei sosiți sînt pur și simplu smulși din fragilele lor ambarcațiuni și purtați în triumf. Pretutindeni numai rîsete și voie-bună.

Am izbutit, pînă la urmă, să-mi repar cîrma. Totul fiind în ordine, am coborît pe țărm să-mi mai dezmorțesc picioarele.

Cel pe care l-am poreclit „ghidul" a venit să-mi ofere o bucată zdravănă de carne de focă. Nu mai mîncasem așa ceva de o groază de vreme așa că am înghițit, pe nerăsuflate, vreo două kile. Cam multișor înainte de culcare, dar o asemenea masă te încălzește și-ți dă puteri noi.

37

O VÎNĂTOARE FĂRĂ VÎNAT

Sîmbătă, 27 iulie, seara

De culcat, n-am avut cînd să mă culc, pentru că pe la opt seara am ieșit în larg. Eram șase cu toții : dulgherul danez,

nevastă-sa, fetiţa lor adoptivă, o metisă de cinci sau şase ani, apoi puşlamaua de cincisprezece ani, care o face pe căpitanul şi, firește, eu. În ultimul moment, un tip mai vîrstnic s-a invitat cam cu de-a sila, dar nu sînt nemulţumit : l-am văzut ziua participînd la cursa de caiace. L-am simţit, în foarte scurt timp, legîndu-se de mine ; n-a trecut mult şi, în sinea mea, aveam şi eu să-i spun *Ananaga*, adică „mama-mea", atît de multe şi excelente erau sfaturile pe care mi le dădea în toate chestiunile care mă interesau.

Vînătorul şi dulgherul şi-au instalat caiacele pe punte ; cel al danezului e cu fundul plat.

— Poţi să-l iei cînd pofteşti, mi-a spus el. Pentru început, rişti mai puţin să te răstorni cu el decît cu unul adevărat.

Destinaţia noastră era o insulă situată la nord-est, cam la trei ceasuri de drum, dar pe o mare liberă. Noi am făcut zece, fie din pricina sloiurilor, fie din cauza ocolişurilor în care ne-a antrenat vînătoarea. Eram atît de fericit că aveam din nou cîrma mea mecanică, încît, la început, am condus cu viteză maximă prin meandrele packului. Şi pe cinstea mea, a fost un slalom foarte izbutit.

— Mai încet ! Mai încet ! exclama, din cînd în cînd, danezul.

M-am ţinut însă tare şi n-am atins nici o bucată de gheaţă. Un slalom de toată frumuseţea care a plăcut mult bătrînului meu vînător. După ce participase, în cursul dimineţii, la întrecerea de caiace, omul acesta apucase să vîneze şi două foci ! Cînd, în sfîrşit, am acostat, tare ar fi vrut — ca şi mine, dealtfel — să se odihnească puţin.

Cabina era însă plină. Cei trei danezi și puștiul se instalaseră și-i trăgeau la aghioase. Neavînd încotro, am urcat pe un promontoriu, orientat de la nord la est, care urma să ne slujească drept punct de observație.

Ca să ne mai încălzim, ne-am apucat să umblăm, dar nu unul lîngă celălalt, ci în sens contrar, cercetînd banchiza și packul, fiecare pe cîte un versant, schimbînd cîteva cuvinte cînd ne încrucișam, dar fără să pierdem din ochi banchiza.

La nord-vest, pînă la linia orizontului, marea a căpătat, în lumina filtrată prin ceață a soarelui de la miezul nopții, o culoare de turcoază pală ; înspre sud-est, e liberă, presărată cu aisberguri, pîlcuri de insule, sloiuri de gheață, frînturi de banchiză, toate acestea la un loc îndulcind și, totodată, zimțuind peisajul.

La picioarele promontoriului, apa are culoarea indigo, uneori chiar violetă ; acolo unde packul se aglomerează în ochiurile de mare care-l fragmentează, nuanța este de un albastru-verde intens. Undeva jos, „Nanok" se leagănă pe unda unui asemenea ochi cu apă adîncă. Iar în spatele nostru, muntele, zăpezile acumulate pe pante, ghețarii ce prind să se coloreze, și ei, în verde.

Dar oricît de sublim ar fi, peisajul nu înseamnă totul. Sîntem aici ca să vînăm și nici urmă de foci. Dacă s-ar ivi una, vînătorul meu ar porni imediat cu caiacul în urmărirea ei. Muream de curiozitate.

— Ce-ar fi să-l încerc pe cel al danezului, am zis, nemaiputînd răbda.

Într-o asemenea ambarcațiune nu te sui ca într-una obișnuită. Lungă, efilată, pontată cu pînză peste armătura

ei de lemn, accesul se face printr-un orificiu, un pic mai larg decît talia.

Vînătorul îmi explică procedura : padela e așezată pe o stîncă, după care se răsucește și una din palele ei se strecoară, cu mare băgare de seamă, sub o saulă întinsă în diagonala provei.

— În acest fel, mă lămurește el, caiacul nu va fugi de sub tine. Acum, poți urca fără riscul de a te răsturna. Atent, îmi ghidează mișcările :

— Fixezi bine piciorul drept pe pala care stă pe stîncă... piciorul stîng îl așezi, binișor, pe fundul caiacului, și anume pe varangă... *

Execut, pe măsură ce-mi sînt dictate, mișcările necesare, dar n-aș putea pretinde că o fac cu inima ușoară. Trebuie să mărturisesc că apreciez în cel mai înalt grad fundul plat al caiacului. Sînt cu un picior înăuntru, cu unul afară.

— Apleacă-te în față. Acum, apucă la iuțeală saula cu mîna stîngă, chiar de-acolo din față... așa... iar cu dreapta ții pala padelei pe loc... Bun... Acum, tragi piciorul drept spre tine și-l introduci rapid în caiac !

Fac întocmai ce-mi spune și, hop ! mă trezesc stînd pe fund. Dar cu echilibrul ?

Parcă... parcă ar merge...

— Acum, lasă pămîntul, apucă-te de saulă cu ambele mîini și trage spre tine !

Intru în caiac, precum piciorul într-un pantof cînd e folosit încălțătorul. Firește, picioarele se află în extensie.

— Acum, împinge-te cu capătul padelei.

---

* Element din structura transversală a fundului navei ce face legătura între coaste (N.T.)

Îl simțeam la capătul puterilor după ziua pe care o avusese, așa că am plonjat padela în apă, fără să mai îndrăznesc să-i cer sfaturi și iată-mă lansat. Continua însă să mă observe și, pesemne, era mulțumit de evoluțiile mele. La înapoiere însă am feștelit-o, nereușind să ocolesc un bloc de gheață, operațiune pe care groenlandezii o fac „dintr-un foc", în plină viteză, fără să atingă cît de cît obstacolul. Atunci, prietenul meu s-a suit în propriul său caiac, a venit lîngă mine, mi-a arătat cum trebuie împlîntată padela în apă ca să frînez, să virez, și să plec mai departe sub impulsul inerției. Apoi, a desprins harponul fixat în partea dreaptă a caiacului și mi-a explicat cum trebuie folosit : se ia propulsorul, o bucată de lemn cioplită după forma palmei și prevăzută cu un orificiu în care se îmbucă un pinten făcut din os și prins în capătul de lemn al mînerului ; apoi, vînătorul se cabrează și ridică brațul urmînd axul coloanei vertebrale. În mîna stîngă, padela are rolul de contragreutate. Brațul este împins cu forță înainte și de îndată ce a fost depășit planul capului, harponul e proiectat cu o mișcare rapidă a încheieturii mîinii. Saula harponului se termină printr-un flotor aflat în partea din spate a caiacului, flotor pe care vînătorul e obligat să-l largheze în secunda imediat următoare aruncării, altminteri riscă să fie tras de foca sau balena lovită. Acest flotor slujește la reperarea prăzii.

Cu prilejul acestei ieșiri, prietenul meu, vînătorul, a ucis două foci, iar eu am avut dreptul la „tainul vasului", ceea ce însemna hrană asigurată pînă în momentul în care voi avea propriul meu caiac. Mai am și cîteva păsări

pe care localnicii mi le-au oferit cu amabilitate ca să legăm astfel cunoștință.

Mă pregăteam, în sfîrșit, să mă culc — nu apucasem încă să dorm — cînd fiul cel mai mic a „ghidului", un copil de vreo opt-zece ani, sosește să mă vadă, dar mai ales, să vadă nava. Privește, scotocește prin toate ungherele, îl interesează orice. Nu-i pentru prima oară și nici nu mă deranjează, ba dimpotrivă : dacă vreau să merg în sat, mă duce el cu barca...

Îi ofer o ceașcă de cafea și, nici una, nici două, se pornește să trăncănească despre femei ! Și ăsta ! Nimic de zis, grozav mai sînt de precoci copiii de-aici !

Din spusele lui rezultă că un grup de fete se plimbă pe stînci.

— Invită-le la o cafea, dacă vrei.

— Am vrut să le aduc, da' nu s-au lăsat.

— Atîta pagubă ! Ies și eu să iau o gură de aer înainte de culcare.

Sar pe punte și mă așez. Fetișcanele continuă să se învîrtă de colo pînă colo, intră în vorbă, ne invită la ele.

— Veniți mai bine voi încoace, lansez eu.

În momentul acela sosește și fratele cel mare, „căpitanul". Nu știu ce le-a zis, cu ce le-a ademenit, dar, după cîteva minute, debarcau cu toatele pe „Nanok". Niște puștoaice între treisprezece și cincisprezece ani. Ba nu, una din ele avea cam șaptesprezece și ținea morțiș să mă invite să-i cunosc familia, lucru care nu mă încînta defel. Și cuterul meu e confortabil, plăcut, o adevărată casă. Pălăvrăgim de una, de alta, „căpitanul" prepară ceaiul, îl servește, bem cu toții cîte o ceașcă, după care își adună

poiata și dispar cu toții... Iar eu rămîn cu harababura din cabină pe cap !

Ceea ce mă pune pe gînduri nu e dezordinea lăsată, ci, mai curînd, mentalitatea acestor adolescenți.

38

TREI ZILE DE VÎNĂTOARE

Luni, 29 iulie

Vaporul care plecase la Upernavik s-a reîntors ; în sfîrșit, l-am putut întîlni pe Apalat, fabricantul de caiace, se pare mai bun tîmplar decît vînător.

Îi explic că vreau un caiac pe măsura mea, dar cînd termin, mă întreb dacă a înțeles. În orice caz, pentru construirea unui caiac e nevoie de trei-patru zile ; de confecționat, se confecționează din lemn, sîrmă cu care se leagă între ele nervurile și pînză gudronată care înlocuiește, în zilele noastre, pieile de focă. E și mai ieftin așa.

Nu voi aștepta însă terminarea caiacului ca să ies la vînătoare. Ajoqe, pastorul-învățător, cel care venise să-mi vorbească de balene pe cînd reparam cîrma, m-a întrebat dacă ar putea să vină cu mine. Cu ajutorul lui am făcut pe „Nanok“ cîteva amenajări menite să ne permită depozitarea focilor pe punte, fără să fim stînjeniți de caiace.

Am instalat, deci, de-a curmezișul pupei și perpendicular pe axul longitudinal al navei, o bîrnă lungă ; alte

două, mai mici, au fost fixate, la nivelul catargului, sprijinite în cele două borduri și legate solid de ciocul provei, de vîrful catargului și de etambou. Contrar celor ce s-ar putea crede, ansamblul acesta e chiar frumos ; cele două mari aripi orizontale, putînd fiecare să susțină cîte două caiace, fac ca „Nanok" să semene cu o uriașă pirogă cu balansier.

Am ridicat ancora pe seară, îndreptîndu-ne spre nord-est, pentru o călătorie de trei zile ; împreună cu mine mergeau Ajoqe, băiatul „ghidului", apoi un oarecare Ankto, un fel de blînd „prostovan" al satului, și Ananaga. Înaintăm în lumina stranie a soarelui de la miezul nopții, ce împunge cu suliți reci sloiurile de gheață. De îndată ce careva dintre noi zărește o focă, cele trei caiace sînt lăsate fulgerător la apă și vînătorii pornesc încercînd să se apropie cît mai mult, ceea ce înseamnă cincizeci, treizeci sau douăzeci de metri. Iată un exemplar enorm, are pe puțin doi metri și jumătate lungime. Ananaga și Ajoqe se lansează în urmărirea ei.

— Să nu tragi, mă previne Ankto, rămas, împreună cu mine, la bord. Mai tîrziu, aveam să aflu și de ce : cel care rănește animalul, fie și numai ușor, are dreptul la partea sa. N-am fost primul care am văzut-o, — e adevărat — dar nici ultimul...

În această noapte, tovarășii mei au ucis trei animale, iar eu unul, mare, ceea ce nu-i chiar rău, dat fiind că am tras de pe „Nanok". Prada a fost rînduită pe punte ; înotătoarele din față și spate au fost găurite și o frînghie, trecută prin ele și apoi prin cordajul copastiei, menține focile strîns legate între ele.

Abundența vînatului m-a mirat.

— Pe vreme frumoasă, vînăm mai mult noaptea, îmi spune Ananaga.

— De ce ?

— Ziua, cînd bate soarele de amiază, e prea cald în caiac, la nivelul apei, iar marea și gheața te orbesc. Și focile sînt mai rare : dorm sau înoată undeva în larg.

Și noi aveam să facem, chiar de mai multe ori, figura asta cu dormitul ziua, dar nu pe apă, firește, ci lungiți pe stînci ; la prînz, temperatura e tocmai bună pentru așa ceva, mai ales îmbrăcați gros cum sîntem.

A doua noapte

Sloiurile sînt atît de dese, înaintăm atît de încet prin puzderia de aisberguri formate din vechea banchiză, încît e cu neputință să distingem capetele focilor, ivindu-se la nivelul apei. Și cînd te gîndești că sîntem atîția la pîndă ! Unul stă în picioare pe punte, altul pe acoperișul cabinei, un al treilea lîngă catarg, toți cu pușca la îndemînă. Inspectăm împrejurimile cu ochiul liber, cu binoclul, prin luneta carabinei. Nimic, nimic, nimic, pînă cînd, brusc, la un kilometru sau doi de noi, într-un defileu ivit pe neașteptate, printre sloiurile de gheață, zărim un punct negru. Încă un sfert de oră de mers și, în sfîrșit, prada e în bătaia puștii.

— Uită-te, îmi spune Ananaga arătîndu-mi odată o focă pe care o vedeam din spate, lungită pe un sloi alb cu marginile tivite cu albastru, asta doarme de multă vreme. Cînd pielea nu mai lucește, înseamnă că soarele a avut timp s-o usuce.

Mai facem cîțiva metri. Animalul ne-a simțit, își saltă capul. Tragem cu toții deodată.

Potrivit regulei, fiecare are dreptul la partea sa de piele, după cum are dreptul la partea sa de carne. Dar Ajoqe vrea să-şi confecţioneze nişte *kangmiţi* noi şi declară că va cumpăra el şi părţile celorlalţi.

Nu trec zece minute şi un alt animal răsare în bătaia puştii.

— A ta e ! zice Ananaga.

Sînt, într-adevăr, cel mai bine plasat ca s-o nimeresc. Duc arma la ochi, trag. Foca tresare, apoi cade.

— Bravo, la fix. Nu mai trage, e moartă, exclamă cei din jur.

Eroare. Victima mea nu murise pe loc. Îi mai rămăsese un strop de putere, atît cît să lunece în apă. N-am apucat s-o prind cu harponul şi s-a dus la fund ca un pietroi.

— Era o focă slabă, care şi-a pierdut rezerva de grăsime în timpul iernii, de aceea s-a scufundat aşa.

E limpede că o focă care doarme pe un sloi de gheaţă, practic la nivelul mării, trebuie ucisă instantaneu, înainte ca ea să apuce să se trezească, să mişte. Altminteri, va plonja şi va reapărea cine ştie unde... sau deloc.

Am plasat, de o parte şi de cealaltă a punţii, prada din astă noapte ; pe la amiază, după ce ne-am făcut obişnuitul somn pe stîncă, am debarcat pe ţărm cîteva animale, să le jupuim şi să le tranşăm. Mai participasem la asemenea trebi, dar n-aş putea pretinde că strălucisem prin îndemînare. De data aceasta eram cu „mămica"; cu Ananaga, de la care aveam să aflu cum se taie şi cum se desprinde carnea de piele, după toate regulile artei. Lama cuţitului, lungă cam de douăzeci de centimetri şi foarte bine ascuţită, trebuie să radă pielea, adică, pătrunzînd în grăsimea care o tapetează pe dinăuntru, s-o îndepărteze dintr-o

singură mișcare, precisă. Ca să nu fie îngreunată munca femeilor — prepararea pieilor fiind una din principalele lor îndeletniciri — se cere evitată străpungerea pieii sau lăsarea de straturi de grăsime.

După ce au terminat cu tranșarea cărnii, tovarășii mei au ales o scobitură în stîncă, în care au pus o bucată de grăsime ; această grăsime a fost mai întîi încă zită, apoi aprinsă, cu ajutorul unor smocuri de iarbă uscată, cărora li s-a dat foc. Cînd focul s-a întețit, peste el a fost așezată o piatră plată. A urmat apoi : un strat de grăsime, un strat de carne și iarăși un strat de grăsime. Peste acest „sandvici" a fost instalată o altă piatră, formînd astfel un cuptor în aer liber în care nimic nu se pierde : pe măsură ce grăsimea din vatră arde și scade, cea care se găsește între pietre se topește, se scurge și alimentează astfel focul.

Încep să mă deprind, din ce în ce mai bine, cu felul groenlandez de hrănire. La Jakobshavn mîncam mult pește, iar în timpul nopții polare, din cînd în cînd, puțină carne de focă sau chiar de balenă. Aici, mă îndop de două ori pe zi cu carne de focă și încă în cantități masive, ceea ce îi umple de mirare pe tovarășii mei ; danezii, nici măcar cei care trăiesc de o vreme aici, nu se prea lăcomesc la acest fel de mîncare. Fac și eu ca vînătorii mei : între două mese, iau cînd o linguriță de zahăr, cînd una de margarină... Dealtfel, cînd pleacă la vînătoare în caiace, trăistuța lor cu merinde e plină, mai cu seamă, de aceste „delicatese".

În vreme ce tovarășii de vînătoare dau din padele în căutarea prăzii, eu mă plimb pe banchiză, fericit cum nu se mai poate. E atît de frumos azi, cerul e atît de pur, sînt atît de încîntătoare frînturile de gheață răspîndite pe marea

ce se colorează, înspre nord-vest, acolo unde mă așteaptă Savigsivikul, în ametist și peruzea, încît chemarea ei devine de o violență aproape insuportabilă. Aș vrea să plec, să-mi continui drumul, să traversez dintr-un foc tot golful Melville. Transparența văzduhului e de-a dreptul înnebunitoare. Se pare însă că e totuși prea devreme : în plus, sîntem prea departe de sat ca să-mi las tovarășii de izbeliște, obligîndu-i să se întoarcă acasă singuri, în caiacele lor. Cu pași înceți, mă înapoiez deci la bord, ca să-i aștept.

În dimineața celei de a treia zi, pe la patru sau cinci, cînd m-am trezit, sînt prevenit de Ajoqe :

— E un pic de ceață afară.

— Trebuie să ne întoarcem.

Am ridicat ancora ; eu și cu Ajoqe am făcut cu schimbul la cîrmă. Totul a mers bine pînă cînd Ankto l-a înlocuit pe Ajoqe. I-am indicat unghiul de marș ; de fapt, cabotam chiar pe lîngă coastă, dar ceața ascundea țărmul. Din fericire, a întîlnit un caiac, or caiacele nu ies niciodată prea în larg pe o vreme ca asta. L-a strigat pe vîslaș ca să-l întrebe încotro s-o ia, dar înainte ca acesta să fi apucat să-i răspundă, îl auzim răcnind :

— Hei, e o focă chiar în spatele tău !

Am pus mîna pe armă, dar Ananaga m-a potolit :

— Un caiac are întotdeauna prioritate asupra celor dintr-o ambarcație cu motor. E o regulă pe care n-o încălcăm niciodată.

M-am înclinat fără vorbe. Nu știusem.

Odată ajunși la Kuvdlorssuak, fiecare din tovarășii mei și-a luat partea ce i se cuvenea și a dispărut. Ananaga mi-a destăinuit că au plecat să-și construiască ascunzătorile

pentru carne — de teama cîinilor, zicea el — fie la marginea satului, fie pe lîngă suporții pentru caiace. Și tot el mi-a indicat o cabană spoită cu galben, nu prea departe de noi, în vecinătatea primelor case.

— Ai să găsești acolo o femeie care ți-ar putea prepara pieile.

Cobor de pe „Nanok" cărînd în brațe un hîrdău al naibii de greu și pornesc să escaladez stîncile de pe țărm. La un moment dat, mă împiedic și-mi zdrelesc zdravăn două degete de la mînă. Nu renunț însă la ideea de a-mi construi o ascunzătoare ; descopăr niște pietroaie lunecoase și mînjite toate de grăsime veche de focă sau balenă, și fac și eu ca ceilalți : le adun, le strîng grămadă la mijloc, pun înăuntru carnea și acopăr totul cu alte pietre. Cînd termin, îmi iau pieile și pornesc spre cabană. Ajuns, mă opresc să admir cîteva frumoase exemplare scoase la zvîntat pe niște șasiuri din lemn, bine întinse cu ajutorul unor sforicele petrecute prin găurile practicate în toate cele patru laturi ale șasiului.

Intru în casă. Femeia stă pe vine, aplecată peste un lighean uriaș, în care e proptită o bucată de scîndură ținută înclinat. Pe această scîndură e întinsă pielea pe care o răzuie cu ajutorul unui *ulo*, o lamă semicirculară fixată într-un mîner de lemn. În felul acesta, grăsimea care-a mai rămas pe piele e îndepărtată și cade în lighean. Ce muncă, dumnezeule ! Înțeleg acum grija lui Ananaga și a celorlalți vînători de a le scuti pe femei, pe cît se poate, de o trudă inutilă. Alături de cea pe care o am în față, e întinsă o piele frumoasă, gata degresată și spălată, așteptînd să fie cusute și astupate spărturile provocate de

harpon sau gloanțe. Întinsă apoi pe șasiu, ea se va alătura celorlalte, scoase să se usuce la soare.

Așez hîrdăul pe podea și stăm cîteva minute de vorbă. E o femeie destul de în vîrstă, cu toți dinții tociți de pielea pe care a mestecat-o timp de o viață întreagă, dîndu-i astfel suplețe — pielea hainelor, a cizmelor, a tălpilor pentru aceste cizme.

— S-a făcut, sfîrșește ea prin a spune, ascuțindu-și rașcheta pe lama unui ditamai cuțit. Lasă-mi pieile că ți le argăsesc eu.

Deodată, observă că sînt rănit și că sîngele picură murdărind podeaua. Pe loc, înhață o cîrpă care zăcea pe jos, de o murdărie îngrozitoare, și, rupînd o bucată, mi-o răsucește în jurul arătătorului și a degetului mijlociu. Dacă refuzam, o jigneam. A urmat apoi cafeaua cu flecăreala de rigoare și, abia după ce-am plecat de la ea, am putut zvîrli cît colo acest pansament.

De aici, m-am dus la Apalat, tîmplarul. Temerile mele s-au adeverit : îmi făcuse un caiac la fel cu cel al danezului, deci cu fundul plat și, ca atare, mai lat decît caiacele autohtonilor. Acum, va fi nevoit să schimbe cîteva lonjeroane de lemn pentru a-i reda profilul eschimos. După aceasta, nu-i rămîne decît să coasă pînza pe scheletul de lemn și s-o vopsească pentru a-i asigura etanșeitatea.

I-am dat niște carne de focă și cîțiva gologani drept „primă de încurajare", dar plata integrală nu se va face decît după terminarea întregii lucrări ; pînă una, alta, l-am cam zgîlțîit ca să-i dea zor și să-mi livreze caiacul cît mai repede. În drum spre debarcader, am trecut și pe la locul de întîlnire, echivalentul, întrucîtva, al pieților din satele noastre, loc situat în fața depozitului, cam în centrul

Kuvdlorssuakului. Nicăieri în Groenlanda n-am sesizat mai pregnant ca aici importanța acestui loc. Se strîng laolaltă, celibatari sau tați de familie, femei cărora li s-a făcut chef să... mai schimbe aerul sau fetișcane ; ies cu toții din case — tineri ori vîrstnici — și se adună sub soarele de la miezul nopții. Îi vezi cum se instalează pe laviţa de lîngă peretele depozitului, cum se scoală, pleacă, revin, se așază iarăși, gesticulînd, povestindu-și tot soiul de istorioare, fac schimb de cancanuri și confidențe, se îmboldesc, glumesc. Din cînd în cînd, o pereche de îndrăgostiți — de-o seară, ori mai vechi — dispar, însoțiți de chicotelile încurajatoare, dar niciodată răutăcioase, ale celorlalți.

39

DEBUTURI ÎN CAIAC

Cei cu care fusesem la vînătoare au trecut pe la mine, să mă întrebe cînd ieșim din nou în larg cu „Nanok".

Am fost nevoit să le explic cu aerul cel mai calm de pe lume :

— Chiar și acum, dacă doriți... Dar trebuie să vă spun că motorina costă scump și că trebuie să-mi amortizez materialul și carburantul. Așa că, sînt întru totul dispus să plecăm dar... cum rămîne cu „partea vasului" ?

N-a fost nevoie să spun nimic în plus, mi-au adus imediat tainul, adică o treime din ce-au vînat, iar eu am dus

carnea și am depozitat-o în ascunzătoarea mea de la marginea satului.

Am făcut mai multe ieșiri împreună ; acum, de cîte ori vin la mine sau ne întîlnim în sat, îi întreb :

— Mîine unde mergem ?

— Tu hotărăști, tu ești șeful, răspund ei invariabil.

Perfect, eu sînt căpitanul, eu îi duc unde vreau, eu sînt „șeful" cum zic ei, numai că „șeful" acesta nu știe mare lucru despre vînătoare și, cu atît mai puțin, despre regiune. În sfîrșit, am studiat amănunțit harta și, pentru următoarea noastră ieșire, am propus un arhipelag situat la nord, pe care nu-l vizitasem încă.

— Sînt multe foci pe acolo ? i-am întrebat.

— Da, da, sînt foci, au răspuns ei.

Cînd e vorba de navigație, de alegerea cutărui sau cutărui itinerar printre sloiurile de gheață, se stabilește de la sine o anumită ierarhie, unul preia conducerea întregii trupe și pe acesta trebuie să știi să-l recunoști, să-l accepți, să ți-l faci prieten. Mi-e cu atît mai greu să adopt o linie de conduită cu cît, în ultimele zile, n-am izbutit să împușc nimic. Din fericire, am în Ananaga un aliat de nădejde.

În sfîrșit e gata și caiacul meu, vopsit dar încă neuscat. L-am așezat cu chila în sus, de-a curmezișul lui „Nanok", așa va avea timp berechet să se zvînte cît durează drumul. E un caiac adevărat, rapid și mobil, cu o linie fină, nu o țestoasă ca cel al danezului. Odată ajunși între insulițele arhipelagului ales, m-am strecurat în caiac direct de pe vas, și nu de pe o stîncă, ceea ce n-a fost de natură să contribuie la stabilitatea mea. Ananaga mi-a întins pușca. Ajoqe mă însoțea. Ne-am învîrtit vreo patru ore, încrucișîndu-ne din cînd în cînd cu ceilalți doi — Ananaga și

Ankto — prin labirintul de aisberguri impunătoare, de blocuri de gheață rostogolite în apă, frînturi de banchiză, profilîndu-și contururile albe pe fondul negru al stîncilor sau pe reflexele desenate pe apă de micii munți care făceau cunună insulelor.

Prima focă, pe care dealtfel am ratat-o, mi-a apărut pe cînd dădeam să ocolesc un ditamai bloc de gheață. Am tras de la douăzeci de metri, dar caiacului meu îi lipsea ecranul protector în dosul căruia se ascunde vînătorul și care slujește și drept reazem pentru pușcă. Reculul, neașteptat de puternic din pricina poziției, m-a dezechilibrat complet. Ajoqe era să se înece de rîs, dar am izbutit să nu mă răstorn. Am ratat și cea de a doua focă. Mi-am revenit abia la a treia. În sfîrșit, cota mea va începe să crească ; aici, cu cît vînezi mai bine, cu atît ești respectat mai mult. Și, ca să-i dovedesc lui Ajoqe că sînt în plin progres, am volatilizat cu un glonte o bucățică de gheață ce sălta pe valuri.

Din păcate, însă, nu-mi pusesem cizmele și-mi simțeam picioarele complet degerate în cele două perechi de ciorapi, dintre care unul avea o gaură cît toate zilele, ceea ce reducea încălțămintea la o pereche și trei sferturi. Între degetele mele și apa glacială nu exista decît pînza caiacului.

Simțeam nevoia să umblu, să mă mișc, ca să mă dezmorțesc. Dar cînd a fost să urc la bord, operațiunea s-a dovedit a fi mult mai dificilă decît îmbarcarea. Ananaga, care apucase să se reîntoarcă, m-a îmbărbătat :

— În trei zile ai să te descurci ca un vînător profesionist.

În prezent, am impresia că țin la mine ; nu-mi este deloc ușor să mă sincronizez cu ritmul lor. Ei vînează de cînd erau copii. Sigur, mă antrenează, dar zilele trecute, cînd m-am întors fără să fi vînat nimic, am simțit, deși continuau să fie drăguți cu mine, că ceva nu merge. Ba, unul dintre ei m-a numit chiar *qavdlunaq,* adică : „Cel care vine de la miazăzi", epitet care în gura lor n-are nimic măgulitor.

Dimpotrivă, astăzi îi aud că-mi spun *piniartoq,* adică „vînătorul". Au văzut că știu să vînez, chiar din caiac, așa cum vînează ei. Port, deci, numele pe care-l poartă și ei. Pentru mine lucrul acesta e deosebit de important și mă simt cu adevărat fericit, în mijlocul fragmentelor de banchiză !

Ni s-a întîmplat, și nu o dată, ca în timpul vînătorii să mîncăm carne sau pește crud... Într-o zi cu soare mult, Ajoqe, învățător-pastor europenizat, doar cu o simplă cămașă de nailon pe el, incizează cu dexteritate stomacul unei foci, plin încă de pește.

— Perfect, zise el. N-au fost prea tare digerați, sînt tocmai buni. Peștișorii însă se dovedesc a fi foarte fazi. Imediat, Ajoqe despică intestinul, din care se revarsă un soi de pastă roșiatică. Tovarășii mei, imitați firește de mine, apucă delicat cu degetele peștișorii care se bălăceau în stomac, îi trec prin această pastă, rezultat al unei digerări complete, după care-i înfulecă încîntați...

Intestinele prepeliței de zăpadă, pe care mi se întîmplase să le înghit la Jakobshavn, erau amare ca fierea.

Nici nu pot fi comparate cu acest muștar natural, delicios, picant, într-un cuvînt, un condiment savuros.

De fiecare dată cînd ucid o focă, eschimoșii salută divinitățile marine : „Vă mulțumim", subînțelegîndu-se prin aceasta : „Har domnului, vom avea ce mînca". Să fie oare o reminiscență a foametelor de odinioară ? S-ar părea că nu tocmai Ananaga mi-a povestit, supraveghind totodată dacă mă descurc cum trebuie cu tehnica jupuitului, despre foametea de anul trecut ; aici, la Kuvdlorssuak, timp de o lună, vînătorii n-au izbutit să aducă nimic.

Au flămînzit cu toții. N-am nici un chef să ajung la o asemenea situație. Dealtfel, acesta a fost și motivul pentru care Phil a părăsit în primăvară Jakobshavnul. Suferise și el de foame și, trebuie să recunosc, avea ce hrăni ! Însă faptul că și autohtonii au suferit îmi dă de gîndit, cu atît mai vîrtos cu cît cei de aici sînt sensibil mai puțin metisați decît locuitorii sudului ; cu toții sînt eschimoși get-beget, deci mai aproape de modul de viață ancestral. Nu i-aș fi crezut atît de dezarmați !

— Dar cîinii, am întrebat, cîtă carne de focă mănîncă pe zi ?

— Pentru un atelaj de douăsprezece-cincisprezece capete, îmi spune Ajoqe, e nevoie de o focă pe zi.

— Aoleu !

— Dacă vrei, intervine Ananaga, am cîini, am chiar mulți de la ultimele fătări.

Nu zice pe față că ar putea vinde, dar se subînțelege.

— O focă pe zi ! exclam eu. Dar e enorm !

— Iarna li se dau cîte două foci, dar la două zile odată, zice Ajoqe.

— Păi, tot aia-i ! Ca să nu mai vorbim că eu sînt mare mîncău și dacă-mi iau și nevastă... ? Și apoi, cîinii mănîncă și pe timpul nopții celei lungi ! Deci, dacă pornesc pentru trei luni spre Marele Nord, voi avea nevoie de cincizeci de foci ! Iar dacă punem la socoteală sfîrșitul lui august și, în întregime, septembrie și octombrie, înseamnă aproape o sută de foci !

— Nu-i așa, intervine Ananaga, pentru că în timpul nopții polare vei continua să vînezi. Greu de trecut e doar perioada intermediară. Iar focile îi hrănesc și pe cîini, dar și pe oameni, la ele se mănîncă totul, doar ai văzut și tu, chiar și mațele.

Într-adevăr, de satisfăcut, satisfac toate gusturile, iar unele părți, cum ar fi, de pildă, labele din față și mușchii care învelesc omoplații, sînt delicioase.

— La o focă, îmi spune Ananaga, nu se pierde nimic. Pe vremuri, chiar și tendoanele erau puse la uscat și slujeau, apoi, la făcutul sforilor. Iar grăsimea se folosea pentru lămpi.

Îl rog să-mi descrie aceste lămpi, care aveau dimensiunile unui mic hîrdău.

— În niște pietre potrivite se scobeau adînciturі, așa cum ar fi o farfurie mare ; înăuntru se turna grăsimea și se puneau fitile din cîrpe. Aprinse, luminau foarte bine și, pe deasupra, încălzeau iglooul, vechea casă din piatră și turbă.

De fapt, era aproape o mobilă, de vreme ce lampa era așezată pe un soi de trepied. Și Ananaga a conchis, filosofic :

— Dar toate acestea sînt ale trecutului...

Regreta sau nu, asta n-aș mai putea spune.

NIMENI NU ȘTIE NIMIC !

Am stat de vorbă cu mai marele vînătorilor din Kuvdlorssuak — deci și șeful meu — un vînător, se pare, foarte iscusit, despre apropiata mea plecare. Stăteam în fața casei sale care domină micuțul golf și omul acesta îndesat, iute, cu ochii bridați și pometii proeminenți, încerca să mă convingă să nu plec la Savigsivik.

— Rămîi aici pe durata verii și așteaptă să se facă o gheață nouă.

Eu îmi exprimam regretul că nu există un port în care să mă adăpostesc.

— Pe vreme rea, packul se adună la țărm și risc să fiu zdrobit de stînci ; iar dacă vîntul bate dinspre nord, atunci pot fi smuls și dus în larg. Ați mai pierdut cîteva nave pe-aici, în felul acesta ! La urma-urmei, nu-i mai primejdios să navighez decît să rămîn pe loc la ancoră !

— E prea devreme să ieși pe mare. O să dai peste prea multă gheață ! Gîndește-te, pînă și cargoul care face cursa nu va pleca de la Upernavik înainte de 15 august. Și o să aibă ceva de mers pînă ajunge la Kuvdlorssuak ! Ba încă, ține seama, e o navă mare, nu ca a ta ! Așteaptă cu plecatul măcar pînă la 15 august, că de nu, după trei zile de navigație o să întîlnești sloiuri de netrecut.

Știu că așa e, respect tot ce-mi spune, dar nu-i nimic nou pentru mine în toate acestea. Data ideală, mi-a spus-o toată lumea, e într-adevăr 15 august.

— Iernile dinainte au fost foarte aspre, cea de acum e

ceva mai blîndă, s-ar putea ca dezgheţul să înceapă mai devreme decît în anii precedenţi. Dealtfel, am continuat, iarna nu pot dormi pe „Nanok", chiar dacă îl trag pe uscat. E mult prea frig. Iar aici, n-am un acoperiş al meu. Vînătorul face un gest larg cu mîna, semn că-mi oferă să intru în casa lui. Gestul vrea să spună : „Ai casa mea, poţi să te instalezi aici".

— Eu nu mai am cu ce să ies pentru că mi-am cumpărat casa aceasta, şi nici bani pentru o altă navă, îmi spune el.

Ceea ce nu ştie, e că nu vreau să prind rădăcini, că mi-e teamă de aşa ceva şi că lucrul cel mai înţelept e să ridic ancora cît mai curînd.. Din fericire, din dreapta noastră s-au auzit deodată nişte împuşcături îndepărtate, ceea ce mi-a îngăduit să evit o explicaţe — refuzul sau acceptarea ofertei sale.

— Sînt vînătorii, îmi spune el, anunţă că au ucis o balenă.

Şi, într-adevăr, la scurt timp, zărim şalupa cu motor din Kuvdlorssuak apărînd de după promontoriu şi aisberguri, care parcă stau tolănite în ceaţa lăptoasă ce se ridică spre soare. De pretutindeni, din toate casele, oamenii se îndreaptă spre stînci, copiii sar şi aleargă, luăm şi noi calea spre ţărm.

— Cît timp vrei să rămîi la Savigsivik ? mă chestionează şeful vînătorilor.

— Poate un an, poate doi... Încă nu ştiu.

Ştie prea bine că am venit de unul singur de la Jakobshavn, aşa că orice precizare în plus e inutilă. Totuşi adaug :

— Pot conduce printre sloiuri douăzeci, douăzeci şi cinci de ore în şir. La nevoie, chiar şi treizeci. În felul

acesta, am tot timpul să găsesc un loc unde să mă adăpostesc.

A fost un argument care l-a liniștit oarecum în privința mea, așa cum dealtfel s-a întîmplat și cu mulți alții.

Duminică, 4 august

L-am scăpat pe Nils ; a trecut împreună cu alți vînători, pe cînd mă aflam încă pe mare, luînd drumul Kraulshavnului. Se pare că ajunsese pînă la ultima insulă atinsă de vînătorii din sat, la vreo 150 de kilometri de capul Melville și izbutise să ucidă acolo o balenă. La întoarcere, apucase să-l vadă pe Ananaga.

— Îți transmite, mi-a spus „mămica", că zona respectivă este în mare măsură liberă, și că, cel puțin pînă acolo, banchiza e sfărîmată.

— Înseamnă că pot pleca cît de curînd. Iar dacă sloiurile se vor dovedi prea dese, voi avea oricînd posibilitatea să mă întorc, după două-trei zile de mers. Ca să nu mai spun, că în acest răstimp, aș putea să și vînez...

Mi-ar fi plăcut să am și prognoza sa meteorologică. Nils însă mă învățase, încă de pe vremea șederii mele la Kraulshavn, cum reacționează groenlandezii la asemenea întrebări. Dacă cineva îi întreabă cum va fi timpul și ei știu că acel cineva dorește să plece în larg, nu vor spune niciodată : „o să fie urît". Vor zice că nu știu, sau că, poate va fi frumos, poate nu, și asta numai și numai pentru că socot că nu au dreptul să împiedice un om să facă ce vrea. Ar însemna, gîndesc ei, să dea dovadă că se îndoiesc de capacitatea individului respectiv de a lua o decizie de unul singur.

Ca atare, nu discut nici de vînătoare, nici de apropiata mea plecare, ci doar îl întreb :

— Va fi oare timp frumos mîine, luni ?

— Ba va fi urît, nu încape îndoială. Şi, după o clipă de gîndire, adaugă : Dar n-are cui strica.

Eram de aceeaşi părere. Sosisem aici odată cu terminarea perioadei de vreme proastă, avusesem parte de un soare magnific, acum timpul urît avea să reînceapă. Şi, în orice caz, dacă nu ţin să mă rătăcesc, e preferabil să navighez pe vreme rea ; altminteri, cum se lasă ceaţa, dispar şi soarele şi vîntul şi valurile. Am văzut cum e în asemenea ocazii venind încoace ! Ca să nu mai vorbim de furtunile magnetice ! Pînă şi Nils s-a învîrtit în cerc, timp de trei zile, iarna trecută, în zona insulelor Sabinelor.

Firește, dacă mă uit la mare, pot constata un singur lucru și anume că gheaţa se întinde pînă hăt departe, în larg...

M-am dus cu ultimele piei la femeia care mi le argăsește.

— O să plec curînd, poate chiar mîine.

— Te duci la Savigsivik ?

— Întocmai. Poţi răzui grăsimea de pe aceste două piei ?

— Asta-i treabă de o zi ! Ai să le iei cînd te întorci.

— Dar nu mă mai întorc !

S-a dus imediat să-şi ia *uloul* şi s-a apucat să-l ascută pe o piatră.

Am încercat s-o văd în cursul după-amiezii însă dormea ; m-am reîntors pe la unu, dimineaţa : juca cărţi cu familia şi nişte prieteni, stînd cu toţii ghemuiţi pe duşumea.

— Intră, intră şi ia loc, m-au invitat ei.

Ca să nu-i stingheresc din joc, m-am aşezat pe marginea de jos a paturilor suprapuse. Odată terminată

partida, a venit momentul cafelei, fiartă pe o plită cu cărbuni. Ne-am instalat pe scaune în jurul mesei.

— Vasăzică așa, pleci la Savigsivik ? N-ai vrea să mă iei și pe mine ? mă întreabă unul din cei prezenți.

Omul însă voia să se și reîntoarcă, așa că am fost nevoit să le mai explic o dată care-s planurile mele. În sfîrșit, după vreun sfert de oră, am izbutit să-mi plasez și eu întrebarea :

— Alaltăieri, am adus trei piei. Cît mă costă cea mai mare ?

— Nu știu.

Și conversația deviază iarăși pentru un ceas bun, după care revin, repetînd exact aceeași întrebare.

De fapt, cunoșteam dinainte prețul, dar voiam să-i văd cum reacționează. Ca atare, întreb. În Groenlanda, nimeni nu știe nimic dar toată lumea e la curent cu orice. O groază de timp se scurge în sporovăieli, pînă cînd, careva, rostește deodată o cifră, care-i întotdeauna cea bună. Așa s-a întîmplat și acuma și iată-ne bătînd palma.

Am plătit, deci, pieile care erau gata, lucru pe care „angajata“ mea îl aștepta ca să se apuce de cele aduse ieri. Pentru cele din urmă mă voi achita în natură, cu carne. În felul acesta, voi ușura și nava, care dacă e încărcată excesiv, devine greoaie, lentă și nu răspunde cum vreau la diversele manevre printre sloiuri. Nu am atît de multă nevoie de carne în prezent și forma aceasta de troc, muncă-hrană, mă avantajează.

CUPRINS

Partea întîi

VIAȚA LA JAKOBSHAVN :

1. ESCAPADE 4
2. PLECAREA CEA MARE 10
3. DIN TURCIA LA PARIS 21
4. GRENOBLE ; VARA — IARNA 1972—1973 37
5. JAKOBSHAVN 49
6. FABRICA DE CONSERVE 55
7. LA JAKOBSHAVN VIAȚA INTRĂ PE FĂGAȘ NORMAL 59
8. PRIMA MEA AMBARCAȚIUNE 65
9. PANICA 68
10. ÎNTÎII PAȘI PE BANCHIZĂ 74
11. MICI NECAZURI, MARI BUCURII 79
12. PRIMUL FOC DE ARMĂ 81
13. „NANOK“ 85
14. ȘOMEZ, DAR NU STAU DEGEABA 92
15. UCENICIE GREA 95
16. JAKOBSHAVN ȘI IARNA CARE VINE 106
17. LA VÎNĂTOARE DE FOCI 113
18. ÎNVĂȚ CUM SE PRIND FOCILE SUB BANCHIZĂ . 123
19. LA „PESCUIT“ DE ZMEIE 127
20. PESCUIT MIRACULOS 130
21. NOAPTEA POLARĂ 136
22. O NOUĂ EVADARE 141
23. CU SANIA PESTE FIORD 144
24. NE SCHIMBĂM DOMICILIUL 148
25. SE APROPIE DEZGHEȚUL 151
26. PRIMĂVARA 160

27. VÎNĂTOAREA DE RAȚE 165
28. RUPTURA CEA MARE 171

Partea a doua

DRUMUL SPRE THULE

29. UMANAR MUT — SPRE UMANAK 177
30. UMANAK 194
31. DE LA UMANAK LA UPERNAVIK 210
32. O INSULIȚĂ PIERDUTĂ ÎN LARGUL MĂRII . . . 230
33. ZI INFERNALĂ 234
34. ESCALA CEA BUNĂ : KRAULSHAVN 236
35. DE LA KRAULSHAVN LA KUVDLORSSUAK . . . 249
36. KUVDLORSSUAK 255
37. O VÎNĂTOARE FĂRĂ VÎNAT 261
38. TREI ZILE DE VÎNĂTOARE 267
39. DEBUTURI ÎN CAIAC 275
40. NIMENI NU ȘTIE NIMIC ! 281

REDACTOR : ROLICĂ ZAHARIA
TEHNOREDACTOR : ELENA DINULESCU

BUN DE TIPAR : 7 MARTIE 1981
APĂRUT 1981. COLI DE TIPAR 9 ·

COMANDA NR. 613
COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCÎNTEII",
PIAȚA SCÎNTEII NR. 1, BUCUREȘTI
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

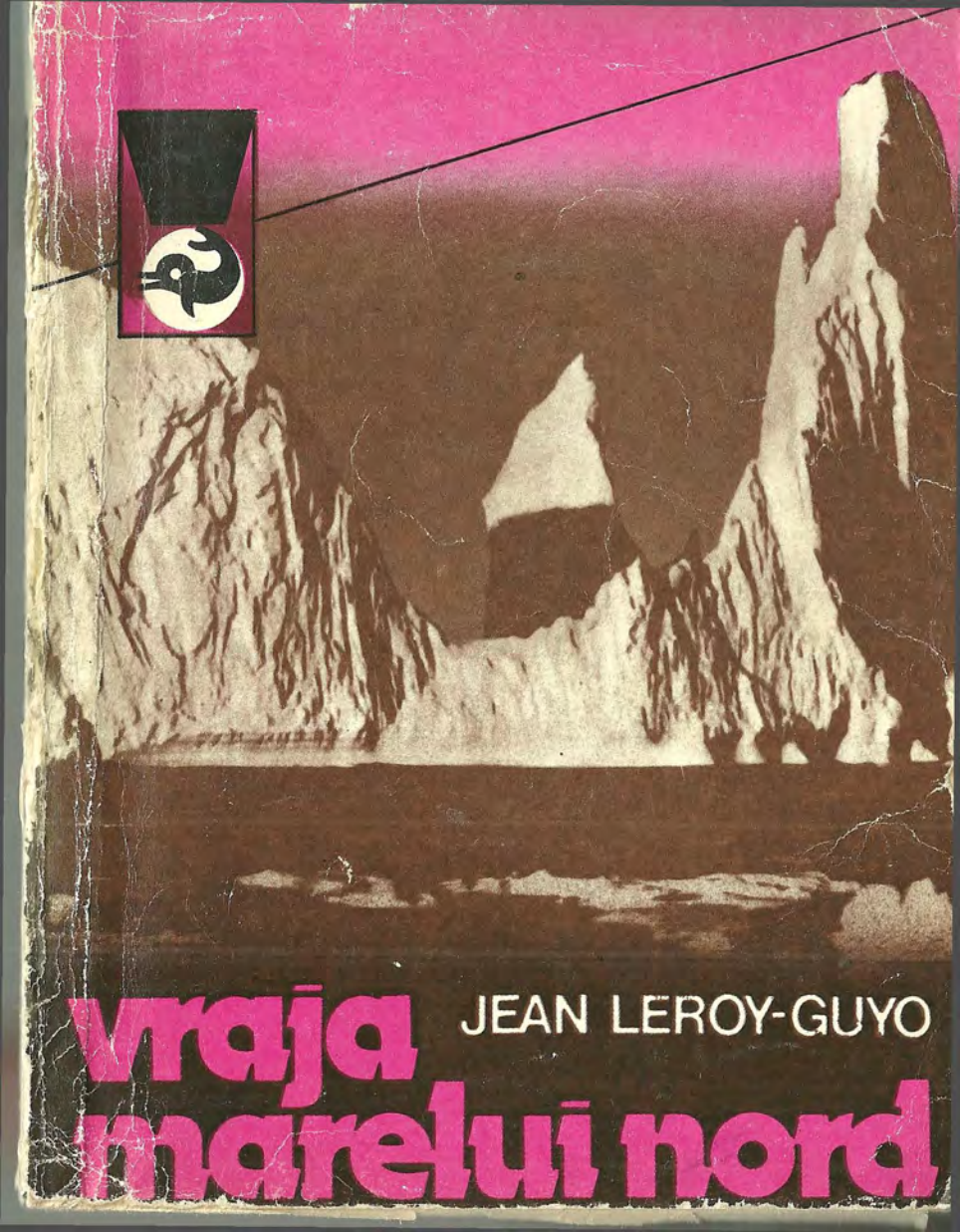

JEAN LEROY-GUYO

Vraja mărelui nord

Vol. I–II Lei 22

Sondez neîncetat gheața, deosebit de periculoasă în această zonă, din pricina curenților submarini care o macină fără încetare pe dedesubt. Ore în șir sap puțuri, descurc plase, le așez, le controlez, totul cu mîinile goale, pe un ger de minus 50°, în speranța că voi putea aduce sus, la cabană, cele trebuincioase hranei...

Viața aceasta aspră își are însă și compensațiile sale: niciodată n-am trăit, mai intens, sentimentul că am atins marginea pămîntului, ca atunci cînd, îndepărtîndu-mă de capul York, priveam, de la distanță, acest ultim promontoriu al coastei groenlandeze ce se împlintă în banchiză, înainte de a se dirija către pol, ca și cum, cu crestele sale ascuțite, dezgolite de viforniță, ar vrea să marcheze o răspîntie a celor patru puncte cardinale.

EDITURA MERIDIANE

JEAN LEROY-GUYO

VRAJA MARELUI NORD

II

În românește de
PAVEL POPESCU

EDITURA MERIDIANE
București, 1981

Coperta de
MIHAI MĂNESCU

MON VILLAGE SUR LA BANQUISE
Jean Leroy-Guyo
avec la collaboration de Nadine Lefebure
Coédition Robert Laffont — Opera Mundi
© Opera Mundi, Paris, 1977

Partea a treia
SATUL ESCHIMOS

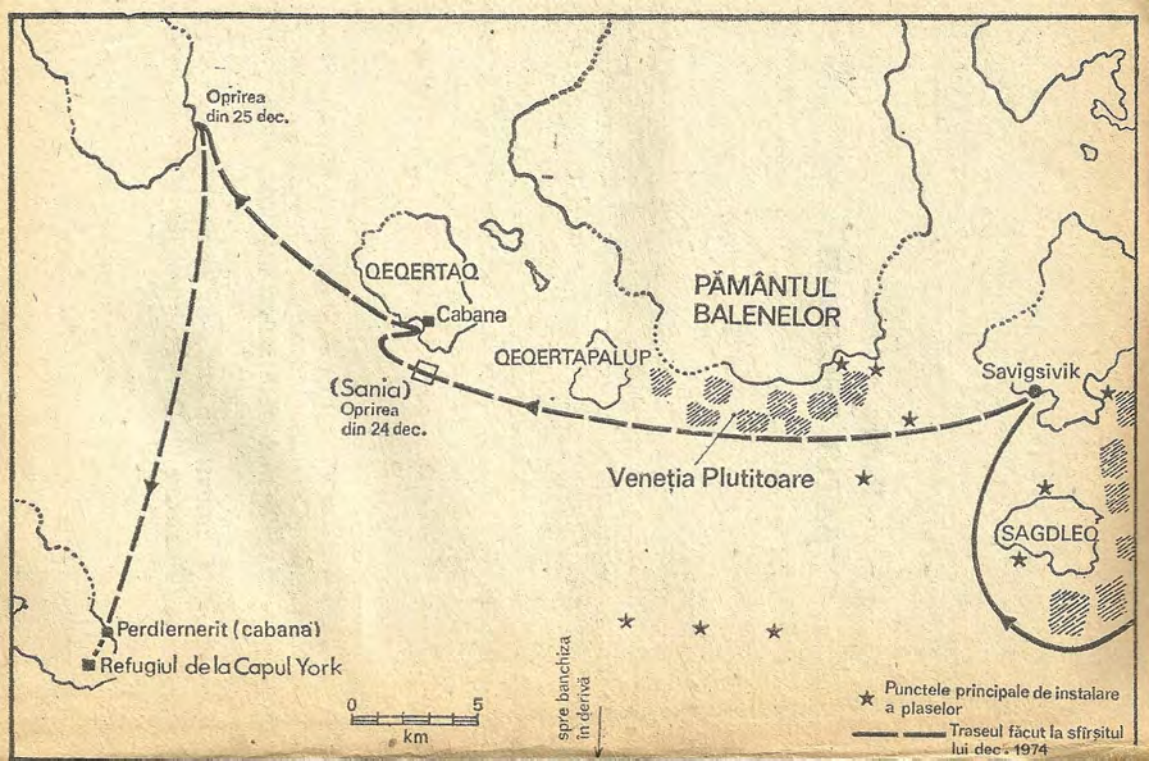
Oprirea
din 25 dec.
QEQERTAQ
Cabana
PĂMÂNTUL
BALENELOR
QEQERTAPALUP
(Sania)
Oprirea
din 24 dec.
Savigsivik
Veneția Plutitoare
SAGDLEQ
Perdlernerit (cabană)
Refugiul de la Capul York
0
5
km
spre banchiza
în derivă
Punctele principale de instalare
a plaselor
Traseul făcut la sfîrșitul
lui dec. 1974

1

RĂMAS-BUN, KUVDLORSSUAK !

Luni, 5 august

Mi se întîmplă, adesea, să cobor pe ţărm, dat fiind că „Nanok“ e ancorat în imediata apropiere şi-l pot supraveghea, iar odată cu el şi pe enormul aisberg cu pereţii crăpaţi şi coşcoviţi ca o ruină gotică. Astăzi, pe cînd ieşeam de la femeia care-mi prepară pieile, am văzut cum se desprinde din acesta o bucată cît toate zilele şi se prăvale în apă. Am coborît coasta în galop şi am ajuns la ţărm odată cu primele valuri iscate de prăbuşire. Abia, abia am avut timp să extrag superbul meu cuteraş, care şi începuse să ciocăne cam tare în stîncă.

M-am hotărît : plec mîine, 6 august, în loc de 15 ! Nimeni nu s-a încumetat încă să traverseze golful Melville atît de devreme. Cei care îndrăznesc să facă această traversare, nu pleacă niciodată singuri şi niciodată înainte de 15.

Măcar dacă cineva din sat s-ar fi găsit să-mi spună : „Plecăm la vînătoare !“ Dar cu vremea asta nenorocită,

fiecare trebăluieşte pe la casa lui ; n-am cu cine să ies şi-mi pierd timpul de pomană.

Un nou necaz tehnic, provenit din cauza rănii de la mîna stîngă, rană care s-a infectat, făcîndu-mă să-mi mişc greu degetele : am scăpat pe jos, în cockpit, vaselina destinată motorului. Firește, am recuperat ceva, am băgat-o în pompa de gresaj, dar, pesemne că, rîcîind-o de pe podea, s-a nimerit şi o bucăţică de fier sau vreo altă porcărie. Cert e că pompa s-a defectat şi va trebui, deci, să scot toată vaselina din ea, s-o controlez, să curăţ conducta, să găsesc corpul străin. Un fleac ca acesta şi marea mea traversare ar putea să se prefacă într-un dezastru. Cît despre rană, toată această moşmondeală numai bine nu-i face.

Căpetenia satului, tot el şi responsabilul oficiului poştal, a trimis după mine. Intru în biroul său şi îmi întinde un trusou cu cheiţe.

— Sînt ale tale ? mă întreabă, în daneză.

— Da, sînt ale mele. Cheile de la cabină. Unde au fost găsite ?

— La Kraulshavn. Mi le-a adus, acum, unul care a venit de acolo cu vaporul.

Îi mulţumesc, stupefiat de-a binelea. E greu de imaginat, altundeva decît aici, în Groenlanda, o asemenea atenţie faţă de un călător. Din păcate, regăsirea acestor chei nu drege nimic din ceea ce am distrus, rătăcindu-le.

Faptul că m-am hotărît să plec provoacă reacţii absolut imprevizibile. Tot soiul de tipi urcă la bord să mă vadă.

— Iată-mă-s. Am venit acasă.

Ceea ce înseamnă : „Eu m-am invitat, tu îmi oferi cafeaua."

În mare, vizitatorii se împart în două grupe : cei care în aceste două săptămîni au stat acasă și care mă sfătuiesc, în modul cel mai categoric, să nu-mi continui călătoria și ceilalți — Ananaga, Ajoqe și alți cîțiva, care m-au văzut vînînd și manevrînd cuterul și sînt de părere că pot să încerc traversarea.

Mi se dau diverse explicații cum să procedez ca să pot naviga printre sloiuri, explicații care, sincer vorbind, nu aduc nimic nou. Singurul sfat cu adevărat util vine de la Ananaga :

— ...dar mai ales, să nu te pună necuratul să-ți faci de lucru și s-o lălăi în apropiere de Nunan Frassersermiet ; e un ghețar care dă naștere la multe aisberguri. Țărmurile se îngustează la gura fiordului, fundul urcă spre suprafață și, în momentul în care un aisberg se desprinde din munte și cade în apă, se formează valuri atît de imense și de iuți încît prind din urmă chiar și pe cel mai rapid vîslaș !

La rîndul său, „ghidul" îmi declară :

— Dacă totuși pleci, strecoară-te între coastă și banchiză. Cunosc bine drumul, l-am făcut de cel puțin zece ori iarna cu sania și odată pe mare, dar eram patru oameni la bord... și aveam cu noi și caiacele...

Marți, 6 august

M-am trezit de durere. Rana de la deget se infectase rău de tot. Am apăsat și puroiul a țîșnit pînă-n tavan. M-a cuprins amețeala — era și foarte cald în cabină — și m-am

repezit afară să iau o gură de aer și să-mi bag mîna în apa mării. Frigul m-a făcut să-mi revin la iuțeală.

De dimineață, baftă : nava-spital tocmai sosise, roșie și strălucitoare.

M-am dus să-mi arăt degetele care începuseră să putrezească de-a binelea.

— N-aveți nici măcar o trusă sanitară la bord ? s-a mirat medicul, aplicîndu-mi în acest timp un pansament de toată frumusețea.

— Aș ! Mă trag din gali și singurul lucru de care se temeau ei era să nu le cadă cerul în cap.

— Și nu vă e, totuși, frică să ieșiți în larg în starea în care vă aflați ?

— Sincer vorbind, nu. Mă tem mai mult de găurile pe care le-aș putea avea în coca decît de microbi.

Lăsînd însă gluma la o parte, Kuvdlorssuak este ultima așezare care depinde de districtul Upernavik. Iar acest Upernavik e al dracului de departe dacă s-ar pune problema spitalizării sau a unor îngrijiri mai speciale. Un motiv în plus să nu-mi petrec iarna aici.

Două ceasuri mai încolo, Ananaga-măicuța-mea vine să mă vadă. Tocmai primise telegramă de la Savigsivik prin care era anunțat că ieri, sau în urmă cu două zile, o furtună măturase toată gheața veche și că, după cît se pare, navigația devenise liberă.

Hotărîsem oricum să plec, dar vestea aceasta pica bine.

— În mod normal, dacă nu faci vreo pană, drumul îți va lua șase zile cu totul.

— O să-ți trimit o telegramă ca să te anunț că am sosit cu bine.

Ananaga îmi face cadou propria sa padelă și mă imploră, pe toate tonurile, să nu ies de unul singur cu caiacul la vînat.

— Obligatoriu, vînătorii trebuie să fie doi. Dacă unuia i se întîmplă un accident, celălalt îi poate sări în ajutor.

Harponul însă, un harpon pe care mi-l promisese, n-a vrut să mi-l dea, zicînd că nu-i încă definitiv gata.

M-a cam întristat vestea aceasta, pentru că nu știu cînd voi ajunge să am unul al meu !

— Cu cîteva zile înaintea venirii tale, continuă Ananaga, se mai putea face drumul cu sania, dar acum vei fi nevoit să tai direct către Savigsivik.

— Luînd-o prin larg ? am întrebat uimit.

— Întocmai, pentru că gheața rămasă din iarnă se grămădește toată de-a lungul coastelor.

„Ghidul" mă sfătuise exact pe dos, adică să mă țin pe lîngă țărm. El, cel puțin, făcuse drumul acesta și pe mare în vreme ce Ananaga nu fusese la Savigsivik decît cu sania, în timpul primăverii. De fapt, e aceeași dilemă care mă urmărește de cînd am părăsit Jakobshavnul : să ies în larg, la apă liberă, dar în pericol de a mă pierde în ceață, sau să navighez pe lîngă țărm, între pămînt și gheață, riscînd să fiu strivit. Va trebui să hotărăsc la fața locului, în funcție de împrejurări.

Dacă mai aveam vreo umbră de îndoială, telegrama de la Savigsivik a risipit-o definitiv. În plus, începusem să mă cam plictisesc de satul acesta. Nu-i vorbă, cu toții sînt extrem de drăguți, dar veșnic se găsește cîte unul care să vină la bord și să mă cheme, pentru tot soiul de fleacuri, ba colo, ba dincolo. Sigur, învăț de la ei enorm, dar și pierd

îngrozitor de mult timp. Nu mai am pic de răgaz, nici pentru odihnă, nici pentru diversele mele treburi.

Va fi absolut necesar să găsesc, înaintea marelui salt, un loc ascuns și pustiu, unde să pot dormi în legea mea, o zi sau două, și să mă odihnesc ca lumea.

N-aș putea spune de ce, dar și fetele de aici mă cam scot din sărite. Înaintea plecării m-am dus să le fac o ultimă vizită în piața de care am mai pomenit și n-am văzut vreuna care să-mi placă. Ba nu, am remarcat una destul de frumușică, dar îmbrăcată gen pipiță din Copenhaga și zău dacă m-a atras !

Ceva căruia nu-i găsesc un nume îmi dă ghes să plec mai departe, să urc tot mai spre nord, să văd ce e dincolo de orizont. S-ar putea să mă și întorc, deși nu prea cred. Pînă acum, n-am revenit niciodată pe urmele propriilor mei pași.

2

SINGUR CU „NANOK“

6 august, orele 20

Mi-am petrecut întreaga zi studiind soarele : înălțimea la cutare sau cutare oră, unghiul de înclinație etc., și reperînd pe hartă posibilele locuri de refugiu între Kuvdlorssuak și Savigsivik.

Un salt pînă la prăvălie ca să cumpăr cîteva bunătăți cu care să-mi sărbătoresc plecarea și, iată-mă, acum, fu-

mîndu-mi ultima pipă. Motorul păcăne încetișor, la relanti, încălzindu-se. Adios, amigos ! *

Am navigat două sau trei ore, după care m-am oprit lîngă o insuliță ca să dorm alte cîteva. Luminozitatea e destul de scăzută ; în pofida zilei polare, „miezul nopții" se face, totuși, simțit.

7 august, ora 3,30'

Îmi place să navighez dimineața. Către ora două, trei se face frumos și, deși ne aflăm în perioada rece, cu perspectiva întoarcerii vremii proaste, cerul e de o mare puritate. Înaintăm, „Nanok" și cu mine, dar impresia e că nu noi, ci aisbergurile se deplasează pe apele încărcate cu tonuri violente de albastru și indigo. Crestele lor ba se iluminează, ba se estompează, sînt, în funcție de unghi, cînd galbene, cînd roșii, se pierd, trec în brun, virează spre negru. Un fantastic joc cromatic, ce merită să fie văzut !

Iată pornindu-se și vîntul de nord. Sînt atîtea sloiuri pe mare încît gheața pare imobilă. Pe măsură ce mă îndepărtez de pămînt, vîntul se intensifică. Acum, fanioanele mele flutură la orizontală.

Ora 9, dimineața

E de prisos să mai notez de fiecare dată cînd sînt pe punctul să percutez cu etrava un sloi de gheață, așa ceva se întîmplă acum atît de des ! Slalomul a devenit aproape un act reflex.

Stratul de ceți ce învăluia ieri Kuvdlorssuakul a rămas departe, în urmă. Înaintea mea se bolțește cerul

---

* Adio, prieteni ! (N.T.)

speranței, albastru întrepătruns de galben. Un cer verde, transparent. Un cer care te îmbie să iei drumul nordului.

Pe-aici, țărmul e un imens ghețar. Spre nord, pînă dincolo de golful Melville, adică pe o distanță de trei sute de kilometri, indlandsisul coboară, aproape pretutindeni, spre malul mării. Ici, colo, munți stropiți cu ocru sau piscuri întunecate se înalță din această zăpadă înghețată pe vecie.

La babord, aisbergurile plutesc maiestuoase, printre fragmentele de gheață ; la tribord, sînt prizonierele packului compact, întins pînă la pămînt. Cele două zone sînt destul de precis delimitate, trasînd un soi de frontieră, creată, fără îndoială, de existența, la suprafață, a unui curent cotier ; o frontieră pe care mă străduiesc, de bine de rău, s-o urmez.

E a doua escală pe care o fac pe ziua de azi, lîngă povîrnișurile unei insule. În general vorbind, de dimineață am navigat destul de repede și mi-am păstrat destul de exact ruta trasată pînă în momentul în care, fără să-mi dau seama, am încălcat frontiera și m-am trezit în hățișul aisbergurilor. Mi-au trebuit două ceasuri să ies din nou la apă liberă.

În timp ce stam așa la bară, m-am surprins că îmi urmez firul ideilor gîndind în limba cea mai potrivită subiectului respectiv : în daneză, cînd era vorba de vapoare și chestiuni mecanice, în groenlandeză, referitor la vînătoare, în engleză, de cîte ori mă ducea gîndul la Jakobshavn și la Peggy. Și, în sfîrșit, în franceză, pentru toate problemele curente.

Sîntem, „*Nanok*“ și cu mine, în dreptul unei insule, cînd un nor se năpustește spre noi. E jos, răzînd aproape creasta valurilor. Dacă e un nor de ceață, lucrul mă neliniștește, firește, fără să-mi pună însă probleme... cel puțin pentru moment.

N-apuc bine să fundarisesc ancora și să opresc motorul și iată-ne învăluiți în pîclă, o pîclă deasă ca o vată, venită și instalată la fel de repede ca și noi...

După cîteva ore, vata aceasta se sfîșie la babord și soarele reapare. Mi-e cumplit de sete și vreau, neapărat, să beau ceva. Culeg din mare o frîntură dintr-un aisberg — ah, ce delicios va fi să-l sug, pîrpălit de o rază caldă de soare — dar, cînd ridic nasul, spărtura din zăbranic s-a astupat, e iarăși ceață. Singura consolare e că pîcla aceasta nu stă pe loc, ci se deplasează odată cu vîntul. Îmbuc ceva, după care, legînd solid nava de țărm, cobor și fac înconjurul colinei care domină insulița mea. Nici de aici nu se zărește nimic. În funcție de locul unde mă aflu, vizibilitatea e redusă sau chiar nulă. În așteptarea momentului în care ceața se va risipi, îmi ofer plăcerea să fumez ultimul trabuc pe care-l mai am. N-are, nici pe departe, savoarea havanelor fumate, în urmă cu doi ani, în cămăruța lui Daniel, de lîngă Arcul de Triumf ! A fost o perioadă fericită din viața mea, atunci am întîlnit-o pe Peggy... Acum e probabil în Canada, dacă nu cumva a ajuns chiar în Statele Unite, pe cînd eu... eu stau pe loc, prinonit de un nor, în mijlocul acestei pustietăți.

Orele 18

Ceață din ce în ce mai deasă. Curentul poartă sloiuri de gheață exact pe direcția navei. Trebuie să fiu cu mare

băgare de seamă, nu cumva să-mi smulgă amara ce mă leagă de țărm. La fel ca și insula, fundul mării e constituit din stînci plate, de care ancora nu se agață, lunecînd pe deasupra.

Orele 22

Vîntul și-a schimbat direcția, acum suflă dinspre inlandsis, îngrozitor de rece ; îngheț bocnă, muncindu-mă să trag ancora, să dezleg amara și să caut un loc mai ferit, într-un mic golfuleț de partea cealaltă a insulei. Dacă îl apucă însă să revină la vechea direcție, voi fi nevoit să mă întorc la primul loc de ancorare. Nici vorbă să pornesc la drum, odată din pricina ceții și apoi din cauza furtunilor magnetice, deosebit de active în această zonă, făcînd busola s-o ia complet razna. Nimic ca să-mi pot găsi direcția. Nu există altă soluție decît aceea de a aștepta ca vîntul „cel bun" să se stîrnească odată ; poate în două zile...

Blocurile de gheață care rătăcesc pe aici, vizibil de foarte multă vreme, sînt periculoase pentru „Nanok", avînd de trei-patru ori mărimea lui. Golful e destul de închis și odată intrate rămîn pînă dă dezghețul și se topesc.

Miezul nopții

Am pus la fript un sfert de focă — circa șapte kilograme — și am mîncat o bucată zdravănă ; apoi, mi s-a făcut chef de niște curmale. Îmi rămăseseră încă două pachete din proviziile de la Jakobshavn. În timp ce mestecam, mi-am aruncat ochii pe etichetă : „Curmale din Efes". Cu aproximativ trei ani în urmă, debarcam în Turcia. Eram în plină criză de paludism. Să vizitezi

Efesul, să-i descoperi zidurile, coloanele greceşti, monumentele cînd te zgîlţîie frigurile şi ai 40° febră, face mai mult decît o doză triplă de heroină ! Priveam ca prin ceaţă şi atunci, dar în locul haosului de gheţuri de aici, era acela al febrei, al pietrelor străvechi închipuind adevărate labirinturi, al coloanelor ce lunecau una peste alta, se răsturnau, se ridicau iarăşi... Exaltant !

Joi, 8 august, ora 4

O rază timidă de soare s-a ivit de după munte, apoi a dispărut. Imposibil să dorm ; „Nanok" e permanent în primejdie. Parcă aş fi la cazarmă. În funcţie de maree sau vînt, ba „capul la dreap-ta !", ba „capul la stîn-ga !".

În fond, nici nu-i de mirare. Insula mea se află între doi gheţari, ambii mari producători de inlandsis şi toate bucăţile care se desfac din ei, vin peste mine. Am încercat să ajung la o altă insulă, ceva mai departe, dar am fost nevoit să fac cale întoarsă.

Orele 18

După o zi întreagă, în care ceaţa nu s-a clintit, iată şi o vagă înseninare. Am ridicat ancora, odată cu ultimele fuioare de pîclă, şi am avansat timp de două ore, mereu în direcţia capului Seddon. Nava e foarte bine echilibrată, aşa că pot înainta, fără pericol, cu viteză maximă.

Am găsit o a treia insulă, mai bine adăpostită decît precedenta, dar în plin dezgheţ.

Stau tolănit pe pielea de focă pusă la svîntat pe punte. Am impresia că ceaţa o ia înspre mare. Se poate deslusi bine conturul coastei — mai exact al inlandsisului — dar, către larg, cerul continuă să fie acoperit. Mi-e

teamă, însă, că ceaţa va porni să recîştige terenul pierdut şi asta înseamnă pentru mine încă o zi de aşteptare.

Şi cînd te gîndeşti că i-am făgăduit lui Ananaga să-i telegrafiez de îndată ce sosesc ! Din cele şase zile cîte am prevăzut pentru drum, două au şi fost pierdute de pomană ! Măcar de-aş fi putut vîna ceva !

Aşteptarea aceasta începe să fie mult prea lungă.

Orele 20

Citesc liniştit în cabină, în ciuda faptului că gheaţa mă împresoară cam prea strîns...

Am făcut bine că nu m-am încăpăţînat să continui drumul.

Cu ceaţa care se tot buluceşte în jurul nostru ar fi fost imposibil să găsesc un loc mai adăpostit ca acesta.

Miezul nopţii de 8 spre 9 august

Soarele străluceşte, dar frigul persistă. O pojghiţă de gheaţă de trei patru milimetri acoperă marea. O cît de mică deplasare spre nord şi imediat frigul devine mai intens ; ca să nu mai spun că ne aflăm, totuşi, doar la vreo zece kilometri de inlandsis. Ceea ce mă plictiseşte cel mai tare e pornirea motorului pe frigul ăsta, operaţiune care devine la fel de grea şi chinuitoare ca la Jakobshavn, la începutul iernii trecute.

De fapt, aici e anticamera golfului Melville.

Mă aflu în stare de alertă : vîntul şi-a schimbat direcţia şi „Nanok“ e prins de ruliu. Furtuna, pe care într-un fel o aşteptam, s-a declanşat pesemne cu furie undeva la nord

și dacă hula ajunge pînă în acest colțișor ferit e semn că marea se zbuciumă rău de tot. Acum, blocurile de gheață au tendința să vină direct peste „Nanok." Sînt obligat să veghez tot timpul. Dacă baza li se topește, ele se dezechilibrează și se răstoarnă, ca să găsească o altă poziție de plutire, cu care prilej mă pot trezi cu o prea frumoasă gaură în carenă !

9 august, ora 2, dimineața

Am pornit, urmînd să străbat cîteva cozi desprinse din grosul ceții. Vizibilitatea e mediocră, marea calmă. De jur împrejur nu văd decît gheață și iar gheață ; pămîntul — de fapt islandsisul — nu se zărește.

Îmi urmez cursul care, din fericire, coincide cu „linia fictivă", cu limita gheții compacte. Am văzut o insulă la tribord și, dacă nu o zăresc și pe a doua, voi reintra în pack, ca să nu mă rătăcesc în larg. La drept vorbind, m-am depărtat cam multișor de coastă, iar gheața întîlnită pînă acum era un fleac în comparație cu cea de aici !

Recuperez timpul pierdut cu statul la ancoră. Merg neîntrerupt de treisprezece ore.

E drept că Nils mă prevenise că regiunea va fi plină de sloiuri, dar faptul în sine nu mă prea speriase, credeam că dobîndisem obișnuința. Abia acum încep să înțeleg ce înseamnă „mare încărcată". Mă zbucium de colo pînă colo, într-o aglomerare fantastică de ghețuri care se încalecă, se înghesuie unul într-altul, se sfarmă reciproc, sub năpraznica presiune a aisbergurilor. Un adevărat pugilat !

Orele 16

Ceaţa a dispărut, soarele luceşte şi eu profit la maximum ; dacă va fi nevoie de cafea să mă ţină treaz, mă voi dopa cu cafea !

Sorbindu-mi ceaşca, zăresc un vultur polar, o pasăre superbă, maiestuoasă, stînd falnic pe creasta unui aisberg, nu departe de mine. Iau puşca cu lunetă, ochesc, cu degetul pe trăgaci, dar renunţ în ultimul moment. Am prea mult public, prea multe aisberguri asistă la scenă şi nu-s numai cumetre dintr-acele cumsecade şi gheboase, ci şi babe-cloanţe afurisite, pline de tot soiul de scobituri, de cornişe, de despicături. Dacă aş trage, s-ar putea ca detunătura să le smulgă o exclamaţie, un oftat. Şi sub impulsul emoţiei, al surprizei, spectatorii mei să facă pui. Nişte pui care, prăvălindu-se de la înălţime, să stîrnească în jur o frumuseţe de valuri...

Orele 18

Am studiat timp de două ceasuri diversele elemente şi am ajuns la concluzia că ceaţa nu va reveni — iar dacă va reveni, să-i fie de bine ! — aşa că am pornit motorul şi înainte, spre soare !

În dreptul insulelor Sabinelor, gheţurile încătuşate în golful Melville se deplasează şi se învîrt în toate direcţiile. La prima vedere, fenomenul pare straniu, dar dacă te gîndeşti mai bine constaţi că e cît se poate de firesc : aici se încheie lungul drum al Gulf-Stream-ului şi ia naştere acela al Labradorului, ceea ce creează o puzderie de curenţi contradictorii, la diferite nivele.

În funcţie de dimensiunile lor şi, mai ales, de cele ale bazei, aisbergurile se mişcă maiestuoase, de colo pînă colo,

fără să se ciocnească, lăsîndu-se purtate pe nevăzutele căi submarine, trasate prin ape mai mult sau mai puțin adînci. Cele mai voluminoase se deplasează mai lent decît cele mici, cele mai depărtate par să evolueze mai rapid decît cele apropiate, jocurile create de perspectivă dau impresia că acești coloși se încrucișează, se îndepărtează unul de celălalt, își vin în întîmpinare, se despart. Un veritabil spectacol de balet ! Nici unul din acești mastodonți nu se mișcă în același ritm !

Banchiza, aproape complet fărămițată, nu reacționează în nici un fel la vînt ; în schimb, cînd aisbergurile încep să adere la ea și s-o strîngă între pereții lor, se lasă dusă, plutind sudată de ele. Ca să scapi teafăr din tot acest mișmaș, trebuie să asimilezi mișcările navei cu acelea pe care le are o bucată de gheață. E ca atunci cînd mulțimea te prinde în mijlocul ei, de pildă într-o zi de sărbătoare, și cînd deodată întreaga masă se trezește împinsă într-o anume direcție. Așa ni s-a întîmplat și nouă, lui Peggy și mie, la un 14 iulie. În asemenea cazuri, regula de aur e să nu încerci să înaintezi împotriva curentului, ci să te lași dus. Acțiunea se face în sensul elementelor, fără împotrivire, fără mișcări dezordonate și contrarii, avînd însă grijă să-ți alegi bine partenerii : nici găligani care te pot călca în picioare dacă ai cumva ghinionul să aluneci, dar nici niște bicisnici incapabili să te ajute cu ceva. În cazul de față, cele mai eficace sînt blocurile un pic mai mici decît „Nanok."

Sloiurile sînt atît de dese în jurul meu încît „am pus piciorul pe pămînt" — adică pe gheață — și, cu motorul ambalat la maximum, împing de prova cu mîinile ca s-o

feresc de izbituri, de muchiile tăioase, s-o orientez spre posibilele treceri.

În sfîrșit, pot naviga din nou în mod normal. Conduc cîntînd cît mă ține gura și ce văd deodată ? O focă ! Bum, am și tras. Foca dispare în dosul unui monticul de gheață. Dau roată, mă apropii și-mi dau seama că nu mai e nevoie de un al doilea foc. Animalul zace nemișcat, glonțul a pătruns exact între ochi. Moartea a fost, pesemne, fulgerătoare. Un exemplar uriaș, măsurînd pe puțin trei metri. N-am împușcat niciodată o focă atît de mare. „Nanok" va trebui să se opintească din greu ! Trudesc două ceasuri bune pe o margine de banchiză la jupuitul animalului, după care mă spăl pe mîini izbind cu palmele gheața : adesea sub ea se ascund mici ochiuri de apă rămase prizonierele înghețului. Tranșez apoi carnea, o depozitez la pupa și mă întorc la micul meu iezer ca să-mi clătesc din nou mîinile. Spală-te dacă poți ! O crustă solidă de gheață s-a și format deasupra ! Ce mai tura-vura, e ger năpraznic !

Acum, altă belea pe capul meu. În timp ce decupam carnea, banchiza, „Nanok" și cu mine, am derivat cu toții laolaltă destul de serios și iată-ne drept în mijlocul packului. Habar n-am cum o să ies de-aici ! Mai ales că ne găsim aproximativ în dreptul insulelor Thoms, adică într-o zonă bîntuită de furtuni magnetice.

Dacă tot sîntem blocați, profit de ocazie ca să îndepărtez ridicolul „ANN" de pe pupa cuterului meu ; pentru mine „Nanok" e numele lui, unicul, încă din ziua în

care l-am cumpărat, la Jakobshavn. Am coborît, ca atare, pe marginea unui sloi lipit de noi și am răzuit vechea denumire. Îmi rămăsese destulă vopsea verde, din cea folosită pentru caiac. Se spune că verdele e culoarea speranței, speranță care m-a mînat spre cerurile verzi ale Nordului. În fundul sufletului, păstrez neștirbită nădejdea că, pînă la urmă, voi crește ursuleți polari...

Iar numele NANOK, înscris pe pupa, îl face parcă pe „Nanok" și mai frumos.

Înaintez printr-o zonă cu și mai multe sloiuri. După o oră de mers, ceața a dispărut cu desăvîrșire. În jur, totul e alb. Sîntem blocați de packul stagnant și derivăm încetișor cu toții. Parcă mă înăbuș. Cum să scap de aici ?

Dar iată, cu totul pe neașteptate, o spărtură în oceanul de gheață. „Linia fictivă", limita ghețurilor compacte, se concretizează brusc, deschizîndu-ne, miraculos, calea. M-aș putea crede pe Champs-Elysées. În fața etravei lui „Nanok" se întinde, pînă hăt departe, un culoar de apă de un bleu-vert intens, complet degajat. De o parte și de alta, blocuri de gheață, de toate formele, se aliniază, aidoma unor arbori fără trunchi, plantați de-a lungul unui bulevard ; sclipitor de albe sau de un albastru foarte pur, ele scapără și se reflectă în unda imobilă a mării, închipuind pentru noi o dublă gardă de onoare. Dincolo de această monumentală alee, întinderile de gheață, compactă sau fărămițată, se întind la nesfîrșit. Forat de un dublu curent, acest șenal ne poartă, pe mine și pe „Nanok", către pămînt — fie el insulă sau promontoriu — ne poartă spre ținta propusă...

CARE PE CARE !

Sîmbătă, 10 august

Unde ne aflăm oare ? Nu ştiu prea bine. Cert e însă un lucru : sîntem în cursă contra cronometru cu ceaţa. Ea coboară, vine peste noi destul de repede, iar ţărmul pe care-l zăresc la tribord e prea departe ca să-l pot identifica, cu atît mai mult cu cît îmi lipseşte tocmai acea bucăţică de coastă colorată în brun de pe harta pe care n-am vrut s-o cumpăr pe cînd mă aflam în Danemarca (probabil pentru că tot restul hărţii era o pată albă reprezentînd interiorul ţării, adică inlandsisul). Acum, aceşti cîţiva kilometri îmi lipsesc al dracului de tare. În faţa mea continuă să se iţească acelaşi punct întunecat, care se găsea şi în urmă cu cîteva ceasuri la capătul lui „Champs-Elysées", dar ceva mai pîclos. Dacă ajung acolo înaintea ceţii, s-ar putea să reuşesc să determin punctul în care mă aflu şi, atunci, partea cea mai dificilă a traversării ar fi încheiată.

Reperez, cît pot mai departe, aisbergurile, încerc să fixez în memorie forma lor, trasez printre ele o reţea imaginară, situîndu-le poziţia în funcţie de soare şi-mi pregătesc astfel o rută imaginară, jalonată din vreme de uriaşe borne albe, precauţie indispensabilă pentru cazul că ceaţa va fi mai rapidă decît mine. Cu cît înaintez în această cursă „care pe care", cu atît gheaţa din jur seamănă mai mult cu un joc al răbdării şi al imaginaţiei, gen „hai să facem o hartă !". Luaţi, de pildă, toate bucăţelele colo-

rate, căutați-le pe cele care reprezintă coasta de est a Groenlandei și așezați-le cum trebuie ; alcătuiți apoi, din cele albastre, marea și orizontul ; iar în centru, aruncați-le cum vă vine, pe cele albe, perfect asemănătoare între ele : acestea ar fi sloiurile. A naviga printre sfărîmăturile vechii banchize dislocate e ca și cum ai încerca să străbați un uriaș puzzle în derivă ; treptat, treptat, fragmentele de gheață se așază de la sine, acoperă fondul colorat în albastru al mării și, pe măsură ce navigatorul înaintează, se strîng tot mai mult și mai mult în jurul său.

Unele sloiuri au un soi de pinten ce se prelungește, invizibil, pe sub apă, din fericire la fel de pîntecos și rotunjit ca și flancurile lui „Nanok". Gheața și nava își freacă, în trecere, burțile. Noroc că „Nanok" ăsta, al meu, știe să se poarte vitejește ! Uneori, însă, doi asemenea pinteni se împreună pe sub apă și atunci chiar că nu-i chip să trecem, ba riscăm să ne trezim blocați de-a binelea. Pătrund între sloiuri prudent, dar, în același timp, cît pot mai repede, să nu mă las împresurat. Încerc să descopăr ușa cea bună, să ghicesc unde duc toate aceste șerpuituri... dar brusc portița ce mi se părea salvatoare se închide și sînt nevoit să fac cale-ntoarsă, cu riscul de a pierde complet direcția... ceea ce, dealtfel, mi se și întîmplă cu prilejul unei manevre mai lungi. O ceață de nepătruns ne învăluie. Adio punctele mele de reper !

Ora 5 dimineața

Mi-e atît de frică că vîntul s-ar putea stîrni și sloiurile mă vor zdrobi, încît continui, cu orice risc, făcînd un slalom neîntrerupt. În felul acesta, urmez drumul ais-

bergurilor, drum pe care mi l-am fixat pe retină înainte de asaltul cetii.

Trebuie să-mi păstrez pînă la capăt sîngele rece... Să fac totul să nu fiu prins de gheţuri. O cursă îndrăcită, ca la raliu. Dar, în acelaşi timp, e nevoie să ştii să-ţi menajezi motorul. În general, eu unul cam am tendinţa să spun : „Treaba lui, să se descurce şi vedem noi ce-i de făcut la sosire". Aici însă, la capătul pămîntului, îmi fac timp să gresez mereu presgarnitura şi să las motorul la o turaţie mică pentru ca vaselina să pătrundă bine pretutindeni.

Deodată, ceaţa s-a risipit şi soarele străluceşte din plin. O zînă bună ne-a scos dintre sloiuri în largul mării. Sînt însă la capătul puterilor, m-am ţinut numai cu cafea şi am ajuns la stadiul cînd îmi e perfect egal dacă mă pocnesc sau nu de cele cîteva blocuri de gheaţă pe care le mai văd plutind, pe ici, pe colo. Mai precis, sînt tentat să zic : „Ia mai dă-le-ncolo, «Nanok» al meu e solid, nu crapă el dintr-atît..." ; zic, dar, de fiecare dată, reacţionez prompt.

Se împlinesc douăzeci şi şase de ore de cînd am plecat printre fuioare de ceaţă, douăzeci şi şase de ore de navigaţie aproape neîntreruptă. Mi se pare, totuşi, cam mult...

Am trecut la mică distanţă de promontoriul zărit cu cîteva ore în urmă — în realitate era o insulă, drăgălaşă ca aspect, dar deloc prielnică pentru adăpost. Oricum, nici nu poate fi vorba să pierd timp cu opririle. Mă simt atît de istovit, că nu mai ştiu pe ce lume mă aflu...

Ceața se ține scai de mine și, colac peste pupăză, am de traversat o nouă zonă de pack ! Odihnă ! Vreau să mă odihnesc ! Și, totuși, trebuie să înaintez, să am în permanență un avans asupra ei. Pînă în prezent, am izbutit să păstrez acest avans, dar o văd cum vine, cum se apropie cu iuțeală, cum mă hăituiește.

Busola mea nu e, orice s-ar putea crede, un prea frumos instrument, bine sertizat într-o prea frumoasă carcasă de alamă, înșurubată, la rîndul ei, într-un tablou de bord sofisticat... E o amărîtă de busolă, pe care am fixat-o, cu ajutorul unei mănuși, în rama ferestrei, ca s-o împiedic să vibreze în ritmul motorului. Altceva mai bun nu-i pot oferi, dar s-ar putea ca acest tratament să nu-i convină ! Coasta golfului Melville descrie o largă curbă de aproximativ trei sute de kilometri ; deși urmez stăruitor această curbă, acul indică invariabil aceleași 60°. Oare busola mea să se fi... debusolat complet ?

Ceața rămăsese undeva în urmă, am vrut să profit și m-am luat după o focă, pe care o zărisem în mijlocul packului. Cît ai clipi, ceața s-a grămădit peste mine. Habar n-am cum am putut intra așa în ea, înainte de a fi apucat măcar să reperez exact locul unei insulițe, cu două cocoașe, pe care o țineam în colimator de o bucată de vreme...

De data aceasta am pățit-o și am pățit-o rău de tot. Pîcla e de o densitate incredibilă. Tot ce văzusem pînă acum, ceață s-o tai cu cuțitul, s-o spargi cu toporul, s-o sfarmi cu dinamita, a fost un fleac pe lîngă asta. Ne-a înghițit pe toți dintr-o singură îmbucătură, și insula cu co-

coașe, și pe „Nanok", și pe subsemnatul... Din fericire, cel de-al șaselea simț îmi spune încotro s-o iau.

La capătul acestei traversări voi avea dreptul la medalia ceții ! Prin stăruință și tenacitate am izbutit să găsesc insulița mea... cel puțin, așa sper. Am zărit, printr-o spărtură, una din cocoașele ei. Acum aștept s-o văd și pe cealaltă. Dromader sau cămilă ?

Prin pîcla ușor rărită, am impresia că deslușesc chiar niște case, dar cred că sînt halucinații și că, mai curînd, e vorba de un aisberg cenușiu, decupat în formă de barăci, cu niște imitații de coșuri pe ele...

Ora 7, dimineața

Sînt în continuare nedormit și mă întreb dacă un oarecare Leroy-Guyo o să apuce bătrînețile. E la strîmtoare și încă rău de tot. În jur, numai pack și sloiuri și dacă se va stîrni cumva hula, băiatul ăsta va fi prins între ghețuri. Sigur, „Nanok" e o navă solidă și poliesterul s-a dovedit un material de prima calitate, care a rezistat perfect pînă acum. Dar zău dacă știu unde se află acest vechi tovarăș al meu, pierdut printre cețuri și banchiza sfîrtecată ! Din cînd în cînd, o jumătate de minut de soare anemic îmi îngăduie să întrezăresc, printr-o fantă ce se trage apoi imediat, ca o cortină, deriva packului și o creastă de munte. Jean Leroy-Guyo e obosit, cumplit de obosit. Este la cel de al douăzeci și optulea ceas de veghe, de ceață, de luptă cu sloiurile.

Dar mai e un lucru care mă neliniștește : car cu mine la bord hălci de carne crudă or, în stratul de zăpadă înghețată care acoperă packul, am descoperit, de cîtva timp,

perfect întipărite, urmele labelor unui urs alb. Dacă domnul și stăpînul acestor locuri va simți miros de carne, va veni negreșit să-mi facă o vizită și atunci să te ții, frățioare !

Pînă pe la amiaza acelei zile, de sîmbătă 11 august, am reușit să-mi păstrez echilibrul, dar după aceea sîngele meu rece a cam început să se ducă. Nu mai avansam defel. Am hotărît să stopez.

Cu motorul oprit, mă las dus în derivă, odată cu gheața. Un al doilea joc de puzzle se formează în jurul meu. Încerc să mă odihnesc, dar de fiecare dată cînd mă cufund în somn, visez că un urs polar vine pe banchiză, se apropie fără grabă, îl adulmecă pe confratele său „Nanok" (Urs-Alb) și nu pare din cale-afară de încîntat de această potrivire de nume. Mă trezesc în sudori și cercetez înfrigurat împrejurimile. Urmele de labe sînt în continuare prezente, perfect vizibile, dar nici vorbă de proprietarul lor ! De cînd mi-am pierdut cheile, ușa cabinei nu se mai închide bine și sînt obsedat de unul și același coșmar : uriașa fiară pătrunde în cabină și cu o lovitură năpraznică de labă face totul țăndări... Cu orice preț trebuie să-mi regăsesc calmul ! Leg ușa cu o sfoară, pe care o prind, apoi, de cracul pantalonului ; dacă vreun Nanok autentic coboară dintre zăpezile veșnice și vrea să forțeze poarta chiliei mele, voi fi prevenit. O stratagemă perfect tîmpită, dealtfel, pentru că, dacă ar fi venit într-adevăr, chiar admițînd că s-ar fi priceput să se furișeze pe gheață mai abitir ca o pisică, tot ar fi stîrnit suficient tămbălău urcîndu-se la bord și m-ar fi trezit. Ca să nu mai spun că, probabil, hălcile de carne crudă l-ar fi interesat mult mai mult decît persoana mea. Totuși, am așezat carabina

la îndemînă, însă cu piedica pusă. Asta îmi mai lipsea, să trag aiurea într-un urs fantomă și să mă trezesc cu o gaură în cocă ! Pînă la urmă, tot am dormit vreo trei ore !...

Am ajuns mai ceva ca groenlandezii ! De îndată ce am revenit în cabină, după un mic tur făcut pe pack, am aprins primusul, am pompat la gaz cît am putut, apoi mi-am scos cizmele și, împreună cu ciorapii, le-am pus la uscat și încălzit.

Pe vremea cînd eram încă la Jakobshavn și plecam, primăvara, la vînătoare cu cuterul, dormeam încălțat cu șosete, iar dacă vremea era prea scîrboasă, și cu cizmele. Mă trezeam cu picioarele amorțite. Încetul cu încetul s-au deprins însă cu acest tratament odios și n-au mai amorțit. Chestie de obișnuință.

Sacii de dormit, recuperați de pe la diverse expediții polare, cam pierd din puful cu care sînt umpluți și dacă dimineața, cu gluga trasă și fermoarele închise, respiri ceva mai adînc, te trezești cu gura și nasul pline de fulgi și nu e de mirare că te apucă tusea...

Nu las niciodată primusul aprins cînd dorm, în primul rînd pentru că mirosul de gaz îmi dă dureri de cap și, în al doilea, pentru că mașinăria face un zgomot îndrăcit, pe care n-am nici cel mai mic chef să-l aud. Dar asta înseamnă că la deșteptare trebuie să-l aprind înainte de a pune pe mine diversele straturi de țoale... dacă, firește, mi-am dat osteneala să le scot la culcare.

Sînt patru zile de cînd am plecat ! Ceața persistă, dar deslușesc vag două insule, una la tribord, cealaltă la babord. Bătînd dinspre sud, vîntul are tendința să ne îm-

pingă, pe „Nanok", gheața și pe mine, înspre uscat. Sloiurile sînt într-atît de dese, încît e imposibil să fac vreo manevră, fie înainte, fie înapoi. Asist la propria-mi neputință : nava se bălăbăne printre sloiuri și odată cu ele. Tot ce pot face e să împing cu cangea cîte un bloc care se îndeasă prea tare în noi. Din cînd în cînd, trecem pe lîngă cîte un aisberg, mai-mai să ne frecăm de el.

Program de rutină : de două ori pe zi cîteva pompe, ca să golesc apa din cală — infiltrație normală — și s-o spăl de sîngele de focă ce se mai scurge din carnea depozitată la pupa. Cînd se ivește soarele, verific dacă-mi funcționează busola. Se pare că e în toane ceva mai bune. Trebuie să veghez și la chiciură. Noaptea e ger. Atenție mare unde pun piciorul, mai ales cu tălpile uzate ale vechilor mele cizme : pe punte, pe copastii, peste tot e un polei îngrozitor.

Cînd alergi după doi iepuri... tot uitîndu-mă după niște păsări și împingînd în același timp o bucată de gheață cu tokul, l-am scăpat în apă. De obicei plutește, datorită cozii de lemn, dar al meu a fost prins de un curent și tîrît sub un sloi. Afurisită pierdere !

Îmi confecționez pe loc un altul dintr-un sfredel găsit în cutia cu scule, o coadă de mătură și un mîner de care să-l țin și ies din nou pe punte. Ușa pocnește închizîndu-se în urma mea și hop ! imediat o focă răsare din apă. Aici, unde nimeni nu vine să vîneze, e suficient să provoci un zgomot ca foca, dacă se află cumva vreuna în imediata apropiere, să iasă la suprafață, să arunce o privire la ce se întîmplă și să se cufunde apoi din nou. Asta nici măcar nu părea speriată : s-a uitat și a plecat cît se poate de tacticos.

Dacă Ananaga, neprimind în următoarele două zile nici o veste de la mine, cere ajutoare, un elicopter, de pildă, sau mai știu eu ce, ca să mă salveze, voi fi obligat să achit cheltuielile de deplasare. Cu alte cuvinte, va trebui să vînez în draci, ca să vînd pieile și să rambursez banii. Sper însă că n-o să se grăbească ! Într-o zi, la Kuvdlorssuak, studiam împreună o hartă ; i-am arătat atunci o insulă, situată la intrarea în golful Dundas, a cărei poziție îmi plăcea ; mi se părea cum nu se poate mai potrivită pentru crescătoria mea de ursuleți, știam că pe-acolo sînt urși din belșug, dar, firește, tăinuiam acest interes.

— Ah, da, mi-a spus el, ai să te simți bine acolo, chiar foarte bine, sînt vreo patruzeci de persoane care o locuiesc...

Iată o situație care nu mă aranja defel dacă persistam în dorința de a încropi o crescătorie nu tocmai legală. Tot discutînd, am ales, pînă la urmă, Savigsivikul, pentru că, ceva mai la vest, existase cîndva un sătuc, astăzi abandonat, amplasat, așa cum îmi place, la capătul unui promontoriu, denumit capul York... Nu rămînea decît să aștept să vină februarie-martie și, firește, să capturez ursuleții. Era ideea mea fixă, încă de pe vremea cînd vieţuiam la Grenoble și făceam tot soiul de planuri cu Peggy.

Cît timp fusese vorba să plecăm împreună, alesesem Noua-Thule ca punct de debarcare. Mai exact, Thule K'anak, la o sută de kilometri depărtare de Thule, devenită bază americană în zona golfului Dundas. Thule K'anak e un orășel, cu trei sute de locuitori, centrul administrativ al districtului Nord al Groenlandei. Femeie fiind, Peggy avea nevoie de micul său confort, de căsuța ei, de măruntele

sale tabieturi. Cu mine-i altceva : acum sînt singur, o să văd cum mă descurc. Poate c-o să mă instalez la careva, poate o să am baraca mea personală... Iar dacă-mi găsesc o femeie, s-ar putea să aibă casa ei. Oricum, lucrurile acestea se vor lămuri în cîteva zile, cînd va sosi momentul să mă stabilesc la Savigsivik. Un nume care-mi sună bine la ureche. Ca să nu mai spun că nu e o așezare din cale-afară de izolată, se pare că elicopterele vin în tot timpul anului, amănunt deloc neglijabil. În orice caz, nu te simți complet izolat de restul lumii.

Bucățica aceea amărîtă de hartă care-mi lipsea mi-a dat serios de furcă. În drumul meu către insula cu cocoașe m-am angajat prea tare în zona packului. Spre ghinionul meu, erau două insule, și ambele cu două ghebe : una... pe harta care-mi lipsea, cealaltă — pe cea pe care o aveam. Iar eu, le-am încurcat între ele.

Am fotografiat cîteva păsări polare. Unele seamănă cu pescărușii, au penajul alb cu negru, iar ca formă aduc cu rîndunelele de la noi, dar mult mai mari. Altele sînt șoimi brun-roșcați.

Gheața s-a mișcat, în sfîrșit, desprinzîndu-se nițel de marile aisberguri. Sper să pot găsi niscaiva șenale de ieșire. Asta înseamnă însă să ies în larg, depărtîndu-mă de pămînt, și să tai direct, prin fața celor două golfuri. În nici un caz nu mă voi înapoia la Kuvdlorssuak ! Mi-am fixat șase zile pentru această traversare, sper că „măicuța" o să aștepte un pic înainte de a da alarma. Acum, mai puțin ca oricînd, nu sînt dispus să fac stînga-mprejur.

Duminică, 11 august

Fragmentele de gheață, care alcătuiau cel de al doilea puzzle s-au dislocat.

Am avut două ceasuri de soare — între orele 4 și 6 dimineața — atîta tot, dar a fost de ajuns ca să-mi fixez reperele, să verific unghiul de marș și să înregistrez mental forma munților și a coastei. Dacă observațiile mele sînt exacte, ceea ce văd detașîndu-se la orizont este chiar faimosul cap Melville. E limpede că nu mai poate fi vorba să fac cale-ntoarsă, dificultățile ar fi tot atît de mari ca și la ducere. În pofida ceții, gonesc cu viteză maximă. Neavînd prea multă încredere în busolă, mă ghidez după soare, mai exact după haloul său ; această vagă lucire îmi e de ajuns să-mi mențin direcția fără să încetinesc.

O pîclă ușoară, portocaliu-arămie, plutește peste mare, peste ghețurile risipite. Atmosfera vibrează ca într-un tablou impresionist. E superb să te simți singur, învăluit în această lumină difuză ce scaldă packul, tonat dintr-o dată în culori violente. Aș vrea să povestesc tot ce văd unei lumi întregi și dacă nu, măcar prietenilor, celor care știu că le-ar plăcea...

De jur împrejur, pînă hăt, departe, păsări și numai păsări, înșirate ca mărgelele, pe apă, pe bucățile de gheață, pe aisbergurile care plutesc în acest abur auriu... Fără să-mi dea inima ghes, am împușcat totuși cîteva pentru micul meu dejun. Sînt cu adevărat frumoase, micuțe, cu un cioc subțire și coroiat ca acela al papagalilor. Fac parte din specia mergulelor. Iar decorul depășește fantasticul, făcîndu-mă să uit și de foame și de oboseală. Asemenea clipe te răsplătesc din plin pentru toate suferințele îndurate, pentru toate momentele cînd te întrebai dacă nu

cumva te-ai pierdut, dacă nu vei fi strivit de sloiuri, dacă vei scăpa cu viaţă sau nu... Monologhez cu voce tare, iar păsările trec cu miile pe deasupra mea, plonjează sau se înalţă ca un nor în văzduh, miriade de păsări.

Am traversat şi ultimul văl de pîclă portocalie. S-a destrămat uşor, rămînînd în urma mea. În faţă, disting din nou promontoriul. Mai am cam trei ceasuri de navigaţie. Pentru moment, golful Melville pare destul de degajat. S-ar putea ca sloiurile să fie masate undeva prin preajma coastei ; în orice caz pe aici marea e practic liberă.

Mergeam, mergeam şi deodată hop ! Iată-mă din nou stopat. La cinci kilometri de capul Melville, se desprinde din peninsulă un soi de excrescenţă stîncoasă, împlîntată perpendicular pe coastă. În unghiul astfel format, vîntul şi curenţii au îngrămădit o cantitate impresionantă de pack, care-mi barează acum calea. Culme a ghinionului, iată şi ceaţa. Şi nu în fuioare colorate, ci ceaţă groasă, adevărată.

Şi eu, care mă şi vedeam la capătul încercărilor ! Imposibil de trecut. Nu pot ajunge la ţărm nici măcar cu piciorul, distanţa e totuşi prea mare !

Dacă tot trebuie să stau pe loc, măcar să fac ceva : bag pielea ultimei foci împuşcate în apă, ca să împiedic intrarea în putrefacţie a grăsimii rămase pe ea, ceea ce ar deteriora blana. După direcţia pe care o ia, îmi dau seama că e trasă de un curent marin care se îndreaptă spre larg.

înseamnă că și gheața o va lua, la un moment dat, din loc. Dar cînd ? Într-o zi ? în două ? în trei ? Și mai e și vîntul de care trebuie să țin seama. Pînă una alta, fixez ancora pe un bloc solid de gheață, care ne împinge din urmă.

Soarele strălucește, vremea e frumoasă.

Mă bîntuie tot mai tare pofta să las caiacul la apă și să dau o raită cu el, deși Ananaga m-a sfătuit să n-o fac : „Dacă te răstorni cumva, nu va fi nimeni care să-ți vină în ajutor. E periculos", zicea el.

Prea bine, Ananaga-măicuța-mea, nu voi vîna ! Trebuie însă să-mi mai dezmorțesc picioarele și să-mi organizez cumva viața, dacă e să rămîn cîteva zile blocat aici.

Pînă una, alta, stau întins la soare pe o piele uscată de focă. De așa ceva chiar că nu duc lipsă, le am peste tot, pe pereții cabinei, pe dușumea, pretutindeni.

Deodată, ce aud ? Un suflu ca de balenă. Sar în picioare, holbez ochii : drept în fața mea, un narval înoată printre ghețuri. E prima oară cînd văd unul atît de aproape, viu și nevătămat, care înoată aspirînd apa, lansîndu-și jetul și făcînd : „Sșșșîîîfff-heufff !... Sșșșîîîfff-heufff..." Mă năpustesc la motor, demarez și încerc, cu toată gheața, să-i tai calea. Pesemne zgomotul l-a speriat, pentru că s-a dat la fund și nu l-am mai revăzut. S-ar putea însă să apară alții, totul depinde de abundența planctonului pe care-l înghit peștișorii cu care se hrănește, la rîndul ei, marea familie a balenelor... Acum am înțeles pentru ce Ananaga n-a terminat harponul pe care mi-l confecționa ; nu voia să-l am cu mine. Ananaga-măicuța-

mea mă cunoştea bine şi se temea că mă voi apuca să vînez cu harponul, riscînd, la un moment dat, să mă trezesc în cine ştie ce încurcătură. Dealtfel, nu odată a insistat : „Nu te folosi de caiac, rămîi pe cuterul tău, nu pleca de unul singur cu caiacul".

Focile mişună pe-aici : am văzut patru deodată scoţîndu-şi boturile din apă. Am tras în ele, dar le-am ratat. Ba, mai mult, la ultimul foc am ţinut arma aiurea şi m-am trezit cu o izbitură zdravănă în falcă, din pricina reculului. De vină e oboseala : sînt două zile de cînd n-am închis ochii, fie pentru că eram la cîrmă, fie pentru că vegheam la sloiuri.

Pe nepusă masă, sloiurile au început să se izbească de coca lui „Nanok", făcînd un zgomot îngrozitor. A trebuit să mă scol din nou, să desprind ancora, să avansez puţin, slujindu-mă de vîslă, şi să fixez ancora pe o altă bucată de gheaţă, aflată de astă dată în faţă, mai mică, mai mobilă, deplasîndu-se astfel mai uşor. Ancora s-a prins bine, sloiul joacă rolul de remorcher. Acum sînt tras, în loc să fiu împins. Ne îndreptăm, cătinel, cătinel, către sud.

E ca şi cum m-aş fi instalat pe o bandă rulantă, lăsîndu-mă purtat la nesfîrşit, acolo unde va vrea ea să mă ducă... Bandă rulantă : pînă acum, aceste două cuvinte evocau în mintea mea cadenţa infernală de la fabrica de conserve de la Jakobshavn, gesturile de automat ale muncitoarelor...

Aici, nu se aude nici un zgomot. E linişte deplină. O să mă culc...

Duminică, 11 august, după-amiaza

Ceaţa e atît de groasă încît aproape burniţează.

Remorcat în continuare de bucata de gheaţă, îmi încălzesc puţină carne de focă ; presimt însă că dacă voi rămîne pe locul acesta o săptămînă, de pildă, o să ajung să detest astfel de carne. Mai bine vînez mergule !

REZERVELE MELE

Muniţii

Mi-au mai rămas circa o sută de cartuşe cu alice şi o sută cincizeci de gloanţe pentru carabină.

Hrană

Două pachete de zahăr nerafinat.

Un pachet de zahăr tos.

Un pachet de ceai.

Cafea — din belşug.

Trei pungi de făină.

Trei kilograme de cartofi. De cînd am plecat de la Jakobshavn, aproape că n-am mîncat din ei, uitînd de existenţa lor. Sînt însă cam necopţi.

Două cutii mici de spagheti.

Ultima focă împuşcată mi-a procurat circa o sută de kilograme de carne. Mai e şi din cea rămasă de la Kuvdlorssuak, dar care acum e bună doar pentru cîini. E depozitată la pupa navei, într-un sac de plastic, protejată de soare cu o piele de focă.

Punctele slabe

O singură cutie, de jumătate de kilogram, de lapte.

Pîine, aproape deloc.

Două pachete de margarină.

Carburant, lubrefianţi, materiale pentru întreţinerea motorului

Două sute patruzeci de litri de motorină (din trei sute cîţi am îmbarcat).

Ulei şi vaselină — destul.

Cincisprezece litri de gaz pentru primus.

Tutun

Mai am doar pentru patru pipe. E articolul care o să-mi lipsească cel mai mult.

FURTUNA

Luni, 12 august 1974, ora 8, dimineața

Vîntul de nord-vest s-a înteţit, a devenit violent. Împinsă de el, gheaţa se masează, sloiurile se ciocnesc, se încalecă, îl izbesc pe „Nanok“ din toate părţile.

Mă văd în faţa unei dileme. Ce să fac ? Să virez la babord cît mai e cu putinţă ca să tai suta de metri de pack care mă separă de largul mării, dar în felul acesta să mă îndepărtez şi mai mult de ţărmul ce se pierde în ceaţă, undeva, înspre vest, sau să rămîn mai departe în centrul atelajului meu alb şi să continui să derivez împreună cu el ? Ultima soluţie mi se pare mai puţin tentantă. Valurile cresc întruna şi amplifică mişcarea acestei benzi rulante care mă duce cu sine. Fragmente de toate formele, cuburi, oglinzi sparte, prisme, uriaşe silexuri, urcă, coboară, se despart, se freacă, se geluiesc în trecere. Aş prefera să scap din acest mişmaş. Înspre răsărit, timpul pare ceva mai limpede. Într-acolo, deci.

Încerc să mă degajez, fac numărătoarea inversă a sloiurilor pe care le-am depăşit, a celor pe care le-am dat la o parte, şi a celor care-mi mai rămîn — încă vreo zece bucăţi — şi-mi zic că fiecare din ele mă poate face chiseliţă.

Tot păcălind ba un sloi, ba altul, reuşesc, pînă la urmă, să scap, aşa cum doream, la larg. Dar acum ? S-o iau la sud ? S-o pornesc spre nord ? Aleg, pentru început, nordul şi avansez de-a lungul „benzii rulante“, dar în contra-

sens. Am însă vîntul din față și încă unul foarte puternic. Cam după o milă de mers, renunț, virez de bord și pornesc spre sud, odată cu packul, dar mult mai repede decît el. Avem de partea noastră, „Nanok" și cu mine, vîntul și... motorul.

Mă aplec peste bordul drept, încercînd să descopăr, dincolo de sloiuri, prin desimea ceții, capul Melville... Să fie oare el forma aceea masivă, gri-verzuie ?... Nu, e un aisberg, zărit prin pîclă !... Dar aiîaltă, și mai îndepărtată, și mai confuză ?... nu, tot aisberg e !

Continui să avansez. Ceața și-a mai pierdut din densitate... Haiti ! Ce văd ? Un braț de mare liber, purtîndu-și unda între țărm și pack. E clar opera unui curent care a dislocat, drenat și dus banchiza cotieră, lăsînd pe loc doar acest uriaș cîmp de ghețuri mișcătoare în mijlocul căruia am zăcut. Am dat de ceasul morții acum o oră ca să scap din prinsoarea lui, am crezut că am scăpat, că-l pot ocoli, dar în realitate vîntul îl împinge mereu către mine și ne mînă pe amîndoi înspre larg, adică în direcția sud-vest. Valurile au crescut, au devenit enorme, balansul navei e uriaș.

Arunc o privire pe hartă. „Banda rulantă de ghețuri" depășește cu mult capul Melville și, dacă perseverez să înaintez pe lîngă ea, risc să mă îndepărtez prea tare de coastă și să am de înfruntat vîrtejurile și tornadele ce apar întotdeauna, pe vreme rea, în zonele de coastă.

O unică soluție : să traversez, din nou, cîmpul de gheață de la est la vest, dar de această dată complet, ca să pot ajunge la piciorul falezei dorsale a capului. Înaintez aproape lipit de marginea panglicii de gheață, căutînd o

breșă, un culoar prin care să mă strecor. Important e ca această explorare să nu dureze prea mult, altminteri risc să mă trezesc dus în largul mării.

Uff ! Ce bucurie ! Am de străbătut doar vreo cincizeci de metri în loc de o sută sau chiar două, și sloiurile nu sînt foarte dese. N-am voie să ratez manevra, ceva mai bun n-am să găsesc ! Iau virajul, plasîndu-mi etrava exact pe axul șenalului. O ambardee violentă provocată de vînt, lansez motorul la turația maximă, pătrundem în plină viteză ; ca imediat după aceea să reduc turația, mulțumindu-mă să progresez încetișor, împingînd bucățile de gheață care se zbuciumă din ce în ce mai tare, urcă odată cu creasta valului, se ciocnesc între ele, apoi coboară, săltate de hulă în mișcări dezordonate.

N-aș zice că am traversat fluviul de gheață cît ai bate din palme, dar l-am traversat. Acum, între mine și promontoriu e numai apă liberă și, din fericire, mai puțin agitată decît în largul mării. N-am scăpat însă de ceață, care mă acoperă ca un capac de oală, așa cum se întîmpla uneori la Kuvdlorssuak, rărindu-se doar un pic deasupra lanțului muntos Melville și lăsînd să filtreze un soare palid. Ieri, am reperat însă bine terenul, am făcut chiar cîteva fotografii și am studiat harta : recunosc petele de zăpadă care se detașează în alb pe fondul întunecat al stîncilor.

Un curcubeu enorm, sprijinit cu unul din capete pe coastă iar cu celălalt pe linia orizontului, îndulcește întrucîtva acest peisaj, altminteri destul de rebarbativ. N-am însă timp să admir fanteziile naturii, iarăși trebuie să aleg : ori îmi caut aici un adăpost, ori încerc să dublez capul. În fond, de ce n-aș încerca ?

Totuși, șovăi... Extremitatea promontoriului e mult prea departe, vîntul — prea violent, iar riscul de a fi împins în larg și de a lua apă — prea mare. Veșnica mea poveste... În plus, cu cît mă apropii mai mult de coastă cu atît sînt mai încredințat că, dincolo de cap, banchiza a rămas intactă, neclintită din locul ei.

Pornesc, deci, către nord, în ciuda vîntului care-mi vine ba din față ba din travers, și mă îndrept spre limba de pămînt, pe care o zărisem ieri făcînd unghi drept cu țărmul. Las la babord un liman destul de larg, dar prea puțin adînc, reperat pe hartă, și mă opresc în golfulețul următor, scobit în formă de crai-nou, la piciorul unui perete de stîncă înalt de o sută-o sută cincizeci de metri ; această impresionantă faleză mă va proteja admirabil de vîntul ce suflă dinspre inlandsis, gonind aisbergurile spre largul mării.

Iată-mă la ancoră în golfuleț.

Mă felicit din toată inima că n-am rămas în compania sloiurilor ! Acum plouă și vîntul s-a răcit al naibii. Ca să nu mă trezesc cu „Nanok“ pe fundul mării, sfărîmat de stîncile care mărginesc plaja extrem de îngustă — nu mai mult de doi metri lățime — adaug ancorei un lest și fundarisesc totul la prova, precauție care nu-i deloc excesivă ; e drept, nava se smucește în toate părțile, face pe morișca, dar măcar voi putea dormi fără teamă.

Pînă atunci însă, îmi ofer un festin. Nu m-am rătăcit în ceață, nu m-am pierdut printre ghețuri, n-am nici o spărtură în carenă și nici n-am fost deportat în larg ! În plus, serbez și plecarea banchizei : cînd vîntul se va

potoli, am credința că dislocarea ei va fi fapt împlinit... Aoleu și văleleu ! „Nanok“ saltă bezmetic, apa se zbuciumă, izbindu-i flancurile, iar ruliul expediază bucata mea de focă din oală direct pe podea !... O culeg și, pînă să fiarbă, înghit toate bunătățile care-mi rămăseseră, lichidez totul. „Burta ți-o faci din orice“, glăsuiește o înțeleaptă zicală. Mă aflu la numai opt-zece ore de drum de Savigsivik, așa că voi aștepta aici dispariția ghețurilor și revenirea timpului frumos.

Sînt șase zile de cînd am părăsit Kuvdlorssuakul, cei de acolo vor începe să fie neliniștiți...

Sper să mai pot împușca una sau două foci, ca să am, la sosire, materie primă pentru un schimb în natură sau pe bani...

Credeam că voi putea dormi nițel, că o să prind ceva puteri... Ți-ai găsit ! S-a pornit o adevărată tornadă, cu tot cortegiul ei de mugete și bubuituri, amplificate de acest golf care joacă acum rolul unui tub de orgă. Eram în sacul meu de dormit, la căldurică, cînd o saulă, ce ținea pînza legată de catarg, a cedat și vela s-a pornit să pocnească, precum un steag în vînt.

Am sărit afară, gol pușcă, s-o leg la loc. Capetele ei, pe care le lăsasem pe acoperișul cabinei, fuseseră aruncate în mare, pe unul l-am prins din zbor. Din fericire, caiacul e în continuare la bord, dovadă că, deși îl legasem pe fugă, nodurile mele s-au dovedit solide.

M-am culcat din nou — trebuie totuși să dorm ! — dar șuierăturile printre sarturi sînt atît de stridente, încît m-am smuls din culcuș și am început să mă îmbrac cu mișcări încete și greoaie.

„Nanok" trăgea înspăimîntător de cablul ancorei ; m-am dus în cală să caut un supliment de lest, pe care l-am fundarisit în evantai față de primul ancoraj.

Straniu și vîntul ăsta ! Se prăvale în rafale din vîrful falezei, cu o asemenea forță încît strivește apa, o aplatizează, apoi ricoșează de suprafața ei, se izbește de pereții de stîncă, deveniți un soi de cameră de rezonanță, urcă, se învîrtește, că nici nu mai știi de unde vine : din stînga, din dreapta, de la nord, de la sud ? Rămîn pur și simplu cu gura căscată ; sînt clipe cînd mă cred în planor. Încă un pic și „Nanok" va decola, smuls de acest uragan și se va sfărîma de stîncile care tivesc plaja.

Orele 11 seara

O plesnitură seacă. Mă reped afară. Cablul care ținea ancora s-a rupt, am pierdut-o definitiv, irecuperabil. Intact a rămas doar cel cu lestul, dar acesta n-are cum să se agațe de fund și lunecă. Totuși, datorită lui am scăpat de la a fi proiectați în faleză. Brizanții au înghițit acum complet plaja, sîntem catapultați dintr-o parte într-alta, împinși spre recifurile ce se întrezăresc în apa spumegîndă.

Brusc, vîntul se stabilizează dinspre sud ; pînă cînd va binevoi să stea definitiv sînt nevoit să mă învîrt în cerc prin golfulețul scăldat acum într-un straniu clar-obscur, o pîclă difuză, verzuie și sinistră. Mă învîrt, dar știu că nu voi putea rămîne la infinit în văgăuna asta...

Manejul a durat cam o oră, după care, odată cu vîntul care se înteția, a apărut și gheața. Am văzut-o cum revine de departe, sfărîmată, ciopîrțită de furtună. Superb ca

spectacol, dar ce înfricoşătoare e cursa acestor mastodonţi de zece ori mai mari decît „Nanok", care se apropie călărind creasta valurilor ! Golful în care mă aflu e foarte adînc, aici pot pătrunde chiar şi aisbergurile cele mai mari, împingîndu-ne, pe mine şi pe „Nanok", în stînci.

Cine poate, să se salveze !

Norocul meu a fost că mi s-a rupt cablul ancorei, obligîndu-mă, astfel, să părăsesc golful acesta scobit în stîncă în forma unui cilindru tăiat pe înălţime. Însă, odată ieşit din el, vîntul mă izbeşte din faţă cu o asemenea forţă încît nava se imobilizează aproape complet. Caii săi putere nu sînt în stare să se măsoare cu stihia. Marea se năpusteşte asupra etravei, ia parbrizul cu asalt. Principalul acum e să nu mă las tîrît îndărăt ! Virez spre vest ca să urmez linia coastei. Va rezista oare „Nanok" cu vîntul acesta în travers ?

O asemenea furtună nu mi-a fost încă dat să trăiesc ! Venite din larg, valurile se izbesc de faleza înaltă, dau să se tragă îndărăt, le percutează cele sosite din urmă, domuri translucide de apă se înalţă şi se năruie. „Nanok" luptă vitejeşte cu crestele, se prăvale în hăurile dintre talazuri, e aruncat cînd într-o parte, cînd într-alta, dar înaintează mereu în direcţia limanului pe care ieri l-am lăsat deliberat în urma mea...

Pe drum, ne încrucişăm cu cîteva aisberguri, care o fac şi ele pe „hopa-Mitică". Cînd se cufundă în scobitura dintre două valuri, par îndepărtate şi prea puţin primejdioase ; deodată, un colos dintr-acestea saltă alături de noi în vîrful unui munte de apă, tocmai în momentul în care plonjam, gata-gata să ne izbească cu pintenul său.

Recade, vîrtejul de apă stîrnit ne înhaţă, o rafală de vînt ne izbeşte din flanc, „Nanok“ derapează brutal, pupa atinge gheaţa, sîntem cît p-aci să fim lipiţi de zidul acesta aparent diafan. Virez brutal culcînd aproape nava pe un bord şi uf ! ne îndepărtăm de mastodont, îi evităm şi vecinul şi ne continuăm drumul teferi. Pe măsură ce înaintăm, faleza scade din înălţime, terenul devine aproape plat şi, în dosul unui mic promontoriu, descopăr limanul, mărginit de un şir de bolovani. Fireşte, nu-i deloc adăpostit de vînt, dar nici atît de încastrat în stîncă, atît de abrupt ca golfuleţul-capcană care a fost cît p-aci să ne-nhaţe. Fundul e mult mai puţin adînc, deci marile aisberguri nu vor putea pătrunde. Spre ghinionul meu însă, gheaţa, sub toate formele ei, a şi sosit ; voi fi nevoit să recurg iarăşi la tot soiul de şmecherii, iar ancora mea cea bună s-a dus...

În dreapta, la piciorul promontoriului, se lăţeşte un fel de plajă ; la stînga, sînt stîncile... Fundarisesc mai întîi vreo treizeci de kilograme de plumb, după care mă apuc să caut tubul cel gros de fier, pe care l-am cules la Kuvdlorssuak cu gîndul să fac din el conductă pentru cablurile cîrmei. Cu ce mi-a mai rămas ca lest voi fabrica o superancoră...

„Nanok“ însă derapează lent, tîrînd după sine bucăţile de plumb : fundul e prea neted, lestul alunecă. Sîntem împinşi spre blocurile care se grămădesc la capătul celălalt al refugiului nostru. Las tubul, alerg la prova, ca să trag lestul afară, mă întorc în galop, pornesc motorul, înhaţ cîrma şi readuc nava la punctul ei iniţial. Ajuns aici, arunc din nou lestul, dar nu ţine... şi nu mai ştiu de cîte ori mă plimb aşa, mînat de hulă şi de vînt, de la un capăt la celălalt al limanului. Între un dus şi un întors,

strîng și înnod cablurile și frînghiile ce leagă diversele elemente care compun super-ancora mea, dublez amarele și, în același timp, supraveghez cu coada ochiului deriva navei și gheața care pătrunde întruna în „oaza" noastră. Cînd simt că pupa e gata-gata să atingă stîncile, mă reped și repet istovitoarea manevră. Iar în vremea asta, furtuna tot sporește și sporește...

Super-ancora e, în sfîrșit, gata și cîntărește, pe puțin, șaizeci de kilograme. O car pînă la prova și o fundarisesc, nu înainte de a scoate, ca măsură de precauție, lestul inițial. Trudă în zadar ! Sîntem trași îndărăt, mai încet ce-i drept, dar tot atît de sigur. Unica soluție e să continui aceeași tactică, manevrînd, de astă dată, faimoasa super-ancoră. O treabă ca asta te spetește : sînt șaizeci de kile care trebuie scoase din apă, un motor de pornit, apoi, odată întors la promontoriu, din nou șaizeci de kile de lansat în apă, într-un zgomot infernal de fierărie, și iarăși derivă, și iarăși revenire și...

Și circul acesta infernal avea să dureze trei ore în șir. Șalele mi-s frînte, abia mă pot îndrepta. Cît timp o să mai rezist ? Brusc, o rafală de vînt îl răsucește pe „Nanok" exact în momentul în care îmi lansam super-ancora la piciorul promontoriului. Amara îmi fuge dintre degete, apuc s-o prind în ultima clipă, strîng, trag de ea ca un bezmetic, nu găsesc nimic de care s-o fixez, greutatea ei mă tîrîie, o văd cum lunecă peste bordaj, mă încordez cît pot ca s-o rețin, îmi încleștez o mînă pe ea, mă agăț cu cealaltă de corzile bastingajului. Încerc să petrec odgonul pe după sarturi, dar e imposibil. Voi abandona oare totul ? Istovit, sînt complet istovit... Dar, în cel din

urmă moment, reușesc să înfășor odată parîma pe după ultimul tachet. Și pentru prima oară, super-ancora mea face priză, nimerind într-o crăpătură dintre stîncile de pe fund. Și încă o priză foarte bună. Perfect...

Din nefericire, în timp ce mă luptam cu ancora, „Nanok" a fost din nou deportat în celălalt capăt al golfului, în plină gheață, și un sloi cu marginea ascuțită s-a nimerit să fie exact în fața etravei. Mi-e cu neputință să fac ceva ca să parez loviturile: vîntul îl împinge pe „Nanok" într-o direcție, amara ancorei îl trage într-alta, nenorocitul e ca o minge de pelotă bătută în zid. Iar zidul e marginea tăioasă a sloiului. Rezultatul : o spărtură, sigură, în coca.

Nu-mi rămîne altceva de făcut decît să renunț la tot. Ei da, această super-ancoră la care am trudit atît, pe care m-am chinuit crunt s-o arunc în apă, s-o scot și iarăși s-o arunc, doar-doar va prinde, acum e cu neputință de desprins. Dau drumul amarei, îi dau drumul în mare. O plută de pescar, un mic flotor roșu îmi va permite s-o regăsesc... dacă voi rămîne, firește, în viață. Stîncile nu sînt decît la cîțiva metri de noi...

Catastrofă ! N-am apucat bine să ne eliberăm și amara se înfășoară în jurul elicei lui „Nanok" ! Imposibil să mai manevrez. Innebunit, leg un pumnal de coada de mătură — cea pe care o transformasem în *tok* — și, proptindu-mă solid de etambou încerc, orbește, să tai ghemul ce se formează, cu fiece secundă, tot mai strîns, în jurul palelor... A trebuit, de cîteva ori, să sar pe cîte un sloi de gheață, apoi îndărăt, la bord, să mă împiedic de hălcile de carne care continuă să sîngereze, să mă aplec iarăși peste bastingaj, să revin pe pack, imprimînd urma roșia-

tică a pașilor mei, să-mi cufund brațul printre fragmentele tăioase de gheață ce rașchetează continuu coca, să trag ba de un capăt, ba de altul, să învîrt de elice, iarăși să trag, iarăși să zmucesc... Ura-a-a ! am reușit, amara a fost tăiată, elicea e liberă, motorul duduie, în schimb gheața nu ne lasă în pace, ne împresoară, ne împinge întruna spre stînci... ! De data aceasta, cel care ne salvează e un aisberg ; dus de hulă, el se interpune între noi și ele și, în trecere, dizlocă îngrămădirea de sloiuri care ne împingea înspre larg... Profit ca să pompez la repezeală niște motorină, apoi vreau să dau drumul la motor. Un rateu și manivela de pornire dă violent îndărăt. Așa ceva nu mi s-a mai întîmplat. De vină e oboseala, reflexele nu mai funcționează prompt. Umărul drept mă doare cumplit, ceea ce mă va stînjeni mai ales la pompare.

Aceste patru ore de luptă continuă m-au pus jos, am ajuns la limita rezistenței și dacă furtuna continuă, voi depăși această limită...

Mă învîrt în liman așa cum am făcut cînd mă aflam în golfuleț, fără întrerupere, dar iată că sînt, totuși, nevoit să opresc, ca să gresez motorul. Sucindu-mi și răsucindu-mi degetele, am reușit să introduc cîteva grame de vaselină în pompa care refuză să funcționeze. Dacă nu-mi găsesc timp să mă ocup de ea, presgarnitura se va uza foarte repede. Gheața continuă să pătrundă în liman, ne împresoară, cerul e negru și jos, plouă cu găleata. Sloiurile se unesc între ele, acum se întind pe circa două sute de metri, formînd o carapace mișcătoare, ce ondulează amplu, înghesuindu-ne în țărm... S-a terminat cu cercurile, cu

buclele, cu opturile pe care le făceam, ca să evit loviturile... Să încerc o ancorare în dreptul micuței plaje din fața promontoriului ? Prea tîrziu, sînt prins în capcană. Piesele unui mecanism uriaș sînt pe cale să se îmbuce unele într-altele... iar noi nu sîntem decît o biată și minusculă rotiță...

Pregătesc, în eventualitatea că „Nanok" se va scufunda, cîteva lucruri strict necesare, ușor de transportat, le îndes în cîțiva saci de plastic și depun totul pe podeaua cockpitului. Apoi mă opresc ; inutil să insist, totul se clatină, se rostogolește, se izbește, un întreg balamuc ! Refluxul dezgolește stîncile, vîntul mă împinge spre ele. Mă împotrivesc din răsputeri, lupt pe viață și pe moarte, împing cu vîsla, cu mîna, cu ce pot. Scap de primejdie, dar mă trezesc blocat definitiv între grămezi uriașe de gheață, care se îndeasă și se concasează în jurul meu. Din larg sosesc, mînate de forțe năprasnice, contra-valuri monstruoase, cărînd cu ele packul în derivă, pe care-l adaugă celui existent ; frînată de sloiurile ce se întind pe toată suprafața limanului, gigantica putere a talazurilor acționează în adîncime, stîrnind ondulații uriașe, care ba ne cocoață pe creastă, ba ne prăvale în hăurile lor lichide. Totul trozește, pîrîie, se izbește, coșmarul pare să n-aibă sfîrșit... Dacă unul din aceste blocuri de gheață ne agață, în timp ce urcă panta valului, iar noi o coborîm, sau dacă se rostogolește peste noi cînd vine în jos, pieirea e sigură.

Și mai teribile sînt talazurile care încă nu s-au spart undeva în larg și vin către noi rostogolindu-și spinările negre, îngreunate de enormi bolovani albi. Ziduri lichide, înalte de cîțiva metri, se năpustesc într-o șarjă apocaliptică, împingînd înaintea lor bucătoaie de gheață de două-

trei ori mai mari ca „Nanok", explodează la liziera sloiurilor îngrămădite în golf, smulg în trecere alte blocuri care saltă în aer, zboară, recad, înălțînd spre cer jerbe de spumă, scăpărător de albă, împroșcînd cu apă pînă și plaja din dreptul promontoriului...

Moartea prin strivire ne pîndește din toate părțile ; lupt din răsputeri și asist cutremurat la acest formidabil foc de artificii. Cu vuiet de forjă, cu tunet de vulcan, cu mugete infernale, marea sloboade proiectilele ei de gheață. O furibundă prefacere are loc pe planeta redusă la decorul din jur, iar golful în care mă aflu e creuzetul ei.

Orele trec, cumplite, înspăimîntătoare...

Nava ia apă.

Probabil, voi fi nevoit s-o părăsesc.

Cum, nu știu încă. Sloiurile sînt atît de dese acum, încît s-ar putea să ajung pînă la țărm și cu piciorul.

Dacă va trebui să-l abandonez pe „Nanok", mă voi refugia într-o veche casă, pe jumătate ruină, care știu că se află chiar la capul Melville, la cîteva ceasuri de drum de aici. Cu materialele și armele pe care le am, aș putea s-o scot la capăt pînă cînd se va domoli furtuna. Iar dacă din nava mea nu va rămîne nimic, să ajung, la un moment dat, la Savigsivik. Principala dificultate, în cazul unei navete de aici, la coastă și înapoi, o constituie valurile care se sparg întruna de țărm. Sloiurile care ne înconjoară execută o gigantică mișcare de giratie și, minusculă coajă de nucă, „Nanok" este proiectat cînd într-o parte, cînd într-alta. Catargul parcă e un pendul. Uriașe plăci de gheață balansează bezmetic, se stabilizează o clipă, ca imediat după aceea să basculeze, cufundînd alternativ în

mare ba una, ba alta din marginile lor. Riscul cel mai mare pentru noi e să ne trezim agățați, pe dedesubt, de una din aceste margini. Singura salvare e să strecor neîncetat, între navă și marile sloiuri, fragmente mai mici care să joace rol de tampon.

E tot ce mai pot face. Din acest moment, viața mea depinde de „Nanok", de rezistența lui la izbiturile gheții ; sau această gheață ne face loc, sau ne sfarămă. Sînt prizonierul lui „Nanok" : un căpitan nu-și părăsește niciodată nava. Prizonierul ei și al destinului. Fie ce-o fi !

Pămînt ? Încleștat de catargul care vibra sub loviturile de baros ale furtunii, priveam la acest pămînt, priveam cu deznădejde. Dealtfel, fără echipament, materiale, arme, ce puteam spera ? De transportat ceva, nici nu putea fi vorba cu stihia aceasta dezlănțuită... și nici măcar de trecut cu piciorul, așa cum crezusem. Atunci ?...

Să sfîrșesc, imobilizat pe o epavă ? Să crăp pe o punte, strivit de aisberguri, rostogolit de colo pînă colo de valuri, cu oasele rupte, însîngerat, agonizînd lent printre sloiuri ? Nu vreau ! Lupta e mult prea inegală. Aici, în Marele Nord, cînd un om se simte pierdut, își pune singur capăt zilelor. „Gata, s-a terminat, nu mai e nici o scăpare, un glonte în cap și-am isprăvit cu totul..."

Să fi ajuns într-adevăr la această ultimă soluție ?

Pun mîna pe pușcă.

Deodată, un val repede un aisberg drept în pupa lui „Nanok". Un șoc formidabil. Primesc un adevărat șut și zbor de lîngă catarg. „Nanok" face un salt năpraznic înainte, străpunge gheața pe o distanță de vreo cinci

metri, dar ea se strînge din nou în jurul lui, împingîndu-l îndărăt, spre călăul său. Simt că, de astă dată, am păţit-o, că pe undeva trebuie să fie o spărtură serioasă. Oricît de suplă ar fi această „magnifică" navă, va dispărea dintr-un moment într-altul, înghiţită de mare. Şi eu, odată cu ea.

Totuşi, nu-i aşa... plutim, plutim mai departe...

O a doua lovitură de baros !

Ura ! A rezistat !

Atunci, voi rezista şi eu. Nu aici şi nu acesta ne va fi sfîrşitul ! Voi înfrunta stihia şi-l voi conduce pe „Nanok" la Savigsivik.

Şi dacă am scăpat cu viaţă din acea furtună apocaliptică, a fost numai şi numai datorită şutului de cinci metri care ne-a proiectat prin haosul alb.

Coşmarul a durat două zile, dar va trebui să rezist încă pe atît, fizic şi psihic. Am temeiuri să cred că intrăm în faza finală a furtunii, în trena ei. Valurile sînt mai puţin uriaşe, dar acest calm relativ îşi are partea sa proastă : gheaţa rămîne în golf, ba se mai şi adună, iar la ieşire, aisberguri gigantice fac de caraulă.

Cînd am sosit aici, existau mici fragmente de gheaţă ; altele mai mari au venit ulterior şi ne-au împresurat. Dacă stau însă şi mă gîndesc, toată această gheţăraie mai mult ne apără decît ne atacă. Ceea ce trebuie să fac e să pîndesc blocurile din jur şi să le împing mai încolo dacă vin prea aproape. Tokul l-am pierdut, vîsla am rupt-o luptînd cu vîntul şi sloiurile, aşa că acum împing bucăţile de gheaţă cu piciorul, călare pe copastie. Cînd fragmentele de banchiză sînt mari şi plate, sar pe ele şi, proptindu-mă cu mîinile de etravă, îl îndepărtez pe „Nanok" de

primejdie prin forța propriilor mele brațe. În schimb, cele provenite din ghețar sînt foarte pure, foarte dure, informe și teribil de alunecoase, astfel că e imposibil să stai pe ele. Pentru cocă, aceste fragmente sînt cele mai primejdioase : colțurile lor nu se tocesc, nu se sfarmă, străpung.

Am ajuns ca groenlandezii, de la care am învățat că trebuie să te uiți bine, să observi și să prinzi momentul cel mai propice pentru a acționa, nici prea devreme, nici prea tîrziu. În tot acest conglomerat, lucrează și gheața, lucrează și nava, între ele se stabilește un soi de echilibru și, uneori, e bine să nu te amesteci prea mult. Adevărul e că nu știu ce vom deveni. Gheața se strînge tot mai mult și mai mult în jurul nostru, sîntem două biete coji de nucă prizoniere...

Plouă întruna. Vîr în saci de plastic materialele aflate în cabină, altminteri risc să găsesc totul jilav. De cînd s-a pornit furtuna, picioarele și mîinile nu mi s-au dezgheţat niciodată. Picioarele sînt punctul meu slab : îngheț de moarte în cizmele de cauciuc. Pe deasupra, de cîte ori mă aplec ca să pompez, hanoracul se saltă la spate și ploaia mă udă pînă la oase. Mă înfășor mereu cu cîte o piele uscată de focă în jurul șalelor, piele pe care, de îndată ce se îmbibă de apă, o pun la uscat lîngă primus. E ceea ce fac, dealtfel, și cu restul efectelor mele. Cît despre pielea pe care am dobîndit-o pe drum, nici vorbă s-o mai bag în mare, ar însemna s-o văd imediat făcută ferfeniță, zdrențuită toată.

Am scăpat ca prin urechile acului !

Vîntul ne împingea printre două aisberguri. Spațiul dintre ele se îngusta văzînd cu ochii. Am sărit pe un sloi

și, înhățînd o saulă legată de prova lui „Nanok", am început să trag din răsputeri ca să-l împiedic să pătrundă în coridorul fatal. N-am apucat bine să împing cîteva bucăți protectoare de gheață între noi și ele că aisbergurile se și luaseră la trîntă.

O zicală spune că „tot răul e spre bine". În timpul diverselor mele manevre, am răsturnat de cîteva ori găleata, și, cu toată ploaia, sînt în pană de apă dulce, micile fragmente de aisberg devenind și ele destul de rare. Acum însă, am înhățat unul, așa, din goană, și-mi va sluji la prepararea ceaiului.

Cu cockpitul neacoperit, toată apa venită din cer nimerește direct în cală. Există, probabil, și o gaură, undeva în coca. Chiar numai o mică ședință de pompaj de zece minute la fiecare oră și tot e de zece ori mai mult decît ar fi normal ! Ca să nu mai spun ce amuzant e să pompezi cînd umărul drept te doare de-ți sar ochii și te poți folosi numai de brațul stîng ! Un al doilea coșmar. De fiecare dată cînd ațipesc pentru cîteva clipe, sînt trezit de o voce : „Hai, pompează ! La pompă ! Dă pompe !"

Pachetele cu carne mă stînjeneau într-atît la pompat, încît am cărat cel puțin o sută de kilograme și le-am depozitat, alături de navă, pe banchiză. „Nanok", care pînă atunci avusese pupa mult cufundată, s-a redresat instantaneu, dar numai pe axul longitudinal, pentru că la tribord continuă să dea bandă. Va trebui să-l ușurez și acolo. De vină e butoiul de o sută de litri de motorină, depozitat în magazie, la dreapta motorului ; el îl înclină, îl face inert, sporind, astfel, pericolul loviturilor date de sloiuri. Ce să fac cu tot acest carburant ? O sută de litri de moto-

rină, plus cinci kilograme cît cîntărește butoiul, e prea greu ca să pot trasporta totul „dintr-un foc“ pe banchiză.

Trec, deci, douăzeci și cinci de litri într-o canistră, operațiune al naibii de dificilă în acest spațiu îngust. Apoi, cu multe strădanii, izbutesc să aburc butoiul pe carcasa motorului. Așa, mi-e mult mai lesnicios să umplu o altă canistră, pe care o instalez la prova. Mai torn zece litri în rezervor, după care îl delestez pe „Nanok“ de principala sa povară, mutînd-o pe sloiul alăturat. Echilibrul navei — asieta, cum îi spun marinarii — e instantaneu regăsit.

În timpul refluxului, am dormit trei ceasuri în șir ; e pentru prima oară că-mi pot îngădui așa ceva de la descoperirea urmelor ursului alb, exceptînd cele trei ore de somn cînd mă lăsasem dus de „banda rulantă“.

Ceea ce m-a salvat în timpul celei mai groaznice zile din toată această perioadă infernală a fost faptul că, de cîte ori puteam, intram în cabină, atîrnam mantaua de ploaie deasupra primusului care ardea în draci, mă lungeam pe o piele uscată de focă, închideam ochii și mă cufundam în somn. Două-trei minute, nu mai mult și după aceea, din nou la luptă ! Cînd însă nu dormeam, îmi era atît de frig, încît, înainte de a părăsi cabina, îmi pîrleam aproape mîinile, fața și ce mai era expus la vînt încercînd să acumulez cît mai multă căldură.

Cît a durat această cumplită zi n-am avut nici măcar timpul să înghit o îmbucătură. Firește, forțele au început să-mi scadă. Mi-am zis : „Băiete, dacă o ții tot așa, ai să crăpi !“. Mi-am impus să mănînc. Am băut, pentru început, nițică apă, apoi am înghițit un boț de margarină cu

zahăr — mergea — ceva mai încolo, o bucată de carne, ca, un pic mai tîrziu, să reiau operaţiunea de la capăt.

Pofta de mîncare mi-a revenit, tonusul a crescut, am ieşit învingător.

Mareea e în creştere, pînă la pămînt nu sînt nici douăzeci de metri. Gheaţa e foarte groasă, sînt prins ca într-o menghină. Din fericire, înaintează lent, dar tot mă împinge spre stînci. Dacă „Nanok" ar fi rămas încărcat, valurile l-ar fi tîrît cu ele, sfărîmîndu-l. Dar aşa cum e acum, delestat, poate va reuşi să urce pe sloi. Oricum, degajarea e imposibilă. Sînt prizonier, golful e plin pînă la refuz de gheaţă, aisberguri cît toate zilele barează ieşirea !

Eram în plină bătălie cu sloiurile, tocmai mă propti-sem la pupa căznindu-mă să îndepărtez nava de un bloc uriaş de gheaţă, cînd brusc, i-am zărit numele, pictat cu litere verzi. Obsedat, încă de la început, de o singură idee : cum să feresc carena de izbituri, cum să-mi salvez nava, am uitat aproape cu desăvîrşire că, în sfîrşit, fusese botezat, că se numea „Nanok" — Ursul Alb. Eram complet sleit de puteri, dar simpla vedere a acestui nume mi-a redat toată vlaga. „Nanok" e sinonimul forţei, al luptei, al vigoarei. Al întregii energii înmagazinate în Marele Nord. Iar nava mea se numea „Nanok" ! Şi „Nanok" s-a apărat din răsputeri, a muşcat, a zdrobit, dar iată-l acum captivul gheţii. Sper că va birui şi de data aceasta, eu unul îl voi ajuta cît am să pot !

Vîntul s-a potolit, cerul s-a degajat. Am izbîndit !

De fapt, cred că m-am pripit spunînd că „am izbîndit". Am pierdut o ancoră, am pierdut aproape întregul

lest, din amare și saule nu mi-a rămas mai nimic, tokul s-a dus, vîsla am rupt-o... Ceea ce mă uluiește, însă, e rezistența caiacului meu. Înaintea plecării din Kuvdlorssuak, îl fixasem de-a lungul unei grinzi, așezate oblic pe punte, depășind bordul din dreapta și, cam cu un metru, pupa. Grinda aceasta l-a și protejat și a scăpat din furtună fără nici o zgîrietură...

Principala mea sursă de îngrijorare sînt acum elicea și cîrma, invizibile, ascunse sub puzderia de fragmente de gheață ale banchizei sfărîmate. Să pornesc, să nu pornesc motorul ? N-am nici un chef să constat prea devreme catastrofa...

Stau în cabină și, prin ușa larg deschisă, contemplu ghețarii ce se înalță în depărtare, dincolo de plajă, istmul îngust și țuguiat, delimitînd golful, și-mi spun că, la urma urmei, natura e al naibii de frumoasă. Singura nenorocire că, din cînd în cînd, trebuie să-i suporți hachițele.

5

PUNCT MORT

15 august

Odată cu fluxul, sîntem atît de comprimați între sloiuri, încît, practic, stăm pe loc. Primejdia marilor talazuri a trecut, dar riscăm în continuare să fim împinși spre țărm,

să ne izbim de o stîncă, de un banc de nisip și să ne pomenim cu chila în sus, înghițiți sub banchiză...

Ora 10, dimineața

Situația neschimbată — ploaie, vînt — dar marea e în reflux. Nu mă mai tem de nimic, nu mai primesc lovituri de baros nici în prova, nici în pupa, nici lateral. Singura primejdie care mă paște e aceea de a fi strivit. Sînt complet blocat, ferecat între ghețuri, imobilizat. Din cînd în cînd, aud cîte un cccrrrr îngrozitor. E drept, platoșa aceasta de gheață reduce simțitor efectul valurilor. Prins între sloiuri, „Nanok" tresare, tanghează ușurel. Singura mea speranță e ca unul din ele să lunece pe sub chilă și atunci, acționînd aidoma unui levier, să forțeze nava să urce pe el.

Fă-mă, mamă, cu noroc și aruncă-mă și-n foc...! Mă aflam la prova, la cîțiva metri de stînci și, pentru că marea se retrăgea, mă luptam cu un bucătoi de gheață, încercînd să-l strecor între mine și țărm ca să mă îndepărtez astfel de recifuri. Așa cum am procedat nu odată, sar pe el, ca să-l împing pe „Nanok" cu mîna. Cizmele mele de cauciuc derapează, sloiul se înclină, e ca un derdeluș pe care alunec și la capătul căruia e apa înghețată și moarte sigură. Zvîcnesc, întind mîna, înhaț din zbor un cablu aflat la prova, îl simt cum îmi taie degetele, mă zbat ca un apucat ca să-mi pot sălta picioarele, genunchii, să mă agăț mai bine, să mă pot redresa, să ajung la copastie, să mă prind de ea... Iată-mă acum cu bărbia înțepenită în bordaj, cu picioarele ghemuite sub fund, progresînd, centimetru cu centimetru, pînă la mijlocul navei ; odată ajuns aici, mă apuc de mîna curentă a cabi-

nei și mă salt la bord fără să-mi fi udat nici măcar tălpile...

M-am remontat un pic, mă simt mai bine, moralul e iarăși în creștere, mi-e foame, un semn bun. Ar mai trebui și ceva somn, dar nu izbutesc să adorm. Să fie de vină zgomotele, neliniștea, să fiu oare mai puțin obosit ? Nu simt deloc nevoia de somn. Sau i-am pierdut obișnuința ?

Furtuna asta nu mai are de gînd să se potolească odată ? De cîte zile o ține așa, întruna ? Trei zile și jumătate... O veșnicie !

Orele 15

O bucată de gheață, al naibii de ascuțită, freacă mereu în același și același loc. Nu-i chip s-o disloc. Cine va ceda primul : vîrful ascuțit al sloiului sau bordul, gros de numai șase milimetri ? Iată un serios punct de întrebare... Primejdia e departe de a fi trecut, de aici și pînă la Savigsivik pot să mai am o groază de surprize neplăcute...

Orele 20

S-au împlinit mai bine de zece zile de cînd sînt plecat, ar fi timpul să sosesc odată.

Așteptare și iarăși așteptare... Mă văd constrîns la măsuri de economie. Iată, de pildă, pînă acum am ars 11 litri de gaz, lăsînd primusul să meargă de dimineața pînă seara și de seara pînă dimineața. Nu știu cît va mai dura această ședere impusă, așa încît trebuie să-mi menajez rezervele și să folosesc primusul doar pentru prepararea meselor. Altminteri, rezerva mea de gaz se va epuiza în patru zile.

16 august, ora 5, dimineața

Vîntul a stat, burnițează ușor și ceața e deasă. În jurul navei, gheața e dură precum betonul. Nimic nu mai clintește, nimic nu mai izbește. Dacă stau în cabină, aud doar un ușor scîrțiit, în surdină. Corpul navei vibrează mărunt, în ritmul unor vagi ondulații submarine. Un zgomot plăcut, muzical...

Am coborît de pe „Nanok" — s-a suit, în sfîrșit, pe un sloi — ca să-l examinez. La prova, sub linia de plutire, descopăr urma unei izbituri ; nu-i ceva foarte grav, dar ar putea diminua rezistența carenei. E mai înțelept să intervin pe loc.

La pupa, avariile se dovedesc mai serioase : două fisuri, din fericire, așa cum se prezintă acum, deasupra nivelului apei, dar pe care trebuie să le colmatez neapărat înainte de plecare. Cu siguranță însă, bietul meu „Nanok" mai are și alte bube, ceva mai jos, pentru că, deși s-a săltat binișor pe sloi, continuă să ia serios apă... Sper că nivelul ei nu va mai crește.

Cît o să mai am de adăstat aici ? O săptămînă ? Mai mult ? N-am nici cea mai mică idee. Culmea e însă că, pentru a scăpa din acest golf, e nevoie de un nou uragan, de data aceasta însă dinspre nord. Uriașul unghi format de capul propriu-zis și de apendicele lui de pămînt e acum o imensă dală albă. Singurul lucru care-mi rămîne de făcut e să-mi păstrez calmul și moralul.

Prima mea pușcă groenlandeză avea țeava foarte îngustă și un recul considerabil. La început, pe cînd mă aflam la Jakobshavn și învățam să vînez, am avut pur și simplu umărul dislocat. Maică-mea mi-a trimis o doftorie de cal, care m-a pus pe picioare în două zile și jumătate.

Acum, am folosit-o din nou și articulația mea, rău lovită de manivelă, e pe cale să se vindece.

Profit de acest calm relativ ca să fac puțină ordine pe navă ; tot dereticînd, dau la un moment dat peste pozele de la căsătoria surorii mele, poze pe care maică-mea-mi le trimisese la Jakobshavn. Familie, prieteni.

...M-am bucurat, mai ales că, cinstit vorbind, uitasem complet de existența lor.

Sînt pe cale să iau masa și mă gîndesc la toți plozii aceia neastîmpărați care fac nazuri cînd e vorba să mănînce frumos, folosind cuțitul și furculița. Aici, pe vas, n-am decît pumnalul și tare mi-ar plăcea să le explic acestor draci de copii cît e de greu să pescuiești cu vîrful pumnalului, în ditamai oala cu tocană bucățica de cartof care plutește în zeamă, s-o împungi, s-o prinzi și s-o scoți la suprafață. Pentru o treabă ca asta, ai nevoie de răbdare, nu glumă !

Furtuna încă nu s-a potolit. Fumez o pipă, așteptînd să stea ploaia și revăd în memorie ceasurile teribile pe care le-am trăit, blocurile acelea enorme, proiectate, întîi în sus, apoi pe plajă, ca niște simple dopuri de șampanie.,. Cum de-am mai rămas în viață ? Lăsînd însă la o parte talazurile monstruoase și dansul bezmetic al sloiurilor, cred că cel mai mare risc înfruntat în ultimele zile s-a consumat într-un calm perfect ; a fost momentul în care am fixat ancora de sloiul care mă remorca odată cu „banda rulantă“ ! Dacă atunci nu mă trezeam la timp și nu mă degajam, ca să răzbat pînă la fîșia de apă dintre ghețurile

în migrație și coastă, uriașul fluviu alb m-ar fi tîrît binișor în largul mării, unde m-aș fi pierdut cu siguranță în ceață. Era de ajuns ca două valuri succesive să-mi inunde cabina, ca nava să se scufunde ca un bolovan.

Sînt fericit că Peggy n-a venit cu mine. Nu știu dacă ar fi rezistat la toate aceste încercări ; ea nu era pregătită, așa cum eram eu, să înfrunte ghețurile, furtunile. Dacă nervii ar fi lăsat-o într-un asemenea moment, catastrofa ar fi fost sigură.

Am să destăinui, acum, unul din motivele pentru care ne-am despărțit : cînd am cunoscut-o, aveam niște mîini de care Peggy se îndrăgostise. Erau mîini bărbătești, nu de domnișoară, dar suple și foarte catifelate. La Grenoble, pe vremea cînd făceam pregătirile în vederea acestei călătorii, munca de la birou pe care o prestam nu le-a modificat, evident, cu nimic. Dar de îndată ce-am sosit în Groenlanda și am început să pescuiesc, să vînez, să trag, cu mîinile goale, năvoade și paragaturi, să mă frec cu zăpadă, să folosesc tot soiul de unelte grosolane, pielea de pe ele s-a îngroșat... și Peggy nu le mai putea suferi.

Mă uit la ele acum, după furtună ; le simt dure, extrem de dure, aspre, bătătorite. Pielea aceasta groasă, care le-a ferit de zdrelituri, s-a îngroșat și mai tare. Nici o nouă jupuitură. Pînă și rănile de la Kuvdlorssuak se cicatrizează încet, dar bine. Cît a durat bătălia cu furtuna am fost mereu cu ele în apă și le aveam curate ; în prezent însă, după toate micile operațiuni pe care le-am săvîrșit pe navă, sînt iarăși negre, pline de jeg, de te apucă și groaza...

16 august, orele 23

O ușoară înseninare. Marea continuă să fie agitată. M-am cățărat pe acoperișul cabinei ca să-mi dau seama pînă unde se întinde gheața. Ei bine, cît vezi cu ochii nu-i decît o masă albă care ondulează ușurel. Pentru ca mișcarea hulei să se repercuteze pînă aici, în ciuda enormei greutăți așezate peste ea în chip de capac, aplatizînd-o, trebuie ca acolo, în larg, valurile să fie uriașe, iar vîntul de răsărit să sufle cu aceeași furie. Bariera de gheață dintre mine și mare continuă să rămînă de nepătruns.

În timp ce mă îndop cu fursecuri peste care întind margarină și dulceață, gîndul mă duce la prietenii lăsați la Kuvdlorssuak. Au avut și ei, cu siguranță, parte de vreme rea și și-au făcut tot soiul de griji în legătură cu mine, întrebîndu-se dacă mai sînt sau nu în viață. Faptul că-i știu cu gîndul la mine mă reconfortează și-mi încălzește inima. Ce bine-i să simți că trăiești ! Ce bine-i să contempli geana de lumină ce răzbate, dinspre răsărit, peste culmile munților, să te îmbeți privind revărsarea de tonuri violete, amestecate cu purpură și ametist, ce inundă peisajul zimțuit la orizont de crestele aisbergurilor ! Acuși, acuși o să apară și soarele. Acalmia e certă.

Am poftă să urc și să văd ce se petrece acolo, sus...

M-am dus pe țărm, traversînd stratul de gheață, dur precum marmora, și m-am învîrtit, de colo pînă colo, printre stîncile netede, așa cum te învîrți cînd vizitezi un cimitir. Plaja care mărginește golful e plină de bolovani uriași, cu mult mai mari decît „Nanok", unii grămădiți, alții împrăștiați la întîmplare, dar găsindu-se cu toții din-

colo de limitele unei marei, chiar dacă ar fi fost vorba de una puternică. Mare noroc am avut că super-ancora mea a refuzat să se prindă de piciorul promontoriului ! Aici, blocurile sînt grămădite, unul peste altul și mă tot minunez cum de-a izbutit „Nanok", atît de fragil, să scape fără să fie strivit, împrăștiat în toate părțile, de cuburile acestea de gheață ?... M-am cățărat pe faleză și am mers vreo trei sferturi de oră pe culmile din jur, să văd cum se prezintă zona. De acolo, de sus, „Nanok" părea o bobiță de piper în imensitatea albă. Departe, în larg, conglomeratul de gheață începuse, parcă, să se fărîmițeze. Cum voi reuși oare să degajez nava și să virez de bord în golful acesta plin de sloiuri sudate între ele ?

De unde sînt, capul Melville îmi este ascuns de o creastă ; pare destul de simplu de ocolit, dar știu precis ce valuri și ce tăvăleală mă așteaptă. Deslușesc limpede marea ce se întinde dincolo de celălalt versant și banchiza care înspre vest e fărămițată. Îmi e însă suficient să urmăresc fragmentele izolate de gheață care saltă, coboară și, brusc dispar, ca să-mi imaginez giganticele mase lichide care le animă. Pînă una-alta, însă, soarele strălucește și, nu mai încape îndoială, vîntul e pe cale să-și schimbe direcția. Un vînticel minunat, care va începe să împingă ușurel sloiurile spre larg.

E timpul să cobor !

Cum e mai bine ? Să plec ? E încă prea multă gheață, prea tare vîntul, prea mari valurile. Și-apoi, mai sînt reparațiile. Acum sloiurile ne strîng atît de tare încît nava se găsește deasupra nivelului apei și nu-i nevoie să pompez mai mult de odată la trei ore. Nici un risc să ne ducem

la fund. Dar ce se va întîmpla cînd strînsoarea lor va slăbi ? Ca întotdeauna cînd șovăi, fac numai tîmpenii : uit să pun sarea, las mîncarea să dea în foc, pe jos e numai apă, peste tot numai grăsime...

Singurele mele obsesii sînt cîrma și elicea. Las totul baltă și mă duc să inspectez pupa. Car afară cele treizeci de kilograme de carne ce-mi mai rămăseseră și pe care le depozitasem acolo, degajez intrarea axului cîrmei și descopăr, la nivelul simeringului, o plesnitură, provocată în mod sigur de loviturile năpraznice pe care le încasase cîrma. Dintre toate stricăciunile, aceasta e clar cea mai importantă, cea care lasă apa să pătrundă în cală. Cu ea nereparată, risc multe odată ajuns să plutesc. Dar ca s-o remediez, e absolut necesar să trag nava pe uscat.

N-apuc bine să-mi fac toate aceste socoteli, că gheața se frînge și o ia, sloi după sloi, din loc. Mă trezesc că pornesc și eu odată cu ele ; înnebunit, mă reped să car îndărăt pe vas hălcile mele de carne, bidoanele și restul. Menghina care ne strîngea se desface. Zău că am coborît la timp de pe colina pe care mă cocoțasem !...

Motorul îmi pornește bine, dar cîrma e dură, răspunde din ce în ce mai prost la comenzi și, la un moment dat, nu mai răspunde defel.

„E clar, îmi zic, trebuie să ajung obligatoriu la țărm".

Încă din timpul promenadei mele, alesesem la piciorul promontoriului, o mică plajă unde speram să dau și peste ceva nisip mai fin. Îmi încerc, așadar, norocul, dar schimbarea de direcție pe care mi-o permite cîrma e într-atît de redusă, încît conduc prin haosul de sloiuri izbind etrava cînd de un bloc aflat la dreapta, cînd de unul aflat la stînga, înaintînd precum o bilă de biliard într-o succe-

siune de caramboluri. Victorie ! E nisip ! Accelerez niţel, salt prova pe nisip, sar în apă, împing de vas aşa încît să se răsucească şi să vină cu pupa spre ţărm : odată cu refluxul, pupa şi cîrma se vor găsi afară din apă. Descarc cele treizeci de kilograme de carne depozitate la prova, leg pupa cu o parîmă scurtă de o stîncă şi strîng nodurile din răsputeri. Plaja coboară în pantă lină pînă pe la jumătatea chilei, după care panta devine, brusc, abruptă. Din precauţie, ca să peîntîmpin o eventuală lăsare pe flanc a lui „Nanok" în momentul în care apele se vor retrage, ancorez solid, cu ultima frînghie care mi-a mai rămas, catargul vasului de unul din aisbergurile aruncate pe mal de furtună.

Imediat ce cîrma a început să apară din apă, mi-am scos cizmele şi pantalonii şi, cu fundul gol, am intrat pînă la genunchi în apa glacială. Un pic mai tîrziu, o aveam pînă la şold. Abia atunci am putut vedea cu adevărat avariile. Sub presiunea gheţii, cîrma fusese strîmbată şi ieşise din şarniera de jos.

M-am dus după o şurubelniţă şi un patent, mi-am suflecat mînecile, am demontat balamaua de sus — cea de jos oricum nu mai ţinea — am desprins cîrma şi, înhăţînd un ciocan, am început să izbesc în ea ca un apucat : „Dacă e să se spargă, se va sparge" mi-am zis, subînţelegînd însă şi alternativa : „Sau va reveni la poziţia normală".

Trebuie să mă zoresc cît pot : acum e încă reflux, dar cînd apele vor începe să crească... şi, folosind o piatră drept nicovală, ciocănesc ca un potcovar. La fiecare lovitură placa de metal se îndreaptă puţin cîte puţin, îşi reia

forma plată fără să se spargă. Mai rămîne să pun totul la loc dar uite că piesa nu mai vrea să intre în lăcaşurile ei. Încă un ciocan, două, asta-i, ba nu, mai e nevoie de cîteva ovituri, încă puţin... uf !, acum e perfect.

Dezbrăcat cum eram, începusem să îngheţ de-a binelea. Mîinile mi se înţepeneau, nu mai izbuteam să disting găurile şuruburilor de fixare. „Într-un fel sau într-altul, trebuie să intre", şi, înainte ca fluxul să revină, am pus iarăşi mîna pe ciocan şi dă-i direct în capul şurubului, treabă nu tocmai recomandabilă. Dar, ca prin farmec, şurubul s-a potrivit perfect pe gaură şi chiar dacă, la început, a fost nevoie să forţez niţel, pînă la urmă le-am strîns pe toate, fără probleme. Toate, minus ultimul, care a refuzat cu îndărătnicie să intre. L-am înlocuit atunci cu unul mai mic, punîndu-i o piuliţă şi o contrapiuliţă. Trebuie să ţină.

Cîrma e deci montată. Urc la bord şi manevrez timona. Fir-ar să fie ! Cîrma nu răspunde la comandă. Mă bălăcesc din nou în apă, o încerc cu mîna, merge perfect. Înseamnă că iarăşi cablurile îmi joacă festa. O să văd mai tîrziu despre ce-i vorba ; pînă atunci, mă voi folosi din nou de cîrma manuală.

Şi, ca să isprăvesc odată cu toate aceste mizerii, am scos cutia cu fibră de poliester, am colmatat crăpătura de lîngă simering şi, întrucît soarele nu bătea în direcţia asta, am adăugat şi o doză masivă de catalizator pentru ca uscarea să se facă cît mai rapid.

Între momentul în care apa mării a început să lase cîrma degajată şi acela cînd a acoperit-o din nou, s-au scurs

patru ore, dintre care trei le-am petrecut agitîndu-mă, ca un nebun, și alergînd, ca un bezmetic, în jurul navei, ca să termin ce aveam de făcut înainte ca mareea să atingă zona mea de operații. De data aceasta însă, chiar că nu mai pot, nu mă mai țin pe picioare, mi-am epuizat toate rezervele. Dacă vreau să răzbat printre sloiuri, trebuie să recîștig neîntîrziat ceva din forțele pierdute.

Și dacă toate reparațiile mele n-au servit la nimic, înseamnă că, odată cu revenirea fluxului voi fi nevoit să pompez din nou. Pentru moment însă, sînt vînăt de frig și înghețat bocnă. Am încălțat cizmele direct pe piciorul gol și degetele mi-s atît de țepene încît am senzația că se vor sparge în bucățele.

Ca să mă încălzesc, m-am lansat într-un „400 metri plat", desculț, pe brîul de pămînt care împrejmuiește plaja. E năpădit de o iarbă măruntă, ca un burete grivenzui și acest burete e atît de bine încălzit de razele soarelui, atît de moale, de plăcut, încît mă lungesc pe el, lăbărțîndu-mă cît pot. Pe țărm, bucățile de gheață se topesc încetișor. Încep să mă simt bine, din ce în ce mai bine... și sînt gata-gata să adorm. Brusc, mă fulgeră un gînd :

„Dacă adormi, s-ar putea să dormi și o zi întreagă. Fă-o, dar la căldurică, pe navă. I se poate întîmpla orice ! Poate fi dusă de curenți și tu nici să nu bagi de seamă !"

M-am întors deci la bord și am dormit, dar cu intermitențe, pînă la 4 dimineața. M-am trezit c-un singur gînd : plec !

CAP DE LINIE : SAVIGSIVIK

18 august

Prova lui „Nanok" taie valurile. Totul pare să fie în regulă, exceptînd pompa de ulei şi pivoţii cîrmei care freacă niţel. În orice caz, răspunde mai bine la comenzile echei, pe care am prelungit-o cu coada mea de mătură, folosită ceva mai devreme drept cange.

Aşadar, iată-mă la drum. La început, totul merge strună, înaintez printre sloiuri, marea este verde-pal, iar văzduhul atît de limpede, încît disting la babord ţărmul şi mulţimea de insule care se înşiruie, una după alta, pînă la Kuvdlorssuak şi Upernavik, într-o perspectivă marcată de petele albe ale uriaşelor aisberguri ce se estompează în transparenţa depărtărilor. Să mai existe oare vreun loc pe lume unde vizibilitatea să fie atît de perfectă, unde privirea să poată străbate asemenea distanţe ?

Am trecut de capul Melville !

Am trecut, dar nu fără a încasa, şi încă din belşug, bușituri de la packul în derivă. Odată cu fluxul, vîntul a sporit în intensitate. Înaintam încetişor, ca să amortizez la maximum şocurile. Am ocolit capul, învăluit în aceeaşi lumină scăpărătoare care-mi îngăduie să văd pînă hăt-departe, spre soare-apune. Undeva, acolo, se află şi Savigsivikul.

Acum, odată depăşit capul, mă aflu cu adevărat în preajma ţintei : şapte-opt ore de mers, nu mai mult... Nu-i departe.... Ba, aş zice chiar că-i foarte aproape... Dar sînt

într-atît de istovit, încît nici măcar nu izbutesc să-mi imaginez care din insulele ce se zăresc e Savigsivik. Îmi zic doar : „Să fiu al naibii dacă știu care e Savigsivik !"

E tot ce mai pot face ; întregul meu corp, întreaga mea ființă refuză un nou efort. E absolut obligatoriu să dorm de-a binelea, nu pe bucățele... și să dreg de asemenea pompa de ulei, altminteri risc să fac o pană în ultimul moment...

Ca să evit largul mării, am navigat, la început, de-a lungul capului, iar către orele 8 dimineața am virat, cuminte, spre țărm și m-am oprit într-un mic golf de pe versantul vestic, unde am aruncat în mare ultimele mele kilograme de plumb. Un somn bun de patru ceasuri și, odată cu refluxul, am ridicat ancora.

Am procedat înțelept făcînd această pauză, fiindcă, la plecare, vîntul stătuse. Acum, capul Melville este exact în siajul meu. În depărtare, perfect decupați, sînt munți ; îi văd înălțîndu-se, ici-colo, din inlandsisul ale cărui zăpezi înghețate se confundă cu marea decolorată, absolut calmă, plată, cu sloiuri, cînd răzlețe, cînd grupate, și ele perfect imobile sub soare. Ce timp minunat, ce încîntare !

Savigsivikul, sau mai exact insula pe al cărei versant, opus mie, e așezat sătucul, se află chiar în fața mea, ascunsă însă de o barieră de enorme blocuri de gheață, sentinele permanente ale acestor meleaguri. Nu era o surpriză, Ananaga și alții mă preveniseră.

În fața Savigsivikului, spre larg, se află micuța insulă Sagdleq. Ananaga m-a povățuit s-o ocolesc. Ceea ce ar

trebui să fie trecerea dintre cele două insule e de fapt o îngrămădeală de edificii albe, strălucitoare. N-am însă chef să fac un ocol care mi-ar lua patru sau cinci ore suplimentare ; voi încerca să mă strecor printre ele.

Sloiuri mari de gheață se înghesuie la picioarele aisbergurilor lipite de insulă. Aș vrea s-o pot lua de-a dreptul, dar de fapt mă îndepărtez de coastă, fiind obligat să urmez conturul acestui trotuar gigantic, al acestei piste circulare, rămășițele banchizei din iarna trecută. Ar trebui, de asemenea, să zăresc, în dreapta mea, pămîntul. dar nu descopăr nimic asemănător. Credeam că mă aflu pe drumul cel bun — între Sagdleq și Savigsivik — dar acum mă încearcă îndoiala.

Nu mai pricep nimic. Mi se spusese că la est de Savigsivik voi da de mare liberă. N-ar trebui, nu e normal, să văd această cireadă de aisberguri îngrămădite pe loc, în vreme ce altele vagabondează, urmînd un curent direcționat către nord. Sînt absolut gigantice, n-am mai văzut niciodată aisberguri atît de mari. Mai exact, vreau să spun că nu m-am apropiat niciodată cu „Nanok“ atît de mult de asemenea coloși. Nu îndrăznesc să trec printre ei, sînt mult prea monstruoși așa cum se înalță, înghesuiți unii într-alții. Ce s-ar întîmpla dacă vreunul din ei ar scăpa o bucățică din moțul lui peste capul meu ?

Colac peste pupăză, se lasă și ceața !

Fie ce-o fi, am să-mi încerc norocul ! O să mă strecor printre acești coloși cu nădejdea că n-o să-mi joace vreo festă.

La nivelul apei, vizibilitatea e nulă, înaintez orbește, nu văd nimic din ceea ce fac.

Uraaa ! Am țărmul la tribord ! Bariera de gheață a fost trecută ! Între ea și pămînt, marea e aproape liberă. Acum, nu-mi rămîne decît să ocolesc acest petec de pămînt — înconjurat, prin definiție, de apă — și voi da neapărat de satul mult căutat.

Înaintez prudent, ușurel, luînd-o pe unde-i apa mai adîncă, pentru că brizanți mărunței indică existența unor stînci submarine înșiruite de-a lungul întregii coaste, surpriză mai mult decît neplăcută. Ce regiune !...

Dacă-i peste tot la fel, cum ajung, cum vînd cuterul !

Urmez în continuare linia țărmului, sperînd întruna să văd apărînd satul. Pe unde m-oi fi aflînd ? Pesemne că m-am rătăcit totuși, nu mai înțeleg nimic, mă apucă disperarea !

Sloiurile sînt mai puțin dese, tocmai am depășit o îngrămădeală mai mare. După fiecare faleză, după fiecare promontoriu, mă aștept să văd apărînd „capul de linie“ — Savigsivik — dar e mereu același decor și zău dacă mai știu unde mă aflu ! În plus, nici măcar nu pot să opresc : ca întotdeauna, în jurul insulelor și al promontoriilor, risc să mă trezesc, cînd mi-e lumea mai dragă, cu o răbufnire de vînt.

Să ajung ? Cum să ajung cu vîntul acesta nemernic care s-a stîrnit dintr-o dată, cu valurile care cresc, cu cîrma care nu mă ascultă ? Unde să mă mai refugiez ? Ce-i drept, pe aici sînt o puzderie de golfulețe ce par bine adăpostite, dar aș prefera să ating, în sfîrșit, ținta călătoriei mele, să trag nava pe uscat și să dorm, SĂ DORM, SĂ DORM, SĂ DORM...

Și să mănînc : îmi simt stomacul alarmant de gol.
Vîntul devine neliniștitor.

Eram în pragul deznădejdii, mă credeam pierdut de-a binelea. Acum, speranța renaște. Drept înaintea mea, zăresc iarăși pămînt. E o altă insulă decît cea pe care o tot ocolesc de cîteva ceasuri, poate că în sfîrșit e Savigsivik !

Vîntul se întețește din ce în ce mai mult și descopăr brusc că va trebui să răzbat din nou printre aisberguri și nenumărate sloiuri... Mă simt deodată complet sleit de puteri, nu voi izbuti să străbat toată această întindere de gheață !

Să fie oare cu putință, să mă aflu într-adevăr atît de aproape de țintă ?

Mă uit prin luneta carabinei. Pămîntul pe care-l zăresc înaintea mea corespunde întocmai cu harta. Dar unde sînt casele, satul ? Nu văd nimic.

Au dispărut cumva ?

Am în continuare multă gheață în față, dar, abătîndu-mă ușor la tribord, descopăr o mare mai calmă. Uf ! Nu mai sînt în stare să mă țin pe picioare. Fie ce o fi, am să îmbuc ceva și o să mă odihnesc un pic în mijlocul acestui haos alb și orbitor.

Unde să fie, totuși, satul ? N-am nici cea mai mică idee. În același timp, insula spre care mă îndrept nu poate fi decît Savigsivik.

Abia îmi mai trag sufletul. Mă las în derivă ; o pauză pentru ceai se impune. „Nanok" ia apă. Nu mai am putere să pompez...

Sînt sleit, la capătul puterilor, nu mai pot nici măcar să gîndesc.

S-ar putea să mă duc și la fund, dar trebuie să prind ceva puteri, să-mi limpezesc mintea. E mai important decît să mă zbat așa în gol...

Mi se pare că undeva, în depărtare, aud duduind un motor, motorul unei șalupe care se îndreaptă spre noi...

7

SATUL CU O SUTĂ DE SUFLETE

Veniseră, într-adevăr, să mă caute ; la început, au mers în urma mea, dar, observînd că sînt complet sfîrșit, trei dintre ei au urcat la bordul lui „Nanok". Știau că nu pot veni decît dinspre sud și că, în mod fatal, am avut de luptat cu furtuna în golful Melville. Chipurile lor nu trădează însă nimic din ce simt sau gîndesc. Doar cel mai vîrstnic dintre ei, un bărbat cam la cincizeci de ani, de cel mai pur tip eschimos, îmi spune cu simplitate :

— Mulțumesc că ai venit.

Îl cheamă Suluk. Fiul său, Peter, un băietan în jur de cincisprezece ani, a trecut la pompă. După cîtva timp, cel de al treilea, pe nume Maccor, un flăcău fără dinți în gură, dar care rîde tot timpul, mă întreabă :

— Ai venit pentru case ?

— Ce fel de case ?

— Sînt pe aici niște danezi care construiesc o nouă prăvălie.

— Nici pomeneală ! Sînt vînător, nu lucrez în construcții !

Au aerul că nu prea pricep despre ce-i vorba. Însă faptul că există un șantier pe aici nu-mi displace... nu se știe niciodată. Satul se înșiră de-a lungul unui golf larg deschis, separat la mijloc de o mică limbă de bolovani. La fel ca și la Kuvdlorssuak, nici la Savigsivik nu există un chei ; în schimb, insula pe care am înconjurat-o ca să ajung aici oferă o relativă protecție.

Deoarece nu mai am ancoră, Maccor a trecut la bordul șalupei sale cu motor, ancorată în fața stîncilor și a extras de-acolo un odgon uriaș — cu mult mai gros decît cele folosite la Jakobshavn, ceea ce m-a făcut să bănuiesc că pe aici vînturile nu glumesc, pe care l-a legat întîi de pupa lui, apoi de prova mea. La rîndu-mi, i-am aruncat o amară pe care a prins-o de o stîncă, pe țărm. Odată terminată și această operațiune, s-au ocupat și de mine, Saluk propunîndu-mi chiar să vin la el acasă :

— Casa mea e și casa ta, mi-a spus el.

Am acceptat. Locuința lui se găsea în dreapta promontoriului, cam la jumătatea pantei dintre țărm și creasta insulei. De jur împrejur, stîncile sînt de culoare închisă, vegetația și lichenii piperniciți.

Mi-am spălat mîinile, înspăimîntător de negre. Apoi fața și, dintr-o mutră de aventurier arsă de soare, tăbăcită de vînt, năpădită de păr, dezgustător de murdară, a apărut un chip omenesc curat și primenit.

Apoi, întreaga familie, Luiza, nevasta lui Suluk, fiul lor Peter și Rozeta, o fetiță, m-a invitat să stau la masă. Am

primit, dar abia dacă m-am atins de mîncare, atît eram de obosit.

Mă temeam să nu mă pună cumva să le povestesc aventurile mele. Dar nu.

— Dormi, dormi acum, mi-au spus cu toţii în cor, îndată după terminarea mesei.

M-am lungit, iar ei au ieşit tiptil din cameră. După o jumătate de oră, m-am sculat şi, la fel de tiptil, m-am strecurat afară, să mă întorc la bordul bătrînului meu „Nanok". Doar nu era să-l las aşa, singur-singurel ! E adevărat că Suluk îmi făgăduise că se va ocupa de navă dar nu îndrăzneam să mă încred pe deplin în el. Ar fi fost din cale-afară de stupid ca „Nanok" să naufragieze tocmai acum, cînd în sfîrşit ajunsesem !

Am aşteptat, Maccor şi cu mine, ca fluxul să ajungă la apogeu, ca să tragem navele noastre pe uscat. El are de reparat ceva la motor şi de cîrpit, pe ici, pe colo, vopseaua ; eu trebuie să revizuiesc totul.

Eqortoq, un localnic de vreo treizeci şi cinci de ani, deosebit de viguros, băiat de viaţă, venit cu o barcă să mă vadă, mi-a propus să-mi debarce carnea şi s-o pună la adăpost. Cu acest prilej, i-am încredinţat şi ultima mea piele de focă argăsită, precum şi o alta a cărei degresare nu fusese terminată. Cum pe-aici nu există pietre care să permită construirea de ascunzători, mi-a explicat el, fiecare îşi depune bunurile într-o ladă. Pînă voi avea şi eu lada mea, omul îmi propune s-o împărţim pe a lui, care se găseşte cam în dreptul locului meu de ancorare, chiar deasupra plajei. Se pare că aici fiecare îşi instalează lada

unde-i căşună, de-a lungul golfului, dar cu precădere în zona aceasta.

Şi Eqortoq îi dă înainte :

— Acum faci asta, apoi asta, pe urmă asta, iei casa de colo...

— Ce să fac cu casa, am nava pe care trăiesc.

— Dacă-ţi iei o femeie, o să ai nevoie şi de casă. Uite, cunosc o muiere, are doi copii, dacă vrei o iei şi-i a ta.

Probabil, am trădat o oarecare mirare, fiindcă tipul s-a grăbit să-mi explice.

— Are nevoie de un bărbat, de un vînător care să-i aducă în fiece zi de mîncare pentru ea şi pentru fiul şi fiica ei.

Începuse să mă calce serios pe nervi. Ba mă scosese chiar din sărite, dar nu voiam să se vadă ; orice s-ar întîmpla, cînd ai de-a face cu un eschimos, trebuie să-ţi păstrezi întotdeauna zîmbetul.

Am fost ajutat să-l trag pe „Nanok" pe uscat. Plaja, destul de abruptă, era alcătuită dintr-o bandă îngustă de bolovăniş negricios, mărginind stîncile falezei. N-am reuşit să-l aşezăm pe „Nanok" perfect drept pe chilă, e puţin înclinat pe o parte. Am încercat, după aceea, să dorm, dar sînt atît de „pus în priză" încît, cu toate că am luat două somnifere, m-am trezit după vreo două ceasuri şi m-am apucat să demontez cîrma. Nu numai axul e torsionat rău de tot, dar am descoperit că, din pricina vibraţiilor motorului şi a acţiunii palelor elicei, cele patru şuruburi, care fixau partea de jos a etamboului de coca navei, jucau şi ele. Încă puţin şi mă trezeam cu o gaură cît toate zilele. Hotărît lucru, timpul ca „Nanok" să fie tras pe uscat se

împlinise cu prisosinţă. Tristă zi... Am muncit douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Sau, mai exact, munceam un pic, mă retrăgeam să mă odihnesc, iarăşi mă puneam pe treabă, iarăşi simţeam nevoia să mă lungesc niţel. E limpede, ceva nu-i în regulă cu mine...

Această primă zi a fost cumplită ; îmi aducea aminte de Jakobshavn şi de începuturile îngheţului, cînd îl vedeam instalîndu-se şi cîştigînd pretudindeni teren. Mă încearcă aceleaşi senzaţii şi acum, dar e mai rău, pentru că sîntem în plină vară, la mijlocul lui august, or pîrîiaşele ce coboară pantele abrupte ale muntelui, la poalele căruia se înşiră Savigsivikul, au şi început să prindă crustă de gheaţă. Viaţa aceasta care se opreşte îmi aminteşte de începuturile iernii trecute — senzaţia de disperare e aceeaşi — cînd totul murea, se solidifica, devenea sticlos. Mă simt înfricoşat, mă simt blocat, izolat în acest sătuc, pe coasta unui gheţar — invizibil de aici — şi apărat doar de insula pe care am ocolit-o venind încoace. De jur împrejur, un univers de gheţuri plutitoare... Iar în tot Savigsivikul nu găseşti mai mult de o sută de suflete.

Unul după altul, localnicii vin la mine în vizită, dorind, desigur, să vadă şi nava. Găsesc că sînt mai decontractaţi decît cei de la Umanak şi că sînt mai mult observatori decît curioşi. Mă privesc cum dreg afurisita mea de cîrmă, atenţi la ce fac, mă întreabă ce nu merge şi, contrar obiceiului groenlandez, mă ajută dacă pot, fără să critice nimic. În acelaşi timp, îmi vorbesc de traiul de-aici şi aşa aflu, de pildă, că vînătorii din Savigsivik nu pleacă, în general, la vînat decît pentru o zi. Pare ciudat, dar adevărul e că focile, emigrînd din zonele temperate spre nord, cu alte cuvinte

spre regiuni mai calme, departe de zgomotoasele vapoare, vînatul abundă în împrejurimile acestui sătuc izolat. Ca atare, nu e nevoie să navighezi zile în şir ca să te întorci cu o pradă bogată. Ştiam, dealtfel, că îndemînarea cu care oamenii de aici mînuiesc harponul întrece cu mult pe aceea a vînătorilor de duminică din Jakobshavn, care, adesea, doar mutilau animalele, împuţinînd specia fără ca măcar consumatorii să cîştige ceva de pe urma masacrului.

Mai aflu că furtunile de zăpadă încep din septembrie, că sînt cumplite şi că, în tot Savigsivikul, sînt numai şase europeni : cei cinci zidari-dulgheri danezi şi cu mine. Cînd vor isprăvi cu construcţia micului magazin general, vor pleca, înainte ca timpul să apuce să se strice şi, atunci, voi rămîne singurul alb din aşezare. Oamenii au însă aerul că mă acceptă, or acesta e lucrul cel mai important. Suluk, care şi-a pierdut un fecior, a declarat chiar că mă va adopta.

În cursul zilei, i-am dat lui Maccor, care voia să-şi demonteze motorul, o mînă de ajutor ; seara, monta la loc toate piesele. Ca să fiu sincer, nu credeam vreodată că va izbuti această performanţă, dar uite că motorul funcţionează. Ingenioşi mai sînt eschimoşii ăştia ! M-a aşteptat apoi să-l ajut să-şi lase şalupa la apă ; eu însă sînt departe de a fi gata cu reparaţiile şi mă simt teribil de istovit.

Seara a adus cu sine şi ceea ce îmi lipsea, de la o vreme, cel mai mult : femeile s-au adunat pe ţărm, să-l vadă pe „Nanok“.

— Vrei să vii pe vas ?

Ba am şi insistat, de dragul glumei. Uneia însă i-am spus pe şleau :

— Dacă într-o noapte n-ai ce face, vino încoace.

N-am primit nici un răspuns, nici de acceptare, nici de refuz. Pur și simplu, nu știau ce să zică. Instalat pe puntea șalupei sale, știrbul de Maccor se distra de minune. A trebuit să-i mărturisesc taina amorului meu, sau, mai exact, dorința mea de a face amor.

— Era măritată ! Trebuia să-i propui celeilalte.

— I-am propus celei care-mi plăcea mai mult și tocmai ea s-a găsit să fie măritată ! Zău dacă nu crăp de ciudă ! Credeam c-o să meargă ușor. În sfîrșit, tot sînt frînt de oboseală, o să mă culc, și-o să dorm.

Asta se petrecea pe la miezul nopții. Cad răpus pe pat, dar pe la unu aud cum bate cineva cu pumnul în bord :

— Hei ! Au sosit femeile ! Femei !

Mă scol, buimac de somn, mă uit afară și zăresc două femei stînd, ceva mai încolo, pe stînci. Ne inspectăm reciproc, îmi sînt perfect indiferente. Rîd și flecăresc între ele. Maccor discută cu mine despre motor, cîrmă, lăsarea la apă, maree, ca brusc să mă întrebe :

— Pe care o vrei ?

— Ie-te pleosc !

Expresie care pentru un eschimos nu înseamnă absolut nimic. Dar ce să-i răspund ? Aducîndu-mi aminte de formula învățată la Jakobshavn, îl întreb :

— Mamarape ?

Îl aud bîiguind ceva. La urma urmei, de ce n-aș zice „da“ ? Maccor îndrugă de-ale lui, dar nu pricep chiar tot ce-mi povestește. Cei de aici au un dialect cu totul personal și nu înțeleg boabă atunci cînd se pornesc să turuie. Ca să nu mai spun că fiind pe jumătate adormit nu sînt, oricum, atent la tot ce se întîmplă.

Exceptînd un singur lucru...

În lumina crepusculară, care a luat locul soarelui de la miezul nopții, o siluetă se desprinde din umbră. N-o remarcasem pînă în acea clipă, fata se ținuse retrasă. Maccor îmi spune și un nume, dar, pe moment, nu-l reții.

— Ce vîrstă are ? îl întreb.

— Douăzeci și doi. Știi, se pricepe de minune să argăsească pieile.

Mă uit la ea mai atent. E frumoasă, mlădie, cu plete negre și lungi, ondulînd pe umeri, mai înaltă decît majoritatea compatrioatelor sale. Ceva se petrece cu mine... Nu îndrăznesc să-i ies înainte.

— Întreab-o dacă vrea să vină pe navă.

Maccor se duce după ea ; o iau de mînă și pătrundem amîndoi în cabină. Ce-aș mai putea spune decît că era frumoasă și că-i tare plăcut să ai o femeie lîngă tine ? M-am simțit minunat, făcea cît toate somniferele de pe lume ! Am adormit îmbrățișați, iar cînd m-am trezit, afară era un timp superb.

A dispărut fără să fie văzută de careva, iar eu am pornit în căutarea unei pensule, cu ajutorul căreia să întind fibra de sticlă acolo unde carena primise lovituri.

Alaltăieri și ieri, ceața învăluia, deopotrivă, și peisajul și creierii mei. Astăzi, totul s-a limpezit și în vreme ce soarele usucă fibra de sticlă, eu umblu printre stînci în căutarea unei ancore vechi care se pare că se află pe undeva pe-aici, rămasă înfiptă în gheață. N-o găsesc și, atunci, mă pornesc spre sat, la Suluk, să-mi indice o localnică dispusă să-mi prelucreze pieile aduse de la Kuvdlorssuak. Suluk mă trimite la o muiere de vreo patruzeci de ani, durdulie și pusă pe glume, înconjurată de o puz-

derie de plozi. Bărbatul său, Otokarssuak, în vîrstă de circa șaptezeci de ani, uscat, zbîrcit și înalt pentru un eschimos, e decanul de vîrstă al satului. La ei găsesc și o nicovală.

Coborînd panta care duce la locul unde-i tras „Nanok", descopăr izvorul de unde, în timpul verii — adică cinci sau șase săptămîni — femeile satului vin să-și umple găleţile cu apă. Prezența mea le intrigă, firește, dar acum lucrul acesta nu mă mai interesează.

Intru să fac cîteva mici cumpărături în prăvălia cocoțată la jumătatea pantei, pe axul micului promontoriu care desparte golful în două. Aici domnește, în permanență, o mare animație ; oamenii se întîlnesc, se așteaptă unii pe alții, vînd piei de focă argăsite, caută pușca cea mai potrivită, aleg cursele pentru vulpi. Femeile cumpără cartofi, portocale, mere, bunătăți ce sînt aduse odată pe an. Prăvălia o ține un personaj cu totul aparte, Aqaluq, bărbat de vreo patruzeci de ani, cu părul cam creț, în pofida fizionomiei sale groenlandeze. E destul de înalt, mușchiulos, o adevărată forță a naturii. De unde-o mai fi apărut și el ?

De aici, de sus, descopăr întregul piesaj, cu golful care poate fi văzut acum din ambele părți. La dreapta, micul cap care-l închide și unde se resfiră căsuțele satului ; ceva mai departe, țărmurile joase ale Groenlandei, iar și mai departe, la circa 15 kilometri, o mică insulă în spatele căreia se distinge o alta, mai înaltă și mai mare. E Qeqertaq, îmi explică Aqaluq. Pe ea sînt cîteva cabane abandonate și mult vînat. În sfîrșit, la orizont, cam la 30 de kilometri în linie dreaptă, se desenează capul York, ale cărui faleze înalte, albe, cu creste retezate sînt scăldate acum

într-o superbă lumină violacee. Tot restul e numai gheaţă, fie că-i vorba de îndepărtatul inlandsis care coboară pînă la ţărmul mării, fie de sloiurile ce plutesc, de marile fragmente de banchiză, de aisberguri. Pămînt parcă zdrenţuit, capricii minerale ale naturii şi, dincolo de ele, în infinitul larg al mării, gheţuri şi iar gheţuri, cît vezi cu ochii. Cruţată pare doar micuţa insulă Sagdleq care ne protejează.

A treia zi pe uscat

Şi aici, la fel ca şi la Umanak, mareea e mai importantă în timpul nopţii decît ziua ; pe la ceasurile două dimineaţa, valurile îmi cam zgîlţîiau nava ; n-am lăsat-o, totuşi, la apă pentru că axul cîrmei este înspăimîntător de torsionat şi nu apucasem să pun cîrma la loc.

M-am hotărît să-i fac o vizită bătrînului Otokarssuak, singurul care mai posedă o nicovală şi mai face, din cînd în cînd, oficiu de fierar al satului. Dar, mai întîi, trec să-mi recuperez pieile, ca să le duc nevestei sale. Eqortoq, căruia i le încredinţasem, mă anunţă însă că au fost mîncate de cîini şi, odată cu ele, întreaga mea provizie de carne. Mă îndoiesc, dar paguba nu-i chiar atît de importantă.

Încerc, fără succes, să îndrept axul pe nicovală. Atunci, Otokarssuak scoate dintr-o ladă o puşcă veche, toată numai rugină, şi mi-o întinde :

— Uite, ia-o, demontează-i ţeava şi, dacă intră pe ax, te slujeşti de ea ca de o pîrghie.

Trăiască improvizaţia ! Folosind din plin ciocanul şi ţeava, mi-am îndreptat axul. Isteţ, groenlandezul ! Odată ajuns la bord, am montat cîrma, apoi am încărcat pe „Nanok“ carburantul — motorina şi petrolul lampant — precum şi caiacul. Un tip pe care nu-l cunoscusem încă

mi-a adus o ancoră ; cred că e cea de care mi se vorbise și pe care o căutasem de cîteva ori printre stînci. Nu știu cui aparține ; e o ancoră frumoasă. De nu m-ar costa prea scump !

Ceva mai încolo, vreo cinci sau șase flăcăi au venit să ne ajute, pe Maccor și pe mine, să lăsăm la apă ambarcațiunile. Convinși, însă, că am carena ciuruită și că „Nanok" se va duce la fund, s-au suit cu toții pe șalupa lui Maccor. Motorul le-a făcut însă figura ; în ciuda ultimei reparații, a refuzat să pornească (după părerea mea, tot încercînd să le rectifice, Maccor i-a distrus supapele), așa că, pînă la urmă, m-am trezit cu toată lumea pe puntea mea și cu șalupa lui Maccor la remorcă. După ce am ancorat-o, am făcut un tur prin golf cu pasagerii mei.

Alaltăieri, cînd am sosit, eram prea extenuat ca să văd cum arată această insulă, peste care, dealtfel, pluteau ceturile de după furtună. Acum o pot admira în voie cum se înalță, masă întunecată, în mijlocul packului și al aisbergurilor, duse, de colo-colo, după bunul plac al curenților și-al vîntului.

8

DUNDAS

August, 1975

Îmi făceam corespondența (mi se întîmplă și asta uneori), scriindu-le părinților și unor prieteni — profitam de un mic răgaz — cînd mă pomenesc cu Eqortoq, venit în caiac. Ies din cabină.

— Aș putea veni cu tine la vînătoare ? mă întreabă el.

Nici n-am apucat să spun bine „da“ (și încă cu ce bucurie), cînd iată-l apărînd în barcă și pe Aqaluq, gestionarul prăvăliei. L-am recunoscut imediat după claia sa de păr creț. (Mi s-a spus că e nepotul unui negru american și al unei eschimose, ceea ce explică gabaritul său și calitatea părului).

— Avem un transport de pasageri pînă la Dundas, îmi spune el. Ești liber ? Poți veni cu noi ?

— Tocmai mă pregăteam să plec la vînătoare... Nu există un alt vas disponibil ? Al lui Maccor, de pildă ?

— Sînt trei, dar singurul al cărui motor merge ca lumea e ăsta, îmi răspunde el, arătîndu-mi un vaporaș vopsit în roșu, ancorat în spatele șalupei lui Maccor. E al tatălui căpeteniei vînătorilor.

Și îmi spune un nume, înfiorător de complicat, însemnînd, aproximativ : „Foarte-Foarte-Marele-Bărbat“.

— În primul rînd, nu i-ar putea îmbarca pe toți, iar în al doilea rînd, o pană e oricînd posibilă ; pe aici, o navă nu trebuie să navigheze niciodată de una singură, e prea periculos.

El, Aqaluq, se duce la Dundas să ia în primire o stație de radio emisie-recepție, fără de care satul ar rămîne, pe timpul iernii, complet rupt de centrele administrative.

— Să văd, am răspuns în cele din urmă.

După lunga mea călătorie solitară, nu mă simt din cale-afară de ispitit să pornesc din nou la drum, în serviciu comandat și atît de departe. Dar oare nu la Dundas se afla vechea Thule ? Zic „veche“ cu bună știință, adică Thule aceea a eschimoșilor, pentru că populația autohtonă de astăzi reprezintă o minusculă minoritate. În

schimb, voi da peste o mînă de danezi și două-trei mii de americani, în legătură directă, pe calea aerului, cu țările respective.

Aqaluq pune net capăt nehotărîrii mele :

— Treaba asta o să-ți aducă parale frumoase, cam 1 000 de coroane pe zi (700 de franci), bani care o să-ți fie plătiți direct de firma mea. E tariful oficial pentru închirierea unei nave care să transporte la Dundas pasageri și corespondență.

Adio, vînătoare ! Am nevoie de bani și, în plus, voi vedea unde și cum se termină acest golf, curiozitate pe care mi-am promis s-o satisfac într-o bună zi. Voi descoperi, în locul vechii Thule, baza atomică a Statelor Unite, din pricina căreia vînătorii locali au fost nevoiți să se deplaseze o sută de kilometri mai la nord.

Cădem de acord să ridicăm ancora la 8 seara.

Mă apuc să-mi pregătesc nava, s-o curăț, să fac ordine la bord. În timpul acesta, Peter trece în caiac pe lîngă mine. Timpul e magnific, soarele strălucește și mă cuprinde pofta să fac un tur împreună cu el. Las caiacul la apă și manevrez cu ce mi-a mai rămas din superba padelă dăruită de Ananaga, plonjînd-o în apă cînd cu un capăt, cînd cu altul. Se vede treaba că Foarte-Foarte-Marele-Bărbat, care, se pare, e și unul din decanii de vîrstă ai satului, m-a remarcat, fiindcă, trecînd pe lîngă vaporașul lui, mi-a întins propria-i padelă :

— Ia-o, ai să mi-o plătești mai tîrziu. Sau, și mai bine, ai să-mi oferi un whisky bun pentru osteneala mea !

Îi mulțumesc, iau padela, fac un tur, dar brusc îmi amintesc de ceva și revin la bord. Ajuns aici, verific rezervoarele și constat că sînt aproape goale. Torn jumătate

dintr-o canistră de 25 de litri și motorina capătă o culoare închisă. Mai torn un pic, culoarea se deschide, ca apoi să se înnegrească din nou. Mă uit pe fundul bidonului și văd că e plin de o mîzgă scîrboasă. Ce să fac ? Să golesc rezervoarele, să le spăl, să filtrez motorina, să... Tocmai atunci mă aud strigat de pe mal de Aqaluq :

— Nu se mai pleacă la 8 ci la 7 !

— E trecut de 6, n-am terminat încă, timpul e prea scurt.

Iată o noțiune care la groenlandezi nu există. Pentru ei, timpul se poate dilata sau comprima după nevoie. Pot tăndăli cu orele, dar odată gata de drum, pleacă imediat. La naiba cu curățenia și amenajările, motorina primează. La ora șapte și un sfert, bărcile roiesc în jurul celor două nave. Bărbați, femei, fetișcane gesticulează, rîzînd și strigînd ; flăcăii slobod focuri de armă, e o adevărată sărbătoare !

Abia am izbutit să isprăvesc cu filtratul și umplutul rezervoarelor, dar oricît m-aș zori, e imposibil să mai apuc să scot și aerul care a intrat pe conducte în timpul vidanjării.

Cei care pleacă s-au împărțit în două grupuri : din cîte aflu de la Aqaluq, Kutaak, ales de populație ca șef al vînătorilor, se va îmbarca pe vaporașul tatălui său Foarte-Foarte-Marele-Bărbat împreună cu alți cîțiva. Eu am ca pasageri două fete, una de 15 ani, alta de 17, care vor lua avionul pentru Danemarca, unde urmează să-și continue studiile, doi vînători, dintre care unul merge să-și îngrijească la spital o mînă rănită, iar celălalt — în vizită la familie și pe Aqaluq în persoană. Toți pasagerii au urcat

la bord, e momentul să ridic ancora, fie ce-o fi cu aerul din conducte !

La plecare, mare veselie mare : Foarte-Foarte-Marele-Bărbat și cu mine ne luăm la întrecere, fiecare avînd și o barcă la remorcă. E o măsură de prevedere. Aqaluq mi-a împrumutat-o pe a sa pe durata traversării. Motorul celeilalte ambarcațiuni pare mai puternic decît al meu ; cu toate acestea, reușesc să nu mă las distanțat pînă în momentul în care inevitabila pană îmi taie tot avîntul : evident, e vorba de aerul rămas pe conducte. Dau de cîteva ori la manivelă, motorul pornește, dar e puturos, cu randament scăzut... Sîntem nevoiți să oprim de mai multe ori, ceilalți s-au plictisit să ne aștepte, acum sînt departe și, am impresia că, băftoșii de ei, vînează pe drum ! Nu-i vorbă, ne-am fi pierdut oricum din vedere, și încă foarte curînd, fiindcă ceața începe să se lase. Înghesuit în cockpit, dau întruna la manivelă și, ca de fiecare dată cînd am ceva de aranjat pe nava asta minusculă, mă aleg cu o durere de șale de zile mari !

Ajungem la nivelul capului York. Mi-ar fi plăcut foarte mult să pot vedea acest cap, fiindcă aș dori să mă instalez odată într-una din cabanele părăsite ce slujesc drept refugiu vînătorilor. Nu se poate însă distinge absolut nimic. E atîta gheață care circulă de colo pînă colo, mînată de diverșii curenți care se învîrtejesc în preajma pămîntului, încît sîntem obligați să facem un vast ocol, abătîndu-ne spre largul mării.

În prezent, ceața e totală, înaintăm după busolă, printr-un labirint de paralelipipede de gheață, mai înalte decît „Nanok", foarte mari, lungi, paralele, separate între ele

prin niște culoare. Aleg unul, mă pregătesc să mă angajez în el cînd, brusc, începe să se îngusteze, pereții de gheață se freacă între ei, apoi uriașele fălci se desfac la loc, închise și deschise de capriciile invizibililor curenți submarini. Halal sport !

— Avem ghinion, comentează Aqaluq. Pe vreme frumoasă se face maximum o jumătate de oră. Ba chiar și mai puțin ! Noroc că nu sînt valuri !

Și, mai ales, noroc că știu să mă orientez urmărind drumul sloiurilor ! Ele se aglomerează în jurul capului și, în pofida ceții, izbutesc să evit capcana, luînd-o prin larg și urmărind de departe conturul pămîntului. În felul acesta însă, îmi trebuiesc patru ceasuri să ocolesc capul York. Revin apoi spre țărm, să mă pun la adăpost de vînt și mai navigăm opt ore între pack și coastă, cu un motor care calează cînd ți-e lumea mai dragă.

Pe la 5 sau 6 dimineața, un centimetru de chiciură acoperea puntea. Gresez încă o dată motorul, după care intru în cabină unde se refugiaseră cu toții.

— Trebuie să mă odihnesc. Am înghețat.

Aqaluq a înțeles la ce mă refeream și a trecut la comenzi, înlocuit, după aceea, de unul dintre pasageri. Ceva mai tîrziu, ne-am oprit să vînăm garii ; în mai-iunie, aceste zburătoare, asemănătoare pinguinilor, sosesc cu milioanele din părțile sudice ca să ouă, știind că Marele Nord le va oferi din belșug peștișorii cu care se hrănesc.

— Pe aici, îmi spune Aqaluq, vulpile devorează ouăle și păsările degerate și perfect conservate sub zăpadă.

Așa-s rînduite lucrurile în natură : pieirea unora înseamnă supraviețuirea altora... Pînă una-alta, pasagerii mei trag de pe navă cu pușca în păsări, după care se suie în

barcă și le recuperează din apă. Îi imit și eu la început, dar constatînd că stau prost cu cartușele, debarc, mă cațăr pe un colț de vreo 20 de metri înălțime și mă apuc să le adun pe cele care au căzut moarte și zac agățate, proptite în aripile desfăcute, în fisurile din stîncă. Ce fericire să regăsesc această minunată viață de vînător — chiar și sub forma de „culegător" ! Odată depășit și capul Atholl, care deschide golful în fundul căruia se află așezat Dundasul, pătrundem într-un braț de mare, destul de larg, care înaintează mult în interiorul pămîntului. În imediata apropiere a capului, dar pe partea lui opusă, se găsește avanpostul bazei militare americane. Vaporașul Foarte-Foarte-Marelui-Bărbat, pare-se fără nimeni la bord, e la ancoră, în fundul unui golfuleț mărginit de stînci scunde, avînd drept fundal un lanț muntos. Un drum tăiat cu buldozerul marchează, aidoma unei largi răni, acest decor sălbatec și neprimitor. În rest, nimic nu indică „prezența omului".

Debarcăm și noi, urcăm panta și, abia atunci, descoperim cîteva clădiri din prefabricate așezate în ordine.

Foarte-Foarte-Marele-Bărbat, pe care penele noastre îl îngrijoraseră, mai cu seamă din pricina ceții și a sloiurilor, ne aștepta aici, împreună cu pasagerii săi... la cinema. Ai mei se grăbesc și ei într-acolo, iar eu pornesc să caut pe careva dispus să-mi dea o mînă de ajutor să repar motorul. Nu-i însă deloc ușor să-i scoți pe americani din barăcile lor. Dacă ar fi să folosesc termeni foarte blînzi, aș zice că opun o oarecare inerție cînd e vorba să se desprindă din fotolii. Pînă la urmă, unul dintre ei a catadixit să vină să arunce o privire lui „Nanok". De data asta însă, motorul a refuzat cu desăvîrșire să pornească și m-am smintit învîrtind de afurisita aceea de manivelă.

— Las-o baltă ! O să vedem ce se poate face cînd vor ieși de la cinema. Îi punem să învîrtă, pe rînd, fiecare.

Neavînd altceva mai bun de făcut, adun cîteva bucăți vechi de șenilă, rămase de la buldozere și aruncate printre stînci ; îmi vor sluji drept lest, pentru că, după ce am prăpădit în timpul furtunii toată fierăria pe care o aveam, încercînd să fac ancore, „Nanok" a devenit prea ușor.

Odată terminat filmul, vînătorii revin și nădușesc vîrtos la manivelă. Eșec total. Atunci Foarte-Foarte-Marele-Bărbat ne ia la remorcă, de la Atholl pînă la Dundas, care nu se vede, ascuns tocmai în capătul celălalt al golfului. Pe drum, ceață, sloiuri și, colac peste pupăză, ploaie. Unicul meu noroc e că pe acest parcurs, ferit de vînturi și de curenți, nu trebuie să-mi bat capul cu navigația : sînt tras și condus.

— S-ar putea ca pompa de combustibil să nu-ți mai funcționeze, îmi spune Aqaluq, unul din foarte puținii care se mai pricep, cît de cît, la motoare, la nave și navigație, asta datorită responsabilităților sale de tehnician radio și de organizator de voiajuri la Dundas.

Soarele mijește din ceață și, odată cu razele lui, culorile și formele prind viață : în fund, pe latura stîngă a golfului, se înalță un uriaș trunchi de con, aidoma unui altar din bazalt ; de jur împrejur, blocuri masive explodînd în tonuri de indigo sau auriu, de vioriu, bleu, portocaliu închis, după cum fațetele lor, abrupte sau înclinate, captează intensa lumină ce se revarsă peste unda brațului de mare, mai întunecată decît aceste ruine ale fostei banchize.

Dar, momentul nu este propice pentru lirism. Dundas, oraș american, se află la dreapta, însă nu avem dreptul să ancorăm acolo, ci în partea daneză, cam la piciorul stîn-

cii în formă de trunchi de con. Cîteva case vestesc așezarea. Bineînțeles, povestea de la Atholl se repetă întocmai, numai că, de astă dată, protagoniștii sînt danezi. (Din pricina lor n-aveam să pot vizita Casa vînătorilor, loc în care eschimoșii în tranzit de la Thule, Moriussak, Siorapaluk, Savigsivik își așază sacii și dorm cîteva ceasuri înainte de a se reîntoarce acasă la ei... ori de a lua avionul.)

Pornesc în căutarea cuiva dispus să vină la bord să mă ajute și, așa, din om în om, sfîrșesc prin a da peste un mecanic.

— Păi e ziua mea liberă și zău dacă am chef să muncesc !

Imposibil ! De necrezut ! Sîntem aici la capătul lumii, e penultima stațiune așa-zis „civilizată“ înainte de Polul Nord și uite cum toate fantasmele țesute în jurul banchizei, a crescătoriei de ursuleți, a săniilor gonind pe albul zăpezii se destramă din cauza unor necazuri mecanice și a unei fraze tipic europene, pe care numai aici nu te așteptai s-o auzi : „E ziua mea liberă...“ Să mori de rîs, dar...

În sfîrșit, după trei sau patru ore de pertractări, marele senior al cătunului dă ordin mecanicului să repare motorul.

O privire dezabuzată a „specialistului“ :

— Zît ! pompa ta e moartă, trebuie înlocuită !

Îi explic că am fost nevoit să filtrez motorina. Face o strîmbătură disprețuitoare, eu insist :

— Ar trebui să demontăm pompa. Poate s-au strecurat înăuntru niscaiva murdării care-o împiedică să funcționeze.

— Aș, de unde ! Murdăria n-are nici un amestec. Pompa e moartă, ai să găsești o alta la Thule.

— Și cînd pleacă primul vapor pentru Thule ?

— Face de trei ori pe vară naveta Thule-Dundas-Savigsivik.

— Dacă plec la Thule după pompă — admițînd că aș putea lua rapid o navă, — înseamnă că, mai întîi, trebuie s-o trag pe a mea pe uscat. Drumul dus-întors ar dura opt sau cincisprezece zile, m-ar costa o avere, ca să nu mai spun că ar trebui să trăiesc, să-mi plătesc hrana ! Și toate astea ca să mă întorc, eventual, cu mîinile goale ! Îți bați joc de mine, sau ce ? Ca să nu mai spun că, dacă pierd o lună, rămîn blocat aici pe toată durata iernii, fără nici un fel de rezerve ! Imposibil ! Trebuie găsită soluție ! Îl las pe danez în plata Domnului și, remorcat de vaporașul Foarte-Foarte-Marelui-Bărbat, pornesc spre baza americană, situată cam la o oră de drum. La dracu' cu interdicțiile lor !

Ce baftă ! Sosind, descopăr tras la chei „Anna-Joanna", vaporul care ne-a adus, pe Peggy și pe mine, pînă la Sondre Stromfjord. Mă lipesc, șmecherește, de masiva coca a cargoului ; cunosc echipajul, așa că pentru mine nu-i nici o problemă să intru în legătură cu ei. Am nimerit însă tocmai la ora mesei și toți : americani, docheri, funcționarii danezi, mecanicii și marinarii de pe navă au plecat să mănînce (probabil și submarinele bazei, cele care patrulează pe sub calota glaciară pentru că nu văd nici unul prin preajmă !). Noi, cei din Savigsivik, le urmăm exemplul. Un taxi gratuit ne duce pînă la cantina bazei, situată destul de departe de chei. Acolo, devorăm tot ce ni se servește, mai-mai să ne pleznească burțile. Salată de roșii, friptură cu mazăre, portocale, struguri, toate acestea

pentru doi dolari și jumătate. Mănînc, înfulec, mă îndop de rămîn americanii și danezii cu gura căscată.

— Oh, dar are ceva poftă de mîncare, micuțul francez !

— Cred și eu ! Cînd te trezești în față cu niște feluri din care n-ai mai gustat de nu știu cînd !

Thule cea de la capătul lumii... Thule, Thule, vis al Antichității, unde ești tu ? Ce faci în mijlocul mestecătorilor acestora de chewing-gum, ce nu-și cred ochilor văzîndu-mă devorînd atît, închiși în micul lor univers capitonat, al acestor militari ce se ascund, conștient sau inconștient, în spatele sacrosantelor lor „ordine", al acestor războinici a căror principală grijă e să întrețină diversele mașinării care le furnizează energie electrică ?

Mi-a trebuit o întreagă zi și o parte din noapte ca, beneficiind de ajutorul eficace al mecanicului de pe „Anna-Joanna", să pun la punct pompa. Tot de la el am aflat că nava a fost nevoită să se adăpostească de furtună undeva pe coasta continentală și să aștepte acolo potolirea stihiei.

Iată că, în sfîrșit, datorită lui, pompa mea funcționează din nou. Uf ! Ca să sărbătorim succesul, ne-am întors cu toții la cantina bazei. Am degustat acolo — dar efectiv, ceea ce se numește de-gus-tat — un mușchi de vacă cu cartofi prăjiți, atît de bun încît, brusc, am simțit că mă apucă... dorul de casă ! În timpul acesta, Aqaluq ne spune că prăvălia din mica așezare groenlandeză e ținută de un danez și încheie :

— Tipul a trăit o vreme cu o eschimosă, dar a renunțat pînă la urmă.

— Da-a ? Și de ce, mă rog ?

— Deosebire de moravuri. Acum are o nevastă daneză. Amîndoi ne ajută cît pot. Omul s-a resemnat să trăiască în Groenlanda, dar vrea să trăiască, totuşi, ca un european.

Mărturisesc că, pe mine unul, acest gen de adaptare nu mă interesează defel, ba, aş zice chiar, mă cam înspăimîntă.

Pe această discuţie, am ieşit din cantină şi, imediat ce m-am trezit cu nasul afară, am simţit că mi-e frig. Nu că sînt îngheţat, cum mi s-a mai întîmplat, ci că mi-e frig.

— Ia te uită, declară în acelaşi moment Aqaluq, mi-e frig.

— Şi nouă, zic pe rînd Foarte-Foarte-Marele-Bărbat, apoi fiu-su şi încă unul din vînătorii care ne însoţeau.

— Ciudat, am zis eu. Pesemne e din pricina felurilor pe care le-am mîncat.

— Aşa e. La gust, nu zic, sînt foarte bune, dar nu cu aşa ceva trebuie să te hrăneşti aici.

Dorul de casă se înteţeşte, mă cuprinde. Ce frig e, totuşi, în Groenlanda asta ! Merită oare viaţa aspră pe care o duc, sacrificiile făcute, cînd tot de ceea ce mă lipsesc aici aş fi putut dobîndi mult mai lesnicios, dacă rămîneam în Franţa ?

Mi-am pus această întrebare cu toată seriozitatea, în vreme ce traversam universul pustiu al clădirilor numerotate, standardizate, identice, în care vieţuiesc două sau trei mii de bărbaţi şi trei femei. Nu vedeai ţipenie de om, doar praful ce se învîrtejea de-a lungul şoselei. Dezolarea stăpînea acest capăt de lume. Şi, de vreme ce tot mă aflam la bază, nu era oare mai cuminte să profit şi să

mă întorc imediat în Franța ? Contrastul dintre viața de la noi — de pildă, cea din tîrgușoarele peninsulei Cotentin — și traiul din nordul Groenlandei e mult mai pregnant la Savigsivik decît la Jakobshavn. Ce-o să se întîmple dacă nu voi izbuti să mă aclimatizez defel ?

Ne întoarcem în port cu taxiul și, imediat ce pun piciorul pe puntea lui „Nanok", mă simt mai bine. Înfulecăm niște carne de focă și, încetul cu încetul, căldura revine. Același lucru se petrece și cu ceilalți și nu mai regret deloc felurile pe care le apreciasem atît de mult la cantina bazei. Mi-e cald și nu le mai duc dorul. E clar că nu se poate trăi aici fără să mănînci carne de focă, ba chiar să faci din ea alimentul principal. Altminteri ești condamnat să-ți duci viața închis în locuințe confortabile, așa cum fac, de pildă, cei de la bază. Aveam să aflu însă, ceva mai tîrziu și pe propria-mi piele, că nici organismul nostru, al „albilor", nu e condiționat de secolele de adaptare, cum e acela al aborigenilor, ca să suporte, cu anul, o alimentație formată aproape exclusiv din carne.

24 august, ora 3, dimineața

Sîntem pe drumul de întoarcere. Am mai puțini pasageri decît la dus, unii au luat avionul, alții au rămas în familie, în schimb duc o groază de pachete pentru cei din Savigsivik.

Ajunși la capul Atholl, repaos, cinema și o recoltă bogată pentru ambele echipaje : cîte două sau trei sute de litri de motorină de fiecare navă, găsită în bidoane abandonate, diverse fiare și alte deșeuri, într-un cuvînt, tot ce poate folosi în sat. Ca să nu contravin tradiției, am la plecare un alt necaz tehnic. Ancora se prinde de fund,

trag cît pot, mă zbucium și singurul rezultat e că mă trezesc deșelat din nou.

— Bun ! Poate că dacă mă rotesc cu nava în jurul cablului, ancora se va desprinde pînă la urmă.

Zis și făcut. „Nanok" virează la tribord, virează la babord, trag eu, trag și ceilalți și... tot nimic.

— Mă duc să văd dacă nu-i vreun camion american care să ne scoată din impas, le zic tovarășilor mei de suferință.

La bază, aceeași apatie ca și alaltăieri ; e fantastic cît de greu se desprind acești americani de aerul lor condiționat, de saunele lor, de piscine, de baruri, de sălile de biliard, de cinematografe și televizoare !

Într-un tîrziu, doi dintre ei se decid să vină pînă la chei cu un camion. Legăm cablul de bară, camionul accelerează, debreiază, ambreiază, accelerează din nou, frînează, oprește, demarează, ce-mai, tot tacîmul ! Și, în fine, ancora se desprinde !

Bieții americani ! Munca lor de „observatori" — neon și ecrane — îi obligă să se încotoșmăneze, de fiecare dată cînd ies, în tot soiul de veșminte grele și incomode. De fiecare dată cînd sînt contrînși la un efort fizic, transpiră din gros și sudoarea îngheață pe ei, ceea ce nu-i deloc sănătos. Să le fie însă de bine ! Salut și vă mulțumesc !

Îi dăm drumul. Pe rînd, vînătorul care și-a dres mîna vătămată, Aqaluq și cu mine, trecem la cîrmă, vînăm sau dormim. N-apucăm însă să depășim capul York și un zgomot, devenit de acum nesuferit, mă trezește : „ccrrrîîîșșșșș" ! Ce bine îl cunosc ! Țîșnesc pe punte. De jur împrejur numai sloiuri. Înaintăm ca melcul. „Seria neagră" continuă, de astă dată însă nu pe ecran !

— Ce se petrece ? mă chestionează Aqaluq.

— E mai mult ca sigur că, atunci cînd ai băgat în marșarier, cîrma a intrat între palele elicei.

— Și ce-i de făcut ?

— Trebuie să tragem vasul pe uscat, să vedem despre ce-i vorba.

— Dar sîntem foarte departe de țărm, am tăiat-o direct spre Savigsivik ! replică Aqaluq.

— Vom fi nevoiți să urcăm pe un sloi de gheață.

Strigăm după Foarte-Foarte-Marele-Bărbat, acesta revine împreună cu Kutaak și restul de pasageri și, împreună, alegem un prea frumos sloi, lat de vreo zece metri și lung de treizeci, avînd cam un metru grosime, ceea ce înseamnă că marginea sa nu depășește cu mai mult de treizeci de centimetri nivelul mării. Vaporașul trece de partea cealaltă a sloiului, Kutaak îmi aruncă un capăt de parîmă groasă pe care îl leg zdravăn de prova lui „Nanok", după care trecem să ușurăm, pe cît posibil, nava : întregul lest, toate bucățile de șenilă pe care le-am adunat la Atholl, și la dus și la întors, păsările și focile împușcate pe drum, coletele multiforme și sacii de corespondență, fără a mai socoti prețiosul post de radio destinat satului, totul e debarcat într-un talmeș-balmeș vesel, spre deliciul pasagerilor, care, în hanoracurile lor cenușii sau albe, galopează de colo pînă colo cuprinși parcă de delir. Ambele motoare, și al meu și cel al Foarte-Foarte-Marelui-Bărbat sînt lansate din plin. Vaporașul trage, eu încerc să urc pe gheață, dar „Nanok" se culcă pe babord și apa începe să treacă peste copastie... Mane-

vra trebuie întreruptă. Deplasăm navele ceva mai încolo şi găsesc o fisură în formă de V care să slujească drept cavalet pentru cocă şi drept ghidaj pentru chilă. De astă dată, „Nanok“ urcă fără dificultate.

Palele elicei sînt într-adevăr foarte torsionate, dar din fericire nu şi cîrma. Le îndrept folosind cheia franceză, după care nu ne rămîne altceva de făcut decît să încărcăm la loc foci, colete, raţe, lest şi pasagerii.

Continuarea şi sfîrşitul „seriei negre“. Deci : furtuna în care era să-mi las pielea, nava care lua apă, diversele pene, pompa stricată, ancora care nu prindea, elicea strîmbă, şi acum, ca să le pun capac la toate, ratez fiecare ţintă ! Carabina mea cu lunetă, al cărei tir era atît de precis, a încasat pe drum, cu toată tevatura care a fost, o bușitură zdravănă şi acum e imposibil să mai ochesc ca lumea. M-am apucat s-o reglez, dar între timp am ajuns în dreptul Savigsivikului.

Aqaluq, care a examinat atent, întîi arma, apoi rana provocată de glonţul meu unei foci, împuşcate înaintea ultimei noastre pene, mi-a spus :

— Găurile pe care le fac gloanţele tale sînt prea mari, vezi, strică pielea. Trebuie să-ţi procuri o puşcă de calibru mai mic.

Cu cît se înaintează mai spre nord, cu atît abilitatea vînătorilor creşte. Îşi fac o glorie din a nimeri foca exact în ochi pentru a oferi femeilor o piele impecabilă. Trebuie să adaug că principala sursă de existenţă a eschimoşilor de aici este comerţul cu piei de focă.

DUPĂ EXCURSIA DE LA DUNDAS

24 august, seara

De îndată ce ne-am întors de la Dundas şi am debarcat pe stîncile de pe ţărm, am văzut apărînd tînăra femeie care petrecuse o noapte cu mine înaintea plecării. Nu prea reţinusem cum o cheamă, deşi avea un nume frumos : Naja.

— Vrei să vii la bord ?

— Da, pe la ora 1 dimineaţa.

— Ora 1 e prea tîrziu. Vino chiar acum, să zicem la 8.

Nu prea voia atît de devreme, dar pînă la urmă s-a lăsat convinsă.

A venit aşa cum ne înţelesesem şi, ceva mai încolo, am întrebat-o dacă n-ar vrea să trăim împreună aici, la Savigsivik, dacă n-ar ispiti-o să-mi fie nevastă.

— O să vedem, a răspuns ea, mi-ar plăcea şi nu e cu neputinţă. Dar trebuie să plec la Thule pentru cîteva săptămîni.

Într-adevăr, era vorba încă de mult să meargă pentru un stagiu de ajutoare de moaşă.

— Şi după aceea ? Te întorci la Savigsivik ?

— Nu prea ştiu nici eu. Aş avea chef să mă duc în sud. Am stat acolo doi ani după naşterea fiului meu.

Căci Naja are un fecior, pe care l-a făcut de foarte tînără — avea 17 ani — cu un danez. În timpul absenţei sale, maică-sa a avut grijă de copil. Pentru mine, şederea ei la Godthäb e o adevărată mană cerească, fiindcă

acolo a învăţat groenlandeza curentă, ceea ce ne permite acum să trăncănim fără poticneli din parte-mi. Cu siguranţă că m-ar putea ajuta considerabil să deprind dialectul din Savigsivik. Să vedem însă ce va decide.

— În sud, continuă ea, moravurile sînt mai puţin aspre ca aici, sînt mai multe distracţii, dar trebuie să te scoli la oră fixă ca să mergi la lucru şi, în plus, bărbaţii beau mult, iar mie asta nu-mi place. Dacă rămîn în sat, n-am altă alegere decît să prelucrez piei, o muncă scîrboasă şi istovitoare.

— Păi dacă faci stagiul acesta, te vei întoarce pe post de infirmieră, nu-i aşa ?

Nu ştie ce să zică, e foarte nehotărîtă, îi va plăcea sau nu-i va plăcea şcoala... Mă rog, pentru mine lucrurile nu se prezintă nici în situaţia actuală prea rău, dar, vorba zicalei, om trăi şi om vedea.

A rămas cu mine cîteva ceasuri, la un moment dat am şi adormit, iar cînd ne-am trezit, Peter, fiul lui Suluk, tocmai se înfiinţase în caiac. Naja a plecat acasă, adică la părinţii ei, Peter a urcat la bord caiacul şi, împreună, am plecat la vînătoare, el urmînd să-mi fie ghid.

Deşi n-are decît 15 ani, pare de 20 ; un adevărat bărbat, dar fără ifose ca puştiul de la Kuvdlorssuak. Şi, întrucît taică-su m-a „adoptat", înseamnă că el mi-e frate adoptiv.

Ne îndreptăm, la început, spre Sagdleq, apoi ne angajăm pe braţul de mare ce separă cele două insule, braţ larg de vreo trei kilometri. La capătul lui, numeroase aisberguri închid ieşirea spre largul mării ; ele au fost cele care, la venire, m-au obligat să ocolesc insula.

Din cînd în cînd, tragem în cîte o focă de la bordul lui „Nanok". Doborîm una.

— E a ta ? întreb.

— Da, da, e a mea.

Este exact, gloanţele lui nu fac aceleaşi răni ca ale mele care, aşa cum mi-a reproşat-o şi Aqaluq, provoacă perforaţii prea mari. Dealtfel, carabina mea a rămas tot dereglată.

— S-o lăsăm aici, o iau la întoarcere, spune Peter.

Parcursul nostru se complică însă din pricina aisbergurilor şi puştiul nu-şi mai găseşte prada. Continuăm să înaintăm printre gheţuri în derivă cînd, deodată, exclam :

— Ia te uită ! Vezi acolo ? Sînt foci, e de necrezut !

O adevărată adunare ! Cinci sau şase la un loc ! Am lăsat caiacele la apă, am ancorat nava de un bloc solid de gheaţă şi am pornit în urmărirea prăzii. Lecţiile luate la Kuvdlorssuak îmi prind grozav de bine acum : dacă trag urmînd axul longitudinal al ambarcaţiei, reculul împinge caiacul îndărăt preţ de patru-cinci metri, fără riscul răsturnării ; dacă trag lateral, ţinînd cu ambele mîini carabina care nu-i deloc uşoară, atunci restabilesc echilibrul printr-o savantă smucitură a şoldurilor. Nimeresc o focă slabă, dar animalul se duce imediat la fund, după care ne despărţim, luînd-o în direcţii diferite. Cînd simt c-am obosit, mă întorc la navă.

— Ce-ai vînat ? mă întreabă Peter, revenind şi el la bord.

— Păi... o focă slabă... Am mai văzut una, m-am luat după ea, am urmărit-o o groază de timp, dar am pierdut-o pîn' la urmă. Dar tu ?

— Am împușcat trei foci.

— Trei ?

Nu-mi venea să-mi cred urechilor ! Oricît de solid ar fi, e totuși un puști, ca să nu mai vorbesc de timpul foarte scurt ! Am plecat după cele trei victime, le-am găsit, moarte-țepene, aliniate frumos pe un sloi și le-am încărcat pe „Nanok".

Plănuisem inițial să rămînem la vînătoare două zile, dar, oricît de scurtă, de efemeră ar fi noaptea — de fapt un crepuscul prelungit — termometrul coboară pînă la -10° și marea se acoperă de ghețuri. La cinci dimineața eram înghețat bocnă, cu atît mai mult cu cît încălțasem cizmele mele de cauciuc, ceea ce nu-i nici pe departe faimos ca protecție împotriva frigului. Nimic nu se compară cu niște *kangmit* groenlandezi buni. Va trebui s-o rog pe Naja să-mi confecționeze și mie o pereche. În plus, doream s-o revăd. Cînd doi oameni abia s-au întîlnit, cînd fac primii pași de cuplu, e mai bine să stea cît mai mult timp împreună. Mai apoi, viața cea de toate zilele își va impune ritmurile ei firești, dar, pentru moment, e preferabil să fiu cît de îndelung posibil la țărm.

— Ne întoarcem, i-am spus lui Peter, și vom reveni diseară.

În timpul drumului a mai împușcat două foci, în vreme ce eu umpleam rezervoarele cu motorină, și încă una, cînd îmi reglam motorul, care începuse să facă iarăși nazuri. Mărunte corvezi, dar care-l împiedică pe căpitan să fie și vînător.

Prin urmare, puștiul revenea cu șase trofee, iar eu cu mîinile goale, exceptînd firește „tainul navei", ceea ce înseamnă două exemplare pentru mine. Din punct de

vedere psihologic însă, faptul că eu, personal, n-am împuşcat nimic, reprezintă în ochii localnicilor o notă proastă.

Cam acestea erau gîndurile pe care le rumegam, pe drumul de întoarcere.

— Dac-o vezi pe Naja, i-am spus lui Peter, odată ancora fixată, transmite-i că poate veni la bord.

Dimineaţa era însă destul de avansată şi m-aş mira foarte tare să poată veni acum.

După această vînătoare lamentabilă, m-am băgat în pat, am dormit cîteva ore şi m-am trezit cu mare greutate. Ceva nu-i în regulă... Dacă voi continua să nu împuşc nimic, în condiţiile în care nu pot conta decît pe mine însumi ca să trăiesc, cum o s-o scot la capăt ?

M-am apucat să jupoi focile primite ca „tain" şi, cînd am văzut toată această masă de carne depozitată în ladă, parcă-parcă mi-a mai crescut moralul. (Dar ce departe sînt de cele cincizeci sau o sută de foci planificate împreună cu Ananaga !).

Eqortoq şi-a făcut apariţia şi mi-a văzut prada. Nu sînt tocmai convins că adevăraţii responsabili pentru dispariţia cărnii şi a pieilor, încredinţate lui la propriile sale insistenţe spre a fi puse la adăpost de fiare, sînt în exclusivitate cotărlele din sat. Va trebui să schimb locul ascunzătorii. Deşi simpatic, deschis şi băiat de viaţă, îl suspectez pe Eqortoq că aparţine acelei categorii de eschimoşi, mai mult decît rarisime, care încearcă să-l exploateze pe omul alb la maximum. Ca atare, cînd l-am văzut că se pregăteşte să rînduiască una din noile mele piei printre pieile sale, am intervenit prompt :

— Asta-i pentru nevastă-mea.

— Ai o nevastă ?

— Da, am o nevastă.

— Și cum o cheamă ?

— Naja.

— Ah, vasăzică ai o nevastă ! Ia te uită ! și mi-a restituit pielea.

S-ar părea că nu-i prea vine să creadă. Dacă stai să socotești, nu se poate spune că mi-am pierdut timpul de pomană.

După acest intermezzo, mi-am petrecut restul dimineții la prăvălie ; cum nu mai aveam deloc bani, Aqaluq mi-a avansat, din fondurile sale personale, o parte din suma pe care firma mi-o datora pentru voiajul la Dundas. M-am gîndit să-mi cumpăr niște pîine.

— E mucegăită, am remarcat, luînd-o.

— Nu-i nimic, a replicat, rîzînd, Aqaluq. În schimb, are vitamine !

Curînd după aceea am văzut-o intrînd pe Naja, însoțită de un băiețel de vreo șase ani, metis, foarte drăgălaș, cu ochii albastru-verzi, migdalați și pielea catifelată, de o culoare deschisă.

— E fiul meu, îl cheamă Angut, a spus ea.

Băiețelul a indiscutabil eschimos, dar de o finețe și o eleganță rar întîlnită pe aceste meleaguri.

— Aș vrea să plec la vînătoare, i-am împărtășit, la rîndu-mi, dar duc lipsă de vînători. Nu știi pe careva dispus să vină cu mine ?

— Ba da, pe tatăl meu.

— Tatăl tău ? Dacă vrea să vîneze împreună cu mine, e foarte bine. În felul acesta intru direct în familie, i-am răspuns eu, pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios. Crezi că va accepta ?

— Se pare că în timpul călătoriei la Dundas ai împuşcat o groază de păsări. Asta-i o notă bună pentru tine.

— Ah ! va să zică ai aflat de treaba asta ?

— Ce-ai să faci cu ele ?

— Am să le vînd, firește. Nu le pot mînca pe toate.

— Ştii, ai face mai bine dacă le-ai dărui oamenilor pe care îi cunoşti. Ai să fii mult mai în cîştig dacă le dai, decît dacă le vinzi.

Îi voi urma sfatul, nu încape îndoială că-i bun.

— Am două piei de focă. Te-ai putea ocupa de ele ?

— Bineînţeles, cînd o să vrei.

Aici, aşa ceva e în firea lucrurilor. O femeie ia întotdeauna asupră-i prelucrarea pieilor, dacă tovarăşul ei de viaţă vînează.

După ce-am consumat micul nostru scheci : „Vii la 8. — Nu, la 1 dimineaţa. — Ba, la 8. — La 1, mai devreme nu pot“ etc., am fixat o întîlnire pe diseară. În acel moment a apărut şi Peter.

— Ai găsit pe cineva cu care să pleci la vînătoare ? Îi dăm drumul ?

— La noapte.

— Cum, pleci atît de repede ? m-a întrebat Naja, vizibil întristată.

— Ştii, de fapt hotărîsem... Dar, în sfîrşit, putem s-o amînăm pentru dimineaţa.

E chiar mai bine aşa : ceaţa e cumplit de deasă, marea agitată, valurile au crescut, plouă, nu-i timpul potrivit pentru o ieşire la vînătoare.

Două-trei zile la ancoră nu-mi pot fi decît folositoare. Trebuie să iau legătură cu localnicii, să pătrund în viaţa intimă a satului, să-i vizitez pe cei care m-au ajutat la

sosire și atunci cînd l-am tras pe „Nanok“ pe uscat, să împart păsările mele, așa cum m-a povățuit Naja, să încerc să-mi fac prieteni. În plus, e nevoie să mă ocup de „Nanok“, de pieile mele, să-mi pun la punct sculele de vînătoare, să fac rost de o nouă pușcă. Nu de treabă aveam să duc lipsă...

Călătoria la Dundas îmi va aduce un cîștig frumușel, ziua petrecută cu Peter a fost magnifică, mîine revin împreună cu el printre aisberguri, și, pe deasupra, am o nevastă. S-ar putea spune deci că existența mea la Savigsivik nu se prezintă în culorile cele mai sumbre... și, totuși, ceva nu-i în regulă. Chiar și acolo, la prăvălie, cînd eram cu Naja, nu mă simțeam în largul meu.

Sînt singur. Sînt singur și... mi-e frică.

Acesta-i adevărul. La fel cum s-a întîmplat și la Jakobshavn la începutul iernii, simt și aici apropierea cumplitei nopți polare, iar eu n-am nici un fel de provizii, și mai am atîtea de învățat ca să pot supraviețui ! Abia am început să vînez ca lumea în caiac și iată că sezonul e pe sfîrșite ! În răstimp de o lună va fi nevoie să deprind meșteșugul vînatului cu sania trasă de cîini. Ce-a fost la Jakobshavn era un simplu debut, întotdeauna exista un vînător pe care-l însoțeam. Acolo eram un *Nalo* (se pronunță „Nalu“) — adică cel-care-nu-știe —, un fel de prințișor căruia totul îi este permis. Aici, în Marele Nord, sînt adultul care trebuie să-și asigure supraviețuirea și nimic mai mult. Nu pot conta pe nici un fel de sfaturi, ci doar pe propriile mele observații. De pildă, nu cunosc nimic din secretele vînătorii la copcă, a cărei tehnică diferă complet de cea a lațurilor întinse pe sub banchiză. Va fi deci nevoie să

prind mișcarea din primul foc, atunci cînd mi se va ivi prilejul să văd cum procedează vînătorii de aici.

De acord, vorbesc „eschimosa", iar faptul acesta îi epata grozav pe americanii de la bază, cărora le-am servit de interpret. Dar și groenlandezii socot că vorbesc bine engleza, cînd, de fapt, nu posed ca lumea nici una, nici cealaltă și sînt încă multe cuvinte al căror înțeles îmi scapă. Știu îndeajuns limba localnicilor, ca să pricep ce mi se spune în timpul deplasărilor de la o așezare la alta, dar n-am asimilat încă diversele expresii, nuanțele ce apar într-o conversație uzuală. Aici, la Savigsivik, mentalitatea e cu atît mai complexă, cu cît așezarea e extrem de mică și foarte izolată. Oamenii sînt, într-o măsură mai mare decît în alte părți, extrem de orgolioși, siguri de sine, intoleranți ; în același timp, vădesc o mare finețe și sînt foarte mîndri de respectul pe care-l poartă semenilor. Și, ca dificultățile cu care sînt confruntat să fie și mai mari, nu pricep mai nimic din ceea ce spun ei cînd vorbesc în dialect local, adică mai tot timpul. Pentru mine care vreau să pătrund în intimitatea vieții lor, această necunoaștere a limbii e un serios handicap. Uneori, sînt nevoit să cer să mi se explice cutare sau cutare lucru ; la început, oamenii o fac cu îngăduință, dar dacă se întîmplă să înțeleg mai greu, lasă imediat totul baltă. Eschimoșii se plictisesc repede, cînd e vorba de dat explicații, și, în loc să zică : „Băiete, nu pricepi nimic, las-o moartă !" mă evită și refuză să facă ceva pentru mine...

Pînă una, alta, frigul nu-i încă foarte puternic ; curînd însă va fi prea multă gheață pe mare ca să ies cu „Nanok", totuși nici atîta încît să pot porni cu sania. La Jakobshavn, în perioadele acestea de tranziție, pescarii și vînătorii rămîn

acasă, să-și pună la punct sculele, sau se angajează temporar la fabrică. Aici, danezii vor isprăvi ce-au de făcut și se vor întoarce de unde au venit... Pe cînd eu ? Și apoi, cînd începe vînătoarea cu cîini ? Și cu ce să-i cumpăr ? Nu mi-am plătit încă nici ancora, nici padela. Din ce să trăiesc ?

Pentru prima oară simt că sînt cu adevărat la strîmtoare.

Există puzderie de fete și femei în Groenlanda... extrem de disponibile. A se vedea Kraulshavn, Kuvdlorssuak... Noroc că am așteptat să ajung aici ca să-mi găsesc o prietenă. De ce ? Și cum va fi viața alături de o eschimosă ? Pentru moment, nu trebuie decît să mă instalez frumușel împreună cu ea ; în doi, e mai ușor să durezi ceva. Cînd ești de unul singur, te cheltuiești în tot soiul de nimicuri și bați pasul pe loc. Iar Naja mă va învăța, cu siguranță, nenumărate lucruri utile, cu condiția să fiu cît mai strîns legat de ea.

27 august

Poate că ieri am fost nițeluș prea optimist, zicîndu-mi că am o femeie. Naja urma să vină la miezul nopții, acum e ora 1 și ea tot n-a apărut. De ce ? N-am nici cea mai mică idee.

În primele zile mă respecta pentru că reușisem să traversez golful Melville în plină furtună ; dar acum, s-ar putea ca ea să se întrebe cum se va desfășura viața noastră cea de toate zilele, cum va supraviețui. Poate a aflat că la ultima ieșire n-am împușcat nici o focă, or, lucrul acesta este, aici, de primă importanță. Un bărbat care nu aduce nimic acasă e un individ perfect inutil.

Am impresia că am pierdut un punct. Îmi doresc o femeie — în speţă pe Naja — şi aş vrea s-o păstrez.

Dacă pleacă la Thule, ei bine, atunci o să decid altfel.

30 august

Punctul pierdut a fost recîştigat şi legătura noastră a devenit, practic vorbind, oficială, deşi fata trebuie să aştepte, în continuare, ca părinţii ei să adoarmă ca să poată ieşi de-acasă şi veni la bord. Plecăm la vînătoare : tatăl Najei, fratele ei vitreg, Passuk, un băietan de paisprezece ani şi Peter.

Avatanguak, tatăl ei, mai exact tatăl ei vitreg, s-a căsătorit cu maică-sa cînd aceasta avea patru copii, rezultaţi din legături diverse. Passuk e unicul copil născut din acest mariaj. Pentru un eschimos, Avatanguak e un bărbat înalt, trecut de cincizeci de ani, uscat ca un vrej, cu obrajii supţi şi ochii lăcrimoşi. Din păcate, nu vorbeşte decît în dialect, cu o voce spartă şi fioros de guturală. M-a văzut că pilotez cu uşurinţă printre sloiuri şi am împuşcat, sub ochii săi, o focă. Deci, o zi bună pentru mine, mai ales că bătrînul e un vînător iscusit.

Naja soseşte la bord între miezul nopţii şi unu dimineaţa. Sînt pe jumătate adormit şi, din păcate, nu izbutim să creăm între noi o adevărată intimitate, adică să stăm pe-ndelete de vorbă, să ne cunoaştem mai bine. Fata asta e mult prea ancorată în familia ei, va trebui s-o scot de-acolo. I-am promis, ca să consolidez legătura dintre noi, că voi veni să fac o vizită părinţilor ei.

De promis i-am promis, dar mai întîi aş fi vrut să stabilim între noi doi un limbaj care să fie numai al nostru,

care să ne îngăduie să ne înțelegem chiar și atunci cînd sînt prezenți și alții. Eram așezați, față în față, pe cele două banchete din cabină. I-am explicat :

— Pretutindeni în lume mă simt la mine acasă. Dar dacă îmi las undeva pipa, înseamnă că acela e locul pe care l-am ales ca să trăiesc. Dacă îmi las cutia de tutun într-o casă, înseamnă că locuiesc în acea casă. În mod simbolic, tutunul reprezintă mobila mea.

Naja mă privea, foarte serioasă. Înțelesese perfect sensul acestor cîteva cuvinte.

Sîmbătă, 31 august, 1975

Am plecat împreună să facem vizita oficială. Mergem, trăgînd liniștit din pipă. Odată ajunși, am împins ușa antreului și am aruncat o privire circulară asupra vastei încăperi care servea și de dormitor și de bucătărie. Întreaga familie era în păr : Avatanguak, tatăl, cu ochii săi lăcrimoși, Sikutaq, mama, o femeie de vreo patruzeci și cinci de ani, fiul lor Passuk, încă un frate vitreg al Najei, un metis de nouăsprezece ani, foarte europenizat, pe care-l mai văzusem prin sat și care lucra ca magaziner la prăvălie, apoi micuțul și drăgălașul Angut, băiatul Najei, și încă o fetiță, nepoțică sau așa ceva. Se pare că ceilalți doi, ori trei copii ai lui Sikutaq se află în Danemarca.

Trecînd pragul, am scos pipa din gură și m-am îndreptat către Avatanguak. Ne-am strîns mîinile, așa cum se procedează aici numai cînd te întîlnești cu cineva pentru prima oară.

— Mulțumesc că ai venit printre noi, mi-a spus el.

După un scurt schimb de politeturi, i-am oferit cutia mea de tutun.

Şi-a umplut pipa fără să scoată un cuvînt, după care m-am dus şi am depus cutia pe prichiciul ferestrei. Mama şi fiica au zîmbit. Din partea mea era mai mult decît o amabilitate sau un simplu cadou, lucru pe care-l ştiau cu toţii ; gestul meu era simbolul unui pact de prietenie, al uniunii dintre noi. În vremea aceasta, Avatanguak se mulţumea să fumeze, cu ochii pe jumătate închişi şi o expresie de beatitudine pe figură.

Naja seamănă mult cu maică-sa, firește, mai tînără şi delicios de proaspătă...

10

ZIUA EUFORIEI

1. septembrie

Ora 10 dimineaţa ; sînt trezit din somn de Foarte-Foarte-Marele-Bărbat. A venit de pe vaporaşul său, pujortuleraqul roşu, cu care fusese la Dundas odată cu mine, iar acum stă ancorat în golf, nu departe de locul meu.

— Vin pentru vîslă, îmi declară el. Ştiu preţul, face 30 de coroane.

— Îmi pare rău, n-am acum bani, dar pot să mă duc pînă la nevasta mea să iau pieile, să le duc la prăvălie, după care îţi voi da cele 30 de coroane.

Se declară de acord, ne apucăm să pălăvrăgim despre vreme şi vînătoare, cînd deodată îmi spune :

— Parcă ai adus şi nişte whisky, de la Dundas ?

Știe prea bine că am adus, așa că nu pot să neg.

— Îmi torni un pahar mare ?

Cum să-l refuz ? Dealtfel, noi albii le-am adus alcoolul, noi le-am deschis gustul pentru băutură.

— Bun whisky. Încă un pahar și padela nu te mai costă nimic !

Următorul subiect de conversație e „Nanok", bunul meu urs polar, o navă mică dar care a înfruntat vitejește furtuna.

— Știi, unul din pujortuleraqurile din sat e încă în pană, celălalt nu merge prea bine, așa că am hotărît să-l luăm pe „Nanok" pentru un nou drum la Thule, într-una din aceste zile.

Din punct de vedere bănesc, propunerea pică la țanc. Tot trăncănind de una, de alta, constat că, așa cum se spune, i-am căzut cu tronc și acestuia, la fel ca și lui Kutaak, căpetenia vînătorilor. Se pare că și feciorii Foarte-Foarte-Marelui-Bărbat țin la mine.

— Noi, groenlandezii, susțineam pînă acum că dacă o navă de talia lui „Nanok" cu echipajul ei — echipaj de patru oameni, nu unul singur — s-ar afla prinsă de o furtună acolo unde te-a prins pe tine, nava aceea, ziceam noi, n-ar fi avut scăpare. Tu însă ai izbîndit de unul singur, ai îndurat șase zile furtuna, e frumos ce-ai făcut, cu adevărat frumos.

Adevărul e că abia acum încep să-mi dau seama de dimensiunile isprăvii mele și asta numai în măsura în care alții îmi vorbesc de ea.

— Știi, îmi spune Foarte-Foarte-Marele-Bărbat, de aici încolo, tu și cu mine sîntem legați.

— Legați ?

— Da, da. Soarta noastră a fost legată de furtună cu același fir. Vezi, în vreme ce tu luptai cu furtuna la Navdlortok (capul Melville), eu mă aflam cu caiacul în apropierea satului. Un val a venit peste mine și m-a răsturnat. Spre norocul meu, mă găseam chiar lîngă stînci și am putut să mă agăț de ele cu ambele mîini, după care am început să înaintez, din stîncă în stîncă, punînd un picior pe ele și trăgînd cu celălalt caiacul.

Manifestă față de mine atîta prietenie — ba aș zice chiar respect, or se știe ce importanță are aici respectul față de cineva — încît îmi iau inima în dinți și-i vorbesc despre cîini. Sania o voi putea achiziționa oricînd cu banii primiți pentru voiajul la Dundas, dar cîinii ? La cît s-ar ridica bucata ?

— O sută, o sută-cincizeci de coroane, îmi spune Foarte-Foarte-Marele-Bărbat.

Mă pleoștesc de-a binelea.

— Atît de mult ? E chiar mai scump decît la Jakobshavn !

— Păi da, la Jakobshavn animalele muncesc două-trei luni pe an, în vreme ce aici ele fac treabă zece luni din douăsprezece.

Încerc, în continuare, să aflu cîteva amănunte în legătură cu calitatea atelajelor diverșilor posesori și cîinii care, eventual, mi-ar putea fi vînduți.

— Eu unul n-am cîini, dar te voi trimite acolo unde vei putea găsi, îmi declară oaspetele meu care, stimulat de whisky, bagă acum, la fiecare trei cuvinte, cîte unul în dialect. Dar sînt și cîini care trăiesc în libertate, totul e să-i capturezi.

— Cum aşa, în libertate ? Sînt sălbatici ? N-au stăpîn ?

— Ba da. Afli însă cine-i proprietarul şi te înţelegi cu el. Uite, cred că şi fiul meu Kutaak are unul, dar să ştii că e o jivină scîrboasă. Scîrboasă sau ba, ar fi totuşi un început ; în plus, îmi place să cred că animalele acestea costă mai puţin decît celelalte. În vremea asta, Foarte-Foarte-Marele-Bărbat mai adaugă ceva ce nu înţeleg şi termină spunînd :

— Îmi dai şi cel de al doilea whisky ?

Trăgeam nădejdea că va uita, nu ca să-mi economisesc whiskyul, ci pentru că limba începuse să i se împleticească serios. Mă execut, dar fără plăcere. Dă duşcă o jumătate de pahar, după care îmi zice :

— Hai la mine acasă, vino să mîncăm. Iau cu mine şi restul de pahar.

Era şi timpul, fiindcă se pornise să bolborosească tot soiul de chestii în dialect, din care nu pricepeam o boabă. L-am urmat deci, îndreptîndu-ne către casa lui, aşezată cam în dreptul locului nostru de ancorare, exact deasupra lăzilor cu carne.

De îndată ce ne-a văzut sosind, nevasta sa a pus la fript nişte păsări, iar el, împreună cu alţi cîţiva vecini, s-au apucat să mă cinstească cu bere.

În întreaga Groenlandă, autohtonii au lunar dreptul la 30 de cutii de bere de cîte un sfert de litru, cantitate pe care o pot ridica cînd vor. Judecînd însă după numărul „cadavrelor“ de sub masă, am dedus că întreaga raţie se lichidează pe loc.

De-abia terminasem cu masa, cînd a apărut o băbuţă, dar aşa cum sînt bătrînele pe aici, adică fără un fir de

păr alb în cap. E o rudă venită mai demult de la Jakobshavn, care tocmai aflase că îi murise fratele. Toată lumea, și bărbați și femei, se pornește imediat pe plîns, dar plînsu sadea, cu lacrimi adevărate. Odată consumate efuziunile de rigoare, potolite țipetele și jeluielile, enunțate și comentate pe larg meritele celui dispărut, nenorocirea e dată uitării, se bea și restul de bere, se mai scot, spre consolare, și ultimele cutii, iar vecinii se reped pînă la ei acasă să mai aducă un supliment. Vestea cea tristă este stropită, ba chiar înecată, într-un mod cît se poate de plăcut.

În tot nordul Groenlandei, astăzi e ziua chiolhanurilor.

— Hai, vino să bei și la mine, îmi propune pe neașteptate bătrînica. O urmez. Casa ei se află așezată ceva mai sus și mai la stînga decît locuința Foarte-Foarte-Marelui-Bărbat. În momentul în care intram, un bărbat stătea la fereastră.

— Uite, zice băbuța, ăsta-i fiul meu.

Omul se întoarce, iar eu rămîn cu gura căscată : era Eqortoq. Ne oferă și el de băut, iar eu profit de ocazie ca să atac chestiunea cîinilor ; e bine să se știe în sat că vreau să-mi fac rost de un atelaj. Într-un tîrziu, sătul de bere și de discuții, sfîrșesc prin a mă întinde și dormi puțin, după care revin pe plajă, chinuit de o groaznică durere de cap. Peter se săturase să mă tot aștepte și, încă de departe, îl văd cum își transportă caiacul la bordul șalupei lui Maccor. Pătrund în cabina lui „Nanok" ; acolo dau peste un alt puștan, de vreo cincisprezece ani, instalat la masă, în fața sticlei de whisky uitate de mine, sticlă al cărei conținut scăzuse între timp scandalos de mult.

— Tu ai golit sticla ?

— Îhî. Eu și cu Peter.

Halal treabă, un sat întreg care se pilește cu bere, țîngăul ăsta care-mi bea whiskyul, zău că mă apucă toți dracii !

— Hai, întinde-o, plec la vînătoare de unul singur, ridic ancora, șterge-o de-aici !

Îi fac vînt și desfac amarele. Navighez timp de vreo trei ceasuri și jumătate și ajung la un loc de vînătoare pe care nu-l cunoșteam, dar pe care Foarte-Foarte-Marele-Bărbat mi-l indicase pe hartă. E Qeqertaq, o insulă ceva mai mică, dar mai înaltă decît Savigsivik, situată la intrarea a două uriașe fiorduri gemene, protejate dinspre larg de capul York. Față de acesta din urmă, insula e mult mai aproape de noi. Ca să ajungi la ea, e suficient să traversezi brațul de mare ce separă Savigsivikul de gigantica felie de coastă care se vede, departe, în dreapta satului, să urmezi conturul țărmului — unul din micile lui promontorii se numește, dealtfel, „locul unde se găsesc balenele“ — ca apoi să tai oblic spre insulă, camuflată în parte de o alta, mai mică.

Aici, la Qeqertaq, există încă, la capătul unui golf cu maluri joase dar bine ferite de valuri, două case părăsite ; două construcții din scînduri, dublate cu bucăți de turbă, așezate una peste alta, așa cum se obișnuia să se construiască în momentul trecerii de la iglul clasic, făcut din piatră și turbă, la casele actuale, numai din scînduri. Am ancorat în acest golf și am dormit pînă la cinci dimineața, cînd m-am sculat.

E pentru prima oară cînd vînez aici, de unul singur, și am avut spor. Am tras vreo douăzeci de focuri, înaintînd

întruna prin gheața de curînd prinsă, o gheață subțire, pe care etrava o sfărîma ușor. Seara, cînd m-am întors, aveam aliniate pe punte trei foci de toată frumusețea, fără a mai socoti alte două, slabe, care s-au dus la fund și alte două care, deși rănite mortal au avut timpul să dispară printre sloiuri. Un adevărat record !

Îmi regăsisem forma și, după toate frămîntările mele de săptămîna trecută în legătură cu „supraviețuirea", moralul era din nou la cota maximă. Ajuns la Savigsivik, îl las pe „Nanok" la ancoră, iau barca socrului meu, încarc în ea sacul conținînd cele trei piei și o mulțime de păsări împușcate pe drum — toate la un loc făceau un balot impresionant — acostez, îl umflu la spinare și dau să-l duc acasă...

Sînt marele vînător care se întoarce țanțoș cu legătura sa de piei... Și ce-mi văd ochii ? Naja care coboară, din stîncă în stîncă !

Ah, acest spectacol îmi place, îmi place extrem de mult ! Eu urc, iar femeea mea coboară, ținîndu-și copilul de mînă ! Superb ! Rîdeam de bucurie. În fond, era o chestie fantastică : să ai și nevastă și copil... în numai cîteva zile de căsnicie !

Ajunsă lîngă mine, Naja îmi suflă :

— Știi, sînt cam veselă, am băut bere și m-am cherchelit puțin.

— Nu-i nimic, și eu sînt vesel !

Și la ei, ca pretutindeni, berea a sosit odată cu prima zi a lunii.

— Unde te duci cu încărcătura asta ?

— Ei bine, mă duceam cu ea acasă, la părinții tăi.

— Cred că-i mai bine să nu te duci.

— Așa ? Și de ce, mă rog ?

În momentul acela, o tînără femeie iese dintr-o casă, o femeie pe care n-o mai văzusem, frumușică dealtfel, și se apropie de mine.

— Haide, vino să ne iubim.

— Ha ? Ce-e ?

— Vino să facem dragoste, repetă ea.

Auzind această propunere Naja s-a tras cîțiva pași în lături, luînd și copilul și dîndu-mi prin aceasta de înțeles că sînt liber să aleg.

— Nu știai ? Noi, groenlandezii, mai facem din cînd în cînd schimb între noi, dacă ne vine cheful.

Era ceva atît de neașteptat și, totodată, atît de caraghios, încît am rămas cu gura căscată și am lăsat să-mi cadă sacul din mîini.

— N-ai chef să faci dragoste ?

Trebuia găsită o cale de scăpare, așa că am profitat de ocazie :

— Acum sînt tare obosit, am zis eu, zîmbind galeș, mă duc să dorm pe vas. Am vînat mult, mult de tot și sînt făcut praf.

(Cu alte cuvinte : n-am să fiu bun de nimic, drăguțo.) Spre stupefacția mea, femeia începe să se supere și discuția noastră se prelungește vreo douăzeci de minute. Cu coada ochiului, mă uit ce face Naja ; l-a expediat pe cel mic la bunici. Atîta tot. Ca să pun capăt dezbaterii, îi spun frumoasei mele agresoare :

— Ascultă, sînt ocupat. Un bărbat ocupat nu poate face dragoste. S-o lăsăm pentru altă dată, poate pe mîine, vedem noi...

Mi-a întors spatele și a pornit, placidă, spre casă. Naja s-a apropiat.

— Ascultă, de ce ai plecat ? am întrebat-o.

— Femeia aceea e mai în vîrstă decît mine, era normal să-i cedez locul.

Nu încape îndoială, aveam să învăț de la Naja în fiecare zi cîte ceva !

Ajungem la țărm și ne pregătim să plecăm, cînd taică-su iese, deodată, din casă și începe să zbiere :

— Hei, voi de-colo, cin' v-a dat voie să-mi luați barca ?

— Ce-a pățit ? Pare furios !

— Cred că a băut prea multă bere, îmi răspunde Naja. Pesemne e beat.

Berea și iarăși berea ! Aceasta era deci destinația lăzilor cu bere pe care Peggy și cu mine le văzusem la bordul „Annei-Joanna" cînd veneam încoace, din Danemarca !... Din fericire, toată rația de bere pe o lună va fi lichidată pînă mîine dimineață !

— E mai sănătos să-i lăsăm barca în pace. Hai să căutăm alta.

— Ai dreptate, am spus eu, conciliant. Fiica datorează respect tatălui, chiar dacă-i beat.

La urma urmei, e un sentiment perfect groenlandez.

Am căutat, așadar, o altă barcă și, iată-ne, în sfîrșit pe „Nanok", singuri, spre marea noastră bucurie. Ca să nu mai spun că Naja a fost adînc impresionată de faptul că am refuzat oferta femeii de adineaori și, cred, mirată chiar. Pesemne că așa ceva nu se prea întîmplă pe aici, la Savigsivik.

Am vîndut la prăvălie șase piei și sînt de-a dreptul uluit de suma primită. Am impresia că aș putea trăi numai din acest negoț.

Îmi place grozav această viață ! Nu depind de nimeni, sînt un om liber, n-am nici o cătușă. Am nava mea și, dacă vreau, pot zice oricînd : „Plec“ și să ridic ancora.

Firește, clima e aspră, dar dacă ești bine îmbrăcat, e perfect suportabilă, mai ales dacă-ți și place. (Apropo, ce-o fi cu cizmele mele ?).

11

CEA DINTÎI ZĂPADĂ

7 septembrie

Am ieșit la vînătoare în fiecare din zilele săptămînii, însoțit de Peter și de unul sau doi dintre prietenii lui. Odată a venit și Naja cu noi, rămînînd la bord două zile. Cu această ocazie s-a putut convinge personal că am într-adevăr nevoie de cizme.

— Înghеț la picioare. Te-ai gîndit la niște kangmit ?

— Nu știu cum se croiesc, mi-a răspuns ea. O să le taie maică-mea, iar eu o să le cos.

Ieri, vînătoarea a fost spornică, dar astăzi dimineață n-am deloc chef să ies în larg. Cînd l-am văzut pe Peter că vine singur, l-am trimis să mai găsească și alți amatori, fiindcă o ieșire în doi nu-i deloc avantajoasă pentru mine.

A revenit, după un timp, însoţit de unul din prietenii săi. Formula nu mă încînta deloc. E nevoie de mai mulţi pe nava aceasta. Îl re-expediez la ţărm, dar se întoarce cum plecase. Motorul mergea, aşa că îi dăm drumul. N-apuc să mă îndepărtez, că hop ! virez de bord şi revin spre sat. Dacă stau să mă gîndesc, Peter nu cunoaşte decît puştani de vîrsta lui, care vînează pentru plăcerea de a vîna şi de la care nu pot învăţa nimic. De descurcat, mă descurc şi singur cu caiacul, metodă care are părţile sale bune, cu condiţia să fi avut prilejul să observi îndeaproape gesturile celui care-l conduce, gesturi moştenite din generaţie în generaţie. Altminteri, le poţi căuta o viaţă întreagă, tot n-ai să izbuteşti să le inventezi. Mă voi duce, aşadar, la tatăl Najei să-l întreb dacă nu are chef să iasă la vînătoare.

La el, pierd un ceas întreg de discuţii. Chestia e că, aici, nu poţi veni în casa omului şi să-l întrebi aşa, pe nepusă masă, dacă vrea să meargă la vînătoare ! Îndur deci stoic toate asalturile de civilitate ale familiei, îmbuc ceva, beau ceaiul, mi se oferă cafea. Cafeaua, aici, e suprema politeţe. Dar mie, cafeaua îmi face rău, îmi dă o stare de irascibilitate şi nu mă lasă să dorm.

În plus, Naja rămîne tot timpul în capătul opus al odăii, ocupîndu-se de menaj şi de veşmintele bărbaţilor din casă. Am impresia că maică-sa îi pasează o groază din atribuţiile sale cotidiene. Nu sînt lăsat nici o clipă singur cu ea. Şi toate aceste pălăvrăgeli nesărate, pentru ca Avatanguak să-mi declare, după o oră :

— Nu, pînă la urmă n-o să vin cu tine, n-am chef de vînătoare.

A fost rîndul meu să mă întorc mofluz la bord și din ce în ce mai iritat. Plecăm și, pentru a treia oară, fără să mai zic nimic, întorc și o iau spre țărm. Opresc motorul și las ancora.

— Ce faci ? mă întrebă, surprinși, tinerii.

— Nu ține. Îmi trebuie încă un vînător, altminteri nu plec.

În același timp însă, mă întrebam ce dracu' m-a apucat, așa, deodată. Pe cînd ne îndreptam cu barca către țărm, întorc capul și văd venind, dinspre larg, apropiindu-se și învăluindu-ne cu repeziciune, o prea frumoasă ceață încărcată cu fulgi de zăpadă.

— Noroc că am rămas pe loc, spune Peter.

— Da, adaugă prietenul său, dacă plecam eram acum departe...

— Și rămîneam, probabil, acolo pentru o bună bucată de vreme, completez eu.

Simt dinainte cînd vremea urmează să se strice. Și pentru că nu vreau s-o fac pe proorocul și să declar că vine, de pildă, furtuna, mă enervez și fac tot soiul de tîmpenii. Aveam aerul că vreau să ies în larg, ba credeam chiar și eu în treaba asta — dar în realitate simțeam apropiindu-se primejdia.

A început să ningă. Pe aceste meleaguri, oamenii trăiesc după cum e vremea : e frumos afară, se merge la vînătoare, se fac provizii ; e furtună, ceață, se doarme, se face amor... Ciclul acesta e luat așa cum e, nimeni nu încearcă să-l schimbe.

Fac eu pe filozoful, dar, orice-aș zice, o zăpadă care cade în septembrie prevestește lucruri nu tocmai vesele...

M-am dus să dau o raită prin micuța piață din fața bisericii (care slujește și de școală), loc de adunare al celibatarilor de-o zi... sau de mai multe. Dar ceața și zăpada i-au izgonit pe toți pe la casele lor. Cînd vremea e urîtă, nu prea ai ce face și viața din sătucul acesta devine al dracului de tristă.

M-am înapoiat la bord, am dat drumul primusului la maximum, ca să mă dezmorțesc după ora petrecută în zăpadă și... mi-am tuns barba. Amînam această operațiune, de pe o zi pe alta, încă din iunie. Cred că am făcut bine, fiindcă aici, La Savigsivik, bărboșii nu prea sînt agreați. Nu odată s-au făcut diverse comentarii pe socoteala bărbii mele, fără răutate, de dragul glumei, dar și glumele groenlandezilor trebuie să știi cum să le ei.

Satok, fratele vitreg al lui Aqaluq, metisul danez, mi-a povestit că s-a uitat cu binoclul la mine cînd dădeam să acostez pentru prima oară și că i s-a făcut frică. „Parcă erai un strigoi. Sperii oamenii cu barba ta". Adevărul e că, din cînd în cînd, aud pe cîte unul întrebînd :

— Ei, te-ai hotărît să-ți tunzi barba aia ?

— Da, da, am s-o tund.

Și uite c-am făcut-o ! Am lăsat cam jumătate de centimetru de păr, dar cred că-l voi rade și pe acesta, pentru că, odată cu venirea iernii, chiciura care se va forma pe barbă și mustăți mă va chinui foarte tare. Iarna trecută nu mă duceam zi de zi pe fiord și nici nu era atît de frig ca aici. Aștept cu stoicism cele minus 30—40 de grade, pe care va trebui să le înfrunt.

8 septembrie

Dacă timpul avea să ne îngăduie, plănuisem să plec cu Naja pe o insulă situată la cîteva ore de drum.

Fata a venit, dar plecarea a trebuit contramandată din alte motive decît cele meteorologice ; așa cum bănuisem, maică-sa vrea s-o țină pe lîngă ea pentru treburile casei. Cînd a lipsit două zile, plecînd cu mine și cu Peter, Sikutoq s-a supărat ; Naja e singura fată din familie, ea trebuie să se îngrijească de taică-su, de frați, să le cîrpească hainele, iar acum, cînd totul e înghețat și robinetele nu mai funcționează, să care gheață, din care, prin topire, se obține apa de băut. În aceste condiții, nici nu-i de mirare că cizmele mele continuă să nu fie gata, că primirea de azi dimineață nu excela prin cordialitate și că plutea în jur o atmosferă de mister. Toate acestea încep să mă sîcîie din ce în ce mai tare.

Am plecat, deci, de unul singur. Deși scurtă, vînătoarea a fost bună, dar o adevărată furtună m-a obligat să fac cale-ntoarsă. Pe drumul de întoarcere, mi-am propus să lămuresc toată această poveste.

Mă îmbarc, așadar, cu piei cu tot în caiac — acum, chiar cînd sînt valuri mari, acostez ireproșabil, ceea ce reprezintă un excelent antrenament ca să fiu precis și eficace atunci cînd vînez — și-mi duc prada la Naja. Fata le ia, dar n-aș zice că e bucuroasă.

— Nu pot folosi la nesfîrșit lăzile altora, îi zic eu, trebuie să-mi fac una, care să fie a mea și în care să depozitez carnea de rezervă.

— Cam cît de mare vrei să fie lada ta ?

— Mare de tot. Pentru vreo șaizeci de foci.

— Du-te pe șantier, ai să găsești acolo scînduri berechet, din cele rămase.

Mă îndrept spre șantier — construcția e, dealtfel, aproape gata și dau acolo peste Ralak, un flăcău de nouăsprezece ani.

— Umbli și tu după cherestea ?

— Da, caut pentru taică-meu. Face o casă nouă.

Motiv de bucurie pentru băiat, care pînă acum stătea la părinți, împreună cu cei șase frați și surori și tînăra sa prietenă, o fetișcană frumușică de vreo optsprezece ani.

Ne ajutăm reciproc să cărăm scîndurile și, la un moment dat, Ralak îmi spune :

— Se pare că azi ai vînat bine.

Venind din partea lui, e un compliment care-mi merge drept la inimă. Cu toată tinerețea lui, Ralak e considerat ca unul dintre cei mai iscusiți vînători cu pușca din sat. Îndesat, la fel de puternic ca și un adult, dar, totodată, de o mare finețe, extrem de îndemînatic, el împușcă într-o zi cît alții într-o săptămînă sau chiar o lună. Duce o viață fericită, bogată în aventuri galante, la adăpost de griji, jucînd cărți cît îi ziulica de lungă.

Luînd-o pe departe și pe ocolite, mă întreabă dacă ar putea sui caiacul său pe puntea lui „Nanok" și pleca cu mine la vînătoare... Auzi întrebare !

Dau cu ciocanul ca un apucat ca să-mi înjgheb scîndurile și lada mea e pe jumătate gata, cînd o văd pe Naja venind însoțită de frații ei Passuk și Phil.

— Mama noastră ar dori să te vadă, zice unul.

— Vrei să vii pe la noi ? întreabă celălalt.

— Ah, va să zică vrea să mă vadă ?

Mi se pare cam ciudată această invitație. Azi dimineața, ambianța mi s-a părut mai degrabă rece, Naja a fost împiedicată să plece la vînătoare cu mine, cînd am adus pieile avea un aer destul de straniu, și acum, hop! poftim în vizită... Ce s-o fi petrecînd ?

Sorbim cu toții din cești le de ceai.

— Am să-ți fac cizmele, îmi spune Sikutaq.

„Haiti, apuc să-mi zic, credeam că uitaserăți complet de ele".

— Știi, sper, că atunci cînd te-a întîlnit, Naja urma să plece la Thule, continuă mămica.

— Da, era vorba de un stagiu.

— Ei bine, momentul a sosit. Pleacă într-acolo. Cu primul elicopter.

Bang ! Mă așteptam în orice moment la așa ceva. dar de la o vreme, nici eu, nici ea nu mai abordasem acest subiect. Firește, n-am nici un drept să mă opun. De cînd sînt în Groenlanda mi s-a spus și repetat de nenumărate ori că, aici, un vînător nu poate trăi fără o femeie alături. Datoria lui e să vîneze, să se ocupe de cîini, de sanie, de rezervele de hrană pentru iarnă ; treaba ei e să vadă de casă și de copii, dacă sînt, să prepare pieile, să confecționeze, să întrețină și să spele veșmintele bărbaților, să care gheață pentru apă etc.

Nu puteam face excepție. Am venit pînă aici ca să caut această femeie, am găsit-o în persoana Najei, am încercat s-o păstrez și am fost fericit cu ea. Acum însă, mă întreb care sînt, exact, raporturile dintre noi...

Totuși, o anumită intimitate se stabilise, încetul cu încetul ; Naja venea să mă vadă de îndată ce „Nanok" se întorcea din larg, îmi lucra cu drag pieile...

Seara, Naja a venit la mine. Ningea. Fără să știu de ce, am spus :

— Știi, mă simt bătrîn.

M-a privit uimită.

— Bătrîn ? Dar n-ai decît un an mai mult ca mine.

Adevărul e că, în acel moment, mă simțeam foarte bătrîn. Calendaristic, am doar douăzeci și trei de ani, dar parcă aș fi avut, pe puțin, cincizeci. Și brusc m-am întrebat ce dracu' fac pe insula asta, ce caut eu tocmai la Savigsivik ?

— Înainte, am continuat eu, aveam chef să muncesc, doream să am lada mea pentru provizii, să construiesc, cu mîinile mele, o sanie, să cumpăr cîini... Acum nu mai am poftă de nimic. Poate că tocmai asta și înseamnă bătrînețea ?! Or, dacă lucrurile stau așa, la ce bun să mai rămîn aici ?

— Da' de unde, mi-a răspuns ea. E noaptea cea mare care vine.

— Noaptea cea mare ?

Oare cînd se lasă noaptea polară ? Calculez mental : peste aproximativ șapte sau opt săptămîni, adică pe la 3 noiembrie...

— Naja ?

În fond, s-ar putea să aibă dreptate : probabil perspectiva acelei lungi întunecimi a reînviat în mine veșnica nevoie de a pleca, de a pleca mereu în altă parte.

Se prea poate ca, odată stagiul terminat, Naja să se întoarcă la Savigsivik. Dar va mai ști ea oare să se comporte ca o „nevastă de vînător" ?

PLONJON ÎN OCEANUL ARCTIC

Grație lui Ralak am găsit, în sfîrșit, vînători adulți care să plece cu mine. L-am întîlnit pe taică-su la prăvălie.

— Cîte caiace ai pe navă ? m-a întrebat.

— Două.

— Ai mai putea lua și altele ?

— Încă patru, poate chiar cinci. Singura problemă e transportul animalelor în caz că vînătoarea va fi bună.

— Nu-ți fă griji pentru asta. O să le lăsăm, ascunse, pe undeva, pe drum.

Am plecat în aceeași zi, Ralak, tatăl său, unul din frați, Peter și cu mine, firește cu caiacele respective, îndreptîndu-ne spre capul York, sau, mai exact, spre Qeqertaq. Pe drum, am încercat pușca lui Ralak ; mai are și altele și ne-am înțeles ca pe aceasta să mi-o vîndă.

Vînătoarea a fost fantastică ; la terminarea ei, aveam nava plină de foci, douăsprezece în cală și vreo treizeci legate cu frînghii pe punte. Nava însă e foarte îngreunată, apa trece cu mult peste linia de plutire, ajungînd la cîțiva centimetri de copastie. La cel mai mărunt val e nevoie să pompăm. Din fericire, timpul e splendid. Am descărcat o parte din prada noastră în micul golf de pe insula Qeqertaq, acolo unde se află barăcile abandonate. În prealabil, focile au fost jupuite, iar carnea tranșată. Am lăsat, ascunse sub pietre, cam două treimi din ce vînasem cu intenția de a reveni pentru o vînătoare mai prelungită, de

două-trei zile, urmînd ca, la ultima cursă, profitînd şi de o vreme prielnică, să transportăm totul dintr-o dată.

La bord, au mai rămas vreo cincisprezece animale. Vrînd să scot unul din ele din grămadă, îl leg cu o frînghie, iar de capătul rămas liber al acestei frînghii înnod zdravăn o bucată de piele, după care mă pornesc să trag. Trag din răsputeri, mă opintesc, mă las pe spate şi deodată, trosc ! pielea se rupe şi eu pornesc ca o ghiulea direct în mare. Un plonjon de trei sau patru metri. Din zbor, apuc să văd feţele desfigurate de spaimă ale celor trei băieţi şi ochii holbaţi de groază ai lui Ralak. E clar că se tem pentru mine, dar nici nu-mi aruncă un capăt de amară, fiindcă, ajutîndu-mă, ar însemna că mă socotesc incapabil să mă descurc de unul singur.

Automat, pornesc într-un bras uşor, binecuvîntînd, în sinea mea, băile reci pe care le făceam în ocean la Cotentin, pe vremea cînd stăteam cu ai mei... Sar pe puntea lui „Nanok", zvîrl la repezeală de pe mine cizme, ochelarii de zăpadă, ceasul, boneta mea vătuită şi :

— Grozavă apă ! Mai fac o baie !

Plonjez şi mă îndrept într-un craul impetuos spre caiacul tatălui lui Ralak.

Cînd mă vede, apucă harponul şi urlă :

— Să nu te apropii !

I-e frică să nu-l răstorn. Cei de aici sînt convinşi că un om căzut în apă e un om mort. Da şi nu. Să nu uităm că eschimoşii nu ştiu să înoate ; dacă li se întîmplă să cadă în apă, nu reacţionează în nici un fel, anchilozează fulgerător din cauza frigului şi se duc la fund ca un pietroi. În realitate, umezindu-se treptat, veşmintele creează un ecran protector suficient de mult timp ca să poţi ieşi din

încurcătură (e ceea ce i s-a întîmplat, dealtfel, lui Rasmussen, cu prilejul unei faimoase vînători de urși, cînd a rămas zece minute cufundat pînă la mijloc în apă). Picioarele mele goale mă readuc rapid la ordine și mă îndrept cît pot mai iute către cabina bine încălzită de primus.

«De ce aduce „Nanok" atît de multe foci ?» se întreabă cei din Savigsivik.

Din obișnuință, tradiție sau instinct, vînătorii știu că în cutare sau cutare loc se găsește vînat din belșug. De la ei am aflat că cele mai bune locuri de vînat sînt zonele în care evoluează bancurile micilor crustacee care atrag peștii, cu care, la rîndul lor, se hrănesc focile. Călăuzindu-mă după indicațiile lor, am învățat să cunosc curenții marini existenți pe aici, drumul urmat de sloiuri și configurația fundurilor de mare unde se adună cu predilecție vînatul nostru. De obicei, însă, vînătorii au tendința să se ducă mereu în aceleași locuri, iar focile recunosc și simt de departe omul...

Pornind de la toate aceste date, studiez harta și încerc să deduc condițiile care determină procesul relatat mai sus : accidentele de teren, curenții, circulația gheții, deplasarea micilor crustacee, deci prezența peștilor care se hrănesc cu ele și, ca atare, și pe aceea a pinipedelor care mă interesează. Într-un fel, încerc să aliez tradiția orală a sătenilor cu o metodă mai rațională pentru a delimita noi terenuri de vînătoare. În plus, mă străduiesc să profit de tot ce aud povestindu-se în legătură cu focile, să intru, dacă mă pot exprima astfel, în pielea lor, să le discern gusturile și afinitățile față de mediul în care trăiesc.

SAGATAK

A sosit cu adevărat timpul să-mi fac rost de un atelaj. Aici, la Savigsivik, e absolut clar că, pe gratis, nu voi căpăta cîini de la nimeni. Ba înclin chiar să cred că Foarte-Foarte-Marele-Bărbat şi-a făcut iluzii închipuindu-şi că i-aş putea obţine în schimbul cărnii. Deci, voi fi nevoit să-i cumpăr. Exemplarul cu care am debutat nu era dintre cele mai comode. Aşa cum mă prevenise şi Foarte-Foarte-Marele-Bărbat, era una din acele jigodii pe care nimeni nu vrea să le ţină. Aveam să-l botez Sagatak, un soi de satană locală. Cîinele aparţine lui Kutaak, căpetenia vînătorilor. O excelentă ocazie pentru el de a mă pune la probă.

Pînă una-alta, Sagatak trăieşte în libertate pe podişul din jurul Savigsivikului. În ziua fixată, Suluk, tatăl meu adoptiv, tînărul Peter, Eqortoq, Kutaak şi cu mine ne îndreptăm într-acolo, înarmaţi toţi cu bice în afara lui Kutaak care şi-a luat *nigsikul*, un cîrlig zdravăn fixat pe o coadă de lemn.

După ce Kutaak l-a reperat, împingem cîinile către mare şi-l împresurăm pe o stîncă abruptă, de unde nu poate sări. Kutaak se opropie pe cît e posibil de mult, de animal, noi îl secondăm, cu bicele pregătite să intre în acţiune. Sagatak îşi rînjeşte colţii, mîrîie, rage aproape, urlă ca lupul şi brusc Kutaak îl înhaţă de pielea cefei.

Cîinele este imobilizat, ar vrea să muşte, dar Suluk şi Eqortoq îi trec cîte un laţ în jurul gîtului şi trag fiecare, unul înainte, celălalt îndărăt. Pe jumătate sufocat, cu

bale de sînge la gură, Sagatak este în imposibilitate de a mai ataca, ceea ce nu-l face însă mai blînd. Acum e tîrît spre piaţa satului. Nimeni dintre localnici nu se deranjează să vadă acest spectacol care, pe mine, mă aiureşte pur şi simplu, dar care pentru ei e ceva obişnuit. E drept, auzisem eu cîte ceva despre modul de capturare a cîinilor, dar nu credeam că va fi aplicat unuia dintre cîinii mei, primului meu cîine ! Şi încă nu văzusem ce-i mai rău !

Tîrîş-grăpiş, iată-ne ajunşi lîngă locuinţa lui Kutaak. Aici e o ladă de carne înălţată pe piloni. Suluk şi Kutaak apucă extremităţile laţurilor care slujiseră la tîrîrea animalului şi la sugrumarea lui pe jumătate şi le petrec pe după o bîrnă ce depăşeşte cu cîteva laturi de palmă construcţia de lemn. Cîinele, mai mult mort decît viu, e ridicat şi lăsat să atîrne pe acest soi de spînzurătoare, care aduce, în miniatură, cu marile noastre eşafoade din Evul Mediu

Sagatak încearcă să scape, se zbate un pic şi cînd e aproape de ultima convulsie, Suluk desface laţurile. Cum se zice pe-aici, cîinele meu „s-a uitat în ochii morţii". Asta au şi vrut-o oamenii. De aici încolo, se va lăsa stăpînit. Se prăbuşeşte, fără cunoştinţă, la pămînt, cu fălcile atît de contractate încît e nevoie de nişte capete de frînghie ca să i se ţină botul căscat.

Apoi, Kutaak apucă un ciocan şi-i sfarămă cîte o măsea, de fiecare parte a maxilarului superior. Amputat de cele două piese de bază ale superbei sale dentiţii, el nu-şi mai putea roade hamul.

— Jean, îmi spune Kutaak, de îndată ce-şi revine, îi dai de mîncare.

— Chiar imediat ?, am întrebat eu oarecum mirat.

— Bineînţeles. Trebuie să mestece carne ca să scape de cioturile de măsea care i-au mai rămas.

Pînă cînd voi avea şi alţi cîini, îl duc pe Sagatak la capătul satului, dincolo de locul unde-mi depozitez carnea. O frînghie lungă de vreo zece metri legată de unul din bolovanii împrăştiaţi pe podişul ce domină marea îi va sluji de lesă.

14

DRAMĂ ŞI SĂRBĂTOARE ÎN SAT

Sosirea elicopterului constituie întotdeauna un eveniment. Mai mult chiar decît radioul, el este cel care face legătura dintre sat şi restul lumii. Nu stă niciodată prea mult, o jumătate de oră maximum, în care timp unii debarcă iar alţii se îmbarcă.

Naja a plecat la Thule ; în schimb, autobuzul zburător a depus la Savigsivik un bebeluş rozaliu, sosit direct din Danemarca după douăsprezece luni petrecute mai întîi în incubator, apoi la creşă ; e rezultatul unei efemere legături dintre un danez şi drăgălaşa prietenă a lui Ralak, firește înainte ca ei să se fi combinat.

Tînăra mamă a venit să-şi ia pruncul şi l-a adus acasă în absenţa lui Ralak, plecat la vînătoare. Cînd tînărul s-a întors şi a găsit casa ocupată de acest intrus, s-a înfuriat groaznic şi l-a scos afară, la cheremul cîinilor vagabonzi. Îngrozită, tînăra mamă s-a repezit după el, şi-a recu-

perat pruncul și a pornit prin tot Savigsivikul să-i caute adăpost. Pînă la urmă, Puto, o femeie tînără și drăguță, de vreo treizeci de ani, a acceptat să-și înțarce propriul copil — în vîrstă de doi ani — ca să alăpteze pe cel mai recent locuitor al satului. Aceste evenimente sînt transmise de copii, a căror distracție favorită e să umble din casă-n casă și să colporteze tot ce-ar putea constitui un fapt divers, începînd cu numărul focilor vînate de X și terminînd cu șturlubateca noapte pe care vecina a petrecut-o cu Y. Întîmplător, copilul picat din cer împlinește exact un an și această aniversare dă loc la mari festivități. Delicatesele abundă ; ca să-i mai domolească paraponul feciorului, tatăl lui Ralak a pus la bătaie o parte din propriile sale rezerve. I-a invitat pe toți locuitorii satului și-i întîmpină alături de Puto, cei doi reprezentînd părinții copilului. Convivii se perindă de dimineață pînă seara, felicitîndu-i pe tatăl și mama adoptivă și aducînd daruri, lîneturi fine, cumpărate de la prăvălie. La un moment dat, copilul începe să gîngurească. Imediat Puto se desface la cămașă și scoate sînul stîng, umflat de lapte și greu. Micuțul îl înhață cu ambele mîini și începe să sugă lacom. Apoi, sătul, zîmbește la toată lumea ; din două lipăituri experte, Pluto șterge, întîi saliva și picăturile de lapte rămase pe sfîrcul ei foarte brun, apoi pe cele ce se scurg din gurița pruncului. Odată îndestulat copilul, e rîndul nostru să îmbucăm ceva. Ni se oferă *kivia*, un fel considerat aici ca fiind de mare lux. Primăvara, bărbații capturează păsări cu miile, cam cîte cinci sute de mergule de familie. Sînt cusute în piei de focă și luni de-a rîndul aceste burdufuri sînt lăsate la conservat, pe sub diverse stînci. În zilele de sărbătoare — religioasă sau aniversare, ca cea de

azi — sau iarna, cînd începe să lipsească hrana, sacii cu păsări sînt transportaţi în case ori cabane, să se dezgheţe. Ceea ce urmează se desfăşoară după un întreg ceremonial... Îl observ pe tatăl lui Ralak ; cu precauţie şi solemnitate, taie, unul cîte unul, firele care leagă burduful. Pielea se desface şi o îngrozitoare duhoare se răspîndeşte imediat în toată încăperea, mai, mai să mă dea gata... Dar, pentru un eschimos, această duhoare e o minunată aromă de bucate fine, care-l atrage de departe. Deci, să rămînem şi să privim...

Mă uit cum fac alţii şi îi imit. Ca să îndepărtezi penele de pe păsările intrate în putrefacţie e suficient să le apuci cu vîrful degetelor şi să apeşi uşor ; penele se desprind imediat. În faţa mea stă Rozeta, fiica cea mică a lui Suluk. O văd cum duce la gurița ei cărnoasă inima şi mărunţaiele — pentru mine puturoase, pentru ea înmiresmate — şi muşcă pofticios din ele, făcînd să ţîşnească două jeturi de zeamă neagră. Fac şi eu la fel. Mîncate crude, fezandate, dar incomplet dezgheţate, mergulele sînt delicioase. Acum, Rozeta a apucat între dinţişorii ei ţeasta păsării. Stropi de creier. E rîndul meu. Creierii curg, precum un nectar savuros şi proaspăt, inundîndu-mi gura. Iar intestinele, datorită seminţelor, ierburilor, grăunţelor înmagazinate în ele înaintea prinderii păsării, constituie o adevărată compensare a carenţei în vegetale de care suferim cu toţii. Fiecare dintre noi avea să mănînce între cinci şi zece mergule, alternîndu-le cu bucăţi de grăsime de focă, crudă şi îngheţată — delicios de dulci — totul stropit din belşug cu ceai fierbinte.

STRIGOIUL

Mi s-a propus și am acceptat să fac un nou drum pînă la Dundas. Firește pană de motor la ducere : injectorul. Ulterior, aveam să aflu că, din pricina temperaturilor joase din timpul iernii, metalul rezervoarelor de carburant „transpira" primăvara, ceea ce ducea, evident, la rapida lui deteriorare. Și tot evident, injectorul era singura piesă pe care n-o cumpărasem în dublu la Jakobshavn. Ghinion ! Mai mult ca sigur că, la întoarcere, o să mă lase.

Navigația devine mai dificilă. Nopțile sînt tot mai lungi, sînt nevoit să merg douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru; o bună parte a drumului făcîndu-se pe întuneric, printre sloiuri.

Kutaak mă rugase să-i cumpăr un binoclu. La magazinul american din Dundas mi se fac însă greutăți : ca să poți achiziționa fleacul acesta e nevoie de o legitimație militară. O daneză, care la prima vedere mi s-a părut drăguță și simpatică, se apropie de mine și-mi spune :

— Am o legitimație de liberă ședere la baza militară, așa că, dacă doriți, pot să vă cumpăr eu.

Primesc oferta ei, îi mulțumesc, încerc binoclul, sporovăind în același timp, ba de una, ba de alta. E curioasă să afle ce fac aici iar eu îi răspund cu toată sinceritatea, povestindu-i de vînătorile și drumurile mele, precum și despre motivele pentru care am rămas la Savigsivik.

Ce bine ar fi fost să-mi fi ţinut gura ! Aşa, m-am trezit închis la postul de poliţie, o baracă la fel cu toate altele, dar afişînd o prea frumoasă placardă pe care sta scris „Politi". Ori cucoana s-a speriat de pomană, ori era un caraliu cu fustă.

Controlul identităţii !

— Cunoaşteţi Moriusaakul ? mă întreabă funcţionarul de la registratură, un danez.

— Insula care se găseşte în largul mării, dincolo de capul Atholl, mai la nord de intrarea în golf ?

— O cunoaşteţi ?

— Cîtuşi de puţin.

— Şi totuşi, aţi fost văzut acolo.

— Cu neputinţă.

— Se pare că veniţi noaptea, să-i speriaţi pe moşneguţii de-acolo.

— Să-i sperii noaptea pe moşneguţi ?...

— Unul dintre ei pretinde, chiar, că a tras în dumneavoastră şi v-a rănit la umăr.

— Cum era să tragă dacă n-am fost decît pînă la Dundas, însoţit de fiecare dată de un vaporaş din Savigsivik pe care, dealtfel, îl puteţi vedea ancorat în radă ?

— Se spune că aţi fi un strigoi.

— Un strigoi ?

Ori am picat din cer, ori cerul strămoşilor mei gali mi-a picat în cap !

— Recunoaşteţi şi dumneavoastră că ceva nu-i normal. Ştiţi prea bine că districtul e interzis turiştilor tocmai în scopul protejării populaţiilor autohtone din Extremul

Nord, iar eu sînt însărcinat cu controlul intrărilor de persoane străine de district. În fiece săptămînă un avion aterizează aici, toţi noii veniţi sînt înregistraţi, în afară de dumneavoastră, despre care nu ştiu pe unde aţi venit şi nici nu v-am văzut vreodată.

— Dar am mai venit la Dundas, am fost văzut la cinema, la cantină. În schimb eu n-am avut timp să vizitez nici „Casa Vînătorilor" şi nici măcar prăvălia ! Poate că, dacă m-aş fi putut duce, cei din Moriussak m-ar fi întîlnit acolo !...

Şi cum funcţionarul rămînea impasibil, am continuat, înfierbîntîndu-mă un pic :

— Bănuiesc că cel puţin de traversarea mea aţi auzit ? De unul singur ! O mie cinci sute de kilometri de unul singur, de la Jakobshavn pînă la Savigsivik, numai şi numai ca să pot vedea vechea Thule, cea dintre gheţuri. E ceva, nu-u ? Din păcate, legea nu a prevăzut un asemenea caz. Deci, am fost nevoit să trec peste lege !

— Păi tocmai aici e buba : eschimoşii sînt îngrijoraţi, se agită. Pretind că e cu neputinţă ca cineva să fi rezistat furtunii în acea perioadă a anului. După părerea lor, sînteţi un strigoi. Şi, la urma urmei, ce-mi dovedeşte mie că n-aţi fi, cu adevărat, unul ?

M-a umflat rîsul de-a binelea. Vorbea oare serios ?

— Bun, de acord, prezenţa mea pe teritoriul bazei e ilegală în măsura în care n-am venit cu avionul. În schimb, transport, cît se poate de legal, pasageri şi corespondenţă din însărcinarea administraţiei, după care mă voi înapoia în satul meu.

— Cînd vreţi să plecaţi din Savigsivik ?

— Voi rămîne acolo, cu siguranţă, toată iarna.

— Dacă vreţi să rămîneţi, aveţi nevoie de un permis de şedere.

Un permis ! Ca să trăieşti la marginea Polului Nord ! Încep să mă calce zdravăn pe nervi birocraţii ăştia cu controalele lor de identitate, cu ilegalitatea în care mă aflu, cu permisul de şedere şi alte marafeturi ! Pînă la urmă, după o discuţie destul de aprigă ,ajung la concluzia că e în interesul meu şi mai prudent să obţin, totuşi, o viză oficială: Situaţia rămîne însă critică, pentru că nu voi căpăta răspuns înainte de patru-cinci săptămîni, ceea nu este foarte încurajator cînd e vorba să-ţi organizezi „hibernarea".

Ceva mai tîrziu aveam să aflu şi povestea despre *Qivipoq*, omul care a pornit de unul singur peste gheţuri şi a pătruns în munte, înfruntînd furtuni, zăpezi, gheţari. Fără un tovarăş e cu neputinţă să supravieţuieşti acestei naturi ostile ; deci, dacă *Qivipoq* revine după o asemenea escapadă, o face doar sub forma lui *Qivitoq*, dar nu mai este o persoană reală, ci un spirit rău, un strigoi. Legenda e îndeajuns de prezentă în spiritul eschimoşilor ca să facă din mine, după traversarea capului Melville, reputat ca imposibil de trecut în condiţiile pe care le-am suportat, strigoiul de care vorbeam şi ca cei din Moriussak — care auziseră doar despre mine — să creadă că m-au văzut aievea printre ei...

LOCUIESC LA SULUK

Cea de-a treia săptămînă a lui septembrie

Nu mă înșelasem, necazurile mecanice au continuat, așa că l-am rugat pe Aqaluq să comande, prin radio, un injector la Thule. Pentru moment, însă, iată-mă în imposibilitate de a ieși în larg.

Frigul devine din ce în ce mai intens, mai ales noaptea, și trebuie să mă gîndesc la o locuință pentru durata iernii. E adevărat că în ziua în care am făcut plonjonul în Arctica, Ralak mi-a propus să locuim, tus-patru, împreună, adică el, prietena lui, Naja și cu mine, dar propunerea aceasta a căzut de la sine prin plecarea Najei. Aș putea să locuiesc și la familia fostei mele iubite, ai ei știu că sînt un bun vînător și n-ar avea nimic de obiectat. Pînă la urmă însă aș prefera să locuiesc la Suluk, tatăl meu adoptiv, unde m-aș simți mult mai liber.

I-am suflat lui Peter o vorbă în acest sens, într-o zi pe cînd vînam vulpi prin coclaurile din spatele satului. Părerea lui a fost că nu va exista nici o obiecție.

Peter l-a prevenit pe taică-su și, la vreo două sau trei zile după discuția avută, m-am înființat la ei. Aici însă nu merge să spui, așa, pe nepusă masă : „Vino să dormi la noi", ori : „Mi-e frig, pot dormi la tine ?".

Există o groază de convenții tacite ce trebuiesc respectate.

— Am venit să-ți fac o vizită, i-am zis eu lui Suluk.

— Cum merge ? m-a întrebat ei. Nu-i prea frig pe vasul tău acum ?

— Ba da, îngheț pe el.

Și așa mai departe... Dar, în aceeași seară de 18 septembrie, eram gata instalat. Și iată-mă în familie. El, Suluk, e din Upernavik, unde a avut vreo două sau trei neveste, toate răposate, și mai mulți copii. A venit aici cu două din fetele sale și cu Peter și s-a recăsătorit, cu Luiza, mai vîrstnică decît el cam cu zece ani, deci avînd în prezent pe puțin șaizeci.

Cea mai mare dintre fete a plecat — măritîndu-se, cred — iar cea mică, Rozeta, are treisprezece ani. E o adevărată surioară pentru mine, gentilă, plină de atenții, dulce și foarte eficace în treburile casei. Urmează atentă sfaturile mamei sale adoptive, care o învață migăloasa meserie de femeie. O văd, în fiecare zi, preparînd pieile fratelui său Peter, ceea ce n-o împiedică să meargă la școală sau să se joace cu prietenele sale, care, ca și ea, sînt prea mari ca să mai fie fetițe și prea mici pentru o domnișoară. La vîrsta lor însă, nici fetele și nici băieții de aici nu mai cred în povestea cu barza...

Locuind la Suluk, aflu pe rînd tot soiul de amănunte în legătură cu viața unei familii de eschimoși, trăind în zilele noastre, dar izolați într-un sătuc din Extremul Nord, viață foarte diferită de cea din Jakobshavn. Europenii își imaginează, de pildă, că eschimoșii sînt murdari. Greșeală. Eschimosul își spală foarte des mîinile cu zăpadă, după care le șterge de carîmbii cizmelor sale din blană de focă. E drept că grăsimea de focă lasă urme pretutindeni, pe mîini, pe cizme, prin casă, dar el are grijă ca ea să nu ajungă să slinoșească chiar totul. Dealtfel, consumul de

hîrtie supranumită „igienică“ e de-a dreptul impresionant, ea slujind drept şerveţele, cîrpe de vase etc.

La şcoală, copiii primesc, de îndată ce vin, o cană de lapte (firește din lapte-praf) pentru că mulţi n-au apucat să îmbuce nimic înainte. Sînt deprinşi şi cu igiena : fiecare dintre ei capătă o periuţă de dinţi, i se explică la ce şi cum se folosește şi-i poţi vedea cum dimineaţa şi seara îşi spală, conştiincioşi, dinţii.

Mă număr şi eu printre cei care frecventează regulat şcoala, dar la seral. Întîlnesc acolo şi puştani de treisprezece-paisprezece ani, dar şi cîţiva adulţi.

Învăţ, cot la cot cu ceilalţi, scrisul şi cititul ; învăţ să formez acele cuvinte compuse care, pentru noi, europenii, par să se metamorfozeze şi să se întrepătrundă într-un mod misterios. Vă ofer un mic exemplu :

O cizmă : kamik.

Cizme : kangmit.

Îmi pun cizmele : kamilerpunga.

Şi-a pus cizmele : kamilersimavoq.

Ne vom pune cizmele : kamilersaugut.

Vă puseraţi cizmele : kamilerause.

Pune-ţi cizmele : kamilerniarit !

Ei au obiceiul să-şi pună cizmele : kamilertarput.

E adevărat c-ar trebui să ne punem cizmele : kamilertugssau galuarpugut. Îţi poţi pune cizmele pentru că sînt uscate : panerermata kamilersinnauvutit.

Posibilitatea de a începe să devii mai independent : nangminerssornerulernigssaq.

Învăţătorul groenlandez de aici face cursurile în limba maternă şi nu în daneză ca la Jakobshavn. Antrenamentul

acesta intensiv îmi va îngădui să pot discuta mai nuanţat cu locuitorii din Savigsivik.

20 septembrie

Cam de pe la 10 septembrie, balenele au început să treacă, în cîrduri, prin dreptul Savigsivikului. Imediat, copiii s-au pornit să alerge din casă în casă strigînd : „Balene, balene !“ De fiecare dată e o adevărată îmbulzeală, bărbaţii lasă cu toţii baltă orice treabă, să se echipeze la iuţeală şi s-o ia la vale, spre plajă.

Abia se iscaseră zorile — zorile groenlandeze — cînd a răsunat binecunoscutul strigăt : „Balene-e-e !“ M-am extras în grabă din sacul meu de dormit ; Suluk şi Peter sînt deja în picioare. Tragem pe noi cît putem mai repede trei-patru pulovere, unul peste altul, pantalonii, ciorapii, cizmele, hanoracele ; înhăţăm din goană bonetele matlasate, puştile, cartuşele. Frigul de-afară ne trezeşte mai abitir ca un duş. Pînă la ţărm facem un veritabil cross. Pe tot întinsul mării, nici urmă însă de aripioare dorsale sau jeturi de apă. Trebuie să procedăm la fel ca ceilalţi care se opresc o clipă să observe, pleacă, aleargă mai departe, se vînzolesc pe faleză sau pe plajă. O balenă se poate ivi în orice moment şi în or re loc.

Din depărtare se ...de un foc de armă ; s-ar putea ca vînătorul să nu-şi fi atins ţinta, dar e un indiciu pentru ceilalţi încotro să se îndrepte. Imediat, două şalupe cu motoare ausbord sînt lăsate la apă. În fiecare din ele se îmbarcă doi oameni. Primul porneşte motorul şi asigură direcţia, celălat apucă vîslele, să-l ajute să treacă de bariera brizanţilor. Apoi, ambarcaţiunea se depărtează şi descrie o curbă largă, ca să taie calea balenelor şi să le

dirijeze înspre țărm. Postat la prova șalupei, vînătorul trage în apă sau chiar în uriașul cetaceu dacă acesta iese la suprafață. Pe mal, domnește o activitate înfrigurată. Unii dintre oameni, printre care și eu, aleargă urmărind vînatul și trăgînd, nu într-o țintă anume, ci dincolo de zona în care se presupune că ar fi balenele. Toate aceste gloanțe care izbesc crestele valurilor, îi înspăimîntă pe giganții mărilor, mînîndu-i, treptat, treptat, către coastă. Ceilalți, desprind în acest răstimp patru sau cinci caiace de pe cavaleții lor de lemn, fixați în stîncile de pe țărm, și le transportă în fuga mare prin bolovănișul negricios cu care e presărată partea aceasta a insulei. Toate plecările seamănă între ele ; îl zăresc pe Suluk instalîndu-se în caiacul său, îl văd pe Peter cum își ține fragila ambarcație de pupa, cu prova spre larg ; cînd valul o va sălta pe aceasta din urmă, vînătorul își propulsează caiacul către larg vîslind din răsputeri ca să înfrîngă hula, curenții și vîntul. Apoi, încarcă pușca și verifică harponul. Gloanțele celor care sînt pe post de hăitași îi vor șuiera, nu o dată, pe la urechi, dar omul din caiac are încredere în îndemînarea țintașilor. Sigur, în asemenea ocazii, e mai bine să nu ai în sat un vrăjmaș care să-ți poarte prea tare pică ! Cine știe, poate că azi va avea norocul să-și planteze harponul în ceafa balenei. Atunci, el va fi unul din eroii zilei.

Astăzi, această cinste avea să-i revină lui Ralak.

Odată harponată, balena este ucisă cu focuri de armă ; apoi, o șalupă cu motor o ia la remorcă și o aduce pînă la țărm, unde este trasă afară din apă cu ajutorul frînghiilor, tranșată în bucăți și împărțită pe loc. Se utilizează totul din ea, cu excepția plămînilor, ficatului și a sîngelui, care sînt aruncate în mare.

Fiind unul dintre cei care am nimerit balena — e drept, o singură dată, dar sînt mulți în situația mea — am dreptul, la fel ca și ei, la o bucată de *matak* pe care o devorez pe loc, în tovărășia celorlalți vînători.

Sîntem blocați de furtună, blocați de-a binelea. Profit de această pauză ca să-mi alcătuiesc, cu încetișorul, viitorul meu atelaj. Am șase cîini, dintre care unul a fost cumpărat de la tatăl Najei și doi, la un preț foarte pipărat, de la Angmalortok, un băiat foarte simpatic, cu care m-am împrietenit la iuțeală. Cum însă cîinii provin din haite diferite, dificultatea e să-i obișnuiesc cu traiul în comun și, mai ales, în bună pace.

La Jakobshavn, cîinii erau legați de țăruși, dar aici solul nu îngăduie așa ceva. Am procedat după metoda locală, împărțindu-i în grupe de cîte trei și legîndu-i cu cîte o frînghie lungă, de vreo zece metri, de un bolovan mai zdravăn, îngropat apoi sub zăpadă. Alegerea terțetului se face fie în funcție de afinitățile manifestate de animale, fie dimpotrivă ; în felul acesta, sînt deprinși să se suporte reciproc, chiar dacă nu se iubesc. Voi proceda la fel și cînd va fi să-i înham, nu de alta, dar ca să evit dramele. În ceea ce-l privește pe Sagatak, fiorosul dulău se acomodează foarte bine cu mine și sînt sigur că va deveni unul din cîinii mei cei mai buni. A fost însă nevoie să-l învăț că-i sînt stăpîn, că sînt „cel care dă de mîncare" ; o săptămînă întreagă a stat flămînd înainte de a mă lăsa să mă apropii de el și de a accepta bucățile de carne pe care i le tot ofeream.

În paralel, mi-am dat la făcut sania, ceea ce îmi aduce aminte de Kuvdlorssuak și de construcția caiacului, căci

și aici, ca și acolo, treaba nu merge prea repede. Am însă grijă ca la fiecare din vizitele pe care le fac tîmplarului să observ cum potrivește scîndurile și cum le fixează cu o sfoară de nailon de grosimea unei țigări, pe care o înnoadă foarte strîns. Din fericire, învățasem încă de pe cînd mă aflam la Jakobshavn, să croiesc și să cos hamuri, folosind în acest scop chingi groase din bumbac. Profit de pauza forțată la care sînt constrîns, ca să le confecționez pe măsură ce haita mea crește. Biciul îl am încă de mult, din ziua în care i-am explicat Foarte-Foarte-Marelui-Bărbat că vreau să-mi alcătuiesc un atelaj. Atunci, el mi-a declarat :

— Îți trebuie un bici. Ai așa ceva ? Nu ? Bine, adu-mi o bucată de piele și am să-ți fac eu unul. Va trebui însă să-mi dai tot trunchiul focii, fără să-l spinteci în prealabil.

Ceea ce am și făcut : i-am dus o focă, fără cap și coadă, pe care el a încredințat-o, pe dată, nevestei sale. Aceasta a epilat-o fir cu fir, după care Foarte-Foarte-Marele-Bărbat a început să decupeze din acest trunchi o fîșie lungă, așa cum se cojește, de pildă, un măr sau o portocală, de la un pol la celălalt, răsucind mereu fructul și avînd grijă ca jupuiala să nu se rupă nicăieri. Fîșia de piele rezultată măsura zece metri cărora avea să li se adauge un metru de frînghie de nailon, aceasta din urmă slujind la biciuitul cîinilor. Mînerul, din lemn, măsoară cam șaizeci de centimetri. În ansamblu, obiectul e frumos, dar ideea de bici îmi displace profund.

Cea de a treia săptămînă a lui septembrie

Afară s-a făcut frumos, dar nu pot ieși la vînătoare din pricina blestematului acela de injector ! Aș vrea să mai

reziste măcar un pic, așa că demontez piesa și intru în cabină unde aprind primusul ca să pot face lipiturile. Zgomotul e infernal ! Cînd ies, Maccor cel știrb, care se află împreună cu alți doi flăcăi pe puntea șalupei sale ancorate la trei-patru metri de „Nanok", îmi spune pe tonul cel mai firesc din lume :

— Păcat, mare păcat că ai stat închis în cabină. Un narval a trecut chiar între navele noastre...

— Ah, ce ghinion !

— Aproape că s-a frecat, în trecere, de carena ta. Îl împușcai de la jumătate de metru !

În acel moment, ei se aflau încă pe țărm. Alții s-au și pornit în urmărirea lui. Nenorocită zi ! Injectorul mort și colțul de narval care-mi scapă printre degete ! Adică, o mie sau poate chiar două mii de coroane (prețul e în funcție de grosimea colțului) duse pe apa sîmbetei !

Scîrbit de moarte, montez la loc motorul. Eram pe punctul de a prinde capacul la locul său cînd aud uruitul elicopterului, anunțat prin radio de la Dundas, în cazul că starea timpului va permite zborul. E prea devreme ca Naja să se reîntoarcă, dar, oricum, sînt mulțumit, fiindcă mi se ceruse să fac eu pe poștașul dacă vremea va rămîne rea. Nu eram deloc încîntat să cîrpesc în grabă motorul, să plec la drum, să navighez fără oprire și, cu atît mai puțin, să am de înfruntat o furtună. Nu zic că niște bani nu mi-ar fi prins bine, dar există și riscul să-ți lași pielea, iar omul trebuie să știe să se oprească la momentul potrivit. Pe de altă parte, e destul de greu să refuzi un serviciu comunității în care trăiești... Eqortoq a venit cu barca, să-mi aducă injectorul cerut prin radio la Dundas. L-am montat sub privirile sale curioase și intrigate ; mă

bucur, fiindcă lucrul acesta o să se afle fără întîrziere, or, de la o vreme, simțeam că vînătorii din sat începuseră să se cam îndoiască de cunoștințele mele în materie de mecanică. Chiar și cei care mă apăraseră pînă acum cu înverșunare... E destul de greu să-i faci pe oamenii aceștia să priceapă că o piesă spartă e o piesă spartă și că improvizația își are — chiar și pentru ei, atît de ingenioși — limitele sale.

În sfîrșit, pe la 6 seara, motorul a început să duduie. Încîntat, am pornit spre casa lui Suluk.

— Jean, azi e sărbătoare ! În timp ce lucrai la motorul tău, am ucis un narval !

— Te pomenești că era cel care s-a frecat de carena mea ! zic eu și-i povestesc ghinionul pe care l-am avut.

— Bun, declară el, de plătit chirie nu plătești pentru că ești fiul meu adoptiv, dar de băut ai să dai, drept răsplată pentru osteneală. Mai ales că nici nu ți-ai ridicat întreaga rație !

Fac deci un salt pînă la Aqaluq, îi mulțumesc pentru injector, primesc de la el banii pentru cele două curse la Dundas și profit de ocazie să întreb cum funcționează băncile din Groenlanda. Îmi imaginez că fac și oficiul de C.E.C. și aș vrea să-mi depun banii.

— Întreabă-l pe omul care tocmai intră, e controlorul general pentru districtul Thule. A sosit cu elicopterul și va rămîne aici cîteva zile. Cel despre care vorbea e un nordic cu ochi albaștri, cu trăsături aspre și pielea feței tăbăcită. Are părul cărunt, mișcările sigure, îmbrăcămintea e de bună calitate : un om de afaceri european sută în sută ! Mă adresez în daneză, dar Aqaluq și cu nevastă-sa continuă să-mi vorbească în groenlandeză, ceea ce face,

aproape imediat și vizitatorul. Mă uit mai atent la el și-mi dau seama că e metis.

Mă asigură, în mod oficial, că am fost acceptat să locuiesc aici fără viză, oricît timp voi dori. E foarte posibil ca această favoare să-mi fi fost acordată datorită spectaculoasei mele croaziere solitare către nord. În prezent, nu există unul în tot districtul care să nu cunoască peripețiile acestei călătorii. Dar se prea poate ca la baza acestui acord al oficialităților să fi stat faptul că am învățat limba, ori că m-am adaptat perfect climei și moravurilor... Principalul e că am fost acceptat ca și cînd m-aș fi născut pe aceste meleaguri.

Conversez dezinvolt cu impozantul meu interlocutor, avînd mereu grijă să-l consider ca pe cineva de aici și nu ca pe un mare „boss" venit de pe continent, procedeu care pare să-i placă, spre deosebire de modul în care i se adresează Aqaluq și nevastă-sa, extrem de deferent, ca să nu zic altfel.

Singurul inconvenient e că, din cînd în cînd, trebuie să-mi fac urechile pîlnie de gramofon, pentru că tipul vorbește cu accentul din Angmagssalik, oraș de pe coasta de est, accent pe care nu-l cunosc.

Într-un tîrziu, îmi aduc aminte și de Suluk care mă așteaptă și-i cer lui Aqaluq niște bere.

— E prea tîrziu, prăvălia ar fi trebuit să fie demult închisă, n-am nici o cutie aici, toată berea e depozitată la dracu-n praznic...

— Bun-bun, bere n-ai, dar poate ai ceva corespondență ?

— Așteaptă, să mă uit.

Primisem o singură scrisoare. Era de la Peggy. Am luat-o și am citit-o în lumina petromaxului de-afară. Mă anunța că a sosit cu bine acasă și îmi vorbea de noua sa viață. Printre altele, își reluase studiile de medicină.

Înainte de sosirea elicopterului, viața mea ar fi putut urma trei căi perfect diferite : să rămîn aici, să fiu obligat să plec și, atunci, a treia posibilitate, fie să-l regăsesc pe fratele meu Serge, fie pe Peggy.

Acum, scrisoarea m-a anunțat : Peggy este pierdută pentru mine. Să-l caut pe Serge ? Habar n-am pe unde e și cum se descurcă după ce a părăsit marina. N-am mai primit o veste de la el de luni de zile. Cine știe, poate că se îmburghezește lîngă vreo muieruşcă oarecare și atunci, adio velier !

Să rămîn aici ? Acum sînt autorizat, cu toate că n-am o hîrtie oficială în acest sens ? Să devin un bun vînător, în ciuda faptului că mă cam lasă vederea ? (Noroc că s-au inventat ochelarii !). Dar crescătoria de ursuleți polari ? Totul e imposibil, totul e perfect posibil ! Principalul e să nu renunți niciodată la ceea ce ți-ai propus, să-ți urmezi crezul pînă la ultima limită !

În așteptarea unei decizii, îi scriu lui Peggy o lungă scrisoare ; între timp se pornește o năprasnică furtună de zăpadă. Las totul dracului, înhaț din goană lanterna electrică a lui Peter — afară e beznă — și gonesc pînă la țărm. Ancora lui „Nanok“ a derapat, nava s-a smuls din amare și a dispărut. Mă reped imediat să-i cer ajutor lui Maccor, căci i s-a întîmplat și lui același lucru cînd a fost ultima furtună. Și iată-mă pe semi-epava lui ; motorul tușește și gîfîie, Maccor îl tot descîntă, șalupa se urnește de bine de rău, eu trec la cîrmă.

Nu se vede mai nimic prin vîrtejurile albe, așa că mă orientez, ca de obicei, după curenți, valuri și vînt. Și pentru că veni vorba de vînt, trebuie să spun că cel de-acum e cum nu se poate mai scîrbos, trecînd în vijelie peste insula Savigsivik, ca să se năpustească spre nord-vest ; nu încape îndoială că „Nanok“ e mînat fie către capul York, fie spre larg.

Singura sursă de lumină de la bord e lanterna lui Peter, cu bateria pe jumătate consumată. E prea puțin ca să poți chestiona, în plină beznă, fantomele nopții arctice. Insula Savigsivik e undeva departe, în urma noastră. Ba ici, ba colo, apar, derivînd, aisberguri sau bucăți de banchiză mari cît „Nanok“, mase compacte ce se deslușesc vag prin faldurile ninsorii, înșelătoare umbre. Înaintăm, făcînd zigzag după zigzag.

Zadarnic încerc să scotocesc noaptea cu fascicolul luminos al lanternei ; e mult prea slab, trebuie să ne apropiem de forma alburie ce se desprinde înaintea noastră ca să constatăm, de fiecare dată, că e doar un perete de gheață sfărîmat. Și așa, menținîndu-ne pe direcția vîntului, pînă la următoarea alertă.

Sîntem de patru ore pe drum. Brusc, sar în picioare :

— Uite, acolo, în față și un pic la dreapta !

Îndrept prova șalupei direct spre o formă ceva mai întunecată decît celelalte.

— E „Nanok“, mă asigură Maccor.

Cuterul meu e salvat. În ciuda hulei — din fericire, nu prea puternică — sar pe puntea lui.

— *Sunana piumavutit ?* îl întreb pe Maccor, mulțumindu-i că m-a însoțit. Adică : „Ce-aș putea face pentru tine, ce ai dori în schimb ?“

— *Naluara* („nu știu").

Mi-ar fi plăcut să-i ofer un dar pentru ajutorul pe care mi l-a dat ca să-l salvez pe „Nanok", credinciosul meu tovarăș, și aș fi preferat ca Maccor să-mi fi spus pe loc cam ce și-ar fi dorit. Zic că aș fi preferat, fiindcă la cîteva zile mai tîrziu, Maccor avea să-mi facă un pocinog care m-ar fi putut costa foarte scump !...

17

MOTOARE ȘI CERERI ÎN CĂSĂTORIE

Ultimele zile din septembrie

Ah, motoarele astea ! Prima parte a zilei am petrecut-o șurubăind la motorul lui Maccor, și mai rablagit după mica noastră plimbare prin ninsoare, iar apoi la al meu. Am injector, merge perfect, în schimb acum îmi curge ulei din pricina unui șurub păsuit.

Aveam nevoie de niște spirale de sfredel, așa că m-am dus la Suluk pe care l-am găsit bosumflat și prost dispus cum e, în treacăt fie zis, din ziua în care n-am reușit să-i ofer porția mea de bere.

— Spirale ? Nu știu pe unde sînt, le-am pierdut. Ai face mai bine să mănînci ceva.

Am mîncat deci, după care am ieșit, fără să spun o vorbă. Cînd m-am întors, adunasem de prin sat toate bucățelele de fier care semănau cît de cît a șurub.

— Ce naiba vrei să faci cu astea ? m-a întrebat Suluk. Du-te sus și adu menghina !

Pînă la urmă, tot scotocind printre troacele sale, Suluk a descoperit și spiralele rătăcite, dar a trebuit să muncim trei ceasuri încheiate, Suluk, căruia îi trecuse între timp posomoreala, Peter și cu mine, ca să practicăm un orificiu axial. Am montat motorul la loc și am ieșit pe mare, să fac un tur de probă. Nu-i chiar ce mi-aș fi visat, dar merge.

Între timp, s-a stîrnit din senin o furtună de zăpadă atît de violentă, încît a fost nevoie ca toate navele din sat să fie duse la adăpost, în zona de nord-est a insulei, acolo unde configurația coastei prezintă o serie de intrînduri adînci. Aici, banchiza nu se desprinde, practic, niciodată de țărm. Se ajunge apuncînd-o pe un soi de șenal aflat între Savigsivik și continent, se ancorează direct pe gheață și se așteaptă ca furtuna să treacă.

Se pare, dealtfel, că această serie de furtuni reprezintă un fenomen cu totul neobișnuit pentru luna septembrie, creînd tuturor greutăți suplimentare, mai ales că marea e atît de agitată, încît nici vorbă să se poată ieși în larg.

Acasă, Luiza, nevasta lui Suluk, nu ne dă decît oase de ros ; metodă verificată de stimulare, foamea și o burtă goală îl fac întotdeauna pe vînător să fie mai activ. Dar oricît de motivată ar fi o ieșire după vînat, ce te faci cu elementele dezlănțuite ? Suluk, care găsește că m-am cam blegit și pune treaba asta pe socoteala faptului că mă gîndesc mereu la Naja — ceea ce nici măcar nu este întru totul inexact — mă îndeamnă :

— Uit-o ! Astă seară e bal, du-te și dansează !

„Balul“ e de fapt o petrecere, organizată cînd la unul, cînd la altul.

— Găsești una care-ți place, îi propui să ieșiți să luați o gură de aer și, hop ! cu ea în zăpadă !

— Păi sînt cel puțin zece-cincisprezece grade sub zero, nu m-am stăpînit să remarc.

— Ei și ? Pentru un sfert de oră ! După aia vă întoarceți și vă încălziți dansînd !

Viața eschimoșilor e aspră și grea, la ce să și-o complice și mai mult ! Înțeleptele sfaturi pe care mi le dă nu-l împiedică cîtuși de puțin pe Suluk să mi-o rezerve pe micuța sa Rozeta, lucru bine cunoscut acum de tot satul.

— Peste patru ani va avea șaptesprezece ani, ai s-o poți lua de nevastă, îți va face copii, căci va avea vîrsta trebuincioasă, și va ști de minune să prepare pieile...

Iată logosul pe care mi-l servește din cînd în cînd „tăticul" meu. Plăcute proiecte, nimic de zis, dar vizînd un viitor cam îndepărtat ; or, pentru mine, important e cum vor evolua lucrurile dacă Naja n-o să se mai întoarcă, dacă odată stagiul terminat va opta, de pildă, pentru un post undeva în sud ? Atunci, va trebui să mă organizez altfel...

Pînă una, alta, însă, pot locui și mînca aici. Firește, aduc și eu anumite alimente — pîine, zahăr, ceai, margarină — pe care le cumpăr de la prăvălie. De asemenea, contribui și la încălzire. Suluk și Peter sînt amîndoi vînători, lucru care mă aranjează pentru că ne ajutăm reciproc, dar nu-i mai puțin adevărat că viața aceasta comunitară mă cam apasă.

De îndată ce vînătoarea va reîncepe, voi avea nevoie de o femeie care să-mi prelucreze pieile. Ofertele curg, nu asta-i problema ! Există, de pildă, o tînără și simpatică persoană, de vreo douăzeci de ani, despre care se spune

că „nu face mofturi“ (ceea ce nu știu dacă mi-ar conveni pînă la urmă !) și care trăiește împreună cu fetița ei și cu bunică-sa. Dar mai este și Foarte-Foarte-Marele-Bărbat care tare și-ar mai dori să-mi opresc alegerea la fiică-sa, sora lui Kutaak. O familie de vînători, deci. Pînă să mă fixez, examinez casele. Este exclus să capăt una nouă — din acelea cu pereții dubli, izolați cu vată de sticlă — dar am reperat o casă veche, construită după tipicul de altădată, din pietre plate și turbă, și care urmează să fie demolată la anu'. E locuită, în prezent, de o pereche de bătrîni, fără copii, care-și construiesc o locuință nouă, standardizată, după niște instrucțiuni redactate în groenlandeză, putînd fi asamblată prin forțe proprii. Odată eliberată, vechea casă va costa mai nimic, ba poate că ne va fi împrumutată, mie și Najei — admițînd că revine — de către comunitate...

18

PARTEA MEA DE BALENA

Ce caraghios am fost, vorbind de comunitate ! Ieri m-am simțit pur și simplu expulzat din ea !

Majoritatea vînătorilor plecaseră, rămăsesem doar cîțiva în sat. Tocmai dădeam hrană la cîini, cînd au apărut balenele. Întrucît mă aflam chiar pe stînci, am fost dintre cei care au tras primii și din cea mai bună poziție, nimerind de două ori ținta.

Vînătoarea şi-a urmat cursul, balena a fost ucisă, trasă la ţărm şi s-a trecut la tranşarea ei. Mă pregăteam să tai bucata ce mi se cuvenea, cînd Otokarssuak, decanul de vîrstă al satului, şi Eqortoq m-au dat la o parte :

— Nu, nu, tu n-ai dreptul !

— Am nimerit-o de două ori ! Odată lîngă ochi şi odată chiar în piept ! am ripostat şi le-am arătat găurile provocate de gloanţe.

— Uite că eu n-am nimerit-o niciodată, dar am totuşi dreptul ! mi-a rînjit în nas bătrînul şi a plecat rîzînd, cu sania plină de carne. M-am dus şi eu la ale mele, cu mîinile goale şi sufletul trist.

M-am hotărît să abandonez orice luptă şi să-i spun lui Kutaak istoria cu balena. În fond, el e şeful vînătorilor, el trebuie să arbitreze diferendele, conform legiuirilor din strămoşi. În plus, ţine la mine. Iar taică-su, Foarte-Foarte-Marele-Bărbat, ţine şi mai mult. Pentru ei, sînt în continuare cel care a „făcut" capul Melville. Adesea, întîlnindu-mă, bătrînul mă ia de braţ şi-mi repetă că vieţile noastre sînt de-a pururi legate prin această aventură, pentru că şi el a privit în ochii morţii cînd s-a răsturnat cu caiacul. Mai e şi fiica lui care are douăzeci şi şapte de ani şi, deşi sînt favoritul tatălui, numără destui pretendenţi mai asidui ca mine... În ceea ce mă priveşte, următorul elicopter va decide şi soarta mea.

Odată, la o vînătoare de balene, am avut chef să fixez pe peliculă cîteva scene, aşa că mi-am luat aparatul din cabină să-i surprind pe oameni în plină acţiune.

A doua zi, Kutaak, mai marele peste vînătorii de-aici, m-a invitat la el. Eram la cafea, cînd îl văd cum scoate apa-

ratul său și începe să se învîrtă în jurul meu, prefăcîndu-se că fotografiază.

— Fac ca tine, fac ca tine, repeta el rîzînd.

De atunci, m-am abținut să mai pun mîna pe aparat. Pînă atunci mă comportasem la fel ca oricare dintre ei, vînînd, flecărind, mîncînd, rîzînd laolaltă, acceptat fără rezerve. Pesemne însă că mania asta a noastră de a fixa pe peliculă orice lucru mai interesant îi deranjase de-a binelea. (Ironie a soartei, la developare întreaga bobină a ieșit neagră și n-am nici o imagine a vieții mele la Savigsivik.)

Astăzi, eram acasă și mi-am scos carnetul de notițe ; imediat, Peter s-a apropiat și mi-a spus :

— Nu mai nota mereu, e un sfat pe care ți-l dau, dacă vrei să trăiești în continuare ca noi și printre noi. *Inuiții* (ființe superioare) vorbesc, decid, puterea lor e mare și cuvîntul rostit le e de ajuns. Dacă te ții de scris, să știi că n-o să ți se mai deschidă nici o ușă.

Știu că de unul singur e imposibil să supraviețuiești aici. Va trebui, deci, să sacrific și blocnotesul...

Zi mohorîtă, plină de tot soiul de ocupații : să hrănesc cîinii și să-i regrupez — atelajul e aproape complet acum —, să cumpăr lemn și niște șină și să le duc tîmplarului, ca să termine sania ; omul se lasă pe tînjală și e nevoie să-l îmboldesc întruna. Noroc că e iar în criză de parale, așa că se va apuca de treabă.

Mă simt stors, vlăguit. Dacă nu mai sînt acceptat de săteni, îmi va fi cu neputință să rezist aici. Ce a provocat această schimbare brutală de atitudine ?

Are vreun sens să mai rămîn la Savigsivik și, în general, în Groenlanda ? Ce-ar fi să mă întorc ? În Franța aș

avea măcar un scop : să construiesc, împreună cu Serge, velierul la care visează. Sînt însă luni și luni de cînd nu mi-a mai scris..

Îmi lipsește mobilul, îmi lipsește acel „ceva" care să mă împingă la acțiune. Simt cum mă golesc, la fel cum se golește rezerva mea de tutun, adică într-un ritm infernal.

De ce se întîmplă lucrul acesta ?

Poate pentru că am pierdut-o definitiv pe Peggy, care timp de doi ani încheiați a fost rațiunea mea de a exista, de a lupta. Care a fost cauza despărțirii noastre ?

Etnic diferiți, mentalitățile noastre nu se asemănau deloc. În momentele mele de furie o denumeam „mașină inumană". Modul de gîndire al societății de consum o pervertise complet : muncești ca un automat ca să poți cheltui apoi, ca să poți dobîndi tot soiul de fleacuri care costă mult și nu slujesc la nimic, destinate a fi cumpărate, aruncate, uitate. Triumful gadgetului ! Cu atît mai revoltător cu cît vezi cum aici, în Extremul Nord, totul, dar absolut totul, este recuperat, transformat, utilizat. M-am născut și am crescut în vecinătatea mării, într-o regiune unde camenii trudesc din greu să smulgă pămîntului și apelor cele necesare ; un trai lipsit de griji poate să mă amuze o zi sau două — e nevoie și de așa ceva în viață — dar, după aceea, n-am decît un singur gînd, o singură dorință : să-mi iau cît mai repede bocceaua și să mă duc încotro văd cu ochii, căci acolo e fericirea mea. Chiar și pe banchiză...

Ieri, la plecare, Eqortoq, mi-a aruncat :

— Ești singur împotriva tuturor ! N-ai să ne poți face nimic !

Așa e. Sînt singur printre ei și trebuie să mă apăr de oricine și de orice. Obișnuința de a lupta pentru supra-

viețuire îi face pe oamenii acestor meleaguri deosebit de duri. Am stat de vorbă și cu Aqaluq, de felul lui din Moriussak, insula ai cărei locuitori mă luau drept strigoi.

Ce fantastic contrast între acest nepot de negru american și fratele său vitreg, născut dintr-un danez, mama lor fiind o eschimosă get-beget ! Aqaluq a venit de unul singur la Savigsivik, avea pe-atunci circa optsprezece ani, era prea tînăr să poată fi un adevărat vînător și comunitatea l-a adoptat ca orfan. Mi-a povestit cît de greu i-a fost să lupte cu natura, ce anevoioasă a fost pentru el integrarea în viața satului. De aceea și înțelege atît de bine poziția mea de aici.

— La început, istorisea el, mă bătea serios gîndul sinuciderii ; apoi, însă, mi-am schimbat diametral optica : *inuiții*, amicii noștri eschimoși, trebuiau amuzați, făcuți să rîdă. Am izbutit să mă fac acceptat devenind pentru un oarecare timp paiața lor creață. M-a umflat și pe mine rîsul uitîndu-mă la mutra lui simpatică, jumătate africană, jumătate mongolă și la claia de păr cu bucliță.

— Trebuie însă să-ți spun, a conchis el, că dacă nu venea și fratele meu vitreg la Savigsivik, probabil că aș fi abandonat partida. Inuiții sînt, totuși, mult prea duri, deprimanți și, uneori, de neînțeles.

Cu fiecare zi ce trece, pricep tot mai bine ce a vrut să spună el atunci. Ceea ce îi înverșunează la ora actuală pe localnici împotriva mea e faptul că — fie din pricina furtunilor (dar atunci nimeni nu iese la vînătoare), fie din cauza penelor de motor — eu n-am mai vînat o focă de circa o lună de zile. Or, pentru ei, așa ceva este de neiertat.

În așteptarea acestei vînători, în largul mării sau pe banchiză, prind ochiurile năvodului, minunat mod de a-ți

petrece timpul, dar care îmi ocupă, din păcate, doar mîinile nu și mintea.

Deodată, o aud pe Luiza strigîndu-mă înspăimîntată :

— Jean ! Cîinii lui Suluk și-au încurcat legăturile !

Suluk mi-a recomandat întotdeauna să nu mă apropii de cîini în absența sa. Momentul e într-adevăr foarte nepotrivit ca să-i încalc porunca : legături încurcate, asta înseamnă că se bat în draci, că trag care încotro, că se năpustesc unul asupra celuilalt și că încăierarea se poate termina prost, cu ruperi de oase și chiar răniri mortale. Mă reped afară așa cum mă aflam, cu capul descoperit și fără mănuși. Luiza se uită îngrozită la mine. De îndată ce mă observă, cîinii se pornesc să mîrîie, bătaia se înteţește, și-i văd cum încearcă să mă împresoare. La rîndul meu, caut să mă plasez așa încît să-i am pe toți în față. Unii dintre ei, sugrumați de curelele întinse la maximum, urlă de durere. Brusc, devenisem pentru ei, stăpînul care poruncește liniște. Le-am ordonat să se culce. Au dat s-o facă, dar unul, atît de prins între curele încît sta să fie rupt în bucăți, continua să schelălăie, înnebunit de durere. Pe neașteptate, haita a devenit aliata mea și s-a năpustit asupra nefericitului ca să-l facă să tacă.

Mi-au trebuit cîteva încercări ca să-i potolesc definitiv, scoțînd de fiecare dată un urlet de o stridență asurzitoare, un urlet care-l năucește pe animal, oricît de cumplită i-ar fi furia. Apoi, în ciuda degetelor mele înghețate, am reușit să descurc și curelele cu care erau legați.

Cînd totul a fost gata, haita mă asculta de parcă i-aș fi fost adevăratul stăpîn. I-am legat pe toți de coarda fixată în stîncă, am intrat în casă și m-am apucat să împletesc la ochiuri, cît puteam de repede ca să-mi dezmorțesc degetele.

Abia mă încălzisem un pic, cînd o fetiţă a intrat, spunîndu-mi :

— Kutaak vrea să te vadă, zice să te duci la el.

— Kutaak ? Credeam că e la vînătoare.

— S-a întors şi acum jupoaie focile, pe stîncile de lîngă casa lui.

— Vin îndată, numai să mă îmbrac.

De data asta, am tras pe mine hanorak, cizme, mănuşi. Am traversat tot satul şi l-am găsit lîngă lada pe piloni în care-şi depozitează carnea, înarmat cu enormul său cuţit de vînătoare, ocupat să despice o focă la lumina felinarului de furtună. Alături erau întinse trei piei şi se grămădeau bucăţi de carne.

— Jean, va trebui să pleci cu „Nanok“ să cauţi pujortuleraqul lui Eqortoq, care a rămas în pană.

— Unde anume ?

— Între Sagdleq şi Savigsivik.

— Imposibil, n-am ulei pentru motor.

În timpul acesta, mă apucasem să-l ajut să jupoaie şi să decupeze cea de a patra focă.

— N-ai ulei pentru motor ? Dar toată lumea te-a văzut ieri cum ocoleai satul cu „Nanok“.

— Suluk a fabricat un ulei din grăsime de focă şi gaz de lampă pentru că cel de la prăvălie nu e bun, dar motorul continuă să încingă. Zece minute de mers, mai treacă-meargă, dar o jumătate de oră sau o oră de funcţionare, e pentru el moarte sigură.

— Lumea din sat zice că habar n-ai de motoare, îmi spune Kutaak, chicotind.

— Dacă cei din sat sînt atît de pricepuți la motoare, sînt gata să-l vînd pe „Nanok“, dar cu bani gheață, și să-i văd atunci cum se descurcă să vină din larg.

— Ieri l-au văzut că merge, pentru ei înseamnă că trebuie să meargă și astăzi.

— Uite, Kutaak, vorbind cinstit, ești cel mai mare vînător și-ți dai seama că, dacă n-am ieșit astăzi la vînătoare, n-am făcut-o de plăcere. Știam că motorul n-o să reziste !

— Asta așa-i, a zis el.

L-am ajutat să termine cu tranșatul cărnii, după care :

— Haide, dăm de mîncare cîinilor și plecăm împreună cu vasul meu.

După ce cîinii au fost îndestulați, am băut o ceașcă de cafea și am coborît pe mal.

În timpul furtunilor, o barcă cu vîsle a fost smulsă și tîrîtă în larg, așa că toate celelalte au fost trase pe uscat ; la ancoră n-au mai rămas decît „Nanok“ și cuterul lui Kutaak.

— Unde-i caiacul tău ? m-a întrebat acesta.

— În partea cealaltă a satului.

— Îl iau pe al meu ca să ajung la vas, după care trec să te culeg, uite de aici, îmi spune, arătîndu-mi o stîncă care înainta în apă adîncă.

Îl ajut să-și lase caiacul la apă, pentru că toate stîncile din jur sînt acoperite de un strat de polei gros de doi-trei centimetri. Kutaak, marele șef al satului, căpetenia cea mare a vînătorilor din Savigsivik, se îmbarcă absolut impecabil, mă uluiește de-a dreptul prin dezinvoltura cu care o face, prin supleţea, siguranța și eleganța perfectă a gesturilor.

Să fi fost de vină mult prea adîncul meu suspin de admirație ? Cert e că în ultimul moment, atunci cînd nimic nu se mai poate întîmpla, cînd omul e deja așezat pe marginea orificiului, gata-gata să se strecoare în interiorul ambarcației, în acel moment, Kutaak și caiacul s-au răsturnat brusc.

Iată-l deci pe marele șef cu tîrtița în apă. Urmînd sacrosantele obiceiuri groenlandeze, îl las să se descurce singur. Ferească sfîntul să jignești o mare căpetenie ! Dar o stîncă acoperită cu gheață făcea caiacul să lunece, împiedicîndu-l să se redreseze... Și oricît se zbătea bietul naufragiat, eforturile lui se dovedeau zadarnice, hainele se îngreuiaseră de apă și începuse să dîrdîie de frig.

Nu se mai punea problema să iasă prin propriile-i forțe. Am pus, cu mare grijă ca să nu alunece, felinarul pe o stîncă și i-am întins mîna. L-am văzut că ezită și atunci am insistat :

— Apuc-o ! Apuc-o, ce stai !

Și-a scos mănușa și s-a prins de mîna mea. Atunci, am efectuat o mișcare dublă de tracțiune : trăgîndu-l spre mine, împing cu mîna rămasă liberă caiacul. Șiroind de apă, om și ambarcațiune revin la poziția normală.

Am tras caiacul pe mal, în timp ce Kutaak pornea în goană să se schimbe. Cînd am revenit, l-am găsit aproape complet dezmorțit ; nevasta-sa ne pregătea de mîncare.

— Cu ceilalți cum rămîne ? l-am întrebat eu.

— O să se descurce ei, vin și singuri !

Și mă invită să iau masa cu el.

— Știi că aici, eu sînt acel care, în calitatea mea de șef, reglementez conflictele între locuitori, îmi spune el, pe neașteptate.

M-am eschivat de la un răspuns direct, întrebîndu-mă în acelaşi timp unde vrea să ajungă.

— Se pare, a continuat el, că eşti în conflict cu Ralak... Se pare că ai cumpărat de la el o puşcă dar de plătit n-ai plătit-o niciodată...

— Asta-i versiunea care-i convine lui... Ralak îmi datorează mult mai mulţi bani decît îi datorez eu lui. Nevasta tatălui său are de terminat pentru mine o groază de piei şi pieile astea sînt pe cale să putrezească. Şi să ştii că a picat cum nu se poate mai bine faptul că mi-ai reamintit că ai datoria să arbitrezi toate conflictele...

Şi i-am istorisit povestea cu balena de ieri şi cu partea care mi-a fost refuzată.

— Te întreb, de ce n-am avut dreptul la partea mea de vînător ? N-am căpătat nimic. Am fost singurul care a fost tratat aşa cum numai o femeie poate fi tratată. O femeie n-are drept la împărţeală, ea mănîncă ce-i aduce bărbatul.

Kutaak a pufnit în rîs :

— Dacă eşti femeie, atunci nu-ţi rămîne decît să stai şi să răzui pieile cu ulo.

— Chiar aşa am de gînd, am răspuns. Eşti însă căpetenia vînătorilor şi ştii mai bine decît mine că oricare vînător are drept la partea lui, chiar dacă n-a nimerit animalul. Femeia mănîncă, dar nu trage cu puşca, aşa ceva nu intră în îndatoririle ei. Ca atare, dacă nu mi se dă partea mea de balenă, data viitoare am să mă comport ca o femeie şi am să las puşca la rastel.

Găsisem argumentul eficace : o căpetenie de vînători nu poate accepta ca o armă să rămînă la rastel.

— Știi foarte bine, Jean, că e nevoie de toți oamenii și de toate puștile.

După socotelile mele, prezentată în felul acesta, povestea cu balena putea avea efectul unei bombe în sat : în plus, pentru mine era și o chestiune de onoare ; asemuindu-mă unei femei, mi-o păstram intactă, punîndu-l totodată pe Kutaak în fața unui fapt împlinit : în absența șefului lor, oamenii din sat dăduseră dovadă de crasă meschinărie.

Se vede treaba că nu înțelesesem tîlcul incidentului.

— Ceilalți au de hrănit o nevastă, copii. Într-o perioadă grea ca cea de acum, ei sînt cei care au prioritate.

— Bun, de acord în chestiunea cu bătrînul. Dar Eqortoq ? Ce l-a făcut să devină, brusc, atît de brutal ?

— A trecut de partea bătrînului, atîta tot. N-ai pe nimeni care să depindă de tine. În cazul tău, balena era un excedent. Ești tînăr, bun vînător, poți să te descurci de unul singur. Balena aparține comunității.

Viața de aici e într-adevăr extrem de comunitară. Marea, terenurile, solul și chiar anumite case aparțin întregii populații. În proprietate personală sînt doar cîinii, săniile și caiacele. Liniștit într-o oarecare măsură și cu orgoliul pansat, meditam asupra acestor realități, edificatoare pentru noi, europenii, mestecînd totodată în liniște, cînd Kutaak îmi spune :

— Știi, un japonez o să vină să locuiască într-unul din satele noastre din nord.

— Dar nu-i interzis pentru turiști ?

— Sînt doi ani de cînd așteaptă autorizația.

— Și cum o să vină ?

— Cu șalupa sau cu sania, la alegere. E condiția pusă de guvern. Dacă va trece cu bine prin această încercare, dacă va reuși să-și hrănească nevasta și cîinii, va rămîne printre noi, va fi adoptat, va deveni unul de-ai noștri, așa cum poți deveni și tu în momentul de față.

Ia te uită, dom'le !

O scurtă tăcere, după care Kutaak mă întreabă :

— La tine în țară, ai vreun șef ?

Nici unul. Sînt cum e vîntul. N-am stăpîni. Singura mea căpetenie e el, vîntul.

În aceeași clipă m-am gîndit la velier, la Serge, la nava pe care voiam s-o construim împreună. În felul acesta voi rămîne veșnic purtat de vînt... Kutaak însă a schimbat macazul :

— Ai un Dumnezeu ?

Nu, nu aveam nici un Dumnezeu. El, fiind protestant, avea desigur unul și am avut parte de un întreg discurs al cărui scop era să mă convingă să-l adopt pe acest dumnezeu, dacă tot duceam lipsă. La acest capitol, nu se pot da răspunsuri evazive sau în dodii.

— Uite, Kutaak, într-un anume sens, am un Dumnezeu, numai că Dumnezeul acesta n-are nume. Pentru cineva de vîrsta mea, am văzut destul de multe țări, dar nu în fiecare din ele e același Dumnezeu. Și atunci, Dumnezeul meu e alcătuit din cîte o părticică din fiecare din acești zei ; am luat de la unul și de la altul ce-am crezut eu că au mai bun și, așa, l-am clădit pe al meu.

Imaginea i-a plăcut ; ceea ce nu i-am spus și ceea ce reprezintă însăși convingerea mea, e că fiecare e propriul său dumnezeu.

— Religia ţării tale nu-i creştinismul ? m-a întrebat el.

— Oamenii sînt slabi, au nevoie de hrană sufletească şi o iau dintr-o imagine, din nişte cuvinte. Fiecare creştin se hrăneşte cu cuvintele lui Iisus Hristos şi, în felul acesta, devine la rîndu-i un mic Hristos. Iar miile de mici Iisuşi alcătuiesc laolaltă marele Iisus.

A mai încercat să mă convingă, dar văzînd că nu izbuteşte, a scotocit după nişte cutii, pe o policioară şi a extras de acolo o imagine sfîntă.

— Ar exista asemenea imagini dacă n-ar exista şi Dumnezeu ? m-a întrebat el, arătîndu-mi-o.

Apoi, a ales un disc cu psalmi, l-a aşezat pe platanul picapului şi s-a apucat să-i ţină isonul.

— Dar Dumnezeul tău, a spus el cînd discul s-a terminat, are psalmi ? Ar trebui să-mi cînţi unul.

— N-are nici psalmi, aşa cum n-are nici nume !

Ce Dumnezeu o mai fi şi ăsta ? Nu poate fi mare lucru de capul lui !

Hai, cu numele, mai treacă, dar să n-aibă psalmi ! Imposibil ! Prea-i de tot povestea asta !

— Cu neputinţă, rosteşte Kutaak.

— Le-am uitat.

— Nu te cred, trebuie să ţi le aminteşti.

Atunci mi-a venit o idee : pe un ton cît se poate de religios, m-am apucat să cînt, firește în franceză, una din baladele pe care le-am compus în închisoarea siriană.

La un moment dat, Kutaak m-a oprit :

— Perfect, vezi, ai o memorie foarte bună.

N-avea cum să bănuiască că evocam momentele petrecute în celula Nr. 3 sau în alte locuri şi mai fioroase...

Între timp, Kutaak luase o carte și acum îmi citea o rugăciune în groenlandeză, lectură care, cinstit vorbind, nu mă amuza din cale afară. Din fericire, volumul cu pricina a fost rapid înlocuit cu un altul.

— Vorbești englezește ?

Știa foarte bine că da, iar eu începusem să mă plictisesc de toată această discuție.

— Engleza ? Am uitat-o, i-am răspuns.

— Dar germana ?

— Nu mai mult de trei-patru cuvinte. De ce ?

— Aș vrea să-ți arăt un manual despre telescoape.

Am rămas de-a dreptul năuc, era ultimul lucru la care m-aș fi putut aștepta. De ce tocmai telescoape ?

— Mi-ar plăcea să-mi cumpăr unul.

— Ca să faci ce ?

— M-aș uita prin el la insula din fața noastră, la Sagdleq, ca să văd urșii ; primăvara sînt cu duiumul pe-acolo.

Urși albi, primăvara ? Iată ceva care mă trezește din amorțeală. Iau manualul și încerc să descifrez o limbă ce-mi este total necunoscută, germana. Din fericire, termenii tehnici se aseamănă între ei, așa că izbutesc să-i furnizez cîteva lămuriri. Încîntat, Kutaak rîdea, repetînd întruna :

— *Pikorigputit !*

E un soi de încurajare și, în același timp, o felicitare, folosită de dimineața pînă seara, însemnînd, aproximativ : „Ești într-adevăr îndemînatic" !

INTERMEDII

3 septembrie

În toiul nopții, Suluk s-a pornit deodată, să urle, să zvîrle din picioare, să dea cu coatele, să se zbuciume ca un apucat. Apoi, sărind brusc din pat, a zbierat :

— Cîinii ! Cîinii !

Întreaga casă a fost trezită și ne holbam la el, nepricepînd nimic, uitîndu-ne cum stă în fața noastră numai în izmene.

— Am văzut cîini ! Se aruncau asupra mea ! Unde au dispărut ?

Peter și Rozeta nu mai pot de uimire:

— Nu tăticule, zău că nu-s cîini pe aici !

— Cum, voi nu i-ați văzut ? Erau pretutindeni și voiau să mă sfîșie !

— Nu, nici pomeneală, îl încredințează ei respectuoși.

Luiza, care încasase cîteva lovituri zdravene de picior, nu se sfiește să izbucnească în rîs :

— Hai Suluk, hai la culcare, ai visat urît.

— Crezi ? face Suluk destul de rușinat.

Se știe că eschimoșii visează mult ; visul acesta însă a survenit în urma incidentului cu cîinii care s-au încurcat și s-au luat la bătaie, incident pe care Luiza și cu mine i l-am povestit la întoarcerea de la vînătoare. În ceea ce mă privește, oricît ar fi el de comic în ținuta lui răvășită de noapte, nu-mi vine să rîd, într-atît e de impresionantă te-

roarea aceasta ancestrală a eschimosului de a nu fi atacat de propria sa haită.

S-ar putea ca un străin să creadă că eschimoşii se poartă prea dur cu cîinii lor şi că, în cazul lui Suluk, de pildă, coşmarurile lor sînt o binemeritată „răsplată". De fapt, însă, şi oamenii şi animalele se află supuşi aceluiaşi regim. O singură clipă de neatenţie şi viaţa se curmă brutal... Ar fi însă greşit să se spună că cei de aici nu cunosc tandreţea :

— Noi sîntem aspri cu cîinii, voi — cu copiii. Noi, eschimoşii, sîntem blînzi cu copiii, voi, în schimb, sînteţi blînzi cu cîinii...

2 octombrie

Naja a revenit. Lumea pretinde că n-a izbutit să ducă la bun sfîrşit stagiul pe care trebuia să-l facă la Thule. Pesemne că nu se putuse adapta orarului regulat. Firește, pentru cineva care visa să se instaleze într-o regiune unde viaţa să nu fie atît de dură, e un eşec. Eu însă n-aş putea spune că acest eşec îmi displace.

Elicopterul i-a luat pe toţi danezii care se aflau pe aici, dulgherii şi nişte funcţionari veniţi pentru cîteva zile, precum şi pe o femeie ce suferea de crampe îngrozitoare, şi pe care urma s-o depună la spitalul bazei americane. Infirmiera satului, nevasta lui Satok, o sfătuise, încă demult, să nu mai bea atîta alcool. Ieri, după ce lichidase raţia ei de bere şi mai ciupise, probabil, alte cîteva cutii de ici, de colo, se dusese la prăvălie ; cum, însă, Aqaluq refuzase să-i vîndă altă bere sau rachiu, cumpărase, invocînd nu ştiu ce trebuinţe gospodăreşti, o sticlă de spirt denaturat. Îndată ce a ajuns acasă l-a băut tot şi urmarea n-a întîrziat să se arate !

În sfîrşit, elicopterul ne-a lăsat ceea ce lasă întotdeauna în urma sa : un început de gripă. Timp de două, sau trei zile, tot satul a tuşit şi expectorat, umblam cu toţii bolnavi şi buimaci. Apoi, puritatea aerului şi gerul de-afară ne-au pus pe picioare, am renăscut şi viaţa şi-a reluat cursul normal...

În aceeaşi seară, m-am întîlnit cu Naja în faţa şcolii, în bezna glacială ; erau şi alţi îndrăgostiţi, care se ţineau de mînă, se sărutau, se învîrteau de colo pînă colo în întuneric, se hîrjoneau ca să se mai încălzească. Ne-am întîlnit aşa timp de cîteva zile ; începeam cu faza „logodnici sfioşi şi tandri" apoi treceam la cea de „însurăţei", pe zăpadă, destul de frecvent, în pofida celor minus cincisprezece grade, după care Naja se ducea la ea acasă, iar eu — la Suluk. Mai treceau cîteva ore şi în penumbra zilei ce se năştea, vînătorul se scula şi o pornea după pradă...

20

VENEŢIA PLUTITOARE

Oribila vreme, care se ţinuse scai de noi timp de cîteva săptămîni, s-a îmblînzit, ninge şi marea e potolită. Suluk şi Luiza au plecat cu sania să pescuiască somoni în partea de sud-est a insulei ; e acolo un lac îngheţat la care se ajunge mergînd nu pe ţărm, ci prin interiorul insulei, pentru că pe aici vîntul n-a spulberat zăpada.

Eu și cu Peter decidem să plecăm la vînătoare, în direcția insulei Qeqertaq. Înainte de asta, trecem însă pe la prăvălie să luăm ulei ; cel de care am nevoie continuă să lipsească, și sînt nevoit să cumpăr un alt tip, mai vîscos.

Maccor, pe care penuria de ulei îl încurcă la fel de tare ca și pe mine, vine la bordul lui „Nanok".

— Uleiul ăsta nu-i bun de nimic, e prea vîscos, spune el.

— Am să fac un amestec.

Un balans al navei, o cană de gaz în bidonul cu ulei ; încă un balans, încă o cană. Amestecul se face de minune. Cînd socoț că proporția e bună, vidanjez motorul, torn uleiul nou și ce-mi rămîne las în bidon și depozitez totul în cockpit.

Trag ancora afară, Peter desface amarele și Maccor ne părăsește, rînjind cu gura lui știrbă. Pornim spre Qeqertaq, mai precis către micuța insulă Qeqertapalup, avangarda celei dintîi, situată la două ceasuri bune de drum. Lăsăm la tribord o masă impresionantă de aisberguri îngrămădite între noi și uriașul promontoriu, pe care, pentru simplificare, îl voi denumi de aici încolo Pămîntul Balenelor, după numele pe care-l poartă unul din multiplele lui capuri, dar cînd ajungem în preajma insuliței, ne trezim cu o hulă foarte puternică. Valuri cu toptanul și deloc foci. Abordăm insula. Nici picior de vulpe. Doar o rățușcă sălbatică. Prea puțin pentru noi !

— Să mergem la Qeqertaq, am zis eu atunci, prada cea bogată va fi abia mîine. După cîteva minute, însă, luăm o altă hotărîre.

— Ne lasă motorul.

— De unde știi ? face Peter.

— Simt. Îmi spune cel de al şaselea simţ... Abia dacă apucăm să ajungem acasă.

Noaptea se pogoară, neagră şi compactă, vîntul se stîrneşte şi, odată cu el, ninsoarea. Unica mea preocupare e acum să apuc să văd pămîntul, să nu-l scap din ochi şi să ţin ţărmul pînă cînd voi ajunge în raza Savigsivikului. Coasta îmi apărea doar ca o umbră alungită, ceva mai deschisă la culoare decît bezna din jur, vîrstată de dîrele albe lăsate de fulgi pe stîncile negre şi înalte. Dar, navigînd astfel, intrăm într-o zonă în care aisberguri gigantice, adevărate monumente ridicate pe mare, s-au imobilizat, alcătuind palatele unei cetăţi de gheaţă ale cărei dimensiuni mi-e cu neputinţă să le calculez. Peter, nu tocmai liniştit în privinţa soartei noastre şi îngheţat bocnă, s-a dus să se culce.

Ninsoarea devine din ce în ce mai deasă. Marea mea grijă sînt aisbergurile, şi, mai ales, unul dintre ele. Ce înălţime să aibă ? Poate cincizeci de metri, poate mai mult, contururile nu i le disting. Văd însă că face parte din acelea cu grote, stalactite, bolţi gata să cadă, colţi în dinţi de fierăstrău. În general, aceste aisberguri sînt periculoase prin instabilitatea lor, dar cel pe care-l am acum alături e tot ce putea fi mai rău : ciuruit ca un şvaiţer, pe drept cuvînt teroarea eschimoşilor. O detunătură, un zgomot mai puternic — de pildă cel al motorului — şi mormanul de gheaţă se poate dezintegra, iar noi să ne trezim că ni se dărîmă în cap ca un castel de cărţi de joc. Deci, sînt cu ochii pe el. Esenţial e să ieşim din perimetrul lui de prăbuşire.

Tot veghind la dreapta mea, am omis, timp de o secundă, să mă uit ce-i în faţă şi iată că prova izbeşte brutal

un bloc de gheață, de două ori mai mare ca „Nanok", ce plutea la firul apei. Trezit brusc din somn, Peter scoate un țipăt și mă întreabă :

— Ne ducem la fund ?

— Vezi mai bine dacă s-a produs vreo spărtură, deși nu cred.

Verifică. Nici un fel de bubă. Hotărît lucru, de solid e solid cuterul ăsta !

— Cum crezi că-i mai bine : să încercăm să ieșim dintre aisberguri către larg, sau să rămînem între ele și pămînt ? îl întreb pe Peter.

— Pe o noapte ca asta și cu ninsoarea de-afară, riscăm să ne pierdem dacă ieșim în larg.

Într-adevăr, ninsoarea e atît de deasă încît abia poți ține ochii deschiși.

— Da, dar navigînd pe lîngă țărm riscăm să fim prinși de noile sloiuri, ripostez eu.

Un ger mai puternic și banchiza se poate forma instantaneu. Totuși, de comun acord, continuăm să căutăm țărmul, ca să putem apoi naviga de-a lungul lui.

— Unde-i acum Qeqertapalup ? mă întreabă deodată Peter.

— În spatele nostru și oarecum la babord.

— Înseamnă atunci că Savigsivik se află înaintea noastră și la tribord ?

— În principiu, da.

Dar între sat și noi se înalță bariera aceasta de aisberguri și nu sînt chiar convins că Peter, cu toată dîrzenia lui de bărbat, nu e încercat de anumite temeri. În fond, nu are decît cincisprezece ani, la noi în Europa ar fi fost considerat încă puști.

Brusc, citadela de aisberguri se topește undeva, în spatele nostru.

S-o fi străbătut oare ? Acum înaintăm sensibil mai iute. Deși n-o văd, încerc să mă apropii de coastă ; mă voi strădui să urmez conturul Pămîntului Balenelor cît mai mult cu putință, astfel încît să nu fie nevoie decît de o scurtă traversare ca să ajungem la Savigsivik, pe care oricum nu-l putem repera după lumini pe o vreme ca asta.

Stau cu Peter în dosul geamlîcului supraveghind, unul la dreapta, celălalt la stînga, tot ce se întîmplă pe latura respectivă și în față. Ninsoarea a devenit atît de deasă, încît e suficient să-ți muți o clipă privirea de la punctul fixat, ca imediat să te trezești bot-în-bot cu un aisberg.

— Atenție ! Aisberg în față ! anunțăm cînd unul, cînd altul, de fiecare dată cînd observăm cîte un bloc de gheață încremenit în noapte.

— Ce-i cu silueta aceea ? Să fie oare un promontoriu ? întreabă deodată Peter.

— Fără îndoială. De data asta e mult prea mare să fie altceva.

Ne apropiem cu viteză redusă, ca să evităm ciocnirea de eventualele stînci submarine, dar nădejdea noastră e iute spulberată. Ninsoarea se desface pe neașteptate, aidoma unei cortine, și în față apare un aisberg uriaș. Prin vînzoleala fulgilor, distingem doar un perete neted, întocmai zidului unui bastion, dar nu-i putem vedea nici vîrful, nici laturile. O veritabilă insulă plutitoare.

Ne îndepărtăm prudenți și, iată-ne, din nou, în miezul alb al nopții, rătăciți într-o gigantică metropolă, cu zgîrienori de gheață și bulevarde lichide, într-un univers în care marea, vîntul, curenții, însăși viața au încremenit între

ameţitoarele ziduri de sticlă implantate după bunul plac al hazardului.

Ne angajăm într-un culoar, printre doi pereţi uriaşi de gheaţă.

— Unde sîntem ? întreabă, neliniştit, Peter. N-am văzut aisbergurile astea la venire !

— Atunci era frumos, senin, aisbergurile au rămas undeva la tribord. Acum însă am nimerit drept în mijlocul lor.

Timpul a dispărut complet ca noţiune, un minut pare o oră.

— Iarăşi se strîng, spune Peter.

Într-adevăr, în faţa noastră e din nou un zid compact, o fundătură în formă de T. Ca să găsim ieşirea e nevoie să manevrăm, să virăm de bord, să mergem cu spatele. Momente de zbucium într-un decor strălucitor şi, totodată, tern, la urma urmei binevenite după lungile şi deprimantele ceasuri în care gîndurile mele fuseseră obsedant legate de problema proviziilor pe care trebuie să le adun, de motorul care-mi face figuri, de lunga noapte polară ce se apropie.

Tot zigzagînd aşa, iată că hula ne ia iar în primire, dar, odată cu ea, apare şi coasta. E chiar Pămîntul Balenelor. Ne îndreptăm spre el şi începem să cabotăm.

— Habar n-am unde ne aflăm, face Peter. Tu ştii ?

— Foarte exact, nu. Să încercăm să abordăm ţărmul.

— Noaptea şi cu valurile astea ?

E cam sceptic în privinţa reuşitei. Ca şi mine, dealtfel. Din fericire, o veritabilă spărtură se produce în densa perdea a zăpezii. Peter se postează la prova, să-mi semnaleze stîncile ; dăm, la un moment dat, de un pasaj care pare bun, trec în punct mort şi-l las pe „Nanok“ să îna-

înteze în virtutea inerției. Peter face un salt, eu bag în marșarier și mă îndepărtez imediat. Totul, pe o noapte mai neagră ca smoala...

Peter se cațără pe un mic promontoriu ca să încerce să recunoască contururile litoralului ce se desenează, vag, către nord-vest și sud-est. Din fericire, izbutește să identifice locurile, a mai fost pe aici cu tatăl său. La prima vedere, s-ar părea că lucrul cel mai înțelept ar fi să rămînem aici ; știu însă, din experiență, ce înseamnă să fii blocat între țărm și pack, în cazul în care vîntul și-ar schimba direcția. Riscăm ca nava să rămînă prizoniera ghețurilor pe toată durata iernii, iar la primăvară să nu mai găsesc nimic din ea ! Refac deci în sens invers manevra de adineaori, îl recuperez pe Peter și continuăm cabotajul înaintea marelui salt.

— Totul e să vrea și motorul ! zic eu.

Bariera de aisberguri e tot acolo, neclintită. Coloșii nu provin din vreun ghețar învecinat, ci sînt niște vagabonzi ai mărilor, care cutreieră alene întinderile lichide, mînați de curenți și de vînturi.

După vreun ceas, Peter se retrage în cabină și rămîn iarăși singur să-mi continui drumul. Dar e suficient să-l îndepărtez pe „Nanok", cît de cît, de țărm, ca aisbergurile să revină și, odată cu ele, canalele înfundate de uriașe blocuri. În schimb, vîntul și hula dispar ca prin farmec. În comparație cu ceea ce trebuie să îndur acum, ceasurile petrecute în bătălia cu labirintul de pack de dinaintea furtunii îmi par o adevărată joacă de copil.

Plutim orbește, prin noapte, prin vîrtejurile de zăpadă, prin gerul cumplit, înaintăm „pe pipăite", printre zidurile opace de gheață, înșelător transparente.

Mă angajez, în repetate rînduri, în cîte un defileu care mă scoate apoi la o adevărată răspîntie din care se desfac nenumărate străduțe ce se încîlcesc între ele, poduri suspendate, mici piețe, ganguri deschise spre cîte un canal. O veritabilă Veneție polară în ruină. Mereu sînt pus să aleg : pe unde s-o iau ? pe-aici ? pe dincoace ? Unde o fi pămîntul ? Cum să mai știu care-i direcția cea bună, dacă tot timpul nu fac decît să virez, să merg înainte, să dau îndărăt ?... Tropăi, să mă dezmorțesc, clipesc întruna, să nu-mi înghețe ochii, ambreiez, debreiez, învîrt pînă la refuz roata timonei, ba într-un sens, ba într-altul, aproape că nu mai simt nici frigul ! Înaintez, dar în ce direcție ? Pereții se desfac, e de fapt o nouă capcană, încerc pe rînd toate ieșirile posibile, revin în sens invers, pornesc pe o nouă rută și, cînd să zic că am scăpat, constat că am nimerit într-o altă fundătură, cu ramificații multiple, aidoma bronhiilor unui gigantic plămîn, pe care sînt nevoit să le explorez una cîte una, pînă în cele mai îndepărtate cotloane. Sîntem iarăși prizonieri.

Mergînd pe un canal o iau, la un moment dat, pe o ulicioară îngustă, ca cele din tîrgurile medievale, și iată-mă între două aisberguri cu pereții destul de abrupți, dar ale căror picioare evazate se îmbucă între ele, formînd un soi de canal în formă de V. Pescajul meu e mic — abia cincizeci de centimetri — așa că risc încercarea... și trec, ca să ajung în apropierea punctului meu de plecare. Din cîte-mi amintesc, pămîntul e și el pe undeva, pe aproape. Dealtfel, disting stîncile răsărind din apă. Mă îndrept către ele, străjuit în continuare de înalte ziduri, cînd, deodată, drumul îmi e barat de un sloi uriaș, din fericire îndeajuns de plat ca să pot cerceta împrejurimile și să-mi dau seama că

aisbergurile sînt peste tot, exceptînd porţiunea din faţa noastră. Acolo e, deci, pămîntul !

Arunc ancora, care se prinde de gheaţă. Peter se trezeşte şi scoate capul afară.

— Sîntem la adăpost, îi spun eu, dar am nevoie să-mi trag sufletul, că nu mai pot.

După toate aceste săptămîni petrecute în sat, eram totuşi fericit, ba chiar foarte fericit, să-mi reîntîlnesc gheţurile.

Am luat din cabină felinarul cu gaz, să controlez ce se petrece cu motorul ; de la o vreme scoate nişte zgomote de-a dreptul bizare. Sau e de vină oboseala care face să-mi vîjîie urechile ?

Nu, nu mă înşelasem, motorul era într-adevăr un pic prea fierbinte. Poate că, făcînd amestecul, am pus prea mult gaz şi din pricina asta uleiul a devenit inflamabil ? Poate că a ars pe circuite, sau poate că festa mi-a făcut-o filtrul din pricina şurubului meşterit de Suluk ?

Prea multe întrebări pentru cineva care pică de oboseală. Mă mulţumesc doar să golesc apa din motor ca să nu îngheţe, intru în cabină şi mă prăbuşesc pe patul meu. Înălţat la rangul de bucătar, Peter trece la fiertul raţei în apă de mare şi, odată terminată această operaţiune, îşi devorează partea, în vreme ce eu sforăi de zor. Deşi ninsoarea a făcut ca gerul să se înmoaie, iar primusul, pus la maximum, merge fără întrerupere, în celula noastră de scînduri domneşte o umezeală înspăimîntătoare. Ne aflăm în continuare în mijlocul oraşului plutitor şi frigul ne trezeşte adesea.

Cînd se crapă de ziuă, adică pe la ora zece, mă extrag din sacul meu de dormit, cu regret și o oarecare greutate, și-mi înghit la repezeală prînzul.

— Ce facem acum ? mă întreabă Peter.

— Plinul de ulei și-i dăm drumul mai departe.

Ne căznim din greu să deschidem ușa cabinei ; cokpitul e plin de zăpadă pînă aproape de bord. În schimb, ce plăcută surpriză ! cerul s-a degajat, e luminos, soarele apare de după munți. Arunc zăpada folosind o cratiță. Unde să fie oare bidonul de ulei ? Scotocesc, ajutat de Peter, dar fără nici un rezultat. Rezerva noastră e de negăsit.

— N-ai avut cumva o vizită înainte de plecare, mă întreabă, maliţios, puștiul.

Dau din cap fără să răspund. Peter izbucnește în rîs. Ne-am înțeles din priviri.

Ninsoarea a stat, ceea ce nu-i deloc rău, în schimb temperatura de-afară e glacială. Sorbind o cană de ceai fierbinte, ca să ne mai dezgheţăm, zic :

— Peter, ce-ar fi să te duci cu caiacul pînă în sat după un bidon de ulei.

La întoarcere, o să te însoţească careva cu șalupa.

— ...

Cunosc mutra asta lungă pe care o face, întotdeauna cînd e vorba de o treabă neplăcută. Ideea unui drum de două ceasuri pe gerul ăsta, după un amărît de bidon cu ulei, nu-i surîde cîtuși de puțin.

Cinstit vorbind, nici pe mine nu m-ar tenta o asemenea expediție ; știm amîndoi că dincolo de bariera aisbergurilor pîndesc valurile largului.

— De ce să nu mergem împreună ? sfîrșește el prin a vorbi.

— Pentru că un căpitan nu-și abandonează niciodată vasul. Ce s-ar întîmpla dacă ar porni sloiurile ? Tu nu cunoști, la fel de bine ca mine, toate manevrele.

În plus, s-ar putea să fie nevoie de deplasarea manuală a navei, operațiune cu care sînt obișnuit. Ca să nu mai spun că, dacă s-ar isca o furtună, Peter s-ar refugia cu caiacul pe țărm, fără ca soarta lui „Nanok" să-l preocupe cu precădere.

Am ieșit pe punte, să observ cerul și direcția vîntului care mînă pîlcuri mici de nori dinspre țărm către largul mării, aproape invizibile, din pricina aisbergurilor.

— Am impresia că vîntul împinge gheața către larg, am zis. Uite, am putea ancora în apă adîncă acolo, lîngă limba aceea de pămînt. Nava ar fi astfel la adăpost.

— Cu asta sînt de acord, a răspuns Peter. Dar eu unul nu plec pe asemenea timp. Știi și tu că un om care se răstoarnă cu caiacul cînd sînt valuri, e un om pierdut.

Argumentul e solid, regula e absolută.

— Dar și tu știi că manșonul caiacului meu a dispărut, luînd probabil același drum ca și bidonul cu ulei...

E vorba de foaia de pînză impermeabilă, prinsă de cercul de lemn prin care se intră în interiorul caiacului (ca foile de celofan aplicate pe gura borcanelor de dulceață) și care, cu ajutorul unei frînghii, se strînge atît de fix pe talia navigatorului, încît chiar dacă ambarcațiunea se răstoarnă, nici o picătură de apă nu poate pătrunde înăuntrul ei. Fără acest „șorț", nu există salvare.

— E adevărat, răspunde Peter, dar dacă ucid pe drum o focă, îmi va fi greu s-o trag după mine și n-aș putea reveni înainte de mîine.

Lucrul de care mă tem cel mai mult e că m-ar putea uita complet și n-ar mai reveni defel, furat de patima vînătorii...

— Așa e, dar știi și tu că banchiza s-ar putea forma chiar la noapte și, în felul acesta, „Nanok" ar rămîne prizonierul ei, ceea ce înseamnă că, de fapt, n-ar mai rămîne nimic din el.

Brusc mă opresc din discuție. E clar că am abordat greșit problema. Argumentele fiecăruia din noi sînt bune, valabile, dar niciodată nu trebuie să încerci să obligi pe un eschimos să facă ceva ce n-ar avea chef să facă.

În plus, rămînerea mea pe navă ar echivala pentru Peter cu mărturisirea incapacității de a mă duce singur pînă în sat. Și-ar pierde orice respect pentru mine și cunosc îndeajuns mentalitatea eschimosă ca să sesizez toate aceste nuanțe. E rîndul meu „la serviciu".

— Bun. Îl punem pe „Nanok" la adăpost și lăsăm caiacele la apă. Mergem împreună pînă în sat să căutăm ulei și un vas care să ne aducă îndărăt.

Executăm manevrele propuse și-l abandonez pe „Nanok" cu inima îndeajuns de liniștită : aici apa e prea puțin adîncă pentru ca aisbergurile să poată pătrunde...

Primele lovituri de padelă ne încălzesc și degetele noastre, pînă atunci atît de înghețate încît credeam c-or să se frîngă ca niște bețișoare, își redobîndesc suplețea. Înaintăm cu iuțeală printre giganticele ruine ale orașului plutitor.

— Va trebui totuși să ieșim de-aici, spunem, din vreme în vreme, cînd unul, cînd altul.

Slalomul de aseară se repetă întocmai, cu singura deosebire că, de data asta, îl facem în caiac și avem nevoie de trei sferturi de oră să găsim o breșă.

— Dacă sosim acasă cu caiacele, oamenii vor spune : „Vînătorii sînt destoinici, dar motorul e prost !"

— Ba deloc. Motorul e cît se poate de bun, dar uleiul a dispărut și nu-i decît un singur pezevenghi care a văzut unde era depozitat. E o diferență, ce zici ?

Dădeam din gură și dădeam din padele. După un timp, hotărîm să acostăm ; Peter se cațără pe o stîncă și-mi descrie peisajul. Singurul loc pe unde am putea trece se află la nord și va fi nevoie de un lung ocol ca să-l atingem. Pornim din nou la drum, vîslind între aisberguri și coastă pînă în clipa în care șenalul nostru se găsește astupat de un sloi subțire de gheață acoperită cu zăpadă.

— Ce facem, trecem peste sloi sau încercăm să-l fărămițăm cu padela ? am întrebat, neștiind cum e mai bine.

Fără să-și dea osteneala să-mi răspundă, Peter se retrage cîțiva metri, își ia avînt, vîslește din răsputeri și se repede cu toată viteza spre dala de gheață. Caiacul e pe jumătate afară din apă, urcat pe sloi. Cu mare atenție, Peter se extrage din ambarcațiune, menținînd-o între picioarele larg desfăcute, și începe să înainteze, aplecat mult în față, trăgînd, odată cu piciorul, și caiacul. Pășește prudent, fără grabă, tîrșîindu-și tălpile, ca toți cei care încearcă o gheață proaspăt prinsă. Dacă va ceda cumva sub el, se va trezi călare pe caiac, exact deasupra găurii din mijloc, urmînd să se reintroducă așa cum s-a și ex-

tras. O metodă ingenioasă, pe care o aplic și eu, văzînd că a trecut cu bine peste sloi.

Odată însă depășită crusta de gheață, iată-l pe Peter cuprins din nou de patima vînătoarei. I se pare că vede foci pretutindeni și se învîrte ca un zănatec în jurul meu.

— Peter ! Vîslește ! Trebuie să ne grăbim !

Ne-a mai rămas încă o bună bucată de drum pînă la ieșirea din pack.

Pretutindeni, gheață proaspătă, groasă de cinci pînă la zece milimetri, pe care o sfărîmăm cu lovituri zdravene de padelă.

Ajungem, în sfîrșit, la extremitatea barierei, o ocolim și facem drumul în sens invers, de data asta însă urmînd conturul exterior al orașului plutitor. Cît timp ne menținem în imediata lui apropiere, marea rămîne relativ calmă. Odată, însă, ajunși la Pămîntul Balenelor, de unde vom face marele salt pînă la Savigsivik, vîntul se pornește să sufle cu violență, marea începe să fiarbă, valurile se năpustesc peste noi. Îl văd pe Peter că șovăie — în fond, n-are decît cincisprezece ani — ca și cum ar spera ca cineva să ne vadă cu binoclul și să pornească după noi.

La fiecare val, caiacul se transformă în submarin. Stropi de apă devin instantaneu gheață. Cînd, după o oră de luptă continuă, ajungem la stîncile Savigsivikului, crusta de gheață ce învelește ambarcațiile noastre atingea doi centimetri. Amîndoi semănăm cu doi țurțuri, mai cu seamă eu, lipsit cum fusesem de manșonul protector. Îmi scot mantaua cauciucată și răstorn caiacul cu fața-n jos : dinlăuntrul lui se scurg cel puțin treizeci de litri de apă ! Am ajuns, frînți de oboseală, dar am ajuns.

Am tras apoi o fugă pînă acasă, ca să ne dezmorţim niţel şi să îmbucăm ceva.

— Azi e duminică, ne spune Suluk, prăvălia e închisă, n-o să găsiţi ulei

— O să-l caut pe Aqaluq la el acasă.

— E plecat la vînătoare.

— N-are a face, trebuie să-l găsesc.

Nici măcar nu mă aşez să mănînc ; înşfac o bucată de *matak*, presar nişte sare peste ea — aşa e mai gustos — înhaţ şi un cuţit ca să o pot tăia în felioare pe drum şi pornesc, în goană, pe la unul şi pe la altul, să dau de urma lui Aqaluq. Imposibil să aflu în ce direcţie a luat-o. O femeie care lucrează la prăvălie îmi face rost de chei, dar :

— Ştii unde-i depozitat uleiul ?

Da, eram chiar singurul din sat care mai ştia... Mare noroc că am venit şi eu, împreună cu Peter, altminteri puştiul ar fi aşteptat, fără îndoială, ca lucrurile să se aranjeze de la sine.

M-am întors acasă cu bidonul de ulei.

— Acum, trebuie găsit un vas care să ne însoţească pînă acolo, i-am spus lui Suluk.

— Pe o vreme senină ca asta, toate vasele au ieşit la vînat. Gîndeşte-te, poate că e ultima zi cînd se mai poate ! Mîine, totul va fi, cu siguranţă, numai gheaţă !

Ghinionul meu ! Singura soluţie e să plecăm, din nou, cu caiacele.

— Şi dacă motorul tău va refuza să pornească ? face Luiza, nu tocmai încîntată să-şi vadă fiul plecînd, în caiac, atît de tîrziu.

— Ai încredere în mine ; dacă-i pun ulei, porneşte imediat.

Ne îndepărtăm de Savigsivik, la început destul de încet, pentru că pauza făcută ne-a cam scos din formă. De data aceasta, dăm într-adevăr peste foci. Lăsasem intenţionat puşca la bordul lui „Nanok" ca să nu fiu tentat să vînez. Peter, însă, nu rezistă ; trage şi împuşcă una pe care o iau la remorcă. Însă după cele două zile de luptă cu marea şi gheţurile, mă simt sleit şi trag din greu.

— Foca asta ne întîrzie prea tare, am spus, la un moment dat, şi nu văd nici o bucată de gheaţă suficient de mare ca s-o lăsăm pe ea şi s-o recuperăm la întoarcere. Păcat, dar va trebui s-o abandonăm... Cine ştie, poate că dăm, totuşi, peste ea cînd venim îndărăt.

Mutră lungă la Peter. Semn prost.

— O focă pierdută nu-i mare lucru, pe cînd un cuter e cu totul altceva, am încercat eu să-l îmbunez.

O bucată de vreme a mers în urma mea, după care însă s-a îndepărtat, croindu-şi, cu lovituri de padelă, drum prin crusta de gheaţă ce începuse să se formeze. Oboseala ? O toană ? Mai curînd, cred că erau focile care se tot iveau la suprafaţă, cînd ici, cînd colo, stîrnindu-i patima de vînător şi întunecîndu-i raţiunea...

Am fost nevoit să continui drumul de unul singur. Întoarcerea a fost mult mai scîrboasă decît dusul. Zăpada apucase să se aşeze, mai densă, peste pelicula de gheaţă, făcînd-o şi mai dură decît azi dimineaţă. A trebuit să-mi fac loc printre vechile sloiuri, sudate acum de cele noi, peste care se cristalizase zăpada. Din barieră în barieră, marea devenea tot mai calmă, proaspăta banchiză tot

mai groasă, înaintarea tot mai căznită. De cel puțin zece ori am crezut că pînza caiacului a fost găurită, dar, hotărît lucru, caiacul e la fel de solid ca și „Nanok" ! Timp de un ceas, lupta a fost feroce. N-aș fi crezut niciodată că e cu putință ca cineva să străbată un asemenea haos de sloiuri îngrămădite unele peste altele. Nu că ar fi fost mai multe ca în golful Melville, dar aici eram în caiac ! Sînt fericit că Peter m-a lăsat de unul singur. Sînt fericit să pot învinge, fără asistență, fără ajutor, această banchiză ce se naște și moare în teribila încleștare cu ghețurile de anțărț ! Soarele scapătă în depărtare, dincolo de capul York ; încă un ceas și va dispare, iar după aceea, la o jumătate de oră, se va lăsa noaptea. Îmi adun toate puterile și ajung în dreptul orașului plutitor, care ne-a dat atît de furcă.

Spre marele meu noroc, vîntul, care a suflat în tot cursul zilei dinspre pămînt, a risipit marile aisberguri și nu mai e nevoie să le ocolesc. Străbat, fără probleme, Veneția de gheață care derivează încet spre largul mării, și, în clipa în care îl văd pe „Nanok", simt cum toată oboseala mea se duce ca prin farmec. Nu mai e pic de gheață provenită din apă dulce la bord, deci adio perspectiva unei cești de ceai fierbinte de care aș fi avut atîta nevoie ! Pe mare, nici urmă de aisberg provenit dintr-un ghețar ; fie ce-o fi, mă apropii de primul întîlnit și, cu o lovitură scurtă de padelă, desprind o bucată.

Îmi sorbeam în tihnă ceaiul, în căldura plăcută a primusului, cînd mă trezesc cu Peter, ajuns și el cu prada sa la remorcă. Jos pălăria, puștiul acesta nu-i un fitecine !

Gîdil puțin motorul, frec un pic manivela și iată-ne porniți. Între timp, soarele a apus, dar în noaptea aceasta

nu mai ninge, ştim exact unde ne aflăm şi nu mai trebuie să evit sloiuri. Din păcate, nu pot face uz de armă; Peter, în schimb, care are mîinile libere, împuşcă încă o focă. Cînd am ajuns, era noapte-noapte. N-am fi avut nici măcar timpul să ne scoatem cizmele, dacă am fi stat să jupuim focile noastre, plus cele ale lui Suluk, şi să depozităm carnea în lăzi. Pentru că, Suluk, care ne urmărea prin binoclu şi care ne-a văzut aruncînd în apă prima din focile noastre, a plecat imediat cu caiacul, s-o recupereze, dar, pe drum ...a împuşcat cinci ! Şase foci înseamnă circa două sute cincizeci de kilograme de tras la remorcă şi, cu caiacul, zău că nu-i o plăcere ! Aşa că, lăsînd să treacă pe lîngă el înjurăturile şi focurile de armă ale lui Suluk — menite să ne atragă atenţia — „Nanok" s-a îndreptat spre locul lui de ancorare, surd... şi mîndru.

Expediţia noastră s-a încheiat, în zori de zi, printre fetele adunate în faţa pridvorului şcolii. Naja n-a întîrziat nici ea să apară. Un corolar simplu şi tipic pentru ceea ce înseamnă aici „zilele şi nopţile unui vînător".

21

ZIUA Z

„Ziua Z", pe care o aşteptam de trei ani, ziua primei mele ieşiri cu sania pe banchiză.

Pentru un neofit, pentru cineva venit de pe continent, care, în plus, e şi coşcogea blondul (!) să înhami nişte cîini

și să pornești cu ei nu-i o treabă s-o faci cu una, cu două. Pe socoteala asta s-a vorbit mult în sat și nu-s puțini cei care cred că n-am s-o pot scoate la capăt.

Am îmbrăcat un hanorac nou, cusut de Luiza dintr-o pînză solidă, și am încălțat cizmele pe care mi le-a croit și făcut mama lui Eqortoq, bătrîna care-și plîngea, la 1 septembrie, ruda decedată.

Mi-am dus sania la marginea satului, pe platoul înghețat ce domină marea, în apropierea pietrelor de care sînt legați cîinii mei. Peter a făcut și el același lucru.

— Pleci tu primul ? mă întreabă el.

Dezleg cei opt cîini și-i aduc lîngă sanie. Tot satul s-a adunat să asiste la această primă plecare : femei, copii, bătrîni, chiar și vînătorii care așteaptă să ne vadă urniți din loc ca să se ducă și ei la treburile lor. Mărturisesc, aș fi preferat un public ceva mai puțin numeros...

Încerc să-mi înham cîinii, dar eșecul e total ; se reped în dezordine cînd la dreapta, cînd la stînga și încep să-și încurce hamurile. Ca să pun capăt bramburelii, îi duc pe toți la locul lor. Mulțimea așteaptă, placidă dar atentă, gata să-și bată joc, așa cum numai groenlandezii — sau mai precis eschimoșii — știu s-o facă, sarcastic și tăios, dar să și admire dacă...

Ca să cîștig timp și să-mi recapăt calmul, mă apropii de Peter :

— Peter, am încurcături cu cîinii. Ar fi mai bine să pleci tu primul, iar eu să te ajung din urmă.

Taică-su stătea pe alături, un pic îngrijorat pentru mine ; era poate singurul dintre bătrîni dispus să-mi dea cîteva sfaturi în ultimul moment.

— Suluk, i-am spus eu încetișor, pesemne că am pronunțat greșit ordinele de plecare.

Mi le-a spus și le-am repetat de cîteva ori cu voce scăzută, ținîndu-mi mîinile în buzunare și afișînd un aer dezinvolt, foarte departe de ceea ce simțeam în realitate. Știam prea bine că toată viața mea ulterioară, în acest sat, avea să depindă de momentul prezent.

De data aceasta, am tras sania lîngă cîini și i-am înhămat, pe toți deodată, dintr-o singură mișcare. Două noduri marinărești și treaba-i terminată. Atelajul lui Peter e gata și pornește. Mă uit, pentru ultima oară, la plecarea unui vînător, îi admir siguranța, autoritatea sa calmă. N-aș putea spune același lucru și despre mine, dar din zbuciumul meu lăuntric nu trebuie să se vadă nimic... Dulăii mei au ciulit urechile, au căscat boturile și privesc țintă la fîrtații lor care se îndepărtează. În ei s-a trezit acum chemarea vînătorului, ei știu că la întoarcere îi așteaptă hrana făgăduită. Stau în ordine, adică în evantai, așa cum e sistemul de înhămare și tractare de aici.

Mă plasez în fața lor — așa cum îl văzusem făcînd pe Peter — și-i strig. Nu mișcă nici unul. Insist. Nimic. Nu mi-a rămas decît ultima soluție, cea pe care n-o iubesc deloc : biciul. La Jakobshavn m-am slujit de el foarte rar, poate o dată sau de două ori. Cel dăruit de Foarte-Foarte-Marele-Bărbat și de nevasta sa e în sanie. Îl iau, îl desfac...

Păzea ! Păzea să nu mă încurc între hamuri ori, și mai rău, să mă trezesc înhămat la rîndu-mi ; nu cred să existe loc pe lumea aceasta unde ridicolul să ucidă mai mult ca aici.

Ridic braţul. Sficiul biciului plesneşte sec la zece metri înaintea mea şi revine îndărăt fără — aşa cum şi trebuie — să fi atins pe vreunul din cîini. Haita porneşte fulgerător. Sar în sanie, dar iată că unul din zăvozi se apucă să se abată spre dreapta, atît cît îi permite hamul şi ameninţă să facă la stînga-mprejur. Nu-s atît de îndemînatic încît să-l pot altoi de acolo de unde sînt, fără să ating, din greşeală, pe-un altul. Sar, aşadar, pe zăpadă, îl prind din urmă, îl ard cu biciul, îl pocnesc cu coada acestuia în cap, aşa cum se obişnuieşte, pînă cînd, după vreo sută de metri, răzvrătitul revine în formaţie, definitiv supus.

Peter mă aştepta ceva mai încolo, pe pistă ; îl ajung în scurt timp şi mă iau după el, tăind de-a dreptul platoul, către marginea de sud-est a insulei. Vom vîna pe suprafaţa îngheţată a mării, în preajma aisbergurilor, acolo unde am făcut primele noastre ieşiri împreună, cu circa o lună şi jumătate în urmă.

Învăţ, în timpul acestei prime ieşiri cu sania, să cunosc locurile de vînătoare : între aisberguri au mai rămas porţiuni de mare liberă, banchiza nu s-a format încă şi focile vin să respire. Am abandonat atelajele şi ne-am pus pe vînat. Peter recuperează focile împuşcate din caiac, după care îngrămădim animalele ucise pe sănii.

La înapoiere, trăiesc un moment de intensă bucurie : sîntem primiţi cu laude şi felicitări. Onoarea mi-e salvată şi această Zi cu Z este pentru mine semnalul unui început de viaţă nouă.

De îndată ce se lasă seara, trimit un băiat să-i spună Majei că vreau s-o văd lîngă şcoală, ceva mai devreme decît de obicei. (Nu se cuvine ca un bărbat să se ducă

personal după femeie, iar puştimea de-aici adoră să răspîndească asemenea veşti.) A venit, cu părul său negru fluturîndu-i pe umeri. Am aşteptat să se risipească copiii, şi m-am apropiat de ea ; stătea pe peronul de lemn din faţa şcolii care aici joacă rolul chioşcurilor din părculeţele satelor noastre. Pielea netedă şi smeadă a obrajilor era îmbujorată de ger.

— Iată, i-am spus eu, am hotărît ca încă de astăzi să-mi aleg o nevastă.

Ştii şi tu că Foarte-Foarte-Marele-Bărbat mă presează în legătură cu fiică-sa... Şi nu este singura...

Aştepta, plină de îndoieli.

— Pe cine ai ales ? s-a hotărît, într-un tîrziu, să întrebe.

— Pe tine.

Era acum rîndul meu să aştept, neliniştit.

— Primeşti ? am zis, într-un tîrziu.

— Da, mi-a răspuns, liniştită, fără şovăire.

22

„NANOK“ SE MUTĂ PE USCAT

De data asta s-a terminat definitiv cu furtunile : noaptea, un ger straşnic, a închegat banchiza. Navele nu vor mai ieşi în larg. Profitînd de mareea nocturnă — e cea mai înaltă — oamenii le trag pe uscat, la marginea satului acolo unde sînt şi rezervele de carne.

Ca să tragi un pujortuleraq e nevoie de trei atelaje şi într-ajutorarea se manifestă ca întotdeauna. Cîinii sînt înhămaţi tot în evantai, dar legaţi în trei puncte diferite ale unei amare solide, care are funcţia de ham central. Cînd i-a venit rîndul lui „Nanok", haita lui Suluk — direct interesat întrucît se consideră părintele meu adoptiv — a trecut în frunte. Urmează cea a lui Kutaak, „căpitanul" unuia dintre vaporaşele existente la Savigsivik şi, apoi, cel al lui Eqortoq, căci pentru el incidentul cu „partea balenei" era în firea lucrurilor, aşa cum e acum adăpostirea lui „Nanok", deopotrivă cu celelalte ambarcaţiuni din sat.

Cuterul e cu prova la gheaţa şi zăpada bătătucită care acoperă ţărmul, înclinat mult la tribord. Cei trei „maeştri de ceremonie" se sfătuiesc mai întîi între ei ca să-şi coordoneze acţiunile. Doi-trei săteni se plasează între prova şi ultimul atelaj, ca să poată trage de parîmă, iar ceilalţi, printre care şi eu, la pupa ca să împingem şi să orientăm coca navei.

Cei trei dau semnalul cu biciul şi „Nanok" porneşte să lunece pe stratul îngheţat de zăpadă, săpîndu-şi drum în ea şi urcînd, încet, panta. Un brav sexagenar ne contemplă cum ne căznim, fără să mişte un deget. Eqortoq îşi deshamă rapid cîinii, se preface că dă să plece cu ei spre sat, ca, în secunda următoare, să-i lege, cu o mişcare ultra-rapidă, de piciorul lui moşulică — ca de un ţăruş — şi să-i îndemne cu chiote s-o ia la goană. Dar, iute şi el de mînă, bunicul apucă să se dezlege, înainte de a fi tîrît de haita care se pierde imediat în întuneric. Fericit, nevoie mare, exclamă, cu ochii scăpărînd :

— He-he ! Credeaţi că m-am ramolit de tot ?

A doua zi dimineața, trec pe la prăvălie să cumpăr pîine. Aqaluq îmi întinde o bucată mucegăită rău de tot, iar cînd îi atrag atenția, îmi replică, pe jumătatea serios, pe jumătate în glumă :

— Da, am impresia că de data asta sînt într-adevăr prea multe vitamine !

Vorbim despre trasul pe uscat al ambarcațiunilor și-i povestesc gluma pe care a vrut s-o facă Eqortoq moș-neguțului și care a încheiat, de fapt, ziua. Produs al unui metisaj, între un negru și o eschimosă, dificil integrat, după cum am mai spus, în viața satului, Aqaluq este, fără îndoială, omul cu care mi-e cel mai ușor să discut despre moravurile și mentalitatea compatrioților săi, forjate în milenara lor luptă pentru supraviețuire. Firește, Aqaluq este dintre cei care cred în „binefacerile civilizației".

— Dar, zic eu, nu ți se pare că e păcat că o serie de mici cătune au fost abandonate... Toate casele acelea părăsite la Qeqertaq, la capul York, după cît se pare chiar și la capul Melville și cine mai știe pe unde ?... În fond, această migrație s-a petrecut recent, în epoca aceasta de „superflu" în care trăim !

— Nu-ți fă tu griji. Oamenii noștri sînt suficient de inteligenți ca să aprecieze acest „superflu", am zilnic dovada aici, la prăvălie ; prin forța lucrurilor, disting la iuțeală ce le este de folos și ce nu, în tot bazarul ăsta de obiecte manufacturiere care le sînt expediate. Nici măcar nu-i nevoie să facă un efort de selecție, e natura însăși care comandă.

Cît privește abandonul așezărilor, ascultă această istorie adevărată, petrecută pe vremea bunicilor noștri. Într-unul din anii aceia, furtunile se țineau lanț, zăpada era atît de

groasă, încît se întărise formînd un soi de capac peste gheață. În asemenea cazuri, focile, negăsind crăpături în apropierea pămîntului prin care să respire, pleacă aiurea. Foametea era înspăimîntătoare.

Pe vremea aceea, să fi fost șapte-opt persoane la capul Melville, vreo zece la capul York, cam tot atîția la Qeqertaq și circa cincizeci la Savigsivik.

— Doar atîția ? E jumătate din populația actuală.

— Chiar mai puțin. În prezent, satul numără o sută douăzeci de suflete, dintre care mai bine de douăzeci sînt adevărați vînători. Deci, bărbații din acele cătune au lăsat acasă femeile, copiii, bătrînii cu ultimele bucăți de focă, și grupuri, grupuri, cu sănii și cîini, au luat, venind din toate părțile, drumul banchizei, către mare. Cîinii dispăreau aproape în zăpadă, bărbații înaintau pe jos, ca să mai reducă din povară, cu nămeții pînă la brîu. Au mers așa zile și zile. Dar cu cît se apropiau de mare, cu atît gheața devenea mai primejdioasă, cu ochiuri de apă liberă acoperite cu cîte o punte de zăpadă înghețată care troznea sub tălpicile săniilor. O să cunoști și tu în curînd plăcerile astea, cînd vei ajunge la Pămîntul Balenelor sau capul York. Principalul însă era că se apropiau de locurile unde focile vin să respire.

— Și au pierit cu toții ? Nu s-au mai putut întoarce acasă ?

— Așteaptă... Dimpotrivă, au vînat, au mîncat, au hrănit cîinii și s-au înapoiat cu rezerve zdravene de carne. Știi însă ce-au găsit la întoarcere ?

— Toți cei rămași muriseră de foame ?

— Nu toți, doar cei mai slabi, iar cadavrele lor fuseseră curățate pînă la os... Așa stînd lucrurile, crezi că

e în detrimentul oamenilor dacă se adună laolaltă în așezări ceva mai mari, dacă există acolo prăvălii de unde să-și poată procura și altceva decît carnea de focă — absolut necesară lor, sînt perfect de acord cu tine — dar, în sfîrșit, altceva... fie chiar și pîine mucegăită ?, a adăugat el rîzînd.

— Perfect, dar în cazul acesta diversele „inimi caritabile" din Europa și America să facă bine și să renunțe la campaniile lor pentru interzicerea vînării puilor de foci și să nu saboteze comerțul cu piei, pentru că aceasta e principala sursă de venituri a oamenilor de aici, ea le permite să cumpere pîine mai puțin mucegăită, zahăr, dulcețuri, legume conservate și alte alimente necesare.

În această privință, Aqaluq e întru totul de acord cu mine. Dar refuzul de a continua să trăiască în locuri izolate are și alte rațiuni decît dificultățile legate de o asemenea existență : însăși viața socială îmbracă astăzi alte forme decît cele din trecut.

— La Savigsivik, continuă Aqaluq, se dau, acum, mici baluri, reuniuni, ne vin din cînd în cînd filme, apoi sosirea și plecarea elicopterului, într-un cuvînt, există tot soiul de distracții.

Așa e ; fiecare elicopter aduce sau ia cu sine încărcătura sa de evenimente, fie ele doar noutățile cuprinse în scrisori. Și nu-i mai puțin adevărat că am avut prilejul să asist la cîteva amuzante manifestări ale celei de a șaptea arte : din cînd în cînd, cei de la baza americană trimit, cu împrumut, cîte un film, care e văzut și răsvăzut de localnici cu aceeași plăcere. Groenlandezul e un spectator ideal...

VIAȚA ÎN OCTOMBRIE

A doua zi după mult așteptata „Zi Z", am plecat, împreună cu Peter, pe aceeași pistă, cu intenția ca, de data aceasta, să depășim aisbergurile aglomerate în spatele satului și să ajungem banchiza de la marginea mării libere, banchiză a cărei lățime este de pe acum de trei-patru kilometri.

Proveniți de la stăpîni diferiți și înhămați împreună abia pentru a doua oară, cîinii mei formau un grup neomogen, trăgînd care la hăis, care la cea. Atelajul lui Peter se distanța tot mai mult. Îi biciuiam, dar cînd unul, cînd altul se opreau să-și facă nevoile și se lăsau tîrîți. Am încercat să fac ca Peter : o mică mișcare a încheieturii pumnului, o plesnitură seacă și cîinele se știe vinovat... Loviturile mele de la distanță erau lipsite însă de precizie, astfel încît erau atinși și cei care mergeau bine, nu numai puturoșii. Pedepsiții din neîndemînare au făcut grevă și s-au culcat în semn de protest.

Convins că îl urmez, Peter a luat-o pe după un aisberg, fără să se mai uite în urmă. L-am zărit, de departe, apărînd și dispărînd, de cîteva ori, printre movilele de gheață, ca pînă la urmă să-l pierd definitiv din vedere.

În vremea asta, patrupedele mele zăceau culcate pe zăpadă, refuzînd să se ridice, cu aerul că-și bat joc de mine. M-am resemnat și mi-am făcut un ceai, după care, la impulsul unuia dintre ei, un animal viguros, ce pare să aspire la șefie — viitorul *Nalagaq*, adică cîine-lider — haita mea a acceptat, fără să se lase prea mult rugată, în-

toarcerea acasă. După obiceiul căpătat la Jakobshavn, în drum m-am străduit să reperez aisbergul ideal pentru instalarea capcanei, un aisberg care să tenteze o focă să vină să-și frece burta de picioarul lui și pe care să-l pot regăsi ușor pe întuneric, dat fiind că nu prea cunosc această regiune, situată, față de sat, în partea opusă a insulei.

De aici încolo, voi ieși cu regularitate, fie tăind pista, ca să ajung la aisbergurile îngrămădite în spatele insulei, fie, dimpotrivă, luînd-o în direcția capului York.

— Știi, mi-a spus Naja într-una din zilele imediat următoare, cînd un tînăr vînător aduce acasă prima sa focă prinsă în plasă, se organizează o mică serbare și se mănîncă cu familia și cu prietenii.

Prinsesem, într-adevăr, prima mea focă ! Dacă asta-i tradiția, s-o respectăm ! Dar unde să facem festinul ? Sikutaq, mama Najei, se oferă să-mi pună la dispoziție casa, bucătăria și masa și mă sfătuiește să-i poftesc pe părinții mei adoptivi, Suluk și Luiza.

Naja gătește foca — un animal tînăr, cu carnea grasă și dulce — adăugînd în oală un soi de „vegeta“ — ingredient aromatic importat din Danemarca — care dă felului o savoare deosebită. Sosind, Suluk și Luiza schimbă o mie de politețuri cu părinții Najei ; de vreo cîțiva ani cele două cupluri nu se mai frecventaseră și acum sînt reluate vechile legături de prietenie. Apoi, se pornesc, cu toții în cor, să mă încurajeze și să mă felicite cu o duioșie și o revărsare de sentimente pe care n-am întîlnit-o decît la groenlandezi atunci cînd vor să-și stimuleze și să-și laude copiii.

Fiecare din noi înghiţim două-trei kilograme de carne, după care Suluk pune pe masă o sticlă de rachiu, adusă de el sub hanorac. Sătui şi plăcut încinşi de alcool, mesenii cei vîrstnici se pun pe povestit amintiri şi legende, în vreme ce eu şi Naja ne eclipsăm discret ; fiecare vîrstă, cu plăcerile ei.

Acest festin a oficializat oarecum intrarea mea în familia Najei. Întîlnirile noastre nocturne nu puteau dura la infinit, era limpede că trebuia să locuim undeva împreună. Cît timp fusesem „holtei" mă putusem aciuia la Suluk, dar locuinţa lui nu era prea mare şi nu le-o puteam impune pe Naja, cu atît mai mult cu cît bătrînul continua să mi-o rezerve pe fiica-sa „peste patru ani". Căsuţa pe care o ochisem a rămas, din păcate, ocupată, pentru că cei care stăteau în ea nu au apucat să termine casa nouă. În sfîrşit, cît timp „Nanok" plutise, oferindu-ne intimitatea lui, avusesem toate motivele să nu vin în casa Najei. Acum însă, aceste motive dispăruseră, mai cu seamă că părinţii Najei nu numai că nu formulau nici o obiecţie în legătură cu mutatul ei, ci, dimpotrivă, se arătau încîntaţi. Dacă veneam să locuiesc cu ei, însemna că voi aproviziona familia cu foci, iar Naja va rămîne pe loc, legătura noastră nestingherind astfel cu nimic obligaţiile ei domestice.

Firește, stăteam la strîmtoare. În vasta odaie care servea şi de cameră de zi şi de sufragerie şi de bucătărie, dispuneam de un pătuţ îngust, înghesuit între perete şi masă. Patul Najei făcea unghi cu al meu, ea dormind cu fiu-su. Cel al fratelui ei ocupa unul din pereţii rămaşi liberi.

Chiar de a doua zi după instalarea mea, am cumpărat două scînduri mari ca să transformăm puţin interiorul, în-

trebîndu-mă, totodată, cum vor privi părinții actul meu samavolnic. Dar, această extindere a „perimetrului conjugal" n-a dat loc la nici un comentariu : eram definitiv integrat în viața satului și a comunității vînătorilor, deci aveam tot dreptul să decid. E însă clar că lucrurile nu s-ar fi petrecut la fel dacă îndrăzneam așa ceva imediat după sosirea mea aici.

În aceeași zi, am schimbat locul cîinilor, aducîndu-i mai aproape de casă. După aceea, mi-am aranjat toate sculele de vînătoare într-o magazioară-dependință : pușca, cartușele, năvodul, *tokul*, cazmaua, cîrligul-cange, țărușii de lemn, pieile de ren, primusul, bidoanele cu carburant, diversele frînghii. Dintre acestea, o frînghie mai lungă slujește la coborîrea, în rapel, a saniei, sau la scoaterea ei din apă, în cazul în care s-a plecat în doi și unul din atelaje a suferit un accident.

Ritualul plecării e, de fiecare dată, același : după ce încarc sania, o împing către locul unde sînt cîinii și-i înham la ea. La întoarcere, duc patrupedele la locul lor de priponire, în vreme ce focile se dezgheață la foc. Sania este apoi răsturnată cu tălpicile în sus și lăsată așa în fața casei. În succesiunea de gesturi rutiniere, intervin uneori și situații neașteptate și comice. Într-o zi, de pildă, mă apucasem să reglez luneta puștii, undeva în apropierea casei. O scîndurică așezată la vreo 200 de metri îmi slujea de țintă.

— Mă lași să încerc și eu să trag ? m-a rugat Naja. La primăvara viitoare s-ar putea să-mi prindă bine.

Îi dau pușca, ea își sprijină coatele de marginea saniei, ochește îndelung și trage. Pușca îi scapă din mîini, abia apuc s-o prind din zbor, în vreme ce Naja mea aterizează

pe fund în zăpadă, răsturnată de recul. Izbucnim amîndoi în rîs.

— Uită-te bine la mine cum fac și fără să mă sprijin de nimic.

Manevrez închizătorul, duc pușca la ochi, trag și scîndurica zboară în țăndări. Dar Naja continuă să rîdă cu atîta poftă încît mă molipsesc și eu, rîd în hohote și sughițuri, rîd ținîndu-nă de burtă... și sfîrșesc și eu cu fundul în zăpadă, mai-mai să mă înec de atîta rîs.

Într-una din zile, pe cînd mă pregăteam să plec la vînătoare, am observat că geloasă pe cîinele-lider, pe care nu-l putea înghiți, cățeaua roșcată sfîșiase și mîncase hamul ei, după ce, în prealabil, avusese loc o scărmăneală în regulă. Trăgînd după mine sania ca s-o duc acasă, și să descarc materialele de pe ea, l-am întîlnit pe Angmalortok, căruia i-am povestit pățania.

— N-ai vrea să-mi vinzi încă un cîine ? l-am întrebat. Nu cred să fie un lux dacă voi avea nouă sau zece capete...

Angmalortok nu mi-a răspuns pe loc, s-a mulțumit să zîmbească într-un fel anume și, abia într-un tîrziu, a zis :

— E de văzut...

După care a adăugat :

— Poți să-ți instalezi plasele pentru foci chiar lîngă țărm.

— N-am făcut încă niciodată așa ceva.

El se ducea să le inspecteze pe ale sale și a acceptat să mă ia cu sine. Și iată-ne instalați pe sania lui, înaintînd paralel cu țărmul insulei, către est. Așa am aflat că focile vin să respire între pămînt și banchiză găsind aici din belșug micile crustacee cu care se hrănesc. În plus, le place

grozav să-şi frece burţile de scobiturile din stîncile care se înşiră de-a lungul ţărmului.

Ajunşi la locul unde Angmalortok îşi instalase capcanele, l-am ajutat să-şi scoată din apă capturile şi să foreze, ceva mai încolo, alte găuri. Am făcut şi eu o copcă ca să mă asigur că fundul apei e prielnic şi am forat alte trei, în linie dreaptă, perpendicular pe ţărm. Apoi, mi-am lansat plasa. Învăţasem o tehnică nouă şi eram fericit...

În ajunul marilor geruri, localnicii sînt cuprinşi de o adevărată frenezie, care-i face să devină chiar irascibili. Fiecare ştie că, înainte de a se lăsa noaptea totală, trebuie să vîneze cît mai mult, să completeze şi să asigure proviziile pentru iarnă. În cazul meu, aceste provizii se găsesc într-un stadiu foarte incipient, astfel încît şederile pe banchiză, în întuneric-beznă, se tot prelungesc.

Ochii însă mi se obişnuiesc treptat şi reuşesc să disting linia frămîntată a ţărmului, dincolo de aisbergurile imobile, şi profilul insulelor care se estompează într-o succesiune de degradeuri, cuprinzînd toate grisurile posibile, toate alburile, toate negrurile. Ceva mai aproape deslușesc movilele, greabănele, făgaşele formate pe întinderea de gheaţă de acţiunea vîntului şi de săniile ce şi-au croit cutare sau cutare pistă. Văd chiar şi atelajele care se mişcă în depărtare, cotesc spre zonele de vînătoare şi locurile de odihnă pentru cîini, sau se înapoiază în sat. Şi mai văd —lucrul cel mai important dar şi mai greu — capetele negre ale focilor iţindu-se în ochiurile de apă.

În fiecare zi, vînătorii pleacă să-şi aşeze sau să-şi scoată plasele şi, datorită acestei lupte înverşunate, la întoarcere,

toți locuitorii Savigsivikului vor putea lua unica masă din acea zi compusă din carne fiartă sau înghețată.

Într-una din aceste expediții — plecasem în direcția capului York și mă depărtasem cam la cinci-șase kilometri de sat — am dat peste un ochi de apă neînghețată. Noaptea se lăsase de-a binelea, dar cîinii, simțind ceva, au accelerat alura : o focă înota chiar lîngă banchiză. Am oprit sania, am înhățat pușca, am lăsat piedica de siguranță, dar cînd să trag — clic, clic, clic, — vaselina cu care fusese uns închizătorul înghețase și percutorul nu mai putea scăpa. Las arma jos și chem, încetișor, foca :

— Cru — cru...

Ea plonjează și reapare la vreo patru metri de mine, atît de aproape încît mai că aș izbuti s-o agăt cu cîrligul-cange pe care-l am la îndemînă, în sanie. Îl apuc binișor, continuîndu-mi monologul :

— Cru-cru...

De data asta, foca îmi răspunde :

— Cru-cru.

Pesemne, mă ia drept unul din familie. E însă prea departe ca s-o pot atinge. Prelungesc cîrligul, fixîndu-l cu o sfoară de tok, iar capătul sforii încolăcindu-l pe după încheietura mîinii. Dar și acum, scula e prea scurtă.

— Cru-cru...

Foca se apropie niței. Hai, încă un pic ! Altminteri n-o să izbutesc !

Mă las pe vine și încep să înaintez așa, pe crusta de gheață ce tocmai s-a format la marginea banchizei. Mi-

cările sînt foarte lente și sînt într-atît de prins de dialogul meu — cru-cru — cu foca, încît abia tîrziu de tot bag de seamă cît e de subțire pojghița pe care mă țin. Nu îndrăznesc să mai fac o mișcare și aștept, stană de piatră.

— Cru-cru, face animalul.

— Acum, e rîndul lui să-mi facă avansuri... Brusc, simte pesemne primejdia, pentru că se îndepărtează, cu cîteva unduiri silențioase, în direcția mării.

— Cru-cru, mai zice el, totuși, din cînd în cînd.

Prudență... gheața asta e foarte proaspătă, atît mi-ar mai lipsi, să crape sub mine... mă retrag binișor, nedezlipindu-mi tălpile, ci lunecînd pe ele. Cîștig așa vreo doi metri, ajung în zona de siguranță și timp de încă aproape un ceas, continui să aschimb cu foca impresiile noastre, ale mele, de vînător de foci, ale ei, de focă vînată. Într-un tîrziu, dispare — cu un ultim cru-cru — ! Salut ! — iar eu mă întorc acasă și povestesc familiei pățania.

— Ești nebun, exclamă Sikutaq, gheața putea să se rupă !

— Să știi că atunci cînd am făcut primii mei pași pe banchiză, la Jakobshavn, nu era cu nimic mai puțin primejdios.

Și-i povestesc cum m-a învățat Jakob că trebuie să mergi pe o crustă nouă de gheață.

— Dar atunci nu erai de unul singur ! țipă ea. E înspăimîntător ce-ai putut face ! Și încă în plină noapte !

— Uită-te cum procedez, i-am zis.

Și, ca s-o liniștesc, mimez mersul meu pe gheață, desfăcînd larg picioarele și nedezlipind talpa cizmelor de podea.

— Ești un veritabil *qavdlunaq* ! Și cei ca tine habar n-au de nimic, a replicat ea, pe jumătate furioasă, pe jumătate convinsă.

Soțul ei pune capăt discuției, spunînd simplu :

— Ba are habar.

(Avînd ca subînțeles : „Dovada cea mai bună e că s-a înapoiat sănătos".)

— Dar, adăugă el maliții os, s-ar fi putut ca un *Inuk* să fi fabricat un *tupilak* ca tu să nu poți ucide foca aceea.

După cum cred că am mai spus, *tupilak* este imaginea unui spiriduș răutăcios, pe care eschimoșii din toate timpurile l-au cioplit, fie dintr-o piatră moale, denumită „piatră de săpun", fie din fanoane de balenă ori din fildeșul colților de morsă sau narval. Și, deși aceste figurine, fabricate în serie pentru turiști, au devenit pentru anumite așezări o sursă apreciabilă de venituri, în spiritul eschimoșilor ele își păstrează întreaga lor putere magică.

— Se prea poate că la naștere, un invidios să-ți fi făcut un *tupilak* ca să ai vederea slabă, avea chiar să-mi spună, într-o bună zi, Avatanguak.

24

ELICOPTER, BANCHIZĂ, DEZILUZII

În jur de 20 octombrie, elicopterul a aterizat, aducînd cu sine un danez, care, se pare, ține să-mi vorbească. Mă prezint, deci, a doua zi dimineața la el. E clar că-și închi-

puie că trăiesc pe spinarea comunității și mă întreabă cum reușesc să supraviețuiesc în cătunul acesta pierdut printre ghețuri.

— Vînez, îi răspund eu. Dealtfel, permisul meu e în regulă.

— Bun. Aș putea să-l văd ?

— Vi-l aduc mîine dimineața. Acum, plec la vînătoare.

— Cîte foci ați ucis de cînd vînați ?

— Oh, știți, le-am cam uitat numărul. Tot ce pot să vă spun e că ieri aveam în plasele mele două bucăți și sper să nu fie prea tîrziu ca să găsesc și astăzi încă una.

— Perfect. Peste patru zile o să vină un anchetator să stea de vorbă cu dumneavoastră. O să fiți anunțați de sosirea lui și în ziua aceea va trebui să rămîneți în sat.

— Ce vrea de la mine ?

— Are cîteva întrebări să vă pună.

— Bine. Voi rămîne...

A doua zi, conform obiceiului, am plecat la vînătoare ; la un moment dat, mi s-a părut că-l zăresc pe Kutaak — căpetenia vînătorilor și responsabil pentru tot ce se petrece la Savigsivik, deci responsabil și de propria mea persoană —, ..., ziceam, dară, că mi s-a părut că-l văd și că el mă observă de la distanță. Binoclul mi-a confirmat că nu greșesc și, în zilele următoare, ca să-l derutez, mi-am trasat o nouă pistă. Dar de fiecare dată, constatam la întoarcere, deși era noapte, după forma urmelor, că pista fusese utilizată și de o altă sanie decît a mea. Impresiile mai vechi se adevereau : eram pîndit, eram spionat. Habar n-aveam de ce anume și mă distram grozav antrenîndu-mi urmăritorii în lungi ocoluri, în demonstrații de virtuozitate la pusul plaselor și născocind, pentru ei, parcursuri de toată

frumusețea, peste porțiuni de gheață „găunoasă" ; în anumite zone se întîmplă ca un aisberg să se răstoarne sau ca prăbușirea unuia din pereții săi să spargă banchiza veche. Apa pătrunde imediat în gaura astfel creată, zăpada se așază deasupra, îngheață și formează o crustă, păstrînd dedesubt punga intactă. E de ajuns ca un cîine să calce peste această crustă, ca ea să cedeze. Sigur, cîinele iese și singur din băltoacă, dar nici animalele, nici oamenii nu apreciază genul acesta de distracție. Era pentru prima oară cînd mă pretam la acest sport cu o răutăcioasă plăcere. Într-una din zile, cursa s-a dovedit a fi deosebit de grea și cîinii s-au pornit să tremure de frică. Am comandat stînga-mprejur și m-am oprit într-un loc ceva mai sigur. Mi-am făcut un ceai și am pus, într-o cratiță, o bucată de carne de focă la dezghețat. Apoi, orientîndu-mă după niște aisberguri încastrate în banchiză, am pornit pe jos să văd ce-i cu plasa pe care o așezasem cu o zi înainte.

Niciodată poate, alba imensitate nu fusese atît de somptuoasă, scăldată cum era într-o lumină violetă, și împroșcată de soarele ce asfințea cu scăpărări de negru, de portocaliu, de roșu venețian...

O focă se prinsese în plasă, așa că m-am dus să aduc sania. Între timp, carnea din cratiță se dezghețase și am mîncat o halcă zdravănă aproape crudă, clătindu-mi, din cînd în cînd gura cu zeama însîngerată în care fierbese. Un ceai tip „banchiză". Cîinii apucaseră să se odihnească : am pornit-o pe urmele pașilor mei ca să-mi recuperez prada și să așez din nou plasa. În vremea asta, noaptea se lăsase complet și era timpul să mă întorc acasă.

Un lucru era sigur : dacă exista cineva care să mă spioneze în acest deșert alb și se juca cu mine de v-ați

ascunselea pe după aisberguri, — acești adevărați monștri antediluvieni — apoi acel cineva nu ducea o existență prea distractivă. Eu în schimb, da. Ba aș zice chiar că farsele pe care i le jucam făceau să mă simt într-o formă nebună.

Elicopterul a venit, dar fără persoana anunțată. S-ar putea ca danezul să fi vrut doar să mă sperie. În ori ce caz, a plecat fără să mă mai sîcîie. Se pare, deci, că, din punct de vedere administrativ, pot să fiu liniștit.

De fiecare dată cînd îl întîlnesc pe Angmalortok, fie pe banchiză, fie în sat, îl întreb — cu nenumărate precauțiuni oratorice — dacă îmi va vinde sau nu unul din cîinii săi. Îmi răspunde întotdeauna cu un surîs, care, după cîte cred, înseamnă : „nu, nu-ți voi vinde nici un cîine". Astăzi însă, a acceptat ; împreună cu Naja, care acum mă însoțește aproape peste tot unde mă duc prin sat, am plecat după noua mea achiziție.

— Am să vin cu voi, ne-a spus Angmalortok, iau cîinele cu mine și am să-l leg eu laolaltă cu ai voștri, e mai bine așa.

Nu mi se părea deloc indispensabil ca Angmalortok să se deranjeze pentru o nimica toată, dar, firește, nu m-am împotrivit. Pe drum, îmi servește următoarea tartină :

— Cîinele ăsta nu te costă nimic, face el, neglijent. Împrumută-mi-o însă pe nevastă-ta.

Plasele sale se găseau lîngă ale mele pe banchiză și, a doua zi, pe cînd mă căzneam să leg o focă pe sanie, îl văd că se apropie de mine. Aș fi putut să jur că o anumită întrebare îi frigea limba. Intenționat însă, în loc să am cu el o discuție ca de la bărbat la bărbat, eu întrebîndu-l cît

îi datorez, iar el, de cîte ori sînt dispus să-i împrumut nevasta, am început să bat cîmpii, trăncănind despre starea gheţii, despre piste şi despre timpul de afară.

Seara, m-am dus împreună cu Naja ca să-i dau banii. Cînd i-am întins teancul de bancnote, nu le-a luat, ci a aruncat o privire în direcţia Najei, care flecărea cu nevastă-sa. Am insistat, am împins alte cîteva bancnote spre el şi pînă la urmă, cu vizibil regret, a luat banii.

Seara, înainte de a adormi, discutam după cum ne era obiceiul, despre viaţa şi moravurile groenlandeze.

— Ai mai făcut dragoste cu prietenul meu Angmalortok ? am întrebat.

La început mi-a spus că nu, apoi că da, dar asta înaintea sosirii mele în sat.

— Şi ai s-o faci din nou ?

A zîmbit, a rîs şi a declarat că nu. În realitate, el îi mai făcuse această propunere şi ea îi dăduse curs. Faptul că achitasem costul cîinelui, strica ordinea firească a lucrurilor.

— Perfect. Ai să te culci cu el cînd voi fi plecat la vînătoare. După aceea, o să-i ceri înapoi banii pentru cîine şi ai să mi-i restitui la întoarcerea mea.

Văzut sub acest unghi, amorul în trei nu mai părea să-i priiască. În ceea ce mă priveşte, eram gata să vînd totul : cuter, sanie, cîini, puşcă, să mă întorc în Franţa şi, de-acolo, să plec pe un alt continent, mai mult ca sigur cel african. O clipă mi-am urît mîinile degerate, frigul glacial, Extremul Nord, chiar şi banchiza.

Apoi, m-am imaginat în Franţa sau aiurea, mi-am văzut compatrioţii şi „colegii“ muncind în birourile lor de „studii

și proiectări" și am simțit că-mi vine să-mi vărs și maţele. Am cuprins-o pe Naja în braţe și am alungat toate aceste gînduri negre. La urma urmei, situaţia nu era chiar atît de dezastruoasă... Trebuie doar să las timpul să lucreze cum ştie el...

31 octombrie

Năbădăioasă zi... Hălăduiam prin împrejurimile Pămîntului Balenelor, pe o noapte ca cerneala. Ca să evit o zonă periculoasă, am vrut s-o cotesc la dreapta și, ca să grăbesc manevra, am sărit pe partea stîngă a saniei, și am pornit să alerg pe lîngă cîini, biciuindu-i și dirijîndu-i. Brusc, simt cum mi se duce pămîntul de sub picioare — nimerisem pe o punte de zăpadă — și mă trezesc într-o groapă, cu apa pînă la brîu. Cîinii își continuă cursa ; din fericire, am reflexe bune, și apuc să mă prind de hamul lor. De bine, de rău, se opresc. Atunci le strig să pornească din nou. Mă vor asculta oare ? Da, se pun în mișcare, trăgîndu-mă după ei și, peste cîteva momente, mă trezesc la marginea gheţii solide, cu sania, înţepenită, alături. De astă dată, urlu la ei să oprească, mă caţăr pe banchiză, degajez vehicolul, apoi rămîn în picioare, perfect imobil. Aștept ca pantalonii și cizmele mele, bine strînse cu șireturi, să înghețe bocnă, treabă care se întîmplă în mai puţin de două minute. Sparg atunci pojghiţa de gheaţă și mă scutur bine ; apa nu apucase să pătrundă, practic sînt perfect uscat.

Cîinii m-au salvat. Dacă i-aș fi răsfăţat prea tare, nu m-ar fi ascultat, ar fi venit să se bulucească în jurul meu și, atunci, aș fi fost pierdut. Înainte de ori ce, un atelaj trebuie să fie un instrument util, fidel și docil.

Cînd mă întorc, Naja mă anunță că Nukik, unul din vecinii apropiați, a omorît un urs și sîntem invitați cu toții să ne înfruptăm din el.

— Sînt poftit și eu ?

— Bineînțeles. Vînătorul își sărbătorește izbînda. Iar carne e berechet, pentru toată lumea.

Evenimentul e din cele mai importante : blana se vinde foarte bine, mai cu seamă dacă animalul e bătrîn. Cu cît e mai în vîrstă, cu atît firul e mai lung și are mai multă valoare. Blana aparține celui care a lovit primul animalul. În plus, ursul e o fiară de care vînătorul izolat e mai bine să se ferească. Dacă însă ursului i se întîmplă să se aventureze prin preajma unui sat, atunci e sinucidere curată : asmuțite toate deodată, haitele de cîini îl împresoară și-l blochează imediat.

Nukik locuiește într-o mică căscioară, din bîrne, ca oricare alta. Cînd am sosit, cîteva persoane se aflau deja adunate. Cum intra cîte un nou musafir, zîmbitor și ușor stînjenit, gazda, răspunzînd întrebărilor, se pornea imediat să răspovestească întîmplarea, mimînd cînd pe marele vînător (adică el), cînd pe neîndemînaticul (tot el), cînd ce-a făcut ursul, cînd ce-au făcut cîinii, de care, și pe bună dreptate, e foarte mîndru.

— Cîinii au simțit ursul, istorisește el, și ei au fost cei care au dat alarma. Am lăsat dracului plasa pentru foci și am sărit în sanie. Începe urmărirea. Nukik își îndeamnă cîinii, silueta albă, aureolată de cenușiu, se deplasează cu repeziciune prin noapte. Cîinii galopează, dezlănțuiți, omul răcnește ca să-i stîrnească și mai tare, sania e un bolid care ia viraje nebunești, zboară peste hîrtoape, gata-gata, în orice clipă, să se răstoarne și să-l proiecteze pe vînător

cine știe unde. Ralak, care vîna și el prin împrejurimi, aude hărmălaia și atelajul său se alătură rapid urmăritorilor.

Cele două echipaje cîștigă teren, ursul încearcă să i se piardă urma, să dispară printre aisberguri și să ajungă la mare, să plonjeze în ea. Dar marea e prea departe.

— Cîinii, simțind urma, alergau cît puteau. Deodată. am văzut ursul, oprit lîngă un perete de gheață netedă.

Aplecîndu-se simultan în față, vînătorii au apucat hățurile celor mai buni dintre cîinii lor și le-au tăiat cu o lovitură de cuțit.

— Cîinii s-au năpustit înainte, de parcă ar fi fost asvîrliți cu praștia. În cîteva clipe, încercuiseră fiara. Șocul m-a dezechilibrat și am crezut că acuși-acuși îmi văd capul făcut chiseliță de tălpica săniei.

Spre norocul lui sania și-a pierdut din viteză. Nunik sloboade și restul cîinilor. Acum, haita atacă ursul din toate părțile, obligîndu-l să se apere.

— M-am repezit, continuă Nunik, cu pușca în mînă și l-am luat la ochi, avînd mare grijă să nu nimeresc cumva în vreunul din cîinii mei sau ai lui Ralak. De ucis, l-am ucis împreună.

Dușmani înverșunați ai ursului, cîinii și-au satisfăcut și ei ancestrala ură mușcînd, pentru o ultima oară, din trupul neînsuflețit, după care s-au apucat, potoliți, să-și lingă rănile.

Și iată-ne acum, înfruptîndu-ne cu mare plăcere din carnea ursului.

— Am auzit, spun eu, că ursul are același gust ca și cîinele

— Cei din sud, răspunde careva, pretind că renul seamănă cu cîinele.

— Dar ceva mai la nord, face un altul, se zice că la gust cîinele e la fel cu vulpea.

— Iar în nord de tot, se spune că ursul seamănă cu carnea de om, completează un alt mesean.

— Ai încercat vreodată ? întreb eu.

— Nimeni de aici n-o să-ţi mărturisească vreodată că, poate, strămoşii lui au încercat acest gust...

Conversaţia decurge, ca întotdeauna, într-o atmosferă veselă, plină de rîsete şi înţepături. Mă gîndesc, însă, la cumplita poveste istorisită de Aqaluq şi-mi dau seama de ce, astăzi, nimeni nu mai e eschimos ci „groenlandez"...

25

O ZI ÎN FAMILIA NAJEI

Pe la orele 10 dimineaţa, la începutul lungii nopţi polare, iradiază, între pămînt şi cer, o fîşie circulară, portocaliu deschis, aurind universul de gheaţă şi transformînd, pentru cîteva ore, ziua ce nu mai avea să vină, într-un amurg prelungit.

Însă, cu fiece zi care trecea, întunericul devenea tot mai adînc, mai ermetic şi unica lumină era cea a lunii.

Unde începe noaptea, cînd se sfîrşeşte, cît ar putea fi ceasul ? Nu ştiu. În afară de Naja şi de mine, toată lumea din casă doarme. Vorbim încet, pe şoptite. Naja, care a

călătorit și la nord de Savigsivik, a trăit și în sudul Groenlandei și vorbește curent groenlandeza veche, îmi poate povesti multe despre viața din Extremul Nord ; are o inteligență vie, o minte deschisă și răspunde fără ocolișuri la întrebările mele.

După crearea bazei atomice americane de la Dundas, vînătorii din vechea Thule s-au regrupat într-o aglomerare de trei sute de suflete — pentru noi, europenii, un sat, dar care, aici, în Groenlanda, reprezintă un orășel. Astfel s-a născut Ultima Thule (Thule K'anak), devenită centrul administrativ al districtului Nord. Toate acestea le cunosc ; ce se întîmplă însă cu locuitorii obligați să migreze înspre pol ?

— Visul lor e să devină funcționari, ca să primească un salariu regulat, îmi spune Naja.

Pesemne că am făcut o mutră uluită și decepționată, pentru că fata s-a grăbit să-mi explice, ca și cum i-ar scuza :

— Viața de acolo e foarte aspră. Pe timpul nopții, teritoriile de vînătoare sînt mult mai întunecate ca cele de aici. Munții înconjoară fiordul din toate părțile și e foarte greu să pătrunzi în el.

— În asemenea cazuri, îți iei ca punct de reper diferite creste...

— Seamănă toate una cu cealaltă, e negru pe negru, le confunzi cu insulele care se află la intrarea fiordului, nu poți pătrunde pe nicăieri. Aici, la noi, știi întotdeauna unde te afli, te poți orienta în funcție de orizont, de mare...

— Exceptînd cazurile cînd e ceață sau ninge...

— Da, dar acolo, totul se confundă în oricare ceas al zilei. Şi nici vînatul nu-i atît de îmbelşugat ca la Savigsivik. Se întîmplă, adesea, ca vînătorii să revină cu o singură focă, dacă nu chiar cu sania goală.

— Poate că bombardierul care s-a prăbuşit peste banchiză a alungat vînatul ?

Acest memorabil accident s-a produs în 1958. Grosimea gheţii atingea circa un metru. Prăbuşindu-se, avionul a făcut o spărtură lungă de şaptezeci de metri şi lată de treizeci, astfel încît banchiza pluteşte acum deasupra unui morman de fiare radioactive...

— Dar aici, care-i cel mai bun loc de vînat ?

— Fără îndoială, capul York şi încă în toate anotimpurile. Acolo ucid cel mai mult vînătorii.

Reiau cu ea o temă pe care am atins-o şi într-o discuţie cu Aqaluq, temă care mă preocupă. Aş vrea să pătrund cît mai adînc în esenţa unor fenomene, să înţeleg ce se petrece în ţara aceasta.

— Pe măsură ce micile grupuri de case aflate în zone izolate se golesc şi locuitorii se regrupează aiurea, satele vor creşte... Nu există riscul ca nevoile de hrană ale populaţiei să depăşească resursele locale ?

— Da' ce crezi tu că păzesc şefii satelor ? Kutaak, de pildă, veghează ca nu cumva cei din district să vină şi să se aşeze aici...

— Dar cei din sud ?

— Pînă la urmă, echilibrul se stabileşte de la sine. În zonele din sud-vest există cîteva şcoli tehnice care-i pot orienta pe tineri către un învăţămînt practic pe plan local ; în mare însă, toţi elevii buni, fie că-s din nord, fie că-s din sud, pleacă în Danemarca pentru desăvîrşirea

studiilor. Guvernul caută să-i asimileze ; dacă lucrurile nu merg, tinerii revin acasă, mai cu seamă cei din sud.

— Dar cei din nord ? Bănuiesc că aceştia sînt pierduţi pentru vînătoare ?

— Vor căuta şi ei o slujbă salariată. Cum însă nu există posturi pentru toată lumea, cei rămaşi pe dinafară emigrează în sud. Acolo oraşele se dezvoltă şi, odată cu ele, pescuitul industrial.

— Dar cu femeile, ce se întîmplă în linii mari ?

— Oh, femeile, chiar dacă au, chiar dacă n-au studii, abandonează oricum muncile lor tradiţionale. Le vezi tu pe fetele acelea pe care le-ai condus la Dundas ca să plece în Danemarca, revenind aici ca să spele şi să mestece piei ? Cu toatele n-au decît un singur vis : să se mărite cu un pescar bogat sau cu un funcţionar — poate fi chiar danez — care să le ofere mantouri de blană, frumoase şi, mai ales, gata făcute !

— Dar tu ?

— Mi-ar place să mă întorc şi să muncesc undeva în sud.

Mă întreb dacă nu visează cumva şi ea să scape din acest univers în care „muncile muiereşti“ sînt de neevitat ? Experienţa de la fabrica de conserve nu mi se pare că a fost concludentă...

În sinea mea mă gîndeam : iată încă o femeie pierdută pentru nord. Sigur, e foarte bine că există moaşe, infirmiere sau ajutoare sanitare. Dar de ce să obligi groenlandezele să nască numai şi numai în spital, deci să ia elicopterul cînd le-a sosit sorocul ? Pînă acum, graţie muşchilor lor abdominali puternici, ştiau să nască fără dureri ; această facultate va fi repede pierdută în saloanele asepti-

zate ale spitalelor. N-ar fi fost oare mai înțelept ca din rîndul localnicelor să fie formate moașe, bine instruite care să-și facă meseria fără trambalarea viitoarei mame ?... Revin însă la ideea mea fixă :

— Nu există riscul să asistăm, treptat, la completa depopulare a așezărilor din nord ?

— Nu, pentru că mulți tineri din Upernavik sau Kuvdlorssuak visează să devină mari vînători și vin încoace pentru că vînatul e abundent. La urma urmei, au la dispoziție tot golful Melville ! Acolo pot să cîștige într-un singur an atîția bani încît să-și construiască o casă nouă. Cînd au strîns destul ca să-și poată oferi tot ce reprezintă bogăție la noi în Groenlanda, se întorc la ei acasă. Cei care continuă să locuiască în sate, sînt adulții... iar dacă există și imigranți, au sosit cu familiile lor cu tot. Dintre aceștia, însă, rămîn numai cei mai rezistenți, cei mai îndemînatici și formează o societate oarecum marginală comunității, fără a fi însă orfanii satului ; uite, de pildă, cazul lui Ralak.

— Dar Suluk este din Upernavik și am impresia că e perfect integrat.

— De acord, dar nu uita că nevastă-sa e de aici, din Savigsivik.

— Ce crezi, populația sporind — din cîte îmi dau seama se nasc mulți copii — cei care vor deveni vînători vor lua oare drumul capului York sau al golfului Melville, ca să se stabilească acolo ?

— Nu-i cu neputință, mi-a răspuns Naja după cîteva momente de gîndire, dar tot Savigsivik va rămîne centrul, deci ei vor trăi izolați și nu cred că administrația le

va asigura aprovizionarea. Și, bagă-ți odată în cap, că oricît ar fi de Inuk cineva, tot fuge de *nuanangilaq*.

Literal, *nuanangilaq* înseamnă : „nedistractiv", cu alte cuvinte, plictis.

Întreaga casă continuă să doarmă. Mă trezesc, e 11 dimineață, e întuneric beznă și așa o s-o țină încă trei luni de aici încolo. Mai dormitez nițel, cu capul Najei pe umărul meu, după care începem să ne foim și ne trezim reciproc. N-avem încotro, trebuie să ne sculăm.

— Naja, ceaiul și cizmele mele.

Pesemne c-a visat urît, pentru că o aud că-mi răspunde :

— Poți să ți le pregătești și singur.

Mă întorc cu nasul spre perete și mormăi :

— Foarte bine. Fără cizme nu pot pleca la vînătoare, și mă prefac că readorm. Trece un minut. Unde nu-i vînat, pîndește foamea. Naja se propulsează afară din pat, trage pantaloni, cămașă, scoate apă dintr-o putină la suprafața căreia s-a format un strat gros de gheață, întețește focul din soba cu păcură, apoi dă jos cizmele mele puse pe un uscător agățat de plafon.

Cînd apa a fiert, pune în ea frunze de ceai, așază pe masă un bloc de margarină tare ca piatra, zahăr, dulceață de fragi și taie cîteva felii de pîine albă.

— Poftim, masa e servită, anunță ea.

Mă extrag, la rîndu-mi, de sub pături și, instalîndu-mă pe marginea patului, îmi iau micul dejun în vreme ce ea, așezată într-un ungher al camerii, redă tălpilor cizmelor mele suplețea, frecîndu-le de un drug de fier, al cărui mîner de lemn îl ține strîns între genunchi. Odată

terminată această operațiune, mestecă între dinți vîrfurile lor, întărite de dogoarea focului, face la fel și cu șosetele mele din piele de cîine și îmi expediază totul la picioarele patului.

O dulce căldură se răspîndește, încetul cu încetul, în locuința încă tăcută. După cîtva timp, apare Avatanguak, tatăl, în cămașă și izmene lungi. Naja îi servește ceaiul. Peste puțin se ivește și Sikutaq, mama, în aceeași ținută.

Încă n-am schimbat nici un cuvînt. Întunericul ne apasă pe toți și fiecare-n parte se gîndește la treburile pe care urmează să le facă. În sfîrșit, mă ridic și încerc să arunc o privire afară, însă, densele flori de gheață încrustate de ger pe fereastră mă împiedică să deslușesc ceva. Ca în fiecare dimineață, îmi trag cizmele, acum moi și suple și, numai în chiloți și cămașă, ies să-mi fac mica mea plimbare igienică în direcția haznalei cu lături instalată la adăpost de vîntul de nord-est. Acolo, stau și ascult noaptea, gust tăcerea, evaluez frigul, umezeala sau uscăciunea aerului, observ forma și mișcarea norilor, luna și halourile din jurul ei, sclipirea, mai mult sau mai puțin intensă, după cum e pîclă sau nu, a stelelor. Contemplu și fumul care, ieșind din hornul casei, se înalță, perfect drept, spre cer.

Nu-i pic de vînt în această seară, în această dimineață, în această zi, în această lungă noapte. Doar clar de lună. Peste patru ore, astrul va fi la apogeul cursei sale. Gîndul mă duce la plasele mele întinse sub calota de gheață din dosul marilor aisberguri, la vreo doisprezece kilometri de aici și la altele, plasate și mai departe, dincolo de ceea ce am numit, odată, Veneția Plutitoare, într-un golfuleț

ascuns după un mic promontoriu, al cărui relief îl cunosc ca pe propria-mi palmă.

Mă delectez cu pacea care învăluie micul meu univers, dar lobii urechilor încep să-mi degere și mă întorc în trap, la căldura camerii. Naja își ia, în sfîrșit, micul dejun, instalată pe marginea patului. Prin ușa deschisă a odăii părinților, îl văd pe Avatanguak cum soarbe o ceașcă de cafea, după ceaiul băut, apoi deschide fereastra basculantă și, la fel ca mine, încearcă să prevadă cum va fi timpul, gîndindu-se, probabil, la ce are de făcut. Închide apoi geamul și revine în camera mare. Va fi primul care să rupă tăcerea :

— S-ar putea să mă duc să văd ce-i cu capcanele mele pentru vulpi. Poate că un vulpoi frumos s-a prins în capcana fiului meu, sau în plasa întinsă de el. Și s-ar putea să mă duc să văd și ce-i cu plasele mele pentru foci.

Plasasem, împreună, o setcă, într-un loc pe care mi-l indicase el, foarte potrivit pentru focile dornice să respire.

— Va fi o gheață bună și tălpicile vor aluneca ușor, fără să istovească cîinii, am spus, la rîndu-mi... Pe un timp ca ăsta, poți rămîne multă vreme afară. Am să plec pe la ceasurile trei, cînd luna va fi la zenit și o să mă întorc mîine dimineața.

Fac, în minte, inventarul lucrurilor pe care trebuie să le verific : pușca, harponul, plasele, hamurile cîinilor, după care recad, la fel ca toți ceilalți, într-o semi-somnolență.

Mă întind, nu-i nici o grabă, luna își urmează drumul ei, timpul e frumos și va dura, și știu că peste cîteva ore nu voi fi scutit de nici un efort. Pînă una-alta însă, respir

și sînt teafăr, viața e frumoasă, hai s-o trăim simplu și fără complicații.

Tăcută, Naja s-a apucat să frămînte cocă pentru pîine...

Ora 3, după-amiază

Ceasul trîndăvelii s-a încheiat. Ascut tokul, îmi trag cizmele, leg strîns nojițele de piele în jurul gleznei și călcîiului, înhață cuțitul, niște hamuri reparate de cu seară, tutunul, pipa.

— Naja, unde mi-ai pus pantalonii și hanoracul ? Și unde-i pila ?

Înarmat cu pila, pornesc să polizez șinele săniei, lucru migălos și de răbdare, căci trebuie să le frec, ținînd pila perfect dreaptă, pe toată lungimea lor. Odată terminată această operațiune, răstorn sania în poziția ei normală și mă duc în magazioara de lîngă casă, să-mi iau scurta din piele de ren — i se spune *qulitsaq* — cortul, plasele reparate, cutia cu primusul, bidonul cu gaz. Strecor sub o pătură, și ea din piele de ren, tokul, cazmaua, o rangă de fier cu vîrful ascuțit, țăruși și leg totul cu o frînghie de nailon, avînd grijă ca harponul să se afle pe latura dreaptă a saniei, în lungul acesteia, iar pușca să stea culcată în față, ușor oblic, astfel încît să-mi fie mereu la îndemînă. Apoi Naja îmi aduce un sac alungit, care conține hamurile de rezervă și cele necesare reparării lor. Îl agăț de spătarul saniei și mă îndrept spre cîini. Văzîndu-mă, încep să sară în sus de bucurie, dar restabilesc rapid ordinea, rotind de cîteva ori, pe deasupra capetelor lor, cureaua harapnicului. Îl trec după aceea Najei, ca să-i țină culcați cît timp le descurc legăturile. Unul după altul, se culcă făcîndu-se covrig, vîrîndu-și boturile sub cozile lor stufoase. Cel care

îndrăznește să și-l scoată de-acolo și-l bagă fulgerător la loc, nu fără un schelălăit jalnic.

Apropii sania și leg toate hamurile de cureaua principală. Naja îmi înapoiază biciul, fluier anunțînd plecarea și pornesc înaintea atelajului. Naja rămîne în urmă, ținîndu-se cu mîinile de spătar, pentru a frîna, în cazul în care sania ar porni-o prea repede la vale pe panta pe care coborîm ca să ajungem la bolovănișul de gheață — i se spune *hummock* — îngrămădit haotic la țărm, împrăștiat, sfărîmat și iarăși adunat, în funcție de înălțimea mareelor. Odată trecută această barieră, ajungem pe banchiza netedă și lucioasă. Mă dau puțin în lături, scot un strigăt, Naja lasă din mînă spătarul, cîinii țîșnesc din loc. Sar din mers în sanie și cu biciul îmi conduc „bidiviii" în direcția pe care am ales-o pentru ziua de azi. Naja ne urmărește cu privirea pînă cînd dispărem, ascunși de un troian sau de vreun aisberg înfipt în mijlocul mării înghețate.

Ajuns pe banchiză, mă simt eliberat de constrîngerile vieții colective, domn și stăpîn pe propria-mi viață și peste propria-mi fantezie. Luna poleiește, în toate tonurile posibile de gri, zăpada, gheața, aisbergurile răzlețite, umbrele lor. O coamă de deal proiectează peste banchiză un ton mai închis ; abrupte, dezgolite de vînturi, coastele munților sînt tușe negre pe o paletă argintie.

Treptat, însă, această totală bucurie dispare. Frigul și nemișcarea din jur mă țintuiesc pe sanie. O adiere înghețată mi se strecoară între mănușă și mîneca scurtei. Simt cum picioarele încep să-mi degere. Sar pe banchiză și încep să alerg în spatele saniei sau pe lîngă ea.

Așa plec, în fiecare zi, după hrană...

Iată și locul primei plase. La mică distanță de un enorm bloc, în formă de canapea, se înalță un stei de gheață, asemănător, la prima vedere, tuturor celorlalți. Și totuși, cîinii se opresc de la sine, reflexul li s-a format și își cunosc meseria de auxiliari ai vînătorului.

Urme de labe, anumite mirosuri, alte semne...

Mă apropii de steiul de care sînt fixate corzi fine din nailon ; sînt bine întinse ceea ce înseamnă că o focă s-a prins în plasă. Trag întîi de coarda din dreapta, apoi de cea din stînga. Zbătîndu-se să scape, foca n-a reușit altceva decît să se încurce și mai tare. O simt cum se deplasează, greoaie, pe sub gheață.

Alerg să-mi iau tokul și cazmaua și sparg, cu frenezie, cei patruzeci sau șaizeci de centimetri de sloi. Acum, mor de căldură. Mare băgare de seamă ca nu cumva să retez sfoara care leagă plasa de reper. Trag apoi foca pe banchiză, operațiune pe care o fac cu mîinile goale, pentru ca mișcările să fie sigure și rapide, descurc frînghiile și ochiurile plasei și o instalez din nou sub gheață. Numai în asemenea ocazii poți aprecia, la întreaga lor valoare, veșmintele tradiționale : cizmele și mănușile din piele de focă, scurta-hanorac din piele de ren. În ele, omul nu nădușește, aerarea se face la nivelul genunchilor și al încheieturilor mîinii, căldura degajată de corp se evacuează perfect. La punctele de întîlnire, diversele piese care formează echipamentul polar se apropie și se îndepărtează la fiecare mișcare ; o flexiune la nivelul unei articulații și perii blănurilor se întrepătrund, filtrînd aerul. Iată-mă răcorit, tot atît de repede precum mă încălzisem adineaori, cînd am sprintat alături de cîini.

Luna începe să apună. Pornesc să controlez și celelalte capcane, în total paisprezece. La capătul turneului, mă reîntorc în sat cu două foci legate de-a curmezișul saniei.

Cîinii urmează fără șovăire cele mai mici sinuozități ale pistei. Aproape că n-am nevoie să-i ghidez. Știu că, la capătul drumului, îi așteaptă porția lor de mîncare. Luna a dispărut undeva, pe după capul York, argintiul peisajului s-a mătuit și întunecat. Bezna se lasă, în pofida stelelor. Lîngă prăvălie, agățat în vîrful unui uscător de carne, strălucește felinarul de furtună pe care Aqaluq îl lasă aprins în permanență ca să slujească drept „far" vînătorilor. În seninul de sticlă, lumina lui se deslușește perfect. Zăresc și alte gămălii luminoase, pîlpîind, limpezi, în noapte : sînt casele în care cei rămași veghează. La un moment dat, zăresc chiar o siluetă, decupîndu-se net într-un fascicol de lumină, apărut pe neașteptate și, tot atît de brusc, dispărut. Un cîine se pornește să urle, apoi amuțește. Nimic nu tulbură liniștea nopții. Ceasul arată ora 3 dimineața.

Cîinii accelerează alura, atelajul trece în goană peste *hummockul* abia luminat, urcă panta înghețată și sînt nevoit să sar din sanie și să readuc la ordine, cu o lovitură seacă de harapnic, pe cei doi sau trei cîini care manifestau intenția s-o ia pe alături, în speranța că vor găsi vreo bucată de osînză de focă scăpată de careva.

Iată-ne și în fața casei. Scot un șuierat, cîinii se culcă în zăpadă, biciul e un argument convingător. Odată calmul restabilit, mă apuc pe-ndelete, să-i desham. Copiii îmi ies în întîmpinare — Angut, verișoara sa, alți cîțiva pici — izbucnesc în țipete de bucurie la vederea focilor și pornesc în goană în sat să ducă vestea.

Apuc toate hăţurile într-o singură mînă — acum biciul e de prisos — şi haita porneşte de la sine spre locul unde o ţin priponită. Acolo, cîinii se culcă, trei cîte trei, urmărind cu coada ochiului toate mişcările mele. Au burţile goale şi aşteaptă să mă ocup de ei. Dar înainte de a-i hrăni, mă întorc la sanie, mă aplec astfel încît să pot agăţa gluga scurtei de spătar, apoi mă dau puţintel îndărăt şi trag cu mîinile de guler, mişcîndu-mi în acelaşi timp umerii şi torsul. E cea mai bună metodă ca să te extragi din acest soi de cămaşă de forţă (cunosc cazul unor neîndemînatici care au pierit de frig pentru că n-au ştiut să îmbrace scurta aceasta îndeajuns de repede.) Aici, îndemînarea „nevestei vînătorului" joacă un rol primordial, pentru că ea e aceea care, mestecînd pielea, o face să fie suplă, astfel încît bărbatul să-şi poată scoate hanoracul uşor, fără să se încurce în el şi fără să se zbată. Urmează, acum, să-mi strîng diversele scule şi materiale, să le depozitez în magazie, să duc focile în casă şi să le aşez în apropierea focului, să se dezgheţe. După aceea, trebuie să ies din nou, să hrănesc cîinii. Din lada cu rezerve, scot nişte hălci de carne pe care le sparg, iar apoi le tai cu securea în porţii. Cîinii mă fixează cu ochii lor maronii, ciulesc urechile scurte, se arcuiesc la cea mai mică mişcare a mîinii, iscodindu-mă cu privirea : care dintre toţi va căpăta primul ?

Trebuie să respect ierarhia şi, în acelaşi timp, să dau dovadă de îndemînare, altminteri se vor lua imediat la bătaie. Întîi îşi primeşte porţia cîinele-lider, apoi ceilalţi, după o anumită ordine prestabilită. Bucăţile sînt prinse din zbor, fălcile troznesc, închizîndu-se, un kilogram de

carne e înghițit pe nemestecate, urmînd să se dezgheţe, treptat, în stomac.

În sfîrşit, pot intra în casă, să mă odihnesc, ceea ce şi fac, nu înainte însă de a-mi lovi cizmele una de alta ca să scutur zăpada de pe ele şi să-mi dezmorţesc picioarele.

Naja mi-a pregătit mîncarea şi-mi umple o farfurie cu carne. Mi-e cald. Dau jos de pe mine pantalonii de vînătoare şi hanoracul din foaie de cort şi mă aşez pe duşumeaua răcoroasă ; farfuria cu carne e depusă între picioarele mele şi mănînc, fără să scot o vorbă, unicul meu prînz de cînd am plecat, adică de aproximativ douăsprezece ore. Cînd termin, mă întind puţin, să-mi trag sufletul. Vin şi nişte prieteni, cărora Naja le oferă cîte ceva de-ale gurii. Vorbim despre respectivele noastre vînători, despre cîini şi... despre ultimul film văzut. Ei da, aici, la Savigsivik, la doi paşi de banchiză, locuitorii Extremului Nord au descoperit un Jean Marais fascinant, într-un film de capă şi spadă, un Jean Marais care se căţăra, sărea şi cobora zidurile castelului cu măiestrie de virtuoz. Spectacolul a avut un succes monstru. De la film, trecem la un alt subiect de actualitate : în prezent, aparatul de proiecţie e alimentat de un mic generator care funcţionează cu benzină. Se pune următoarea întrebare, deosebit de importantă, căci este vorba de progres cu P majuscul : merită sau nu să fie cumpărat un generator mare, funcţionînd cu motorină, foarte oneros şi ca preţ de cumpărare şi ca preţ de revenire, dar capabil să furnizeze curent electric nu numai pentru aparatul de proiecţie, ci şi pentru întreaga comună ? Unii sînt pro, alţii contra. Nu-i vorba numai de o chestiune de bani ; un generator e o maşinărie zgomo-

toasă, nu cumva tihna localnicilor va fi otrăvită de duduitul lui ?

Carnea și grăsimea de focă ne-au încălzit într-atît, încît transpirăm din gros și ne lungim pe dușumea, să ne răcorim un pic, sfîrșind, bineînțeles, prin a adormi. Cînd mă trezesc, ceilalți au dispărut. Fumez o pipă și mă apuc să dreg o sculă, un ham.

Afară s-a pornit un vînt glacial ; sînt, totuși, nevoit să ies să jupoi focile, dezghețate abia pe jumătate. Trebuie să fiu foarte atent să nu deteriorez pielea care, înghețată, devine țeapănă, se manipulează greu și se sfîșie ca o bucată de hîrtie.

O parte de carne va fi depozitată în lăzile cu rezerve, iar cealaltă, pusă la încălzit în ligheane, va sluji următorului prînz al familiei. Ficatul rămîne afară ; e o mare delicatesă, care aici se degustă precum o înghețată...

Toate aceste treburi mi-au făcut sete. De frigider n-are nimeni nevoie ; dacă ai chef de apă rece, iei cu cana dintr-o putină în care plutesc în permanență și cîteva bucăți de gheață. Ceva mai tîrziu, plec împreună cu Naja în vizită pe la prieteni ; într-un loc se joacă cărți, într-altul se povestesc legende sau întîmplări vînătorești. Cînd ne înapoiem, s-a făcut tîrziu și ceilalți dorm duși. Sîntem, în sfîrșit, singuri și stăm îndelung la taclale, bînd ceai după ceai.

— Ai văzut cît e ora ? mă întreabă, deodată, Naja.

Înainte de a adormi, suflu în lampa cu gaz.

Mîine va fi o zi întocmai cu cea de azi. La fel și poimîine...

BANCHIZA ÎN DERIVĂ

De două luni și jumătate, adică de pe la începutul lui septembrie, ninge cu intermitențe și, în ultima vreme, din ce în ce mai des. Vîntul de răsărit a îngrămădit asemenea troiene între aisberguri și țărmul insulei — e vorba de cel opus satului — încît pistele trasate de sănii au devenit impracticabile. Treptat, treptat am fost nevoit să abandonez zona aceasta de vînătoare în favoarea imensității de gheață ce se întinde în fața satului, limitată la nord de coastele continentale și, la sud, de mare.

În ziua aceea — sau în noaptea aceea — mă aflam demult pe drum, sub un cer jos și încărcat de nori, cînd am pierdut șfichiul de nailon de la bici. Să fi fost din pricina atmosferei umede și încărcate, în ciuda frigului, sau consecința acestui amănunt de ordin practic, dar mi se părea că randamentul cîinilor era mai puțin bun decît de obicei.

Îmi propusesem să fac turul plaselor : două ceasuri, ca să ajung la cele întinse în direcția largului mării, încă o jumătate de oră, să le controlez... și să nu găsesc nimic, o oră să așez o nouă plasă sub o crustă subțire de gheață și, abia după aceea, aș putea porni spre Pămîntul Balenelor.

Distanța dintre capcane e mare, drumul lung și deseori sinuos, în funcție de capriciile troienelor. Nimic, nici la ultima plasă, sania mi-a rămas neîncărcată... Hotărăsc s-o iau în spre Pămîntul Balenelor. Știu că, pe acolo, gheața e perfidă, nu degeaba am făcut eu „baia“ aceea, dar mai

știu că, mîncată de curenții submarini, banchiza cotieră se dislocă și balenele, negăsind alte locuri, vin aici să respire. S-ar putea, deci, ca și focile să vină să-mi facă o vizită...

Mai așez, deci, o plasă, de astă dată pornind dinspre țărm, forînd trei găuri într-o gheață foarte groasă. Alte două ceasuri de muncă. Culmea ghinionului, la ultima lansare, tokul s-a prins în ceva pe sub gheață și, după o oră de chinuri ca să-l desprind, a trebuit să renunț și să-l las acolo. Între timp, se pornise și un drăgălaș de vînt dinspre nord, iar nasu-mi începuse să înghețe. Se scurseseră, în mare, șapte ceasuri de cînd ne speteam muncind, ba eu, ba cîinii...

Încarc toate sculele și materialele pe sanie și mă apuc să descurc, cu mîinile goale, hățurile cîinilor, transformate, de excremente, într-un pachet de noduri betonate. Ei mă privesc liniștiți, făcuți colac pe zăpadă. Cînd în sfîrșit isprăvesc, Nalagaq, credinciosul meu șef de haită, scoate un mîrîit, îi scoală pe veșnicii chiulangii și pornim pe urmele noastre proaspete.

Interminabil acest drum de întoarcere ! Cu atît mai mult, cu cît vîntul se întețește. Înaintăm destul de încet și regret amarnic șfichiul de nailon care s-a desprins de harapnic...

După o oră de drum, pista se bifurcă. Lăsăm la o parte pe cea care duce spre larg și ne angajam pe cea care ne va scoate la sat. Cîinii au iuțit pasul — simt pesemne apropierea casei — dar am pierdut destul timp și nu știu de ce, dar această întîrziere nu-mi prevestește nimic bun. Brusc, sania se oprește. Exact înaintea noastră, o dîră ceva mai întunecată decît noaptea, brează albul pistei. O zăresc

încă de pe sanie și cobor să văd despre ce-i vorba ; nimic grav : gheața a crăpat și dunga netedă nu-i decît un braț subțire de mare. Pășesc peste el fără greutate, fluier, cîinii sar cu toții laolaltă și îi dăm drumul mai departe, în viteză. Trecem așa peste vreo douăzeci de alte crăpături, din ce în ce mai dese și din ce în ce mai largi. Mă așez în capul atelajului, ca să indic drumul, nemaiputînd fi vorba să ne ghidăm după urmele lăsate. La început paralele, fisurile se desfac acum în toate direcțiile. În timp ce-mi inspectam plasele, în timp ce mai așezam una și în timp ce Nalagaq și ortacii săi leneveau la drum, vîntul dinspre uscat a dislocat banchiza.

La un moment dat, fisurile sînt atît de numeroase încît cîinii se opresc, înfricoșați, gata să facă stînga-mprejur... dar unde ar putea să se ducă ? *Tokul* meu, care ne-a făcut să pierdem o oră, a rămas sub gheață, undeva lîngă Pămîntul Balenelor. Sondez gheața cu ajutorul răngii, cîinii mă urmează, prudenți, pas cu pas. Sar, cei mai viguroși dintre ei mă imită, cei mai bicisnici cad în mare, sania vine peste ei, le ține capul sub apă. Îngrozită, haita o ia din loc. îi smulge din baia glacială pe cei căzuți, îi tîrăște după ea. Cu chiu, cu vai, nefericiții revin pe labele lor, se tăvălesc o dată, de două ori prin zăpadă, ca să se zvînte și pornesc în urma curajoșilor pînă la următoarea crăpătură. Cu cît înaintăm, cu atît însă îi simt mai șovăitori, iar pînă la sat mai sînt două ceasuri bune de drum. Ce mai cursă cu obstacole ! Următorul șanț are peste un metru lățime. Îmi fac vînt, îl sar și fluier cîinii. Nici o reacție : refuză să încerce, nu mai ascultă de ordin, frica i-a paralizat.

Îmi forțez privirea, vreau să descopăr unde se termină fisura, dar ea pare să n-aibă sfîrșit. E și prea întuneric ca să-i pot deslușì extremitățile și apoi, nimic nu-mi garantează că voi găsi, la dreapta sau la stînga, o altă trecere mai bună. Timpul presează ; vîntul suflă din ce în ce mai tare, falia se lățește văzînd cu ochii, gheața peste care am trecut se desprinde în bucăți și dispare undeva în largul mării. Dintr-o săritură sînt din nou lîngă sanie și cîini. Acum, descopăr și limitele domeniului nostru : vreo treizeci de metri pătrați, nu mai mult, care, sigur, derivează către larg. Trebuie să trecem dincolo cu ori ce preț, altminteri sîntem pierduți. Nu avem la noi nici măcar o focă să ne slujească de hrană. Ridic harapnicul și încep să biciuiesc cîinii. Înnebuniți de groază, ei se azvîrlă în toate direcțiile, unii se bagă sub sanie, să scape de lovituri. Cu cît îi biciuiesc mai mult, cu atît spaima lor crește, iar, între timp, sloiul e dus de curent, șanțul se lărgește.

Arunc cît colo biciul, îl înșfac în brațe pe cel mai fricos, și din toată puterea, îl arunc pe malul celălalt. N-apucă el bine să se ridice de jos, că aterizează și următorul, apoi încă unul. Înspăimîntați și totodată furioși, ei urlă și schelălăie de durere, sufocați de strînsura harnașamentelor. Culeg de pe jos harapnicul, plesnesc cu el în gol, sar pe sanie și dau un chiot ascuțit, imbold pentru cei rămași. Aceștia se năpustesc, sar în dezordine, aterizează cu bine. Sania e pur și simplu catapultată de pe sloiul în derivă pe banchiza stabilă. Ea planează deasupra hăului, dar se izbește cu partea din față a tălpicelor de buza gheții, fapt pentru care, spatele se cufundă imediat în apă. Eu mă

aflu însă pe banchiză, perfect uscat. Mă înham alături de cîini, tragem cu nădejde și iată-ne salvați cu toții.

Restul parcursului decurge fără incidente, dar nu mi s-a întîmplat încă, niciodată, să mă aflu, fiind pe banchiză, într-o asemenea primejdie. Aici, nu-i ieșirea din fiordul de la Jakobshavn și nu există nici un pescador care să te repereze în larg.

Dar cînd, odată ajuns, le-am povestit celor de acasă păţania mea, n-au părut defel impresionaţi.

— Dacă ajungeai în largul mării, trebuia să faci un singur lucru : să dai foc la tot gazul din primus. Flacăra ne-ar fi semnalizat că cineva e în derivă și am fi venit să te căutăm, mi-au spus ei.

Nimic mai simplu : o barcă încărcată pe sanie, cîțiva voluntari și salvarea era asigurată !

Dar și ce imagine : nouă cîini, o sanie, un om și un uriaș foc de tabără, totul derivînd pe apele glaciale ale mării polare !

Probabil că așa ceva se mai întîmplase, devreme ce mi se spunea ce-ar fi trebuit să fac. Prefer însă să nu fiu niciodată eu omul acela !

Nu-mi rămînea decît să usuc pielea de ren care îmbracă pe dinăuntru sania, udată cu prilejul plonjonului, apoi să sparg cu ciocanul gheața adunată pe spătar și... s-o iau iarăși din loc, mîine de dimineață, dar cu prudență. De-altfel, am și putut constata că falii și sloiuri detașate nu mai există ; toată buza banchizei a fost smulsă și dusă în larg, iar, odată cu ea, majoritatea plaselor mele, sfîșiate de sloiuri. Acum, cît vezi cu ochii, e doar întinderea neagră a mării...

FURTUNĂ DE ZĂPADĂ

A doua chenzină din noiembrie

Răbufnirea de vînt care a fost cît pe-aci să ne ducă în larg, pe mine şi pe cîinii mei, a fost precursoarea unei furtuni de zăpadă care durează de cîteva zile. Cu neputinţă să ieşi la vînătoare, nu se vede nimic la doi paşi. Profit de această pauză, ca să-mi confecţionez un cort dintr-un material pe care-l trambalez printre bagaje de cînd am părăsit Franţa. Îl croiesc după un model personal — mă tot gîndesc la el încă de la Grenoble — model care reprezintă o sinteză între corturile europene, aşa-zisul „tip camping", şi cele eschimose, dar fără nici un punct slab. Cortul meu trebuie să se adapteze pe o singură sanie, şi nu călare pe două, cum e obiceiul aici, să fie perfect ermetic — deci să păstreze căldura — şi să poată fi micşorat la jumătate, ca să reducă din forţa vîntului, cînd este cazul.

Profitînd de o scurtă întrerupere a furtunii, tatăl Najei s-a dus să vadă ce-i cu plasele sale. S-a întors mofluz, nici tu vulpe, nici tu focă ! Focile care mi-au mai rămas sînt depozitate mult prea departe de sat, în partea de est a insulei, şi-i cu neputinţă să ajung la ele.

— Nu cred să fie vreo focă în plasele mele, i-am spus Najei, care răzuia o piele cu ajutorul unui *ulo*.

Şi-a îndreptat brusc spinarea :

— Sînt sigură că în fiecare din plasele tale e cîte o focă !.

De fapt, aceasta era şi convingerea mea, dar găseam că fata devenise cam prea mîndră de mine.

— S-ar putea, dar probabil s-au pierdut toate, sînt undeva sub zăpadă. Ca să nu mai spun că, datorită furtunii, valurile au rupt cu siguranță toată gheața, chiar și în partea aceea a insulei...

— Ai să le găsești, tu poți să le găsești ! Și chiar dacă nu le găsești, să-ți spui că așa ceva li se poate întîmpla, după furtună, și celor mai vajnici vînători !

Pentru ea devenisem un mare vînător, și amorul ei propriu sporea din zi în zi. Puțin cam prea mult, pentru gustul meu... Am schimbat tema discuției :

— De îndată ce se potolește furtuna, învățătorul vrea să plece, cu sania, la Thule. Ori mă duc cu el, ori plec să vînez la capul York.

— Nu mi-ar place deloc să te duci la Thule.

— De ce ?

— Pentru că la Thule sînt multe femei.

— Și ce-i cu asta ?

— Ele au auzit de isprăvile făcute de un francez în golful Melville și știu că te pricepi la vînătoare.

— Mare scofală. Toată lumea cunoaște lucrurile astea.

— Da, dar ele ar vrea să guste din francezul acela.

Instantaneu mi-am adus aminte de Phil, traducîndu-mi expresia : „Are gust bun". Acum însă era vorba de mine.

— Ia te uită, văd că ești la curent cu multe !

— Nu uita că am fost la Thule, nu demult.

— Bine, atunci mă voi duce spre capul York, imediat ce stă furtuna.

— Va fi prea devreme, gheața de acolo e încă proastă.

(Avea perfectă dreptate, banchiza de acolo era și mai zdrențuită ca cea din zona Pămîntului Balenelor.)

Va trebui, deci, să aștept. Păcat...

— Sînt multe vulpi pe-acolo, reia Naja firul discuției.

— Și ce se poate face cu vulpile alea ?

— Niște prea frumoși pantaloni, care să meargă cu o pereche de *kangmit* cît toate zilele...

— Ultima oară cînd am ieșit cu tatăl tău, am instalat și eu o capcană.

E cu siguranță ceva prins acolo, dar furtuna ori a smuls totul din loc, ori a acoperit cu zăpadă.

Ochii îi străluceau. Era fericită că am așezat și eu o capcană. Pînă atunci, pentru ea, doar taică-su se pricepea să captureze o vulpe.

— Dacă-ți aduc o blană frumoasă, poate ai să te hotărăști, în sfîrșit, să-ți faci o pereche de cizme noi și una de ciorapi din piele de ren ?

Sînt cîteva săptămîni de cînd am încredințat celor două femei din casă — Najei și mamei sale — cinci piei mari de focă, material suficient pentru patru perechi de cizme, două pentru mine și cîte una pentru fiecare din ele. Am reușit să obțin o pereche — una croiește, cealaltă coase — dar Naja amînă mereu să se apuce de prepararea, așa cum trebuie, a celorlalte piei, care cer să fie mestecate bine pentru că, atît ciorapii cît și cizmele mele, trebuie să fie foarte suple.

— S-ar putea să le și fac, îmi răspunde ea, luîndu-mă ușor peste picior, dar cu privirea mereu scăpărătoare.

— În orice caz, de îndată ce va fi posibil, fie că ți-s gata cizmele, fie că nu, că vii cu mine ori ba, eu unul plec să vînez la capul York, am declarat, în chip de concluzie.

— Voi veni cu tine, mi-a răspuns ea, cît se poate de calmă.

Naja m-ar urma acum ori unde, în ori ce fel de condi-

ţii, ar veni, dacă aş dori acest lucru, chiar şi în Franţa. Pe zi ce trece, devine tot mai mult „femeia mea".

Furtuna însă continuă. Foametea a prins să rînjească de prin ungherele casei noastre. Sînt două ceasuri de cînd, aşezat în faţa mesei, Avatanguak înşiră poveşti vînătoreşti, descriind, cu lux de amănunte, vînatul ucis şi ospeţele care se încingeau după aceea, atît de copioase că plesneau centurile pe burţile mesenilor... În vremea asta, Sikutaq pregăteşte sărăcăcioasa noastră masă, ca mai apoi să ne aşeze în faţă cîteva bucăţi de focă care au fiert o jumătate de oră : o coastă şi o fîşie de piele, un pic de osînză, un ochi crud — rezervat din oficiu lui Angut — limba, creierul, rinichii, o parte din stomac, inima, un capăt de bojoc, fuduliile şi, la sfîrşit, o panglică destul de scîrboasă la vedere : o bucată de intestin.

Sîntem vreo zece, împresurînd din toate părţile masa şi aşteptînd cu cuţitul în mînă. Mental, fiecare hotărăşte care va fi partea lui, apoi îi cercetează, pe rînd, cu privirea, pe ceilalţi comeseni, încercînd să ghicească la ce se uită ei : „Care bucată şi-o fi ales ?" E o tacită opţiune înaintea asaltului general. Cuţitele se ciocnesc între ele, două s-au înfipt, simultan, în inimă. O clipă, adversarii se privesc cu ochii mijiţi, apoi unul din ei cedează cu un zîmbet : „Ia-o tu, mănînc-o, ai mai multă nevoie decît mine", gîndeşte el.

Odată terminate şi aceste jalnice bucăţi de focă, timp de patru sau cinci zile n-am mîncat decît balenă congelată. Atunci ne-a fost cu adevărat şi foame şi frig, iar eu am deslușit tîlcul expresiei : „să ai o gaură în burtă". Ne era foame de focă...

De obicei, atît eu cît și Naja ieșeam fără probleme din casă, pentru cîteva minute, doar cu cămașa pe noi. Îndărăt ne mînau doar urechile care începeau primele să înghețe. Această performanță — care, de fapt, atunci cînd sînt condiții normale, nu reprezintă mare scofală — a devenit absolut imposibilă. Dacă sîntem siliți să ieșim, ne înfofolim bine și ne grăbim cît putem. Acasă la noi, sau în casele diverșilor prieteni, sobele și lămpile cu petrol merg din plin, e cald și plăcut, iar gazele nocive, rezultate din ardere, sînt evacuate prin *igalaq*, un soi de mic oberlicht, ferit de vînturile dominante.

În așteptarea timpului frumos, îmi confecționez cîteva scule noi care să-mi slujească în ghețurile de la capul York. Tatăl Najei e ocupat cu împletitul plaselor. Din cînd în cînd, lasă lucrul la o parte și vine să-mi dea diverse sfaturi. Cu cît sculele vor fi mai bune, cu atît voi prinde mai multe foci, iar hrana din casă va fi și ea mai îmbelșugată. Lucrez și, în timpul acesta, îl chestionez în legătură cu drumul de urmat ca să ajung la capul York. Care-i cel mai bun traseu ? Să pornesc direct într-acolo, sau pe etape, trecînd și prin insula Qeqertaq ? Unde-i cea mai proastă gheață, unde-s cele mai mari depuneri de zăpadă ?

Avatanguak îmi arată o floare imprimată pe mușamaua care acoperă masa : acesta e Savigsivik. Pipa, așezată la oarecare distanță, figurează capul York, iar cutia cu chibrituri — insula Qeqertaq. Cu vîrful unghiei, îmi indică punctele cele mai periculoase, confirmîndu-mi și cele spuse de Naja : într-adevăr, aici focile abundă, dar locurile sînt mai expuse furtunilor venite dinspre larg și mareelor ; între insula Qeqertaq și capul York nu există aisberguri

care să reţină banchiza în caz de furtună, deci poate fi smulsă de vînt. Riscurile sînt foarte mari, mai cu seamă pentru cineva care nu cunoaşte capriciile Extremului Nord. Ar trebui să mai treacă o lună ca gheaţa să devină cu adevărat solidă.

Am fost nevoit să împuşc cîinele vîndut de Avatanguak : nu suporta să stea legat, se învîrtea şi se sucea tot timpul şi, la un moment dat una din labe i-a rămas prinsă în cureaua care-l ţinea priponit şi i-a degerat. I-am schimbat locul şi l-am lăsat singur în speranţa că alergînd de colo pînă-colo, circulaţia sîngelui se va restabili şi degerătura va trece. Dar laba a continuat să se tumefieze, să se înnegrească şi nu mi-a rămas altă soluţie decît să-l sacrific. Era, dealtfel, un specimen nărăvit, care se dădea întruna la căţelele din haită, provocînd, fără încetare, aprige bătălii.

Aici, la Savigsivik, lumea nu mănîncă cîine. Cînd am anunţat că diseară vom avea aşa ceva la masă, noutatea a fost salutată cu strîmbături de dezgust. Dar foametea bîntuie prea straşnic ca cineva să mai poată face fasoane şi, după cum s-a văzut, accidentul acesta ne-a priit la toţi. Urmînd sfaturile mele, Naja a fiert carnea timp de trei ore, după care cei prezenţi nu numai că au mîncat cu poftă, dar au cerut şi supliment ! Pe-aici, cîinele, la fel ca şi ursul sau vulpea, nu se înscriu în meniul obişnuit. Cert e că această ciorbă cu rasol ne-a asigurat trei mese.

Încă de la început, Naja a fost cea care mi-a preparat pieile pe care apoi le duceam împreună la prăvălie ; de la o vreme însă, am constatat că aceste piei ne aduceau din ce în ce mai puţini bani. Într-una din zilele astea de ninsoare şi vînt, m-am dus, de unul singur, la Aqaluq şi,

pesemne, metisului nu i-a scăpat grimasa pe care am făcut-o la auzul prețului, de-a dreptul derizoriu, pe care mi l-a oferit.

— Jean, mi-a spus el, pieile tale nu fac multe parale. Știi asta ?

— Am băgat eu ceva de seamă, dar aș vrea să știu și de ce ?

— Rămîne prea multă grăsime pe ele, mi-a explicat el și a întors-o pe dos pe cea pe care i-o adusesem. Uită-te și tu.

Într-adevăr, pe întreaga ei suprafață rămăsese lipită o peliculă de grăsime.

— Ar trebui să-i spui femeii tale să le spele mai bine.

— Așa-a ? Și eu care credeam că le prepară foarte bine !

— De știut, știe foarte bine, într-adevăr, ce trebuie făcut. Totul e să pună și osul la treabă.

Pînă acum, aveam o încredere absolută în conștiinciozitatea Najei, cînd era vorba de munca ei. Întors acasă, am afișat o față de cremene, n-am răspuns la zîmbetul ei de bun venit și m-am apucat să pilesc la fiarele mele, pînă în momentul în care i-am lansat :

— Și de data asta pielea preparată de tine a fost de ultima speță. Probabil că nu faci ceea ce trebuie făcut...

M-a privit, uluită și stînjenită.

— Pierdem cam mulți bani...

Pînă la venirea celorlalți, n-am mai scos o vorbă. După un timp, luînd ca pretext zăpada și pantele acoperite de polei, Naja m-a rugat s-o însoțesc pînă la prăvălie, chipurile s-o ajut să aducă acasă un sac de cărbuni, corvoadă

obișnuită pentru o casă a cărei plită de gătit funcționează cu cărbuni. Cum am ieșit în tindă, m-a apucat de mînă și s-a lipit de mine :

— De aici încolo, n-o să mai rămînă grăsime pe piei, îți promit, am să le spăl mai bine, mi-a șoptit ea.

Un zîmbet a pecetluit pactul nostru.

În aceeași seară, i-am dat pielea unei foci mici, deloc plăcută la vedere, și am urmărit de-aproape toate fazele operațiunii, punînd întrebări și deprinzîndu-mă să pricep mai bine sensul fiecărui gest. Pînă acum, o văzusem numai de la distanță lucrînd. Nu încăpea îndoială, muncea cu sîrg, spălînd și răzuind de zor. Poate că delăsarea îi venise din faptul că eram european ? S-o fi gîndit, probabil, că n-am să observ nimic. Sau, cine știe, simțea nevoia ca cel de lîngă dînsa să fie preocupat de ceea ce face ? Adevărul e că stăpînește la perfecție tehnica prelucrării, dovadă că toți cei prezenți la prăvălie au felicitat-o pentru pielea adusă și i-a fost plătită cu prețul maxim.

28

VIRAJE DUPĂ FURTUNĂ

Furtuna a trecut.

M-am dus să văd ce-i cu plasele pe care le așezasem, așa cum mă povățuise Angmalortok, pe coasta de est a insulei. Am mers un ceas încheiat, cînd înfundîndu-mă

pînă la brîu în zăpadă, cînd alergînd pe lîngă cîini şi degajînd sania. Vîntul dezgolise stîncile care-mi slujeau drept repere şi nu mai izbuteam să mă orientez. Norii, în continuare grei şi joşi, împiedică să treacă palida lumină pe care ar fi putut-o da cornul, în creştere, al lunii. Bezna nopţii domneşte, suverană, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Nu se mai zăreşte nici măcar acea vagă geană de lumină care, deobicei, pîlpîie pe la ora 11 în direcţia răsăritului.

Toate indiciile care marcau poziţia plaselor au dispărut. Pentru ce aş fora mai curînd aici decît dincoace ? Mă las şi eu condus de fler, îndepărtez zăpada cu casmaua, sparg gheaţa, practic o gaură de aproximativ şaptezeci de centimetri, dau, în fine, de apă, înlătur sfărămăturile care pluteau, împiedicîndu-mă să văd ; treptat, ochii se obişnuiesc cu această întunecime care parcă ţîşneşte din însăşi apa mării şi sfîrşesc prin a distinge pietrele care pardosesc fundul ei stîncos.

Flerul nu m-a înşelat : aici amplasasem o plasă, dar ai zice că întreaga banchiză a fost zgîlţîită de maree ; e limpede că o focă fusese prinsă, murise în capcană şi curenţii o duseseră undeva, în larg, împreună cu ochiurile sfîşiate ale plasei.

Am repetat aceeaşi operaţie de încă două ori şi, de fiecare dată, am pornit, mofluz, mai departe. Acum, stratul de gheaţă de lîngă ţărm e mult prea gros, focile nu mai pot veni să respire, au abandonat această zonă, iar mie nu-mi rămîne altceva de făcut decît să le urmez exemplul.

Traversez banchiza în direcţia Pămîntului Balenelor. Cît vezi cu ochii, zăpada, egalizată de teribilele vînturi, se în-

tinde uniformă, masivă, bine tasată. Mă orientez după aisbergurile și troienele cele mai înalte, care marcau, odinioară, pista și cărora furtuna le-a ascuțit crestele. În scurt timp, mă acomodez noilor condiții, îmi recapăt, ca să zic așa, ritmul meu cinegetic și pot hrăni, din nou, întreaga familie, inclusiv cîinii. Victorie ! Într-una din zile, aduc Najei o vulpe polară.

Unul din marile inconveniente ale acestei vieți în comun — e drept, știusem lucrul acesta de la bun început — e că nu izbutesc să fiu niciodată singur, pe de-a-ntregul, cu Naja. Mă mulțumesc să admir de la distanță tînăra eschimosă, perfectă, suplă, tainică, tăcută, discretă, care-și îndeplinește sarcinile sale cotidiene fără un gest brusc. În ceea ce privește casa, ea și cu maică-sa fac un excelent tandem, completîndu-se de minune, cu toate că „bătrîna" lasă în grija fiică-si o puzderie de mici corvezi domestice : să caute gheață dulce pentru apa de băut, să încălzească lighenele cu piei, să pregătească ceaiul, să coacă pîinea... Uneori, trecînd pe lîngă mine, care stau și împletesc plase, Naja mă invită, printr-o privire șăgalnică sau o încrețire a nasului, să ne giugiulim puțin, fără știrea familiei ; dispare, apoi, discret, o urmez afară și facem o mică plimbare să ne putem, în sfîrșit, simți în voie. Cu același deliciu întîmpinăm și ceasul cînd toată lumea adoarme, părinții în odaia lor, fratele ei cel mic și fiul, într-a noastră. Totuși, poate din pricina ambianței calme care domnește aici, poate din cauză că ne lipsește o autentică intimitate... sau poate pentru că e indolentă din fire, această femeie e o frînă pentru mine.

Știu, ar fi absurd să-i reproșez faptul că mă simt prea bine lîngă ea, că sub pilota de puf e cald și că-i greu să te smulgi de-acolo. Dar dimineața o lungește mult cu sculatul, iar eu mă las, la rîndu-mi, furat de dulcea trîndăveală... Afară, pe banchiza care mă așteaptă, domnește bezna, cumplitul frig și, chiar dacă furtuna s-a oprit, viscolul, crivățul, ninsoarea continuă să pîndească. Mai am două luni și ceva de înfruntare cu „perioada neagră" și Naja nu mă ajută cu nimic. Simt cum, uneori voința mă lasă.

În fond, defectul ei major e că se comportă ca o autentică groenlandeză ; două, trei, patru zile la rînd prepară în draci piei, repară veșminte, trebăluiește fără preget, după care lasă totul baltă și nu mai face nimic nu se știe niciodată cît timp. Sau, de pildă, face ce e de făcut pentru noi toți, dar în doze mici, ca un soi de divertisment care ar interveni în atribuțiile ei domestice... În schimb, dacă-i vorba de băut ceai pe la unul sau altul, de mîncat tartine unse cu margarină și dulceață, de făcut vizite, de fumat țigară de la țigară, atunci e cu totul altceva... Iar timpul fuge cu atît mai repede, cu cît ciclul zi-noapte nu mai reglează nici una din ocupațiile firești pentru respectivele ore ; acele pendulei nu mai indică, de fapt, nimic.

Nici măcar nu sînt convins că Naja nu face dragoste și cu alții în zilele cînd sînt la vînătoare. O chestie de moravuri locale ? Posibil, dar pe mine personal nu mă încîntă. Și încă aș mai admite-o, aș mai închide poate ochii, dacă treburile ei de „nevastă de vînător" ar fi terminate la înapoierea mea ; dar nu, ea se apucă de ele exact în momentul în care intru pe ușă. Simt că încep să mă înfurii.

Pentru ea, cel puțin așa cred, a trăi cu un european înseamnă a trăi altfel decît strămoșii. Aici e toată drama. Din încurcătura cu un danez a conservat nostalgia unei anumite existențe facile, în timp ce eu mă aflu aici tocmai ca să revin la surse.

Din diversele confidențe făcute de Avatanguak, am reușit, treptat, treptat, să am o imagine a modului în care se trăiește în casa aceasta... Văzîndu-mă cum mă dau de ceasul morții să aduc cît mai mult vînat, bătrînul mi-a zis, într-o bună zi, prietenește :

— Eu le-am trăit pe toate astea...

— Ce vrei să spui ?

— Așa, să plec cum pleci tu, foarte des și foarte departe, ca să aduci hrană pentru toată familia. Acum, nu vînez decît pentru mine, pentru fiul meu și pentru cîinii mei („am băgat eu de seamă", eram cît pe-aci să-i zic, „ba uneori nici măcar atît !") și ca să pot cumpăra de la prăvălie ceva combustibil, niscaiva alimente și unele furnituri. În privința mîncării, nu duc grija celorlalți.

Atunci, cum, dumnezeu, se descurcă ? Bine, fratele Najei lucrează la prăvălia lui Aqaluq și are, deci, din ce trăi. Dar restul ? Și așa am aflat... Femeie încă foarte frumoasă, Sikutak întreține tandre relații cu cîțiva dintre cei mai buni vînători ai satului ; în schimbul favorurilor sale, capătă „tainul vînătorului", cu care își hrănește copiii proveniți din diversele ei „mariaje".

Mai știu că, dacă o femeie prelucrează pieile aduse de un vînător, înseamnă că acest vînător — chiar dacă o plătește pentru muncă — are dreptul să se culce cu ea. Și

mai știu că în majoritatea cazurilor, un bărbat nu încredințează pieile decît unei „relații intime"... De aceea, am fost destul de șocat văzînd într-o zi în ligheanul Najei alte piei decît cele aduse de mine, de fratele ei sau de taică-su... De unde veneau ele ?

— Astea de unde-s ? am întrebat-o pe Sikutaq.

— Îi aparțin lui Aqaluq.

Îmi era cunoscut faptul că, dincolo de îndeletnicirile sale comerciale, Aqaluq era un excelent vînător, după cum știam și că nevasta sa, o femeie dealtminteri foarte frumoasă, se dovedea pasivă în pat și că ceea ce-i oferea ea soțului, nu-l satisfăcea. Mi-o spusese chiar Naja... Bun, am înțeles... Am schimbat subiectul, dar, la un moment dat, am aruncat, neglijent :

— Ia te uită, tot nu sînt gata ultimele mele două piei ? Socot că Naja are destul de lucru cu ce-i aduc eu ca să se mai încarce și cu pieile altora.

Sikutak se apucă, pe dată, să răzuie grăsimea de pe pieile lui Aqaluq și de atunci n-am mai văzut în lighene alte piei decît cele aduse de mine sau de Avatanguak...

Dealtfel, am impresia că mă bucur de aprobarea tacită a soțului, tatălui și tatălui vitreg al tuturor celor din casă. La cîteva zile după scena descrisă, terminasem de reparat niște plase și hamuri și, cum făcusem murdărie pe jos, am dat să iau mătura și fărașul și să fac curat după mine. Avatanguak m-a oprit, însă, i-a făcut un semn Najei și ea s-a lăsat, umil, pe podea ca să mături. Avatanguak pare satisfăcut, îmi face cu ochiul și-mi aruncă un zîmbet complice.

Așa am ajuns noi la ultima zi a lui noiembrie.

1 decembrie 1974

Tatăl Najei a cumpărat o sticlă de alcool și vrea să mă aibă tovarăș de băutură, ceea ce nu-mi surîde deloc, dar, la fel ca și cu cafeaua care-mi face rău la stomac, trebuie să accept, așa cere politețea. Întreaga familie s-a pus deci pe băut ; seara a început într-o atmosferă veselă, după care toată lumea s-a luat la harță, așa cum se întîmplă, de cele mai multe ori, la aceste beții de întîi ale lunii. La un moment dat, lui Avantanguak i-a venit chef să plece la vînătoare. Era prima noapte cu adevărat superbă, de la furtună încoace. Nimic nu clintea și deasupra Savigsivikului strălucea, rotundă, luna. L-am privit, plin de invidie, cum pleacă, dar n-am îndrăznit să părăsesc, în același timp cu el, familia aflată în plină efervescență.

Cînd s-a înapoiat, spiritele se potoliseră așa că m-am pregătit, la rîndul meu, de plecare. Sania era deja încărcată, cîinii înhămați. Sikutaq pregătise de mîncare pentru întoarcerea soțului, și încă o mîncare foarte bună. Hotărît lucru, prima zi a lunii e zi de sărbătoare !

Tocmai îmi potriveam armele sub frînghia care le ține legate de-a curmezișul saniei, cînd Avatanguak a venit să mă invite să împart cu el cina. L-am refuzat și atunci s-a apucat să insiste în numele soției sale.

— Mă duc să-mi inspectez plasele. Vezi și tu că s-a făcut frumos, trebuie să profit.

Atelajul meu era gata de drum, beția familială, eram sigur, avea să continuie, simțeam nevoia imperioasă să ies la aer. Avatanguak a renunțat, în schimb Sikutaq a venit în persoană să mă roage să rămîn.

— Mă duc să-mi inspectez plasele, am repetat.

Atunci ea s-a pornit să insiste, apoi aproape că mi-a

poruncit, eu m-am încăpățînat — un asemenea refuz era echivalentul unei rupturi — ea s-a înfuriat de-a binelea, iar mie mi s-a făcut brusc lehamite de toată această constrîngere familială. Dintr-un salt am fost călare pe sanie.

— Să nu te mai întorci în casa asta ! mi-a strigat ea.

— S-a făcut, excelentă idee, plec să văd ce-i cu plasele mele ! am răspuns dînd bice cîinilor și neluînd-o prea în serios.

Orice s-ar zice, prefer să gonesc pe banchiza înzăpezită, decît să mă pilesc în casă. Respir pînă-n adîncul plămînilor. Gheața a adunat în ea toate nuanțele posibile de alb, negru, cenușiu. Cît vezi cu ochii cristale foarte fine strălucesc, aidoma unor picături de rouă. Văzduhul nu clintește, lumina înghețată a polului tremură peste troiene și piste. Umbrele aruncate de aisberguri variază între ternul albăstriu al ardeziei și verdele intens și luminos. Sînt fericit la culme, cînt cît mă ține gura, poruncesc cîinilor ba ho !, ba hai !, le dau ordine contradictorii ; ei se încurcă în hățuri, apoi se descurcă singuri, puțin zăpăciți dar în același timp veseli de parcă ar împărtăși euforia mea. Au scos limbile, roșii, late, aspre, și se răcoresc lingînd, din fugă, zăpada. Unul dintre ei și-a luat obiceiul să flirteze, năbădăios, cu cele două cățele, umflate ca niște burdufuri. Niciodată n-am lăsat să-mi scape nimic din amorurile și rivalitățile ce se nasc între diverșii membri ai haitei mele și regula cere să intervin, restabilind ordinea. Astăzi însă îi las să-și facă de cap.

Gerul e strașnic — vreo 40° sub zero — gheața solidă. Sania zboară prin tăcerea diafană, diversele ei articulații din lemn, menținute de legături din coardă de nailon, lucrează, amortizînd șocurile, atunci cînd trecem peste șan-

țuri și hopuri. Pe banchiza încremenită sub luna aflată la zenit, sînt fericit cum n-am mai fost niciodată pînă acum. Din plasă în plasă, cursa continuă, orele curg, traseele nebunești pe care le împrumut îmi înzecesc bucuria.

Odată întors, nimeni nu mi-a ieșit în întîmpinare, nimeni n-a venit să mă ajute, nici măcar Naja... Pesemne că toată lumea doarme. Am legat, provizoriu, cîinii, apoi, trecînd prin antreu, am intrat împingînd ușa care dădea în locuința propriu-zisă.

Camera mi s-a părut, dintr-o dată, prea mare și goală. Ceva lipsea, era limpede. Mi-au fost necesare cîteva momente să-mi dau seama ce anume : dispăruse patul nostru conjugal, înlocuit acum de o masă. Naja stătea pe patul fiului ei. O lumînare aprinsă conferea decorului un aspect cvasi-religios.

Eram obosit, o oboseală fizică, bună, nu ca aceea pe care ți-o dă foiala a zece persoane înghesuite în două odăi, și mă bucuram s-o găsesc pe Naja singură.

Mi-am așezat, calm, căciula și mănușile pe mușamaua cu floricele.

— Vrei un ceai ? m-a întrebat Naja.

— Cu plăcere.

Într-adevăr, ambianța se preta la ceai, care, dealtfel, era gata făcut, de parcă aș fi fost așteptat...

— Am fost dat afară, nu-i așa ?

— Da.

Părea mulțumită. Ca și mine, dealtfel. Cîntecele de pe banchiză, goana săniei, poruncile date cîinilor, mă răcoriseră. Contrar dorinței mele, viața aceasta de familie mă

apăsase chiar mai mult decît crezusem. Acum mă simțeam eliberat.

Intimitatea noastră n-a durat mult ; ceilalți și-au făcut apariția, de parcă abia așteptaseră întoarcerea mea ca să-și înghită și ei ceaiul. Odată isprăvit și acest act ritual și schimbate cîteva fraze banale, mi-am încărcat, fără o vorbă în plus, tot calabalîcul pe sanie și dus am fost. Esențial era acum să cobor lunga și abrupta pantă ce mă despărțea de mare. Am procedat și eu, cum spune proverbul, înjugînd carul înaintea boilor, adică am așezat sania spre vale și cîinii spre deal ; sania trăgea în jos, eu biciuiam cîinii să meargă în sus, de urcat cu ea nu reușeau, firește, dar, agățîndu-se cu ghearele de toate asperitățile terenului, făceau oficiul unei foarte eficace frîne.

Cel mai scurt și cel mai comod drum ca să ajung la „Nanok", aflat la celălalt capăt al satului, e peste banchiză. Odată ajuns pe gheață, sar peste pielea de ren care-mi acoperă încărcătura și o pornesc în goană. Calea speranțelor îmi e deschisă. Sînt fericit, cu adevărat fericit, că am scăpat de-acolo. Dar și Naja părea bucuroasă... Mă întreb, de ce ?...

Pînă una, alta, lunec pe gheață, culcat peste boarfele cu care mă mut. Mă așteaptă un urcuș greu, voi fi nevoit să-l abordez de cîteva ori, dar cîtă fericire să-l zăresc pe „Nanok" și, mai ales, cîtă bucurie să transbordez pe el boccelele mele, armele, năvoadele... În sfîrșit, voi dormi în cabina mea și chiar dacă-mi va fi foarte frig, nu-mi pasă. Nu vreau să mai apelez în nici un fel la locuitorii din Savigsivik. Am pentru ei cel mai mare respect ca vînători, recunosc că în acest domeniu sînt de-a dreptul prodigioși ; din păcate, însă, dacă din contactul cu europenii au do-

bîndit un oarecare confort și cîteva produse ce le erau necunoscute, s-au molipsit de la „civilizație" și de cîteva din defectele ei majore, printre care și acela de a înghiți alcool pentru „plăcerea de a bea". Au existat unele momente în care am simțit că-i detest de-a binelea.

Meditam la aceste lucruri cînd și-a făcut apariția Eqortoq.

— Nu poți rămîne la bord, mi-a spus el, e mult prea frig.

— Am mai dormit pe el în mijlocul gheților.

— Da, dar era vară și nu iarnă. Vino să stai la mine, casa e goală, nu-i nimeni în ea. Cînd nevastă-mea se va întoarce, vom locui cu toții împreună. Ca să scap de el, a trebuit să-i promit că voi veni. Într-adevăr, nevastă-sa lipsește, a plecat cu ultimul elicopter să-și viziteze familia. Pînă la întoarcerea ei, stă cu Puto, mama adoptivă a bebelușului roz al nevestei lui Ralak, pentru că și soțul lui Puto e dus din sat. Aici, genul acesta de „cadril" e cît se poate de normal și acceptat în mod tacit.

Cînd am sosit la Eqortoq, lampa mă aștepta aprinsă, pîlpîind ca o candelă. Am ridicat fitilul să fac mai multă lumină și m-am îndreptat spre camera principală. Acolo erau două paturi, dintre care cel din fund era ocupat de o pereche de amorezi (pentru o casă goală, începutul era promițător !). M-am întins și eu pe celălalt și cu mîinile sub ceafă și ochii în tavan, am început să mă gîndesc la libertatea redobîndită și la ce avea să mă aștepte în viitor. Ce ușurare să mă simt scăpat !

Deodată, am auzit ușa deschizîndu-se, cineva a intrat, apoi a ieșit și a rămas să aștepte în tindă. Am sărit din pat și am prins intrusul de braț. Era Naja.

— Tu ești ? Stai aici ? Iartă-mă... am auzit-o șoptind.

— Vino, așază-te. Ai ieșit pe frigul ăsta numai cu un pulover pe tine ?

— Am izbutit să scap zicînd că mă duc după niște gheață pentru apă.

— Ia zi, nu cumva, din întîmplare, tu ai fost aceea care l-a îndemnat pe Eqortoq să vină după mine la bord ?

Firește că a negat, dar o cunoșteam îndeajuns de bine ca să știu cît de abil minte și cît de mare îi este orgoliul.

Ne-am întins pe saltea, dar ne clănțăneau dinții din gură de frig.

— Mîine ne vom organiza, i-am spus.

— Știu, a replicat Naja.

29

CĂSUȚA

2 decembrie

Într-adevăr, de a doua zi ne-am organizat, în sensul că ne-am instalat în vechea căsuță pe care o tot ocheam de cîteva săptămîni și pe locul căreia, la anul, va fi ridicată o școală.

Construită după tipicul din bătrîni al caselor groenlandeze, și concepută la dimensiunile eschimoșilor, pe una din laturile ei tavanul e mult prea jos pentru mine și nu pot sta acolo decît adus de șale. În fundul odăii, la o jumătate de metru de podea, se află ceea ce va constitui culcușul nostru : o scîndură pe care ne grăbim s-o acoperim cu piei

de ren, ca să fim protejaţi de frig şi pe care ne vom întinde, înfofoliţi în sacul nostru de dormit, dublu. Din fericire, căsuţa mai are şi o veche plită cu cărbuni. Două din minusculele gemuleţe care alcătuiesc fereastra sînt sparte, dar gheaţa le-a astupat şi nu va apuca nicicînd să se topească, chiar şi atunci cînd vom face focul. Dealtfel, toţi pereţii sînt acoperiţi, de sus pînă jos, de chiciură.

Pentru prima oară de cînd ne-am luat, sîntem cu adevărat singuri. De data aceasta, Naja nu mai are încotro şi trebuie să-şi facă meseria de „nevastă de vînător". S-a apucat chiar, după ce le mestecase bine, să prelucreze nişte piei de cîine, destinate să slujească la confecţionarea ciorapilor. Ba şi-a terminat şi pantalonii din blănile de vulpe — una neagră, una albă — pe care eu şi cu taică-su i le-am adus.

Am impresia că abia acum, cînd trăim cu adevărat împreună şi singuri, mi se dezvăluie întreaga suplețe a acestei femei — deşi mai toate eschimoasele sînt suple — întreaga şi inegalabila ei graţie şi sveltețe. Cînd ne trezim, e întuneric şi temperatura e de circa — 10°. Naja aprinde lumînarea pusă de cu seara la căpătîiul patului şi făcînd asta, pletele ei lungi şi negre mătură pieile de ren şi sacul de dormit. Apoi se scoală, trage pe ea pantalonii galben-deschis şi o bluză cu flori roşii, iese afară după cărbuni, sparge cu securea nişte surcele, ridică ochiurile de fontă de pe plită, toarnă un pic de gaz peste lemnele aşezate în vatră, scapără un chibrit şi bojdeuca noastră se luminează de strălucirea flăcărilor. Cu o lovitură de picior închide portiţa de jos a plitei, ca să reducă tirajul.

Astăzi s-a îmbrăcat mai gros : hanorac din piele de ren, mănuşi — împrumutate de la mine — *kangmit* (a reuşit să

le facă !) — și pleacă să aducă niște carne din lada noastră cu rezerve, aflată nu departe de „Nanok". Timp de o jumătate de oră, în ciuda frigului, va sparge carnea cu toporul, așa cum se sparg lemnele de foc, cu gesturi sigure, la lumina felinarului de furtună. Cînd revine, prin ușa dată de perete, gerul năvălește în casă, năprasnic. O strîng în brațe ca s-o mai încălzesc, după care ne luăm micul dejun în pat : ceai acompaniat de cubulețe de carne crudă și congelată — o „delicatesă" greu acceptabilă pentru un european, deși, pînă la urmă te obișnuiești cu orice — dar constituind deliciul eschimoșilor.

Mi se întîmplă să mă gîndesc la Peggy, la micul dejun pe care mi l-a adus în mansarda mea pariziană, de lîngă Place de l'Etoile... Un mic dejun care ne-a purtat pînă-n Groenlanda și le-a precedat pe cele luate la Jakobshavn, în scurta noapte polară de-acolo, lăfăindu-ne într-un adevărat pat, în căminul bine încălzit. Aici, nu dispunem decît de o scîndură îngustă drept pat și sîntem nevoiți să rămînem înfofoliți în sacul nostru de dormit.

Peggy se voia emancipată, venea dintr-o țară dinamică, o țară în care femeile se afirmă în toate domeniile vieții sociale, ne mai acceptînd tutela masculină. Peggy fusese și ea, în mod integral, „femeia mea", fidelă dar reclamînd reciprocitate, geloasă, posesivă, dar, în același timp, reînodînd, fără a avea conștiința acestui fapt, o milenară tradiție de sumisiune. În cazul Najei, nici o doctrină nu stă la baza gesturilor sale și, în prezent, am ajuns la o înțelegere, la o comprehensiune mutuală absolută și, totodată, la o autonomie, care ne eliberează de constrîngerile vieții comunitare, de ceea ce determină, în viața colectivă, relațiile sexuale.

Odată ceaiul băut, mai tragem un pui de somn, iar cînd ne trezim, eu sînt acela care reaţîţ focul — e iarăşi teribil de frig — în vreme ce Naja rămîne tolănită la căldurică. Un scurt răgaz şi ne vom înhăma din nou la sarcinile noastre zilnice...

Între două ieşiri la vînătoare, apuc să-i fabric Najei un *ulo*, cuţitoiul pe care-l folosesc femeile ca să răzuie pieile. Îl fac tăind cu cleştele o veche lamă de joagăr, dîndu-i o formă ovală, după care, cu ajutorul unei pile, o fasonez ca să fie perfect plată pe o parte a tăişului şi piezişă pe cealaltă. Treaba aceasta îmi ia cîteva zile, pentru că, atît materialul pe care-l pileam cît şi cel cu care pileam erau de duritate egală.

Alte ceasuri s-au dus cu perforarea celor două găuri prin care să treacă şuruburile ce aveau să fixeze mînerul de lamă. Drept „burghiu" mi-a slujit un capăt de pilă în care am tot bătut cu ciocanul. Mînerul l-am făcut dintr-o bucată de colţ de narval.

Căsuţa noastră se află în imediata vecinătate a casei lui Otokarssuak, bătrînul vînător care posedă unica nicovală din sat.

Aproape în fiecare zi, „foarte bătrînul" Otokarssuak pleacă, în mod simbolic, însoţit de cîini, la vînătoare. Se duce să vadă cele două sau trei plase pe care le are instalate la ţărmul micuţei insule Sagdleq. Sigur, experienţa şi viclenia acestui om sînt mari, dar îi lipsesc puterile ca să foreze o gheaţă prea groasă pentru el; în schimb, datorită acestui simulacru de vînătoare, rămîne în continuare un „mare vînător", în vreme ce nevastă-sa,

mult mai tînără ca el, prelucrează pieile altor bărbaţi... cu tot ce decurge de aici. În felul acesta, familia nu duce lipsă de carne. Dacă n-ar mai pleca la vînătoare, Otokarssuak s-ar izola de restul colectivităţii, şi-ar pierde pînă şi identitatea şi ar pieri de foame. Poate că într-o zi, prea istovit, va adormi lîngă plasa sa şi nu se va mai întoarce niciodată în sat...

Rezultat : guvernul danez e pe cale să pună la punct un sistem de asigurări sociale de bătrîneţe pentru autohtoni.

Luiza, nevasta lui Suluk, a venit să ne vadă. În timp ce-şi bea ceaiul, o văd că se uită la o piele pusă la uscat pe un şăsiu atîrnat de tavan, că fixează un anume punct de pe această piele şi că în privirea ei apare o licărire sarcastică. Reperez, în mod discret, punctul cu pricina, şi, de îndată ce mă văd singur, mă duc să constat despre ce-i vorba : toată porţiunea respectivă e plină de grăsime. De aici încolo voi remarca de la trei metri orice loc prost degresat şi în lighenele Najei vor ateriza toate pieile lucrate de mîntuială.

— N-ai aflat niciodată, am zis eu, uşor batjocoritor, că o piele prost prelucrată poate fi motiv de divorţ ?

— Ah ! Iar e Kutaak care se întoarce de la vînătoare ! exclamă, agasată, Naja.

Detestă zgomotul, or căsuţa noastră se află niţel mai sus de locuinţa lui Kutaak, ale cărui reveniri de la vînat sînt deosebit de zgomotoase. Ca să se facă ascultat de cei şaptesprezece cîini ai săi, urlă de-i înnebuneşte pe toţi vecinii.

Uneori, se abate și pe la noi, în vizită. Astăzi, de pildă, mă găsește lucrînd la confecționarea unei plase. Se uită mai întîi atent la ce fac, apoi se pune pe rîs, ținîndu-se cu mîinile de burtă :

— N-ai să prinzi niciodată o focă cu chestia asta !

— Zău ? Și de ce, mă rog ?

— Păi, uită-te și tu ! zice el și trage un fir de păr, lung, negru și mătăsos, care se prinsese într-unul din ochiuri. În apă, firul acesta va face zgomot, cam cum face vîntul prin iarbă.

Văzîndu-mi mutra neîncrezătoare, nu mai poate de plăcere, dansează prin odaie, mimînd scena :

— Foca, aude cîntecelul acesta și știe ce înseamnă... Dacă sub apă e un fir din părul unei femei, se cheamă că nici vînătorul nu-i prea departe !

Uneori, căsuța noastră slujește drept loc de întîlnire pentru alți cîțiva vînători. Discuțiile se învîrt, în general, asupra timpului care va fi, dar nu cel de a doua zi. Nu, în timpul ieșirilor lor după vînat, oamenii aceștia se lasă pur și simplu impregnați de elementele de-afară și previziunile lor meteorologice sînt de lungă durată. Se pare că cei de aici sînt capabili să prezică dacă anul ce vine va fi un an sărac sau îmbelșugat în foci sau în balene ; în plină iarnă, cum sîntem acum, ei știu dacă primăvara va fi geroasă sau călduroasă (adică bogată în ninsori) și pot să deducă, pe baza acestor previziuni, cum se va prezenta sezonul de vînătoare...

Dacă stau și mă socot bine, pînă la urmă nu-i găsesc pe eschimoși într-atît de diferiți de locuitorii satului meu

natal. Sigur, mai cu seamă aici, în nord, natura și clima își spun cuvîntul, dar „fondul uman" rămîne foarte asemănător : dur la suprafață, sensibil și tandru în esența lui. Nici un sentiment nu răzbește, aparent, la exterior, iar gesturile și atitudinea sînt deseori înșelătoare ; totul trebuie descifrat din priviri, din intonația vocii. Reacțiile pot și ele evolua cu maximă rapiditate ; o provocare, de pildă, îl poate face pe cel vizat să se exteriorizeze violent sau, dimpotrivă, să se blocheze complet.

Ceea ce-i diferă, însă, total de ai noștri e aerul lor de perpetuă veselie, zîmbetul aproape veșnic, obiceiul de a glumi și face farse, chiar născocind uneori minciuni, de pildă în legătură cu relațiile unui cuplu. Dacă aceste mici birfe dau roade, dacă cei doi se ceartă sau chiar se despart, atunci se cheamă că gluma a fost reușită. Dacă cuiva îi este rău, cu cît suferă mai tare, cu atît rîde mai mult ; iar dacă și-a rupt, bunăoară, un picior, atunci tot satul, inclusiv accidentatul, se va distra de minune, pînă cînd, betegeala va trece.

În sfîrșit, Naja a terminat frumoșii ei pantaloni din blană de vulpe. Ample porțiuni de alb și negru, dispuse simetric pe diversele rotunjimi ale anatomiei feminine se ondulează armonios la fiece mișcare. Și-a pus și o pereche de cizme din piele de focă, albe și suple, înalte pînă la coapse, împodobite cu o largă fîșie de blană de urs polar. În funcție de mișcările corpului și de jocul mușchilor, toate aceste elemente de blană se animă, dansează, se separă, se împreună, se mîngîie...

Tolănit pe pat mă uit la ea cum trebăluiește lîngă plită

și nu mă mai satur de acest spectacol care face din veșmîntul cel mai funcțional cu putință o veritabilă operă de artă.

Într-una din zilele acestei lungi nopți, cînd armonia dintre noi era încă perfectă, i-am povestit Najei despre vara petrecută în Turcia și i-am cîntat una din baladele compuse în închisoarea siriană. Era cea pe care i-o psalmodiasem lui Kutaak, în chip de cîntec religios. Naja m-a rugat să-i traduc cuvintele și cum ideile exprimate acolo — fraternitatea dintre cei năpăstuiți, dorul de libertate, inocența mea etc. — reclamau anumite explicații, i-am povestit despre Turcia și despre țările calde pe care nu le va vedea niciodată. Cum ar fi putut să și le imagineze, cu dunele lor nisipoase, cu plantațiile de portocali și măslini, coborînd în terase pînă la țărmul mării, al unei mări atît de calde încît puteai să te scalzi în ea în tot timpul anului, cum putea, zic, să și le imagineze ea, cînd toți prietenii care veneau pe la noi, îmi spuneau :

— La anul, să comanzi cherestea pentru casă. Ai să ți-o faci la malul mării. Va fi o casă mare, în care o să locuiești tu și cu Naja. Iar peste doi ani, cînd, pe toamnă, vor veni balenele, vei putea să le harponezi de la fereastră. Te și vedem cum le dai gata cu carabina ! La rîndul său, Nukik mi-a propus ca la primăvara următoare să merg cu el după „pietre de săpun“ :

— Am să te învăț să cioplești din ele *tupilak* ; pe urmă le dai pe tutun americanilor de la bază.

Cred că am izbutit să mă integrez de-a binelea.

Cînd ne-am instalat, la începutul lunii, în căsuța noastră, Naja a rupt toate relațiile cu familia, dar așa cum se petrec

asemenea lucruri aici, adică fără ceartă și scandal. Eu m-am apucat deîndată să fabric o sanie, ceva mai scurtă și mai manevrabilă decît cea pe care o aveam, ca să putem să ne deplasăm cu ușurință prin haosul înghețat din preajma pămîntului. Cele două bucăți de lemn care urmau să devină tălpicele saniei și altele, mai scurte, destinate platformei, umpleau mai toată odăița. Ciopleam, practic, fără întrerupere. Avatanguak îmi împrumutase sculele necesare, adică un vechi ciocan și un fierăstrău cam știrb. Și el și alții veneau în vizită, îmi dădeau diverse sfaturi, ba uneori chiar și o mînă de ajutor, ca să asamblez diversele piese cu corzi de nailon.

În a treia săptămînă a lui decembrie, sania era gata. Împreună cu Naja am pornit s-o testăm, făcînd un adevărat slalom, printre aisberguri, și glisade pe coastele mameloanelor de gheață, glisade ce se terminau cu cîte un zbor planat, ca atunci cînd sari de pe trambulină. Cîinii se prinseseră și ei în acest joc, care se vede treaba că le plăcea și deveneau, pe zi ce trecea, tot mai experți. O ieșire la pus plase deveni o veritabilă partidă de plăcere.

În această perioadă mă duceam, cu precădere, pe țărmul opus al insulei noastre, denumit în daneză Meteoriteq din pricină că o expediție europeană descoperise, la cincisprezece kilometri de Savigsivik, un meteorit în greutate de cîteva tone, aflat actualmente într-un muzeu din Copenhaga. Pînă atunci, el fusese sursa de metal trebuincios vieții de fiecare zi și a celor de aici, și a celor din Thule și chiar a celor din îndepărtatul Soriuapaluk. Poate că așa s-a născut și satul Savigsivik : aici, pe această insulă, omului i-a fost mai lesne, ca oriunde în altă parte, să forjeze armele și uneltele de care avea nevoie.

Pe măsură ce zilele lui decembrie se scurg, iar eu mă simt tot mai sigur pe săniuța zburătoare, vechea mea idee fixă se precizează, astfel încît, într-o seară, o expun Najei :

— Ce-ar fi să ne instalăm la capul York, într-unul din refugiile construite pentru vînătorii aflați în trecere ?

— Pentru cîteva zile ?

— Nu, pentru totdeauna. Definitiv. În iarna asta o să ne descurcăm cum o să putem, dar, de îndată ce vom avea destui bani, vom cumpăra un adevărat cuptor, în care să putem coace și pîine. În fond, distanța pînă la sat nu-i chiar atît de mare, o să putem veni cînd vrem după provizii.

— La începutul căsătoriei ei, mama a trăit acolo cu Avatanguak, într-o căsuță din turbă, așa cum mai existau pe atunci. Știu că cele mai bune amintiri le are din vremea aceea, mi-a răspuns ea.

Focile abundă în zona capului York, toată lumea cunoaște lucrul acesta și chiar Naja mi l-a confirmat, nu odată. Vînat va fi din belșug, piei cu nemiluita și... dacă Naja le va prelucra cum trebuie, la sfîrșitul sezonului vom avea destui bani să ne cumpărăm o casă adevărată. Asta, fără a mai pune la socoteală blănile vulpilor, care și ele sînt foarte numeroase.

— Naja, știi cumva de unde ne-am putea procura o lampă ? am întrebat-o, continuînd să ascut securea.

— Un felinar de furtună ? Dar avem unul !

— Nu, vorbeam de vechile lămpi groenlandeze, dintr-acele scobite într-o piatră plată.

— Ce să facem cu ea ?

— Să ardem grăsime de focă.

Izbucnește în hohote de rîs.

— Dar așa ceva nu mai există demult-demult !

— Păcat.

— Și pentru ce ai vrea să ardem grăsime de focă ?

— Pentru că, în felul acesta, am economisi gazul de primus, ne-am încălzi iar grăsimea ar folosi, în sfîrșit, la ceva.

De data asta, Naja nu mai rîde.

— Temperatura de afară va fi de minus 20°, minus 40°, sau poate chiar și mai rău. Cu o lampă din cele vechi, temperatura din casă ar urca repede pînă la minus 2°, scutindu-ne de sculatul, foarte greu, atunci cînd e prea frig în interior și ne-ar îngădui să dezgheţăm tot ce ne trebuie, fără prea multă caznă. Cred, Naja, că la vară nu mă las pînă nu-mi confecţionez o asemenea lampă.

Cînd au aflat de intenţia noastră de a pleca, în sihăstrie, la capul York, așa cum făcuseră și ei în luna de miere, părinţii Najei s-au arătat de-a dreptul încîntaţi. Unicul punct negru e opoziţia lor ca plecarea să se facă înaintea sărbătorilor Crăciunului. Or, eu, unul, refuz categoric să iau parte la beţivănelile eschimose de sfîrșit de an. Am avut, pe cînd stăteam la Jakobshavn, parte de o mică mostră a ceea ce înseamnă ele ; aici, le cunosc pe cele de la fiecare început de lună și îmi ajung cu prisosinţă. Ca să mă lase în pace, am sfîrșit prin a declara că vom pleca pe 27 decembrie, ceea ce, pare-se, i-a mulţumit. De fapt, avem de gînd să plecăm înainte de Crăciun ; în felul acesta, o săptămînă sau două vom fi absolut singuri. După aceea, s-ar putea să vină și alţii pentru cîteva zile și riscăm să ne trezim cu cinci șase vînători, sosiţi, eventual, și cu nevestele după ei.

Din păcate, nu mă pot bizui decît parțial pe Naja și uneori mă întreb dacă voi izbuti să mă adaptez — și în cazul în care rămîn să trăiesc aici, lucrul acesta e absolut obligatoriu — la formula, hai să-i spunem, „independentă" a mariajului eschimos ? Sau voi lăsa totul baltă ? În plus, se mai pune și o altă întrebare : voi rezista oare fizic, nu atît la duritatea climei, cît la consecințele acestei dureități ? Va suporta oare organismul meu, de european, să fie hrănit, aproape în exclusivitate, cu carne și încă în niște cantități greu de închipuit pentru cineva de la noi ? Nu sînt chiar atît de sigur. Uneori, noaptea, îmi simt membrele amorțind. Să fie doar efectul frigului și al umezelei care se lasă de îndată ce aprindem focul ? Și atunci, cum o să rămînă cu proiectul pe care-l port în inimă de atîția ani — să trăiesc, izolat, la un capăt de lume, de pildă, la capul York ?...

Naja este singura femeie pe care o socot capabilă să vină cu mine, singura dintre tinerele din Savigsivik aptă să-și asume — firește, dacă va vrea — rolul de „nevastă de vînător".

În ajunul sărbătorilor, în sat își face apariția un negru american uriaș, înveșmîntat în Moș Crăciun, care se plimbă de colo, pînă colo, împărțind tot soiul de jucărioare copiilor. Dar vai ! colosul negru, la fel ca și Phil, colosul blond, îi sperie pe plozi care se răspîndesc chirăind amarnic. La adulți însă, americanul are un succes nebun ! Naja sosește acasă cu un pachet în mînă.

— Uite ce cadou mi-au făcut americanii.

— Un cadou de Crăciun ?

— Da... Niște gheață.

— Gheață ? am făcut eu, pipăind „geamul" nostru.

Gheață avem din belșug, chiar și în casă. Că doar nu s-au apucat să spargă cu ciocanul gheața care li se formează pe tălpicile elicopterului în timpul zborului ?

— Vino, hai s-o mîncăm !

Ce mai înseamnă și gluma asta ?

— Să mănînc gheață ? Dar nu mi-e sete.

De obicei, gheața provenită din apa dulce servește aici la prepararea ceaiului. Naja se apropie de felinarul de furtună, desface pachetul și scoate la iveală un prea frumos cub galben-roz-maron... Gust și mă dumiresc : e înghețată, o clasică înghețată de vanilie-fragi-ciocolată (confuzia mea provenise din similitudinea termenilor în groenlandeză), așa cum întîlnești mai în toate țările din lume.

— Nu-ți place gheața asta ? mă întreabă, ușor îngrijorată, Naja.

— Pentru mine, fetițo, gheața e aceea pe care o sparg cu ranga și o sondez cu tokul.

30

ÎN DRUM SPRE CAPUL YORK

23 decembrie

Timpul este splendid, cîinii — într-o formă perfectă, așa că decidem să pornim, cît mai repede cu putință, spre capul York.

Sarcina mea e să pregătesc sania. Dacă nu-i prea

încărcată, vom fi la destinație în circa șase-opt ore ; în caz contrar, vor fi necesare între douăsprezece și cincisprezece ceasuri de drum. Ca atare, încerc s-o ușurez cît pot, suprimînd, printre altele, cortul de care nu vom avea nevoie acolo unde ne ducem. Cu toate acestea, totalitatea materialului luat — gaz lampant, primus, uneltele de pescuit și vînat, plase, lighene și copăi, haine de schimb, pături, alimente etc. — atinge circa trei sute de kilograme.

Începusem să înham cîinii cînd l-am văzut pe Kutaak apropiindu-se de noi.

— Încotro vrei să te duci ?

— Să vînez foci la capul York.

Se înclină ușor și zîmbește. Naja, ca să arate limpede că face parte din echipaj, a apucat cele două bare de lemn ale spătarului, gata să ghideze sania în momentul plecării. Kutaak, dă calm roată saniei, îi încearcă stabilitatea cu vîrful sabotului — e singurul din sat care poartă asemenea încălțări — după care se adresează Najei :

— Mîine e Crăciunul. Rămîi printre noi ?

De fapt, e mai curînd o afirmație decît o întrebare, subînțelesul ei fiind : „Bineînțeles, nu-i așa, că-ți vei petrece Crăciunul împreună cu noi, în familie ?" Aproape un ordin dat de căpetenia satului.

— Am să-l urmez, e tot ce răspunde Naja.

— O să aveți vreme frumoasă pe drum, face Kutaak, apropiindu-se, din nou, de mine.

Și, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, flecărim cîteva minute în legătură cu cîinii mei, după care ne lansăm pe banchiza scăldată în lumina lunii. E 24 decembrie, ora 0. După observațiile mele, traiectoria lunii tre-

buie să ne conducă direct spre ţinta aleasă ; n-avem altceva de făcut decît s-o urmăm.

24 decembrie, primele ore ale zilei

Atelajul înainta spornic în direcţia insulei Qeqertaq, lăsînd în urmă aisbergurile care jalonează pistele. Pe la orele şase însă, talerul lunii s-a acoperit, a început să ningă şi, în scurtă vreme atît de des, încît nu mai vedeam nici măcar cîinii. Pămîntul nu poate fi prea departe, în fundul golfului ne aşteaptă o baracă, dar s-ar putea să ne rătăcim înainte de a ajunge acolo. Hotărîm să ne oprim şi, în aşteptarea unei înseninări, să preparăm un ceai.

Lăsăm primusul în cutia lui de lemn, ferit deci de vînt, cu toate acestea e nevoie de o jumătate de oră ca să fiarbă un sfert de litru de apă ; termometrul indică minus 15 grade, ceea ce aici se cheamă „timp călduros şi apăsător". Focul ne mai încălzeşte puţin, dar trebuie să ne ferim cu mare grijă feţele de aburii ce se ridică din ibric, fiindcă riscăm să ne trezim cu o mască sticloasă pe obraji. Lăsăm ceaiul să tragă şi cînd infuzia e gata, o turnăm în căniţele noastre din plastic, pe fundul cărora am aşternut cam un centimetru de zahăr pudră. Bem ceaiul, muind în el biscuiţi, care, chiar şi aşa, tot troznesc între măsele. Apoi, mestecăm şi frunzele de ceai impregnate cu zahăr. Aici, totul e vital, nimic nu e lăsat să se irosească. Aşa obişnuiesc eschimoşii să bea ceaiul, aşa sărbătorim şi noi ajunul Crăciunului, opriţi pe banchiza înzăpezită, undeva în nemărginirea Extremului Nord.

Întrucît continuă să ningă la fel de tare, hotărîm să dormim puţin, folosind sania drept culcuş. Mă întind pe spate, Naja se culcă peste mine, bine acoperită cu pielea

de ren. Adormim pe nesimțite și, tot pe nesimțite, perfida amorțeală ne cuprinde, somnul devine greu, adînc. Dacă nu reacționăm, moartea e sigură. Dar înainte ca gerul să ne prefacă într-un bloc împietrit, înainte ca ceasul de somn să devină veșnicie, un mușchi tresare, o mînă sau un picior svîcnesc, primul trezit îl scoală pe celălalt, pericolul e evitat. Încercăm să găsim o poziție în care corpurile noastre să păstreze cît mai multă căldură ; Naja și-a înfundat capul în gluga de blană a hanoracului meu, dar vîntul continuă să pătrundă pe sub pielea de ren și pe sub haine. Ne cufundăm din nou în somn pînă în clipa în care, alertat, organismul nostru se revoltă. E limpede că nu putem rămîne așa, imobili. Sărim în picioare, ne scuturăm rîzînd, tropăim pe loc, ne burdușim reciproc cu palme și ghionți peste blănurile în care sîntem înfofoliți.

Ninsoarea s-a mai rărit, așa că, după un alt ceai, pornim la drum. Curînd ajungem la capătul de sud al micuței insule Qeqertaq, loc unde vînătorii lasă, adesea, chiar și pe timp de iarnă, depozitele lor de carne de focă. Am și eu o focă, rămasă încă de astă vară. Cînd, în sfîrșit, dăm peste cabana aflată în capătul golfului, constatăm că ușa e complet blocată de zăpadă, așa că ne vedem nevoiți să ne strecurăm prin unica și strîmta fereastră, care din fericire nu se mai închide demult. Singurul indiciu că această construcție a fost cîndva, cu adevărat locuită e un vechi cuptor, așezat într-unul din colțurile ei. Vom rămîne și vom dormi aici două ceasuri, în așteptarea momentului cînd „se va face ziuă", adică acel vag clar-obscur care, pe la orele 11, se arată la răsărit. O așteptare, dealtfel inutilă, pentru că timpul e atît de mohorît și norii atît de joși, încît nimic nu va veni să dilueze bezna. Pornim.

Din păcate, e imposibil să tăiem direct, de la Qeqertaq la capul York : banchiza e nesigură pe această porțiune, așa că, urmînd sfaturile lui Avatanguak, ne înfundăm în interiorul imensului fiord.

Vizibilitatea e nulă. Mergem cu schimbul înaintea cîinilor, ca să le arătăm drumul și să mai ușurăm sania. Dar nici propriile noastre picioare nu se mai văd ! Iar ca să evităm o prăbușire, gheața, invizibilă sub clăbuceala albă care o acoperă, trebuie sondată la fiece pas.

Așa se scurg cîteva ore. La un moment dat — ninsoarea mai slăbise din intensitate — Naja îmi arată ceva, împungînd cu brațul spre dreapta.

— Uite, acolo, capul York ! strigă ea.

Vin și eu lîngă ea, pe sanie.

— Pata aceea neagră ? Să fie falezele ? Mira-m-aș !

Cunosc pata aceea. Ar fi trebuit, de fapt, s-o fi depășit demult și, în nici un caz, nu este capul York.

— Ba da, ba da, te asigur, stărüie Naja, e capul York.

În ceea ce mă privește, sînt convins că e vorba de Akuliaruserssup Nua, un uriaș promontoriu care separă în două canale gemene imensul fiord pe care ne căznim acum să-l străbatem ; știu asta pentru că aici, la sfîrșitul lui august, am împușcat, într-o singură zi, șapte foci.

Tot scrutînd întinderile albe, și eu și Naja suferim de oftalmia zăpezilor. În noi sălășluiește o singură dorință : să ajungem odată, să găsim baraca aceea, să ne încălzim puțin și să dormim. În sinea mea îmi zic că, totuși, Naja e groenlandeză, e eschimosă, a trăit din totdeauna pe meleagurile acestea și că, deci, le cunoaște mai bine ca mine... În fond, și faleza și stîncile ascuțite care zimțuiesc orizontul, eu unul nu le-am văzut decît dinspre

mare și niciodată de pe banchiză, așa că s-ar putea prea bine să mă și înșel...

Îi dau, așadar, crezare și ne îndreptăm către acel pămînt. Alte cîteva ore de mers trudnic peste banchiza înzăpezită. Ba, ca să evităm sfărîmăturile tăioase și perfide de gheață care se adună întotdeauna lîngă țărm, sîntem nevoiți să ocolim, la mare distanță, extremitatea promontoriului.

— Mai e de mers... mai e încă mult de mers, șoptește Naja.

E pentru prima oară cînd cîinii mei dau semne de oboseală. E drept că greutatea pe care o trag e mare, mai ales pentru o cursă atît de lungă, pe o zăpadă adîncă și un strat de gheață neregulat, plin de denivelări, de cocoașe și surpături, obligîndu-ne la mii și mii de ocolișuri.

În sfîrșit, atingem și pămîntul, într-un loc care pare să ofere un minim de siguranță.

— Trebuie să ne oprim, i-am spus Najei.

— Dar unde-s casele ?

— Nu știu, dar lasă-mă să mă gîndesc un pic. Vezi bine că nu sîntem la capul York, cum ziceai !

O ține, însă, pe a ei. Atunci, cu coada biciului, i-am desenat o hartă pe zăpadă.

— Uite, i-am spus arătîndu-i promontoriul, aici sîntem noi.

— Înseamnă că ne-am pierdut !

— Nu sîntem la capul York, dar nici pierduți. Am făcut doar un ocol uriaș și inutil.

Simțeam cum o cuprinde panica.

— Nu putem rămîne aici, o să murim înghețați, n-avem nici măcar cortul...

Poate că refugiile sînt ceva mai încolo, hai să vedem !...

Părea cu adevărat terorizată. Dar cum să fac ca să accepte evidența ?

— Mergem noi doi. Cîinii au nevoie de odihnă. Ei rămîn pe loc.

Așa am și făcut — alți cinci kilometri dus-întors — cercetînd cu atenție fiecare cută de teren, în nădejdea că vom descoperi cabanele. Naja repeta într-una :

— N-avem nici măcar cortul, ca să ne adăpostim...

— Pune apă de ceai, i-am spus, în momentul în care am revenit la sanie.

Capul York e într-acolo și am arătat cu mîna spre sud.

— Și cam cît e de mers ?

— Vreo douăzeci de kilometri.

— N-o să ajungem niciodată, se tînguia ea.

Încrederea însă a revenit odată cu fierbințeala ceaiului.

— Trebuie să ușurăm sania. Cîinii sînt la capătul puterilor. Lăsăm aici tot ce nu ne este strict necesar, vom reveni să luăm boarfele cînd o să se facă iar frumos.

Am depozitat, deci, cea mai mare parte a calabalîcului nostru pe țărm, am stropit totul cu petrol, am mai turnat gaz și de jur împrejur ; în felul acesta ne-am asigurat că urșii nu se vor înfrupta din rezervele noastre de zahăr, margarină, făină, săpun. Am oprit doar sacii de dormit, ceai, zahăr pentru două-trei zile și o vulpe împușcată pe drum.

După cîteva ore de mers, cerul se degajează făcînd ca înaintarea noastră să nu mai fie atît de anevoioasă. Deodată, în pofida oboselii, cîinii grăbesc pasul, apoi, brusc, schimbă direcția. Au mirosit ceva. Parcurg în galop vreo sută de metri și se imobilizează. Prima mea reacție a

a fost să-i croiesc, dar m-am răzgîndit imediat și, aruncîndu-i Najei biciul, am înhățat pușca. În picioare, cu bustul ușor aplecat înainte și arma rezemată pe antebraț, aștept. Prin întunericul nopții deslușesc o calotă de gheață, subțire și ușoară, de pe care vîntul a spulberat zăpada, dezgolind-o complet. Calota acoperă o gaură conică : e răsuflătoarea unei foci. Din fericire, cîinii s-au oprit la timp.

Naja a luat conducerea atelajului, l-a îndepărtat și acum descrie cu el un cerc, în centrul căruia sînt eu, și a cărui rază e de vreo treizeci de metri ; un soi de manej uriaș și insolit în deșertul de gheață.

Într-un perimetru dat, o focă își sapă între trei și șase răsuflători. În cazul de față, speriată de scîrțîitul zăpezii sub tălpicile saniei, ea va evita răsuflătorile periferice și va veni la cea din mijloc, acolo unde e liniște.

Un sfert de oră se scurge așa, Naja și cîinii continuă să se învîrtească iar eu stau la pîndă, sforțîndu-mă din răsputeri să nu fac nici cea mai mică mișcare, cu fața expusă la vînt și picioarele care încep să degere. Țin însă minte ce mi-a spus Avatanguak : „E deajuns să miști fie și numai degetele de la picioare, ca zgomotul acesta, trecînd prin gheață, să se propage în apă. Foca are auzul foarte fin. Evită să-ți miști brațele ; ca să duci pușca la ochi, ține coatele depărtate și nu te ridica, foca distinge pînă și fîșîitul pe care-l fac perii blănii din care ne sînt făcute hainele “.

Din păcate, foca pe care o pîndeam n-a binevoit să apară... Dealtfel, am impresia că locul e abandonat : crusta de gheață are deja o oarecare grosime. Trag un șuierat și-i fac semn Najei să se oprească. Apoi o iau la

goană spre locul unde se află, prilej să mă mai încălzesc puțin. Sar în sanie și cîinii, care au priceput despre ce-i vorba, se opintesc în hamuri. Pornim din nou, căutînd defileele care să ne îngăduie să străbatem bariera de aisberguri ce zăvoresc capul. Cîinii trec cu ușurință peste cocoașele de gheață provocate de mișcarea mareelor sub banchiză, adevărate ramblee, care ating și doi metri înălțime.

O pantă de vreo sută de metri e tot ce ne mai separă de refugiul atît de mult căutat, în realitate o simplă cabană din scînduri...

31

CAPUL YORK

Gerul de-afară e atît de năpraznic, — ceva în jur de minus 50 de grade — încît în momentul în care pătrundem înăuntru, încăperea se umple de un veritabil nor, provocat de brusca condensare a respirației noastre și a căldurii degajate de corpurile noastre. E atît de dens norul acesta încît nu ne mai vedem nici mîinile și ne vine să ne întrebăm dacă, în genere, mai existăm. Îi trebuie cam un minut-două să se risipească ; în interior, sînt cam minus 15 grade, destul de cald ca să ne dezmorțim, adăpostiți de vîntul care izbește cu furie refugiul nostru din vîrful colinei.

Tragem un pui de somn, după care, înarmat cu felinarul meu de vînt, ies să forez niște găuri în gheața groasă de

un metru, ba și mai bine. Găurile trebuie să aibă între 60 și 80 de centimetri diametru la baza lor și numai 25—30 centimetri în partea de sus. Dar n-apuc să ating bine nivelul apei, că gura puțului meu s-a și îngustat din pricina depunerilor de gheață. Cînd sînt gata cu cea de a doua gaură, mă văd nevoit să mă apuc iar de prima, înainte de a putea trece la cea de a treia. Abia după cinci ore de caznă izbutesc să așez plasele. Puteam oare să-mi imaginez că munca zilnică de aici va fi atît de trudnică ? Nu știu, n-am timp să mă gîndesc la așa ceva, trebuie să forez, să forez mereu.

A doua zi, furtuna potolindu-se, am plecat împreună după rezervele de combustibil și hrană abandonate la piciorul promontoriului. Nici vorbă s-o las pe Naja singură la cabană ; nici un vînător n-avea să dea pe aici înainte de o săptămînă, două, poate chiar și o lună și de una singură n-ar fi putut niciodată să reziste în pustietățile astea. În plus, dacă e să se întîmple ceva, e mai nimerit să fii în doi, de bine, de rău, unul îl mai poate salva pe celălalt. Ca să nu mai vorbim de faptul că Naja e terorizată la gîndul că un urs polar dă tîrcoale pe undeva, pe aproape.

Drumul, dus-întors, ne-a luat unsprezece ore, cu toate că nu mai aveam de înfruntat nici ninsoare, nici viscol și luna scălda totul în lumina ei. Ajunși la piciorul capului, avem serios de luptat cu sania care, încărcată din greu, s-a înțepenit între cocoașele de gheață și refuză să mai lunece. Naja plesnește din harapnic, eu împing din răsputeri din spate, cîinii se opintesc cît pot și, într-un tîrziu, conjugînd toate eforturile, urnim din loc atelajul. Cu limbile scoase de un cot, cîinii pornesc pe suprafața lucie și, gîfîind, ajung în fața cabanei. De cînd am părăsit

Savigsivikul, n-au căpătat încă nimic de mîncare, pentru că un animal ghiftuit nu face două parale, dar acum și-au meritat pe deplin păpica. Așa cum m-am înțeles cu Ralak, iau din rezervele lui de carne depozitate aici, urmînd ca el să recupereze, la întoarcerea mea din depozitul pe care-l am pe insula Qeqertaq, cantitatea echivalentă cu cea pe care am consumat-o.

Am descoperit, în răstimpul celor cîteva zile care s-au scurs între Crăciun și Anul Nou, unul din cele mai austere moduri de a trăi, din cîte există pe planetă : acela de a supraviețui, complet izolați, folosind doar resursele proprii, într-o cabană înghețată, la aproximativ 77° latitudine nordică, o cabană în care simpla extragere din sacul de dormit, după un pic de somn, reclamă un efort supraomenesc...

Naja își face treaba ei cu conștiinciozitate. Eu trebuie să sondez neîncetat gheața, deosebit de periculoasă în această zonă, din pricina curenților submarini care o macină fără încetare pe dedesubt. Ore în șir sap puțuri, descurc plase, le așez, le controlez, totul cu mîinile goale, pe un ger de minus 50°, în speranța că voi putea aduce sus, la cabană, cele trebuincioase hranei. Eforturi, pînă la urmă, zadarnice : ori sezonul focilor e abia la început, ori e prea înaintat, ori gheața e mult prea groasă, cert e că plasele mele nu-mi aduc nimic... Continuăm să ciupim din rezervele lui Ralak.

Viața aceasta aspră își are însă și compensațiile sale : niciodată n-am trăit, mai intens, sentimentul că am atins marginea pămîntului, ca atunci cînd, îndepărtîndu-mă de capul York, priveam, de la distanță, acest ultim promon-

toriu al coastei groenlandeze ce se împlîntă în banchiză, înainte de a se dirija către pol ca și cum, cu crestele sale ascuțite, dezgolite de viforniță, ar vrea să marcheze o răspîntie a celor patru puncte cardinale. Din loc în loc, gheața ascunde în ea pungi de apă fosforescentă, de mare ; e suficient să calc pe o asemenea pungă ca de sub picioarele mele să țîșnească o puzderie de scîntei, împrăștiindu-se în zbor razant la cîțiva metri în jur. Jerbe efemere de lumină, prefăcute aproape imediat în mii de globulețe de gheață ce zboară, sar, ricoșează, steluțe fragile, imagini fugare, contrastînd cu masivele și maiestuoasele aisberguri ce dorm nemișcate, ferecate în solitudinea lor pînă la următorul dezgheț.

28 decembrie

Mi-am atins primul scop, acela de a trăi ca un adevărat eschimos, sau, cel puțin, așa cum mai trăiesc și astăzi unii din descendenții vechilor triburi autohtone. Realiza-voi, însă, și celălalt vis pe care-l port în mine încă de la Grenoble, ca să nu mai vorbesc de Jakobshavn : crearea unei crescătorii de ursuleți polari, în mediul lor natural ? Puii de urs se nasc pe la mijlocul lui ianuarie, dar nu-și părăsesc decît după un anumit timp bîrlogurile săpate în pereții de gheață.

Străin fiind, n-am voie să ucid un urs decît în caz de legitimă apărare și chiar și atunci îmi este interzis să folosesc o armă de foc : trebuie să lupt cu cuțitul, după metodele din legendele ancestrale, lucru de care, firește, sînt perfect incapabil... Peste două luni însă, adică prin martie, va avea loc o migrație sezonieră, pornită dinspre regiunile sudice : vînătorii veniți din golful Melville, de

la Kuvdlorssuak, din toate zonele de la vest și nord de Upernavik se vor aduna la o mare serbare la Savigsivik, după care se vor dispersa pe toată întinderea banchizei, pe promontorii și în golfuri, în căutarea fiarelor. M-aș lua și eu, atunci, după ei și, poate, aș pune mîna pe cîțiva ursuleți rămași orfani. Dar ce-ar trebui să fac ca să-i păstrez și, mai ales, să-i păstrez fără s-o pierd pe Naja ?

Cum abordez acest subiect, cum o apucă toate spaimele. Să fie groaza de urs, pe care o au mai toți eschimoșii, sau doar un pretext ? Să regrete oare viața dusă în sat, cu multiplele vizite pe la diverși prieteni și nenumăratele ceaiuri și cafele sorbite cu aceste ocazii, vizite care constituie agrementul vieții polare ? Ea care devenise, în bordeiul nostru de la Savigsivik, o ireproșabilă „nevastă de vînător", ea, care se arătase atît de bucuroasă cînd am decis să venim aici, ea care păruse, în primele două zile, că se adaptează perfect rigorilor noii noastre existențe, dă, acum, semne de delăsare. Uită să pregătească masa, uită să coacă pînă și lipiile care înlocuiesc aici pîinea — pentru aceasta din urmă ne-ar trebui un cuptor pe care nu-l avem — lasă de izbeliște treburile domestice — n-a deviscerat nici pînă azi vulpea împușcată pe drum —, dar ce-i mai rău, nu mai are deloc grijă de veșmintele noastre. Or, pe aceste meleaguri, cea mai mică agățătură e o poartă larg deschisă gerului. S-ar putea ca în lungile ore cînd mă așteptă, Naja să viseze dacă nu chiar la confortul european, dar măcar la orașele din sudul Groenlandei, unde a petrecut doi ani și unde viața e mult mai îngăduitoare pentru femei decît în Extremul Nord ?... Crede ea, oare, cu adevărat acest lucru ? Crede, oare, cu adevărat că soarta celor care lucrează „în

acord" la fabrica de conserve e mai bună decît cea a suratelor lor din regiunile nordice ? Sau, poate, regretă perioada petrecută la Thule ?

Un lucru e sigur : dacă nu vom reuși să ne adaptăm, în chip de cuplu autonom, la viața de aci, nici vorbă să mă reîntorc la capul York după ce o readuc pe Naja la Savigsivik. Dacă refuză acest tandem, dacă refuză să mă urmeze pe urmele propriilor ei strămoși, îmi va fi cu neputință să răzbat de unul singur. Am considerat-o, și o socot și acum, ca fiind singura capabilă să-mi fie tovarășă în pustietățile de aici ; cu o singură condiție ; să vrea și ea și să vrea cu adevărat.

30 decembrie

Să fie de vină oboseala, să fie stratul de gheață prea gros, sau noaptea prea neagră, sau gerul prea crîncen ? Cert e că mi-a trebuit mult ca să ochesc bine înainte de a-mi lansa *tokul* sub banchiză și de a-l vedea apărînd în cea de a doua gaură, purtînd cu el bucata de sfoară ce va sluji drept fir de ghidaj atunci cînd voi întinde plasa.

Îmi simt tot corpul amorțit. Acum, e rîndul celei de a treia găuri. Refac gestul de adineaori, dar mă poticnesc, frînghiuța pe care o mențineam sub talpa piciorului îmi scapă și *tokul* dispare în puțul negru, tîrît de flux. Mă ridic și rămîn așa, în bătaia vîntului ce s-a stîrnit, ascultînd cum nu departe de mine gheața pîrîie și se sfarmă...

Pierderea *tokului* capătă alte proporții decît cele ale unei pagube materiale, ea se transformă într-un simbol. Aici, natura nu îngăduie nici cea mai neînsemnată neatenție...

Nu-mi rămîne altceva de făcut decît să urc îndărăt la cabană ; am nevoie să dorm, să uit de această noapte care

nu se mai sfîrşeşte. Dar nu ; mai întîi, un alt tok. Fără această sculă, supravieţuirea e imposibilă. Sîntem pîndiţi de foamete. Caut, deci, printre materialele aduse în vederea unei şederi pe toată durata iernii o bucată de fier, nişte sfoară şi o bucată de lemn din care să meşteresc o coadă. Partea cea mai delicată e echilibrarea acestei cozi : dacă-i prea uşoară atunci pluteşte şi e cu neputinţă s-o lansez pe sub gheaţă, dacă-i prea grea se duce la fund imediat. Toate aceste treburi îmi iau cîteva ore. Între timp, puţurile forate s-au îngustat, cu siguranţă, prin depuneri de gheaţă şi va trebui să iau totul de la capăt...

Sînt nevoit să fac de cîteva ori naveta între cabană şi găuri ca să mă asigur că vîrful de fier nu face *tokul* să se ducă la fund şi că, la aruncare, coada se comportă aşa cum trebuie.

Uruitul unui motor tulbură încremenirea văzduhului. Instinctiv, ridicăm capetele.

— Elicopterul, rosteşte unul dintre noi. Ruta sa trece chiar pe deasupra Capului York.

— Acum vom avea şi capcane pentru vulpi, am spus eu. Va trebui să mergem după ele.

Dar, fără să sufle o vorbă, fiecare din noi gîndeşte unul şi acelaşi lucru : elicopterele înseamnă americani, iar americanii nu văd deloc cu ochi buni faptul că un vînător alb s-a instalat pe aceste meleaguri. Care le va fi răspunsul : da sau ba ? Îmi vor acorda permisul de şedere, ori mi-l vor refuza ? Mister. Dacă răspunsul nu vine cu acest elicopter, înseamnă că va trebui să aştept pînă la luna viitoare.

— Ar fi bine să te apuci totuşi de pielea aia de vulpe, ca să avem ce vinde, cînd ne vom duce după capcane, am

sugerat eu, înainte de a mă duce să probez, pentru ultima oară, *tokul*.

Coborînd panta, contemplu, încă o dată, nemărginirea albă a banchizei, a acestei fascinante banchize, neclintite precum granitul și în același timp sortită să dispară, cu anotimpul ei...

Ajuns la puțul meu, constat că orificiul s-a sugrumat iarăși, prin depunere de gheață, că va fi nevoie să sap din nou, după care, cu o iscusită mișcare a mîinii să lansez *tokul*... Nu, e clar că nici de data asta nu l-am nimerit cum trebuie, mă așteaptă un nou urcuș, o nouă porție de pilit, de ajustat, de potrivit...

Și, deodată, mă opresc, mă ridic, mă îndrept de șale.

Ce m-a adus aici ? Ce caut eu pe banchiza asta ? Serge, proiectul nostru comun ?... Sînt săptămîni și luni de cînd n-am mai primit o veste de la el. Aș putea paria că a capitulat ! Și Peggy ? Peggy s-a dus. A plecat. De ce am părăsit-o ? Ce sper să găsesc aici ?

Să las totul baltă și să mă reîntorc în Franța ? Să redevin un slujbaș ?

Las *tokul* să-mi scape din mînă, ascult cum pîrîie gheața, cum șuieră felinarul de vînt. O să mai rezist multă vreme în țara asta ? Voi rezista mereu ? Fără să mă fi născut aici ? Cu neputință !

Urc la cabană. Naja se pregătește să curețe blana vulpii pe care, în sfîrșit, a jupuit-o.

— Pune, te rog, carnea la fiert.

— Dar urma s-o mîncăm de Anul Nou.

— Ei bine, vom sărbători revelionul chiar astăzi.

— De ce ? Sîntem abia în 30. E prea devreme.

— Pentru că plec.

— Cum așa, pleci ?

— Mă înapoiez în Franța.

Vulpea îi scapă din mîini și o podidesc lacrimile.

— Nu-ți fă griji, o să mergem și după capcane. Dar trebuie — asta o știi doar și tu — să lămuresc situația mea față de americani.

O știa atît de bine că toată noaptea mi-a plîns și m-a amenințat că se va sinucide cu propria mea pușcă. N-a adormit decît pe la crăpatul de ziuă, dacă admitem că așa ceva există la aceste latitudini. Sîntem flămînzi, flămînzi sînt și cîinii. Ni-e foame de carne proaspătă, ne-am săturat pînă-n gît de carne congelată de acum un an. Foamea dublată de neliniște, singurătatea, interminabila noapte polară — n-au trecut decît trei luni de cînd a început și mai avem tot pe-atîta, ne aduc pur și simplu la demență. Nici o îndoială că a sosit timpul să revenim în sat.

32

ÎNTOARCEREA

În seara zilei de 31 decembrie pornim spre Savigsivik, lăsînd pe loc tot materialul nostru : ne vom întoarce, peste vreo două zile, să-l luăm. Pe 1 ianuarie, 1975, bem un ultim ceai în baraca prăpădită, de pe insula Qeqertaq. De prisos orice încercare de a dezgropa focile depozitate în ascunzătoarea mea ; solul e într-atît de dur încît lovind,

toporul scoate scîntei. În bezna nopții, stînci și foci congelate par totuna. În timpul care ne-ar fi necesar ca să deplasăm pietrele sudate prin ger, am și ajuns în sat.

N-apuc bine să desham și mă și reped pînă la Aqaluq.

— Ți-au sosit capcanele pentru vulpi, îmi spune el, întinzîndu-mi corespondența primită.

— Capcanele ? A, da... voi veni mîine să le iau.

N-am nimic din partea Administrației din Thule sau Dundas, în schimb sînt două scrisori, una din America, cealaltă de la fratele meu. O deschid întîi pe cea de la Peggy. Înainte de a se reîntoarce la ea acasă, a trecut prin Canada, unde a povestit cui a vrut s-o asculte viața petrecută printre eschimoși, stîrnind pretutindeni aplauze la scenă deschisă. Grozavă fată, Peggy !

Apoi — și în sfîrșit ! — scrisoarea lui Serge ! Visează, în continuare, la velierul proiectat și dorește năpraznic să-l construiască, dar cum să-și realizeze visul ? Din ce cîștigă, abia reușește să-și ducă zilele, ori ca să-ți poți construi un vas, chiar dacă te spetești muncind la el, tot îți trebuie o groază de bani. Eu unul am ceva parale puse de o parte, rod al celor doi ani de strădanii, dar și așa sîntem departe de suma necesară.

Pe drumul de întoarcere, arunc o privire la căsuțele răspîndite pe costișa ce se pierde printre stînci. În ianuarie, oamenii nu prea ies din case, trăiesc din ce-au agonisit primăvara și vara și așteaptă ca vremea să se mai îmblînzească. În cazul nostru, dacă ar fi să revenim la Capul York, statul în casă este exclus : vînatul e abundent, avem nevoie de hrană și de piei, ca să le putem vinde.

2 ianuarie

Ne îndreptam, Naja și cu mine, spre prăvălia lui Aqaluq, să luăm capcanele aduse, cînd ne-am întîlnit cu Eqortoq.

— Vrei să schimbi cu mine rația ta de alcool ? mă întreabă el. Dacă mi-o dai, ai de la mine două foci.

Și imediat după asta, s-a adresat în dialect — să nu fi știut oare că ajunsesem să-l înțeleg foarte bine ? — nevestei mele :

— Da' fac și dragoste cu tine, că intră în prețul cărnii.

Naja nu pare defel șocată. Ba dimpotrivă. Tipul pleacă și între noi se iscă, pe loc, o discuție aprinsă. De data asta sînt furios și încă de-a binelea.

— Mă duc înapoi la mama, îmi declară ea, pe neașteptate.

Ca într-un roman de două parale. Dar în mediul acesta ostil și apăsător, numai de rîs nu-mi arde.

— Bine, atunci plec și eu. Renunț la capcane și mă duc să văd dacă Aqaluq e hotărît în continuare să-mi cumpere cuterul.

Știam, încă demult, că în ziua în care m-aș decide să plec, Aqaluq ar fi un cumpărător sigur... Naja mă părăsește, se întoarce la căsuța noastră, iar eu mă înființez la prăvălie.

— Gata, am hotărît, iau primul elicopter, zic, intrînd la Aqaluq. Ideea de a deveni fericitul proprietar al lui „Nanok" îl încîntă, dar, presupunînd că sînt presat de timp și că n-am încotro, încearcă să se tocmească.

— Ascultă, îi replic, nava asta e o părticică din mine. Aici nu mai ține cu tocmeala. Ori îmi dai cît ți-am cerut pe o bucată din mine însumi, ori îi dau foc.

Pînă la urmă capitulează : prea și-l dorește.

Acasă o găsesc pe Naja, ocupată să-și strîngă lucrurile.

— L-am vîndut pe „Nanok", o anunț fără alt comentariu.

Tace și iese. La rîndu-mi, mai fac un drum pînă la prăvălie, să achiziționez cîte ceva de-ale gurii. Aflu, cu această ocazie, că elicopterul nu-și va face reapariția înainte de încheierea nopții polare. Aqaluq și cu fratele său, însă, intenționează să se ducă cu sania la Thule.

Dacă mă hotărăsc să plec, pot veni cu ei.

Cînd mă întorc, Naja e tot acasă. Așteaptă. Ce să fac ? Nu sînt atît de sigur de mine precum vreau să par.

— Pot să-ți spun un singur lucru, Naja : în noaptea asta nu ne mai ducem la capul York. În rest, nu mă întreba, că nu știu.

A plecat, fără un cuvînt.

Viitorul ? Viitorul începe de mîine.

Să plec ? Nimic mai ușor, nimic mai simplu.

Să rămîn ? Și asta-i ușor, și asta-i simplu.

„Dacă rămîn, la primăvară voi demonta căsuța asta și o voi transporta tocmai la capul Melville, într-o zonă unde să fim numai noi doi, Naja și cu mine..."

Dar la ce bun să fac proiecte ? Următorul elicopter îmi va da de știre dacă pot să mă instalez aici sau nu, fiindcă acesta, care a fost, nu mi-a adus nici un fel de veste de la americanii mei.

Mi-am petrecut prima zi a neașteptatei burlăcii cărînd de pe vas acasă, lucrurile pe care le aveam acolo și pe care intenționam să le vînd, înaintea plecării. Toată după

amiaza a fost un du-te-vino continuu, dar, pe seară clienții s-au rărit.

Singurătatea mă apăsa. Am rugat-o pe o fetișcană, care intrase să cumpere o cratiță, să-i spună Najei că vreau s-o văd. A venit după cîteva ore. Atunci, i-am dat frumușel afară pe cei care mai zăboveau prin casă — oricum, tot nu cumpărau nimic — și am rămas în doi, singuri și fericiți. Era însă absolut limpede că drumurile noastre luaseră direcții diferite. Fiind amîndoi fataliști, ceea ce conta pentru noi era clipa prezentă.

În pofida vieții moderne care a pătruns și aici și a unui relativ confort, oamenii au rămas la stadiul de vînători. Trăiesc fără să-și facă mari probleme, principala lor grijă fiind să-și asigure existența de pe o zi pe alta. Fără doar și poate că, dacă un cataclism mondial i-ar rupe brusc de restul lumii, băștinașii și-ar regăsi, în foarte scurt timp calitățile și cunoștințele moștenite din străbuni, cunoștințe care le-ar îngădui să trăiască din nou izolați, procurîndu-și toate cele necesare traiului din ceea ce le oferă mediul înconjurător. Și este, indiscutabil, îmbucurător faptul că asemenea grupuri umane mai există, nebîntuite de ambiția de a se extinde, de a polua și distruge ceea ce omenirea le-a lăsat drept moștenire. Dar sînt oare deajuns aceste atribute ca să mă atașez definitiv de acest sat, ca să-mi construiesc o casă adevărată, să întemeiez o familie ?

Să devin „vînător profesionist" ? În 1975, așa ceva înseamnă să intru într-un adevărat ciclu de producție, acela al dobîndirii și apoi comercializării pieilor de focă ; dar în acest caz, puteam foarte bine rămîne acasă și prelua succesiunea fermei, care, oricum, îmi era destinată, întru-

cît eram primul băiat născut, ceea ce mi-ar fi asigurat tihna și siguranța zilelor pînă la adînci bătrîneți.

Îmi place să cred că i-am înțeles pe turci, pe groenlandezi, pe eschimoși. Am învățat limbile lor și am reușit să comunic cu ei. Dar dacă rămîn aici, pe loc, înseamnă să-mi văd din nou orizonturile limitate. În asemenea condiții, de ce a mai fost nevoie să părăsesc Normandia mea natală ?

Mă gîndesc la Peggy și la deosebirile de vederi dintre noi, iscate de simplul fapt că ea era americancă, iar eu aparțineam bătrînei Europe. E un lucru de care nu m-am putut dezbăra nici venind aici. Trebuie să mai spun că subiectele de conversație, cu amicii mei vînătorii din Extremul Nord, nu sînt din cale-afară de variate : „Ce-ai mai vînat ?", „Pe unde ai umblat ?", „Ce ai împușcat ?", sau „Cine s-a dus cu cine ? unde, cînd etc... ?", adică istorii cu muieri, temă pe care ei o adoră. Dacă mai stau mult pe aici și le adopt, definitiv și în totalitate, moravurile, risc să-mi uit pînă și propria-mi limbă.

Și mai e ceva : sînt sigur că metabolismele mele au început să se transforme. Așa se explică de ce, noaptea amorțesc foarte tare, fapt care nu este normal la cineva de vîrsta mea. Mănînc prea multă carne, fără a avea deprinderea ereditară a unui asemenea regim alimentar. Dacă o țin tot așa, n-am să pot rezista multă vreme. Aș avea nevoie de lucruri proaspete, dar, de cînd mă aflu la Savigsivik, am mîncat o singură dată un soi de lăptucă de munte, asta pe vremea cînd mai locuiam la Suluk. De atunci, nimic.

Uneori, lucrurile se rînduiesc de-a dreptul caraghios : acum că sînt pe plecatelea, iată-mă poftit pe la diverse ospeții. Aici, orice aniversare e prilej de sărbătoare și invitați sînt toți localnicii, inclusiv copiii și bătrînii. Gazdele stăruie ca fiecare să vină la ora care-i convine și se aranjează în așa fel ca cei certați să nu se întîlnească, sau, dimpotrivă, folosesc prilejul pentru o posibilă reconciliere.

De regulă, se oferă focă congelată, balenă sau păsări înghețate ; satul trece, în momentul de față, printr-o criză alimentară și singurele variațiuni la meniu sînt cafeaua și fursecurile, cumpărate de la prăvălie.

Ceaiul e gata...

Trîntiți pe scîndurile care ne-au slujit drept pat, săptămîni de-a rîndul, luăm pentru ultima oară micul nostru dejun în comun. Un mic dejun la fel de monoton ca și tratațiile de care am vorbit mai sus.

33

PLEC DIN SAVIGSIVIK

Aqaluq, fratele său vitreg Satok și cu mine am părăsit satul noaptea, încărcați în două sănii. În timp ce ne îndreptam către capul York, i-am pus la curent cu situația gheții, astfel încît s-au putut evita zonele anevoioase sau periculoase. Noaptea era relativ senină și se vedea perfect : coasta se profila în nuanțe mai întunecoase, pe un cer spuzit de stele, iar banchiza se scălda în toate tonurile de gri.

Ajunși la capul York, Aqaluq și frate-său au instalat

cortul la baza falezei ; primusul l-am pus direct pe gheață, ca pe podea, iar săniile alăturate, urmau să ne fie pat. Am așternut cu mare grijă pieile de ren, pentru că, pe gerul acesta năpraznic — sînt minus 50° — pot să se rupă, sau, mai exact, să se spargă, aidoma unor plăcuțe de mică. Din nenorocire, nimic nu poate fi închis ermetic, frigul pătrunde pe sub pînza cortului și, cu tot primusul, sîntem nevoiți să ne îndesăm unul într-altul, stînd pe marginea săniilor și bătînd din picioare, ca să nu ne trezim cu ele degerate.

Curînd voi revedea, pentru ultima oară, cabana în care ne-am adăpostit. Totul era exact așa cum lăsasem, nimeni nu trecuse pe aici în răstimpul acestei săptămîni. Unelte, veselă, lighene, copaia, proviziile intacte, înghețate...

M-am așezat lîngă cutia cu tutun, pe care o lăsasem pe prici, mi-am îndesat pipa, am aprins-o și mi-am adus aminte de gestul meu simbolic pe care l-am făcut cînd am intrat în familia Najei, pachetul de tutun pus pe marginea ferestrei...

Cîinii mei ! Mă iubeau toți și mai cu seamă Sagatak, teribilul Diavol. Mă iubeau și mă ascultau orbește ; săreau în sus de bucurie cînd mă apropiam cu sania de ei. Recurgeam rar la bici, doar atît cît era nevoie să restabilesc ordinea și să împiedic încurcarea hamurilor care, cînd îngheață, sînt îngrozitor de greu de descurcat. Dar ce curse superbe am făcut noi împreună !

Cînd am coborît la locul de tabără, tutunul din pipă era pe terminate.

A doua zi ningea și era mai puțin frig : doar vreo 40° sub zero. Gheața se prezenta excelent și am gonit întreaga zi,

pînă în momentul în care Aqaluq și-a fluierat încetișor cîinii, să oprească. La lumina unui felinar de vînt, fiecare dintre noi forăm cîte două găuri mici, la distanță de trei-patru centimetri una de alta, legate între ele printr-un tunel săpat sub gheață ; prin acest „belciug" trecem cîte o frînghie cu care ne legăm cîinii, formînd două grupe a cîte nouă capete. Satok face și el același lucru, dar ceva mai încolo.

În vreme ce unul aprinde primusul, celălalt descarcă sania, iar cel de al treilea caută gheață de apă dulce pentru ceai ; ar fi și timpul să bem ceva cald, nasurile ne sînt complet înghețate, obrajii așijderi, dar trebuie să fim foarte prudenți cînd ne apropiem fețele de flacără ca să le dezmorțim. Cu mîna sa înmănușată, Aqaluq extrage dintr-un sac o bucată de ceva pe care o apropie de felinar :

— E grăsime, zice el, punînd-o deoparte, asta va fi pentru cîini.

Urmează, la rînd, alte blocuri de carne, tari precum piatra, printre care și un prapur, vechi de vreo șapte sau opt luni, dar perfect protejat de pielea lui, o adevărată delicatesă cînd e foarte frig afară. Mă uit la el cum îndepărtează zăpada de pe banchiză, alege cîteva bucăți de carne, le așază pe gheața care-i ține loc de farfurie și le sparge, apoi, cu lovituri de toporișcă, scurte, precise, exercițiu care-l încălzește pe mesean și-i menajează, totodată, dinții și stomacul. Acum, Aqaluq și-a scos mănușile și înghite, una după alta, bucățelele congelate care i se lipesc de limbă și de cerul gurii, examinînd, în același timp, conținutul sacului, în căutarea celor mai tentante porții.

Fratele său și cu mine facem la fel, cu singura deosebire

că eu, neavînd toporișcă, sparg carnea cu vîrful cuțitului, a cărui lamă măsoară pe puțin treizeci de centimetri. În vremea asta, fără să ne oprim din înfulecat, montăm și cortul. Sîntem atît de deprinși cu frigul, încît, după ce am hrănit și cîinii, mai rămînem afară o bună bucată de vreme, să trăncănim de una, de alta și să rîdem. Abia într-un tîrziu, ne luăm pieile de ren și ne vîrîm sub cort. Acolo ne așteaptă ceaiul.

Pe tot parcursul de la Savigsivik la Dundas, aveam să dormim doar de două ori, și încă cu intermitențe, ca să putem menține flacăra primusului și observa ce se mai întîmplă pe afară.

Odată sculați, pornim din nou și, după două ceasuri, ajungem la capul Atholl, unde ne oprim să facem o vizită prietenilor noștri de la bază, o vizită scurtă, exact atît cît clar-obscurul dimineții — care oricum nu se manifestă — să nu se transforme în noapte opacă.

— O să cantonați lîngă bază ? ne-au întrebat americanii și danezii de-acolo.

— De ce am face-o ?

— Păi e prea întuneric ca să porniți acum pe banchiză.

Mai-mai să ne umfle rîsul. Oamenii aceștia care trăiesc în Groenlanda, dar la lumină de neon, ca în oricare instituție administrativă de pe lumea asta, m-au uluit și mă vor ului întotdeauna.

Satok și-a pornit sania fără să bage de seamă că Aqaluq coborîse de pe a sa ; abia am avut timp să mă arunc pe ea și cîinii au și luat-o din loc, imitîndu-i pe cei din față. Am încercat să-i opresc dar cei optsprezece dulăi goneau voioși cu cozile în vînt ; nu-mi cunoșteau vocea și nici

gînd să asculte de ea. Suprafața gheții era acum neregulată și mi-ar fi fost imposibil să sar din mers, fără să mă rănesc, după cum ar fi fost imposibil să-i ajung din urmă, să-i depășesc și să-i opresc cu biciul. În vremea asta, Aqaluq alerga cît putea de iute de-a lungul țărmului, lansînd semnale luminoase. Am încercat să-i răspund, dar bateriile lanternei de pe sanie înghețaseră.

Din fericire, fratele său a remarcat, la un moment dat, semnalele și a răspuns cu lanterna lui. Am urlat la el să oprească, ceea ce a și făcut și după cîteva clipe eram lîngă el. Cîinii s-au culcat pe zăpadă, așteptîndu-l pe stăpînul lor care se apropia, siluetă neagră, abia vizibilă pe întinsul banchizei luminată doar de palidul fascicol al lanternei. L-am auzit încă de departe cum înjura și-și blestema soarta ; în pustietățile acestea, omul izolat se poate trezi oricînd, nas în nas, cu un urs. Cum a sosit a și pus mîna pe harapnic și tăcerea nopții a fost sfîșiată de plesnetele curelei împletite și chelălăitul cîinilor. În sfîrșit, am plecat, de astă dată cu toată lumea la bord.

Hîrtoapele peste care treceam, în goană, aveau darul să stîrnească cîinii, redeveniți niște fiare nedisciplinate, greu de condus printre aisbergurile înfipte în banchiză, la voia întîmplării, avînd, în chip de metereze, troiene de zăpadă, cărora furtunile le ascuțiseră crestele ca pe niște brice. La un moment dat, luînd prea strîns un viraj, cîinii s-au izbit de unul din aceste troiene, s-au oprit brusc și sania s-a răsturnat, proiectîndu-ne, pe Aqaluq și pe mine, în zăpadă. Spre marele nostru noroc, am scăpat teferi, dar n-a trecut mult și figura s-a repetat. Amicul Aqaluq a zburat pur și simplu, iar eu, rămas pe sanie ținîndu-mi picioarele spînzurate în afară, m-am pocnit cu unul din

ele de un bolovan enorm de gheață înfipt în banchiză aidoma unei pietre de hotar. Durerea a fost atît de vie, atît de cumplită, încît mi-au jucat numai stele pe dinaintea ochilor.

Zbieram cît puteam, iar Aqaluq, din nou pedestru, galopa pe banchiză, încercînd să ne ajungă. Din fericire, terenul accidentat îi împiedica pe demenții noștri de cîini să stabilească un nou record de viteză, așa că am izbutit să cobor din mers, să galopez la rîndu-mi printre blocurile răvășite și abia vizibile de gheață și, cu aprige lovituri de bici, să-i opresc pe cei optsprezece bidivii.

În ultima parte a drumului, unele animale, mai istovite, au început să tragă prost ; ne mai fiind perfect întinse, hamurile se agățau de cîte un bolovan de gheață, cîinele se împiedica, frînîndu-i pe ceilalți și tot atelajul stopa în dezordine. Săream din sanie, Aqaluq se apropia de vinovat, de cele mai multe ori rănit, dar gata să-și înfigă colții în noi, îl calma pocnindu-l cu codirișca biciului peste cap, după care îi descurca hamul.

Incidentul cel mai grav l-a avut drept tragic erou pe unul din foștii mei tovarăși de vînătoare : unul din dulăii lui Aqaluq, gelos pesemne pe noul venit, l-a mușcat de un picior. Incapabil să alerge în ritmul cerut pe gheața accidentată, fostul meu cîine devenise o frînă pentru ceilalți, dar nici nu se lăsa prins, ca să poată fi deshămat. Aqaluq a fost nevoit să-l captureze cu lasoul, după care l-a legat de sanie, făcînd un nod culisant și l-a izbit cu un băț în cap pînă cînd nenorocitul s-a prăbușit, năucit și pe jumătate sugrumat. Abia atunci noul său stăpîn s-a îndurat să-l urce pe sanie și, amețit cum era, să-l lege pe deasupra încărcăturii, cu un capăt de sfoară.

În privința cîinilor, Aqaluq e o adevărată fiară : l-am văzut, nu odată, lovindu-i cu capătul biciului peste anus — tratament deosebit de dureros — ca să-i împiedice să-și facă nevoile și să nu încetinească ritmul cursei.
Odată ajunși la Dundas, l-am lăsat să se ocupe de treburile sale cu cîinii, urmînd ca eu să-mi văd de ale mele, adică de procurarea biletului de avion. Aici însă aveam să dau peste dificultăți cu totul și cu totul nebănuite și să descopăr că, ajungerea pînă la Savigsivik, pe mare și de unul singur, a fost o treabă incomparabil mai lesnicioasă decît părăsirea din punct de vedere administrativ, a Groenlandei, cu avionul, ca pasager...

34

DIN NOU ÎN FRANȚA

Odată încheiate cîteva formalități la baza americană de la Dundas, ne-am îndreptat cu toți la Casa vînătorilor, un fel de cămin rezervat groenlandezilor aflați în trecere, fie că sînt din Moriussak (veniți să-și facă tîrguielile la prăvăliile de aici, din Thule), din sudul Groenlandei sau chiar de pe continent. Cînd am trecut prima oară pe aici, am regretat faptul că n-am putut vizita această Casă a vînătorilor ; acum am prilejul s-o fac și, deși european, sînt admis, ca o excepție de la regulă.

În prima încăpere, care constituie un soi de vestibul, sînt aliniate cîteva dulăpioare, în care vizitatorii pot depozita diverse obiecte sau pachete. În fundul camerei, o ladă de fier, de mari proporții, dar nu foarte adîncă, așezată direct pe jos, slujește drept cămară ; e plină de bucăți de carne,

a căror culoare și miros nu lasă nici un fel de îndoială asupra gradului lor de fezandare... Urmează odaia propriu zisă, comună, încălzită de o sobă pîntecoasă. Pornind de la peretele din spate, o platformă ridicată cam la patruzeci de centimetri de podea și ocupînd aproape jumătate din spațiul total, constituie patul. Fiecare nou venit își poate așterne, aici, pielea sa de ren.

În cameră se află doi călători. Bem împreună ceaiul, tragem și o porție bună de rîs — orice pățanie din timpul călătoriilor e un excelent pretext — după care toată lumea sfîrșește prin a adormi.

Nu trece însă mult, și apare un danez, chipurile căutîndu-l pe Aqaluq. Omul e de la poliție. Unde, dumnezeu, l-am mai văzut pe tipul ăsta ? Sigur că da, e șeful cu care am avut de-a face cînd cu călătoria mea de astă vară !

— Ah, ești și dumneata aici ? îmi zice el în daneză. Trebuie să stau de vorbă cu dumneata.

— Despre ce anume ?

— Despre șederea dumitale ilegală în regiune.

— Mă rog, dar să știți că oricum plec cu primul avion.

— Ah, da ? Nu știam, mi se spusese cu totul altceva, zice el înainte de a ieși.

N-apuc să-mi trag bine sufletul și iată-mă convocat, cu arme și bagaje, la postul de poliție. Acolo, vizitatorul de adineaori îmi pune o întrebare care mă lasă cu gura căscată :

— Cine ești dumneata ?

O știa foarte bine. Îi întind pașaporul, gest pe care-l făceam, dealtfel, pentru prima oară de cînd mă aflam aici. Se uită în el, dar nu pare satisfăcut.

— Arată-mi tot ce ai prin buzunare.

Mă execut și iată-mă stivuind pe masa lui tot ce are prin buzunare un vînător : brichetă, bețe de chibrituri, cuțit și încă multe altele. Nimic din ce-am scos nu părea să-l mulțumească. Cînd am isprăvit cu golitul buzunarelor, s-a apucat să mă percheziționeze, apoi mi-a scotocit cu de-amănuntul bagajele, tot căutînd, pesemne, vreo mașină infernală cu care aș fi putut detona cele cîteva bombe atomice stocate de americani la baza lor.

— Bine, mi-a spus el, devenind mai cordial, ai un avion marți.

Era însă limpede că tare i-ar mai fi plăcut să mă găsească cu ceva în neregulă.

Toate acestea s-au petrecut duminecă 12 ianuarie. Aș fi avut deci doar două zile de așteptat. Dar, sub pretextul transferării contului meu de bancă groenlandez, la o bancă europeană, a făcut în așa fel încît să ratez avionul de marți și m-a pus și să vin de cîteva ori la post, tocmai de la Casa vînătorilor, în ciuda degetului de la picior, fracturat, care mă făcea să sufăr al dracului de tare. Spre norocul meu, un medic de la bază mi l-a prins într-un pansament strîns, împreună cu degetul vecin, ceea ce mi-a mai alinat suferința.

Am aflat și de ce mi se făceau atîtea greutăți la plecare ; potrivit unor zvonuri, care circulau în orășel și, pînă la urmă, au sfîrșit să ajungă și la urechile mele, nu eram originar din Franța, ci dintr-o țară a lumii a treia, ba, mai rău chiar, făceam parte dintr-o organizație extremistă. Acum, autoritățile se „documentau" asupra mea în Franța, treabă care cerea un oarecare timp. Dacă răspunsul sosea prin radio, era încă bine, dar dacă venea odată cu urmă-

torul avion, procedura trebuia grăbită la maximum, pentru că n-aș fi vrut să-l ratez și pe acesta, iar avionul stătea la Dundas strict timpul necesar ca să-și facă plinul.

Am profitat, însă, de aceste ieșiri obligatorii pînă la postul de poliție ca să trec pe la bancă și să-i expediez lui Peggy partea pe care i-o mai datoram pentru cumpărarea lui „Nanok" și lui Naja o sumă cu care să poată ieși, fără griji, din iarnă. Odată achitat și biletul de avion pînă la Copenhaga, rămîneam fără nici o lețcaie. Dacă șederea de aici se prelungește, voi fi nevoit să mă apuc de cioplit *tupilakuri* — figurinele despre care localnicii spun că ar avea proprietăți magice și să le vînd soldaților de la bază, ca să am din ce trăi.

Mi-am tot stors creierii să ghicesc de unde a pornit scorneala cu originea și activitățile mele subversive și pînă la urmă, cred, am găsit : într-una din zilele noastre de mare tandrețe, i-am cîntat Najei una din baladele mele de deținut, traducîndu-i textul și explicîndu-i cum și de ce am compus-o. Cu siguranță că ea s-a apucat și i-a povestit totul mă-si, femeie fără lacăt la gură... În plus, plecarea noastră în ajunul Crăciunului a iritat pe mulți dintre locuitorii Savigsivikului, începînd cu părinții Najei și cu Kutaak, căpetenia satului... Țațele locale s-au pus pe meliță, au născocit tot soiul de baliverne, pe parcurs fiecare a mai adăugat și cîte ceva de la sine, după cum se știe eschimoșii sînt morți după povestioare, confuzia din capetele lor a sporit și rezultatele n-au întîrziat să se arate...

Și iată-mă ferecat în această închisoare fără gratii, nu numai în imposibilitate de a părăsi țara, dar chiar și Dundasul : groenlandezii au primit ordin să nu mă invite

la ei și nici la vreo ieșire în afara localității. Și cum poliția le inspiră o sfîntă teamă, dispozițiile ei sînt riguros respectate. Ceea ce mă întristează însă cel mai tare e că au început să se ferească de mine, iar viața de la Casa vînătorilor a devenit teribil de tristă. În fond, zic ei, ce știm noi despre omul acesta în afara faptului că e foarte puternic ? La drept vorbind, nu prea multe, doar că se pretinde francez și că nu-i place să i se spună *qavdlunaq* — adică cel care vine de la miază-zi... Dar dacă nu e francez ? Și dă-i înainte cu supozițiile...

Într-o seară, pe cînd stăteam singur, soba care trăgea prost, a început să scoată gaze. A venit un danez, a meșterit ceva la ea și, după plecare lui, am ațipit niței. M-a trezit o voce de femeie :

— Arde ! Arde ! răcnea ea.

În prag stăteau patru inși, iar din pereți ieșea fum. Tot ce era material lemnos în apropierea sobei începuse să ardă. În fond, nimic grav.

— Nu sta aici, îmi spune unul dintre groenlandezi, intrînd înăuntru, trebuie scos totul afară.

Am golit împreună, la repezeală, camera de bagajele și baloturile grămădite acolo, am atacat scîndurile aprinse cu securea, iar focul propriu zis l-am stins cu extinctorul. Evident, după tot acest tămbălău, n-a mai fost chip să readormim. Ore în șir am băut ceai — eternul ceai — și am istorisit eternele povești. Gheața — dacă mi-e îngăduit să fac această butadă — fusese spartă !

Aflasem, pe cînd eram încă la Savigsivik, că existase un mesaj radio, lansat pe calea undelor, potrivit căruia un navigator solitar ce se îndrepta către Thule pierise împreună cu nava sa în timpul unei groaznice furtuni,

într-o regiune bîntuită numai de urşi polari... Două săptămîni mai tîrziu, un alt mesaj vestea că omul şi ambarcaţiunea sa scăpaseră şi că temerarul călător trăia sănătos şi fericit într-un sătuc din nord. Întîmplarea face ca unii dintre actualii oaspeţi ai Casei vînătorilor să se fi aflat în sudul Groenlandei în momentul difuzării primului mesaj, ceea ce înseamnă că vestea traversării mele nu se limitase dar la districtul nordic, ci se răspîndise în întreaga ţară şi, cine ştie, poate chiar şi în Danemarca.

Eschimoşii au adoptat şi respectă religia exportată de danezi, dar asta nu-i împiedică să păstreze, în fundul sufletului lor, ancestrala groază de strigoi. Cînd le-am povestit că mi se făcuse onoarea să fiu considerat ca atare, odaia noastră comună s-a zguduit pur şi simplu de un hohot general de rîs.

— Pe cinstea mea dacă nu-i o mare plăcere să stai la taifas cu nişte oameni, în vreme ce o lume întreagă te socoate mort ! am conchis eu, sporind şi mai tare veselia.

Eram, din nou, fericit. Vedeam cum licărul de teamă dispărea treptat din ochii tovarăşilor mei de cameră, vedeam cum piere suspiciunea. Nu mai eram „strigoiul venit să se răzbune", ci cel care, de unul singur, a trecut de capul Melville. Oamenii îşi redobîndeau veselia lor firească, se înţepau unul pe altul, îşi gîdilau vecinul ca să nu-l lase să doarmă.

Înaintea orei de masă, unul sau altul dintre pensionarii căminului depune în lada de fier o bucată zdravănă de carne, avînd grijă să nu împroaşte saramura pe jos ; apoi, folosind cuţitul sau securea, fiecare îşi oferă o halcă zdravănă, pe măsura apetitului.

Într-o bună zi ne-am pomenit cu o bătrînă de prin partea

locului, venită împreună cu nepoţica, o fetiţă, crescută în principii moderne, care se întorcea la familia ei de undeva din sud. Judecînd după mutriţa, pe care o făcea, lipsa de confort şi mirosul din încăpere erau departe de a-i fi pe plac.

— Şi unde se culcă toţi ăştia ? a întrebat-o ea pe bunică-sa, făcînd o strîmbătură de dezgust.

— Pe priciul ăla de colo...

Pînă la urmă, copila a fost nevoită să se supună condiţiilor existente, aşa cum făceam cu toţii. Dealtfel, rarii europeni sau americani care se aventurau pînă aici nu-şi ascundeau dezgustul şi nu-şi disimulau grimasele... Cum e cu putinţă ca cineva să mănînce carnea asta crudă şi îngheţată ? Cum să trăieşti într-o asemenea duhoare ? Dar nu se gîndeau o clipă că faimoasele lor patiserii vitaminizate şi fulgii de ovăz ar putea întoarce pe dos stomacul unui eschimos !...

Şederea mea în Casa vînătorilor a durat circa zece zile. Apoi, dificultăţile administrative fiind depăşite, am fost lăsat să plec. Iată-mă şi în avionul care mă va duce la baza de la Sondre Stromfjord, de unde, un alt zbor mă va depune în Danemarca. Spre norocul meu, noaptea e senină, cu clar de lună.

Survolăm capul Atholl, apoi capul York cu stîncile lui abrupte ce cad direct în mare şi banchiza pe care am suferit de foame. Reuşesc să disting chiar şi micuţa insulă Qeqertaq... Savigsivikul însă nu-l voi mai vedea, avionul ia altitudine şi zburăm mult prea sus ca să zăresc licărirea felinarului de vînt agăţat în vîrful catargului din faţa prăvăliei lui Aqaluq.

Părăsesc pentru totdeauna pe cei care au fost, luni de-a

rîndul, „familia" mea, prietenii mei... Încerc să deslușesc, prin negura depărtărilor, capul Melville. Voi reuși oare ? De jur împrejur, noaptea e opacă. De ce am plecat ? De ce am părăsit țara asta ? Am învățat să vînez — acum stăpînesc bine acest meșteșug — dar a continua să mă îndeletnicesc numai cu vînătoare ar fi devenit o rutină, ca oricare alta. Aici, fiecare luptă pentru sine, ascultînd totodată de legile colectivității în care trăiește. Și a trăi într-o lume în care toate sînt precare și, în același timp, violente și concrete, înseamnă să nu știi niciodată dacă vei apuca ziua de mîine...

Pe rînd, trec în revistă pasagerii aflați la bord ; dacă avionul ar cădea și ne-am trezi, europeni sau groenlandezi, nevoiți să ne descurcăm cum știm în mijlocul ghețurilor, singurul lucru înțelept pe care l-aș putea face ar fi să caut tovărășia bătrînei eschimose așezate acum pe rîndul de vizavi ; ea ar fi unica, dintre toți, capabilă să supraviețuiască, datorită cunoștințelor din moși-strămoși. În doi, am putea rezista oricît ar fi nevoie. Fierăraia avionului ar constitui pentru noi o mină inepuizabilă : pentru un eschimos un cui, o scîndurică, un ac reprezintă o veritabilă comoară.

Probabil că făceam o mutră cam bizară, pentru că vecinul meu, un muzician italian, s-a apucat să mă descoasă : cine sînt, de unde vin și să se minuneze : „Cum, se poate trăi printre eschimoși ?", de-mi venea să-l întreb, la rîndu-mi, cum se poate trăi din muzică ?

Ceea ce mă uimește teribil sînt minusculele pachețele cu alimente, băgate în punguțe de plastic, ce ne sînt oferite cu mare delicatețe. Unde sînt kilogramele de carne de focă pe care le înghițeam la o singură masă ?...

Escală la Sondre Stormfjord. Dorm într-un pat adevărat și temperatura de-afară mi se pare din cale afară de blîndă. Sîntem cu toții foarte gros îmbrăcați, încotoșmăniți în hanorace blănite. Pentru mine, unul, cel puțin, odată scăpat de noaptea polară, sentimentul e că am și intrat în primăvară.

Îmi recuperez bagajele și, în timpul acesta, unul din funcționarii aeroportului, auzindu-mă vorbind groenlandeza, această „limbă barbară", mă întreabă și el de unde vin. De la Thule ? Dar cum e cu putință ? Stupefacție generală : deci, sînt acela „Care-revine-de-acolo-de-unde-nici-un-om-nu-s-a-aventurat-de-unul-singur ?"...

În așteptarea avionului de Copenhaga, stau de vorbă cu un groenlandez, dar din sud, pe care-l miră accentul meu nordic. Mă apuc să-i povestesc — și nu fără nostalgie — viața mea de la Savigsivik. „Veniți să-l ascultați ! Veniți să-l ascultați !", le strigă el compatrioților care treceau pe acolo. Încetul cu încetul, grupul din jurul meu crește. Le povestesc de vînătorile de focă, de cele de balene, de cursele cu sania pe banchiza înghețată... Cei cărora le spun toate acestea au uitat ce înseamnă viața cu adevărat liberă, fără oroare, o viață în care fiecare se scoală cînd vrea, pleacă cînd vrea, face ce vrea. Ei muncesc cu ora, cu ziua și fac economii ca, odată pe an, să-și poată permite o excursie sau cine știe ce achiziție.

Elicopterul lor aterizează. Ne despărțim, nu fără regrete. Ei pleacă spre alt oraș groenlandez, unde-i așteaptă fabricile în care lucrează, conservăriile, birourile, ca pretutindeni în lume, pleacă visînd poate la sănii trase de cîini gonind peste albul banchizei... Mă îmbarc și eu. În Danemarca, trecînd cu vaporul pe lîngă insule, des-

copăr, aproape uluit, că există și mare liberă, fără sloiuri și aisberguri.

Am ajuns la Paris făcînd auto-stopul. Părăseam, pentru a doua oară, o lume care devenise „a mea", și mă pregăteam, pentru a nu știu cîta oară, să iau totul de la capăt...

Parisul... Unde sînt *kangmitii*, cu tălpile lor matlasate, acoperite de piele suplă ?... Unde-i zăpada, atît de moale sub picioare ?...

Pantofii sînt prea tari, tocurile prea înalte, asfaltul prea dur, toți mușchii mă dor.

Adio gerurile mele de minus 40°. Aici, în Franța, dîrdîi de frig la numai minus 10°, mai ales dacă sînt în oraș. Simt umezeala pînă în măduva oaselor. Hrana mi se pare aseptizată, sintetică. Adio, carne de focă, atît de gustoasă, dătătoare de căldură... Adio, plesnete scurte de bici și netezimea banchizei sub clarul de lună...

Îmbrăcămintea și hrana de-acum nu sînt decît semnele exterioare ale schimbărilor care se operează în mine. Viața de vînător m-a învățat să observ atent tot ce-i în jurul meu, să veghez fără întrerupere, să am reflexe rapide. Uită-te, calculează, trage ! Simt cum acuitatea vederii îmi scade. Să fie oare o carență de vitamina A ? Umerii se lasă și ei, de parcă i-ar strivi imobilele cu cîte șapte, zece, patruzeci de etaje, zgomotul, fumăraia, vînzoleala mașinilor. Dar cel mai groaznic e că aici rîsul, zîmbetul ce flutură veșnic pe buze par oamenilor ceva straniu, deplasat... Pe cînd eram acolo, mi-am zis că nu i-aș face Najei un serviciu aducînd-o în Franța. Acum sînt sigur : pentru ea ar fi fost de-a dreptul catastrofal.

La douăzeci și patru de ani, singur în stradă, fără bani

de buzunar, pe umăr cu uriașul meu sac plin de comori devalorizate de latitudine, aștept..Aștept să-mi iasă în cale un nou prieten, să întîlnesc o întîmplătoare iubire...

O zi și o noapte rătăcesc așa, de unul singur ; în dimineața zilei următoare, pe la ceasurile 5, dau de un om. A fost de-ajuns o singură privire ca să simțim că ne cunoaștem de-o viață. E sirian, e prietenul meu Hassan, sau poate unul din frații săi... El mă va ajuta să revin la noua mea condiție : aceea de a vieţui în Paris.

Dezrădăcinat. Sînt un dezrădăcinat.

Mi-e cu neputință să mănînc. Enorma diferență între o alimentație și alta, intervenită prea rapid, mă silește la o dietă cvasi-totală. Nu pot înghiți mai nimic.

De disperare, bat zile de-a rîndul cheiurile Senei. Apa e neagră, aproape la fel de neagră ca și gîndurile mele... Dar dacă aș sări în ea, aș avea cu siguranță reflexul înotătorului și aș scăpa teafăr, doar murdar. Or, tocmai așa ceva nu vreau !

Mă simt atît de slăbit, încît mă decid să consult un doctor. Ce număr are carnetul meu de Asigurări sociale ? Aveam unul, dar asta era „la eschimoși". Aici nu figurez nicăieri... Medicul mi-a prescris o cantitate uriașă de doctorii și a adăugat :

— Dacă nu merge, vino să mă vezi.

N-a mers, dar nici nu m-am dus să-l mai văd. Mi-am zis că răul trebuie căutat la rădăcină și, timp de un an, mi-am reeducat metabolismul prin purgații, dietă, alimentație rațională și progresivă.

Răbdarea. Singura mea armă, ca atunci cînd pîndești o focă pe banchiză — „crrru-crrru" — e răbdarea...

Iar banchiza mă așteaptă. O voi regăsi, știu bine.

Agpa-Agpat * specie de păsări ; garia
Ananaga mama-mea
Angmassat peștișori care trăiesc în bancuri
Agpaliar altă varietate de păsări : mergulul pitic
Averneq vînt de nord
Hummock îngrămădire de gheață, la marginea uscatului
Iga marmită, cratiță mare cu capac
Igalaq ferestruică, oberlicht
Inuk-Inuit * Om, prin excelență, ființă superioară
Kamik-Kangmit * cizme din piele de focă
Kivia garii fezandate cusute în piei de focă
Mamarpa e gustoasă, are gust bun
Matak piele de balenă
Miteq-Mitet * altă varietate de păsări
Nalagaq cîinele lider al unui atelaj
Nalo cel care nu știe nimic (asemeni unui copil)
Nanok urs alb
Nauja varietate de păsări
Nigsik cîrlig, cange
Nuanangilaq ne distractiv, timp în care te plictisești
Piniartoq vînător
Pujortuleraq vaporaș (**pujoq** fum)
Qavdlunaq străin venit din sud
Qivipoq cel care pleacă de unul singur
Qivitoq cel care revine sub formă de strigoi
Qulitsaq scurtă, hanorac din piele de ren
Tipe miros (plăcut sau neplăcut)
Tok un soi de lance, cu care se sondează gheața
Tupilak figurină cu așa-zise proprietăți magice
Ulo cuțit în formă de semilună
Umgbo cămin pentru tineret

* Pluralul.

CUPRINS

Partea a treia

SATUL ESCHIMOS

1. RĂMAS-BUN, KUVDLORSSUAK ! 5
2. SINGUR CU „NANOK“ 10
3. CARE PE CARE ! 22
4. FURTUNA 37
5. PUNCT MORT 56
6. CAP DE LINIE : SAVIGSIVIK 68
7. SATUL CU O SUTĂ DE SUFLETE 73
8. DUNDAS 83
9. DUPĂ EXCURSIA DE LA DUNDAS 99
10. ZIUA EUFORIEI 111
11. CEA DINTÎI ZĂPADĂ 120
12. PLONJON ÎN OCEANUL ARCTIC 128
13. SAGATAK 131
14. DRAMĂ ȘI SĂRBĂTOARE ÎN SAT 133
15. STRIGOIUL 136
16. LOCUIESC LA SULUK 140
17. MOTOARE ȘI CERERI ÎN CĂSĂTORIE 152
18. PARTEA MEA DE BALENĂ 155
19. INTERMEDII 169
20. VENEȚIA PLUTITOARE 171
21. ZIUA Z 183
22. „NANOK“ SE MUTĂ PE USCAT 192
23. VIAȚA ÎN OCTOMBRIE 197
24. ELICOPTER, BANCHIZĂ, DEZILUZII 205
25. O ZI ÎN FAMILIA NAJEI 213
26. BANCHIZA ÎN DERIVĂ 228
27. FURTUNĂ DE ZĂPADĂ 233

28. VIRAJE DUPĂ FURTUNĂ . . . . . .
29. CĂSUȚA . . . . . .
30. ÎN DRUM SPRE CAPUL YORK . . . . . .
31. CAPUL YORK . . . . . .
32. ÎNTOARCEREA . . . . . .
33. PLEC DIN SAVIGSIVIK . . . . . .
34. DIN NOU ÎN FRANȚA . . . . . .

GLOSAR DE NUME COMUNE . . . . . .

REDACTOR: ROLICĂ ZAHARIA
TEHNOREDACTOR: ELENA DINULESCU

BUN DE TIPAR: 16 MARȚIE 1981. APĂRUT: 1981. COLI DE TIPAR: 9,5

TIPARUL EXECUTAT SUB COMANDA NR 614
LA COMBINATUL POLIGRAFIC
„CASA SCÎNTEII",
PIAȚA SCÎNTEII NR. 1,
BUCUREȘTI
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA